

מבחר עירונים

וארא
שנת תשפ"ב

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
06:04	05:42	05:26	04:10	ירושלים
06:00	05:38	05:27	04:24	בני ברק
06:00	05:38	05:25	04:13	חיפה
06:01	05:39	05:28	04:25	אשדוד
06:03	05:41	05:27	04:09	בית שמש
06:03	05:41	05:28	04:27	קרית גת
06:00	05:38	05:24	04:17	נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.
**להצו
כאן**

כסדרפס ואירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מאטופוט MAT
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

בנשיאות כ"ק מרן האדמוורי"ם שליט"א
בהכוונה רוחנית של המרא דאתרא הגאון רבי חיים יהודא הלוי רובינשטיין שליט"א
רח' הרב חנן 6 - רמת בת שמש ד' טל. 0527-65-15-15

ברוך שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה אשר זכינו בס"ד
לפתיחת שנת הלימודים בחודש חשון תשפ"ב

ההרשמה נמשכת

לקבלת תלמידים לשנת הלימודים

תשפ"ב - תשפ"ג

הת"ת בהנהלה חסידית עם צוות חינוכי יראי שמים
במבנה חדש ומרווח וציוד חדיש ומתואם לתשב"ר

לקראת האיכלוס הענק והמתמשך במשך כל השנה הנוכחית ברמת בית שמש ד'
אנו נערכים בכל המישורים ע"מ שנוכל לקלוט תלמידים נוספים ממשפחות איכותיות
מקרב קהילות החסידים המתאימים לאווירה הרוחנית והחסידית בת"ת.

חדש בקרוב

ברמה ד 3 פתיחת כיתות גן ומכינה א'

גילאים 2-3 | 3-4 | 4-5

הקבלה מותנית באישור וועד החינוך של הת"ת

לקבלת פרטים נוספים
ולמזכירות הת"ת

052-765-15-15

a0527651515@gmail.com

קבלת טפסי הרשמה

1 ד משפ' זייבלד רבינא 12
055-672-35-38

2 ד במזכירות הת"ת רב חנן 6

3 ד משפ' קרויס רח' האמוראים 67
054-851-92-69

בברכת התורה הנהלת הת"ת

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

וידבר אלקים אלימשה (ו, א) - שלא היה הדבור עמו בארצו אלא הוץ לכרד (בעל הטורים). ורקז לזה בתבות אלקים אל שהן נוטריקון יה הגיד את אמירתו למשה מחוץ לכרד. (מגדנות)

וארא אליאברהם אלייזחק (ו, א) - בגימטריה מראות הלילה, כפי שכתב אברעזרא, שגבואת האבות היתה במראות הלילה, ונרמז גם בדברי רש"י וארא אליהאבות האבות - נוטריקון במראות הלילה תבוא אמירתי ונבואתי. (שם)

ולקחתי אתכם לי לעם (ז, י) - סופי תבות מים, ואין מים אלא תורה, כי בשעת קבלת התורה אז לקח הקב"ה אותנו כדי להיות לו לעם. (שם)

ונתתי אתה לכם מושה (ח, ח) - תבת מושה היא בגימטריה עליי משה עבדי. (עולת שלמה)

ושני בני לוי שבע ושלושים ומאת שנה (ו, יז) - אפרו חז"ל, ששנות השעבוד במצרים היו כנגד מכירת יוסף. והחשבון הוא, שהשעבוד החל בפטירת לוי, וכשגיר היה בן מ"ד שנה ונפטר בן כ"ז, הרי שהיה במצרים צ"ג שנים, ואם תפחית צ"ג שנה מרד"ו השנים שהיו במצרים, הרי קי"ז שנות שעבוד. והרי היו במכירת יוסף תשעה אחים, כי ראובן ובנימין לא היו שם, ושנות סבלו של יוסף היו י"ג שנה, מאז היה בן י"ד ועד שעמד בפני פרעה בן שלשים, ובחשוב י"ג שנים של סבל יוסף כפול בתשעת האחים, נקבל קי"ז שנה. (רמ"א מאוסטרובא)

אצבע אלקים היא (ח, יו) - כתב רש"י בערויבין, שהעולם הוא חצי אמה על חצי אמה של הקב"ה, ואם אמה היא בת ששה טפחים והטפח הוא חמש אצבעות, נמצא שהאמה היא שלשים אצבעות, וחצי אמה של העולם הוא כמות ט"ו אצבעות הקב"ה. ובספחים אפרו חז"ל שארץ העולם ששת אלפי פרסאות, ובחלקה לט"ו אצבעות שנה כל אצבע - 400 פרסה, ואפרו חז"ל במדרש שמצרים מהלך ארבעים יום ושטחה 400 פרסה על 400, נמצא שמפת בנין היתה בדיוק כפי מדתה של אצבע אלקים... (דרוש שמואל)

אצבע נוטריקון אין צריה בדיקה עוד, כי ראו שהמפות אינן קשפים אלא מה. (משיח אלמים)

ספורים בפרשה

וידעתם כי אני ה' אלקים (ו, י)

מרגלא בפומיה של רבי יחזקאל אברמסקי, כי בלי משקפים שלי-תורה, לא יכול האדם להגיע להכרת הנהגת הבורא, ואפלו בנשים הגדולים שנעשים עמו, לא יוכל להכיר ללא השקפה שלי-תורה. "ומקראות מפרשים הם בפרשת וארא", אמר רבי יחזקאל. "שהרי תחלה נאמר 'והוצאתי אתכם מתחת סבל מצרים', ועדן אין אתם מכירים בזה, 'והצאתי אתכם מעבדתם' - ועדן כלים לא, 'וגאלתי אתכם' - ושוב אין אתם יודעים אני כי אני ה'. ורק כאשר 'ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים' בפתח תורה, אז אז 'וידעתם כי אני ה' אלקים המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים', בקבלת התורה תקבלו מבט שלי-תורה, ותדעו למפרע כי אני ה'..."

ושמתי פדת בין עמי ובין עמך (ח, יט)

המשפיע רבי פרץ מוצקין, נודע בכוח הגדול בדרוש ובבאור פסוקי התורה ומאמרי חז"ל בהרחבה נפלאה, וביחוד התפעמו שומעיו לראות כיצד הוא מחדש דברים על-אתר ללא הכנה. פעם, בשעותו במונטריאול, ישב בליל ששי בבבורה עם בחורי-החמד, ונשא בפניהם דברי תורה וחסידות, כאשר בצד יושב בחור מבגד ועוסק בתורה לעצמו. הלה שמש קרב בבית-הכנסת, ורבי פרץ שאל: "נו, האם יש לך כבר דרשה מוכנה לשבת הקרובה, פרשת וארא?" וכשהלה השיב בשלילה, אמר לו רבי פרץ: "פתח חמש, הצבע על כל פסוק שתראה, ומיד אבין לך דרשה". הלה פתח חמש שמות, הצביע על הפסוק 'ושמתי פדת', ורבי פרץ החל מיד לדרש: "ושמתי פדת בין עמי ובין עמך" - מתי נכר ההבדל בין עובד ה' באמת לאיש אחר? 'למחר יהיה האת הזה, כאשר באה גזרה על קיום המצות ולמוד התורה, נכרים אלו שמוסרים נפשם ועומדים בנסינות למרות כלי-הקשיים, ואז מתברר באמת מי הוא עובד ה' אמתי, כפי שנהגו החסידים ברוסקה הסובוטית".

רק אלייסף פרעה התל (ח, כה)

ארי במסכתריה היה רבי זליג ליב לוין, שהיה ידוע בירושלים בכינוי "ר' ליב טורדוס", ואפרו עליו שמעולם לא הלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפלין, ומימיו לא החסיר קימת-תצות ותפלה בנותיקון. בתקופת מלחמת העולם הראשונה, רחפה עליו סכנת גיוס לצבא התרפי, וכדי להתחמק מעיניהם הובלשות, החליף את שם משפחתו ליבוביץ, לשם לוין, כשמו של אחד מקרובי משפחת חותנו רבי זלמן בהר"ן, ליב לוין, שהיה אגור גרמניה, בת-בריתה של תרפיה. לימים, נודע לקונסול הגרמני בירושלים, כי רבי ליב דגן אינו ליב לוין המקורי, שהרי שמו זליג ליב. שלח הקונסול להזמין אותו אליו, ואחר שתהה בפניו על פשר הדבר, השיב לו רבי ליב: "מנהג ידוע הוא אצלנו, שכאשר אדם נופל לחלי קשה, מוסיפים לו שם, והשם זליג הוא אפוא שם שהוסיפו לי..." התפלא השגריר: "מה מועילה לחולה החלפת השם?" ונענה: "כאשר באה על האדם גזרה מר-השמים שהוא צריך להסתלק מן-העולם, אזי משנים לו את שמו, ואז הגזרה מתבטלת מפניו ביון שהוא איש אחר, ולא האיש שעליו נגזרה הגזרה". נהנה השגריר מהתבולה המקפמת, ואמר בחייד: "סבור הייתי שאתם היהודים מזרמים רק אותי, רואה אני, שגם על מלאכי החבלה אתם מערימים..."

היה היה

בי היתה הרוחה

בעיירה קטנה בשם לוקינוב שבמחוז ניז'ני ברוסקה על נהר הוולגה, התגורר מלמד תינוקות בשם רבי יהושע. מסתופף היה בצל רבי ישראל מרוזין ודבקו בו היתה להפליא. פעם התבטא, פי לבל שירה משמים, הרי שקול למדו של הרבי הוא שיר השירים. היה זה בהושענא רבא, באשר הקהל הסב לשתיית לחיים עם הרבי, ולפתע פנה הצדיק אל רבי יהושע ואמר: "לחיים יהושע מלוקינוב, ומזל טוב לרגל הפתקא טבא שנתחמה לך היום. עשירות מפלגת תלוה אותך תמיד, ויקים בך הכתוב למען תשפיל בכל אשר תלך". הקהל נדהם לשמע דברי הרבי, ועם תם הסעודה נדחקו פלם אל ר' יהושע שעדן היה שרוי בהלם, וברכוהו כאחד שזכה בפנים הממשלתי הגדול ביותר. היו כמה עשירים שנפסו לחתם עמו על חוזה שתפוח, מתוך אמונה בברכת הצדיק, אולם הוא התחמק מהם בטענה, שלא יאמרו פי בזכות כספם התעשר, ורוצה הוא שברכת הצדיק תעשה רשם בו לבר.

בדרך חזרה לביתו, נכנס רבי יהושע לפנקס דרכים כדי לנחם מעט מהגשם השוטף, ושם ראה קבוצה של קציני צבא רמיז'רג, שיצאו באותו יום לציד נרחב ונאלצו לקטע את מסעם עקב הקטר העז. הללו היטיבו את לבם במאכלים והשתפרו בהגן, ובעוד רבי יהושע יושב מרחצת שקוע במחשבותיו ומהרהר בברכת הצדיק על העשירות, הוא שומע ביצד הקצינים הרוסיים מתעורבים ביניהם מתוך שעמום על כסונם נכבד של מאה רבלים, אותו יקבל מי שיצליח לומר את השקר הגדול ביותר... גני החבורה השתיים החלו לזרק לחלל האויר שקרים שונים ומשונים, ובעל-פיהם ראו הגיעו הדברים לאזניו של רבי יהושע. לפתע אזר אומץ, ופנה אל חבורת הקצינים: "אני מוכן לומר לכם דבר, עליו תודו בלכם פי אינו אלא שקר ברור". הקצינים רגזו תחלה על היהודי החצופ שמתערב בדבריהם, ולבסוף אמר החשוב שבהם: "אם תצליח באמת לספר לנו דבר כזה, תקבל את מאת הרבלים. אך אם לא יעלה הדבר בנך, תקבל מאתנו מאה מלקות". ר' יהושע הסכים, ואמר מידי: "ובכן, לדיעתכם קצינים נכבדים, איש זה, והצביע על המפקד העליון, "אינו אלא יהודי... ששקרן נאלח! צעקו בלם עליו והושיטו את ידם אל-תרגם, אולם הקצין הראשי חזף ואמר: "פקח אתה", והעניק לו מיד את מאת הרבלים, ובפנותו אל חבריו אמר: "יכי יש לכם שקר גדול מזה?..."

עם שך המהומה, הסתודד הקצין הראשי שענה לשם רובנוב, עם רבי יהושע, הגיש לו פרטים בקור ובקש ממנו לפנות אל המפקדה שלו בהודמנת הראשונה. ימים מעטים לאחר מכן, התדפק ר' יהושע על דלת לשבתו, והלה הכניסו מיד בשמחה. "רוצה אני להציע לך משרה חשובה אצלי. תחת פקודי נמצאים פחמשת אלפים חילים, אולם האחראים על מזונם הם אנשי צעע וממון, והם מספקים לחילים מזון ירוד ומקלקל, פשהם משלשלים לכיסם כסף רב. בתוצאה מכך נופלים החילים למחלות קשות, וכאשר רוגז אני על הממנים, טוענים הם שהם מוכנים להדליק נרות לזכר הנופלים... מציע אני לך להפך לספק-המזון של גדודי, ואם תצליח במשימה, תרויח הון רב". רבי יהושע ראה בהצעה את ראשית ברכת הצדיק מרוזין, ונתתם לבצוע המשימה החשובה. הצלחתו היתה מהירה ונלויה, האכל השתפר לאויר-ערה, והחילים מלאי האון, היו מלאים בתודה ובהוקרה.

הצבא הרוסי היה נתון למרותו של הצאר ניקולאי הראשון, שהיה ידוע כמלך אכזר וקשוח גם כלפי בני-עמו. מדי פעם היה מבקר את חיליו, ודרש שבלם יצעדו בגו זקוף ובמרץ, למרות המשא הפבד הרובץ עלישכמם. היה זה בעקבות תחרות סמויה בין הצבא הרוסי לצבא הפרוסי, והצאר ניקולאי דרש ממפקדיו לתרגל עם החילים שוב ושוב צעידה בזקיפות קומה, באשר הם חגורים בכלי נשק ועמוסים במשא כבד. והנה הגיעה הפקדה, פי בתאריך פלוני מתעתד הצאר לבקר את חיליו, והמפקדים בלם החלו להציע את החילים למרחקים עצומים, באשר הללו משורכים בקשי את רגליהם המטות לכל ומבקשים נפשם למות. היחיד מבין המפקדים שלא התאכזר על חיליו, היה המפקד רובנוב, אשר ר' יהושע היה ספק המזון של גדודו. בעל מזג טוב היה, ולא היה מסוגל לראות את החילים שלו עמלים בפרך, וכאשר תמהו בפניו על שיויו-נפשו אמר: "ממילא לא נוכל להשביע את רצון הקיסר, ולפחות לא ירבה הדבר על מצפוני באשר ישלחוני לארץ זרה". ימים ספורים טרם הגעת הצאר, פנה המפקד ליהודי שפלו והודיע לו כי מעתה ואילך יצטרך להפיש לעצמו מלאכה אחרת, שכן בטוח הוא כי הצאר יענישו קשות על פשלו חיליו. ואז הגה ר' יהושע עצה מדיהימו: "מדוע הגך מעמים על צוואי החילים משא כה כבד? הרי בנך להכניס לתרמיליהם קש ותבן, והללו יוכלו לצעד ברגלים קלות ונגו זקוף". רובנוב נדהם מפשטותה הגאונית של ההצעה, ועט עליה כמוצא שכל רב. ואמנם, באשר הצאר הגיע וסקר את פלגת החילים שלו, שצעדו בסף באון ובקוממיות, נהנה עד-מאד והעלה את רובנוב מיד לדורת גגל. ר' יהושע הפך עתה להיות ספק המזון הראשי של צבא רוסייה בלו, ואוצרות כספו היו באוצרות קרה. ומספרים, פי בנשואי בתו היחידה עם בן למשפחת גור-אריה המיחסת, באשר מחתנו אהל לו לחיים וברכו שהקב"ה ימלא כל משאלות לבו, אמר בחיוד: "לא כמשאלות לבי, אלא כמשאלות ה' והבדה. שכן מעולם לא העליתי על-לבי בשעה שהייתי מלמד עני, כי אהיה ספק המזון של צבא רוסייה..."

מאורות

רבי הלל פינקלר מרדושיץ זצ"ל
ליום ההולולא כ"ו בטבת תרס"א

מצדיקי הורו, ונודע כבעל-מופת ובעל-מדרגה. תלמיד מבהק של זקנו אבי-אמו, הסבא קדישא רבי יששכר בר מרדושיץ, אותו שמש מענוויו ולא מש מאהלו עד יום הסתלקותו, ואף נטמן בסמוך לו. הוא היה נבדו בכורו של הסבא, אצלו התגדל לאחר שהיתתם בילדותו מאמו ששקעה בנהר, והתחנך על-כרפיו כבן אהוב. זקנו מסר לו את כחו וחקמתו, והיה נכנס ויוצא בביתו צלא בר', והוא נחשב כממשיך העקרי של שלשלת-הקדש לבית רדושיץ. אביו רבי יצחק פינקלר רבה של רדושיץ, חתנו של הסבא, היה בנו של רבי אליעזר, ב"ר מאיר פינקלר-דנציגר, ב"ר אליעזר, בן רבי מאיר אונזשט בעל הפנים מאירוח. בשנת תר"א התקמו נשואיו עוד בחייו זקנו, ובחנה השתתפו רבים מצדיקי הדור, בהם כמעט כל תלמידי 'החודה' מלבין שהיו עדן בחיים. בשנת תרכ"ו, לאחר פטירת רבו התפארת שלמה ברודוסק, נתקמה בו ברבת סבו ש'לאור גדול יהיה', והתפרסם כבעל-מופת ואלפים נהרו אליו. חי בפרישות וצמצום, ושוחח כמעט רק בלשונו-הקדש, שכן לא היה מדבר אלא לאחר תפלת שחרית שהסתמך בשעה מאחרת, והתפלל מיד מנהג וערבית, ורק בשעת לילה מאחרת אכל מעט מאכלי חלב. כששעה פעם בטריסק, הומינו עני אחר לביתו לסעודת ליל שבת, ומחמת עניותו של הלה לא היה לו אלא מרק קרוב חמוץ. אכל הצדיק את קצרת המרק בלה לפליאת החסידים, ולאחר מכן אמר: "מוטב לאכל תולעים, מאשר לאכל אנשים"....

יוסיף דעת

אחד השבחים שאמרו על אבותינו במצרים, הוא שלא שינו את לשונם, ואף שהכירו בלשון המצרים, שהיו משה נצטוו לדבר עם בני-ישראל דווקא בלשון-הקדש ולא בשאר לשון, כבר פירוט על-פי דברי החת"ם סופר, שאבותינו במצרים שיבו כמנהג לשונם כדי להיבדל מהמצרים, ובדרך זו נהגו בני אשכנז בשפת הארשי, שבמקורה נוצרה מהשפה הגרמנית העתיקה, כדי להיבדל משפת הגויים באירופה, והיא הפכה להם ללשון מיוחדת ובלתי מובנת לאחרים. וכדברי מר"ל דיסקין "כל מי נלוטת אידוש ידובר", האדיש החלה להתפתח בשלבי היווצרות המקילה היהודית באלום בגרמניה לפני כאלף שנה, ושילוב של גיב רגומי עתיק עם מלים רבות מלשון הקודש, יצר דיאלקט נבדל מהערצים שבגרמניה. לפני כ-800 שנה התפתחה השפה והגיעה לארצות מרחק אירופה, שם הפכה לשפה משל עצמה שור לא יכין אותה, לעומת מערב אירופה בה נותרה השפה ניב מיוחד בתוך הגרמנית. במשך הזמן התפתחה האדיש במזרח אירופה, והפכה לשפה מדוברת ואף כתובה, אלא שהיא נכתבת באותיות לשון הקודש ואין לשפה אותיות שלה, והאותיות אע"פ משמשות בה כאותיות ניקוד. הניב המערבי לעומת זאת, נותר כשפה ספרותית לתרומה החומש וספרי חז"ל, וכונה "עברייטיש", רוב המלים באדיש הגיעו מהשפה הגרמנית, וכשילוש מהמלים הגיע מלשון הקודש ולשון חז"ל בארמית. בנוסף חדרו לאדיש מלים רבות משפות אחרות, והדבר תלוי באזורים בהם משוחחים בשפה זו, ואם בארץ ישראל חדרו אל השפה מלים רבות מתורכית וערבית, באדיש אספניולית ולאדינו, הרי שבארצות דוברות אנגלית חדרו לאדיש מלים רבות משפה זו. מבטט האדיש מחולק לארבע קבוצות עיקריות, כאשר ההבדלים ביניהן נוצרו בהשפעת ההגייה של לשון הקודש. הניב הראשון שייך לאדיש המערבית שבה דיברו בגרמניה עצמה, ונחשב כשפה המקורית אליה לא חדרו מלים מהשפות הסלאביות. בניב זה השתמר החולם הגרמני שנתנה לא"א, האב נקרא אצטער והאם מוטער, תשב הארצלע והשפה פראלע. בניב השני דיברו בולוין ונליצה וכן בחלק מאזור הגוריה וסלובקיה, והוא נחשב היום לאדיש חסידיה. בניב זה נשמע הצירי כמו פתח עם יו"ד, ופתח עם יו"ד אחריו נשמע כפתח לבר, ואף השורוק הפך לחיריק. בניב השלישי דיברו בליטא אוקראינה ורוסיה והלחנה, בה לא החביתו בין ש"ו ימנית לשמאלית, והחולם נהגה כצירי, גיב הנחשב כיום כליטאי. בניב הרביעי דיברו במזרח אוקראינה וחלק מגליציה, וכן ברומניה ובקובוניה, בה נהגה הצירי והשורוק כרגיל, והקמץ נהגה כשורוק.

ושמתי פדת בין עמי ובין עמך

דמות מעניינת וסקסוגנית, היתה דמותו של ר' יהודה ירימי מתימן. איש פקח היה, בעל לשון שנונה, ופיו גודש תמיד בתשובות קולעות ואמרות מחדדות, מספר נפלא וזהוב עלי-הבריות. ולא רק אחיו היהודים היו מחבבים אותו ונהנים לשמע את אמרי-פיו, אלא גם ערביי האזור נהגו לשבת במחצתו, עלי-אף שלעתים היה מצליף בהם בלשונו המחודדת, ועושה מדתם המסלמית חוכא ואטלולא. אחד מידידיו הטובים, היה השיח' צאלח אלסוהילי, מושל מאנא'ה - עיר הלדתו של רבי אהרן ומגוריו במשך שנים רבות. והוא חבבו בשל פקחותו ושינונותו, וכחו למצא תשובות לאלתר.

מדי יום, היה השיח' יושב עם רעיו וידידיו בשעות אחר-הצהריים, וכיון שעותותיהם בידיהם וזמנם פנוי וריק מחקן, היו משוחחים עלי-דא ועלי-הא, בעודם מעשנים נרגילות ולועטים עלי ק'את, ומכלים ימיהם בשיחה בטלה. יום אחד נקלע אל בית השיח' 'פקיה' גאורן, הלא הוא חכם-דת מסלמי, ששונא היה את היהודים שגאה עזה. שעות ארפות ישב הלה בבית השיח', כשאינו פוסק להבאיש את שמם של היהודים ולהוציא את-דבתם רעה. לא הרחק משם, במוזד הגבעה, עמד שני בתי-הקברות זה לצד זה, האחד בית-העלמין של היהודים, ולצדו בית-הקברות של המסלמים להבדיל. והנה עומד הפקיה בחלון ביתו של השיח', ובעודו משקיף עלי-פני האזור, וראה הוא יהודי העושה את-דרכו. היה זה ר' יהודה ירימי, שהיה בדרך למלאכתו, וכדי לקצר את-דרכו עבר בשני בתי הקברות. והנה שם הפקיה לב, כי בעוד בבית-הקברות המסלמי לא חלץ את-נעליו, אלא פסע עלי-פני הקברים עצמם בנעליו, הרי שבהכנסו לבית-העלמין היהודי, חלץ הלה את-נעליו מתוך כבוד לנפטרים ועשה את-דרכו בינות המצבות בחדות-קדש. מובן מאליי כי חמתו של איש הדת המסלמי בקעה יריעים, והוא מהר לשתף את השיח' במחזה 'הנוא' שראה, כשהוא דורש ממנו לזמן מיד את היהודי הקצוף ולהענישו בכל חמר הדין על מעשהו. השיח' לא ראה בעין-יפה את דרישתו של הפקיה, אולם מחסר ברה נאלץ לזמן לפניו את ר' יהודה, כשבבלבו הוא סמוך ובטוח כי היהודי הפקח והערמומי, יצליח למצא תשובה מחמקת ויפה את איש-הדת שוק עלי-ירך. בחסדי שמים היה השוטר שנושלה, ידי טוב לר' יהודה, ובמלים קצרות ספר לו על איש-הדת המסלמי שצפה עליו מחלון ביתו של השיח', ועל חרוץ-אפו עליו עקב הליכתו עלי-פני קברי המסלמים בנעליו. לשמע הדברים, השתפקה בתי-שוחק עלי-פניו של ר' יהודה, והוא בכל לא היה נראה מטרד.

אך נכנס היהודי אל בית השיח', והפקיה שהיה אדם כסלק, החל לשפך עליו את כלי-קררתו. הוא לא חסך בדברי גזופים ונאצות ממיטב הלקסיקון המסלמי, וחמתו בערה בו עד-להשחית למראה שלותו של היהודי, שעמד והאזין בסבלנות לדבריו ועל-פניו חיוך מרגיז. "מדוע אתה פה כועס?" שאל בתמימות מעשה את הפקיה, והחל להסביר לנוכחים במקו-שפתים: "מתפלל אני עליכם שאינכם מבינים לבד את-מעשי, וביחוד תמה אני על פקיה זה, שהוא מציג את-עצמו כמלמד גדול שיודע את דבר ה' ואת דבר נביאכם, וחושש אני שאין הוא יודע מימינו לשמאלו פניני דתכם. והלא היכן הם המסלמים, האם הם בבית-הקברות? הרי מאמינים אתם שכל מסלמי יודע גן-עדן הוא, ואם-כן אין אף אחד מהמתים שרוי בבית-הקברות אלא נמצא למעלה, ומדוע אפוא לא אעבר בנעלי על הקברים הריקים? לעמת זאת, אתם טוענים שלי-יהודים אין חלק בגן-עדן. ואם המסלמים הללו לא נהנים מתענוגי גן-עדן, האם אוסיף להם עוד צער על-צערם ואדרג עליהם בנעלי?" ובנצלו את הדומיה העמקה שמשביב, פנה אל הפקיה ואמר: "או שמא תאמר שאין המסלמים שרויים בגן-עדן?! כלם פרוצו בצחוק משעשע, והביטו על הפקיה הגאון במבט מזלזל.

אולם הפקיה לא נותר חייב, והחל למנות את כל 'חטאייהם' של היהודים, אלא שר' יהודה הפקח עצר אותו מיד. "אני חוזר שוב על טענתי, כי איש זה אינו אלא פקיה מתחזה. ואם תרשני, אדוני השיח', הבה ואשאל אותו שאלה פשוטה שכל איש-דת יכול לענות עליה בנקל, ואם לא יוכל לענות עליה נדע שאין הוא אלא נוכח מתחזה". בלם הביטו בפקיה, והוא הסכים בשחצנות להסכם, שפן בטוח היה כי ידע לענות מיד לשאלתו של היהודי. "ובכן, בריה קלה יש לו לקב"ה בעולמו, והוא הזוב אשר בלנו מפירים אותו. אולם מנהג משנה יש לו שלא קים בשום בריה בעולם, והוא לספק את פפיו מצער כל-העת, ולטפח עלי-פניו כאומר 'אוי ואבוי לי'. אולי תוכל להסביר לי, פקיה נכבד, מדוע הוא עושה זאת?" בלם הפנו את-מבטם אל הזבובים הרבים שהתנופפו בחדר, ואכן שמו לב לתופעה המשנה שעדי-עתה לא חשו בה, והמתינו למוצא פיו של הפקיה. הלה ישב נבוך ומקבל, והיה נראה אפילו בלע את-לשונו מרב תדהמה ומבוכה. "ובכן מהי התשובה?" שאל השיח' הפקח, ור' יהודה החל בספור בדים, אותו ספר בתמימות פה רבה, עד שהמסלמים הנבערים האמינו לכל מלה שלו: "פאשר מת נביאכם, התקבצו המלאכים והשדים, החיות והבהמות וכל עוף השמים כדי ללוותו. אולם החייד שלא בא היה הזבוב, שהיה ישן באותה שעה, ומאז ועד היום הוא סופק את-כפיו וסוטר לחייו מצער על ההפסד ללא תקנה". ועתה אמרו נא, האם ראוי לכנות אדם כזה, שאינו בקי בכלל ביסודות אמונתכם, בשם 'פקיה'?" פניו של הלה הפכו פשוטי הקדרה, ומאז התפרסם ר' יהודה ירימי כאחד הבקי באגדות המסלמיות יותר מאשר המסלמים עצמם. ועוד זמן רב, היו יהודי תימן משתעשעים ולועגים בפתר למסלמים, שהאמינו לבדיות של יידיים הפקח...

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

התפאר עלי וגו' (ה. ט.) - צריך לדעת פגנת אוקרו התפאר עלי וגו', ואם לומר כי הגם שיאמר לו להסיר מעליו תכף ומיד זה הוא התפארות, איכ"ן כשאמר לו פרעה למחר ולא אמר עתה בשעה זו, שיגיד כי לא רצה להתפאר עליו, מה מקום לומר לו כדכרך למען תדע, אין זה התפארות מיום ליום ואדרבה הרחיק לו הזמן. עוד צריך לדקדק דברי משה שאמר למתי אעתי וגו', שלא היה לו לומר אלא מתי יסיר הצפרועים שהוא המקבש. אכן פגנת משה להראותו אשר יפליא ה' לחבב ידיו, ומזה ישער ויחליט בועתו כי מהזמנעו שיעזבם ה' בשום אפר. כי הנה מדרך המוסר, עבד די ישאל דבר מרבו ולזאי שישג עשוהו לו, לא שיתנה עליו זמן מסים, ובכך שלא יקדים ובכך שלא יאחר, אלא יעבד ישאר רבו עת אשר יחפץ להגנו רצון. ואמר משה, בוא וראה ההשפחה הכונה ושלמות החבוב שאעתי לה' ואמר אליו בתפילתי כי יעשה הדבר בעת אשר אקבע לו הזמן, והוא אוקרו למתי אעתי, פרוש לאיזה זמן, התפאר עלי לומר התפלל לה' עתה כי לזמן פלוני יסיר וגו', והשיבו פרעה למחר וגו'. וקשה, כי הגם כי נפש רשע אותה רע, זה דוקא דבר שאין הרוע נבר לאדם אלא במשקל, אבל פיו וקוה, אין לה אדם שיחפץ שיתעבב בסגנת מות כמו שפן קראה הוא יסיר מעלי את-המות. והיה נראה לומר, כי לראותו ריאותו של משה שאמר למתי אעתי וגו', הטענתו עין שכלו כי אמר פן משה לצד שהכיר כי קרב זמן קץ המכה, ואין עוד מאז והלאה שליטה לאלקי העברים, והמכה בלתי מאליה, והיגרים חסד-שלוש משה לצד שאמר בועתו כי חפץ יחפץ פרעה למחר ולהסיר הנגע. לזה אמר התפאר, ומי-הסתם יאמר בעת ובעונה הזאת, לזה סבל צער אותו זמן להכיר הדבר אם מרמה אחז ואמר למחר:

דברי הימים

ביום שישי פרשת וארא, ב' בשבט תרפ"ג, יצא לאור הגיליון הראשון של העיתון "דאס אידישע ליכט", במטרה לחזק את הדת והיהדות המסורתית באמריקה. "השם שבחרנו לבטאנו, 'דאס אידישע ליכט' - האור היהודי, אינו בגדר מליצה וריקנית", כתבו יומי העיתון, שבראשם עמד רבי שרגא פיבל מנדלוביץ, מקים עולה שלי-תורה בארצות הברית, "כי אנו מתכוונים לאור האמיתי של היהדות, למאור שבתורה ובאמונה. כיוון שהיהודים באמריקה, כמו לפנינו בלוח מצרים, שקועים האידנה לצערנו במ"ט שערי טומאה, ועכשיו המועד האחרון לפקוח עיניהם, ולשחרר העבדים האומללים ממשעבדיהם הרוחניים, מאלילי הכזב, מתורת שקר ונביאי שווא. נבליט ונראה לכל יהודי את האור שביהדות גופא, ונוסף לזאת נאיר לעיני את העולם ומלואו באור יהודי מקורי זה, נעביר לפניו כל מאורע המתרחש בעולם מבעד למשקפיים היהודיות המסורתיות, אשר דרכן רואים כל דבר בצורה הכנונה". דברים כדברונת, אשר היו יפים בשעתו לפני כמאה שנה, ויפים גם עתה. רבי פיבל עצמו שקיע בעיתון סכום עתק שנטל בחלוואה, סך המקביל למשכורת של שמונה שנים, ואת כספו לא קיבל שוב מעולם. לאחר שנים רבות, כאשר העיתון הפסיק זה עשור לצאת לאור אחר שנקלע לקשיים, בא אליו אדם וסיפר כי חייבים לו ממערכת העיתון מאה דולרים. על אף שלא היה זה חובו הפרטי, שלם לו רבי שרגא פיבל מכיסו את 'החוב', ולאחר מכן אמר לנוכחים בחדר: "נראה לי שזו הפעם הראשונה בחיי שאיני בעל חוב, ומי-היושר שאכבד את כולכם בלגימת יי"ש לכבוד השמחה. אולם כיוון שאין בידי מעות לקנות בקבוק יי"ש, אצטרך לקנות כסף בהקפה. ואם-כן שוב אהיה בעלי-חוב, ואם אין סיבה - אין מסובב..."

משבח

ממכת צפרדע נלמד פמה חמורה היא הפעם, וגדולה סכלותו של האיש שאינו שולט בכעסו. שהרי אמרו חז"ל כי צפרדע אחת בלבד עלתה מריהאור, שנאמר "ותעל הצפרדע", ואם לא היו המצרים פועסים ומפיים בה, לא היו מתרבים. ועכשו שפעסו והפיה, היתה מתנת נחילים-נחילים ומלאה כל מצרים צפרדעים מקרקרים. וכן היה רבי קופל ריך מבודפשט אומר: "פעמים שאחד מתחיל לקרקר ולהתחצף כנגד הרב. ואם שולט הרב בגזו ואינו מגיב לקרקורו של הלה, סופו שהוא נותר 'צפרדע' יחיד, עד שהוא נלאה מקרקורו ותשקט הארץ. ואולם כאשר הרב מכה אותו בחריאף, אזי יוצאים ממנו נחילים-נחילים, ורבים מצטרפים אליו, עד שתבקע הארץ לקולם..."

בשנת תשי"ח, נסע ה"אמרי חיים" מויזניץ לארצות-הברית, וביום כ"ט בתשרי, יום פטירתו של זקנו רבי מנחם מנדל בעל ה"צמח צדיק" מויזניץ, הלך לבקר את ברידודו רבי מנחם מנדל בן דוד חזרוב, נכדו של ה"אמרי ברוך" מויזניץ בנו של ה"צמח". בין היתר ספר לו המארח מעשה נפלא על סבתם אשת ה"צמח", בתו של הסבא קדישא רבי ישראל מויזניץ. היה זה כאשר חלה בנה ה"אמרי ברוך" במחלה אנושה, והוא עודנו ילד קטן. קבלה האם עלי-צמח, שאם יבויא הילד והיא תזכה להשתתף בשמחת ברי-המצוה שלו, לא תכעס לעולם. אחד החסידים שמע את התבטאותה, ושמו את-הדבר בלבו. ועברו שנים, ופעם התכנסו פמה חסידים בבית הרבי ה"צמח צדיק", כאשר על השלחן היה מנחם כלי יקר-ערך העשוי קריסטל, אותה קבלה הרבנית בירשה מבית אביה הצדיק מויזניץ. והנה מרב דחיפות ורובו אנשים בבית, נפל הכלי מהשלחן, נשבר והתנפץ לרסיסים. בדיק באותו רגע נכנסה הרבנית אל החדר, והבחינה במה שקרה. מרב צער נותרה מאבנת, כי הכלי היה יקר וחשוב בעיניה מאד, שכן שמש לה במזכרת מבית אביה. מן הצד עמד אותו חסיד שזכר את התבטאותה בענין מדת הכעס, וכשראה את שברית הכלי אמר בלבו: "עכשו נראה אם הרבנית תעמד בהחלטתה ולא תכעס". והנה לפתע פונה אליו הרבנית, ואומרת לו: "אני זוכרת היטב מה שקבלתי עלי-צמח לרפואת בני. סבור אתה שאכעס? לא, אינני כועסת! כשסיים המארח רבי מנדל חזרוב לספר את הספור הנפלא, אמר ה"אמרי חיים" בהתפעלות גלויה: "אלו לא באתי לאמריקה אלא בשביל לשמע עבדה זו, דיני. ואלו הייתי שומע שזנתי היתה מחיה מתיים, לא הייתי רואה בכך חשיבות כה רבה כמו בספור זה של התגברות..."

רבי משה פינשטיין שהיה פעם במחנה קיץ יחד עם תלמידו הישיבה, וכדרכו נצל גם את זמן הנפש לעמל התורה. בכתיבת חידושי היה כותב בעט כתיבה קישון, אותו היה צריך לטבל מדי פעם בקסת דיו, ולאחר מלוי הגליון, היו מניחים אותו על מדף מיוחד ליבוש. באחד הימים, בעודו יושב וכותב את חידושו, ולפניו שלשה גליונות מלאים בחידושי שכתב בעמל רב, נכנסו פמה בחורים כדי לחזות בו בשעת למוזו, וכיון שלא נזהרו ודחפו זה את-זה, הסיטו בטעות את השלחן, וקסת הדיו נשפכה עלי-גליונות המלאים בשורות צפופות של חידושים נפלאים, והללו הכתמו לבלי תקנה. מרב פחד על אשר עוללו לפרי יגיעתו של גאון-ישראל, נמלטו הבחורים מהחדר מתוך בלבול ויראה, אלא שלביש מזלם נתקלו במשגיח הישיבה שבא לקראתם, וכשראה אותם במצותם מתוך חדרו של ראשי-הישיבה, עצר אותם ודרש להבין את פשר המהומה. הבררה לא נותרה בידם, והם נאלצו לספר את אשר עוללו, והוא דרש מהם לשוב ולבקש את מחילתו של רבי משה. אך ביון שיראים היו הבחורים ללכת לבדם, נלהו אליהם המשגיח, ובקול בוכים בקשו הללו את סליחתו על שפיכת הדיו. לפליאתם השיב רבי משה בניחותא וילא שמך של-כעס: "הנני מוחל לכם במחילה גמורה", ולאחר מכן הוסיף בבת-שחוק: "אולם בחורים אינם צריכים להיות כל-כך סקרנים..." תגובתו של רבי משה הפליאה את המשגיח, שלא הצליח להבין מהיכן הוא שואב כחות נפש כה גדולים לאחר שהבחורים השחיתו לו את דפי חידושי הוקרים מפליהון, ואיך הוא נשאר בשלמות-נפשו, אך רבי משה לא הבין את תמיהתו: "מה הפלא? והרי זה כבר עשרות שנים שאני עמל ויגע בעצמי שלא לבוא לכעס..."

המאדע הלא שגרתו שארע במקנה של בתי אנגרו בירושלים, היה לשיח בפייכל. היה זה לאחר ששני האריות שבחבורת חסידו רבי דוד בידרמן מללוב, רבי מתתיהו דיטש-אשכנזי וידידו הטוב רבי יהושע צינורט, עמדו זה מול זה, והתנגחו בקול ובפנים פעוסות, בשני אנשים נצים. הם הטיחו זה בזה האשמות וחלופי-דברים מתוך רתחה, והסובבים לא האמינו למשמע אזניהם, שכן ידועים היו השנים כ'תרי רעיו דלא-מתפרשין, מאבכי המשי של רבי דוד'ל בידרמן, ולא הבינו כיצד מגיעים בני-עליה אלו לידי פעם ורגו. השמועה התפשטה פחץ מקשת, וכאשר רבי מתתיהו שב לביתו, הביעה אשתו הצדקנית בפניו את פליאתה על השמועה שהגיעה לאזניה. "הסירי דאגה מלבך", אמר לה בבת-שחוק, "שכן לא סכסוך ולא מריבה נפלה ביני לבין חברי הטוב. אלא מאי? שחננו זה לזה את צערנו על מדת הכעס הטבועה בנו, וזה ערך ועדנים שאנו מטפסים עצה ביצד לעקרה מלבנו. באנו לכלל עצה, לשוות לנו מראה של עורכי מלחמה המלאים כעס וחמה, והולמים זה בזה בשבט פיו. או-אז נוכל לראות ביצד מביא הדבר אותנו לידי ביון וקלס, ומתוך חשש שלא נתבזה יותר, לא נכעס מעתה ואלך". ואמרו מפריהם של שני הידידים, שלימים הפכו גם למחננים, כי מאז לא נראה מעולם גם צל של כעס על-פניהם. והשנים אף נהלו פנקס של חשבון-נפש. בו היו רושמים את מעשיהם בפרוטרוט, שלא יכשלו אף באבק של כעס.

מטעם

וַיָּמַת כָּל מִקְנֵה מִצְרַיִם (י.ט)

תבת וַיָּמַת בְּזֶקֶף גָּדוֹל, מִפְּנֵי שְׂמִיטַת הַבְּהֵמוֹת בָּאָה כְּהַפְתָּעָה עַל הַמִּצְרַיִם וְזָרְמָה לְבַהֲלָהּ, כִּי חָשְׁבוּ כִּי הַמִּכָּה תִּהְיֶה זְמַנִּית כְּמוֹ הַמְּכֹוֹת הַקּוֹדְמוֹת וְעִדְדִיהֶם יִפְגְּעוּ רַק מִמְּחֻלָּה עֹבְרַת, וְעַתָּה מָתוּ כָּל מִקְנֵם וְאֵלּוּ מִמְּקַנְהוּ בְּנִי-יִשְׂרָאֵל לֹא-מָת אֶחָד. (דברים-עלהתורה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים חֲטָאתִי הִפְעֵם (יב.ט)

בַּמִּדְבָּר מוֹבָא, שְׂפָגַת פְּרַעַה בְּדַבְרֵי הָיְתָה לְהוֹדוֹת שְׂרָק הַפְּעַם הָטָא וְטָעָה, אֲבָל לֹאחֵר מִפְּנֵי שׁוֹב לְכַסְלָה עוֹד, וְלָכֵן תַּבַּת הַפְּעַם מְטַעֶמַת בְּטַעַם אֲתַנְחַתֵּם וּבִקְמָץ, כִּי רַק עַתָּה הוּא מוֹכֵן לְהוֹדוֹת בְּכֹה, וְלָכֵן אִין תַּתְּבֵּן מַחְבְּרַת אֵל תַּתְּבוֹת ה' הַצַּדִּיק, כִּי לֹא הוֹדָה פְּרַעַה הַרְשָׁע בְּכֹךְ בַּקְּבִיעוֹת. (תורת משה)

ה' הַצַּדִּיק וְאִין וְעַמִּי הַרְשָׁעִים (שם)

תמה רבי יהושע מאוסטרוב, כיצד יתכן שרשע מרשע בפרעה, יודה ויאמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים? והלא רשעים - אפלו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים? אלא שים אתה אתה אתה אתה תבת ואני, ואי קה יהיה באור הפסוק, אמר פרעה: ה' הצדיק ואני, ואם תשאלו מי משעבד את ישראל? ועמי הרשעים, הם שמציקים להם שלא מדעתי. ומה השיב לו משה? אותה ועבריה ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים, אף אתה רשע כמותם ולשוא אתה עושה עצמך צדיק... (עלהתורה)

מדגש

על הפסוק "כבד לב פרעה", אמרו במדרש "מה הכבד כועס, אה לבו של זה נעשה כבד". ודבר פלא מובא ב'אילת השחר': "אחד הגיע לשוויץ בשנת תרצ"ט, וספר כי הפרופסור של המוזיאון בלונדון שנמצאים בו הנופחות החנוטים של מצרים, אמר שפאשר עסק בגופו של פרעה, ראה שלבו עשוי מבשר כבד והשתומם, ואמר לו המדרש הג'ל". אולם הדבר מפלא, שהרי בשעת החניטה היו מוציאים את האברים הפנימיים ומניחים אותם בנפרד, כפי שמצאו אצל הפרעונים החנוטים שאבריהם הפנימיים הנהו בכדים. ויש שהסבירו את דברי המדרש, שלב פרעה נעשה ככבד, דהינו שהוא בולע כבד ואינו פולט, ואחרים פרשוהו שלבו כעס ככבד שבו שרוי הכעס, או שלבו היה ככבד שמתרבה בכשול ואף הוא התבשל לאחר המכות והתרבה, או להפך שהתקשה יותר ויותר...

ממלח

מעשה באחד, שהשקה נפשו בעשרות. מה עשה? החליט לפתח חנות גדולה ושזה לעצמו מראה של סוחר מכבד, וכדי לקבל אשראי גדול מצד הסוחרים, החליח את מלבושיו כמנהג המתקדמים, שנה את לשונו לשפת העמים, וכל-כך אומר כבוד. לא עברו ימים מרבים והאיש פשט את-דגלו, ונאלץ לשנות את שמו מפני נחשו. אמר פקח אחד: "על אבותינו במצרים אמרו חז"ל שלא שנו שמם, ומפני מה? כי לא שנו את לשונם ולבושם ולא נסו להתעשר. והנה 'סוחר' זה, שנה תחלה את לבושו ולשונו בשביל עשירות, וסופו שנאלץ גם לשנות שמו ולהסתתר..."

המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים" - סבלות מלשון סבלנות, שהאדם מסגל לסבל ולשאת. הגלות הגרועה ביותר היא, כאשר חדלים לחוש בה ונעשים מרגלים בשעבודה. אמר הקב"ה לישראל, אם הנעתם לסבלות מצרים' ואתם סובלים אותה, אסור לשהות עוד והגיעה שעת האלה... (דברים כ"ב ס"ב)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

**"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל שפתים" (ו, יב)**

יש לדקדק, אם כבר אמר את הקל וחומר שבני ישראל לא ישמעו ובוודאי שפרעה לא ישמע, מה ענין בהוספה של "ואני ערל שפתים".

יש לבאר העניין כך, שהטעם שסרב משה ללכת אל פרעה, כי חשש שאם ישמע אליו פרעה, יצא חלילה קטרוג על ישראל זרע קודש בני אברהם יצחק ויעקב שלא שמעו אליו.

זאת היתה טענת משה, "הן בני ישראל לא שמעו אלי", אם כן "ואיך" - כלומר איזה פנים יהיה אם "ישמעני פרעה", כי על ידי זה "ואני ערל שפתיים" לא יהיה לי פתחון פה לפניך לטעון לזכות ישראל. (הרה"ק מרוז'ין)

**"אלה ראשי...
בני ראובן... ובני
שמעון... ואלה
שמות בני לוי
(ו, טו-טז)**

כתב השל"ה הקדוש: "קשה, למה אמר חיבת 'שמות' אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון. הענין הוא כי שבט לוי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה

להשתתף בצרת הצבור, מה עשה, קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם 'גרשון' על שם כי 'גרים' הם בארץ לא להם, ושם 'קהת' על שם שיניהם 'קהות', ושם 'מררי' על שם 'וימררו' את חייהם, זהו שאמר ואלה שמות בני לוי.

מכאן ילמוד האדם להשתתף בצער הציבור אע"פ שאין הצרה מגעת לו". (של"ה הק' דרך חיים תוכחת מוסר)

"הוא אהרון ומשה" (ו, כו)

מפרש רש"י: "יש מקומות שמקדים אהרון למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרון". איך ייתכן ששני אנשים יהיו שווים במדריגתם?

**"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל...
ואזכור את בריתי" (ו, ה)**

נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורים. (ברכות ה ע"א) במה דומים היסורים למלח? כשם שהמלח ממתק את הבשר, כך היסורים ממתקים את הגוף. וכשם שהמלח הוא טוב רק כאשר הוא במדה מסוימת, אך כאשר המלח רב מדי, הוא מקלקל את האוכל, כך היסורים מטיבים לאדם כאשר הם במידה, אך אם הם רבים ח"ו, גורמים היסורים להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו.

כך אמר ה': "שמעתי את נאקת בני ישראל" שסובלים יסורים גדולים, "ואזכור את בריתי" - ברית המלח, שטוב במידה ולא יותר מדי, לכן אוציא את בני ישראל ממצרים ויפסקו היסורים.

(מאור ושמש בשם רבי מנדלי מרימנוב)

**"הן בני ישראל
לא שמעו אלי
ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל
שפתים" (ו, יב)**

חז"ל דרשו (ב"מ פ"ה ע"א) דרשו מן הכתוב 'אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה' כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים. אבל נראה שזה דוקא מדה כנגד מדה

לישראל עם קדוש, שהם סרים למשמעתם של חכמי התורה, ומבטלים דעתם נגד דעת תורה הקדושה, וככל היוצא מפיהם יעשו, לכן יש גם כח לצדיקים לבטל מישראל כל גזירות קשות ורעות, ושומעים לאמרי פיהם גם בשמים.

אבל אם ח"ו בני ישראל אינם מאזינים לציווי הצדיקים, גם בשמים אין שומעין להם, ואין להם הכח של 'כפי תהיה'. זה שאמר משרע"ה: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" ואם בני ישראל אינם סרים למשמעתי "ואיך ישמעני פרעה" שאיך

אוכל לבטל הגזירות מעליהם "ואני ערל שפתים" שאז אין לי הכח של 'כפי תהיה' לפעול במאמר פי על דרך צדיק גוזר והקב"ה מקיים. והבן. (שפע חיים)

"קול יודי הנה זה בא"

הרמב"ן בסוף פרושו לחמש שמות מְכַנְהוּ בְּשֵׁם 'סֵפֶר הַגְּאֻלָּה'. נִנְסָה לְהָאֵר אֶת תְּהִלָּתָהּ הַגְּאֻלָּה בְּעֵינֵימָה עַל מְנַת לְהַמְחִיֵּשׁ אֶת הַפְּסוּק "וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה'" (ישעיהו יא, ט). מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שִׁיתְּגַלֶּה בְּמַהֲרָה, מְקַבֵּל הוֹרָאָה מִשָּׁמַיִם לְעֵלּוֹת לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְהַתְּגַלּוֹת לְעַם הַקְּדוֹשׁ וּלְגַאֵל אוֹתוֹ וְאֵלֶּה שְׁלֵמָה. מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ רְכוּב עַל חֲמוֹרוֹ מִשְׁכָּבֵר הַיָּמִים, עוֹשֶׂה אֶת דְּרָכּוֹ לְ"הַר עֶשׂוֹ". אֲכַן כֵּן, זֶהוּ הַיַּעַד שֶׁל הַמְּשִׁיחַ "וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ". וְרַק אֲזַי "וְהִיְתָה לָהּ" הַמְּלוּכָה וְהִיְתָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ". ע"פ דְּרָךְ הַחֲסִידוֹת, הַכּוֹנֵן הַיָּא, שְׁמֵלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יָבּוֹא וְיִגְלֶה אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז שְׁטֻמוֹן בְּתוֹךְ כָּל מְצִיאוֹת הָרַע, הַתְּאֻוֹת, וְהַצָּרוֹת, וְכֵן יִתְגַּלֶּה אוֹר הָאֵלּוּקוֹת בְּעוֹלָם, וְכַתּוּצָאָה מִכֵּן יָבּוֹאוּ כָּל בְּנֵי תִבְלַת לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָהּ.

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

שהחרטומים עשו כן רק באחיות עיניים ולא שינו מאומה. זהו שמזהיר משה את פרעה בשם הקדוש ברוך הוא: אל תחשוב שאני אכה ביאור והמים יהיו אדומים כמראה הדם, כפי שעושים חרטומיך. אלא כאשר אכה במים הם ייהפכו לדם ממש, והראיה לכך: "והדגה אשר ביאור תמות", שכן בניגוד למים שצבעם גרידא הפך לאדום - אין לדגים אפשרות כלל לחיות בתוך דם.

מעתה, מיתת הדגים ביאור אינה רק פועל יוצא של המכה, אלא היא גופא ההוכחה ל"בזאת תדע כי אני ה'", שהמים נהפכו לדם ממש, מה שאי אפשר לשום אדם לעשות.

אפשר לשום אדם לעשות.

(במחשבה תחילה)

"ויפן פרעה ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת" (ז, כג)

בספר שפתי צדיק מבואר: פרעה הוזהר על ידי משה רבינו, הוא ראה את האותות של המטה וכעת המכה הראשונה בסדרה שהובטחה לו - הופיעה, היאור הפך לדם, "ויפן פרעה" הוא מתבונן בכל מה שמתרחש מסביב ומחליט להתעלם, ויבוא אל ביתו ולא

הפך תלוי בעם ישראל, כל קיומם של אמות העולם הם בגלל שבני ישראל נבנעו לרע של עצמם ונשלטים בידי ה'יצר הרע, ובזה נותנים פח לסטרא אחרא לשלט בעולם, וכתוצאה מכך, אמות העולם מקבלות את כוחם.

אבל אם נקבל את הפח לגלות את הקב"ה בתוך הרע שלנו, אם לא נבנע ולא נשלט בידי יצר הרע, אמות העולם לא ינקו את כוחם מאתנו (דרך הסטרא אחרא) לא יהיה להם פח, ואז יפירו וידעו כל יושבי תבל, ויבוא כל בשר לקבל את על הבורא יתברך שמו עליהם, וכל נברא יכיר וידע ש"ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו". זהו הרעש, לכל יהודי יש הרעש בלב, הרעש הגשתי של יצרים וטענות, והתקון של נשמתו תהיה על ידי שיאיר את אור האלוקות בתוך הרעש הזה.

לבדנו, אנחנו לא מצליחים לעשות את כל העבודה - המשיח יבוא על מנת לסייע לנו.

חמורו של המשיח לא מזהה את המקום לפי חיצוניותו, אלא לפי פנימיותו. ברגע שאמתה כותב בתכנת הניווט של החמור "הרעש", החמור יוביל את המשיח לאדם המדויק שמתנהג כמו עשן.

אלא אהרון ומשה אמרו על עצמם "ונחנו מה", מי שמבטלים את עצמם לחלוטין ואין להם שום מציאות לעצמם, עליהם אפשר לומר שהם שקולים. (החווה מלובלין)

"אשר אמר ה' להם... הם המדברים אל פרעה" (ו, כו-כז)

הדוברים אל פרעה, הנציגים והשתדלנים, צריכים להיות אלה "אשר אמר להם ה'" - מי שנשמעים לדבר ה', יהודים נאמנים ויראים, ולא מי שהם עצמם רחוקים מדרך התורה והמצוות. (חתם סופר)

"ומשה בן שמונים ואהרון בן שלוש ושמונים שנה בדברם אל פרעה" (ז, ז)

התורה מודיעה לנו את מספר שנותיהם, כי הדעה הרווחת היא שרק צעירים מסוגלים להיות מהפכנים. באה התורה ומעידה שבעת הצורך גם יהודים בני שמונים ויותר יכולים לחולל מהפכות. (מאוצרנו הישן)

"בזאת תדע כי אני ה'... והדגה אשר ביאור תמות" (ז, יז-יח)

לכאורה, אם מי היאור הופכים לדם - הלא בוודאי שלא יוכלו הדגים להתקיים ביאור וימותו, מה לו אפוא למקרא לציין נקודה זו בפירושו.

מבאר באופן נפלא ה'קרן לדוד': כל מה שעשה משה רבינו באותות ובמופתים, ניסו החרטומים לחקות אותו ולעשות בלהטיהם כמעשיו, עד שבמכת כינים הודו ואמרו 'אצבע אלוקים היא'. אלא שהיה הבדל

יסודי בין מעשיהם למעשיו, שכן משה רבינו חולל אותות ומופתים אמיתיים ושינה את מהות הדבר, בעוד

לעי"נ האשה החשובה מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

שת לבו גם לזאת", אפילו לא הרהור תשובה אחד. לכאורה, אם היה מהרהר בתשובה, מה יועיל ההרהור טרם ששינה את מעשיו?

באחד הימים קרא הרה"ק מקלויזנבורג לאחד ממקורביו בבקשה שיקרא לגביר פלוני. אותו גביר היה מבית שומר תורה ומצוות, אלא שלאחר הנוראה שבמלחמות, סר מן הדרך ושינה את טעמו לחלוטין. מכיון שהצליח מאוד בעסקיו ולבו היה נדיב ורחב, היה תורם גדול למטרות חסד, בהן גם החזקת תורה וצדקה ללומדיה, אולם מצוות לא קיים כלל ועיקר.

כעת, משנקרא הגביר לחדרו של הרבי מקלויזנבורג, הבין מיד שהרבי מעוניין בסיוע כספי ולכן הצטייד בהתאם: הוא ניגש לכספת ושלף

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

הפחות להרהור תשובה אחד עלי אדמות"...
עתה ניתנה ראש ונשובה לדבריו של ה'שפתי צדיק':
"נרמו בתורה הקדושה שכל עבודת האדם להכניע
הסטרא אחרא, על כן מה שמהרהר טוב - גם כן יש לו שכר
וקרבות".

פרעה בגודל רשתתו, סירב גם להרהור תשובה אחד. קטן.
דווקא משום שהוא ידע
מה כוחו!...

(במהשבה תחילה)

"ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (ח, ב)

צפרדע אחת היתה
והיו המצריים מכים
אותה, והיא מתזת
נחילין נחילין (רש"י)
מעשה זה של המצרים
הוא תמוה לכל שומע,
אחרי שראו שככל
שהם חוזרים ומכים
את הצפרדע, יוצאים
עוד ועוד צפרדעים,
מדוע המשיכו ולא
הפסיקו להכות אף
שראו שמעשיהם אלו
מביאים עליהם חורבן
גדול?

קושיא זו מביא
הסטייפלר זצ"ל
בספרו ברכת פרץ,
ותירץ שבאמת השכל
האנושי אומר שצריך
להפסיק להכות
כאשר כל הכאה רק
עושה ההיפך מרצונם

וכוונתם, אלא שאצל המצרים זה עבד אחרת, שכיון שראו
שהצפרדע מוסיפה להתיז נחילים עוד ועוד והם לא
מצליחים להורגה, גבר כעסם עליה וכל רצונם מעתה היה
רק להתנקם ממנה ולהכותה ככל האפשר, ואף שראו
שממשיכה להתיז נחילי

צפרדעים, זה כבר לא
מנע מהם לעצור, כי
בערה בהם חמת
הנקמה והכעס, וככל
שהוסיפו להתיז הוסיפו

חמישים אלף דולר ארוזים היטב בשטרות מגוהצים, הניח
בכיס מקטורנו הפנימי ופסע מעדנות אל הקודש פנימה.
משנכנס, כיבדו הרבי לשבת והחל לשאול לשלומו. הגביר
ענה ששלומו טוב מאוד. שאלו הרבי, "מה מעשיך ביום
יום?" והגביר השיב שהוא דואג לעסקיו, נהנה מהעולם
הזה בכל מיני צורות ובאופן כללי טוב לו מאוד.

"לא שאלתי על הגשמיות
שלך", הבהיר לו הרבי
מקלויזנבורג, "אני
שואל: מה עם
הרוחניות שלך?"
אה, חלף הרהור מהיר
במוחו של הגביר,
כנראה שהרבי לא
מעוניין לבקש ממני
ישירות את הכסף, לכן
הוא מגלגל את השיחה
לשם. "בחלק הרוחני
אני משתדל לתת
הרבה צדקה", ערך
הגביר 'קיצור דרך'
משמעותי, "אפילו
למוסדות של הרבי
הבאתי סכום נכבד",
והוא שלף את הכסף
תוך כדי דיבור והניח
על השולחן.

להפתעת הנוכחים
התרומם הרבי
ממקומו ובניגוד גמור
לאישיותו הרכה החל
לשאוג על הגביר:
"ומה סבור הנך,
שעולם הבא תקנה
בכמה דולרים בזויים
וסרוחים? וכי אינני
יודע את כל תועבותיך

ומעשיך המגוונים? אין לי חפץ בכסףך!"

הגביר החוויר כסיד ומקורבו של הרבי שהביא אותו
פנימה, סייע לו לדדות בכיוון ההפוך החוצה. לאחר מכן
שב המקורב אל הרבי וביקש לדעת מה אירע כאן.

הרבי השיבו במילים
ספורות: "הוא היה בטוח
שעולמו מובטח לו בגן
עדן, רצייתי לזעזע אותו
כדי לגרום לו לכל

את היהודי (המתנהג בסתר כמו עשן...) הראשון שיפגש, יפתח
וישאֵלְהוּ, "האֵתָה הוּא עֵשׂוּ, הַאֵם לְפָחוֹת אֵתָה מִתְנַהֵג כְּמוֹ עֵשׂוּ?"
היהודי בהלם מהחמר ורוכבו שמעו לשאלו שאֵלָה חֲצוּפָה שְׂכֹזוּ,
עֵנָה בְּעוֹזוֹת דְּקֻדְשָׁה "חֲלִילָה", אֲנִי לֹא עֵשׂוּ! הֲרֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי
בְּדַרְכֵי לְפֹלֵל הַחֲשׁוֹב בְּיוֹתֵר בְּעִיר, לְאַחַר שֶׁהִשְׁכַּמְתִּי קוּם טָרַם
קְרוֹת הַגָּבֵר, וְקָדַם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, לְאַחַר שֶׁטְבַלְתִּי ש"י טְבִילוֹת
בְּמַיִם קְדוּשִׁים, וְתַפְלָה מִהָאֲרָכוֹת הַקְּיָמוֹת, הַאֵינָךְ מִתְבַּיֵּשׁ לְשֵׁאל
הַאֵם אֲנִי עֵשׂוּ?
הַחֲמֹר מֵעֵיִן בְּמַפָּה מִחֻדָּשׁ, וּמִנְסָה אֵת מְזֹלוֹ בְּכוּוֹן אַחַר, הַמְּשִׁיחַ
רוֹאֶה יְהוּדִי נוֹסֵף שֶׁהַחֲמֹר מְכוּן פָּנָיו אֵלָיו. בְּמַקְרָה הַזֶּה, מִיִּדְעֵנוּ
לְבוֹשׁ קֶצֶת גַּם כְּחֻקֹּת הַגּוֹיִים, וְהַמְּשִׁיחַ שׁוֹאֵל אוֹתוֹ, הַאֵתָה זֶה בְּנִי
עֵשׂוּ, הַאֵם לְפָחוֹת הֵנָּה נוֹהֵג וְלוֹ בְּמַקְצֵת כְּמַעֲשֵׂי עֵשׂוּ?
היהודי פותח זוג עיניים רושפות אש ואומר לו בשפה הרהוטה על
לְשׁוֹנוֹ, "תְּקַשִּׁיב טוֹב, אֵתָה לֹא הָרֵאשׁוֹן שֶׁאֹמֵר לִי אֵת זֶה וְגַם לֹא
תִהְיֶה הָאֲחֵרוֹן, זֶה מָה שֶׁאֲנִי, כִּכָּה טוֹב לִי, וְכִכָּה אֲנִי רוֹצֵה
לְהֵרֵאוֹת, לֹא מֵעֲנִיִן לְהַשְׁתַּנּוֹת, אֵינִי לִי צָרָךְ לְקַבֵּל חֲזוּקִים מִמֶּךָ
וְלֹא טִיפִים לְהַתְעַלּוֹת, זֶה מָה שֶׁאֲנִי וְטוֹב לִי כִּךָ, מִזְּמַן לְחַפֵּשׂ
וְלְהִדְבֵּק בְּמִישֵׁהוּ אַחַר.
הַמְּשִׁיחַ שֶׁמֵּחַ קֶצֶת שֶׁמֵּצֵא דוֹבֵר אֶמֶת, מִישֵׁהוּ שֶׁקֶצֶת מוֹדָה בְּעֵשׂוּ
שָׁבוּ, אֲבָל הַיְהוּדִי לֹא מוֹכֵן לְשִׁמְעַע וְלֹא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּנּוֹת.
מְשִׁיחַ ה' מְמַשִּׁיךְ וּמְחַפֵּשׂ, מְמַקּוֹם לְמַקּוֹם, וּמְאַחֵד לְאַחֵד, לֹא
מְפַסֵּס אֶף אֶדָם אֲשֶׁר שָׁק שְׂרָצִים עַל גְּבִיּוֹ, אֲבָל כָּלֵם דוֹחִים אוֹתוֹ
בְּכָל מִינֵי סְבוּת, הָאֲחֵד לֹא מוֹדָה שֶׁעֵשׂוּ מִתְחַבֵּא בְּתוֹכּוֹ, וְהָאֲחֵד
לֹא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּנּוֹת, הָאֲחֵד מְאַמֵּיִן שֶׁאֵינִי לוֹ סְכוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת,
וְחִבְרוּ בְּכָלֵל לֹא מִבִּיִן מִי, מָה, אֵיךְ, כְּמָה וְלָמָּה.
וְכִךְ הַמְּשִׁיחַ מוֹצֵא אֵת עֲצָמוֹ בּוֹדֵד, אֶף אֲחֵד לֹא צָרִיךְ אֵת עֲנֻרְתּוֹ...

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

לשון הרע, הרי שכל מהותו של אותו מקטרג היא להוסיף ולקטרג.

והנה אמרו חז"ל שעונש השרפים בא לישראל על עון לשון הרע, שדיבר העם באלוקים ובמשה, ואם כן, מובן מדוע לא הועילה תפילתו של משה להסירם לגמרי. הן לא בנקל ניתן להסיר את המקטרג שנוצר מעוון לשון הרע. (חפץ חיים)

"ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים"

(ח, ח)

רבי אברהם ברוידא, אב"ד פראג ואבי משפחת ברוידא, הזדמן פעם לפונדק דרכים לפוש מטורח הדרך. בהגיע עת תפילת ערבית פרש רבי אברהם לקרן זוויית והחל בתפילתו, אלא שבסמוך אליו הייתה חבורה של משכילים צעירים שליהגו ובילו את זמנם בשחוק פרוע והבלים. הגביר רבי אברהם את קולו והחל להתפלל בקולי קולות.

לאחר התפילה ניגש אליו אחד המשכילים ובפיו שאלה מקניטה: הן רחמנא ליבא בעי, שאל הצעיר, ומדוע זה מר התפלל וצעק

בקולי קולות.

נענה רבי אברהם שלמד כן ממשה רבינו. שכן במכת צפרדע נאמר "ויצעק משה אל ה'", יוצא דופן משאר תפילותיו של משה רבינו.

ומדוע באמת צעק משה דווקא במכת צפרדע? שכן הצפרדעים קרקרו ועשו רעש איום במצרים כולה, ולהלכה נפסק שהמתפלל צריך שישמיע לאוזנו, לכך נאלץ משה לצעוק בתפילה זו. "אף אני הוכרחתי להגביה את קולי", סיים רבי אברהם לחצופים, "מפני קרקורן של צפרדעים..."

(במהשבה תחילה)

לכעוס וחמתם בערה בם, וכך בכל הכאה גברה בערת חמתם עליה והם הוסיפו להכותה ולהתנקם בה, והיא הוסיפה להתיז נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

מוסר השכל גדול וחשוב לחיים אנו למדים מכך, כותב הברכת פרץ, שהאדם בשעת כעסו אם ישמע חרפתו וישתוק ולא ישיב ישתק וירגע הדבר לאט לאט, ותעלם חמתו וכעסו, אבל כשמשיב לשכנגדו הרי חברו מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה,

כל כמה שיוסיף להתנקם חבירו יוסיף להקניטו, והאש תגדל ותבער בין שניהם עד שתשרוף כל חלקה טובה.

א"כ הדעת נותנת שטוב לאדם לשתוק בשעת מריבה, אבל מדת הכעס אומרת איך אנכי אשתוק? מדוע שאעבור על פגיעה בכבודי? ומתחיל להשיב וחבירו כנגדו וכן חוזר חלילה.

מכאן נלמד כמה גרועה ומזקת מדת הכעס, ועד כמה מעולה וגדולה מידת ההתגברות והשתיקה בעת כעס. (לקראת שבת)

"וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך" (ח, ז)

מדוע כאן, כשהעיתר משה לה' שיסורו הצפרדעים, הועילה תפלתו, ואילו במעשה הנחשים השרפים בפרשת חוקת, כשהתפלל שם משה לה' שיסיר מישראל את הנחשים, לא הועילה תפלתו, רק הקדוש ברוך הוא גילה לו כיצד יוכל לרפא את הנשוכים - על ידי שישים שרף על נס, ויסתכלו בו הנשוכים.

ההסבר הוא, שלכל דבר יש תרופה חוץ מלשון הרע. מדיבור לשון הרע נוצר מקטרג שקשה מאד להסירו ולהפסיק את קיטרוגו, מאחר ונוצר מקטרוג

המצב קצת בעייתי, המשיח צריך רק עשו אחד שיבוא ויאמר לו אני עשו, המשיח יעשה לו טפול שרש והאור הזה נאיר על כל משפחתו ועל העיר שלו ועל כל עם ישראל ויוביל ל'הנה' ה' למלך על כל הארץ'.
כל עוד שעשו לא נמצא, אין ביאת המשיח, ואין תחית המתים.
"בשעה שמלך המשיח בא הנה עומד על גג ביהמ"ק ומשמיע לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאלתכם ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזורח" (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תצט)
מי הוא עניו, שמוכן לבוא ולהודות שהוא צריך תקון, מי מוכן לבוא ולהודות שיש לו יצרים וקשיים איומים, מי הוא האדם שלא התנאש מעצמו ומאמין שעדין יש בו יכלת להשתנות, והוא רודף אחרי רופא לשבורי לב שיבוא ויעזר לו, מי הוא האיש, שלמרות כל הנפילות והקשיים הוא ממשיך להאמין שהקב"ה רוצה ממנו משהו, מי ממשיך בקשר עם הבורא למרות הכל, מי מאמין שאין מה להתבייש בעשו שלו, ואדרבה "אין אדם עומד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה" (גטין מג, א).
מי הוא האיש החזק הזה? גש הלום ותגיד 'אני עשו' - וימות המשיח מתחילים...
הכל תלוי בצדיק אחד... באיש אמת יחיד ומיוחד.
מיהו איש האמת?

(א נקודה"ע - ספינקא)

גליון 502
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטן על הסיפור ליהודים בתמונה

סיפורי חז"ל

צביים עם קרניים מצופים כסף

מלך אחד ששמו דיקליטיאנוס היה מציק לתושבי העיר פנייס, באו שלוחי העיר אל המלך ואמרו לו, אם אתה ממשיך לייסר אותנו, נעזוב את העיר ונלך למדינה אחרת. קרא המלך ליועציו וסיפר להם את דבריהם, אמר לו יועץ אחד, אל תדאג, האנשים לא יעזבו את מקומם, וגם אם ילכו, סופם שישובו חזרה, שכן כל אחד רגיל למקומו, כמו חיה שרגילה למקום שבו נולדה, ואין היא יכולה להתעכב זמן רב במקום אחר, ואם אינך מאמין לי, יכול אתה לנסות אם אמת הדבר, הוסיף היועץ ואמר, צווה להביא לך צביים, ושלח אותם לארץ רחוקה, תראה שיחזרו משם, ואם תאמר צביים אחרים הם אלה שחזרו, זאת עשה, סמן את קרניהן בכסף, ותראה שהחוזרים הם אותם צביים ששלחת. עשה המלך כדבר יועצו, שלח צביים למדינת אפריקה הרחוקה, וכעבור שלושים שנה חזרו למקום ששם נולדו.

(ירושלמי תרומות פ"ו)

פרשת השבוע

ממש? והרי אמרו (ברכות דף נ"ח) "הרואה אוכלוסי ישראל אומר, 'ברוך חכם הרזים', שכשם שאין פרצופיהם שווין, כך אין דעותיהן שוות". הסביר להם ה'חווה', במה דברים אמורים, כשבני אדם מחזיקים עצמם ליש', דעתו דעה, ממילא אינה יכולה להשתוות עם דעה אחרת, משה ואהרן אמרו שניהם יחד "ונחננו מה", ולא תפסו מקום כל עיקר, ובעיני עצמם חשובים היו פחות מעפר ואפר, לכן יכולים הם להיות שקולים ושווים בדעתם ממש.

בצאתי את העיר אפרש כפי אל ה' (ט' - ב"ט)

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שמתנגדיו גירשו אותו ממקום כהונתו ברבנות בעיר זליחוב, בערב שבת קודש בעירום וחוסר כל. כשהגיע אל מוחץ לעיר, נשא ידיו לשמים ועמד בתפלת הודיה להשי"ת, על תמהונם של בני ביתו לפשר מעשיו, אמר להם הצדיק: כך נאמר גם אצל משה, 'בצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'.

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה (ו' - ט') מסופר על הרה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, שישב פעם במסיבת מקורביו והתאונן על יהודי הדור, שהם קטני אמונה וכו'. אמר הג"ר נפתלי הר"מ בשיבת ראדין, מה הפלא? כשהיהודים היו במצרים ועוד זכרו באבות הקדושים, וידעו שהגלות לא תארך יותר מארבע מאות שנה, בכל זאת קושי השעבוד סתם את לבותיהם של ישראל, ונשתקעו במ"ט שערי טומאה. אנו הרחוקים מהאבות, ולגלותנו איננו רואים קץ וסוף, מה הפלא שהאמונה חלשה? נד ה"חפץ חיים" בראשו ואמר, יפה דרשת, אתה מליץ יושר טוב לישראל, דבריך יעלו לפני כסא הכבוד.

הוא אהרן ומשה (ו' - ב"ו) לומר לך ששקולין כאחד (רש"י) מספרים על תלמידיו של ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, ששאלו את רבם, איך זה יתכן שיהיו שני בני אדם שקולים ושווים בכל

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:26 ת"א: 5:27 ר"ת: 6:00

פרשת וארא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:10 ת"א: 4:24

פדיון שבויים מופלא ביותר

מסופר: הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א (יומא דהילולא ד' שבט) היה פעם בדרך והגיע לכפר אחד, שם ביקש להיכנס לפונדק שהיה חכור בידי יהודי, הוא מצא את הפונדק סגור, ולשאלתו ותמיהתו, ספרו לו השכנים, כי בעל הפונדק פיגר בתשלום דמי החכירה, ומשום כך כלא אותו הפריץ בעל האחוזה בבית הסוהר, ואילו את אשתו וילדיו גירש מהמקום, הם הוסיפו וסיפרו כי שמעו מפי הפריץ הרשע, כי מנוי וגמור עמו לא לשחרר את מושקה היהודי מבית כלאו, כל עוד לא תביא לו אשתו את כל הכסף המגיע לו.

הצדיק רבי משה לייב נחרד לשמע האסון שפקד משפחה יהודית, הוא התאכסן פעם בפונדק זה והכיר היטב את החוכר כיהודי ישר וירא שמים. הלך איפוא רבי משה לייב אל הפריץ ללא שהיות, וניסה לדבר עמו ולרכך את לבו הקשה כאבן, שעה ארוכה ניסה לשוחח עמו ולבקש שירחם על החוכר היהודי, שלא אשם בכך, שאין לו מספיק הכנסות מהפונדק. שירחם על משפחה יהודית מסכנה, על אשה וילדים שנזרקו לרחוב.

אולם כל זה היה ללא הועיל, הפריץ אמר כי החוכר חייב לו את כספי החכירה זה זמן רב, וכי הוא לא ישחרר אותו, ולא איכפת לו שיירקב בכלא, כל זמן שלא יקבל את הסכום המלא שמגיע לו ממנו. "ואם הוא יוסיף לשבת בכלא יש לכבודו סיכוי לקבל את הכסף?" ניסה רבי משה לייב לשכנע את הרשע. אדרבה אם יינתן לו לפתוח את הפונדק ולהרוויח כסף, יש תקווה שיוכל לסלק את חובו, אולי בתשלומים טיפין טיפין, אבל אם הוא יחזק בכלא הרי אין שום סיכוי לכך.

בראותו כי הפריץ איתן בדעתו להמשיך ולהחזיק את החוכר בבית הסוהר בכל מחיר, אמר רבי משה לייב כי יש לו הצעה, קח אותי במקומו לכלא, ושחרר את היהודי כדי שיוכל לנהל את הפונדק, אם ישמעו היהודים כי אני יושב בכלא, יאספו את הכסף הדרוש לשחרורי, וכך תקבל את החוב שלך במהרה. הצעה זו מצא חן בעיני

הפריץ, הוא הורה לשחרר את החוכר מאזיקיו, ובמקומו כלא את הרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב, בתור משכון חי תמורת חוב דמי החכירה.

ישב איפוא רבי משה לייב בכלא החשוך, כבול באזיקים, כשהוא שמח על כי עלה בידו לקיים מצוות פדיון שבויים, אולם כאשר הגיעה שעת תפילת מנחה והוא התבונן במצבו וראה היכן הוא נמצא, חרה לו היטב יחסו של הפריץ המרושע ליהודי אומלל ובני משפחתו, מסירות נפשו של רבי משה לייב עשה רעש גדול בשמים: כיצד אפשר להשאיר צדיק כזה אסור בנחשתיים, לאחר שהוא קיים בגופו מצווה כה חשובה כמצוות פדיון שבויים.

לפתע חלה הפריץ בצורה רצינית למדי, הוא שלח לקרוא לכומר שלו, כדי להתוודות באוזניו על חטאיו לפני שיסתלק מן העולם הזה, בין שאר חטאיו הוא גם הזכיר את המעשה בחוכר היהודי שנכלא, וכיצד בא יהודי ומסר את עצמו לשבת במקומו. עכשיו אני מבין מדוע חלית לפתע פתאום, אמר לו הכומר והמשיך ואמר בקול תקיף: אם החיים יקרים בעיניך שחרר מיד את היהודי ההוא, ובקש ממנו סליחה ומחילה, עם יהודי אסור להתחיל, ובמיוחד עם יהודי כזה שהוא צדיק וקדוש.

מיד שלח הפריץ את משרתו לשחרר את רבי משה לייב ולהביאו אליו, אולם המשרת חזר בידיים ריקות ואמר כי היהודי מסרב להשתחרר מאזיקיו, מדוע הוא מסרב? כזה דבר עוד לא שמעתי שאדם יסרב להשתחרר מבית הסוהר, תמה הפריץ שהתפתל בכאביו, הוא טוען, השיב המשרת, כי על ידי שחרורו לא יושע בעל הפונדק, לכן הוא תובע איפוא, כי הפריץ ימחול ליהודי החוכר את כל החוב, תמורת הצער שגרם לבעל הפונדק במעצרו הממושך. טוב, אמר הפריץ, לך ואמור לו בשמי, כי אני מוותר על החוב, שחרר אותו והביאו מייד לכאן, שוב חזר המשרת והודיע, כי היהודי עדיין מסרב להוריד את אזיקיו, הוויתור על החוב עדיין לא מספק אותו, כי מאין יחיה בעל הפונדק אם כל הכנסותיו ילכו לכיסוי החוב שהוא חייב מן הסתם, והוא ישקע שוב בחובות ולא יהיה לדבר סוף.

משל ונמשל

העולם מתנהל בתבונה ובסדר

משל לאורח אחד שבא פעם לשבות בעיר, והוא ראה בבית הכנסת בשעת קריאת התורה, שהגבאי שעומד על יד הספר, מכבד בעליות לתורה, פעם מתפלל שיושב במזרח, ופעם מתפלל במערב, ופעם יהודי שעומד בדרום, ופעם יהודי שנמצא בצפון. התפלא האורח ואמר ליהודי שיושב לידו, סליחה, אבל אין כל סדר בבית כנסת זה, לא זו הדרך, היה יותר רצוי לכבד בעליות לתורה לפי הסדר, את כל המתפללים שיושבים במזרח, ואחריהם לפי הסדר היהודים שיושבים בדרום, בצפון וכו'. השיב לו יהודי פיקח אחד, ר' יהודי באת לבקר בבית כנסת שלנו לשבת אחת בלבד, ואתה רוצה כבר לדעת את כל הסדר, איך הגבאי שלנו מחלק את העליות בין המתפללים? אם היית מתפלל איתנו במשך כל השנה, היית מבין שהגבאי עושה הכל בתבונה, והוא יודע בי בשבת שעברה כיבד בעליה את הכהן שיושב במזרח, ואת הלוי שיושב בדרום, והיום הוא קרא לתורה את הכהן שנמצא בצפון, ואת הלוי שיושב במערב, ואת הישראלי לשלישי ממרכז, מכיון שהוא חיוב, ואת הלמדן ממרכז בגלל שהוא יודע לקרוא בנביא במפטיר, כך שבמשך מספר שבועות בא הכל על מקומו בשלום.

הנמשל: אותו דבר קורה עם האדם שבא לעולם, הוא נמצא כאן לזמן קצר, והוא רוצה כבר מענה ותשובה לכל שאלותיו, למה הראשון הוא עשיר, והשני הוא עני, למה לאחד מגיע עושר וכבוד, ולשני עניות ובוזיון. אם היה האדם חי אלף שנים כמו שכתוב בהקב"ה, "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול" היה רואה כי לפני מאה שנה היה סבו של זה גביר גדול, ולא עמד בנסיון העושר. וסבו של השני היה קבצן ועמד בנסיון העוני וכיו"ב. אבל כאשר האדם הוא רק אורח לזמן קצוב בעולם הזה, והוא לא רואה יותר אלא מה שמתרחש בימיו הקצרים, אסור לו לשאול קושיות, ועליו לסמוך על בעל הבית של העולם, על הגבאי הגדול שיודע את מי לכבד, והכל מתנהל בתבונה ובסדר.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הפריץ נתקף שיעול חזק והרגיש כי שעתו האחרונה מתקרבת, בשארית כוחותיו הוא ציווה על המשרת לרוץ מהר לבית הכלא ולומר ליהודי, כי הוא הפריץ מוכן לוותר לחוכר על דמי החכירה של שנה מראש.

עתה חזר המשרת כשרבי משה לייב הולך עמו, הפריץ שמח בראותו ומיד הרגיש קצת הקלה במכאוביו, עתה סלח נא לי וברך אותי שאבריא במהרה, ביקשו הפריץ. השיב הצדיק: על הצער שגרמת לי ולבעל הפונדק שלך באמת כיפרת כבר, אולם על הסבל ועגמת הנפש שהיו מנת חלקם של אשתו וילדיו, אין אני יכול למחול לך.

תעבור השנה והחוכר שוב יצטרך לדאוג מאין יקח כסף כדי לשלם לך? אתה הרי רואה בעצמך שדמי החכירה גבוהים מדי, מסתבר שאין הפונדק יכול לשאת בהוצאה גבוהה שכזו, אם אתה מוכן לקצץ את דמי החכירה בחצי, ומבטיח לי כי לעולם לא תשוב לצער את החוכר הישר שלך ואת משפחתו, אמחול לך ואתה תהיה בריא. לפריץ לא היתה כל ברירה אלא להסכים, הוא הורה מיד על עריכת הסכם חדש עם החוכר, שבו הוא הסכים לוותר על החוב הישן, וכן על דמי חכירה לשנה מראש, לאחר מכן ישלם החוכר את מחצית דמי החכירה לפי האפשרויות שיהיו לו.

כאשר נסתיימה ונחתמה העסקה, הרגיש הפריץ טוב יותר ומחלתו נעלמה באותה פתאומיות שבה היא באה. רבי משה לייב נסע לפונדק ועוד הספיק להתפלל שם מנחה, כשהחוכר ומשפחתו שמחים על הצלתם המופלאה.

צ'ין אדם לחברו

למחול לכל יהודי

מעשה ברבי יום טוב ליפמן גאב"ד קפוליא זיע"א (חי לפני כמאתיים וחמישים שנה, ששכנתו פגעה קשות וביזתה את אשתו הרבנית. ואילו הרב לא ידע מכל הענין. החליטו ראשי הקהל להעניש את האשה, והיות וסמכות ניתנה מממשלת פולין לראשי הקהילות להטיל עונשים למפירי החוק והסדר הציבורי, רצו הפרנסים להשתמש בסמכותם ולהעניש את אותה שכנה חצופה. אך החלטת הפרנסים היתה צריכה אישור תחילה מרב העיר, הם ידעו כי בודאי לא יטה הרב אוון קשבת לדבריהם, לכן דיברו עם הרבנית כי בליל שבת הקרוב, כשיבוא הרב ממקום התבודדות לימודו ועיסוקי הרבנות אל ביתו, תספר לו הרבנית את כל אשר קרה לה, ואת החלטת הפרנסים. הרבנית הסכימה לדבריהם, ובליל שבת קודש סיפרה לו מכל הענין. כאן הפתיעה תשובת רבי יום טוב ליפמן: היות וכבר עברו כמה ימים מהמקרה, ואסור לאדם להעלות קללת חברו על מטתו, כי אם קודם השינה עליו למחול לכל מי שציערו, אם כן פנה ואמר לרבנית, אין לך היכולת והרשות ממני ללכת לישון עד שאת תבקשי מחילה משכנתך, על אשר לא מחלת לה עד היום, וכי כמה לילות הלכת לישון בלא התפייסות עמה. הרבנית נדהמה מתשובת בעלה הצדיק, אך מה

לעשות, הרב עמד בשלו כי עליה ללכת להתפייס עם שכנתה והיה מה. עשתה רצון בעלה ועל אף השעה המאוחרת בלילה, הלכה ודפקה בדלת השכנה והעירה אותה, כששמעה השכנה על מטרת בואה של הרבנית, התמלאה בבושה גדולה, בכתה ואמרה: האם את צריכה לבוא אלי להתפייס? הרי אני היא שחטאתי נגדך וצערתיך, ומחלו אחת לשניה.

כל הגומל חסד לזולתו

נפשו מתעלה

מעשה בתלמיד חכם, שהתבטא שהוא חס על זמנו כאשר הוא מתבטל מתורתו בגלל איזה מעשה חסד שעושה. אמר על כל הרה"ק ה'חזון איש' זיע"א, חלילה, אין התורה בגדר חכמה רגילה, אלא התורה היא עצמיות הנפש הישראלית, וכל הגומל חסד לזולתו נפשו מתעלה, ואגב כך גם מסתייע בדיעת התורה.

איך יחיה האדם בלא צדקה?

מסופר על עשיר אחד שטען בפני הרה"ק ר' יעקב אריה מראדזימין זיע"א, אני עייף ממתן צדקה, נותן וחוזר ונותן, ואין לדבר סוף. חיך הצדיק ואמר, ולאכול אינך עייף? אתה אוכל, חוזר ואוכל ואין לדבר סוף. תמה העשיר ואמר, איך יחיה האדם בלי אוכל? השיבו הרבי, ואיך יחיה האדם בלא צדקה?

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח טבת

הרה"ק רבי נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב בעריש (תרנ"ה)

יום ראשון כ"ט טבת

הרה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה) ב"ר יהודה לייב (זר זהב - תקצ"ב)
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין (תרנ"ח)
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר ב"ר יחיאל (ישמח ישראל - תר"ע)

יום שני א' בשבט

הרה"ק רבי אברהם משולם זלמן אב"ד אוטראה ב"ר צבי אשכנזי החכ"צ (תקל"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מחעלעם ב"ר אברהם (תקע"ב)
הרה"ק רבי משה שיק ב"ר יוסף (מהר"ם שיק - תרל"ט)

יום שלישי ב' שבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר אליעזר ליפמן (תק"ס)
הרה"ק רבי שמחה בונים מווארקי ב"ר מנחם מענדל (תרס"ז)

יום רביעי ג' שבט

רבי יוסף ב"ר מרדכי גרשון כץ (שארית יוסף - גיס הרמ"א - שנ"א)

יום חמישי ד' שבט

אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע)
הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאטוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום שישי ה' שבט

הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מ"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הר"ם על המצוות.

המפסיק ממשנתו (י"ד)

א) נכון שלא להפסיק אפילו מלימוד ללימוד, אם לא לצורך גדול. (אהבת חסד, לחפץ חיים זצ"ל, בסוף הספר, בשם "מרגניתא טבא" לרבינו יהונתן)
ב) הקורא תהילים יכול אפילו להתחיל לשאול בשלום חברו באמצע הקריאה, אבל לא יפסיק סתם באמצע הקריאה, דתהילים הם גם דברי תורה. (ביאור הלכה, סימן תכ"ב, סעיף ד', בד"ה אבל בענין, כבוד התורה, עמוד מ"ד, סעיף מ"א, ובהערה 46)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

מברכים חודש שבט

המוולד אור ליום שני בשעה 2:23 15 חלקים

ר"ח יהיה ביום שני

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֶשֶׁת וְאָרָא - מְנַהֲגֵי יִשְׂרָאֵל

"וּמִשָּׁה בֶן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל פְּרַעֲהוּ" (שמות ז, ז)

פרעה, נשמטו ועזבו את משה ואהרון. הזקנים פחדו מפני תגובתו של המלך המצרי לדרישתו של משה כי ישלח את ישראל מארצו.

הנציגים היחידים שנותרו והופיעו בפני פרעה ללא פחד ודרשו כי ישחרר את עם ישראל היו משה ואהרון.

זקני העדה, ככל שהם מזדקנים יותר- כך הם מוסיפים לעשות חיל יותר ויותר בעבודת הבורא יתברך!

מן הראוי שגם אנחנו נדבק בהנהגתם. ככל שהאדם מתבגר, ומרגיש כי קרוב היום בו הוא יתבקש לבית-דין של מעלה ויצטרך לתת דין וחשבון על מעשיו, עבודתו הרוחנית צריכה להתגבר ביתר שאת וביתר עוז ולא יתן מנוחה לעצמו.

עליו להשתדל לחטוף עוד ועוד. למצוא שיעורי תורה שבהם יוכל ללמוד את התורה הקדושה לקיים עוד מצוות.

עליו לנצל את ההזדמנות כל זמן שבידו לעשות זאת, בטרם חלילה יהיה מאוחר מדי!

לכאורה עלינו להבין, מדוע התורה הקדושה מספרת לנו כאן את הגיל של משה רבינו ואהרון הכהן?

דוד המלך אומר: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֵת שְׁמוֹנִים שָׁנָה" (תהילים צ, י).

דרך העולם היא, שככל שהאדם מזדקן יותר, כך הוא מסיר עול מעל צווארו. הוא פורש מתפקידים מלחיצים ומשתדל להעביר את ימי זקנתו בשלווה ובנחת ללא לחצים ודאגות.

ברור שאנשים זקנים לא מעוניינים לקבל על עצמם תפקידים חדשים. בפרט כאשר מדובר בתפקידים שיש בהם עול כבד ומשמעותי.

אך הנה לפנינו עומדים שני קשישים: אהרון בן שמונים ושלוש שנה ואילו אחיו משה בן שמונים שנה.

למרבה הפלא שניהם מסכימים לקבל על עצמם בגילם המופלג את עול הנהגת כל עם ישראל!

לא זו בלבד שהתפקיד שהם מקבלים על עצמם כרוך בעול כבד מנשוא, אלא שהוא גם רצוף סיכונים!

בורא עולם מתגלה למשה רבינו בסנה ומבשר לו כי שעת הגאולה של עם ישראל הגיעה וכי עליו להודיע להם ואף ללכת לפרעה ולהורות לו לשחרר את עם ישראל.

העם שמע את הבשורה הטובה והאמין למשה רבינו. הזקנים שיצאו יחד עם משה ואהרון אל

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותי בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	בינו חם
17:55	17:24	16:11	י"מ
17:50	17:20	16:27	ת"א
17:50	17:20	16:27	מ"ב
17:54	17:24	16:31	ב"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - שבת - פתיחת קפסאות - חלק א'

האם מותר לפתוח בקבוק בשבת?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

מותר לפתוח קופסאות שימורים בשבת אם זורק את הקופסה לאחר שמרוקן את האוכל. **מקורות:** הגרש"ז אירבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ט הערה י, יד) כתב: כיוון שרגילים לזרוק אותה מיד, אין לה חשיבות כלי והפוחת אינו נחשב כמתקן כלי. בשו"ת מנחת יצחק ח"ד (סימן פב ס"ק לו) כתב שלכתחילה ראוי לפתוח את הקופסאות מערב שבת, אך בדיעבד, אם מנהג כל בני המקום לזרוק את הקופסאות לאחר השימוש, המתיר לפתוח כמות שהם, יש לו על מה שיסמוך. גם החזון אי"ש (או"ח סימן נא ס"ק יא) שהחמיר בזה, כאן יודה להתיר. כ"כ בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סימן קכא) לענין פתיחת קופסאות סרדינים.

אם מותר לפתוח אם לא פותח את המכסה כולו מסביב. **מקורות:** שו"ת אור לציון ח"ב (עמוד רכ).

אם הוא משתמש בכלי בסיום אכילתו, מותר לנקב את הקופסה באופן שלא ראוי לשימוש לאחר הפתיחה. **מקורות:** שו"ת מנחת יצחק (שם ס"ק לז). כ"כ הגרש"ז אירבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ט הערה כ). כ"כ הגרי"ש אלישיב הובא בספר הלכות שבת בשבת ח"א (פ"ד בהערה).

מותר לפתוח פחית שתיה באמצעות משיכת הלשונית. **מקורות:** הגרש"ז אירבך, הובא בספר מאור השבת ח"א (מכתב ט אות ב) ובספר שולחן שלמה (סימן שיד סק"ז אות ד) מכיוון שאין הפותח רוצה לפותחן בסימון המוטבע דווקא, ואינו פותח פתח שיש בו מידה, אלא משום שכך הוא האופן הנוח לפתיחת הפחית. ע"ע שו"ת מנחת שלמה ח"ב (סימן לב) שאין בזה איסור מחתך, מכיוון שאין איסור אלא כשיש עניין בדבר הנחתך, מה שאין כן כאן, אינו רוצה, אלא שיהיה חור, כדי שהמשקה יצא בצורה טובה. ועוד, מכיון שזורקים את הפחית בגמר השימוש, היא בטלה למשקה שבתוכה, ודומה לקליפה של המשקה. שוב ראיתי שכן העלה הראש"ל בספרו חזון עובדיה - שבת (כרך ה עמוד שפד) ושכ"כ בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג (סימן קו עמוד קטז).

יש מי שאוסר. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב הובא בספר ארחות שבת (פ"א סמ"ג) יש כאן איסור מחתך מכיוון שנוצר פתח לפי מידה.

מותר להשתמש בחולץ פקקים בשבת, וגם אם ראש הבקבוק מצופה שעווה או מוטבע בו ציורים. **מקורות:** חזון אי"ש (שבת סימן נא אות יא).

סוכר ארוז בשקית נייר שמודבק בראשו באופן קל, והפתיחה מתבצעת על ידי הפרדת ההדבקה, מותר לעשות זאת בשבת ואין בזה איסור קורע. **מקורות:** שו"ת אור לציון ח"ב (שם).

שמירה מפלאה

פעם בערב ראש חודש, ראה השומר, הרב שלמה אליהו פרימן, שני בחורים ערבים מחברון עומדים על יד החלון וזורקים אבנים על כל מי שיצא מהציון של רחל אימנו. לאחר מכן פרצו בצחוק מתגלגל. השומר שנחרד לראות את דמם הניגר של הפצועים מהאבנים, רץ מיד פנימה לתוך הקבר וזעק: "אמא רחל! אמא רחל! ערבים פוצעים את הבאים להתפלל על קברך! אנא הגני עלינו".

תוך כדי שהוא מיהר לצאת החוצה, ראה אישה זקנה עם מקל בידה פוסעת לכיוון פתח היציאה. הרב פרימן רצה למנוע ממנה מלצאת באותה השעה ממתחם הקבר, כדי שלא יפגעו בה חלילה, אבל הוא לא הספיק. מיד כשיצאה משם, אותו בחור זרק עליה אבן ופגע בה.

הזקנה הביטה בו, הרימה את מקלה ומלמלה דבר מה. הערבי הפורע חשב שהיא רוצה לזרוק עליו את המקל. הוא נסוג אחרנית חצי מטר בלבד, אבל זה הספיק. באותו רגע חלפה משאית ופגעה בו. הוא נפל מתחת לגלגלי המשאית ונהרג במקום.

נהג המשאית לא הרגיש בדבר ונעצר רק לאחר שגרר אותו למרחק של כמאה מטרים. כל הנוכחים נחרדו, כשראו שאותה זקנה נעלמה כלעומת שבאה. כל החיפושים אחריה עלו בתוהו. **כולם הבינו, שזאת היתה רחל אימנו, שיצאה לנקום על צערם של בניה.**

חבירו של אותו ערבי שעמד לידו אך לפני דקות ספורות, נחרד לראות את יד ה' שפגעה מיד בחבר שלו. הוא פרץ בבכי מר, השתטח לארץ בבכיות ואמר שהוא רואה שיד ה' פגעה בחברו בגלל אותו מעשה. למרבה הפלא, הוא רץ לאחר מכן למתחם הקבר פנימה וביקש את סליחתה של רחל אימנו. השומר הביט בו במבט תמוה. הצעיר הערבי אמר לו: "אתה לא ראית את מה שאני ראיתי!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משיגחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

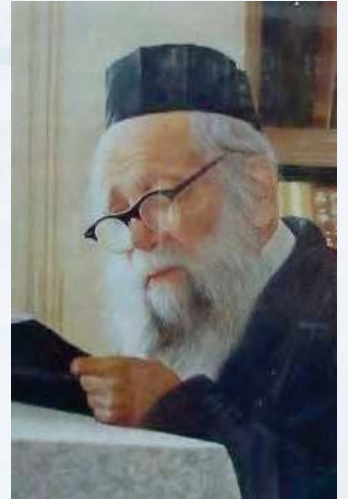
בטל" 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל

הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל - נולד ב-כ"ז שבט ה'תרנ"ח (1898) בעיירה פאריץ' (כיום בלארוס). בגיל 11 התחיל ללמוד בישיבה לצעירים בשקלוב. לאחר שנתיים נכנס ללמוד בישיבת סלבודקה. כשהיה בן 16 שנים אביו עבר לארצות הברית במטרה להביא לשם את שאר בני משפחתו, אבל מלחמת העולם הראשונה שפרצה אז הפרידה ביניהם. לאחר תקופה נפטרה אימו בפתאומיות והוא היה צריך לדאוג לכל מחסורם של אחיו ואחותו הקטנים. בזמן המלחמה הועמד בפני כיתת יורים רוסית, לאחר שנתפס ללא תעודות, אבל הוא ניצל בנס. בשנת ה'תרפ"ו (1925) עלה לארץ ישראל והצטרף לקבוצת בחורים, שפתחה את סניף הישיבה בחברון. הורשה להיכנס לשיחותיו של 'הסבא מסלובודקה' למרות שהיה צעיר. במאורעות ה'תרפ"ט (1929) ניצל בנס, כשהוא שכב מתחת לגופות חבריו.

בשנת ה'תרצ"ו (1936) לאחר פטירת המשגיח ר' יהודה לייב חסמן, התמנה כמשגיח בישיבה, תפקיד בו שימש למעלה מיובל שנים. בשנותיו האחרונות כיהן גם כמשגיח בישיבת 'עטרת ישראל', שהוקמה ע"י חתנו, ר' ברוך מרדכי אזרחי גם שימש כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן' שבראשות בנו, ר' משה מרדכי. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'תפארת התורה'. נפטר ב-כ"ט טבת ה'תשמ"ט (1989). חי כ-91 שנים. ציונו בחלקת ישיבת חברון בבית הקברות בהר הזיתים. בנו, ר' משה מרדכי, הקים לזכרו את ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון. רח' הרב מאיר חדש בשכונת רמת שלמה ובשכונת רמת מאיר במודיעין עילית נקרא על שמו.

אביו: ר' בן-ציון. **אימו:** מרת מחלה. **אשתו:** מרת צביה (בת ר' נפתלי מנחם הוטנר, מרבני אישישוק). **אחיו:** ר' דוד (שימש שנים רבות כר"מ בישיבת הישוב החדש). **מרבתי:** ר' פסח פרוסקין, ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלובודקה' רבינו היה תלמידו המובהק), ר' אברהם גרודז'ינסקי הי"ד (משגיח ישיבת 'כנסת ישראל' בסלובודקה). **מתלמידיו:** חתנו ר' ברוך מרדכי אזרחי, ר' אחיקם שבח (ראש ישיבת 'אור אלחנן' לצעירים בטבריה), ר' ישעיהו הדרי (ראש ישיבת 'הכותל'), ר' יעקב בצלאל זולטי (רבה של ירושלים), ר' יצחק חיים פרץ (רבה של רעננה), ר' דוד אברהם (ראש ישיבת 'בנין אב'), ר' מתתיהו שטרן (מנהלה הרוחני של ישיבת 'נתיבות חכמה' בירושלים), ר' צבי דיאמנט (מנהל רוחני בישיבת 'אור ישראל'), ר' שמעון פוחוביץ' (מנהל רוחני בישיבת 'בית מתתיהו'). **בניו:** ר' אהרון (חתן ר' חיים זאב פינקל, מכהן כמשגיח בישיבת 'מיר'), ר' משה מרדכי (שימש כראש ישיבת 'אור אלחנן'), ר' נפתלי (חתן ר' פסח קוקיס, מכהן כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן'), ר' יוסף (חתן ר' נחום קסטנר, ר"מ בישיבת 'מיר'), בתו מרת שולמית (נישאה לר' ברוך מרדכי אזרחי, ראש ישיבת 'עטרת ישראל').

מספריו: לאחר פטירתו יצאו כמה ספרים ע"י תלמידיו: **אור חדש מאורות יקובץ שיחות וועדים יקונטרס פורים מאיר נתיבות מאור מאיר אור עולם - פורים וחנוכה.**

תלמיד סיפר, שבמשך תקופה ארוכה התארך בבית רבו, הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, וסעד על שולחנו. כמובן שבתקופה זו, ספג התלמיד ראת שמיים והכוונה לחיים. דבר אחד נחרט בליבו במיוחד: כל יום, כשהרבנית הייתה מגישה את האוכל לפני הרב, הרב בירך אותה מכל הלב על הטובה העצומה שעשתה עימו, בכך שטרחה להכין את האוכל ולהגישו לפניו.

אותו תלמיד הוסיף: אומנם הרב מעולם לא שכח להודות לרבנית על כך, אבל לא היה לו די בכך. **בכל יום המילים היו שונות ומלאות חן, וכלל לא דמו לדברי התודה שהרב אמר לאשתו אתמול...**

המשגיח לא היה אז אברך צעיר. כבר עברו למעלה מחמישים שנה מהחתונה! בכל זאת לא נס ליחה ולא פג טעמה של ה'תודה' שאמר לאשתו. התלמיד סיפר: היה זה עבורי מסר מאלף שאין כמוהו. ראשית, לא לשכוח להודות. שנית, לא לחזור על אותן מילים. אם הנוסח שגרתי, זה מוכיח שלא חושבים על מה שאומרים אלא התודה יוצאת באופן אוטומטי.

צריך לחדש ולהוסיף. לא לשכוח שאף אחד לא חייב לעשות לנו כלום, ואם עושים מגיע תודה רבה על כך, ובצורה שאמר הרב. אם כך צריך להודות לאישה, על אחת כמה וכמה שיש לנו להודות ולהלל את בוראנו על כל החסדים שהוא עושה עמנו יום יום ושעה שעה. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

ל תלמידי ישיבת חברון לדורותיהם ידעו שברגע שהמשגיח מחליט לסלק את אחד הבחורים מהישיבה, הרי שהחלטה זו היא סופית ולא ניתנת לשינוי. עד שהתקבלה החלטה לסלק בחור מסוים, המשגיח ישב על כך זמן רב, והיפך בזכות הבחור לכל הצדדים. רק לאחר שראה שאין אפשרות אחרת, החליט לסלקו מהישיבה.

נודע שהמשגיח קיבל החלטה לסלק בחור אחד בישיבה. כשחבריו הגיעו ואמרו לו זאת והציעו לו 'להתחיל לארוז את המזוודות', הוא אמר: "אתם תראו שהמשגיח לא יסלק אותי". הבחורים התפלאו לשמוע זאת, אבל התכוננו לראות כיצד יפול דבר. לא עברו יום-יומיים והמשגיח קרא לבחור לבא לחדרו ושאל אותו:

"האם אתה יודע מדוע קראתי לך?". הבחור השיב: "כן, כי המשגיח רוצה לסלק אותי". המשגיח שאל: "האם אתה יודע מדוע אני רוצה לסלק אותך?". צריכים עכשיו לשבת בכיסא כדי לא ליפול מתשובת הבחור: "**המשגיח משועמם. אין למשגיח מה לעשות. היום מסלק אותי, ומחר יסלק מישהו אחר.**" המשגיח שמע את הדברים יוצאים מפי הבחור החצוף ולא סילק אותו.

רבינו לא עשה דבר בהנהגת הישיבה אם היו לו נגיעות עצמיות במעשה ההוא. אחרי שהבחור הסורר פגע במשגיח בצורה כה חמורה, ר' מאיר חש, שאולי בסילוקו מן הישיבה יתערב גם קמפוז של נגיעה עצמית. אולי הוא יסלק אותו גם מפני שפגע בו, ולכן השאיר אותו בישיבה. בסופו של דבר הבחור שיפר את התנהגותו והפך להיות אחד המתמידים הגדולים. (ומתוק האור)

עמידה בְּנִסְיוֹן וְהַצְלָה

לא היינו חוזרים לרכב? הילדה הייתה עלולה להישאר כאן כל הלילה ברכב החנוק הזה, ה' ישמור!'. ר' מוטי חיפש את מספר הטלפון של המשפחה. הבעיה הייתה שהם התקשרו אליו מביתם בירושלים, בעוד שכעת הם בבני ברק.

בלית ברירה הוא נסע לאולם האירועים. הפעוטה התעוררה ופרצה בבכי. אשתו ניסתה להרגיע אותה. ר' מוטי נכנס לאולם וחיפש את אבי המשפחה. הוא הוציא אותו משם החוצה ובכעס רב אמר לו: "אתה נורמלי? שוכח ילדה אצלי ברכב בלי לשים לב?".

האבא מיד קרא לאמא, והאם חיפשו את ילדיהם. לאחר מכן הוא אמר לו: "כל ארבעת בנותינו כאן, לא שכחנו אף ילדה". ר' מוטי אמר לו: "אני חושב, שאתם טועים!".

הוא לקח אותם לרכב והראה להם את הילדה הבוכייה. ההורים ראו אותה ואמרו לו: "זו לא הילדה שלנו! אנחנו לא מכירים אותה. כשנכנסנו לרכב, ראינו אותה כבר יושבת במושב האחורי. חשבנו שזו הבת שלך".

דממת הלב שררה באוויר. ר' מוטי נזכר, כי הפעוטה עם התיקייה עלתה ראשונה לטנדר מיד כשהגיע לרחוב הירושלמי. הוא היה בטוח שהיא בת משפחתם.

עכשיו מסתבר לו, שאין לה קשר עם המשפחה שעלתה. לפתע הוא הצטמרר. רק לחשוב מה היה קורה, אם לא היה חוזר לרכבו... הפעוטה יללה בשקט ולא דיברה כלום. רק לפני כמה דקות הוא היה בדרך לנוח בבית והנה כל זה... כיצד מאתרים את הורי הילדה?

רעייתו פתחה את התיקייה ושלפה משם חוברת תוויו מוסיקה. על המחברת נכתב בטוש זוהר: 'שייך לציפורה ירושלמי, רח' רימוני נחושת 14, ירושלים. טלפון... וכו'. המוצא הישר מתבקש לפנות למשפחת ירושלמי.

ר' מוטי התקשר. הקו היה תפוס, כנראה מתקשרים למשטרה לדווח על היעדרות בתם... לאחר מספר דקות דיבר איתם ר' מוטי: "שלום, ירושלמי? הבת שלכם אולי חסרה?".

"א-י-פ-ה... ה-י-א?", נשמעה זעקה. "כל ירושלים מחפשת אותה!". התברר, שהפעוטה למדה בשיעור נגינה בשעות הצהריים. אביה בדרך כלל אוסף אותה חזרה.

באותו יום אביה הודיע לה, שהוא לא יוכל לאסוף אותה. הוא שולח חבר עם טנדר לבן, שיאסוף אותה. לר' מוטי יש טנדר לבן, והוא עצר בדיוק בזמן ובכתובת ממנה הייתה צריכה הילדה לעלות. הילדה עלתה לטנדר של ר' מוטי ולא של החבר ונרדמה.

מחרת לחשוב, מה היה עלול להתרחש, אילו ר' מוטי היה מסרב לאשתו היקרה...

להלן סיפור המעובד מתוך 'נפלאותיו לבני אדם'. יש בו כדי ללמדנו כיצד ה' מנהיג את העולם. גם כאשר האדם מותש ולפתע מגיע אליו ניסיון, עליו לדעת כי הכול מנוהל בידי בורא עולם ואם יתגבר על הניסיון, ייתכן שיזכה לראות מעט כיצד בורא עולם מסובב הסיבות, כפי שנראה בסיפור הבא:

ר' מוטי נהג טנדר הסעות המתגורר בבני ברק. הוא ענה לצלצול הנייד שלו. על הקו הייתה משפחה ירושלמית שביקשה ממנו להסיע אותם לאירוע משפחתי בבני ברק.

באותם רגעים הוא היה ליד ירושלים, כך שהנסיעה התאימה לו. היה זה כבר לאחר יום ארוך ומתיש והוא רצה להגיע לביתו לנוח מעט לפני תפילת ערבית והשיעור הקבוע.

"אנחנו שולחים אליך את אחד הילדים למטה. אנא צפור כשתגיע לבניין", ביקשו בני המשפחה. בכניסה לעיר היה פקק והוא נאלץ להתעכב זמן רב עד שהגיע לכתובת.

ילדה קטנה עם תיקייה התקרבה בשמחה לטנדר, פתחה את הדלת וישבה בספסל האחרון ליד החלון. לאחר כדקה הגיעו בני המשפחה ונכנסו לטנדר.

הילדים היו נרגשים לקראת האירוע. ר' מוטי בזמן זה שוחח עם ראש המשפחה. הטנדר הגיע לאולם האירועים בבני ברק. האב שילם ור' מוטי המשיך לכיוון ביתו.

הוא החנה את הטנדר ויצא משם. בכניסה לבניין, צלצל הסלולארי שלו. אשתו הייתה על הקו. היא שאלה: "היכן אתה?", הוא ענה: "אני כבר עולה לבית. אני חייב לנוח".

אשתו אמרה: "טוב שהגעת, אני בדיוק צריכה לצאת לפעילות התנדבות מטעם 'עזר מציון'. אתה יכול לקחת אותי בבקשה ברכב עד מקום הפעילות?".

לבקשה הזו הוא לא ציפה. הוא חשב לעצמו: "מה רוצים ממני היום. אין לי כוח לשום דבר!". עד שאני מגיע סוף כל סוף לבית אני שוב צריך לנסוע?". "בבקשה, מחכים לי ואני מאחרת. תעשה טובה, ממש אין לי כח לחכות למונית. זה יקח פחות מחמש דקות. בבקשה".

הוא אינו רוצה לסרב לאשתו היקרה. הוא לקח את צרור המפתחות, פתח את הרכב, התיישב ללא כל חשק והתניע. אשתו ירדה בשמחה ופותחת את תא המטען כדי להכניס את חבילתה. היא שאלה בתדהמה: "מי הילדה שנרדמה כאן ברכב?".

הוא קפץ מיד ממקומו: "איזו ילדה?" בספסל האחרון שבטנדר, צמוד לחלון, ישנה לה עמוקות פעוטה עם תיקייה בידיה. ר' מוטי מיד זעק: "איך הם שכחו אותה? חוסר אחריות. מדוע הם לא מתקשרים? היכן הם?".

"איזה נס שחזרתי לרכב... מה היה עלול לקרות, חלילה, אם

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יצחק בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת איירין ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ז"ל	מאירה בת יפה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ז"ל	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ז"ל	שני בת אסתר ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ז"ל	חוה בת יעקב ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ז"ל	יצחק בן מרדכי ז"ל
רחל רפאל בת השמת ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
לטיף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
מרים בת שרה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ז"ל	גורג'יה בת נעימה ז"ל
אביבה לויש ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל	
שרה בת נרקיס ז"ל	כל נשמות עם ישראל	

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ז"ל	סליה בן פרחת ז"ל	אסתר בת נעמי ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ז"ל	אורה בת נעימה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ז"ל	אברהם בן טובה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "זארא"

"ולקחתי אתכם לי לעם... וידעתם כי אני ה' אלוהיכם" [ו, ז].

מפרש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל ב"קדושת לוי": "כי השיי"ת לית מחשבה תפיסה ביה כלל. אבל עמו בני ישראל משיגים אור השכינה על ידי התורה והמצוות שנתן לנו הקב"ה. וזהו ולקחתי וכו' ונתן לכם התורה. ועל ידי זה, וידעתם כי אני ה' – תהיה לכם ידיעה מאור השכינה".
לידיעת הבורא יתברך אפשר להגיע רק על ידי לימוד התורה. וכן אנו רואים, שגדולי ישראל שידעו רפואה ומדעים שונים – הכל בא להם מכוח לימוד התורה, ללא למודים חיצוניים כלל.
ה"אדרא זוטא" נכתב על ידי רבי שמעון בר יוחאי לפני כאלף תשע-מאות שנה, בדור של חורבן בית שני. הוא מתאר באופן מדויק את מבנה המוח של האדם, שהנו יצירה משוכללת להפליא. רבי יעקב צמח זצ"ל, תלמידו של רבנו האר"י, כתב פרוש על ה"אדרא זוטא". הוא מתאר באופן מפורט ומדויק ביותר תהליכים שמתרחשים בתוך המוח והאיברים נוספים בגוף האדם. לפני כארבע מאות שנה הוא ידע לבאר, על פי ה"אדרא זוטא", את מה שהנירולוגים ומומחים מגלים היום. ואת מה שעדיין לא הצליחו לגלות. הרמב"ם בהלכות קידוש החודש מתאר את מהלכי הכוכבים והירח, והגלגלים והאופנים וכל צבא השמים. הכל היה אצל הרמב"ם כמו מפה פרושה לפניו. "וידעתם כי אני ה'" – לכל הידיעות המלמדות על הבריאה האדירה שברא הבורא בעולם, מגיעים על ידי לימוד התורה (דורש ציון).
"אני ה'" [ו, ב]. נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני (רש"י).

מעשה מיוחד ומרגש, אירע בבחור מוכשר ובעל מדות, שהיה מעוכב שידוך זמן רב. הבחור כבר הגיע לגיל 28, ועדיין לא זכה למצוא את זיווגו. כל החברים מסביב כבר מצאו את האיבידה, וזכו להקים את ביתם, ואף לראות צאצאים, ואילו הוא נותר לבד ואינו מצליח למצוא את בת זוגו.
כשאחיו הצעיר הגיע לפרקו, אמר לו האח המבוגר, "אני דורש ממך, שלא תחשוש כלל מ'לעקוף' אותי. איני מוכן בשום אופן שתתעכב ולו לזמן מועט בגללי... ואברך אותך בלב שלם, שתזכה לבנות במהרה את ביתך". ואכן, בחלוף זמן קצר זה קרה - האח הצעיר בא בברית האירוסין. במשך כל תקופת האירוסין, ליווה את אחיו הצעיר בכל פרטי הפרטים הקשורים לנישואין, ללא הענקת דריסת רגל למידות הקנאה, התחרות, ושאר מידות רעות שמכלות את האדם בעודו חי.
חולפת עוד שנה, ועוד שנה, ומיודענו כבר בגיל 30. השידוך לא נראה באופק, וליבו היה שבור מתמיד.
באחד הימים, החליט להתקשר אל אחיו הצעיר, משום שכבר כמה שבועות לא שוחח עמו. כבר בתחילת השיחה, כששאל לשלום אחיו הצעיר, הלה השיב, כשאנחת צער נשמעת בקולו: "ה' יעזור, ה' יעזור". לאח המבוגר, לא היה קשה להבחין שמשוה קורה אצל אחיו. ניסה לברר מה עובר עליו, ולאחר שהרבה להפציר בו שיספר לו את האמת, האח הצעיר סיפר: "נקלענו למצב כלכלי לא פשוט. מחר ערב שבת, והבית ריק לגמרי. אין לנו שום אפשרות לרכוש צרכי שבת...".

האח המבוגר שומע את הדברים וליבו נחמץ. הוא מיהר להיפרד מאחיו לשלום, ושם פעמיו, מבני ברק, לעבר עירו הדרומית של האח, לא לפני שלקח עמו כמה אלפי שקלים שנטל מחסכונותיו (שלא היו רבים כלל). כשהגיע לעיר, נכנס לסופר-מרקט מקומי, ומילא כמה עגלות בכל המוצרים הנצרכים, פירות וירקות, לחם ושתייה, בשר ודגים, מוצרי חלב, מצרכי בישול, חומרי ניקיון וכו'. דמי הרכישה הסתכמו בסכום של 3000 שקלים, ועכשיו האח ממחר לנסוע לדירת אחיו הצעיר. דפק אפוא בדלת הבית, ומה רבה היתה הפתעתם של בני הזוג, כאשר ראו בפתח ביתם את כל השקיות הרבות, המלאות בכל מכל כל, בכמות כזו שתספיק להם לזמן ממושך. האח הצעיר ניסה לסרב לקבל את המתנה הגדולה, אך אחיו המבוגר חיבקו, בירכו לשלום, ועזב במהירות את המקום, לא לפני שתחב ליד אחיו מעטפה שהונחו בה 2,000 שקלים. והסיפור עדיין לא נגמר...
הנה באותו ערב ממש, הוזמנה אשת האח הצעיר לחתונתה של אחת מחברותיה, אך מפאת מצב רוחה הירוד, לאור המצב העגום בבית הריקים, אמרה לבעלה בתחילת הערב, שלא תלך לחתונה. אבל עתה, לאחר שהבית התמלא בכל טוב, הדבר השפיע גם על מצב רוחה של בעלת הבית, וכעת היא מחליטה לצאת אל החתונה... (יש קשר בין חסרון תבואה ומחיה בבית, למצב רוחה של בעלת הבית. בבא מציעא נ"ט.).
מיהרה אפוא האשה לאולם השמחות, ובסיעתא דשמיא הצליחה להגיע לחופה. והנה היא מבחינה, בבחורה שעומדת לצידה, שפיה אינו פוסק מתפילה ובקשה, ומעיניה זולגות דמעות כמים... החופה הסתיימה, והאשה מחליטה לפנות אל אותה בחורה, "עמדתי לצידך וראיתי שענייד לא פסקו מלבכות, אשמח אם תספרי לי את אשר על ליבך, ואולי אוכל לעזור או להצטרף לתפילותיך...". "אני מעוכבת שידוך כבר זמן רב", סיפרה הבחורה, "פשוט התחננתי בעת הרצון של החופה אל הבורא, וביקשתי שיעזור לי למצוא בעל טוב ולבנות בית של תורה".

לאחר בירור קצר אודות פרטיה של הבחורה, אמרה לה האשה: "יש לי הצעה מעולה בשבילך, בחור טהור לב, מתוקן במידותיו, ממש כליל המעלות!". המדובר היה, כמובן, בגיסה מעוכב השידוך! ובכן, השידוך יצא אל הפועל, ותוך זמן קצר נגמר בכי-טוב...

התברר אפוא, שמעשה החסד המופלא של האח, הוא שגרם לגיסתו ללכת לחתונה, ושם, למצוא עבורו בחורה מיוחדת, שבאותם רגעים שפכה נפשה מתוך שברון-לב לפני בוראה, והבורא יתברך שמע את תחנוניה, וראה את מסירותו של הבחור לעשיית צדקה, ועוד באותו הערב, הצמיח את ישועתם של השניים ובניית ביתם הנאמן! (ופריו מתוק).

"ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה" [ו, ט].

עם ישראל נתון לשעבוד קשה ביותר, ומתוך עומק הייאוש וחשכת הצרות פתאום מגיע אליהם משה רבנו ומדבר אליהם דברי עידוד, והוא מבשר להם את בשורת הגאולה: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלוקים".

מה יכול להיות טוב יותר מדיבורים אלו לנפש עייפה, שבורה ורצוצה ומושפלת עד עפר? הלא מילים כאלו הן כמים קרים ביום שרב, ואם כן מדוע לא שמעו בני ישראל אל משה?

אמנם התורה מסבירה שהסיבה לכך היתה "מקוצר רוח ומעבודה קשה", אך איך הגיעו לקוצר רוח כזה, עד שאינם מסוגלים לשמוע אפילו דברים כל כך מרגיעים?

נראה, שמקורו של קוצר הרוח הזה הוא בהיעדר תורה. אילו היו מקבלים כבר את התורה, לא היה להם קוצר רוח, ועם כל הקושי, לא היתה רוחם נשברת, אך מאחר שלא היתה להם תורה, היתה רוחם קצרה.

הזוהר הקדוש שואל, מדוע אין קצבה לגלות הארוכה שאנו שרויים בה היום? הלא לגלות מצרים היה זמן קצוב מראש – "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה"; כך גם על גלות בבל נתבשר ירמיהו הנביא: "ועבדו הגויים האלה את מלך בבל שבעים שנה"; גלות יוון לא נמשכה זמן רב, כשחלקה הקשה לא היה יותר משלוש שנים; גם גלות מדי היתה זמן קצר ביותר, רק שבעים יום. אבל הגלות הזאת, שהחלה באדום ועברה לישמעאל, נמשכת ונמשכת, ולא רואים סוף, לא נקצב לה זמן, לא בתורה ולא בנביאים – מדוע?

אומר על כך הזוהר הקדוש, שבגלות הזאת, הגלות האחרונה והארוכה, שלא כשאר הגלויות, אין לחשוש מייאוש ומשבר, כי התורה הקדושה נמצאת איתנו ושומרת עלינו מכל משמר. בגלויות הראשונות לא היתה תורה, ולא היה מה שישמור על עם ישראל מהתבללות והיטמעות מוחלטת בין העמים. במצרים לא היה עדיין מתן תורה; רוב היוצאים לגלות בבל היו יהודים רחוקים מתורה, ועל אף שמאז גלות יכוניה עם החרש והמסגר, לא פסקה ישיבה מבבל, מכל מקום רבים נשאו שם נשים נוכריות. גם בגלות יוון היה סחף גדול של התיוונות, ויהודים רבים התבללו. לעומת זאת בגלות האחרונה, התורה שומרת עלינו, ועד לדור ה'השכלה' והרפורמה בגרמניה, בהונגריה ובארצות מערב אירופה, כמעט שלא היתה תופעה של התבללות המונים.

מאחר שלבני ישראל במצרים לא היתה תורה, ולא היה מה שינחם אותם, היה להם קוצר רוח. ואף שהיה לגלותם זמן קצוב, אך העדר התורה גרם להם לייאוש ולתחושת אבדון.

משל למה הדבר דומה, לאדם ההולך במדבר באמצע היום. השמש קופחת לו מעל לראשו, והחום הכבד עליו. כשנגמרו לו המים מן החמת, הוא חש צמא למים ומחפש מעיין לשתות, אלא שאין מים בנמצא. הצמא הולך וגובר, והוא כבר חש ברע, ואז אומר לו מלווה אוהבו: "אנא ממך התחזק, תחזיק מעמד רק עוד קצת, הנה לפנינו מים לשתות בעוד חמישים או ששים מטר". האמת היא שאין מים אפילו בעוד חמש מאות מטרים, אבל המחשבה שהנה עוד מעט הוא ימצא מים, נוסכת בו כוחות חדשים, והוא ממשיך ללכת למרות הקושי. כך שבהתחלה הוא היה מיואש ולא רצה להמשיך אפילו מטר או שניים, ועכשיו הוא כבר עבר שני קילומטר. היתכן? כן, העידוד והדחף שהוא מקבל מחברו הממריצו ללכת ולא לעמוד, הבשורה והתקווה כי הנה במרחק מה מהם יש מים – נותנים לו את הכח לעבור כמה וכמה קילומטרים עד המים.

כך הוא מי שיש לו תורה – למרות ייסוריו, הוא מקבל כוחות להתקדם עוד שלב ועוד שלב, עד שיגיע בסופו של תהליך לגאולה השלמה.

לעומתו, מי שאין לו תורה, למה הוא דומה, לאדם ההולך במדבר ואין לו מים לשתות, ומלווהו אינו אוהבו ולא חושב על טובתו, וכשרואה את חברו צמא ללא מים הוא "מבשר" לו: "אל תחשוב על מים, כי אין כאן כלום. אתה במדבר, וכאן יש רק ארץ ושמים, לא צל ולא מים. אנו רחוקים מכל ישוב ואיזה מעיין שהוא".

זה ההבדל הגדול והמהותי בין הגישה העוינת של בלעם הרשע, למבט האוהב, הנצחי והטהור של ישעיהו הנביא. בלעם הרשע אמר לעם ישראל: "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב". כלומר, אני רואה את מלך המשיח בא וגואל אתכם מגלותכם, אבל זה לא יקרה בקרוב. מדוע אמר כן? למה הדגיש שבואו של מלך המשיח אינו קרוב? כי רצה שעם ישראל יתייאשו בגלותם הארוכה, שיבינו שקץ הגלות עדיין רחוק מהם וכך יפלו ללא תקומה.

לעומתו ישעיהו הנביא בא ומבשר בשורות טובות ומעודדות. הוא פונה אל העם להתחזק ולהחזיק מעמד בתורה ובמצוות: "כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות". התחושה שבכל רגע יכול לבוא מלך המשיח ולהשיבנו לחיק אבינו שבשמים, מחזקת, מעודדת ומדרבנת להתאמץ ולהחזיק מעמד למרות כל הצרות של הגלות האיומה שעדיין לא נגמרה. "ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך" – קורא ישעיהו בשם ה', ומחמם לנו את הלב ונוסך בנו זרם של תקווה בישועה הקרובה לבוא. אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, שיש לנו את התורה המנעימה לנו את הימים הקשים וממתקת את הגלות המרה. אשרינו שיש לנו נביאים שנותנים לנו את הכוח ללכת מתקווה לתקווה, עד שנגיע בסוף למעיין הגאולה. אבל לעם ישראל במצרים לא היו כל אלה, ולכן אך טבעי היה הדבר שהם הגיבו בייאוש מוחלט ובקוצר רוח (דורש ציון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ אברהם בן שרה ז"ל, לע"נ מרים בת גוהר ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ עניית בצלאל בן כשור ז"ל, לע"נ אליהו בן כשור ז"ל, לע"נ משה בן אסתר ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ בראל בן ניצה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח טבת תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:10 תל-אביב: 4:24 חיפה: 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:26 תל-אביב: 5:27 חיפה: 5:25 ר"ת: 6:02
פרשת וארא

ענה

"הייתי מוכרח למעט גובהו..."

פעם ביקשו בני עירו של הגאון **רבי יחיאל בויס** זצ"ל (אב"ד גוטא) לשגר לו דורון, מטה עץ שראשו מחופה בכסף כדרך שהלכו הרבנים באותם ימים. ואולם רבי יחיאל שסלד מכל מיני שררה וגדלות - כפי שגם נחקק על מצבת קודשו "חסיד ועניו מתלמידיו של אברהם אבינו" - הלך וקיפץ את ראש המטה עטור גילופי הכסף, ונשאר רק עם החלק העשוי עץ...

כאשר נשאל מבני המקום על מה ולמה טרח לעשות כן? השיב להם בדרך צחות: "המקל היה גבוה מדי לפי מדותי, והייתי מוכרח למעט גובהו..."

השואלים שעדיין לא נחה דעתם מתשובתו, שאלוהו שוב: "אם כן, היה לו לקוצצו מהצד התחתון של המקל, ולא בחלק העליון המוכסף?"

השיב להם רבי יחיאל מיניה וביה: "וכי מה אעשה? הלא רק מלמעלה היה המקל גבוה ולא התאים למדת הגודל שלי, בעוד שבצד התחתון הכל היה כשורה." **הלמות עמלים - ח"ב**

"במה נהג שלא כשורה?"

מעשה באחד משכניו של הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל, שהזמינו להשתתף בשמחת נשואיו של אחד מילדיו. שכר אותו שכן רכב ובא לרבי איסר זלמן לקחתו לחתונה. משם המשיך ואסף לרכב קרואים נוספים.

אנשים שהרגישו בכך נזפו בבעל השמחה על שהטריח את ראש הישיבה לנסוע במכונית למקומות שונים בעיר בשעה, שהינו אוסף את אורחיו, בעוד שהיה צריך - מפאת כבודו ויקרת זמנו של רבי איסר זלמן, לבוא לביתו לבסוף, לאחר שיתר הקרואים כבר יושבים במכונית.

התנצל השכן ואמר שאכן טעה ונהג שלא כהוגן. משדברו לאחר מכן עם רבי איסר זלמן וסיפרו לו על התנצלותו של השכן על כך שהסתובב עמו לאסוף קרואים, התפלא רבי איסר זלמן ותמה: "אינני מבין על מה התנצל. במה נהג יהודי זה שלא כשורה, הרי הוא גר בשכנותי, ואם כן מובן שיתחיל את מסע איסוף האורחים מכאן..." **בדרך עץ החיים**

גם אחרי שעלה אדם לגדולה, ישאר בענוותנותו!

נלמד מהפסוק: "הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן" (פרק ו-כז)

ופירש רש"י (עפ"י מגילה יא.): **הם בשליחותם ובצדיקותם מתחילה ועד סוף**. בזאת מלמדים אותנו חז"ל כי אף שעלו משה ואהרן לגדולה בשליחותו של מקום, נשארו הם בצדקתם ובענוותנותם כבתחילה.

הרמח"ל ז"ל (בספרו **מסילת ישרים** - פרק כג) מייפץ לכל אדם כיצד לא יתגאה למרות עלייתו לגדולה, וכך כתב: "כי בהיות האדם מסתכל בפחיתות חומרו וגריעות התחלתו, אין לו טעם להתנשא כלל אלא ליבוש ולהכלם. הא למה זה דומה? לרועה חזירים שהגיע למלוד, כל עת אשר יזכור ימיו הראשונים, אי אפשר לו שיתגאה. וכשיחשוב כמו כן שבסוף כל גדולותיו ישוב לעפר, מאכל לתולעת, כל שכן שיכנע גאונו וישכח שאון גאוותו, כי מה טובו ומה גדלותו כשאחריתה בושת וכלימה..."

רבינו בחיי ז"ל (בספרו **חובת הלבבות** - שער הכניעה פ"ו) מביא עשרה כללים שראוי בעל הכניעה לנהוג בהם. והכלל השביעי הוא "שיקטן בעיניו מעשהו ויתרעם על נפשו על קיצורה בעיני תורתו לפני ה' ולפני בני אדם... ויניח הגבהות לכבוד הבורא ויעזוב הגדולה והיקר, בעת שעושה להשיל". בין לבדו בין בתוך מקהלות בני אדם. כמו שאמר הכתוב על אהרן על גודל מעלתו "והרים את הדשן", וחייבו הבורא להוציא את הדשן בכל יום תמיד להשפל ולהסיר הגבהות מלבו."

למען כבוד שמים, רשאים אף התלמידי חכמים לבזות את עצמם. כפי שמובא **מהפסוק** על הפסוק: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר..." (במדבר טו-לא), ואמר הח"ח: נחרץ משפטו של המגדף בכרת, על אשר ביזה את דבר ה'.

ומוסיף הח"ח: אנחנו הוזהרו לכבד את ה' ואת דרכיו, לקדש שם שמים ברבים, ורשאים אנו אפילו לבזות את עצמנו למען כבוד שמים, כמאמרם ז"ל (במד"ר ויקרא) יחזקאל בן בוזי, בן ברכיה שמו, ונקרא בן בוזי, בן שמבזה את עצמו, על כבודו של מקום.

ואכן מצינו כן אצל רבים מגדולי ישראל שהיו רגילים לבטל כבודם עד עפר מפני כבוד המקום. וכפי שמובא בספר "אמרי אמת" (לקוטים) **מכ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת** שסח פעם לחתנו בזה הלשון: "אתה יודע שבשעה שהרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין** זצ"ל התפלל "עלינו לשבח" והגיע לתיבות "להפנות אלך כל רשעי ארץ" היה מזכיר את עצמו "יעקב יצחק בן מאטיל..."

עלון "איטש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת איש תם וישר ר' מרדכי יהודה בן ר' יעקב קאפל עבי מנדל ז"ל

שיום היאהרעייט חל ביום ה' שבט ומנוחתו כבוד בהר הזתים ירושלים עיה"ק תובב"א, ת. נ. ע. ב. ה.

משפחת ר' נתן אפטרגוט - אנטוורפן, בלגיה משפחת ר' יוסף בנימין הכהן - בני ברק, ישראל משפחת ר' מרדכי מנדל - וינה, אוסטריה

אוזן קשבת לפטפוטי כל טרדן...

מבורך היה החזון איש במדה גדושה של סבלנות ואורך רוח ביחס לכל מיני טיפוסים, לרבות סתם טרדנים ובני אדם מוזרים המחפשים אוזן קשבת, אף שהללו הכבידו מאוד.

פעם אמר החזו"א: "אני מסוגל להקשיב לאדם שסיפר לפני אותו סיפור שלוש פעמים מראש ועד סוף מבלי שאפסיקו עד כלותו לדבר".

כאשר אחד ממקרוביו הביע בפניו את פליאתו, הכיצד מסוגל הוא להקשיב לפטפוטי של טרדן מסויים. שמטיח דברים קשים בקול צעקני ומאריך בשיחו?

השיב החזו"א: הטוחן רגיל לשאון-הטחנה שלו. ואדרבה, כאשר הגלגלים נעצרים יחוש בראשו"....

פאה"ד - ח"ד

"לשוב ולחזור עוד ועוד - זו הגדלות!"

סיפר אחד מבוגרי ישיבת חברון: "הייתי בחור חלש והיה לי קשה מאוד בלימוד. פעם ניגשתי למשגיח הגה"צ **רבי הירש פאלי** זצ"ל והתאוננתי בפניו שאיני מבין את הגמרא ומה עלי לעשות. מיד נענה לי המשגיח בחמימות יתירה ואמר: "בא ונלמד יחד בחברותא".

ואכן קבע עמי רבי הירש לימוד בחברותא, פעמים בין כתלי הישיבה ופעמים בבית, כשהוא לומד איתי ומסביר לי את דברי הגמרא בטוב טעם ובסבלנות אין קץ. כך במשך שנים אחדות, זכיתי לקבל תורה מפיו.

פעם אחת, עסקנו בסוגיה קשה ולא עלה בידי לעמוד על הבנתה, אולם רבי הירש לא אמר נואש, הוא חזר בנחת ובסבלנות בלתי רגילה מספר פעמים על הסוגיה לפרטיה תוך שהוא מעודד אותי ומסביר לי פנים לבל אפול ברוחי.

הוא ציטט לי את דברי הגמרא הידועה (עירובין ד:): על גדלותו של רבי פרידא שלמד עם תלמידו ארבע מאות פעמים את אותה סוגיה עד שנקלטה בלב התלמיד. אך הוא המשיך והוסיף לומר לי את הדברים הבאים:

"**כלום** סבור אתה שיש כאן רק גדלות של רבי פרידא, של המלמד, הלא זוהי הגדלות של התלמיד שהיה מוכן לחזור ולשמוע כל כך הרבה פעמים את אותה סוגיה.

"**כשהייתי** חוזר כמה פעמים על הסוגיה" - הטעים רבי הירש - "אין זו גדלות, שהרי יודע אני את הגמרא ונהנה אני לחזור עליה... אבל אתה שמתקשה בהבנת הסוגיה, אעפ"כ מוכן אתה לשוב ולחזור כמה וכמה פעמים זו הגדלות!"

מסיים התלמיד: "כל מה שיש לי כיום שיכות עם הגמרא זה הכל בזכותו של רבי הירש!"

ר' הירש

"נשאר בכזו מנוחת הנפש ורוגע..."

סיפר הגאון **רבי בן ציון קוק** שליט"א: רגיל היה הגאון **רבי יוסף שלום אלישיב** זצ"ל במשך עשרות בשנים לומר את שיעורו לפני בעלי בתים, אלא שבשנים האחרונות התווספו לשומעי השיעור, תלמידי חכמים ידועים ואברכים צעירים הם ניצלו את ההזדמנות לשמוע שיעור מגדול הדור.

באופן טבעי התרבו השאלות שנשאל באמצע השיעור והיו בהם גם שאלות שלא לענין. אך הרב אלישיב הקשיב תמיד במלוא הסבלנות וההתייחסות, ללא כל סימני כעס וקוצר רוח.

פעם נכנס לשיעורו של הרב אלישיב, פסיכולוג גדול מארה"ב. הוא היה מקורב מאוד להגר"י **קנייבסקי-הסטייפלער** זצ"ל ואף היה מתכתב עמו בעיני רפואת הנפש. והנה לאחר שיצא מהשיעור הביע בפני את הרגשתו: "אני משתומם, יהודי כזה זקן, שכל מהלך השיעור עומדים ו"לוחמים" איתו, והוא נשאר בכזאת מנוחת הנפש, בכזה רוגע! בדרך כלל בגיל כזה כבר מאבדים את הסבלנות, ואילו הרב אלישיב רגוע ושלו במנוחת הנפש וללא רוגז כלל..."

הלמות עמלים

לנהוג בסבלנות ובנחת עם בני ביתו ותלמידיו, ולא בכעס והקפדה!

נלמד מהפסוק: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוה את בני ישראל" (פרק ו'-יג)

וכתב רש"י: "ציווה עליהם להנהיג בנחת ולסבול אותם". וביתר פירוט מובא במדרש: אמר להם הקב"ה, בני סרבנים הם, רגזנים הם, טרחנים הם, על מנת כן תהיו מקבלים עליכם, שיהיו מקללים אתכם שיהיו מסקלים אתכם באבנים" (מד"ר שמות ז-ב).

כתב הגאון רבי צבי פסק פראנק זצ"ל באחת מאיגרותיו (הובא ב**שבבי אור** - פרק יב): כדאי הוא לאדם להתרגל, ולהתלמד שלא להתרגז משום דבר, ואיזהו גיבור הכובש את כעסו. ואחרי התבוננות מתברר כי האדם ברוב כעסו, מזיק לעצמו הרבה יותר ממה שהוא חושב לעשות לחברו..."

"**ואשרי** אנוש יעשה זאת שלא להתרגז ולא ייצא לריב מהר, וידע את האמת הברורה, כי תכליתו של האדם בימי חייו לרסן את מחשבתו ולבלום את כעסו, שהכעס אוכל את בשרו ומסבב כאבים אשר אין נותנים מנוחה לאדם".

"**וראיתי** כמה בני אדם" - מוסיף הרב פראנק - "אשר זה דרכם כסל למו לומר שאין בכוחם לשנות דרכם. אבל זו טעות גדולה. האדם יכול להרגיל עצמו לכל דבר וזה כל האדם לכוף את יצרו..."

ראוי להביא בהקשר לזה את מה שנשאל **כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר** - **הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל (בשור"ת **משנה הלכות ח"ו** - שטו) על ראובן שהיה עשיר ותקיף ובנה קיר נגד חלונו של שכינו שמעון והאפילו עליו. שמעון בכה והתחנן לפני שכניו שישפיעו על ראובן להסיר רעתו מפליו, אך הלה אטם אזנו משמוע. לקח זאת שמעון קשה ונפטר מהתקף לב רח"ל. ועתה שואל ראובן, האם צריך כפרה על שגרם מיתה לשכינו?

והשיב הגאב"ד, שהנפטר פשע בעצמו בזה שכעס עד כדי כך שבא לידי התקף לב. אחת הראיות לכך, מהמבואר בגמרא (קידושין כד:): שאדם הוא בר-דעת (שלא כמו בהמה) "ואיזהו דאבעית אנפשיה" (=הוא הבהיל עצמו).

לפי"ז לא נחשב שהשכן גרם למיתתו, כי מה שהנפטר ציער עצמו, עשה שלא כדין, כי היה חייב לשמור על בריאותו ובמיוחד שלא לכעוס! שהרי אמרו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה וכל מיני גהנום שולטין בו" [והוסיף הגאב"ד: אף שאין עליו חוב כפרה מדין רוצח, בכל זאת חייב כפרה על שציער את חברו].

מהי באמת העצה נגד הכעס? איך יוכל אדם להתגבר ולא לכעוס על אדם שמציק לו ביותר? התשובה פשוטה לאור מה שהארכנו בעבר, שאם אדם יאמין באמונה שלמה שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה, ושאין אדם יכול לפגוע בחברו אם לא נגזר עליו כך מלמעלה לכפרת עונותיו, והלה רק השליח. או-אז לא תהיה לו כל עילה לכעוס על חברו, אלא רק לתקן עצמו.

כששאלו את הגרא"ל **שטיינמן** זצ"ל: "מה העצה נגד הכעס?" השיב: "אם יבטיחו לך אלף דולר בעבור שתרגע, הרי תיכף תשמח ותירגע, וכל שכן אם יבטיחו עשרת אלפים דולר. א"כ תבין, שהקב"ה מבטיח לך סכום זה ועוד יותר, בעד שתרגע".

יהודי אחר ששאל, אמר הרב שטיינמן: "הבעיה, שבשעת מעשה שהמקרה מגיע, אדם מאבד את השכל. ובאמת ברגע הראשון כמעט לא ניתן לשליטה, אבל מהרגע השני ואילך כבר כן אפשר לחשוב: אוי וי, מה ייצא לי מהכעס ומהקולות וברקים, הרי מעולם לא יוצא מכך רוח ותועלת - לא מכעס ולא מקנאה, רק הפסד. ולפחות אז, לאחר זמן-מה מצליחים להפסיק את הכעס".

להרגיש ולהשתתף בעערו של הציבור, ולשאת בעול עמו!

נלמד מהפסוק: "אלה ראשי בית אבותם בני ראובן... ובני שמעון... ואלה שמות בני לוי..." (פרק ו-יד, טז)

והקשה השל"ה הק: מה פשר תיבות "שמות" שהזכיר הכתוב אצל בני לוי ולא כתב כך אצל ראובן ושמעון? ותיריך: כי בני שבט לוי הרי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור. מה עשה? קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם גרשון על שם כי גרים הם בארץ לא להם, ושם קהת על שם שיניהם קהות, ושם מררי על שם וימררו את חייהם. זהו שאומר "ואלה שמות בני לוי". ומכאן כותב השל"ה - ילמד האדם להשתתף בצער הציבור אעפ"י שאין הצרה מגעת לו. וכן הודיע השי"ת למשה רבינו ע"ה, אהיה אשר אהיה, אהיה עמהם בגלות זו, אהיה עמהם בגלות אחרת. עכ"ד.

השתתפותו של משה רבינו בצערן של ישראל, באה לידי ביטוי גם בפסוקים שבתחלת פרשת יתרו כאשר קרא משה את שמות בניו: "שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה" (יח-ג, ד). ומעירים המפרשים מספר הערות:

(א) הרי ההצלה מחרב פרעה קדמה להיותו גר בארץ נכריה, וא"כ, היה עליו לקרוא לבן הראשון על שם הצלתו האישית, ואת השני על שם שהיה בארץ נכריה!?

(ב) מדוע אצל גרשם כתוב: "כי אמר גר הייתי..." ואצל אליעזר לא כתוב "כי אמר" אלא "כי אלוקי אבי בעזרי"...

(ג) איזה ענין יש בהנצחת הגירות בארץ נכריה? בשלמא הנצחת הצלתו האישית, מובן, כדי לזכור להודות על הנס. אך מדוע כה חשוב היה לו למשה להנציח את עובדת היותו גר בארץ נכריה!?

(ד) עוד הוסיף להעיר הגאון רבי לייב בארון זצ"ל: מדוע קרא משה רבינו למדין ארץ נכריה, הרי זה ודאי שלא התאונן על שלא היה בארץ ישראל. ובהכרח צריך לומר שהתאונן על כך שלא היה במצרים. ותמוה: במה מצרים טובה יותר, הלא גם היא ארץ נכריה!?

מיישב רבי לייב בארון את כל הקושיות בביאור הבא: לאמיתו של דבר, אף שמשה לא סבל בפועל מגלות מצרים ומשיעבודן של ישראל, שהרי גדל בבית פרעה, וכשיצא לראות בסבלות אחיו והרג את המצרי, נאלץ לברוח למדין הרחוקה ממצרים, ושהה שם עד השנה שקודם לגאולת מצרים, אעפ"י כרואים בברור עד כמה השתתף בצערן של ישראל עד שסיכן עצמו למענם.

לפיכך, קרא למדין "ארץ נכריה" משום שגר שם הרחק מאחיו, והתאונן על כך, מפני שרצה בכל לבו ונפשו להיות שוב במצרים ביחד עם אחיו המעונים ולהשתתף מקרוב בצערם וסבלותם, על כן בריחוקו מהם, הייתה לו מדין כארץ נכריה.

את צערן זה הביע משה, כאשר נולד לו בנו הראשון, בכך שקרא לו גרשום, שאף בעת שמחתו על הולדת בנו, לא סרה מחשבתו מצערן של ישראל. ואף שהצלתו האישית אירעה קודם, העדיף את השתתפותו בצערן של ישראל על פני שמחתו האישית. ולכן אצל גרשום כתוב "כי אמר" משום שכל העת אמר והזכיר לעצמו שכל ישראל שרויים בצער אף אני אהיה בצער, כדי שלא ישתכח מלבו סבלותם של אחיו. ודפח"ח.

"וכי אתפרנס מצרותיהן של ישראל?!"

כאשר הגיע כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מבלאז'אב זצ"ל לחופי אמריקה לאחר השואה האיומה, ערכו לכבודו "קבלת פנים" בבית המדרש "ביאליסטוק" שבמנהטן, וקהל רב עמד לשמוע את דבריו.

פתח הרבי וסיפר את כל התלאה אשר מצאתם בשנות הצער הנוראיות, ואיך שקיימו בנפשם ד' מיתות בית דין, סקילה, שריפה הרג וחנק על קידוש ה'. הוא האריך בתיאורים עד שלא נותרה עין אחת יבשה. כשלבסוף עורר את הציבור להתחזק בדרך התורה והמצוות.

אחרי הדרשה, ניגש אליו ביחידות מורינו רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל (וי"ר אגו"י העולמית), ותחב לידו סכום כסף הגון. תמה הרב: מה זאת? השיב רבי יעקב: "זהו מנהג המקום, שמשלמים לדרשן על טרחתו להכין את הדרשה..."

אף שהיה הרבי עני מרוד, מכל מקום סרב בנחרצות לקבל את הכסף, והשיבו לידי רבי יעקב ונימוקו עמו: המנהג שהנהיגו כאן לשלם על כל דרשה מנהג הגון הוא, מכל מקום על דרשתי שבה פירטתי את צרותיהן של אחינו בני ישראל, איני יכול לקחת ממון. שכן מבואר במדרש (שוח"ט עה"פ "יהפוך לדם יאוריהם") שכשראו המצרים שהמים שיש להם בכוס נהפכו לדם קנו המצרים מישראל את המים בכסף, ומזה העשירו ישראל. אבל רבי יוסי אומר שהעשירו ממש"כ בפסוק "ושאלה אשה משכנתה".

ויש להבין: מדוע סובר רבי יוסף שהעשירו מ"ושאלה אשה משכנתה" ולא ממכת דם שנאלצו המצרים לקנות מהם את הדם? אלא משום שלדעת רבי יוסי אין זה ממדת ישראל להתעשר מה"צרות" של הזולת... אפילו לא מ"צרות" של גוי... ואם בעשירות מצרות של גוי נחלקו עליו שאר התנאים, אבל בצרות של ישראל בוודאי כולי עלמא מודים שאין זו דרך ראויה להתעשר.

א"כ, סיים הרבי, כיצד אטול כסף על דרשה שסיפרתי בה על צרות שעברנו אני ואחי בני ישראל... וכי תעלה על דעתך שאתפרנס מצרותיהן של ישראל!?"

עפ"י "ליקוטי אב"

נושא בעול הכלל והפרט...

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה נושא בעול הכלל והפרט בכל כוחו. בהשתתפותו האמיתית בצערם של ישראל, ובתפלתו להצלחתם. הרבה גזירות רעות ביטל בתפלותיו הן מהכלל והן מהפרט.

עוד בהיותו בחו"ל, בכל עת ששמע כי סכנה מרחפת על יושבי ארץ ישראל, היה מעורר רחמי שמים בתפלותיו, והיה ניגש בעצמו לפני התיבה לומר תהלים. גם גדולי הדור היו שולחים אליו להתפלל על כל מרעין בישין. באומרם שחזקה על תפלתו שאינה חוזרת ריקם...

מופת הדור

"כאילו זו היתה צרה שלו..."

מעשה באדם מדוכא ומלופף ביסורין שפנה אל אחד מרבני ישיבת "פורת יוסף" וחיפש אצלו אוזן קשבת למר-שיחו. הוא ישב אצלו במשך שעה ארוכה ושפך לבו בסיפור צרותיו וסבלו הרב וכו'. השתתף הרב בצערן של האיש והשתדל לעודד רוחו בדברי חיזוק וניחומים עד שנפרד האיש מעל פניו.

ואולם כעבור ימים אחדים התקשר האיש שוב לאותו רב, כשהוא מבקש רשותו לבוא אליו שנית כדי לפרוק בפניו את מעוקתו. ניסה הרב להסביר לו שאין עתותיו בידו... אך האיש המעונה הפציר בו שיסכים לקבלו, והרב נעתר לו.

הלה בא והחל לגולל מחדש את פרשת תלאותיו וכו'. בתוך דבריו נפלט מפיו כי סבלותיו קשים מנשוא והם נמשכים מזה ארבע שנים. תמה הרב: "ארבע שנים? והיכן היית עד היום? מה ראית פתאום להתחיל בביקורים אצלי!?"

נענה האיש והשיב: "במשך כל ארבע שנים הללו פתח לפני חכם יהודה צדקה את דלת ביתו ולבו. הייתי הולך ובא אצלו תכופות והוא מקשיב לשיחי בסבלנות אין קץ, והיה משתתף בצרתי כאילו זו צרה שלו, והתענין במצבי מתוך הזדהות גמורה. לפעמים נעזרתי בו בטיפול רפואי כאשר צילצל בעצמו אל הרופא אודותי, אולם עכשיו, כאשר מצב בריאותו החמיר, לא מלאני לבי ללכת להטרידו יותר, לכן באתי אליך..."

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

רביה-דריבית!

כאשר ביקש רשות לדרוש בבית הכנסת, לא הסכים לכך הפרנס המקומי. בטח חשב לעצמו: למה להטריח את הציבור בחינם עבור טרדון?

האיש התחנן אך לא הצליח לרכך את ליבו של הפרנס, רק דמעותיו של ילדו הקטן - בנו יחידו - אשר ממש הפציר בו להעניק את רישיון-הדיבור לאיש, הם שהכריעו את הכף לטובה.

משקיבל את הרשות, עלה לדרוש וביקש להוקיע את אחד מחשובי הקהל - שלא נכח במקום - אשר עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. הקהל התנפל עליו בשצף, ורגליו הארוכות של ההלך נשאו אותו רחוק בעוד אנשים רודפים אחריו...

הוא עצר באחת במקום מסוים, שם הוכיח להם בעובדות שאינן משתמעות לשתי פנים שהצדק עימו: יש להוקיע את פלוני הרשע שמעמיד פני צדיק! סיים את דבריו ושוב נשאוהו רגליו הארוכות קדימה.

משנוכחו הרודפים אחריו בצדקותו - ובצדיקותו! - המשיכו לרוץ אחריו, הפעם: כדי לפייס אותו... אבל הוא לא התייחס אליהם והמשיך להתרחק.

רק עקשן אחד המשיך לרוץ אחריו: הבן-יחיד של פרנס הקהל. משהצליח להדביק אותו הושיט לו את המטבעות שהגיעו לו בעבור הדרשה - כנהוג. סירב האיש לקחת את הכסף ואמר: 'לדני; הרי הכסף לא שלך'. או-אז גילה לו הילד שאת הכסף לא קיבל מקופת-הקהל אלא הוציא אותו מתוך קופת חסכוניותו!

נטל האיש את המטבעות ובירך אותו שברבות הימים יזכה להשתדך עם משפחתו.

* * *

לבן-יחיד של הפרנס קראו... אבנר. וכעת הוא סיפר על אותה התרחשות רחוקה באוזני הרבי מאפטא. בתגובה קם הרבי מכיסאו והחל לחקור אותו בסדרת שאלות: איך היה נראה המגיד הנודד? מה היה גובהו? מה היו תנועותיו? ובתום החקירה הכריז הרבי מאפטא בחגיגות:

"הרי זה היה הרבי-אלימלך!" שאכן נהג בצעירותו לנדוד בין העיירות, ולתקן את הטעון תיקון.

מיד החלה החתונה הגדולה והשמחה שנמשכה עד הבוקר!

והכל ה-כ-ל בזכות אותה הטבה הזולת קטנה-גדולה שעשה ר' אבנר בילדותו, היא שעמדה לו! קופת-החיסכון שלו הניבה תשואה בריבית-דריבית!

ורק ננסה לדמיין שהילד הקטן לא היה מצליח להתגבר ולהושיט את חסכוניותו להלך הנודד...

(ע"פ אש-תמיד)

"החתונה החסידית הגדולה" התקיימה בעיירת ז'רנובצה. ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע - זקן האדמורי"ם בדורו - חיתן את נכדו. מכל רחבי פולין וגליציה זרמו משתתפים, ובראשם 70 אדמורי"ם - ראשי שושלות חסידות.

בשולחן המזרח הסבו מנהיגים כמו 'החוזה מלובלין', 'היהודי הקדוש' מפרשיסחא וכנהנה דמויות שהעולם היהודי רעש מהן - ומי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא? דרכי מזרח אירופה המו מרוב אדם שנסעו לחתונה...

בימינו, כשאתה רוצה לשמוע מוזיקה אתה לוחץ על כפתור. האמת? גם בלי ללחוץ. המוזיקה חודרת לאוזן בלי בחירה, מצלצול סתמי של פלאפון וכדו'. אבל בזמנם, היית חייב להיות נוכח ליד תזמורת. לחתונה בז'רנובצה הגיעה לא רק תזמורת אחת, אלא זמרים לרוב מכל הסביבה. וזה לבד עשה רושם אדיר ועצום ומשך למקום המוני משתתפים. גם בדחנים יהודים זרמו מרחוק ומקרוב - והעיר ז'רנובצה צהלה ושמחה!

* * *

במוקד השמחה ניצב המחותן אבי-הכלה, שהתגורר בז'רנובצה ולכן גם התקיימה החתונה שם. "ר' אבנר" קראו לו.

לסבא של החתן, הרבי מאפטא, היה מנהג. לפני שהחתן מכסה את פני הכלה בהינומה - "באדעקן" בלע"ז - היה מבקש לשמוע מהמחותן את יחוסו המשפחתי. אם המחותן לא היה חוטר מרום היחס, היה מחפש אחר מעשיו הטובים...

החתן דגן היה גם נכד של ה'נועם אלימלך' מליז'ענסק זי"ע - שכבר היה בשעה זו בעולם שכולו טוב - והרבי מאפטא ביקש לגלות איך זכה ר' אבנר לשידוך כה חשוב.

יחוס משפחתי לא היה לו לר' אבנר, אז הוא התבקש לשתף את הרבי במעשיו הטובים. סיפר על מעשים כהנה וכהנה, אך אלה לא הניחו את דעתו של הרבי: "מה שאתה מספר מספיק בשביל להשתדך איתי... אבל לא בשביל להשתדך עם הנועם-אלימלך שהיה מלאך השם צבקותו!"

הרבי מאפטא המשיך לתאר את דמותו של 'רבי-אלימלך', ולפתע חלף רעד בגוו של המחותן. הוא נזכר בהתרחשות ישנה-נושנה...

* * *

בימים ההם היו אנשים שנדדו מעיר לעיר ומעיירה לעיירה. הם היו מורכבים מכל מיני סוגים: מגידים אשר הִשְׁתַּכְּרוּ כמה מטבעות תמורת דרשה שמסרו בבית הכנסת; משולחים שאספו צדקה; רוכלים שהציעו את מרכולתם, וגם סתם ארחי-פרחי.

פעם אחת הגיע לז'רנובצה הלך-נודד גבה-קומה וצנום לאימה. עטוף במעיל עליון קצר מכדי מידתו, ולמותניו חָגוּר-קָשׁ.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת
רבי מימון ז"ל בן זהרה ע"ה
נלב"ע ד' שבט תשע"ג
ת . נ . צ . ב . ה .

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכרה מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וארא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 414

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תנו כבוד לברכת התורה

שאלתי פעם את אחד ממכרי: איזו מצוה דאורייתא אנו מקיימים מדי בקר, עם קומנו משנתנו, מלבד מצוות ציצית ותפילין? בתגובה הוא תלה בי מבט תמה... פתחתי לפניו את דברי הנמרא במסכת ברכות (כא א): "מנין לברכת התורה לפניך מן התורה? שנאמר (דברים לב א): כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו".

כן, לא הכל יודעים זאת, אולם באמירת ברכת התורה אנו מקיימים מצוות עשה מן התורה, וכפי שפסק המשנה ברורה בתחלת סימן מז.

לאחר שנגזע ידי מההלם הראשוני, הוספתי והקשיתי לו: "איזו מצוה דאורייתא אנו מקיימים מיד לאחר ברכת התורה?"

הפעם הוא התבלבל לחלוטין. צטטתי לו את הפסק שהופיע בעלוננו הנכבד זה כמה וכמה פעמים, בשם עמוד ההוראה בעל הפרי מגדים (א"א רטו ו), כי כפי שברכת התורה היא מצוה מן התורה, כפי עניית אמן אחריה היא מצוה מן התורה.

שזו בנפשכם; אך לפני רגע קט קמנו משנת הלילה, וכבר אנו מסובבים במצוות דאורייתא - בברכה ובאמן שחיובן מהתורה. האם יתכן שלא נזדרז ונקדים לבוא לבית הכנסת ולברך ברכת התורה כראוי?!

על מעלתה של ברכת התורה נוכל ללמד גם ממאמרם הידוע של חכמינו זכרונם לברכה, (ב"מ פה ב) שהסבה שגלו ישראל מארצם היא משום שלא ברכו 'ברכת התורה' לפני הלמוד. כלנו מצפים לגאולה, ואם גלינו מארצנו מחמת התרשלות בברכה זו, בודאי חובה עלינו לבדוק את עצמנו ולהשתפר במיוחד בברכה זו - לברך אותה בכונה מדי בקר.

לברכה זו יש 'ערך מוסף' מיוחד במינו; מלבד ההודאה על מתנת התורה שאנו מודים בה כחיובנו, אנו משלבים בה תפלה מיוחדת על הצאצאים.

כלנו רוצים לראות דור ישרים מברך. אנו משקיעים בענין כחות רבים, מאמצים וכסף, אך בל נשכח את העקר: לבקש בכונה 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה'.

בקריאת 'וירוממה שמו יחדו' שבת שלום

278 213 מכוולס"ן

הוכחה על חביבות התפלה

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את בריתי" (וה)

די היה שיכתב "ואני שמעתי", מהו 'וגם אני שמעתי'?

פרש רבי חיים אבולעפיה, מנהיג ומחדש הישוב היהודי בטבריה:

במסכת תענית (כה ב) מובא שכאשר מקדים הקדוש ברוך הוא לספק לאדם את צרכיו עוד בטרם יתפלל ויבקש עליהם, אין הדבר מעיד על מעלתו, שכן יתכן שהקדוש ברוך הוא מהר לספק לו את צרכיו משום שאינו חפץ לשמע את קולו. מאידך גיסא, אף אדם שלא נושע אלא לאחר שהרבה להתפלל, אין זו הוכחה שמשימים חפצים ברבוי תפלתו, שכן יתכן שלא היה ראוי להושע עד שהכניע את לבו באמצעות התפלה הרבה. לעומת זאת, אדם המתפלל ותפלתו נענית מיד - אות היא כי ה' חפץ בתפלתו.

כדי להדגיש שמלבד עצם הגאולה, רצה הקדוש ברוך הוא להראות לישראל שתפלתם חביבה לפניו, אמר הכתוב: "וגם אני שמעתי..." - לא גאלתים עד שהתפללו על כף (עץ החיים).

הגוי ממהר לשוב בתשובה

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (ויב)

חכמים אמרו (ירושלמי סנהדרין יא ה) כי הגויים קרובים לחזר בתשובה יותר מישראל. זהו הטעם שבנינו סרב יונה הנביא לבצע את שליחותו ללכת לנינוה. כיון שחשש שכאשר יחזרו הללו בתשובה יתעורר קטרוג על ישראל, שאינם שבים בתשובה גם לאחר שהנביאים מוכיחים אותם שוב ושוב.

על פי זאת תמה רבי יעקב שמשון משפ"טובקא, תלמיד המגיד ממעזריטש, על הקל וחמר שטען משה בפסוק שלפנינו: "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה"; הלא כיון שהגויים קרובים יותר לחזר בתשובה מחמת תוכחת הנביאים, יתכן שאף על פי שבני ישראל לא שמעו לדברי משה, פרעה כן ישמע

לדבריו?

ותרץ כי זו גופא היתה טענתו של משה: כיון שבני ישראל לא שמעו אלי: "ואיך [היה אם] ישמעני פרעה", הלא אשאר "ערל שפתיים" - שלא אוכל עוד להמליץ טוב על ישראל (זרע אפרים' על הפסיקתא [לרא"ז מרגליות] דף ע ב).

'אל תביאנו לידי חטא'

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתי ואת מופתי בארץ מצרים" (יג)

מדי בקר אנו מבקשים בברכת "המעביר שנה": "ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עברה ועון". ותמהו רבים: וכי הקדוש ברוך הוא מביא את האדם לידי חטא, הלא הבחירה נתונה ביד האדם האם להרע או להיטיב?!

פרש ה'תוספות יום טוב': כפי שמצינו כאן שהקדוש ברוך הוא הקשה את לב פרעה שישמשו להרשיע, כך יש חוטאים שמחמת חטאם הגדול נגזר עליהם שלא יוכלו לתקן את חטאם ולשוב בתשובה (ראה רמב"ם תשובה ג). לענין זה אנו מכוונים בבקשת "ואל תביאנו לא לידי חטא" - שלעולם לא נזדרז לדרגתם של רשעים שהקדוש ברוך הוא מקשה את לבם ונועל בפניהם את דרכי התשובה (מעדני יום טוב' ברכות פ"ט ס' כג אות ב).

זכות מאה ברכות נבנה בית המקדש

"לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלת אתכם מעבדתם ונאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים" (ו)

בספר 'פענח רזא' (דברים יב) כתב שהמקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה לראות בבגנו בית המקדש.

דבר זה נרמז בפסוק שלפנינו: "לכן בגימטריה מאה. לכן - אמר לבני ישראל" אמר לבני ישראל שיברכו מדי יום "לכן" ברכות, ובשכר שיעידו באמצעותן כי "אני ה'" יזכו להגאל ובהמשך אף לבנות לי משכן שיקבעו בו מאה אדני כסף כנגד מאה הברכות שברכו (ויאשר אמר).

מאה ברכות שקרבו לנכות

פתאום התחלנו לחוש בשוני. עקבנו בשקט ובזהירות אחר שהחל בתהליך התחזקות הדרגתי. לאחר למעלה משנה שבה לא בקר הזוג בביתנו, הם התקשרו במפתיע ובקשו לבוא אלינו לשבת, ואנו יכלנו סוף סוף לשחרר אנחת רוחה.

במהלך השבת הנעימה שחלפה עלינו התאפקנו מלשאל את האג דבר וחצי דבר על פשר השנוי שהתחולל בהם, לטוב ולמוטב. אולם עם צאת השבת, בשוכנו מתפלת ערבית פתח בני את סגר לבו בפני וספר במלים קצרות:

"לפני זמן מה התחלתי לעבד בתפקיד מנהלי במחסן של תוצרת חקלאות סמוך למקום מגורי. לצדי עבד חקלאי שלא היה נראה כשומר תורה ומצוות, אולם נדהמתי לראות כי בכל פעם שעמד לאכל דבר מה הוציא הלה כפה מכיסו, הניח אותה על ראשו וברך לפני האכילה ואחריה.

כששאלתי את החקלאי לפשר התנהגותו הוא ענה בפשטות: 'אינני דתי, אך אני יהודי מאמין. תמיד רציתי לשמור שמטה, אולם עד כה התקשיתי לעשות זאת עקב ההפסד הרב הפרוץ בכך. השנה נגשתי לרב המושב ובקשתי ממנו עצה שתתן לי כח לשמור שמטה. הרב יעץ לי להתחיל לברך על כל מאכל שאכנס לפי והסבירי כי ההתחזקות בברכות תחזק את אמונתי ותתן לי את הכח הנדרש כדי שאוכל להפקיר את אדמתי.

עשיתי כדבריו, והעצה הועילה. החלטתי להפקיר את אדמתי, וכך כבד להמשיך להתחזק בברכות כדי לחזק את בטחוני במלך העולם שיעמד לימיני ויפרנסני בכבוד גם בשנה זו'.

לאחר שסיים את דבריו הציע לי החקלאי שאענה אמן על ברכותיו, ואני נאלמתי דם אל מול בן שיחי שלא הבין מדוע דבריו גורמים לי לזעזוע כה גדול.

האמת היא שהזדעזעתי מבושה; עומד לידי אדם שגדל בנתוק מחלט מהדת ומבקש ממני לענות אמן לברכותיו, ואני שהתחנכתי על אדגי התורה והיראה, מבקש לפרק מעלי על?!

התעוררתי לחשב מסלול מחדש. החלטתי לחזור לארח החיים שאליו תנכתי, והנה אני כאן לפניך - בן השב לאביו - תרתי משמע'.

בני סיים את דבריו, ואני לא יכלתי לעצור בעד דמעותי; הנה כי כן, הברכות והאמנים שבהן התעוררתי להתחזק, הן שהשיבו את נפש בני והעמידוהו על טעותו. בהמשך אף נדהמתי לשמע מבני כי היום שבו החל לעבד לצדו של אותו חקלאי, היה יום ראשון לפרשת ראה - יום למחרת אותה השבת שבה העמדה קבלתי במבחן, שאותו עברתי בהצלחה בחסדי שמים.

ולעבר לגור בעיר מרחקת, פיזית ורוחנית. ההודעה הפתיעה אותנו, שלא לומר הכתה אותנו בהלם. נסינו בכל תקף לשכנע אותם לסגת מהרעיון, אולם נתקלנו בעקשנות בלתי מסברת.

בתחלה בחרנו להתעלם מהתרחקותם. כבדנו את רצונם בעצמאות, רצון שיחסנו למשוכת נעורים חולפת. אלא שעיינינו טחו מראות את הרקבון הנורא שפשה בלבם מבפנים, ואט אט הלך ונפר אף מבחוץ. כאשר נוכחנו לראות בו, היה זה בשלב מאחר למדי...

במשך תקופת מה לא מצאתי מרגוע לנפשי, עד שביום מן הימים עוררני משמים לחשב; הלא חכמים אמרו כי דוד המלך תקן לישראל שיברכו בכל יום מאה ברכות כדי לעצור את המגפה הנוראית שהתחוללה בימיו. אף את הצרה שפקדה את ביתי נתן להגדיר כ'מגפה' - מגפה רוחנית נוראה שפגעה והפילה חללים רבים במחננו, ועתה הכתה גם בביתנו.

ממחשבה למעשה קבלתי על עצמי בהחלטה נחרצת להתחיל להקפיד על 'מאה ברכות' בכל יום. חק בל יעבר.

כיון שבימות החל מאה הברכות מזמנות לאדם כמאליהן ואין צורך לטרח כדי להשיגן, בימות השבוע התבטאה קבלתי בעקר בכך שהקפדתי על אמירתן בכונה יתרה. ואלו בשבתות, שבהן הברכות מצויות פחות, התבטאה קבלתי במאמצי המייחדים להשלים למנון מאה ברכות.

דאגתי לרכש בערב שבת ממתקים ופצחונים מכמה סוגים כדי שבאמצעותם אוכל לגנון בסוגי הברכות. הקפדתי לספור כל ברכה וברכה, ולא נרגעה רוחי עד שהגעתי למנון מאה.

הקפדתי הנחרצת עמדה למבחן כאשר באחת השבתות הזמנתי להתארח אצל קרוב משפחתי בשל שמחה ששרתה במעונו. בטרדת ההתארגנות שכחתי לקחת עמי את 'ערפת הברכות'. מטבעי אני ביטן, אולם הפעם התגברתי על אי הנעימות ולא הססתי מלנקש על דלתו של אחד הדיירים בבנין שבו שכנתי לרגל השמחה. בקשתי ממנו דברי מאכל שנצרכו לי להשלמת מאה הברכות. מענין לציון שהיה זה בדייק בשבת פרשת עקב שבה קוראים את הפסוק שעליו סמכו חכמים את תקנת מאה הברכות: 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שאל מעמך'.

זמן קצר לאחר אותה השבת, בפתע

את הספור שלפנינו שמענו מפי בעל המעשה, אב מסור שהעמיד את טובת צאצאיו לנגד עיניו. כאשר נוכח לראות כי הללו זקוקים לעזרתו אף אינם מסגלים לבקשה ממנו, מהר להושיטה להם, תוך שהוא משתמש בכלי עזר מפלא שיעילותו הוכחה אין ספר פעמים באלפי השנים האחרונות.

וכך מספר האב:

זכני הבורא יתברך במשפחה לתפארת, זרע ברה ה' העוסקים בתורה ובמצוות בלב שלם. בבוא העת זכיתי להשיאם בזה אחר זה בסיעתא דשמיא מפלאה. בקשתי להמשיך לשבת על התורה ועל העבודה

האמת היא שהזדעזעתי מבושה; עומד לידי אדם שגדל בנתוק מחלט מהדת ומבקש ממני לענות אמן לברכותיו, ואני שהתחנכתי על אדגי התורה והיראה, מבקש לפרק מעלי על?!

שדה שהפקרה בשמירה

בשלוה וברגע, מתוך נחת יהודית והרחבת הדעת, אלא שאז קפץ עלי רגזו של בנימיני...

בנימיני, מהצעירים שבילדי, היה ילד לתפארת, ולאחר מכן בחור ישיבה לתפארת. ילד טוב מבית טוב שלא ארף כל שנות ילדותו ובהרותו הרונה אותנו - הוריו ומוריו - מלוא חפנים נחת. בחסד ה' זכינו אף להשיאו בבוא העת לכלה מצלחת, אף היא מבית טוב ואפלו מיחד, מהמשפחות המפארות בישראל. עוד בית יהודי כשר הלך ונבנה לנגד עיינינו, ולבנו התרחב משמחה.

אלא שרגעי האשור לא ארכו לנו. חושינו התחילו להתעורר כאשר פמה חדשים לאחר החתונה הפתיעו אותנו האג הצעיר בהודעתם על כך שהם בחרו לעזב את דירתם ששכנה בקרבת מקום לביתנו

בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ'

מַהוּת הַבְּרָכָה

מִצַּד הַדִּין יֵשׁ לְסַמֵּךְ אֶת הַזְכָּרָת הַגְּאֻלָּה שֶׁבַּבְּרַכָּה הַקּוֹדֶמֶת - 'גְּאֻלַּי יִשְׂרָאֵל' - לְתַפְלַת שְׁמוֹנֶה עָשָׂר, כְּדַעַת רַבִּי יוֹחָנָן (בְּרַכּוֹת ד ב) שֶׁאֵף בְּעַרְבִית יֵשׁ לְסַמֵּךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה (שׁו"ע או"ח רלו ב). הַסְּבֵיחַ שֶׁבַּבְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ' אֵינָה נִחְשָׁבֶת כִּהֶפְסֵק בֵּין גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, הֵיא מְשׁוּם שְׁחַמְכִּים (שֵׁם) הַגְּדִירוֹהָ כְּגְאֻלָּה אֲרִיכְתָא [גְּאֻלָּה אֲרַכָּה].

בְּטַעַם הַדָּבָר שֶׁבַּבְּרָכָה זֶה נִחְשָׁבֶת כְּגְאֻלָּה אֲרִיכְתָא בְּאֵר רַבְנֵי יוֹנָה (בְּרַכּוֹת ב ב מדה"ר): בְּלִיל ט"ו בְּנִיסָן, כְּאֲשֶׁר הִפָּה הַמְּשַׁחִית בְּכּוֹרֵי מִצְרַיִם, יָרְאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּא יִגְרַם הַחֲטָא וְיִכָּה הַמְּשַׁחִית אֵף בְּבְתֵיהֶם. לְפִיכֵךְ עִמְדוּ בְּתַפְלָה וּבְזַעֲקָה לִפְנֵי ה' שִׁיָּקִים אֶת הַבְּטָחָתוֹ וְיִשְׁמְרֵם מִכָּל רַע. כִּנְגַד תַּפְלָה זֶה, שֶׁהַתַּפְלָה יִשְׂרָאֵל בְּעַת גְּאֻלָּתָם, נִתְקַנָּה בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ' שֶׁאֵף מַהוּתָהּ הֵיא תַחֲנָה לְהַגְנָה מִכָּל פְּגַע. וּלְפִי שֶׁבַּבְּרָכָה זֶה נִתְקַנָּה כִּנְגַד הַתַּפְלָה שֶׁהַתַּפְלָלוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעַת גְּאֻלָּתָם, נִחְשָׁבֶת הֵיא כִּהֶמְשִׁיךְ לְבְּרַכַּת הַגְּאֻלָּה.

בְּעַל 'סִפְר הָאֲשֻׁכוֹל' מְבִיא בְּשֵׁם רַבּוֹ, רַבִּי יִצְחָק בֶּן מְרוֹן הַלּוֹי, שֶׁבַּבְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ' לֹא נִתְקַנָּה רַק כּוֹזֵר לְתַפְלַת יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם אֲלָא הֵיא עֲצֻמָּה נְאֻמָּה מִפִּיהֶם בִּיצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "בְּשַׁעָה שֶׁיִּצְאֻ מִמִּצְרַיִם וְאָכְלוּ פֶסַח, אָמַר לָהֶם (לְעִיל פס' כב): 'וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ וְהִבְטִיחוּ שֶׁלֹּא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית לְבוֹא אֶל בְּתֵיהֶם. וְהִיוּ מִתַּפְלָיִם: 'הַשְּׂפִיבְנוּ ה' אֲלֵינוּ לְשָׁלוֹם... וְהִסַּר שְׁטֵן מִלִּפְנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּשְׁמֹר צְאֵתָנוּ...'. שְׁהוּא מֵהַעֲנֵן שְׁהִיו צְרִיכִין".

מְקוֹד הַבְּרָכָה

אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית תִּקְנוּ חַמְכִּים לְבָרֵךְ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת (בְּרַכּוֹת יא א), הַשְּׂנִיָּה מִבִּינֵיהֶן הֵיא בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ'.

הַסְּבֵיחַ שֶׁחַמְכִּים תִּקְנוּ לְבָרֵךְ בְּלִילָה בְּרַכָּה נֹסֶפֶת אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע - בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ' - בְּשׁוֹנֶה מֵהַיּוֹם שֶׁבּוֹ אֲנוּ מְבָרְכִים רַק בְּרַכָּה אַחַת לְאַחֲרֶיהָ, הֵיא לְפִי שֶׁבַּבְּרַכָּה זֶה אֲנוּ מְבָקְשִׁים מֵה' שִׁישְׁמְרוּנוּ מֵהַמְּזִיקִים. וּבְקִשָּׁה זֶה נִחְצָה בְּמִיחָד בְּלִילָה, שֶׁבּוֹ מְצִוִּים הַמְּזִיקִים יוֹתֵר מִבִּיּוֹם ('אַבּוּדָרְהִם' תַּפְלַת עַרְבִית). אִוְלַם, יֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁבַּבְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ' נְאֻמָּת בְּלִילָה, אִין הֵיא מִיחָדָת לְלִילָה אֲלָא הֵיא שִׁיָּכַת אֵף לַיּוֹם. שְׁהִרִי אֲנוּ מְזַכְרִים בָּהּ אֶת עֲנֵן הַהַשְּׁכָמָה - "וְהַעֲמִידֵנוּ מִלְּכַנּוֹת לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם" (בְּרַכָּה מְשַׁלֶּשֶׁת' [לְרֹא"י מְטִיקְטִין] בְּרַכּוֹת ד).

אַמִּירַת הַפְּסוּקִים בְּקוֹל

עֲנֵנוּ יְחוּדֵי מִצְיָנוּ בְּבְרָכָה זֶה, שֶׁבְּשִׁבְט קִדְשׁ נִהְגוּ לְשׁוֹנֵת אֶת חֲתִימָתָהּ ל': "וּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ... בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַפּוֹרֵשׁ סֶפֶת שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם". מְקוֹרוֹ שֶׁל שְׁנַיִ זֶה מְדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ (רֵאָה זוה"ק מח א) שֶׁבְּשִׁבְט אִין יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים שְׁמִירָה, שֶׁכֵּן הַשְּׁבַת עֲצֻמָּה שׁוֹמְרַת עֲלֵיהֶם, וּלְפִיכֵךְ אִין לְחַתֵּם כְּבַחַל ב' "שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד" (טוֹר א"ח רסז).

וְאוֹלַם הַרְאָה (בְּרַכּוֹת ד ב) הִבִּיא שְׂרַבּוֹ הַרְמַבַּ"ן תָּמָה עַל כֵּךְ, שֶׁלֹּא מְצָאנוּ שׁוּם בְּרַכָּה שֶׁבְּשִׁבְט הֵיא נִחְתָּמַת בְּאִפְן שׁוֹנֶה מִבְּחַל, אֲלָא בְּמִקוֹם שֶׁתִּקְנוּ לְהַזְכִּיר שְׁבַת בְּחֲתִימָתָהּ. מְשׁוּם כֵּךְ הִסִּיק הַרְמַבַּ"ן שֶׁאֵף בְּכָל יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה יֵשׁ לְחַתֵּם בְּרַכָּה זֶה ב' "הַפּוֹרֵשׁ סֶפֶת שְׁלוֹם", וְלֹא רַק בְּשִׁבְט.

בּוֹנֵת אֱמוּנָה

בְּחַל: אֲמַת שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד, וְהֵיא רְצוֹן שִׁישְׁמְרוּנוּ תָּמִיד. בְּשִׁבְט: אֲמַת שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵשׁ (בְּשִׁבְט) סֶפֶת הַגְּנָה מִיחָדָת עַל יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם, וְהַלּוּאֵי שִׁיָּגוּ עֲלֵינוּ מִתּוֹךְ רַחֲמִים, חַיִּים וּשְׁלוֹם.

מִבְּנֵה הַבְּרָכָה

בְּרַכָּה זֶה נִפְתַּחַת בְּבְקִשָּׁה מֵה' שִׁישְׁפִּיבְנוּ לְשָׁלוֹם, יִשְׁיב לָנוּ אֶת נְשֻׁמוֹתֵינוּ בְּהַקִּיצָנוּ מִשְׁנַתְנוּ וְיַעֲמִידֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם.

בְּהַמְשָׁךְ גִּסַּח הַבְּרַכָּה אֲנוּ מְבָקְשִׁים בְּקִשָּׁה מִיחָדָת: "וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךְ". וְלְכַאוּרָה, כִּיִּצַד קְשׁוּרָה בְּקִשָּׁה זֶה לְבְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ'? פֶּרֶשׁ הַאֲבּוּדָרְהִם (שֵׁם): מְדַרְשׁ הָאֲדָם שֶׁכְּאֲשֶׁר הוּא מִתְפַּנֵּה מְעַמֵּל יוֹמוֹ וְעוֹלָה עַל צִוּוֹת עוֹלוֹת בְּמַחֲוֹ מַחְשָׁבוֹת הַמְּבִיאֹת אוֹתוֹ לִידֵי הַחֲלָטוֹת שׁוֹנוֹת. לְפִיכֵךְ מְבָקְשִׁים אֲנוּ מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁישְׁמְרוּנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵינוּ.

הַבְּרַכָּה נִחְתָּמַת בְּמַלִּים: "שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד" בְּהַתְאָם לְפִסּוּק (תְּהִלִּים קכא ד): "הַגָּה לֹא יָגוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל" ('אַבּוּדָרְהִם' שֵׁם).

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהַלְכוֹת בְּרַכּוֹת וְאֱמוּנָה

שְׂאֵלָה: מִי אֵינוּ מְבָרֵךְ בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבְנוּ'?

הַשְׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלוֹן פְּרִשְׁת וַיְחִי:

שְׂאֵלָה: כִּיִּצַד יִתְכַן שְׂאֵדָם שֶׁבְּרַךְ בְּרַכּוֹת הַתּוֹרָה בְּבִקּוֹר, וְאֵף לֹא יִשָּׁן שְׁנַת קָבַע בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, יִצְטָרֵךְ בְּכָל זֹאת לְכַנּוֹן בְּבְרַכַּת 'אַהֲבַת עוֹלָם' שֶׁל עַרְבִית לְצֵאת יְדֵי חוֹבַת בְּרַכַּת הַתּוֹרָה?

תְּשׁוּבָה: הַגְּאוּן מְקוֹז'גְלוֹב פֶּסֶק ('אַרְצֵי צְבִי' ח"א סי' טז) שֶׁבְּלִילָה שֶׁבּוֹ נַעֲשֶׂה הַנַּעַר בַּר מִצְוָה יְכוֹן הַנַּעַר לְצֵאת יְדֵי חוֹבַת בְּרַכַּת הַתּוֹרָה בְּבְרַכַּת 'אַהֲבַת עוֹלָם' שֶׁל עַרְבִית [וְיִלְמַד מִזֵּד לְאַחַר הַתַּפְלָה כְּדִי שֶׁתַּחַל הַבְּרַכָּה עַל לְמוּד זֶה], לְפִי שֶׁלֹּא יִצָּא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּבְרַכַּת הַתּוֹרָה שֶׁבְּרַךְ בְּבִקּוֹר טָרַם הַגִּיעוּ לְמַצּוֹת.

וְכַאֲשֶׁר תִּקְוִים מִן הַסִּפֵּר, תַּחֲפֹשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדָּת אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ

תְּשׁוּבוֹת נִתְּנוּ לְשִׁלַּח לְפָקֵס
שְׂמִסְפֵּרוֹ 08-9746102
אוֹ לְכַתְּבַת הַמַּיִל: 9139191@gmail.com

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכְוָנָה
אֲגִרְלוֹ שְׁנַיִ סְטִים 'מִשְׁנֵה
בְּרוּרָה' - 'עוֹ וְהַדָּר'
הַהַגְּרָלָה תִּתְּקַם מִדֵּי
שְׁבוּעָה בְּיוֹם שְׁלִישִׁי
שֶׁלֹּאֲחַר הוֹפְעַת הָעֵלּוּן.
הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם הַזְּכוּכָה
יִפְרָסְמוּ אִי"ה בְּעֵלּוֹן
פְּרִשְׁת בְּשִׁלַּח.

הַזְּכוּכָה בְּהַגְרָלָה שֶׁהַתְּקִימָה בֵּין שׁוֹלְחֵי הַתְּשׁוּבוֹת לְשִׁאֵלָה
שֶׁהוֹפִיעָה בְּעֵלּוֹן פְּרִשְׁת וַיְחִי, הֵם:
הַר"ר יִשְׂרָאֵל מַנְדֵּל מִירּוּשָׁלַיִם וְהַבַּה"ח חַיִּים מוֹעֲלֵם מְצַפַּת

גם אריכות ימים וגם אריכות שנים

מדוע כפלו חכמים ואמרו: "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו", הלא די היה שיאמרו: "מאריך לו שנותיו"?

פרש ה'בן איש חי': 'אריכות ימים' אין משמעותה שיתוספו לאדם שנות חיים, אלא ש'ימיו יהיו שלמים ומלאי טובה, עד שיראה לו כאלו התרבו ימיו (ראה ב'מות סג ב'). לפיכך האריכו חכמים ואמרו שהמאריך באמן יזכה הן ל'אריכות שנים' בפעל והן ל'אריכות ימים' באיכות, שיתארכו הימים בעיניו מחמת היותם מלאי טובה וב'רכה (בן יהודה ב'רכות מז א).

תוצאה ולא שכר

רבי פתחיה מנקין באר כי אריכות הימים המבטחת לעונה אמן אינה שכר, כי אם תוצאה; המאריך באמן ומכונן כי הקדוש ברוך הוא: 'א-ל מלך נאמן', מצהיר בכך שהן כאשר מלכו של עולם מנהיג את עולמו במדת הרחמים והן כשהוא מנהיגו במדת הדין - תמיד לטוב הוא עושה. מתוך כך ממילא סרה כל דאגה מלבנו, ומי שחי בלי דאגות, בהכרח מאריך ימים (כרם פתחיה ח"א עמ' קנט).

הדרך ממעטת עניית אמן

חכמים (ברכות נד ב) הבטיחו למי שמאריך בתפלתו כי יאריך לו ימיו ושנותיו. על פי זאת פרש רבי אשר אנשיל איעסטע את הפסוק (תהלים קב כד): "ענה בדרך כחי קצר ימי". שהלא אמרו חכמים (שם ג ב): "המתפלל בדרך - מתפלל תפלה קצרה", נמצא שמתוך ש: "ענה בדרך כחי" - מנע מונו להאריך בתפלה - "קצר ימי" (חידת שמשון [פירוש תקמ"ה] ד פ ע"ב).

על דרך זו הוסיף ובאר האדמו"ר רבי אליעזר זאב מקרעטשניף כי קצור הימים הנגרם להולכי דרכים מחמת חסרון תפלתם נגרם אף מכך שבשעה שהם משלטים בדרך הם מפסידים בעל כרחם עניית אמנים רבות. שכן אף האמנים - סגלתן גדולה לאריכות ימים, כמפרש בדברי חכמים: "כל המאריך באמן - מאריך לו ימיו ושנותיו" (עולמו של אבא עמ' תלז).

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

'השכמת בית המדרש' כדי לענות אמן

הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", נדרש ב'תנא דבי אליהו' (רבה י) כף: "ב[זכות] מי הקדוש ברוך הוא נפרע להם לישראל מן הגוים? ב[זכות] בני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

ממדרש זה למד ה'באר משה' (שופטים עמ' קסה) כי עקור מעלת עניית אמן היא כאשר מתאמצים ומחזרים אחריה, כשמוקדים לבוא לבית הכנסת לפני הזמן כדי לענות אמן אחר המברכים. שהרי אמרו חכמים "שמשפיעים... ועונים אמן", ואף לשון הפסוק הוא "בהתנדב עם", שמתנדבים להביא עצמם לידי חיוב עניית אמן. עניית אמן, שאדם מחזר אחריה, נמצאת בדרגה גבוהה יותר מכזו הנענית מפי אדם שלא משקיע מאמץ מיוחד מצדו לשם כך.

ה'באר משה' מאוזרוב א' בשבט תשל"א

האדמו"ר רבי משה יחיאל הלוי נולד בשנת תר"נ לאביו האדמו"ר רבי אברהם שלמה מאוזרוב זצ"ל ולאמו הרבנית בת האדמו"ר רבי חיים שמואל מחנצין. מילדותו נודע כעלוי מפלג בתורה, ועוד קדם שהגיע לגיל בר מצוה היה כל הש"ס שמור במחווה הגאוני. מלבד זאת היה בקי בתורת הסוד ובספרי החסידות.

לאחר הסתלקות אביו הכתר כאדמו"ר מאוזרוב. בשנת תרפ"ו התישב בניו יורק, שם החל לכתב ולהוציא לאור את סדרת ספריו המפורסמים 'אש דת' ו'באר משה'. בשנת תשי"ג עלה לארץ הקדש, התישב בתל אביב והיה מראשי מועצת גדולי התורה. נפטר בראש חודש שבט תשל"א ונטמן בבית החיים זכרון מאיר שבבני ברק.

יהודי יקר! חברך עומד לברך? הזדרז לענות אמן אחר ברכתו. זריזים מקדימים למצוות...

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 1048

פרשת וארא - מברכין החודש - כ"ח טבת תשפ"ב - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

הוראה למעשה

ה אדם צריך להזהר מאד - שלא להרהר אחר הקב"ה. הדברים אמורים בין אם בעיניו ה' ית' מתנהג עמו בדרך טובה ובין אם לדעתו ה' ית' מתנהג עמו בדרך לא טובה.

המקור בפרשה: "כי ה' - הוא הצדיק". פעמים קורה שהאדם חושב שהמאורע שהתרגש עליו הוא רע, ואולם "הקב"ה חשבה לטובה", וכמו שאמרו רז"ל: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", "בכל מאדך" - בכל מדה ומדה שהוא מודד לך - הוי מודה לו במאד מאד" ופירשו בגמרא: לקבולי בשמחה. אמר ר' אחא משום ר' לוי: מאי קרא (מהו הפסוק המלמד זאת)? הפסוק הוא - "חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה", ופירושו: אם חסד-אשירה, ואם משפט - אשירה... ב-ה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר. ב-ה' אהלל דבר - זו מדה טובה. באלקים אהלל דבר - זו מדת פורענות... כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא... צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא... (השלה"ק)

הוראה למעשה

האדם צריך להיות נזהר במאוד שלא יהרהר אחר ה' במה שמשיפע עליו, אם טוב אם רע,

כי ה' הוא הצדיק ולפעמים האדם חשב שדבר זה הוא רע ו-ה' חשבה לטובה.

המקור בפרשה: "וידבר אלוקים אל משה" דיבר אתו קשות על שהקשה לדבר ולאמור "למה הרעתה", שהרהר אחר מידותיו של ה' ואמר לו ה': "חבל על דאבדין ולא משתכחין" (סנהדרין קיא) (שלה"ק).

הוראה למעשה

על מנהיגי ישראל ללמוד לסבול את עול ישראל ולא יתכעסו ויגערו בהם, רק יהיו להם כשור לעול ושכרם מרובה מאלוקי השמים.

המקור בפרשה: "וידבר ה' אל משה ואל אהרון, ויצום אל בני ישראל". פירש רש"י: ציוום עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם" (שלה"ק)

הוראה למעשה

האדם צריך להשתתף בצער הציבור אף על פי שאין הצרה מגעת לו.

המקור בפרשה: "אלה ראשי בית אבותם בני ראובן ובני שמעון ואלה שמות בני לוי", וקשה: למה אמר את המילה "שמות" אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון? העניין הוא, כי שבט לוי לא היו בגלות. ולוי ידע דבר זה, ורצה

להשתתף בצרת הציבור. מה עשה? קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם גרשון על שם "כי גרים הם בארץ לא להם" ושם קהת על שם "שיניהם קהות" ושם מררי על שם "וימררו את חייהם": וזהו שאמר: "ואלה שמות בני לוי". (שלה"ק).

הוראה למעשה

הנושא אישה צריך לבדוק באחיה. וכל הפורש מדברי רבותינו ז"ל, הוא כאילו פורש מהחיים.

המקור בפרשה: "ויקח אהרון את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון". (שלה"ק)

הוראה למעשה

על ההולכים בדרכים ומתאכסנים בבתי נוכרים המלאים גילולים, לפעמים גילולי עבודה זרה ולפעמים גללי בהמה וחזירים ומקום טינופת, כמו שהוא בפרט בגליל רוסיה, יותר טוב שיתפללו בדרך שהמקום נקי אף על פי שמתפללים בישיבה, זה יותר טוב ממה שימתינו עד שיבואו למלון.

המקור בפרשה: "כצאתי את העיר אפרוש כפלי אבל בתוך העיר לא התפלל כי הייתה מלאה בגילולים" (שלה"ק).

נקי הדעת שברושלים

מדקדק במצוות ומשמח סביבתו

מנהגי מחולל חסידות תולדות אהרן - הרה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל ועוד ספרים רבים אחרים. אחת התכונות הייחודיות של הרב סמעט זו השמחה שהוא מקרין בסביבתו וכן ההתעניינות שלו בשלום הזולת.

בצקלונו ובזכרונו מצויות מעשיות רבות אודות זקני ירושלים וגדולי ישראל מהדור הקודם שאותן הוא משיע לשומעי לקחו.

זכה הרב סמעט שליט"א בסייעתא דשמיא לגדל בנים ובני בנים שהולכים בדרכו של סבם הדגול וממשיכים את המורשת המפוארת של חסידות "תולדות אהרן".

הגה"ח רבי יקותיאל סמעט שליט"א נראה בתמונה אוגר מים שלנו בחבית שמייוחדת לכך עבור אפיית המצות. צילם: ברוך יערי

אם ברצונכם להכיר תלמיד חכם מובהק שמדקדק במצוות ונעים הליכות, עליכם להגיע לשכונת בתי אונגרין שבירושלים ולהקיש על דלתו של שכני הטוב זה עשרות בשנים, הגה"ח רבי יקותיאל סמעט שליט"א.

הרב סמעט נמנה על זקני וחשובי חסידי "תולדות אהרן". השכם בבוקר הוא פותח את יומו בהעברת השיעור ב"עמוד היומי" בתלמוד שהנהיג לפני יותר משש עשרה שנים האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א.

במהלך היום שוקד הרב סמעט על הוצאה לאור של ספרי קודש כמו למשל הסידור שבלולים בו

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

שאלות קצרות ותשובות בצינן:

1. מה הקשר בין תחילת הפרשה לסיומה?

תשובה: פרשתנו נפתחת במילים "וידבר אלוקים אל משה ומסתיימת במילים "כאשר דיבר ביד משה". ידוע שהשם אלוקים מסמל את מידת הדין ואילו השם בן ארבע אותיות, מסמל את מידת הרחמים. ומכאן המסר: גם אם בתחילה נראית ההנהגה כלפינו במידת הדין, על ידי אמונה שאין רע יורד מלמעלה נזכה לראות שבעצם מדובר במידת הרחמים.

2. מה הקשר בין סוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו?

תשובה: הפרשה הקודמת מסתיימת במילים "כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו" ואילו פרשתנו נפתחת במילים "וידבר אלוקים". מפרש רש"י: "דיבר איתו משפט". מכאן רואים שתחילת פרשתנו היא המשך של היד החזקה הכתובה בסוף הפרשה הקודמת.

עוד ניתן לומר שיש כאן מסר עבורנו בעבודת ה': התורה אומרת לנו שכדי שנזכה למדרגה של "וידבר אלוקים אל משה", צריך קודם כל לקיים את ענין של "יגרשם מארצו" היינו להתרחק מארציות ומהגשמיות ואז נזכה להתדבק בבורא יתברך.

3. מדוע פרשת "וארא" נקראת על שם מילה שמופיעה בפסוק השני של הפרשה ולא כפי הנהוג בדרך כלל ששמה של פרשה נלקח ממילה המופיעה בפסוק הראשון?

תשובה: המילה "וארא" בפרשתנו מופיעה אחר שמונה תיבות (מילים) שפותחות את הפרשה. והרי ידוע שהמספר שמונה מייצג את העל-טבעי (דברים שמעל הטבע). המספר שבע מייצג את הטבע (שבעת ימי השבוע) והמספר שמונה הוא מעל הטבע. ומהטעם הזה ברית מילה שמתקיימת ביום השמיני דוחה אפילו את יום הכיפורים. יש כאן איפוא מסר חשוב עבורנו בעבודת ה': בכדי לזכות "לוארא" היינו שה' יתגלה אלינו, עלינו להתעלות מעל ענייני הטבע ואז נזכה למדרגה של "וארא" היינו להתחבר אל ה'.

כמו כן ניתן לומר על פי פרושו של רש"י שבפסוק הראשון דיבר ה' משפט היינו במידת הגבורה בשל כך לא נלקחה מילה מהפסוק הראשון שתשמש בתור שמה של הפרשה, אלא מילה מהפסוק השני המסמל את מידת הרחמים בכך שמזכיר את אבותינו הקדושים שעשו אך טוב וחסד בעולם.

ולפי זה יובן, שמתחילה כאשר חשבו שיכנסו לארץ, אזי כתיב (ד, לא) "ויאמן העם". אבל כאן שנאמר "וידבר משה כן אל בני ישראל", היינו מה שמרומז בדברי השם יתברך שהם לא יכנסו לארץ, לכך נאמר "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח", והכוונה אל מה שהדרך במדבר גרמה להם קוצר רוח, כמו שכתוב (במדבר כא, ד) "ותקצר נפש העם בדרך", ובשביל זה לא שמעו אל משה, שרצו לחיות במצרים ולא למות במדבר.

ואפשר לומר שזה שאמר משה "הן בני ישראל לא שמעו אלי", והטעם הוא מקוצר רוח, שידועים שעתידים למות במדבר, "ואיך ישמעני פרעה", שזהו גם כן טענת פרעה, כמו שכתוב (י, י) "ראו כי רעה נגד פניכם", "ואני ערל שפתים", שאין לי מה להשיבו.

ולפי זה אפשר לפרש מה שכתוב בפרשת בשלח (יד, ב), "ויאמרו אל משה וגו' הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו וגו' כי טוב לנו עבוד את מצרים ממותנו במדבר". ואפשר לומר שאמרו לו, שזה שלא שמעו אליו בעודם במצרים הוא מצד שידעו שימותו במדבר.

ולפי זה ניחא מה שחכמינו זכרונם לברכה תקנו לביל הסדר רק ארבע כוסות של יין, כנגד ארבע לשונות של גאולה "והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי", שכולם נתיימו בהם בעצמם. מה שאין כן כנגד "והבאתי" לא תיקנו, שלא נתיימו בהם בעצמם.

ובגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו, מבואר ברבותינו זכרונם לברכה (דברים רבה ב, ה) שמשה רבינו עליו השלום יביא איתו את דור המדבר, ואז יקיים "והבאתי אתכם" וגו'. בשביל זה נוהגין למזוג כוס חמישי וקורין אותו כוס של אליהו, שהוא המבשר של הגאולה, ואומרים "לשנה הבאה בירושלים".

טעם על חידושי תורה בשבת

בספר "יסוד ושורש העבודה" (שער השמיני פרק יב) מביא בשם הזוהר הקדוש (חלק ג קעג, א) שיש לחדש חידושי תורה בכל שבת. וכותב היסוד ושרש העבודה: "ובודאי הקדוש ברוך הוא אינו בא בטרוניא עם בריותיו לחדש דוקא חדוש נפלא מאוד, אלא לפי שכלו יהולל איש, הן לברר איזה דינא דגמרא לפי האמת על פי פירוש תוספות ומפרשים, או לחדש פירוש אמיתי בפסוק של תורה נביאים וכתובים. גם נראה לי ברור אם ביום שבת קודש מחדש בשכלו איזה הנהגה טובה, כתורה יחשב".

המשך בעמוד הבא

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו, ב)

לכאורה בפשוטו של מקרא אין רואים שום תשובה על דברי משה שבסוף הפרשה הקודמת, מה שאמר (ה, כב) "למה זה שלחתיני".

ואפשר לומר על פי מה שפירש כאן הספורנו: "אני ה', מקיים המציאות, לא ממציאו בלבד אבל גם מקיימו, שאין לנמצאות שום ישות וקיום זולתי מה שאני משפיע עליהם וכו', לכן אמור לבני ישראל אני ה', שאני הוא הנותן המציאות ההווה לכל הנמצאות, ובזה הכוח אוציאם".

המורם מהאמור, שעל ידי יציאת מצרים ידעו שאני ה', היינו, המקיים והמהווה לכל המציאות. וכמו שכתוב בפירוש (פסוק ז) "וידעתם כי אני הוי' אלוקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

וגילוי שם הוי', זה דווקא על ידי משה רבינו עליו השלום. "שרק משה היה יכול לקבל בהירות שם הוי' בעצם, באספקלריא המאירה" (אור תורה, מהמגיד ממזריטש נ"ע).

וזה היא התשובה אל דברי משה "למה זה שלחתיני", שטענתו כפירוש הספורנו: "אם היו ראויים לזה הפורענות, למה גלגלת אותו על ידי". על זה באה התשובה מה' יתברך, מכיון שגאולת מצרים היא שישראל ידעו כי אני ה', כנזכר לעיל, זה יכול להיות דווקא על ידך כנזכר לעיל.

והוא הגואל הראשון והוא הגואל האחרון, שעל גאולה העתידה נאמר גם כן (ישעיה יא, ט), "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".

וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה (ו, ט)

יש לדקדק, א. בפרשת שמות כשבא משה אל בני ישראל נאמר (ד, לא) "ויאמן העם", וכאן נאמר "ולא שמעו אל משה" (עיון ברשב"ם).

לבאר זה נקדים מה שכתבו מפרשי התורה כאן (על פסוק ח):

"וידעתם כי אני ה' המוציא וגו', פירוש תנאי הוא הדבר, ובזה והבאתי וגו', זולת זה אם תנאצו את ה' אין כאן הבטחה זו" וכו' (אור החיים הקדוש).

"כתיב מורשה ולא אמר ירושה, רמז שמורישין ולא יורשין, שלא יכנסו לארץ" (בעל הטורים).

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל
לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

מאמרותיו - של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

ואפשר לבאר את העניין עם מה שמבאר במדרש רבה (דברים פרשה ב, כב) וזה לשונם: "אמר רבי פינחס בר חמא, ממתן תורה זכו ישראל לקרות שמע, כיצד, פתח הקדוש ברוך הוא ואמר להן, שמע ישראל אנכי ה' אלקיך, נענו כולך ואמר, ה' אלקינו ה' אחד", עד כאן לשונם.

ועיין במסכת שבת (פח, ב): "אמר רבי יהושע בן לוי, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר נפשי יצאה בדברו", עד כאן.

אם כן, כמו שבפעם הראשון שישראל אמרו פסוק ראשון של קריאת שמע היה מסירות נפש בפועל ממש, כמו כן בכל פעם שאומרים פסוק זה צריך להיות כמו בפעם הראשון. כמו שאמרו לגבי לימוד התורה (ברכות כב, א), מה להלן (במעמד הר סיני) באימה ויראה ברתת וזיע, אף כאן באימה ויראה ורתת וזיע.

משה" (שיח ספונים, על התפילה) על מה שאומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כי הקדוש ברוך הוא שמחדש בכל יום מעשה בראשית, הוא על ידי שאנו מוסיפין כוח בתורה. והיינו המחדש "בטובו", כי אין טוב אלא תורה.

וכיון שהשבת מניח מתברכין כולו יומין כדאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב פח, א), ובפרט לפי המבואר באור החיים הקדוש (בראשית ב, ג), "שבאמצעותו (של שבת) מתקיים העולם כו', הראית לדעת כי הוא המקיים העולם", עיין שם באריכות. וכיון שכן, מובן שצריכים לחדש חידושי תורה בשבת, שעל ידי זה בא התחדשות העולם.

קריאת שמע

איתא בכתבי האר"י ז"ל שבפסוק ראשון של קריאת שמע צריכים לכוון על מסירות נפש.

יש ליתן טעם על עניין חדושי תורה בשבת, על פי (שכל) פשוט, כי הכל מודים שבשבת ניתנה תורה (שבת פו, ב), אם כן בכל שבת ישנו עניין של מתן תורה, בשביל זה צריכין לחדש בכל שבת חדושי תורה.

עוד טעם יש לומר, על פי מה שאמרו במסכת שבת (פח, א): "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו מלאכי השרת וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מלאכי חבלה ופרקום. וכולן זכה משה ונטלן", ומובא בשם האר"י ז"ל שבכל שבת מחזיר משה לישראל אותן הכתרים שנטלן.

אם כן, מבואר שבשבת מתעטרין ישראל בכתרים שקבלו בשעה שאמרו נעשה ונשמע, הרי מובן השייכות של חידושי תורה בשבת.

עוד אפשר לומר, על פי מה שפירש בספר "ישמח

סיפורים לשבת

זה השולחן

ובחלוף החודשים, ומאחר יותר, שנים, החל ר' נחום לסטות מדרכו של ר' אפרים כדי שלא להתקל בו ובצערו, כדי שלא יצטרך לחפש את המילים הנכבדות ביותר כדי להסביר את הסרוב של הצד השני.

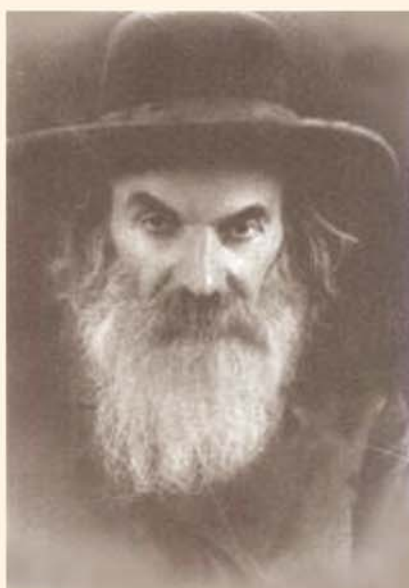
ילדי השכנים לא נגרעו כמלוא נימה מילדיה של שְׁרָה. "אין זו כי אם גזרה או קללה" היתה שְׁרָה מנגבת את עיניה הלחות בשעת שמחה; דומעת 'אחת ואחת' - דמעה אחת של נחת על השמחה במעונה, ודמעה אחת על שברון לב השכנים... היא הוסיפה להרהר בתוגה על המחשבה החולפת מן הסתם במח השכנה, עם כל שבירת צלחת בביתה: כי שְׁרָה זוכה לנחת ומחתנת את צאצאיה סמוך לפרקם, ומתי תזכה אף היא לקורטוב של נחת?...

הבנתי מעצמי כי סימנים ברורים שכאלו מעידים על שמחה!

"זלמן, פרצו המילים נרגשות מפי שרה, ב"ה, שהחיינו וקימנו והגיענו לרגע הזה!" זלמן עמד שותק עדיין, מקשיב לטשף דיבוריה הנרגשים, וכשעמדה לנגב בקצה סינרה את זרזיף הדמעות, נענה ואמר בקול שקט:

"זאת מאין לך? האם שלחו להכריז בשכונה?" "להכריז בשכונה... - חזרה שְׁרָה על דבריו האחרונים - כלום זקוקה אני להכרזה? לדיבורים? צרפתי אחת לאחת, והבנתי מעצמי כי סימנים ברורים שכאלו מעידים על שמחה!"

המשך בעמוד הבא

כ"ק האדמו"ר הצדיק רבי שלמה (שלומקה) מזוועהל זיע"א

בתחילה אמנם ניסה נחום להציע נכבדות גם עבור צאצאיו של ר' אפרים. עדיין היה יוסל הבכור, בחור צעיר, והשדכן הוותיק לא שיער כמה עגמת נפש תלווה את ר' אפרים בדרך אל הנחת. בתחילה הגיע עם פנקסו אל משפחת ב. ובדרך כבוד קרא כמה שמות. גיטל רמזה לבעלה כי אפשר להציע, והשדכן ששמח כי צד אחד כבר מרוצה, יצא להמשך השליחות. אבל בבוא הימים ראה ר' נחום כי הענינים יגעים למדי.

ה שמש שקעה מאחורי מגדלי ירושלים, וערב נעים ירד לסמטאותיה.

שְׁרָה כווצה את עיניה להיטיב ראייתה, והביטה דרך החלון, לראות אם זלמן כבר קרב ובא. היא ערכה את השולחן לפת ערבית, הניחה על השעוונית צלחת וכוס מפלסטיק שקוף, לצד צלוחית זיתים ושמן זית כהה. בלכתה אל ארגז הלחם, פנתה שוב אל עבר החלון להביט החוצה, אולי זלמן כבר מגיע.

כשסיימה את עריכת השולחן, שמעה את צעדיו; זלמן ניצב על הסף וברך ב"ערבא טבא" את בני הבית.

שְׁרָה שהתאמצה עד עתה לכלוא את הבשורה, לא יכלה עוד לנצור אותה בליבה.

"זלמן, קראה בסערת לב, זלמן, דומני כי השכנים משדכים את בנם!"

"השכנים" - היא לא ראתה צורך לנקוב בשם, כי כל השכונה הכירה את משפחת ב. משפחתו של ר' אפרים גיטל אשר "שיירה" מעכבת מצויה בביתה. יוסל הבכור, שלוש אחיותיו, ומתחתיהן שני בנים נוספים שקיום מאמר חז"ל "בן שמונה עשרה לחופה" התאים כבר גם להם. זלמן ורעייתו שְׁרָה, לעומת השכנים, ראו רוב נחת מילדיהם. עוד טרם הגיעו לשנת י"ח, וכבר "חטפו" אותם. ובאמת, כל אימת שהופיע נחום השדכן בצל קורתם, ובפנקסו הצעה חדשה, הלם לבה של שְׁרָה בפראות. כאשה כשרה וטובת לב, נצבט לבה בקרבה נוכח השכנים שאינם זוכים עדיין להכניס את שמחת נשואי הבנים לביתם.

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז"ל בן רחל שתחי'

שמועות, בשורות טובות

עוד הנר דולק ניתן עוד לתקן".

ויהי רצון שמחודש שבט הבא עלינו לטובה (וכבר בימים שלפניו) לא נשמע יותר שמועות קשות אלא רק שמועות ובשורות טובות.

מלווה מלכה בציון רבי עקיבא

השבוע זכיתי להשתתף בסעודת מלווה מלכה בציונו של התנא הא-לוקי רבי עקיבא זיע"א שבעיר הקודש טבריה. האוירה שם הייתה מרוממת ונשגבה. יהודים מכל קצוות הארץ מכל העדות והחוגים שבעם ישראל נטלו חלק בסעודה זו. המשתתפים שרו בהתרוממות רוח את השירים המסורתיים של סעודת דוד המלך תוך כדי שחשו על בשרם כיצד מתקיים כעת בפועל מאמרו של רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה".

ויהי רצון שבזכות רבי עקיבא אשר משה רבינו עליו השלום אמר עליו שהוא היה ראוי להוריד את התורה לעם ישראל, נזכה לשחוק בקרוב ממש כפי שהוא שחך כשראה שועלים היוצאים מבית קודש הקודשים בהסבירו שאם נבואה זו התקיימה, בקרוב ממש תתקיים הנבואה שעוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו מרוב ימים, ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה. (זכריה ח', ד')
 138 י"ב 83 זכר-אליהו

בסייעתא דשמיא את יום הולדתו השלושים (לאורך ימים ושנים טובות), משתדל להביא תכנים שיסבּו עונג ושמחה לקוראים. בשל עובדה זו, אין דרכי לכתוב אודות עניינים מצערים ובלתי רצויים. אולם פעמים שאני נאלץ לחרוג ממנהגי ולחות את דעתי בנוגע לנושאים שעל סדר היום.

ובכן, מדי פעם לדאבון הלב מגיעות אלינו שמועות קשות אודות אנשים מכל הגילים שעשו מעשה האסור בתכלית על פי תורתנו הקדושה בכך שהחליטו ליטול את חייהם. זכור לי שמוריני הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א התבטא פעם אודות הנושא הזה ואמר: "אותם אלה שעושים מעשה זה סוברים שהם מסיימים את צרותיהם בכך ואולם הם לא יודעים שהם רק מתחילים כעת במעשה שהם עשו את הצרות האמיתיות שלהם".

לעניות דעתי, מוטלת החובה על הרבנים, המחנכים ואישי הציבור שידגישו את חומרת האיסור שבמעשה זה לשומעי לקחם ויחדירו למוחם וליבם שהדרך היחידה לפתור בעיות היא הדרך שהתוו לנו חז"ל כאשר פסקו ואמרו "שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של האדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים" ופיצו את האימרה המפורסמת של נכדו של הבעל שם טוב הקדוש - הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א "שאיך יאוש בעולם כלל" וכן את אמרתו של מחולל תנועת המוסר הגה"צ רבי ישראל מסלנט זצ"ל "שכל

בשבת זו אנו מברכים את חודש שבט שבא עלינו לטובה ושראשי התיבות שלו הן: שמועות, בשורות טובות. ואכן נראה שלאחר מספר אירועים שעברנו בחודש טבת בשנה זו, אנו זקוקים יותר מתמיד לשמועות ובשורות טובות לכלל ולפרט. כידוע המשנה במסכת ראש השנה מביאה מחלוקת בין בית שמאי ובין בית הלל בנוגע לשאלה מתי חל ראש השנה לאילן. ולמרות שההלכה נפסקה כבית הלל שבט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילן, עדיין מתחשבים אנו בדעתם של בית שמאי (שלעתיד לבוא בימות המשיח תיפסק ההלכה כמותם) שביום הראשון של החודש אמור לחול ראש השנה לאילן.

ידוע גם שחז"ל אומרים ש"אדם הוא עץ השדה" היינו שמדמים את האדם לאילן ומכאן שניתן להסיק את המסקנה שיכולים אנו לפתוח דף חדש בראש חודש שבט בענייני עבודת ה' ממש כפי שאנו אמורים לעשות בראש השנה שחל ב-א' בתשרי.

ויהי רצון שנזכה להתחיל שנה חדשה עוד בתחילת חודש שבט הבא עלינו לטובה ושתהא גם רוויה בשמועות, בשורות טובות כולל הבשורה הטובה ביותר - בשורת הגאולה השלימה שתבוא בקרוב ממש.

"עכשיו הן רק מתחילות"

כידוע, העלון "שמעו ותחי נפשכם" שהשנה חגג

זה השולחן - המשך מעמוד קודם

המחותן לומר את אשר בא לומר, שלח לעמותו ר' אפרים חיוך נוסף בתוספת אמירה: "בעזר השי"ת, בעזר השי"ת..."

ר' אפרים ניסה בכל כוחותיו ליצב קולו, לכלוא את דמעותיו, ולדבר ברורות

בבוקרו של יום קיצי פסע ר' אפרים אחוז שרעפים בדרך המובילה לביתו הדל של צדיק יסוד עולם רבי שלמה (ידוע בכינוי רבי שלומ'קה) מזוועהיל זי"ע.

רבי אלי' רוט, זצ"ל, אוהב הבריות ומקרבן להשי"ת, נאמן בית השרף מזוועהיל, הממשש בקודש בבית הרבי, קידם אותו על הסף, חיך אליו בחביבות ובמבט רך ניסה למחות את הדמעות המתגלגלות מעיניו של ר' אפרים על מורד לחייו הכחושות. הוא פתח לפניו את הדלת אל חדרו של הצדיק, לשפוך לפניו לבבו. ר' אפרים ניסה בכל כוחותיו ליצב קולו, לכלוא את דמעותיו, ולדבר ברורות, אבל כל כמה שניסה, לא הצליח לבלום את רגושי לבו. בקול רועד סיפר לרבי כי אם לא ימצא שולחן וכסאות במועד הנקוב, אזי אזי... קולו נשבר והוא נשתק באין אונים. (המשך יבוא)

לא היתה למותרות כי אם להכרח שבהכרח שכלל בין היתר שולחן וכסאות שהתחייב ר' אפרים להמציא לפני "תנאים אחרונים".

כאשר חלפה ההתרגשות הראשונה של שמחת השידוך, החל ר' אפרים לחשוב מאין יקח לסלק את אשר הביטח. וכמו תמיד פנה אל אביו שבשמים, הוסיף עוד כמה פרקי תהלים שיזמין לו בנקל את ההוצאות.

בינתיים נקפו הימים והגיעה עת החתונה. אותה שעה יצא ר' אפרים מפתח הישיבה, והנה לקראתו מחותנו. הוא חיך אליו במבוכה וברכו לשלום. "מצדיק - אמר לו המחותר - אפשר לשבת אל השולחן ולכתוב תנאים אחרונים, אבל היות ועדיין לא קיבלנו מאום... איני רוצה חלילה ללחוץ, אבל אחר שהתחבטתי רבות בענין, הגעתי למסקנה לבקש ממכם דבר אחד: להביא לפחות שולחן וכסאות לפני החתונה, ויהיה זה התנאי הברור לכתובת תנאים אחרונים... כל עת דברו, נענע ר' אפרים בראשו כנגדו, כמי שחפץ בכל מאודו לסלק ברגע זה את כל ההתחייבויות, אם רק היה הדבר ביכולתו. עכשו שלא היה לו במה להמתיק מעט את החסרון, היה נענוע ראשו כביטוי עז של רצון טוב. כשסיים

"ומה הם הסימנים?" - הקשה זלמן. "ראיתי את אפרים ואת גיטל עם בנם הבכור יוסל [אשר שלושים שנה נשרכו אחרי גבן] חוזרים ובאים מן הסימטה, הוי אומר כי הם שבים מן הכותל המערבי!"

"וסימן זה די בו לקבוע מה שקבעת? האם יהודי הולך לכותל המערבי רק כשהוא עומד לארס את בנו המבוגר?"

"האח - החוותה שרה בידיה ועוותה פניה - לא לחינם אמרו חז"ל כי בינה ניתנה לאשה יותר מלאיש... האם ראית סתם כך באחרי צהרים של יום רגיל, שבים מן הכותל זוג הורים עם בנם בצוותא?... מה לי להוסיף לשכנע, העובדות כבר תדברנה בפני עצמן!"

אכן, שָׁרָה לא טעתה. למחרת פשטה השמועה הטובה ב"בתי הונגריין" כי יוסל, התארס למזל טוב. מיותר לציין כי אבן כבדה נגולה מלבם של רבים מתושבי השכונה.*

ר' אפרים לא נמנה עם עשירי השכונה. את הלחם ואת המצרכים ההכרחיים הכניס הביתה בקושי. עכשו שישב לשולחן עם המחותר, ביקש ממנו הלה להתחייב כמנהג בעלי בתים חשובים. הכוונה

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגנוי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אבי ר' ישראל יוסף משה בן ר' אהרן מנדל ז"ל לעילוי נשמת חמי רבי יעקב טובול בין עישה ז"ל ואשתו חמותי מרת פריחה בת מסעודה ז"ל

אור התורה

הערוך מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם • מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

לקבלת הערוך במייל בכל

שבוע, הרשמו לרשימת

התפוצה:

alon089945291@gmail.com

מייל המערכת

(לתגובות, הערות והארות בלבד):

alon7148454@gmail.com

טלפון: 052-7148454

קו החידות: 077-4103900

פקס: 08-9941870

זמן למכתבים: חזני 1133/4 נתיבות

כולנו מצטרפים לאלפי מנויי 'אור השבת' במייל
alon089945291@gmail.com

מעשיות בפרשה

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב"

רש"י מפרש: "וארא" - אל האבות. תמה אני - שאל הצדיק רבי מאיר מפרימישלאן - מה מוסיף לנו רש"י בהסברו? וכי אין אנו יודעים שאברהם יצחק ויעקב הם האבות הקדושים? אלא - תידין הרבי- רש"י בא ללמד אותנו כי אל כל אחד ואחד מהאבות הקדושים נגלה הקדוש ברוך הוא בזכות עצמו ולא בזכות אבותיו. פעם אחת הוזמן רב אחד אל בית הצדיק רבי חיים מצאנז. מי אתה? שאל רבי חיים את אורחו. אני- השיב האורח- הנני נכדו של אדמו"ר פלוני המפורסם לשם ולתהילה. אני שאלתי אותך מי אתה! אמר רבי חיים- ואילו אתה מספר לי מי היה סבך?!

"יודעתם כי אני ה'?"

פעם הראשונה כאשר נסע הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב אל רבו הצדיק רבי שמעלקא?... למדת- השיב רבי לוי יצחק- שיש בורא לעולם! ומה רבותא יש בכל? תמה חמיו ובתוך כך קרא למשרתת בביתו ושאל אותה: היודעת את שיש בורא לעולם? ודאי! השיבה המשרתת. ההבדל הוא- השיב רבי לוי יצחק- שהיא אומרת שיש בורא לעולם ואילו אני יודע שיש בורא לעולם!

"השכם בבוקר והתייצב לפני פרעה"

מפסוק זה- אמר הצדיק רבי יוסף צבי מאוסטרובצה- אנו למדים כלל גדול במלחמת היצר הרע: "השכם בבוקר" בשעה שהאדם משקים בבוקר ומזדרז לעבודת קונו. "והתייצב לפני פרעה" יש בכוחו לעמוד במלחמה עם היצר הרע ולהכניעו.

תשובות לחידה ניתן לענות בקו 'אור התורה' במס' טלפון: 077-410-39-00 שלוחה 2. (הזכרים מתפרסמים אחת לחודש בשלוחה 3). בברכת 'גדיל תורה ויאיר'.
אור התורה
 לע"נ בנימין בן רד"ל
 תל אביב: 08-9941870
 אור למייל: alon089945291@gmail.com
 7665190

חידה: היכן מזכיר רש"י את בתו?
 החידה מש"ש: איזה מפרש מביא הלכה בשם אימו?
 תשובה לחידה פרשת מש"ש: הש"ך בשו"ע יו"דהלכות חלה סימן שכ"ד סק"ד שאין להפריש חלה יותר מפעם אחת בשם אימו.

הצטרפות לקבלת צינתוקים בזמן ק"ש וצאה"כ: חייגו ל' 088649058
 החודש אי"ה יוגרלו הפרסים כדלהלן:
שובר ברשת 'פרסט' | **כוס כים** מתנת 'כוספלא' אשדוד | **כרטיספר'מתוק האור'** שביעית
 קוראים יקרים: ניתן להרום פרסים לטובת קוראי המדור | ניתן להשאיר הודעה בקו' 0774103900 - שלוחה 5

דין הלכותי בשולחן-השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחנם של גדולי ישראל שליט"א

האם מותר לטלטל גז מדמיע בשבת קודש?

לכאורה יש לדון את הגז מדמיע ככלי שמלאכתו להיות, כי הרי סר"ס יש לו צורך שמירה, וכן מבואר בפרי מגדים (סימן שח משב"ז סק"ג) ובשו"ע הרב (שם סק"ט) שצורך שמירה חשיב שימוש שהרי כתוב שמוטר לטלטל תפילין לצורך גופו כגון לשוטרו מן המזיקין, וכן מבואר במש"ב שם סק"ד, וכה"ג הר"ד מרן הגרש"א זצ"ל בס' מאור השבת (ח"א עמ' תקב אות ה) שס"ל שרובה או אקדה בזמניו אין דינם ככלי שמלאכתו לאיסור אלא ככלי שמלאכתו להיות כי הם עומדים בעיקר להטלת אימה ופחד, ואולם יש לומר של"ז לגבי אקדה אבל גז מדמיע אין כוונה להטיל אימה ופחד, אבל בלא"ה אין עיקר הטעם להיתר משום אימה ופחד, כי הרי יש להתיר לצורך שמירה, וכן הורה לדינא הרב הראשי הגר"ד לאו שליט"א (סיון תשפ"א) פסק שבשכונות המעורבות מותר לטלטל גז מדמיע בשבת, ולא חשיב מוקצה. וכן הסיק לדינא בספר גם אני אודך תשובות הגאון רבי חיים אלעזר שיינברג שליט"א חלק א סימן לו, דן האם מותר לקחת בשבת בכיס גז פלפל וכן סכין יפני למקרה של תקיפה חלילה של מחבל בשבת שיהיה לאמצעי הגנה, והשיב שם, שהרי לכאורה דינו היה כמוקצה מחמת גופו שהרי הוא עשוי לבעירה אבל במקרה של סכנה אין שאלה ודאי שהותרה כל התורה כולה, ואם אוהו בידו לעיני כל יכול להיות שנקרא דבר היתר מחמת שיעיקרו להיתר דהיינו להפחיד וא"כ אינו נקרא מוקצה מחמת גופו שאינו ראוי לכלום כי עשוי להפחיד, וכש"כ בשולחן דברי יציב א"ח סימן קמה שחרב נקרא כלי שרוב מלאכתו להיות, ולכן לצורך גופו מותר. וכן פסק להיתר הגר"מ גרוס שליט"א והר"ד בקובץ אגרתא דחדוותא (חלק כ' עמ' סג) נשאל האם מותר לטלטל גז מדמיע בשבת בבית הכנסת שאם יבואו ח"ו ישמעעלים שנראה שאין בזה מוקצה שהרי מייחדו לצורך, וכתב לדון שם מה הדין ביום חול להכנס בזה לבית הכנסת שהרי מבואר בשו"ע א"ח סימן קנא ס"ז שאין נכנסים בכלל זיין לבית המדרש, וכתב שיש לחלק בין דברים שלהריגה לנו שאינו אלא להחליש את האדם ולא להורגו. ואולם בשולחן ישא יוסף (האל"ה ח"ב סימן פא) שנשאל שם מרן הגרש"א זצוק"ל ביהודי שרוצה ללכת לכותל כל שבת ומפני הפחד הוא רוצה ליטול בכיסו גז מדמיע ולא התיר לו מרן הגרש"א שהרי שישב בביתו ולא ילך לכותל יעו"ש, אבל מ"מ נראה שם מדבריו שכ"ז היכא שלא הולך לשם, אבל היכא שהולך במקום סכנה שפיר דמי, אלא שבכלל יש לדון דכיון דהוא מקום סכנה אין ללכת בכלל לתפילה בציבור דהרי אינה חיוב גמור וכמו שהארנו בגם אני אודך מתשובתי חלק א' סימן ה' ויעו"ש באריכות שכתבתי לדון מה הדין במקום סכנה, האם יש חיוב, והוסקו מדברי כמה פוסקים דליכא חיוב, וליכא גם בפשטות את היתר של שומר מצוה לא ידע דבר רע, אבל מ"מ באם יש צורך לצאת, יכול לשאת גז מדמיע או גז פלפל, וכ"ז נשק שמותר. (הר" יוסף אביטבול)

אין לקרוא את הערוך ביום התענית וספר חתום

אתגרים עליות ומורדות בחיי בן הישיבה
• הרב ברוך חורש, מחבר הספר עולם הישיבה •

נפילות מתכון לאסון

עם תחילתם של ימי השוכבים חובט מעט לתת הבטחה וסקירה קטנה בתוך המסגרת שאפשר להתייחס. זוהי הנהגותיו של בחור ישיבה בימים אלו

הנה בוודאי הקדוש ובספרים הקדושים האריכו בחומר העבירה של הקדושה, אלא צריך לדעת שצורת העבודה זה לא ע"י התעסקות בחומר עיון הוא אלא בהתבוננות במעלת המתגבר ע"ז, וכמו שכתב הגרי קניבסקי זצ"ל "הספרים הקדושים מתוך כוונה לעצור בעד החוטא כתבו בביאור עצום איך שיע"ל חטא זה נחטפים ר"ל זכויותיו וקיצרו לבאר צד השני דהיינו אינ"פ שכמה פעמים נכשל ר"ל ס"מ אם לעומת זה הרבה פעמים מנצח ומתגבר על התאוה הבעורת בו באופן זה הוא נחשב קדוש מאוד מאוד, וחלק גדול מאוד מהניצוצות הקדושות [מה שנחטף השפע להס"א] והרי הוא מוציאם ומחזירם לקדושה ואין לשער גדל רוממות קדושת זה האדם הכובש תאוותו בזמן תוקפו והוא אז בבחינת יוסף הצדיק.

הכלל שהאדם: אדם שיש לו מלחמה עם היצר, פעמים מנצח ופעמים נכשל ר"ל, הרי כמו שהחטא הוא נורא ואיום, כך ע"י שמנצח הרבה פעמים – זכותו הוא נורא ואיום מאוד. ויזכה ע"ז לתקן בחייו את מה שפגם ולהחזיר לצד הקדושה כל הניצוצות הקדושות שנעשקו ע"י עוונותיו ר"ל.

ומסופר, שאחד בא לטטיפלר זצוק"ל ואמר לו: רבינו, אני נכשל הרבה. שאלה הרב: 'האם אתה גם מנצח?' ושוב טען: 'אבל אני נכשל הרבה'. שוב שאלהו הרב: 'אבל לפעמים אתה כן מנצח?' ענה לו שוב: 'דבי, אולם הכישלונות רבים המה'. שאלהו שוב הרב: 'בכל זאת, תענה לי אם לפעמים אתה כן מנצח!' או אז הבין כבר התלמיד את שאלת הרב, וענה: 'אמת, לפעמים לפעמים אני מנצח'. אמר לו הסטיפלר: 'זבך, לך בכוחך זה, לך בניצחונות אלו המועטים, עליהם תשים ליבך ותשקין הלאה. (טהרת העין על 106)

וכך סיפר הרב נחום ברנשטיין (משגיח בישיבת גאון יעקב): נכנסתי למרן הרב שטיינמן זצ"ל עם בחור שהיו לו נפילות מהתמודדות עם היצר. הרב שטיינמן הביט בו במאור פנים, קם מכיסאו, נתן לו יד בחזקה, חיבק אותו ונישק אותו, ואמר בקול רם: 'אתה מצליח להתגבר על היצר מדי פעם למרות הקושי העצום שיש לך, אתה לא מבין כמה אני מקנא בך, כמה זכיות יש לך, איזה שכר יש לך על זה, כמה אתה צדיק שאתה מצליח מידי פעם להתגבר, אתה לא מבין...'

וכך כותב הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל במכתב: 'ידידי היקר! הפסק לחפש בספרים מה שמדברים על אותו חטא, ומה שכבר רשמתי לך – תגנונו. היצר המביא לחטא זה הוא כה ערום שכל מחשבה על החטא ואפילו מחשבה של חרטה ותשובה עלולה לגרות שוב את היצר לעבור.'

והוסיף: 'בהתקין היצר קשות – אין להתייחס ולהתעצבן, כי יתכן שדווקא מתוך התקפותיו של היצר הננו לומדים כמה בעלינו לעבור, ובמה אנו נועדים לשלמות. וכמו שכתב רבי צדוק מלובלין זי"א: "כל אדם שיש לו חסדה מיוחדת, ובראותו דבר שחמדו ותאוותו גוברת ביותר, בדבר הזה עצמו הוא כלי מוכן לקבל ברכת ד', אם ישוב אל ד' בכל ליבו, ויכל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר, הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר להיות נקיים הימים אצל' (צדקת הצדיק סימן ט"ז קפ"א), וכמבואר בהנהגת שיר השירים (פ"ח, ע', ע"ד) עה"פ "הגידה לי את שאהבה נפשי". וכיצד ידע? יראה באיזו מצווה תקי יצרו יותר לבטלה ויחזקו לקיימה, כי בוודאי על מצווה זו נתגלה, וכדי שלא ישלים חוקר, מתנגדו יצרו לבטלה, כדי להוציאו מן העולם בידיים ריקניות.

וברפת בענייני קדושה, וכמו שכתב בספר סדר היום (כוונת הנהגת הילה): "אין ניכר מעלת האדם וקדושתו אלא בעניין האבר הזה. וכל מי שהוא בקדושה ובפרישות, יצרו מתגבר עליו להעבירו, ולכן מצא הס"מ מקום להתגבר על יעקב כי אם באותו מקום – מפני תוספת קדושה שבו – יש לו אחיזה שם, כי כן דרכו של שטן להתחבר היותר קדוש.'

וכך כותב הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל במכתב: 'ידידי היקר! הפסק לחפש בספרים מה שמדברים על אותו חטא, ומה שכבר רשמתי לך – תגנונו. היצר המביא לחטא זה הוא כה ערום שכל מחשבה על החטא ואפילו מחשבה של חרטה ותשובה עלולה לגרות שוב את היצר לעבור. [אגרות הגה"ש וולבה ח"א אגרת כ"ד]. [ובאמת כן הוא בתשובות כתב סופר א"ח סי' קי' ר"ל "ובליל יוה"כ שהוא מלא רתת ופחד לבלי יקרה לו מקרה לא טהור... ומחשבות והרהורים בענין זה ורתת ובהלה מפניהם זה גופא מביא לידי כך." עכ"ל וכה"כ בספר"ק מאור ושמש בפר' בעלותך].

אמברה

סיפור לשבת

מיוחדת ומלאה!!

הרב יעקב שיש מיתה של מצווה

בהליכתו ולא בחזרתו "אלא, אומר מרן הגר"ח, מפני זה כתבה התורה 'שני חיי שרה', לומר לנו ששנות חייה של שרה אמנו היו 127 שנים, זה מה שהוקצב לה מלכתחילה לחיות. היא לא נפטרה בגלל מעשה העקדה, ההיפך הוא הנכון, היא זכתה ברגע האחרון לחייה להשתתף בקיום מצוות העקדה, כשהראו לה את יצחק שכמעט ולא נשחט, והיא הסכימה לקיים רצון ה' כמו אברהם ויצחק, וכך סיימה את חייה במצווה חשובה ועצומה כל כך.

"אותו הדבר כאן" – הסביר שרגי וייס לנהג שהסיע אותו – 'הבחור הזה, פנחס וייס ז"ל, הוא היה צדיק, ימיו עלי אדמות הגיעו לסיומם, הקב"ה זיכה אותו להיפרד מהעולם בעודו מקיים מצווה. זכות גדולה היא לו.' "לאחר מכן ביקש שרגי לדעת כיצד יודע הנהג את שם הבחור שנהרג וזוכר כל כך טוב את פרטי המעשה. "השיב לו הנהג שהוא מתנדב בדק"א, והוא הגיע לזירת התאונה כדי לטפל בממצאים הקשים ל"ע. 'כבר ראיתי תאונות רבות בעבודה הזאת', אמר לו הנהג, 'אבל הבחור הזה, פנחס, הוא היה משהו מיוחד. הפנים שלו האירו באור מיוחד, היה לו מעין חצי חיך על הפנים. עכשיו כשהסברת לי את כל

"אותו הדבר כאן" – הסביר שרגי וייס לנהג שהסיע אותו – 'הבחור הזה, פנחס וייס ז"ל, הוא היה צדיק, ימיו עלי אדמות הגיעו לסיומם, הקב"ה זיכה אותו להיפרד מהעולם בעודו מקיים מצווה. זכות גדולה היא לו.'

מספר מגיד המשרים הרב יעקב שיש שליט"א "לפני ימים אחדים קיבלתי טלפון מאוד מעניין, מהבחור החשוב שרגא וייס, תלמיד ישיבת 'שכר שכיר' בנתיבות. אחיו הצעיר ממנו, הבה"ח פנחס וייס ז"ל, נהרג לא מכבר בתאונה קשה שאירעה בכניסה ליישוב עוצם, בעת ששב ממבחן על 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו', כשבידו משנה ברורה, וכשמחומו תפוס בשרעפי קודש של לימוד התורה הקדושה.

"כמובן שפטירתו של אח צעיר מותרת רשם כבד, המשפחה מתמודדת עם כאב איום ונורא, הפרח של המשפחה נקטף באבו, אבל החיים נמשכים וכולם נאלצים לחזור לשגרה, וכך עשה גם אחיו הגדול, הבחור שרגי יבלחט"א, שבדרך אגב, נקרא על שם סבו הגאון הגדול רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, שאכן זכה שנכדיו הולכים בדרכיו ובו"ה עושים חיל בלימודם.

"מספר הבחור שרגא וייס, שבמוצאי שבת פרשת ויגש, כחודשיים אחרי פטירת אחיו, בעומדו בתחנה בדרכו לישיבת 'שכר שכיר' בנתיבות, והנה עוצר לו נהג שאינו נראה שומר תורה ומצוות, ומציע לו טרמפ: 'לאיפה אתה צריך?', הוא שואל, והבחור השיב שהוא נוסע לנתיבות.

"אני מגיע עד צומת בית הגדי', אמר לו הנהג, 'תצטרך ללכת קילומטר וחצי ותגיע לכניסה לנתיבות. מעוניינן???' שרגי לא חשב פעמיים, נכנס למכונית במטרה לנסוע עד צומת בית הגדי, משם והלאה יעזור ה' הלאה.

"בדרך שאל אותו הנהג איפה הוא גר בנתיבות, באיזו שכונה, והבחור השיב שהוא אינו גר בנתיבות אלא לומד בישיבה, וכעת הוא בדרכו לישיבה. "אתה נוסע לישיבה? שאל הנהג החילוני, 'אם כך אקח אותך לא רק עד הכניסה לנתיבות אלא עד פתח הישיבה, יש לי כבוד ללומדי התורה!!!"

"שרגי וייס הודה לו מקרב לב, בירך את הנהג באיחולים חמים והוסיף ואמר לו: 'זה יגן עליך מכל נזק, כי שלוחי מצווה אינם ניזוקין.'

"הנהג שמע את הדברים ואמר על אתר: 'אתה יודע, לא תמיד זה עובד. לפעמים שלוחי מצווה כן ניזוקין. לא מזמן היה כאן בחור צעיר, פנחס וייס, הוא למד בישיבה בעוצם והוא נהרג בדרך לישיבה... מה תגיד על זה???"

"שרגי וייס נשך את שפתיו, ולא גילה לנהג שהוא אחיו של אותו בחור שנהרג.

"במקום זאת, הוא השיב לנהג ב'וארט' נפלא של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמקשה בספרו 'טעמא דקרא', איך אירע ששרה אמנו נפטרה בגלל מעשה העקדה, הרי שלוחי מצווה אינם ניזוקין, וכאן הלכו אברהם ויצחק לקיים מצווה וניזוקין.

"עוד מקשה מרן הגר"ח שליט"א, שהגמרא בשבת קיח אומרת: 'אמר רבי יוסי יהא חלקי עם מתי בדרך מצווה, והרי שלוחי מצווה לא ניזוקין לא

ההסבר הזה, אני מבין למה הוא חיך. הוא נפטר בצורה כל כך מיוחדת, הוא הגיע לסוף הדרך בצורה הכי טובה שאפשר..."

"עוד סיפר הנהג, שבשונה מפעמים אחרות, באותה פעם הוא התקשה מאוד להיפרד מהנער שנהרג, הוא ליווה אותו לבית ההלוויות ולאחר מכן השתתף בהלווייתו עד לסתימת הגולל, הוא הרגיש קשר מאוד חזק לטרגדיה הספציפית הזאת, ובעקבותיה החליט להתחזק במצוות תפילין, ומאז ועד היום הוא מקפיד להניח כל יום תפילין למרות שאינו מגדיר את עצמו כאדם דתי..."

"כשעצרה המכונית בפתח ישיבת 'שכר שכיר', אמר שרגי וייס לנהג: 'עכשיו תסתכל עלי, תגיד לי אם אתה מזהה אותי...' ברגע הראשון לא הצליח הנהג לזהות את הקשר בינו ובין הבחור שנהרג להבחל"ח, אבל רגע לאחר מכן נפל האסימון, ודמעות של התרגשות זלגו במורד לחייהם של השניים.

"אתה רואה מה זה השגחה פרטית?," אמר שרגי לנהג, 'הקב"ה סובב שתיקה אותי טרמפ, במיוחד כדי שאשמע ממך את הדברים הללו, ולאחר מכן אספר אותם להורי, הוריו של הנער ההרוג.' "ואכן כשסיפר זאת להוריו, הם התרגשו עד מאוד, ושאלו חיזוק רב מהידיעה שבנם הצדיק, גם לאחר פטירתו, השיב לבו של יהודי לאביו שבשמים..."

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל תממין!
אם אירע אתכם או מכירים סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 3314 נתניה וצ"י ע"י 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

אבברה

סיפור לשבת

אור השבת

10

אמרי קודש בדאי הפרשה

מוסר ואמרי קודש מוהר"ר שנייד

כבוד הבריות

כי מוכובדי אנבד!

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים"

מדוע הסבל האמיתי?!

אמרו חז"ל במדרש "ד' לשונות של גאולה כנגד ד' גזירות שגזר עליהן פרעה הרשע, וכנגדן תקנו חכמים ד' כוסות בליל הפסח לקיים מה שנאמר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" (ש"ר ו, ה).

בספר 'לב שלום', כתב לבאר בזה, הנה שתי הלשונות הראשונות שנאמרו, "והוצאתי" ו"הצלת", משמעותן פדיה מהסבל ומעבודת הפרך, אך אף לאחר שנתקיים בהם "והוצאתי" ו"הצלת" - עדיין נמצאו בני ישראל בתוך מצרים.

הלשון השלישית - "וגאלתי" - מורה על גאולתנו ממצרים ויציאתינו לחירות, כלשון הפסוק: "וגאלתי אתכם בזרוע נטויה".

אך עדיין צריכים אנו לבאר מהי משמעותה של הלשון הרביעית של גאולה, "ולקחתי", שהרי מלשון המדרש שנקט: "ד' לשונות של גאולה" - משמע שהייתה גאולה בכל אחת מהן, ולכאורה מה חסר עוד אחר שנפדו בעבודת הפרך, ויצאו ממצרים לחירות?

אכן, הנה את הפסוק: "ולקחתי אתכם לי לעם", פירש ה"ספורנו": "במעמד הר סיני", כלומר בקבלת התורה. שאז - ורק אז - הייתה גאולתנו אמיתית, משא"כ לפני קבלת התורה שאז עדיין היה עיקר חסר מן הספר. וללמדנו שאין די בגאולה... כי בלי תורה עדיין אין כאן כלום!

ולפיכך שתי הלשונות האחרונות שהן "וגאלתי" - ולקחתי", הרי הן כחטיבה אחת של שני חלקים בגאולה, אשר אחד ללא השני אינו בר קיימא.

[ועיי"ש עוד מה שבאר שם בדברים אלו].

ועל דרך זאת מבארים כעין זה גם מה שמצינו בהגדה של פסח "אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו", ולא אמר, "אילו הכניסנו לא"י ולא נתן לנו את התורה, דיינו" - כי ארץ ישראל בלא תורה אינה טובה יותר מחו"ל ואדרבה מוטב להשאר בחו"ל ולא לעשות עבירות בארץ ישראל שהיא פלטריין של מלך. (עיי' בהגדה של פסח 'חזון עובדיה' בפסיקה זו דברים נפלאים בזה).

תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי...". אין הוא מחפש לעבור לפסוק אחר, וזה נתן לו אור גדול.

מספר האברך, שלפני שלושה שבועות התיישב לפני השניה ובחר בפסוק "שמע ה' וחנני ה' היה עוזר לי", הוא חזר עליו פעמים אין ספור, וכשעברו ארבעים וחמש דקות עלה על יצועו כשבקשתו אחת ויחידה, שהקב"ה יפקח לו את עיניו - 'מה אני צריך לעשות? אני מסתכל

כה ומסתכל כה, מה עלי לתקן?' תוך כדי כך הוא נרדם, והנה הוא רואה חלום בבהירות נפלאה. האברך שח בפניו שכבר שנים רבות שאינו חולם או אינו זוכר את חלומותיו, ואילו כאן זכה לחלום הזכור לו על כל פרטיו ודקדוקיו. בהיותו ילד היה אביו לוקח אותו בנסיעותיו אל רבו הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א, ומיני אז הוא מקושר אליו וצורתו לא משה מזכורנו. והנה עכשיו הוא רואה בחלומו איך רבו הנ"ל עומד מעליו וצורתו מאירה...

מספר האברך: "ביקשתי ממני שיברכני שאזכה לישועה. הוא ברכני, אך לא הייתי שבע רצון מברכתו. ביקשתי ממנו: רבי, תן לי

ברכה יותר חזקה. אסף הצדיק עשרה בני אדם וביחד ברכוני בברכת כהנים - יברכך ה' וישמרך וכו' עד סוף הברכה, ואחרי כל ברכה עניתי אמן בכוונה גדולה (האברך לא ידע עד אז מה שנודע לו לאחר שהתנער מחלומו, שצדיק זה היה אומר תמיד שכאשר עשרה יהודים מברכים יש לברכתם כח כברכת הצדיק).

"לפתע" - ממשיך האברך - "ראיתי את הצדיק מתיישב ואומר: 'בשמים לא קיבלו את ברכתי'. "פרצתי בבכי נורא ואמרתי לצדיק - כמה הישוער לסבול? אין לי כבר כח! האבדה תקוה? אין שום דבר שיכול להועיל לי?!

"הסתכל עלי הצדיק בעיני ואמר לי מילה אחת - 'מחלוקת'. "אמרתי לו: אין לי שום מחלוקת עם אף אחד בעולם.

"אמר לי הצדיק: 'ומה עם האישה?' "שמעתי את שאלתו-תביעתו, והתעוררתי משנתי כשלבי הולם בחזקה..."

שח בפניי האברך: "את חטאי אני מזכיר היום, אמנם אינני בקטטה עם נוות ביתי, אבל איני מכבד אותה ואני לקוי מאוד בעניין זה. מעולם לא קישרתי את הצרות שלי לדבר זה, אבל עכשיו כשאני מתבונן, אני רואה שאינני מכבד אותה, ופעמים שאני מתעלם ממנה לגמרי. היא חיה את החיים שלה ואני את החיים שלי..."

אברך אחד סיפר לנו מעשה נורא שאירע עמו לפני שלושה שבועות, והובא בידרשו על מנת לחזק את הרבים במעשה זה:

על אברך עוברים כמה קשיים כבירים הגורמים לו לייסורי נפש נוראים. האברך חיפש סגולות מכל מיני אופנים כדי להקל מעצמו את ייסוריו, והנה אנה לידו הקב"ה ענין אחד בעבודת ה' שיכול להועיל לו לדעת מה עליו לתקן ועל מה עליו לחזור בתשובה - והוא, שהאברך שמע

שיש אופן של תפילה שיכול להביא לאדם הכנעה עצומה וביטול וקרבת אלוקים, והוא, לבחור לעצמו פסוק אחד מספר התהילים ולומר אותו שוב ושוב פעמים הרבה, עד שירגיש שהוא 'נכנס אל תוך התיבות', ואז האור שנמצא בפסוק זה, שהוא ההבנה של קרבת האלוקים המיוחדת לפסוק זה, יחדור עמוק עמוק אל נשמתו.

ולמעשה, הלא כעין זה יש ממורנו הרב חיים ויטאל זיע"א, שכאשר לומדים משנה, יש לחזור עליה שוב ושוב. אנשים סבורים, שכאשר לומדים איזה ענין של תורה פעם אחת, תיכף ומיד מתחברים אליו, אבל בדרך כלל, מכך שאנו ממשיכים הלאה הלאה בדרךנו אפשר להוכיח שלא התחברנו אליו. אכן, אם איננו ממשיכים הלאה, אלא

מוסיפים להתעמק בעניין ברצוננו להתחבר אליו, הוא משפיע הרבה עליו.

ומצא האברך בספר 'שערים בתפילה' להגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל (המבאר כמה אופנים של תפילה, לפי שמות שיש לתפילה כגון: זעקה, פילול, עתירה ועוד), שכתב בשער ה'עתירה' שהעצה הנ"ל היא עצה בדוקה ומנוסה, הרבה בני אדם עשו אותה ועלה בידם למצוא אור גדול. והעצה היא לחזור על פסוק אחד עשרות ואפילו מאות פעמים, ואז לעבור לפסוק אחר. ועיקר הנקודה הוא לבקש להגיע לעניין של עבודת ה' שנמצא בזה הפסוק.

האמת שכבר הבאנו כעין זה מהכתוב ב'כתבי קודש' לרה"ק רבי יוחנן מסטאלין זיע"א, שהרה"ק ה'בית אהרן' זיע"א סיפר פעם לבנו הרה"ק רבי אשר הצעיר מסטאלין זיע"א על אביו הרה"ק רבי אשר הגדול מסטאלין זיע"א, שפעם בעת השתטחו על ציון קדשו של הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זיע"א אמר תשעים פעמים "דרך שקר הסר ממני", וכשהגיע ל"ובתורתך חנני", יצא ממנו ספל מלא דם. והיינו ממש כהנ"ל, שאחד מהמהלכים הנפלאים של תפילה הוא שהאדם נכנס אל תיבות הפסוק בביטול גדול שוב ושוב, ואז חודר בו אור התורה והוא זוכה לקרבת אלוקים באתערותא דלעילא.

וסיפר האברך, שכבר השתמש בעצה זו כמה וכמה פעמים, והיא היא העצה היחידה שנותנת לו מרגוע לנפשו בתוך חיוו קשיים. הוא יושב במשך ארבעים וחמש דקות וחוזר על אותו פסוק שוב ושוב ושוב - "עד אנה ה' תשכחני נצח, עד אנה

תוך כדי כך הוא נרדם, והנה הוא רואה חלום בבהירות נפלאה. האברך שח בפניו שכבר שנים רבות שאינו חולם או אינו זוכר את חלומותיו, ואילו כאן זכה לחלום הזכור לו על כל פרטיו ודקדוקיו.

נפלאות מתורתך

הרב צבי וינברג

10

חידושי סיפורים אחזקיק

לקראת יומא דהילולא לסדנא בבא סאלי זיע"א: מקבץ סיפורי הוד לזכרו

לאור הלבנה

מצוה על כל יהודי לזכור שאלפי ורובבות גויים תלויין במעשי לזכות או ח"ו לחובה (אה) ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים.

בזוהר הקדוש (שמות דף סה) מובא: רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו מה ראתה התורה לספור בניו של יעקב בתחלה, שהם ב', ואחר כך שהם שבעים, שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, ומהו הטעם שהיו שבעים ולא יותר. אמר לו רבי שמעון הוא כנגד שבעים אומות שהם בעולם, שהם היו אומה אחת כנגד כולם.

בשם משמואל (האזינו תרע"ו עמ' רלו) הביא על הפסוק "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור וגו' יצב גבולות עמים למספר בני ישראל".

ש"גבולות עמים" הם שבעים אומות העולם, ו"למספר בני ישראל" אלו הם שבעים נפש.

הפירוש שכל נפש היה בידה לתקן את האומה שהיא דוגמת נפשה היינו שבמה שהוא בעצמו נמשך אחר השם יתברך בכל כוחות נפשו בזה עצמו המשיך ג"כ את האומה שהיא דוגמת נפשו בלי אומר ובלי דברים.

וכן אח"כ שנתחלקו שבעים הנפש לששים רבוא, נתרבו נמי האומות ונתחלקו כעפרות תבל, ובכל איש ואיש מישראל תלויין אלפים ורובבות מהאומות שהם שייכים לשרוש נשמתו לתקנם, או כאשר לא יאברו שמועו ינטל מהם הניצוץ הקדוש המחיה אותם וישונו כלא היו.

וע"כ במה שאמר "זכור ימות עולם", היא מצוה לזכור זאת, כמו שאר המצוות שיש בהן זכירה, כמו שבת ומחייט עמלק, והיינו שמצוה על האדם לזכור היטב מה תלוי בו, ואם יזכה אשוריו שהכריע את עצמו ואת אלפים ורובבות נפשות או ניצוצות קדושים לכף זכות, ובאם לאו ח"ו אי לו שהכריע וכו', וכאשר האדם ישים זאת תמיד על לבו יהיה בהכרח נוטה לזכות, ע"כ.

בני ישראל במצרים היו משפחות ברוכות ילדים והקב"ה עשה שיתעשרו כדי שיזכרו לפרנס בכבוד את משפחתם (אז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וינעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אדם.

כתב הכלי יקר: במאד מאד, הוה לי למימר "מאד מאד" מהו "במאד" אלא שרצה להורות שנעשו עשירים גם בממון שנקרא מאד כמ"ש (דברים ו,ה) ובכלל מאדך.

זה שכתוב וינעצמו במאד, היינו בממון שנקרא מאד, באותו מאד נתעצמו מאד, ולפיכך חשב פרעה להביאם לידי עוני כמ"ש וישמו עליו שרי מסים, כי ע"י המס שיתנו יבואו לידי עוני וע"כ נענש פרעה כי הבנין גרם לו להתמסכן שנאמר ויבן ערי מסכנות לפרעה וכמאמר"ל (יבמות סג) העוסק בבנין מתמסכן, ע"כ.

וראה בבניה לעיתים (דדושים לרבי עזריה פיגו זצ"ל דרוש לח עמ' יט) שפירש כן על הבטחת ה' לאברהם (בראשית טו,א) "אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד", לפי שבעשרו פיזור ונתן מממונו לאחרים ע"כ הבטיחו עתה הוא יתברך, אל תירא אברם אנכי מגן לך, כמו שאתה היית מגן לאחרים משלך ומממונך, לפיכך שכרך, הרבה מאד, השכר שלך הוא שהמאד שהוא הממון, כאשר פירשו ז"ל בכל מאדך, יהיה לך הרבה.

החיד"א בפ' שמחת הרגל על הגדה של פסח (על דרשת הפסוק וירבו) הביא את פירוש הרב הגדול בדורו מהר"ם בן הניב זלה"ה דכונת הכתוב הכי ובני ישראל פרו וישרצו וכו', וכי תיטא זה הצער נוסף על כל רעתם דבגלותם ודלותם בארץ שביים, ריבוי כזה מוציא האדם מדעתו כי מאין להם לחם לפי הטף ואף השמלה ויוסף מכאוב על מכאובם כי לדיהם אל אל ישועו ואת פת רוצים, לזה אמר במאד מאד כלומר שהיה להם ממון הרבה כמ"ש בכל מאדך בכל ממוןך, וי"ש במאד מאד כלומר ברוב ממון וכיון שהיו עשירים ודאי היו שמחים ביצאי חלציהם, אלו דברי הרב זלה"ה.

באחד הימים, ראתה אמו הצדקת פריחה ע"ה, כי החשיך היום ובנה לא שב הביתה מבית המדרש. כשיצאה לחפשו, ראתה את בנה שעודו שקוע בתלמוד. השמש שקעה מכבר ונר קטן שמצא באחד הארונות, שימש אותו בעינו העמוק. חשבה להפסיקו ולהביאו הביתה, למנוחת לילה ולאגירת כוחות ליום המחר, אך ביקשה קודם להיוועץ עם בעלה הדגול בבא סאלי. להפתעתה אמר לה הרב: "הניחי לו - כך גדלים".

לימים והוא בחור העומד על דעתו, נהג רבי מאיר בעצמו מה שאמרו חז"ל (יומא עא ע"א), שתלמידי חכמים דומים לנשים [תשושים] ועושים גבורה כאנשים. ארע, שהתעמק בסוגיא מורכבת במשך יומיים תמימים. מזון ומשקה לא באו אל פיו, והוא אינו מש מספריו ואינו מרפה מעינו. ביקש אביו להפסיקו, אך הפעם היתה זו אמו שעצרה בעדו, ואמרה: "הנחו לו - כך גדלים". וכששניהם גם יחד עומדים על המשמר לבל יזיק עצמו, תוך שהם מרחיבים את הגבולות עוד ועוד, הלך הנער מאיר וגדל והאיר!

זכויות

הטה אוזניך ושמע מעשה שהיה בזוג שלא נפקדו שנים רבות בזרע בר קיימא, ובצר להם פנו אל הבבא סאלי זיע"א ובקשו ממנו ברכה. אמר להם הצדיק: כל זמן שיש לכם עיתונים לא כשרים בבית, לא תפקדו. ואכן קיבלו עליהם לסלק את העיתונים. עבר זמן ואותו זוג לא נפקדו, ושוב חזרו לצדיק. אמר להם הרב, שיחפשו טוב אולי נשאר עוד זכר של עיתון בבית. ואכן חפשו, ומצאו חתיכת עיתון באחד הפינות, וסילקוה מהר מביתם, ותהלות לה' יתברך נפקדו בזרע בר קיימא.

לך תקבל ברכה

מעשה באדם מסוים שהרבה שנים לא זכה לבנים. אמרה לו אשתו תיטע לבבא סאלי ותבקש ברכה. הרבה אנשים נושעו בברכתו! ולאחר הפצרות קם האיש, ורצה לנסוע במכוניתו, אבל האוטו פתאום לא נוסע. בלית ברירה נסע באוטובוס, הגיע לבית הרב והמתין בתור כמו כולם. והנה הגיע התור שלו והוא בא להיכנס אל הקודש פנימה. לפתע הוא שומע את הרב צועק 'אל תיכנס לכאן, רשע! תבוא בעוד שבועיים'. חזר האיש לביתו, סיפר לאשתו את כל אשר קרהו, ואמר לה 'אל תעזי אפילו להגיד לי לנסוע שוב'.

האשה, שידעה את מאמר רבותינו 'אל תרצה אדם בשעת כעסו', שתקה בימים הראשונים. אבל לאחר שנגרעו הרוחות החלה לדבר על לבו שאולי קרתה פה טעות, והרב גם ביקש בעצמו שיבוא אליו שוב. ובאמת השתכנע האיש, ונסע הפעם באוטו ולא הייתה תקלה. נכנס אל הרב פנימה, והרב קיבל אותו בחביבות וסירך אותו בבנים. אבל האיש שאל את הרב 'למה לפני שבועיים הרב צעק עלי רשע? וכי רצחתי או גנבתי?'.

אמר לו הרב 'לא צעקתי עליך רשע. צעקתי על מישהו אחר. ואם אתה רוצה לדעת על מי, אזי תקשיב טוב: לפני שבועיים הרי נסעת באוטובוס, נכון? וכיוון שהסתכלת על אשה שלא התלבשה בצניעות, בראת מלאך חבלה שליווה אותך ורצה להעניש אותך קשות על כל ראייה וראיה. עליו צעקתי רשע, ולך אמרתי לבוא עוד שבועיים. והתפללתי

לקב"ה שהאוטו שלך יעבוד כדי שלא תצטרך לנסוע באוטובוס ותראה דברים אסורים, וברוך ה' היום באת אלי טהור, ויכולתי לברך אותך".

מקים נכים

ומעשה באדם שנשתתק בידיו וברגליו, הלך לבבא סאלי זיע"א לבקש ברכה שיתרפא משיתוקו, והובא אל הרב בכסא גלגלים. שאל אותו הרב 'האם אתה מניח תפילין והולך לבית הכנסת?' ענה האיש בשלילה. אמר לו הרב 'אם כן, עדיף שתשאר כך. כיוון שאתה משותק - אתה פטור, ואם תהיה בריא - אתה חייב. הרי הקב"ה נותן לך ידיים כדי שתניח תפילין, ורגליו כדי שתלך לבית הכנסת'. ואז אמר האיש לרב 'אני מבטיח שאם ארפא - אניח תפילין ואלך לבית הכנסת'. הרב אמר לו 'אז קום על רגליך', ומיד הוא קם ונעשה בריא ויהי לנוס. ע"כ. (ובחרת בחיים)

חזוקים בהגדלה בלימוד המשניות לעילוי נשמת הגד"צ רבי משה אלפסי זצ"ל

כובע - מאיר חוי, אשרוד.

חליפה - יוסף חיים מלכה, בית שמש.

נגן - מיכאל סייג, קרית גת. שמעון בן דוד, מגדל העמק.

אוזניות בלוטוס - אליהו חנסוב, בני ברק. דן ברזיער, ערד.

כרטיספר - אלווין בר כוכבא, תל ציון כוכב יעקב. יהודה שטורף, בני ברק. משה נספן, מודיעין עילית. יוסף חיים סעדיאן, אלעד. יחזקאל ישראל, בני ברק. אליעזר פליסקין, ירושלים. מוטי אוהנבנה, אילת. יצחק קרלנפסקי, מצפה רמון.

תודה רבה לכל אלפי הלומדים תהיה משכרתם שלמה.

אזור הזקנה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמיכל ז"ל

זי"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר זצ"ל
 ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
 זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

596

אנו זקוקים לעזרת הציבור

העלון נקלע לקשיים וחובות כבדים, על מנת שנוכל להמשיך לתחזק את העלון שעלותו כ-10,000 ש"ח בשבוע ומופץ 10,000 עותקים אנו זקוקים לתרומתכם. ניתן לקבל חסות על העלון, לע"ג, לרפ"ש או לזווג הגון. ניתן לפנות בטל': 050-4120-812

העלון לעילוי נשמת משה בן אסתר

סיפור לשבת קודש

שמואל קפיץ

שלום לכם.

שמי שמואל ואני בן 28.

רב החברים והמשפחה שלי משתמשים דווקא בכינוי שלי, שמוליק. אני לא רגיל בסיפורים, אני אדם של פעולות ומעשים, לכן לקח לי זמן לחבר את כל החלקים של סיפורי. הסיפור שלי התחיל לפני כעשרים שנה. הייתי אז בן עשה ילד די רגיל ודומה לשאר הילדים חוץ מדבר אחד. היה לי קשה לשבת על מקום אחד יותר מדי זמן. וכשאני מדבר על זמן אינני מתכוון למה שאתם חושבים, אצלי יחס הזמן הוא שונה לגמרי. יותר מדי זמן' לדידי זה תוך כמה שניות. כן, אני קפיץ. היום היו מצמידים לעובדה הזאת שלל אותיות באנגלית (וגם איזה כדור יומי או שניים...), אבל אז לא היה יותר מדי פרשנויות ולכן הכינוי שהוצמד לי היה פשוט וקליל "שמוליק קפיץ".

והאמת שלא התרעמתי על כך בכלל. ידעתי שזו האמת ואפילו די התחברתי לדימוי. ב"ה לא היו לי תלונות והיו לי מורים מדהימים שלא התרגשו מהתזויות יתר שלי. כולם כבר היו רגילים בכיתה שי"שמוליק קפיץ" הוא זה שמביא למורה קפה בשיעור ועוד כנהנה וכהנה מטלות. תעסוקה קוראים לזה. והאמת שאני נהניתי מהסידור הזה. הייתי יושב מול המורה ומתאמץ להבין ולהקשיב לחומר הנלמד ולאחר שכלו כוחותי (בדרך כלל לאחר דקות ספורות), הייתי מחפש במה להתעסק, ובנקודה הזו הייתי שומע את קולו של המורה "שמוליק תדאג לנו בבקשה לגירים צבעוניים ללוח בבקשה", הייתי מתנער משרעפיי ואץ רץ למלא את התפקיד בחדוה.

רק פחות או יותר התנהלו ימי לימודי.

יום אחד בבוקרו של יום כשחיכינו לכניסת המורה, הופיע לפתע המנהל. הוא ניגש לשולחן המורה וביקש שקט. "תלמידים יקרים, המורה הקבוע שלכם חלה בפתאומיות ונאלץ לעבור ניתוח חירום אמש, ולמשך השבועות קרובים הוא יאלץ להיעדר מהכיתה". היינו ממש בהלם.

מורה כ"כ אהוב ויקר חששנו מאוד לבריאותו. והמנהל המשיך "כעת תלמידים, הבה ונקרא פרקי תהלים לרפואתו", וכך קראנו בהתרגשות פרקי תהלים לרפואתו.

אותו היום המנהל שימש כמורה שלנו, ולמחרת היום המנהל שוב הופיע בכיתתנו ולצדו אדם מבוגר "תלמידים יקרים, מהיום יש לכם מורה מחליף, המורה שושני. הוא יהיה המורה שלכם עד שהמורה הקבוע יחלים בסייעתא דשמיא", הודיע המנהל.

המורה שושני ניגש לשולחנו והמנהל עזב את כיתתנו. לא יודע מה בדיוק גרם לי לחשוב שעם המורה שושני לא ילך לי טוב. את המבט הקשוח שהיה בעיניו או שמא הקול הצרוד הוא זה שבישר לי צרות באופק. ואכן לא חלפו דקות מועטות ואני חש בצללית כהה מעלי, מביט מעלי ומבחין מקרוב ממש במשקפיו המלוכלכות משהו של המורה שושני.

"במה אתה מתעסק שם?" אני שומע את קולו רועם ואני ממבוכה מניח את מטוס הנייר המשובח שרק לפני רגע סיימתי להכין. למטוס הנייר החדש לא היה שום סיכוי במאבק עם אצבעותיו הלופתות של מר שושני, ואני חשתי שגם ליבי נקמט עימו. מצאתי את עצמי עומד מזוף בחדר המנהל. לאחר ההפסקה חזרתי לכיתה אך המחזה הזה חזר על עצמו

באין ספור ווריאציות.

לאחר כמה ימים של תיסכול, הוזמנו הורי לבית הספר. "אצלי כולם חייבים ללמוד", נאם המורה שושני באוזניהם, "מה יצא ממנו אם הוא לא מפעיל את המוח", וסירב בתוקף להעסיק אותי בתפקידים שונים.

וכך מידי יום הייתי נשלח מהכיתה בבושת פנים, עונש רדף עונש ואכזבה בליבי צמחה. ידעתי תמיד שאני לא ילד רגיל, ידעתי תמיד שהיכולות שלי הם בידיים ולא בראש. אבל תמיד הסתדרתי איכשהו בזכות המרץ ואהבתי הרבה להושיט עזרה.

אך כל מעלותי לא נספרו אצל מר שושני.

יום אחד המורה שושני החל לכנס דיון חירום בענייני, הוזמנתי אני והורי לשיחת נזיפה ארוכה ונוקבת. אני זוכר את אבי שניסה להשחיל משפט שתוכנו היה בערך כך "לשמוליק שלנו יש יכולות אחרות..." "אומנם הראש פחות עובד אבל יש לו ידי זהב", וכאן אני זוכר איך אדמו פני המורה שושני כעגבנייה בשלה יתר על המידה ובקול זועם הוא הכריז בהצבעו עלי "אם לא תתחיל להפעיל את הראש שלך כלום לא יצא ממך כלום".

"עם ידיים מוכשרות יוצאים אינסטלטור טוב, מקסימום", הוסיף במלמול מתחת שפמו העבות. הימים חלפו ומר שושני חלף עמהם. המורה הקבוע החלים וחזר לכיתתנו.

האמת שעם הזמן די שכחתי את מר שושני ואת מילותיו. רק לפעמים לפעמים, לרגעים אחדים היו דבריו מדהדים באוזני וגורמים לי להתכוץ ולחוש אפס. זה מה שייצא ממני? אינסטלטור? אני לא שווה כלום?

אבל אודה ואתוודה שוב, זה קרה לי רק לעתים רחוקות.

רב הזמן ממילא הייתי עסוק באין ספור שליחויות ומטלות, כך חלפו להם ימי התלמוד תורה ואחריהם ימי הישיבה הקטנה ואף בישיבה הגדולה מצאתי את עצמי בזכות כישורי האחרים. כמובן שלא הייתי העיפרון המחודד שבקלמה אך מחק צבעוני ומעניין הייתי גם הייתי. מאוד עזרו לי התפקידים הרבים בישיבה, הת"ת והקמפים היו מקור גאוות.

וכשהגעתי לשידוכים ידעתי פחות או יותר על איזה כיוון של בחורה אני הולך. ובאמת לאחר לא הרבה זמן הכירו לי את זוגתי לחיים שאהבה ורצתה אותי כמו שאני.

התחתנו, הלכתי לכולל, וכמובן חיפשתי את האקשן שלי. את מה שיעסיק אותי וגם יתן לי תחושה טובה. את זה מצאתי במד"א, ארגון מבורך שפשוט הציל אותי מעצמי, הייתי עושה משמרות למכבי, ראשון בכל אירוע ואחרון שנוזב אותו. יש אולי כאלה שיעקמו את פרצופם בחיך עקום, אך אני אוהב את הדרמה ואת האקשן ובמיוחד במיוחד את החסד העצום שאני יכול לספק לאנשים ברגעים הכי קריטיים בחיים.

אט אט קודמתי בארגון, הוכשרתי עוד ועוד עד שמד"א הפך להיות הבית השני שלי.

לילה אחד אני מתעורר לקול הקשר שקורא למתנדבים הסמוכים להגיע בדחיפות לאירוע של אובדן הכרה. ביררתי מיקום ואפילו שזה לא היה קרוב כ"כ למקום מגורי החלטתי בהחלטה של רגע לצאת לאירוע. לקחתי בחשבון שבאזור שלי אין הרבה מתנדבים וכן את השעה המאוחרת ואת העובדה שנקודת ההזנק של מד"א די רחוקה, רצתי אל הרכב והתחלתי בנסיעה מהירה אל מקום האירוע, ואכן מיד כשהגעתי הבנתי שאני הראשון באירוע. נטלתי את תיק העזרה ראשונה ונחפזתי במעלה המדרגות. הקולות הלחוצים והאור שבקע מהדירה הנחו אותי היישר אל אדם מבוגר ששכב בסלון ביתו כשליצידו אשה מבוגרת, ככל הנראה אשתו, היסטריית ולחוצה.

התחלתי מיד בפעולות הצלה תוך כדי שאני בודק מדדים חיוניים, המצב לא נראה טוב בלשון המעטה. ללא דופק, ללא נשימה. תוך כדי שאני מתחיל בהחיאה הגיע עוד מתנדב מארגון "הצלה" והחל

לסייע לי.

"ללא דופק וללא נשימה", אני מדווח למוקד.

"מבקש נט"ן בחיפוט" אני צועק לקשר תוך כדי פעולות החייאה.

"אין הרבה סיכויים לבן אדם הזה" חולפת במוחי המחשבה. "מי יודע כמה

זמן הוא במצב הזה?"

אך המחשבות אני משאיר לזמן ה"כרית" בלילה. אני מתרכז בכל מה שניתן לעשות ועושה. הנט"ן מגיע ועמו הציוד היותר מתקדם. הצוותים ואני מנסים כל מה שאפשר אך מאומה.

הבן אדם לא רוצה להתעורר, הצוות כבר די מיואש ומרים ידיים, אך אני משקיע את כל הכוחות שיש בי בלי לחשוב.

הפרמדיק יאיר מניח את ידו על כתפי ובעיניו הוא מראה לי סימן של "חבל על הזמן, מקרה אבוד". אבל אני ממשיך בשלי. האמת שהם כבר מכירים אותי היטב, וכבר אין להם כוח להסביר לי שוב ושוב שאני נאיבי. עוד לחיצה, ועוד לחיצה, ואני פתאום חש שמשהו השתנה. אני בודק בזהירות וצועק כמו משוגע "חזר דופק, חזר לו הדופק".

צוות הנט"ן מעיף מבט וגם הם מבינים שאני צודק. כולם מסתערים עליו בשנית, מייצבים אותו איכשהו וטסים לבית החולים הקרוב יחד עם אשתי הדומעת. אספתי את הציוד ושבתי לביתי. הימים חולפים ועובר חודש ימים, וכשאני כבר כמעט ושוכח את המקרה, אני מקבל טלפון בבוקר בהיה. "שלום, זה שמוליק ממוד"א?" בוקע הקול מתוך האפרכסת.

"כן, שלום גם לך", אני עונה.

ואז מסביר לי הבחור הצעיר שעל הקו שהוא נכדו של המבוגר שבו טיפלת באותו הלילה. אני חוזר שוב במחשבתי אל אותו הלילה ושואל "מה שלומו" בחשש רב. אני יודע שלא רבים הם השורדים זמן כ"כ ממושך ללא חמצן, וגם אלו ששורדים נפגעים בדי"כ באופן חמור.

"אין לך מושג", עונה לי הנכד, "קיבלנו סבא חדש בזכותך", הוא מודיע לי חגיגית.

ואני מרוב התרגשות ושמחה בקושי מוצא את המילים לשאול אותו איך זה קרה. הבחור מספר לי שכבר שבוע הם הופכים את העולם להשיג את הטלפון של ה"מלאך המושיע" כהגדרתו, והוא מבשר לי שסבו שוחרר לביתו והוא בריא לגמרי. "נשמח לראות אותך בסעודת ההודיה שלנו שאנו עורכים לכבוד הנס שהתרחש לנו" הוא מוסיף בהססנות. כמובן שלא סירבתי, את הכתובת כבר זכרתי לבד ולכן ביררתי רק תאריך ושעה.

ביום המדובר הגעתי אל הדירה. בדריה כבר היו בני משפחה רבים ואת השולחנות עיטרו צלחות עמוסות במאפים ומיני מתיקה. התקבלתי בקריאות שמחה ובחיבוקים אוהבים מאנשים שמעולם לא פגשתי, אך מבחינתם הייתי בן משפחה ממדרגה ראשונה. הובלתי אחר כבוד לראש השולחן, שם ישב יהודי מבוגר והדור זקן לבן. הפנים היו מוכרות לי כבר, אבל עכשיו זכיתי לראותם מלאי חיים ועם הצבע הנכון, החי. הוא התרומם ממושב ועטף אותי בחיבוק חם, חשתי את דמעותיו זולגות על כתפי ולא שמתי לב שדמעותי שלי זלגו בעקבותיהן. הוא מלמל באוזני מילות תודה בלתי ברורות, ניכר היה שהוא בהתרגשות גדולה. אני עצמי הייתי בסערת רגשות גדולה מאוד ולא רק בגלל הצלת חיים שנדמנה לידי. פתאום נפל לי האסימון וגל חדש של דמעות נשטף מעיני. אני זיהית אותן. פתאום הבנתי שמי שמסתכל לתוך עיני בתודה עמוקה כ"כ, זהו

המורה שושני. כנראה שזה הקול שהעלה בי את הזיכרונות מהעבר אבל לא היה לי שום ספק. ביררתי איתו בעדינות על חייו ומהיכן הוא, ואכן זה היה הוא. הוא ככל הנראה לא זיהה אותי כלל. טוב, זה היה די מובן, אני השתנית לא מעט ממראי. היה קשה לי לעצור בעצמי והרגשתי דחף בלתי מוסבר להתגלות לפניו. ביקשתי מאחד מבניו שישב לצדי לדבר עם אביו ביחידות. הוא התבונן בי במבט תמה אך כנראה שמעמדי כ"מלאך המושיע" עדיין לא פג. הוא קם ולחש על אזנו של אביו. ראיתי את עיני המורה שושני ננעצות בי ומיד את פניו מהנהנות בהסכמה. הובלנו לאחר כבוד לחדר צדדי. כשהתיישבנו על הספה והדלת נסגרה מאחורי אחרון העוזבים, פרצתי בבכי בלתי נשלט. האמת שהתכוונתי רק לדבר אך זה היה חזק ממני. אפילו אני לא הבנתי עד לרגע זה כמה עמוק זה פגע בי. הרגשתי את ידיו מונחות על ראשי ואת מילותיו המרגיעות באוזני. הוא היה נראה מאוד מופתע ולא מבין מה קרה לי.

לאחר שנרגעתי מעט הרמתי את עיני האודמות אל פניו והתחלתי לספר לו מי אני. לקח לו כמה רגעים להיזכר. "אתה שמוליק?" הוא הצביע לעברי באצבע הועדת. ראיתי את ההבנה מחלחלת בראשו ופניו חווורו כסיד. נבהלתי. כבר ראיתי את הפנים הללו חוזרות כך. אט אט הוא חזר לעצמו ואז הגיע תורו לבכות כמובן. לא החלפנו יותר ממילים ספורות עד אז, אבל נדמה היה לי כאילו שוחחנו שעות ארוכות בשיחת נפש מעמיקה. אבל לא היינו צריכים מילים, הדמעות סיפרו את הכל, את הפגיעה העמוקה, את התסכול והכאב, את ההשפעה הרעילה של התנהגותו בכיתה, וגם את החרטה.

הוא חיבק אותי שוב ואני החזרתי לו בחיבוק של סליחה. אבן כבדה ירדה לי מהלב, חשתי הקלה גדולה.

"ואני עוד אמרתי לך שכלום לא ייצא ממך", הוא לחש לי ובקולו נשמעה חרטה עמוקה.

הוא ביקש את סליחתי שוב ושוב, ואני סלחתי לו בפה מלא. יצאנו את החדר אל הסלון כשעיני שנינו נפוחות ואדומות. כולם זרקו לכיוונינו מבטים תמהים. כשנרשנו הגיע למקומו הוא הושיב אותי לצידו והוא בעצמו לא התיישב וביקש את כולם לשאת כמה מילים. הבית נהפך לדומם תוך כמה שניות ובעיני כולם נראתה הציפייה להסבר מה קרה.

מר שושני החל לשבח אותי על ההצלה המופלאה, ובעיקר הדגיש את המאמצים הלא הגיוניים שהפעלתי להצלתו. הוא התמקד בנקודה העיקרית לדעתו, שפעלתי כנגד כל הסיכויים, שלא הפעלתי את הראש אלא את הלב. ואז הוא סיפר לכולם מי אני והיכן נפגשנו לראשונה, הוא לא החסיר מילה וסיפר לכולם באילו מילים הוא כינה אותי אז, מולי הורי מול כיתתי.

בשלב הזה כולם צרפו את דמעותיהם לנחל הדמעות שדבריו עוררו אצלי ואצלו.

בקול מרוסק מדמעות הוא ביקש את סליחתי שוב לעיני כולם. אני לא הצלחתי לענות במילים, רק הנהנתי לאות הסכמה ואז הוא הכריז "לפני עשרים שנה אמרתי לך שאין לך ראש, שאתה לא משתמש מספיק בשכל, ומה שהציל אותי עכשיו זה בדיוק אותו חוסר מחשבה".

"אני חשבת שזה חוסר שכל והיום אני מבין שזה פשוט לב ענק".

הוא חיבק אותי שוב ואני החזרתי לו חיבוק.

זהו סיפורי.

לא קל היה לי לשבת ולכתוב. אתם כבר יודעים שאני לא טיפוס של לשבת ולכתוב. אך התאמצתי בשביל שתזכרו תמיד שיש ילדים עם מוח גדול ויש ילדים עם לב ענק, ואלו ואלו בני יקרים של ה' יתברך. שמוליק

(בך בטחונ)

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיון וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לרפואה שלימה:
 משה בן רוח, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה, רחל בת זולכיה

לעילוי נשמת: זוהר עליזה עיישה בת אסתר פאני בת אסתר, דבורה בת ברכה, מרדכי בן רבקה, ר' מרדכי בן מסעודה, נתנאל לוי בן מרים, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רותם בן סליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר, אליהו בן גוהר

אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא!

יחזקאל בן מהין ורעייתו כרְמִיטִי בת שרה, מנשה בן טובה ורעייתו, הרצל בן כתון ורעייתו, ששון בן רעיה, יצחק בן תמר ורעייתו, דוד בן חנה ושושנה בת אסתר, וירון מנשה בן פיניה ורעייתו. ענבל ג'מילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעייתו, יוסף חיים בן שרה ורעייתו.

נבקש להמשיך להתפלל לרפואת אימנו: שרה בת כוכבה המכונה ככב

נא להתפלל לזוג הגון:
 איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, אילה בת שולמית, רבקה בת נורית מרגלית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, אוריאל חיים בן שולמית מרים אסתר בת רחל, שרה בת לאה, משה בן רשל, נועה בת רשל, רבקה בת רחל

שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה - 21:00 - 22:30
טל: 036766049
שידוכי "חסדי דוד" בימים א', ג', ד' בשעה 21:00 - 22:00
058-3297225 22:00
 ניתן לפרסם ספרים בתוכנת אוצר החכמה ועוד
c9595@okmail.co.il

מוהל מוסקר לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסקר לשם שמים, תלמידו של הרב אורן: 0583207037. אברך מוהל מוסקר לשם שמים 0527646963.

קבלת שבת

שנה שש עשרה - עלון שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

פרשת וארא

לו דם. ואומר לו: נשתה אני ואתה מן קערה אחת, וישראל שותה מים ומצרי דם, וכשהיה לוקח מישראל בדמים - היה שותה מים. מכאן העשירו ישראל!

המקום שבו בחר ר' אבין לדרוש את דרשתו על שהעשירו ישראל ממכת הדם - הוא פלא. איזה קשר, לכאורה, יש בין דרשה זו לבין "והדגה אשר ביאור מתה"?

יישוב חריף בדרך פלפול, מובא על כך בשמו של הגאון רבי נפתלי הירץ צ"ל, אב"ד לבנו:

יש מקום לחקור כיצד היתה מכת הדם: האם היאור עצמו הפך לדם, אולם כאשר יהודי בא למלאות נהפכו המים ששאב לתוך כדו שוב למים - או שמא להיפך: היאור עצמו לא נהפך כלל לדם, רק כאשר בא המצרי למלאות, נהפכו המים ששאב לתוך כדו לדם, ואילו לישראל נשארו המים במציאותם הטבעית?

נוכל לפשוט את הספק מהפסוק שלפנינו. כי לכאורה יש מקום לתמוה: למה לו לפסוק לומר "והדגה אשר ביאור מתה" - פשיטא, שהרי על אופן כזה בדיוק נוכל לומר "פסיק רישיה ולא ימות" (נחתך ראשו ולא ימות)? ומכיון שהמים שביאור נהפכו לדם, בלי ספק מתו הדגים! אלא בודאי שהיאור עצמו לא נהפך לדם, רק המים ששאבו המצרים, ואם כן היה כאן נס נוסף: שאף על פי שהמים שביאור לא נשתנו כלל ממראיהן - בכל זאת מתו הדגים.

אולם על כך יהיה קשה, שהרי כלל נקוט בידינו "למעט בניסא עדיף" (טוב למעט בניסים, ולא להרבות בניסים), ואם כן מדוע נעשה הנס בכדי המצרים, שהיו רבים ולא בכדי בני ישראל, שמספרם היה מועט ממספרי המצרים (שהרי נאמר "ושלישים על כולו")?

על כן בא ר' אבין ומתיר "ממכת דם העשירו ישראל", ולכן נעשה הנס בידי המצרים. משום שלו נעשה הנס בידי הישראלים, היו מים אלו (שהפכו מדם למים על ידי נס) בגדר של 'מעשה ניסים', שאסורים בהנאה, ולא היו יכולים למוכרם למצריים. משום כך עשה הקב"ה שיתרחש נס שינוי המים לדם בכדי המצרים, ואם כן המים ששאבו הישראלים מהיאור לא היו "מעשה ניסים" ואפשר היה למוכרם למצרים - ולהתעשר... (כמוצא שלל רב)

"להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאר תשאֶרְנָה" (ח, ה).
מה טעם הושארו אותם צפרדעים שביאור.

ביאר הגאון רבי יוסף שאול נתנזון צ"ל, בעל השואל ומשיב, בספרו 'דברי שאול':

אמרו חז"ל (סנהדרין סז), כי כל דבר שנעשה ע"י כישוף, יש לו בדיקה במים. היינו, אם יבוא במים יתבטל הכישוף ויחזור הדבר לקדמותו. כאשר הצטווה משה להעלות את הצפרדעים על ארץ מצרים, הצטווה להביא אותם מן היאור, וכנאמר: "נטה את ירך על הנהרות על היאורים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (פסוקים א-ב).

ולעומת זאת, אצל העלאת הצפרדע של החרטומים נאמר: "ויעשו כן החרטומים בלטיהם ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים" (פסוק ג). כאן לא הוזכר כי העלו את הצפרדעים מן היאור ומן הנהרות, שכן דבר זה לא יכלו לעשות אלא משה ואהרן, אשר הביאו את הצפרדעים במאמר ה'. לא כן החרטומים, אשר הביאו את הצפרדעים בדרך כישוף, לא יכלו להביאים מן המים, אשר גורמים לביטולו של הכישוף.

כאשר הבטיח משה לפרעה את סילוק נגד הצפרדעים, הבטיח לו בתוך כך, כי יוכיח לו בראיה מוחשית שנס עשה ולא כישוף. שכן, אותם צפרדעים הנמצאים על גבי היבשה ימותו, ואילו אותם צפרדעים הנמצאים ביאור יישארו בהויתם, והרי זה מוכיח בעליל, כי אין כאן כישוף, שהרי אם לא כך, היו צריכים למות דוקא אותם צפרדעים שביאור, כדרכו של כישוף המתבטל במים.

ומשום כך, כדי להוכיח את הנס, הבטיח משה "רק ביאור תשאֶרְנָה"...

(טללי אורות)

"וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב... וְגַם הַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ לְתֵת לְהֵם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו' וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי" (ו, ג-ד).

לכאורה תמוה: מאחר והקב"ה כרת עם אבותינו ברית שיגאלנו, כפי שהכתוב עצמו אומר: "ואזכור את בריתי" מדוע מוסיף וכותב "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי"? למה נדרשה גם נאקת בני ישראל כדי שהקב"ה יגאלם, והלא בלעדיה כבר הבטיח לאבינו אברהם: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", אף אם לא יזעקו ושוועתם תעלה השמימה! כיצד יתכן שנדרשו שני דברים: גם הבטחת הקב"ה לאבות - וגם נאקת בני ישראל?

אלא, יישוב הגאון רבי יוסף דוד בר"ר שבתי צ"ל, אב"ד סלוניקי ובעל ה'בית דוד' (חי לפני למעלה מ-300 שנה; חיזושו זה הובא בספר "בתי אבות" [שאלוניקי תקפ"ח]: ידוע מה שאמרו חז"ל (סנהדרין קד): 'ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא, דכתיב (דברים לב, ט): 'ואין מידי מציל' - אין אברהם מציל את ישמעאל, אין יצחק מציל את עשו'. והקשו המפרשים (וכן הביא גם החיד"א בספרו 'מדבר קדמות' [מערכת א, אות לד, וכן ב'פתח עיניים', סנהדרין סם]): הלא אמרו חז"ל (סוטה י): שדוד המלך הציל את אבשלום בנו משבעה מדורי הגיהנום, על ידי שאמר שבע פעמים "אבשלום בני", ובפעם השמינית העלהו לגן עדן, ואם כן ראינו ש'אבא מזכה ברא'?

החיד"א מיישב את תמיהתו בכמה אופנים, ואחד מהם הוא: שמה שאין אבא מזכה את בנו, הוא כאשר הבן לא התפלל בחייו ולא חזר בתשובה, אבל אם התפלל וחזר בתשובה - אז 'אבא מזכה ברא'.

ה'בית דוד' מביא את התירוץ הנ"ל, ומבאר לפי זה את הפסוקים שלפנינו: הקב"ה אומר למשה: "ווארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", ורוצה אני לקיים את בריתי 'גוי מקרב גוי' ובטענת המלאכים: 'הללו עובדי עבודה זרה - והללו עובדי עבודה זרה', ואין תגן זכות האבות על הבנים, הלא 'אין אבא מזכה ברא', על כך אשיב לך: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל", שהם מתפללים אלי, ומכיון שכך, "ואזכור את בריתי" עם האבות!

(ושלל לא יחסר)

"והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה" (ו, ח).

בספר 'צידה לדרך' כתב מליצה נאה בדקדוק לשון הפסוק: בנוהג שבעולם, כשאדם נותן לחברו מתנה גדולה וחשובה - הוא מגביה ידיו עם המתנה כדי להראותה לעין כל, אבל אם היא מתנה קטנה ושפלה - הוא משפיל את ידיו ונותן את המתנה בצנעה.

כמובן, גודלה וחשיבותה של המתנה נמדד ביחס לנותן. אדם מן השורה שבא לבר-מצוה, אם הוא נותן צ'ק על סך שלושים שקל, אין לו ענין להראות זאת לכולם, אבל אם בצ'ק יהיה רשום סך אלף ₪ - אדרבה, ישמח שכולם יראו איזו מתנה מכובדת הביא.

לעומת זאת, כאשר עשיר מופלג כדוגמת הברון רוטשילד בא לחתונה ונותן במתנה צ'ק על סך אלף ₪, הוא ודאי מתבייש בכך ואינו מעוניין לפרסם את הנתינה. אבל אם יתן נתינה כיהא למעמדו, צ'ק על סך חמישים אלף שקלים, ודאי ידאג לכך שהנתינה תונצח על ידי הצלם שבאולם...

והנה, ניתן היה להעלות על הדעת, שאותה מתנה של נתינת הארץ על ידי הקב"ה, הלא היא מתנה קטנה ושפלה לפי ערך הנותן - שהוא הקב"ה, ולפי ערך המקבל - שהם אברהם יצחק ויעקב. על כן אמר הכתוב: "אשר נשאתי את ידי לתת אותה" כי מתנה חשובה ונכבדה היא, שגם מלך מלכי המלכים מתכבד בנתינתה.

"והדגה אשר ביאר מתה" (ז, כא).

מובא במדרש (שמות רבה, פרשה ט): "אמר רבי אבין הלוי ברבי: ממכת דם העשירו ישראל. כיצד? המצרי וישראל בבית אחד והגיגית מלאה מים מצרי הלך למלאת הקיתון מתוכה ומוציאה מלאה דם, וישראל שותה מים מתוך הגיגית - והמצרי אומר לו: תן לי בידך מעט מים, ונותן לו - ונעשו

סיפור הרב מאיר גרוזמן שליט"א: מידי שנה בשנה אני מקיים קורס ליהדות באחת האקדמיות הצבאיות בארץ. קורס זה כולל שיעורים בנושאי יהדות שונים, החל ממעמד הר סיני וכלה בספרות השו"ת בת זמננו. אין כוונת הקורס לחזרה בתשובה, אלא הרחבת הידע וההשכלה היהודית הן שמהוות נר לרגלי התכנית.

עקב הזמן הקצר אין אפשרות להקיף את כל הנושאים הקיימים ביהדות ואני נוהג לתמצת ולהתרכז בנקודות העיקריות ובעניינים הבסיסיים של היהדות.

היה זה יום חורפי כאשר ישבו לפני למעלה ממאה קצינים בכירים והאזינו לפרק העוסק במהות הנבואה, ובייחוד של נביאי ישראל. בשלב זה הורמה אצבע ואחד השומעים ביקש לדעת, אם קיימים בימינו אנשים בעלי שיעור קומה, המהווים תחליף לנביאי התנ"ך. הרשת נפרסה לרגלי ואני נלכדתי בה, גלשתי מן ההרצאה והחילתי לתאר את צדקותם של ל"ו הצדיקים הנמצאים בכל דור,

את גדלותם של חכמי התורה ופוסקי ההלכות, את קדושתם של גדולי החסידות ואת סגולתם של יודעי ח"ן. לא נקבתי בשמות של אישים, וודאי לא הצבעתי על צדיקים בני זמננו. לרגע נדמה היה לי כי תשובתי סיפקה את השואל וכי אני רשאי לשוב אל הכתוב שממנו סטיתי.

אולם לא, כאן הורמה יד נוספת וקצין צנחנים בדרגת סגן אלוף, העונה לשם המשפחה סמואל, קם על רגליו, ביקש את רשות הדיבור ואמר: "המרצה דיבר על החסידות ועל אישיה מבחינה תיאורטית, כחוקר, כצופה מן הצד, כאדם הסוקר תופעות היסטוריות, אך אני מבקש לספר לפניכם סיפור אישי. נולדתי בבוקרשט להורים שהיו רחוקים מחיי הדת ומקיום המצוות. שנות הקומוניזם עשו את שלהן והתנכרות הורי ליהדות תאמה את האוירה הכללית בבירתה של רומניה.

שלוש השנים הראשונות עברו עלי כפי שהן עוברות על כל תינוק בריא ושלם. אולם לאחר מכן הופיעה אצלי תופעה שמעולם לא שמעתי עליה:

החילותי להתעלף ולאבד את ההכרה עם כל רעש שעלה באוזני. די היה בנפילת כוס ובהתנפצות על הארץ כדי שאתעלף.

אוטובוס שעבר ליד חלון ביתנו ברעש מנוע רגיל, גרם אף הוא להתעלפותי. כל קול הלמות וקול שאון, אף שאינם יוצאי דופן, גרמו לי להתמוטטות. הוריי נחרדו לנוכח התופעה והחלו לשחרר לפתחם של רופאים ולמוצא פיהם. הרופאים, מצידם, בדקו אותי בכל הבדיקות האפשריות, חדרו לתוך אוזניי, פלשו למערכת עצבי ונברו בנבכי מוחי. לא היה מקום בגופי שלא עבר תחת שבטם, אך התוצאה הייתה אפסית. החידה נותרה חידה והתעלומה לא נפתרה.

הוריי קיבלו מן השלטונות היתר מיוחד לנסוע לוינה, ואף להרחיק עד ברלין המערבית כדי למצוא מזור למחלתי. זכורני כי בנסיעה לערים אלו עטפו הורי את אוזניי בשכבות צמר עבות כדי לאטמן ולגונן עלי מפני כל רעש אפשרי, ועל אף זאת איבדתי את הכרת במסעות אלו פעמים אחדות.

כמצופה, לא נמצאה אף בערים אלו כל תרופה למחלתי. הרופאים הרמיו את ידיהם. לא אשכח את סיפוריה של אמא על היאוש והדיכאון שתקפו אותה, שעה ששבה עמי לבוקרשט, לאחר שרופאים אלה הודיעו לה כי אין יותר מה לעשות.

יום אחד, כשאמי שחה על אסונה לאחת מחברותיה, הגיבה זו ושאלה: "ואצל הצדיק הייתם?"

אמי, שמעולם לא ביקרה אצל צדיק ומילה זו הייתה עבורה מילה ארכאית בלבד, פקחה את עיניה בהבעת תמהון, על אף זאת החלה להתעניין בצדיק, בדמותו, בכתובתו, ובמיוחד - ביכולתו להעלות ארוכה למחלתי.

חברה זו הרבתה לדבר בשבחו של הצדיק ואף סיפרה צרור עובדות, אישיות, על הישועות שמשפחתה חוותה אצל צדיק זה. מה לא עושה אמא למען בנה החולה? מאמינה או לא מאמינה - כשמחפשים עוגן הצלה מוכנים להיאחז אף בעלה נידף. כך נבצלה אמי והחליטה להיכנס עמי אל

הצדיק. כשהגענו לביתו השעה הייתה שעת אחר הצהריים מאוחרת. הגבאי הכניסנו אל חדרו של הצדיק ואמי החלה לתנות את צרותיה.

אני זוכר, כי כילד בן ארבע לערך, עמדתי והתבוננתי בצדיק. דמותו הייתה בוהקת מזוך ומטוהר, עיניו היו טובות, רכות, מלאות רחמים, ופניו הביעו אחריות, ריכוז וכובד ראש. כ'ך נראה מלאך, חשבת.

הוא הרבה להתעניין במחלתי ובתולדותיה, ברופאים שטיפלו בי ובמרכזים הרפואיים שבהם ביקרתי, לאחר שקיבל תמונה מלאה על מצבי, הרהר רגע ושאל את אמי, אם היא קיימה בי, ככבוד, מצוות פדיון הבן? אמי תמהה ושאלה לפשר מילים אלו, היא מעולם לא שמעה על טקס בשם זה. הצדיק הסביר לה במתינות את נוהל קיום המצווה ואת משמעותה, והציע לה להמתין בפרוודור עד לשעת בין הערביים, ואז, כך אמר, לכשיגיעו מתפללים לתפילת מנחה וערבית, נזמן עשרה יהודים וכהן ונקיים את המצוה. זכורני, כי בתום הטקס הושיט לי הצדיק את ידו ואיחל לי, שבזכות המצוה אבריא מכל מחלה, והוסיף את המילה הגורלית: ומיד.

מרגע זה ואילך, פסקו ההתעלפויות והפכתי לילד רגיל, בריא ושלם. שכבות צמר הגפן הוסרו מעל אוזניי, החלונות שבביתנו נפתחו מחדש וקול רעש גדול שעלה באוזניי - לא הזיק לי יותר."

הנוכחים באולם ההרצאות הקשיבו לסיפור בקשב רב, וראיתי, כי דבריו עשו רושם על השומעים. מכל עבר נשמעה השאלה הצפויה: "מי היה צדיק זה?" תשובתו של סמואל לא בוששה לבוא: האדמו"ר מבוהוש, הגר כיום בשדרות רוטשילד 112 בתל אביב. והוסיף: "זה שנים שאני ובני משפחתי עולים בערב ראש השנה לבית האדמו"ר להתברך לקראת השנה החדשה."

סמואל השתחרר בינתיים מהצבא, ופתח לו חנות לאביזרי רכב בדרום תל אביב. מאז לא ראיתיו.

בהלווייתו של האדמו"ר זצ"ל, ראיתי עומד בשער בית העלמין שבנחלת ציחק ועיניו זולגות דמעות..." (אמונה שלמה - שמות, מאת ר' צבי נקר)

פנינה לשבת
ענייני הלכה ואגדה

מאוצרותיו של הרב ישראל דנדרוביץ שליט"א מח"ס 'הנחמדים מזהב', ערך

כשהילדים נשארו בלי חלב

רבה של פוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, באחד ממסעותיו בארה"ב למען ישיבתו הנוודעת, התארח אצל אדם נכבד שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו. מלבד היותו תלמיד חכם בעל שיעור קומה, הצליח האיש גם בעסקיו המסועפים והיה עשיר מופלג. אותו אדם ביקש להרים את קרן התורה בעירו ובעמל רב יסד וכוונן תלמוד תורה על טהרת הקודש, וכשהרב מפוניבז' הגיע לעיר ביקש ממנו המארח כי יבוא לבקר בתלמוד תורה. הרב מפוניבז' נענה בשמחה להזמנה, ובמהלך הביקור הופתע לגלות כי המארח שלו, ככבודו ובעצמו, מלמד תורה את הילדים הקטנים. נענה הרב מפוניבז' ואמר לו: מקנא אני בכך על אהבת התורה שיש לכם!

ענה המארח ואמר: לא קניתי בזול את אהבת התורה שיש לי! ובהתרגשות רבה פתח המארח וסיפר את קורותיו: בעיירה קטנה באירופה התגוררה משפחתי לפני ימי מלחמת העולם השנייה, כשבבית היו שבעה ילדים. אבי ז"ל היה מוצא את פרנסתו הדחוקה כרוכל המהלך בין כפרי הסביבה ומוכר להם מיני סדקית ושאר סחורות זולות. שבוע תמים היה אבי מתענה בטלטול הדרכים, מאכל חם לא בא לפיו, ורק לכבוד שבת היה חוזר לבית.

אמא ע"ה עמלה קשה בבית ובגידול הילדים. אך למען התורה של ילדיהם לא חסכו מאומה: הם הביאו מלמד מיוחד עבורו וסיכמו איתו על שכר לימוד של רובל לחודש לכל ילד. ארבעה בנים שבאו ללמוד - ארבע רובל. משכורת זו הייתה למעלה מיכולתם הפיננסית של ההורים, ולכן הם מכרו את כל חצאי הערך שבביתם, מהתכשיטים ועד לפטוטי הכסף של הדלקת הנרות.

המשיך האיש וסיפר: זכורני שבאחד מהחורפים הקשים הגיע אבא בערב שבת לבית כשהוא רועד מקור, שבור ורצוף. במשך כל השבוע הוא לא הרוויח כמעט כלום. ואילו אמא לוחשת לו, שלמלמד מגיע שכר לימוד עבור חודשיים, והבית ריק! אין כבר מה למכור! אבל אבא ענה במנוחה: אחרי שבת נלך ליריד המתקיים בעיירה הקרובה ונמכור את הפרה. הפרה הזו הייתה אצלינו ילידת בית, חביב המשפחה. היא ספקה חלב לכולנו וזה היה כמעט המזון היחידי לפי הטף.

ואבא הוציא לפועל את תכניתו: שחר של יום ראשון השכימו אבא ואמא, הלכו ברגל עשרה קילומטר עם הפרה עד ליריד שבעיירה הסמוכה. רק לפנות ערב הם חזרו

כשבידם שמונה רובלים. עטפו את הכסף במפית נייר ושלחו אותי לתת זאת למלמד! מאז, טיפת חלב לא נראתה בבית ימים רבים... מחיר יקר שילמנו בכדי לזכות לאהבת תורה - סיים המארח כשדמעות יורדות מעיניו.

על הפסוק (שמות ו ט): "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כִּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצָר רוּחַ וּמִמְעַבְדָּה קָשָׁה" אומר רבינו האור החיים הקדוש חידוש נפלא מדוע בני ישראל לא שמעו: "אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא 'קוצר רוח' כי התורה מרחבת לבו של אדם" (א.ה. וכ"כ גם לעיל ג, ח ובלשון זו '...שלא היו בני תורה' ע"ש).

והדברים תמוהים מאוד, שכן לכאורה דברי רבינו סותרים גמרא מפורשת במסכת יומא (פח): "אמר רבי חמא ברבי חנינא: מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. היו במצרים - ישיבה עמהם, שנאמר לך ואספת את זקני ישראל". וכיוצא בזה מבואר במדרש תהלים (מזמור קיט): "לולי תורתך שעשועי וגו'. אמרו ישראל: אילולא תורתך שהיתה עמי והיא שעשועי אז אבדתי בניי", יעו"ש עוד. מפורש איפוא שמעולם לא פרשה ישיבה מנוי ישראל, ואפילו במצרים היו עוסקים בתורה. כיצד אומר האור החיים הקדוש שבני ישראל לא היו בני תורה?

נראה לתרץ ולהסביר את הדברים בהקדם יסוד נפלא שאומר רבינו החידושי הרי"ם: "הטעם שנקרא 'בר מצוה' ובעבירה נקרא 'בעל עבירה', שאף שמצינו ש'עבירה מכבה מצוה' אף על פי כן אי אפשר לכבותה לגמרי, לכן נקרא 'בר מצוה', כמו הבן אם חיללה מבזה אף על פי כן אביו ומקללו אף על פי כן קרוי בנו, כן הוא במצוה. אבל בעבירה הוא רק כמו בעל שיכול לגרשה ולפטור הימנה כן הוא שעל ידי תשובה יהא נקי מעבירה ולא נשאר רושם כלל ולכן נקרא רק 'בעל עבירה'" (ליקוטי הרי"ם מערכת מצוות).

מעתה הבה ונתבונן היטב בדברי האור החיים: הוא אינו אומר שבני ישראל לא למדו תורה! הוא מדייק ואומר: "שלא היו בני תורה". "בני תורה" היינו חיבור נצחי ובלתי ניתן לניתוק מהתורה, כמו אב ובן שחיבורם יחד הוא חיבור תמידי. אכן, במצרים למדו תורה! לא פרשה ישיבה מהם! אבל לדרגה של "בני תורה", לחיבור שלהם עם התורה כמו אבא ובן, למדרגה זו הם לא הגיעו. להיות "בני תורה" חייבים מסירות נפש, ואת זה היה חסר להם לפי דרגתם.

לעילוי נשמת
דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, שושנה פורן בת טאוס, חנה יונה בת רומיה, פרבין נמית בת עוסניגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל

לרפואת
איתמר שריה בן עדית, ראובן בן שרה, נסים בן חורם, מונירה בת פרבין נמית, אביעד מאיר יהודה בן עדית, בתושת"י

העלון מוקדש להצלתח בנוד"י יש בן אילה, רחמים בן מונירה, עידן וליך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. אליהו בן אילה,

תכלין לשלחן שבת

פְּרֻשֶׁת: וְאָרָא

עלון מספר 286

העלון לעלוי נשמת:
בכור חי בן בטי,
אברהם זושא בן ר'
יהושע, לאה בת ר' יום
טוב ליפמאן, מיכאל בן
שרה, אלכסנדר בן מרי,
לודמילה בת לייב,
משה בן זוהרה, יהודה
בן שרה, יוסף בן חנה,
מנחם שלום בן שמחה,
חיים בן אסתר, תמרה
בת יעקב - **תנצב"ה**
ולחבדיל בין החיים
למתים, העלון
לרפואת: בת שבע בת
ליאורה, משה בן מנדל,
נפתלי בן דבורה,
סביטלנה צביה בת
ברכה, מרי בת חנה -
בתוך שאר חולי עמו
ישראל

נא לא לקרוא
בשעת התפילה
וקריאת התורה.
העלון טעון גניזה.
הלימוד בשבת
פי אלף מיום חול.
כדאי לקרוא
בשלחן שבת.

**זמני השבת -
בגב העלון**

נקודה בפְּרֻשָׁה:

יהודי פשוט או פשוט יהודי

"ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה" (ו, ט) "איר
יוצאים מז"ה, זו השאלה הבודעת בתקופתנו. דומה, שלא היתה
תקופת שפע כה ברוכה מחד גיסא: אור החשמל והנאון הופך
לילה ליום, הטלפון והפקס מקצרים מרחקים, העתונות הכתובה
והמשדרת מעבירה ידעות מקצני עולם. אנו נהנים מתוצרת
אמריקאית, מטכנולוגיה יפנית, מעבודה פיליפינית וסודנית,
מרשת כבישים יוצי חכוניות. ובבתים - מכונות כביסה ובוש,
מקררים ומקפיאים, מיקסרים וטוסט אובן ומיקרוגל, הכל בכל.
איזה שפע - ואיזה מחיר! מחיר כספי, שגובה מחיר גופני
ורוחני: השבונות החשמל והטלפון, הגז והדלק, תופחים.
האובךדרפט בבנק גואה. מתחיל מרוץ מתיש לגלגול כספים,
לתשלומי חובות. עובדים שעוה נוספות, רצים אצים, מתוחים
ודאגים - איפה השלוח של אבותינו, איפה הרגע שלהם?
רגע אחד, ומה - כסבורים אנו לשלאבותינו לא היו דאגות
פרנסה, לא היו צרות? אם כן, מה היה מקור שלותם, מהיכן שאבו
את הרגיעה?!

בני היקר אברך קשי, אר בישן גדול, ובכולל שלו יש חובה לכל
אברך למסר שעור מסכם בהלכה בפני האברכים. הוא בקש
להסלט מהמשימה, ועל כן רשם את שמו בסוף הרשימה. אר
קשהגיע זמנו הוא בקש והתחנן מראש הכולל שישומר לו, אר זה
דרש ממונו בתקף למלא את חובתו. בני העדיף לעזב את הכולל
באמצע הזמן מאשר למסר 'חבורה' בפני חבריו האברכים. היה
לו 'פחד קהל', שגרם לו רעד חריף רק מעצם המחשבה שהוא
ידבר בפני קהל, ובפרט לשעסקינו בתלמידי חכמים גדולים
שהחלקם בגיל של אביו.

מכיון שאני קרובה מאוד ללבו של בני, הוא שתפני בכאבו,
ואמר שבדעתו לעזב את הכולל בסוף החדש. לטענתו הוא לא
מתאים למקום כזה, כיון שהוא לא רואה את עצמו אי פעם מוסר
שעור בפני קהל, כי הוא בסך הכל אברך רגיל.

שוחחתי עם ראש הכולל, ובקשתי לבקר מדוע הוא מחיב
אותו למסר שעור, הלא בני הוא אברך בן עליה, שומר על הזמנים
באדיקות, מה ענין לכפות עליו לעשות דבר שהוא אינו מסגל
לעשותו?

ראש הכולל השיב לי בזה הלשון: "ראי, בנר אכן תלמיד חכם,
אר בשל בישנותו עם ישראל עלול להפסיד את חדושי תורתו, אם
הוא יחיה את חיו לעצמו ונסתיר את חדושי תורתו, יתכן שלאחר
מאה ופשימים יאשימו אותו שלמד לעצמו ושעולם התורה הפסיד
את חדושי וחקמתו בתורה. ועל כן לטובתו ולטובת עם ישראל
אני לוחץ עליו". הוא סיים בהומור, "את עוד תראי שהוא ובקש
לדבר".

קשהבנתי שראש הכולל לא מתפנן לומר לבני, שכנעתי את
הבן ככל יכלתי, והוא נעתר לבסוף לאתגר. אר בעיה אחת
העיקה עליו מאוד, הוא רצה להתאמן על שעורו והתבייש למסר
את שעורו אפלו לקרובים אליו ביותר. אמרתי לו "ממני הרי אתה

ה"אור החיים" הקדוש זיע"א מגלה לנו זאת בפְּרֻשָׁתו: "ולא
שמעו אל משה מקצר רוח - הואיל ולא היו בני תורה. ולזה יקרא
קצר רוח, כי התורה מרחבת לבו של אדם".

זהו אפוא הסוד: השתתפות בשעורי תורה משורה רגע, למוד
התורה מביא לשלוחו! ואשרי מי שמחנך בניו ובנותיו לתלמוד
תורה.

ספר הרה"ג רבי דוד ברנרמן: בסיום הרצאתי בקורס מרצים
של ארגון "ערכים", נגשה אלי אחת המאזינות והעניקה לי ספר
שחבר בנה. ספר עשיר ונפלא ובו מאות מאמרים הלכתיים
בנושאים מגוונים המקיפים את הש"ס כלו. מאמרים אלו נמסרו
בפני תלמידי חכמים חברי כולל לדינות.

האם הוסיפה כממתיקת סוד: "יש לי חלק לא קטן בספר הזה.

וְכֵן הָיָה בְּסִדּוּר הַחֲשׁוֹנִים הַמְּצֻלָּתִים. אֲלֵא שֶׁרִשְׁמִי הַהֲצֻלָּה הַתְּפוּגָה כְּאֲשֶׁר הִגִּיעַ שׁוֹב זְמַנּוֹ לְמִסְרָ שְׁעוֹר, כֹּל הַפְּחָדִים חָזְרוּ. סִכְמָנוּ בִּינֵינוּ שֶׁכָּל פְּעַם שִׁיגִיעַ תּוֹרוֹ אֲנִי אֶזְכֶּה לְהִיּוֹת הַפְּאֻזְיָה הַרְאֻשׁוֹנָה.

לְזָכוֹת זוֹ זָכִיתִי בְּמִשְׁךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, שֶׁמִּעֲתֵי מָנוּ שְׁעוֹרִים גָּרַב חֲלָקֵי הַשְּׁלֵחַן עָרוּךְ.

לִילָה לְפָנַי שֶׁהָיָה מוֹסֵר שְׁעוֹר, זָכַרְתִּי לְבִקֵּשׁ מֵהַאֲבָרְכִים שֶׁלֹּא יִשְׁכַּחוּ לְפָרְגָנוּ. הוּא הָיָה זָקוּק לְתַמְכִּיכָה הַזֹּאת.

בִּ"ה בְּנֵי זָכָה מֵאֵז לְהַתְּעַטֵּר בְּכִתְרֵי דִּינָיו, וְכִיּוֹם הוּא מִשְׁמֹשׁ קְדִינֵי וּמוֹרָה צֶדֶק בְּקִהְלָה חֲשׁוּבָה בְּחוּ"ל וּמִשְׁמֹשׁ גַּם כְּרֹאֵשׁ כּוֹלָל בְּעֶצְמוֹ, וְלִמְרָבָה הַפְּלֵאָה גַּם בְּכוֹלָל שְׁלוֹ תְּלִמְיָדָיו חֲבִיבִים לְמִסְרָ שְׁעוֹר בְּפָנַי הַאֲבָרְכִים לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל.

פְּתַחְתִּי אֶת הַסֶּפֶר וְרִאִיתִי שֶׁהוּא צִיָּן הַקְּדוּשָׁה מִיְּחַדָּת לְאָמוֹ בְּמֵלִים חֲמוּטִים: רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר עַל רַעֲיָתוֹ לְתַלְמִידָיו "שְׁלִי וְשִׁלְכֶם שְׁלָה הוּא", כִּי הִיא 'אֶפְשָׁרָה' בְּמִסְרֵיהֶּם לְבַעֲלָה הַגְּדוּל לְהַתְּמַסֵּר לְתוֹרָה. אֲמִי לֹא רַק אֶפְשָׁרָה, כִּי אִם 'הוֹבִילָה' אוֹתִי לְהַצִּלָּה. הִיא הוֹכִיחָה לִי שֶׁאֲנִי מְסַגֵּל לְהוֹצִיא מִתּוֹכִי אֶת חֲלָקֵי בְּתוּרָה וְלִזְכוֹת בּוֹ אֶת הַרְבֵּי, כִּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לֹמַר בְּלֵב שְׁלֵם עַל אֲמִי הַיְקָרָה: "שְׁלִי וְשִׁלְכֶם שְׁלָה הוּא". (בְּרַב בְּטָחָנוּ)

לֹא מִתְבַּיֵּשׁ, אִם כֵּן אֲנִי מוֹכְנָה לְהַקְשִׁיב לְשְׁעוֹר שֶׁלְּךָ מְרִישָׁא עַד גְּמִירָא, וְאֶפְלוּ לְהַקְשׁוֹת שְׁאֵלוֹת בְּעֵינָיִךְ.

בְּכוֹלָל עֶסְקוּ בְּסִגְיֹת הַחֲמוּרוֹת בְּיִוְרָה דְּעָה, הַלְכוֹת בְּשֶׁר וְחֵלֶב. בְּנֵי רְמָז לִי שְׁזָה לֹא בְּדִיּוּק בְּשִׁבְלִי, אֲךָ אֲנִי הַתְּעַקְשָׁתִי שְׁזָה כֵּן בְּשִׁבְלִי - הֲלֹא אֲנִי בְּמִטְבַּח רַב הַיּוֹם, וְעַלִּי לְהִיּוֹת בְּקִיָּאָה בְּדִינֵי בְּשֶׁר וְחֵלֶב.

שְׁאֵלְנוּ רַב בְּעֵינָיִךְ, וְלִבְסוֹף בְּנֵי נְעִתָר. בְּשִׁעַת בְּקָר הִגִּיעַ אֵלַי הַבֵּן וְהִרְצָה בְּפָנַי אֶת הַסִּגְיָה. הוּא דָּבָר מֵהַר וּבְלַחֲשׁ. הַשְּׁתַדְּלִיתִי לְלַמֵּד אוֹתוֹ כִּי צִד לְדָבָר לֹאֵט וּבְקוֹל, וּבְחִתּוּךָ הַדְּבֹר.

הוּא חָזַר בְּפָנַי כְּעֶשְׂרִים פְּעָמִים עַל אוֹתוֹ שְׁעוֹר, עַד שֶׁהִיִּיתִי מְסַגֵּלֶת לֹמַר אֶת הַשְּׁעוֹר בְּמִקּוֹמוֹ. אֲחֵרֵי עֶשְׂרִים פְּעָמִים הוּא הָיָה מַעֲט יוֹתֵר בְּטוֹחַ בְּעֶצְמוֹ, אֲלֵא שֶׁחֲשַׁשׁ מִתְּגוּבַת תְּלִמִּידֵי הַחֲכָמִים שֶׁבְּכוֹלָל.

הַיּוֹם נִקְבַּע לְיוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבּוּעַ, הַיּוֹם שֶׁבּוּ עָלָיו לְעֵשׂוֹת אֶת 'טְבִילַת הָאֵשׁ' הַרְאֻשׁוֹנָה בְּחִיּוֹ וְלְמִסְרָ אֶת שְׁעוֹרוֹ הַרְאֻשׁוֹן. מְלַבֵּד תְּפִלָּה נְרַגְשָׁת שֶׁל אֲמָא, דְּבָרְתִי שׁוֹב עִם רֹאֵשׁ הַכוֹלָל, וּבְקִשְׁתִּי מָנוּ שֶׁיִּדְבָּר עִם כְּמָה אֲבָרְכִים בְּדִסְקְרֵטִיזָתִי, שֶׁכְּאֲשֶׁר בְּנֵי יְסִיִּם הֵם יִבְעוּ אֶת הַתְּפַעֲלוֹתֵם בְּקוֹל, כְּדִי שֶׁרִשְׁמִי 'חֲבוּרָה' זוֹ יְהִדְהִדּוּ בְּחֵלֶל הַכוֹלָל.

סְפוּר לְשִׁבְתָּ:

בְּכִי שֶׁל שְׂמֵחָה

אֲלֵפֵי הַבְּחוּרִים הַחֲרָדִים בְּנֵי גִילָה שֶׁל הַבֵּת, הַסִּיכּוֹ לְמִצּוֹא בְּחוֹר הַחוּלָה גַּם כֵּן בְּמַחְלָה נְדִירָה זוֹ הוּא אֲפִסּוּי! וְכִי נִזְכָּר לְהַן הַשְּׁנִים, חֲבֵרוֹתֵיהֶם שֶׁל הַבֵּת הַאוֹמְלָלָה כְּבַר נְשׂוֹאוֹת בְּאוֹשֵׁר וְחוֹבְקוֹת יְלָדִים, וְשִׁדּוּךְ עֲבוּרָה – אֵין.

בְּצַר לָהֶם, הַחֲלִיט אֲבִיָה לְטוֹס לְאַרְץ הַקּוֹדֵשׁ וְלִהְפִּיל תַּחֲנִינָה בְּמִקּוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ לֹא זָזָה שְׂכִינָה מֵעוֹלָם, בְּכוֹתֵל הַמַּעֲרָבִי. הוּא הַזְמִין כְּרִטִּיס טִיסָה וְנִסַּע לְבָדוּ.

בְּצֵאתוֹ מִשְׁדֵּה הַתְּעוּפָה עָלָה לְמוֹנֵית הַרְאֻשׁוֹנָה שֶׁנִּקְרָתָה בְּדַרְכּוֹ וְנִסַּע לְכִיּוּן מְלוֹן "רַמְדָה רַנְסֵנס" בִּירוּשָׁלַיִם. עִם הַגַּעְתּוֹ שֶׁם אֶת חֲפָצָיו בְּחִדְרוֹ וְיִצֵּא מֵהַמְלוֹן כְּדִי לְעַצּוֹר מוֹנֵית לְכוֹתֵל הַמַּעֲרָבִי. לְאַחַר נִסְיַעָה קִצְרָה הוּא כְּבַר הִיָּה שֶׁם.

הוּא נָטַל סֶפֶר תְּהִילִים וְהִתְיַשְׁבַּע עַל אֶחָד הַכִּיִּסְאוֹת הַפְּנוּיִים בְּרַחֲבָה, מִתְכוּוֹן לְפִתּוּחַ בְּתַפִּילָה וְתַחֲנוּנִים עֲבוּר בְּתוֹ יְקִירָתוֹ, שֶׁרַק לְעֵנָה עֲזַב אֶת עֶסְקֵי הַמְּסוּעָפִים וְהִגִּיעַ הֵנָּה. הַבְּעִיָה הִיִּיתָה, שֶׁהוּא חָשׁ לְפִתַּע כְּאִילוֹ לִיבּוֹ בַּל עִימוֹ. כֹּל הַרְגָּשׁוֹת נַחֲסָמוּ, הַדְּמָעוֹת יִבְשׁוּ, וְכִאִילוֹ לֹא הִגִּיעַ בְּמִיּוּחַד לְהַתְּפַלֵּל עַל בְּתוֹ מַעֲוֹבַת הַשִּׁדּוּךְ אֲלֵא לְהַסְתַּכֵּל עַל הַאֲבָנִים הַעֵתִיקוֹת וְהַיּוֹנִים הַלְּבָנוֹת. לֹא הִיָּה לוֹ חֶשֶׁק אֲפִילוֹ לְפִתּוּחַ אֶת סֶפֶר הַתְּהִילִים.

הוּא סוֹקֵר אֶת הָאֲזוֹר סְבִיבּוֹ בִּיאֻשׁ, וְתַחוּשָׁה קִרִירָה וּמוֹזָרָה מְזַדְחֶלֶת לְלִיבּוֹ. בְּמַרְחָק כְּמָה מְטָרִים מִמֶּנּוּ הוּא מְבַחֵן בְּאַבְרָךְ הַעוֹמֵד וְקוֹרָא תְּהִילִים בְּהַתְּרָגְשׁוֹת רַבָּה, וְדַמְעוֹתָיו מְרִטִיבוֹת אֶת חֲלִיפָתוֹ. מִיָּדִי פֶּעַם הוּא מוֹצִיא מִמַּחְטָה וּמְקַנֵּחַ אֶת דַּמְעוֹתָיו

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית יִשְׁנוּ יְהוּדֵי חֲרָדִי בְּשֵׁם חַיִּים רִימֵר (שֵׁם בְּדוּי), אִישׁ עֶסְקִים חוֹבְקֵי עוֹלָם. בְּרוּךְ ה', פְּרַנְסְטוֹ מְצוּיָה בְּרוּחוֹ. אֲלֵא שֶׁהוּא לֹא הִיָּה מוֹכֵן לְתֵרוֹם אֲפִילוֹ שֶׁקַּל אֶחָד לְמוֹסְדוֹת תּוֹרָה.

לְאַרְגוֹנֵי רְפוּאָה, גַּמ"חִים וְכדוּמָה תֵּרֵם בְּשְׂמֵחָה, אֲךָ לְבִנֵי תּוֹרָה הַשׁוֹקֵדִים עַל תְּלִמּוּדֵם יוֹמֵם וְלַיִל סִירַב בְּנַחְרָצוֹת, וְהַשִּׁיב רִיקָם אֶת פְּנֵי כָל הַיְמִשׁוּלְחִים לְמִינֵיהֶם. "שִׁילְכוּ לְעַבּוּד", טַעַן, "כְּמוֹ שְׁאֵנִי עַבְדְּתִי וְהַשְׁגִּיתִי אֶת כֹּסְפִי בְּעַמְלָה וּבִיּוֹשֵׁר, יִכּוֹלִים גַּם הֵם לְנַהוֹג כְּמוֹנֵי. מְדוּעַ שְׁלֹא יַעֲשׂוּ זֹאת?"

הוּא לֹא הִיָּה קַמְצָן, אֲךָ לְתֵרוֹם לְלוּמְדֵי הַתּוֹרָה סִירַב בְּכָל תּוֹקֶף. עַד מֵהֵרָה יָדְעוּ כָּל רֹאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת וְהַכוֹלָלִים, שֶׁאֲצִלּוּ אֵין לָהֶם מִהַלְפָּה.

לְחַיִּים רִימֵר הִיִּיתָה בְּתַכְשֵׁרָה וְצַנוּעָה. לְרוּעַ מְזוּלָה, הִיא הִיִּיתָה חוֹלָה בְּמַחְלָה נְדִירָה שֶׁאֲחַת הַהַשְּׁלָכוֹת שֶׁלָּהּ הִיא שְׁאֵין לָהּ אֲפִשְׁרוֹת לְהַתְּחַתֵּן עִם כָּל אֶחָד, אֲלֵא רַק עִם אָדָם הַחוּלָה גַּם כֵּן בְּאוֹתָהּ מַחְלָה. אֶת טוֹבֵי הַרְפוּאָה הַזְעִיק אֲבִיָה לְנִסּוֹת לְמִצּוֹא לָהּ מְזוֹר, אֲךָ לֹא הַצְלַחָה יִתְרָה.

כְּשֶׁהִגִּיעָה בְּתוֹ לְפִרְקָה, פָּנוּ הוֹרֵיהֶם לְמִיטַב הַשְּׂדַכְנִים בְּאַמְרִיקָה וּמְחוּצָה לָהּ בְּבִקְשָׁה לְמִצּוֹא לָהּ שִׁדּוּךְ הַעוֹנָה עַל הַדְּרִישָׁה הַנְּדִירָה.

אוֹלָם חוֹלְפִים הַיָּמִים, עוֹבְרִים גַּם שְׁבֻעוֹת וְחוֹדְשִׁים, וְהַטְּלָפוֹן בְּבֵית נוֹתֵר דוֹמֵם. אוֹמְנֵם תְּשׁוּרָה נָא הַבְּתִיחוּ לְשִׁדּוּךְ שִׁישְׁדָךְ לְבַתְּם אֶת זִיוּגָה, אוֹלָם – טַעַנּוּ הַשְּׂדַכְנִים שׁוֹב וְשׁוֹב, מִתּוֹךְ עֲשָׂרוֹת

אחד מהם סכום של 55,000 דולר! והגיש אותו לאברך שעמד בהלם.

לאחר דקה התעשת האברך מהפתעתו העצומה והחל מברך את חיים בכל הברכות הכתובות בתורה, מרוגש ושמח כולו. כשסיים, שאל את חיים למעשיו כאן, ועל מה ראה לתרום לו כך את כל הסכום במלואו.

זרם הדמעות נפרץ שוב, וחיים התחיל לספר לו על העושר שה' בירכו ואת סיפורה של בתו, החולה במחלה הנדירה ואינה מוצאת את זיווגה כבר שנים ארוכות.

האברך הרגיע אותו ובירך אותו. "מי יודע, אולי בזכות החסד הכביר שגמלת עימנו תמצא בתך את הבחור המתאים בקרוב." חיים הנרגש ענה "אמן" מעמקי ליבו.

הם נפרדו בהחלפת מספרי טלפונים הדדית, וכל העת האברך מוסיף לברך אותו ולהודות לו על עזרתו הרבה. "אם יימצא בחור מתאים, אתקשר אליך", הבטיח.

מהכותל המערבי פנה האברך לבנק שבו התנהלו חשבונותיו. הוא ניגש לפקיד, שהיה חרדי, והגיש לו את הצ'ק. הפקיד ראה את הסכום וקריאת הפתעה נשמעה מפיו. "אתה???" את הסכום הזה? מנין לך כל זאת?" הוא המשיך: "הרי כל הזמן אתה מגלגל חובות, ולכל היותר מפקיד צ'קים של כמה מאות שקלים", הפקיד עוד לא נרגע והוסיף בלחישה: "שלפעמים גם חוזרים..." "תירגע", אמר לו האברך, "בוא תשמע את הסיפור המסתתר מאחורי צ'ק זה".

וכך האברך החל לספר לו בהתרגשות את כל הסיפור, על המצוקה הכספית שלו, על חיים רימר ועל בתו המחפשת שידוך. כשסיים, קפץ הפקיד ממקומו כנשוך נחש.

"אתה לא תאמין, יש לי אח שבנו חולה בדיוק במחלה הזו!!! הוא בחור ישיבה הלומד כאן בירושלים. אחי סיפר לי לפני כמה חודשים שבנו מחפש שידוך, אך הוא אינו יכול להתחתן אלא אם כן ימצא בת ישראל שחולה גם היא במחלה זו!!" הפקיד מיהר להתקשר לאחיו ולברר את שם המחלה. התברר שהיא זהה, ובתו של חיים רימר ואחיינו חולים באותה מחלה חשוכת מרפא. הטלפון הבא היה לחיים רימר, ששהה באותו זמן בחדרו שבמלון. הוא הגיע לבנק בתוך רבע שעה. בתוך שלושה שבועות נשברה שם צלחת, לשמחת כל הצדדים... (גיליון "קבלת שבת")

הזולגות, ללא הועיל. נראה שצרה קשה התרגשה עליו. חיים רימר מביט בו במשך דקות אחדות, אך האברך אינו שם לב וממשיך להתפלל ביבבות חרישיות.

לאחר דקות ארוכות כנצח, כשמיוזענו חושב לעצמו: 'מה איתי? למה אני לא מתפלל ככה? הרי הגעתי לכאן ממרחקים להתפלל על בתי בפרט. לא עת חלומות עכשיו-'! הוא חש לפתע גל של התעוררות עובר עליו. הוא החל עד מהרה לקרוא תהילים ברגש, ומעיניו החלו לנשור דמעות של צער נוקב שהרטיבו את ספר התהילים. לאחר כשעה של קריאת תהילים עצר והסתכל שוב על האברך, שהמשיך להתפלל בכביות.

הוא החליט: 'עד כאן. אני ניגש אליו ושואל מה קרה...' וממחשבה למעשה. הוא פנה לאברך ושאל אותו: "סליחה שאני מפריע, אבל... פשוט אני נמצא כאן כבר למעלה משעה ורואה אותך קורא תהילים בדמעות ובכביות... נראה שהמצב חמור... אולי אני יכול לעזור במשהו?"

האברך הביט בו בעיניים אדומות ואמר: "תזכו למצוות, אבל אני לא חושב שיש באפשרותכם לעזור, אין לכם מה לדאוג..."

רק לאחר הפצרות מרובות ניאות האברך לספר לו. "יש לי בת שבאה בקשרי שידוכין עם בחור מופלג בתורה, ירא שמיים ובעל מידות הלומד בהתמדה רבה. הבעיה היא אחת: אין לי כסף להוצאות החתונה, לנדוניה, לאולם ובעצם לכלום. וזאת מלבד החובות היום-יומיים המעיקים עליי זה שנים. לכן אני חושש שהשידוך עומד להתבטל, לצערנו הרב. אמרתי לעצמי: אבוא לכאן ואתפלל לפני הממציא יש מאין, שישלח לי את עזרתו."

חיים רימר שמע זאת, וליבו נכמר בקרבו. הוא נקלע לסערת רגשות. מצד אחד, האברך כל כך ריגש אותו בתפילתו, בזכותו הוא התעורר להתפלל על בתו שלו, ונראה עליו שמלבד לימוד התורה אין לו בעולמו כלום (תרתי משמע...). אך מצד שני, הוא 'לא נוהג' לתמוך בבני תורה...

לאחר רגעים ארוכים של מחשבה החליט לתת לאברך את כל הסכום שהוא זקוק לו. ההחלטה לא הייתה קלה, אך הוא מצא את עצמו שואל במהירות את האברך המופתע: "בכמה מסתכמות כל הוצאות החתונה?" עכשיו היה תורו של האברך לחשוב. "מאתיים אלף שקל", השיב.

לתדהמתו של האברך, הוציא חיים פנקס צ'קים, רשם על

לוח זמנים לשמיטה

ברכישה בחנות או בשוק - אין לקנות פירות בין התאריכים המסומנים בטבלה, או מוצרים המכילים פירות מתאריכים אלו - בלא הכשר מיוחד לשמיטה. **בקטיף עצמי (מהגינה וכדו')** - בתאריכים שבלוח "קדושת שביעית" - הגידולים שנקטפים הרי הם הפקר ופטורים מתרומות ומעשרות ויש לנהוג בהם קדושת שביעית. ירקות שנקטפו בתאריכים שבלוח מסומן "איסור ספיחין" - אסורים באכילה לעולם (לנוהגים כהרמב"ם). **ביעור** - בזמן הביעור יש להוציא את הפירות הקדושים בקדושת שביעית מן הבית ולהפקירם בפני שלושה אנשים, ולאחר מכן יכול להחזיר פירות אלו לביתו.

שם:	ברכישה בחנות או בשוק:	בקטיף עצמי (מהגינה וכדו'):	ביעור:
דלעת	מתחילת השמיטה עד חנוכה בשנה שלאחר השמיטה	קדושת שביעית - מתחילת השמיטה. איסור ספיחין - בצמח שנשתל או נבט לאחר תחילת השמיטה, עד אמצע חודש ניסן (תחילת מאי) בשנה שלאחר השמיטה	סוף חודש חשוון (אמצע נובמבר) בשנה שלאחר השמיטה
דפנה	מאמצע חודש ניסן (אמצע אפריל) בשמיטה עד סוף השמיטה (מייבוש - רובו מייבוא מחו"ל)	קדושת שביעית - מתחילת השמיטה עד סוף השמיטה. אין איסור ספיחין	אין ביעור

הל	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה
זית למאכל (לכבישה)	מאמצע חודש תמוז (אמצע יולי) בשמיטה עד תחילת חודש אב (אמצע יולי) בשנה שלאחר השמיטה	מאמצע חודש אלול (אמצע ספטמבר) שבסוף השמיטה עד תחילת חודש תשרי (אמצע ספטמבר) בשנה שלאחריה (תשיעית)
זית לשמן (ושמן זית)	מאמצע חודש אלול (אמצע ספטמבר) שבסוף השמיטה עד תחילת חודש תשרי (אמצע ספטמבר) בשנה שלאחריה (תשיעית)	מאמצע חודש אלול (אמצע ספטמבר) שבסוף השמיטה עד תחילת חודש תשרי (אמצע ספטמבר) בשנה שלאחריה (תשיעית)
זנגביל	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה
זעפרן	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה	מיובא מחו"ל - אין צורך בהכשר לשמיטה
זעתר / איזוב	מתחילת השמיטה עד חנוכה שלאחר השמיטה (מיובא - מיובא מחו"ל)	מתחילת השמיטה עד חנוכה שלאחר השמיטה (מיובא - מיובא מחו"ל)
חבוש	מתחילת חודש תמוז (תחילת יולי) בסוף השמיטה עד אמצע חודש תמוז (תחילת יולי) שלאחר השמיטה	מתחילת חודש תמוז (תחילת יולי) בסוף השמיטה עד אמצע חודש תמוז (תחילת יולי) שלאחר השמיטה

מאת: "כושרת".

בדיחות:

בבקשה לבעלי רכבים "לא אליכם כל עוברי דרך":
לבעלי "מרכבות פרעה וחילו ופרשיו" ביום "ונתתי מטר ארצכם",
בנסיעתכם ברחוב הסובל מ'בעיות קשב וניקוז' ונתקיים בו "מים
אדירים", היזהרו לכל תגיעו ל- "והמים להם חומה מימינם
ומשמאלם" ואל תקיימו בהולכי הרגל "רק לשטף מים רבים"
"טבילה" בתשעה קבין ו'גדולה תפילתם של עוברי דרכים" 'והיה כי
יצעק אלי...' "מה הוא רחום, אף אתה..."

אישה אחת מקבצת נדבות ליד בית הכנסת: "אנשים תעזרו לי! אם
בעלי היה חי לא הייתי צריכה לעמוד כאן ולקבץ נדבות!"
נדו לה העוברים ושבים ושאלו בצער: "בעלך היה עשיר?"
-"לא", ענתה האישה, "אך אילו הוא היה חי, הוא היה עומד כאן
ומקבץ נדבות..."

רופא התקין לאדם שיניים תותבות.
"כמה עלי לשלם לך?" מברר.
"אלפיים דולר!" ענה הרופא.
"בבקשה", משלם האיש ופונה ללכת.
"הי, אדוני!", מזדעק הרופא, "זה כסף מזויף!"
"נו, ומה בכך?" מיתמם האיש, "השיניים ששמת לי בפה -
מה הם?"

יום אחד, בעומדו להכנס לבית הכנסת הגדול שבארה"ב, מבחין
הרב בחמור מת המושלך על הארץ.
הוא מוציא את הטלפון ומתקשר לעיריה: "יש כאן חמור מת ליד
בית הכנסת הגדול".
הפקיד, שהיה אנטישמי, ענה בלעג: "נו, ומה בכך? והרי תפקידם
הוא לקבור את בני הקהילה היהודית!"
"אמת וציב", השיב הרב מיניה וביה, "אך נהוג להודיע לפני כן
לקרובי המשפחה..."

סוף סוף הבנתי למה לא הולך לי
בזמן האחרון בדייג.

חידות:

מתוך הספרים: "פיצוחים" ו"אתגרים".

חידת מחשבה:

נניח שכניסה לכל מוזיאון עולה 10 ₪ לאדם.
מה משתלם יותר מבחינה כספית; לקחת איתך ארבעה
חברים למוזיאון אחד, או חבר אחד לארבעה מוזיאונים?

חידת חשבון:

מרדכי אוכל 90 גרם של במבה ע"פ הכללים הבאים:
הוא אוכל בכל דקה 5 גרם יותר מאשר בדקה הקודמת,
ומסיים את אכילת הבמבה בארבע דקות בדיוק.
כמה גרם במבה אוכל מרדכי בדקה הראשונה?

חידת "מי אני":

בתחילה אני הולך על ארבע,
לאחמ"כ על שתיים, ולבסוף על שלוש.
מי אני?

פתרונות לחידות מהעלון הקודם:

פתרון לחידת המחשבה:

אם כל השחקנים שיחקו את אותו מספר משחקים וצברו
מספר זהה של נקודות - הרי שהם צברו אף מספר זהה של
הפסדים, ומכיוון שבכל משחק יש מנצח ומפסיד - מוכרח
להיות שסך הנצחונות הכללי שווה להפסדים, מה שאומר
שכל שחקן ניצח והפסיד במידה שווה. אך זה לא יתכן במקרה
שלפנינו שבו כל שחקן שיחק 29 משחקים, שזהו מספר אי-
זוגי שאינו ניתן לחלוקה שווה.

פתרון לחידת חשבון:

כוס הקלקר שוקלת 50 גרם, כוס הזכוכית - 200 גרם, והמים
שוקלים 150 גרם.

פתרון לחידת "מי אני":

כסא.

יציאה:	כניסה:	י-ם:	זמני השבת:
17:26	16:10	ת-א:	
17:28	16:24	ב-ש:	
17:29	16:28	חיפה:	
17:25	16:13		

לתגובות להנצחות ולקבלת העלון במייל:
elisha5765@gmail.com

ילדי החסד

ילדי ישראל עוסקים במצות חסד של אמת
לעלוי נשמות שלא זכו להניח אחריהם ילדים

גליון מספר 46
פרשת וארא תשפ"ב

דבריהם הם זכרונם

דבר תורה מגדולי ישראל שלא זכו לילדים,
ולומדי תורתם הרי הם כבניהם

שנה, ובני ישראל שהיו במצרים רק מאתיים ועשר שנים כיון שקשי
השעבוד השלים את החסר, ואפשר לומר שזו מרמזו כן פסוק,
והייתי לכם לאלקים שהיה השעבוד במדת הדין, שהיה מאוד קשה,
ולמה נעשה כן, התרוץ הוא בכדי שידרו להוציא אותנו מתחת סבלות
מצרים.

[באר מנחם]

אי שמיעת בני ישראל למשה היתה הכנה לדורות

ולא שמעו אל משה מקצור רוח ומעבדה קשה (ו, ט).
צריך להבין למה מספרת התורה הק' בגנותו של ישראל, מה גם
ששוכרו בצדו שבני ישראל היו בעבודה קשה, ואפשר לומר שאם היו
בני ישראל שומעים אל משה בפעם הראשונה היו יוצאים מיד ביד
רמה מבלי לעשותו במצרים את האותות והמופתים, אבל כיון שהקב"ה
דע שבדורות העתידיים יצטרכו בני ישראל לדעת וללמוד את המסות
הגדולות והאותות והמופתים, ולימוד זה יביא תועלת והתחזקות לבני
ישראל, לכן עשה הקב"ה שלא ישמעו אל משה, וזהו כן הפירוש ולא
שמעו אל משה, לצאת בפעם הראשונה, ולמה כיון שיגיעו ימים
ובני ישראל יהיו במצב של מקצור רוח ומעבדה קשה, ויצטרכו
את האותות האלו, לכן לא קבלי ממנו בפעם הראשונה.

[ישמח ישראל]

גם הגאלה העתידה תהיה נגד רצון האמות

והוצאתי אתכם וגו' והצלתי אתכם וגו' וגאלתי אתכם וגו' ולקחתי אתכם
וגו' (ו, ו-ז).

איתא בירושלמי ארבע לשונות של גאלה בפסוקים אלו כנגד ארבע
גליות (פסחים פרק י הלכה א), אפשר לומר שלכן נרמזו כן כל הגליות
וכל הגאלות דהתוספת אומרים על הפסוק למכה מצרים בבכוריהם
(תהלים קלו, י), שהבכורים נלקחו עם אבותיהם שישלחו את ישראל
ממצרים ולא הסכימו, הרי שאי הסכמת האבות לשלח את ישראל היתה
נגד הטבע כי בטבע האב מרחם על בניו וכאן לא רחמו עליהם שעל אף
שידעו שיתקמו דבריו של משה והבכורים ימותו אף על פי כן לא שלחו
את ישראל, והסבה היתה כי הקב"ה בקש להוציא את ישראל נגד רצונם
של המצריים, וכן יהיה בכל הגאלות שהקב"ה יגאלנו ביד רמה ונגד רצון
האמות ולכן נכללו כן כל הגאלות.

[מהר"א מבעלזא]

שעבוד מצרים במדת הדין לזרו את היציאה

והייתי לכם לאלקים וגו' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים
(ו, ז).

ידוע שגזרת ברית בית הבתרים היתה על ארבע מאות

זכות הרבים תלוי בקר!

רבבות שעות תורה במסגרת לימוד ה'דף היומי' יזקפו לזכותך!
הורד אינך פוסט אפליקציה והוא הולך היומי וגלה רבית הכנסת שלך!

DAF.TFILOT.ORG

רב אחא - שר הבירה ספור היסטורי בהמשכים

[ארכיון המחנה החרדי]

פרק כ"ה

רב אחא מתמנה ל"שר הבירה"

אלף לי לדרפי וכנראה גם שאר אנשי ילכו אחרי יוסף מנהיגם.

לא עזרו כל תחנוניו של רב אחא וכל הנסיונות לשכנע את יוסף עלו בתוהו.

"יש לי שאלה אליך" - פנה רב אחא אל יוסף - "כיצד אוכל לשחרר את האריה? וכי יכול אני, להסביר לו שעלי להפחד ממנו? הרי הוא רגיל לחזור אל הבירה!"

"שאלה טובה!" - ציין יוסף - "אך יש לי גם תשובה עליה: בשל הפחד שיש לי מאריות אני מחזיק בכיסי משהו מופלא..."

יוסף הוציא מכיסו קופסה קטנה ורב אחא התפלא מה הקשר בין הקופסא הזאת לאריה?

"הלא נאמר בגמרא" - פתח יוסף והסביר - "במסכת שבת דף ע"ז, אימת מפגיע על ארי ומפרש שם רש"י: חיה קטנה וקולה גדול ושומע וירא שתהא בריה גדולה ובורח... בקופסא זו נמצא בעל חי ששמו מפגיע".

"כן, כן! זה ידוע לי" - אמר רב אחא, שהחל לקשר בין הדברים - "אתה מתכוון שנראה לאריה את המפגיע ואז האריה יבהל ויברח".

"נכון!" - אמר יוסף - "ואם תסכים לשחרר את האריה - אסכים אני להכנס אל הבירה".

אחדים מהם שאלו את אברהם:

"וימה נעשה אם השומרים יחפשו אחרינו ויגיעו אל הבירה?"

"אין לכם מה לחשוש!" - הרגיע אותם אברהם - הרי יש לנו אריה!"

"בבירה יש אריה?" - שאל יוסף ונעצר מלכת - "אם כך אינני מסכים להכנס פנימה!"

"אינני מבין!" - תמה רב אחא - "האם הנך מעלה בדעתך שנספקיר אותך לפני האריה? הרי האריה נעול בחדר מיוחד ואינו יוצא משם אלא לתפקידים מיוחדים!"

"לא אוכל להמציא תחת קורת גג אחת עם האריה!" - טען יוסף בעקשנות.

"אבל", נסה רב אחא להתנחן, "הרי האריה משרת אותי בנאמנות רבה מהרגע שהתיידד עמי, הוא משמש לי ככלי רכב וכשומר מפני חיות טורפות ואנשי בליעל, אינני יכול להעלות בדעתי כיצד הייתי מסתדר בלעדיו!"

"אני מבין!" - אמר יוסף - "אך בכל זאת לא אוכל להכנס אל הבירה כל עוד יש בה אריה. בדרך כלל אינני פחדן, להפך, אני נחשב לגבור חיל בעיני כל מפרי. אבל לגבי האריה - יש לי פחד שלא אוכל להתגבר עליו, ואם האריה ישאר בבירה אאלץ אני להשאיר בחוץ..."

שליחי 'שומע תפילה' יעתירו עבורכם בכותל המערבי

40 יום רצופים

להעברת שמות חייגו כעת: 0722-81-85-82

אזכר
כרך
1081!

בְּלֵב כְּבֹד נִגַּשׁ רַב אַחָא אֶל חֲדָרוֹ
שֶׁל הָאָרְיָה, וְלָחַשׁ בְּאַזְנוֹי תוֹרָה עֲמוּקָה עַל כָּל
אֲשֶׁר עָשָׂה לְמַעַנּוֹ עַד הַיּוֹם. לְאַחַר מִכּוֹן פֶּתַח בֵּיד
רוֹעֵדָת אֶת הַקּוֹפֶסָא שֶׁבִּידּוֹ וְהִרְאָה לְאַרְיָה.

בְּרַגַע שֶׁהָאָרְיָה רָאָה אֶת ה"מִפְגִּיעַ" הוּא הִתְכַּוֵּץ מְרַב
פַּחַד, שָׂאג שְׂאָגָה אֲדִירָה, יִצָּא מֵהַבִּירָה, וְהַחֵל לְדַהוֹר
בְּמַהֲרֹת אֶל עֵבֶר הַמְּדַבֵּר.

דְּמַעוֹת עָלוּ בְּעֵינָיו שֶׁל רַב אַחָא עַל שֶׁכָּד נֶאֱלָץ לְהַפְרֵד
מֵהָאָרְיָה, אֲדָּךְ לְאַחַר רִגַע בְּטַל אֶת רַגְשָׁנוֹתוֹ בְּאַמְרוֹ, כִּי חֲיִי
שֶׁל יוֹסֵף וְכָל אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה חֲשׂוּבִים לוֹ יוֹתֵר.

הַקְּבוּצָה כָּלָה וְנִכְנְסָה אֶל הַבִּירָה וּלְפָתַע, רַב אַחָא הֵחֵל
לְרוּץ כְּלָפֵי מַעְלָה בְּאַמְרוֹ לְכָלֶם לְחַכּוֹת.

רַב אַחָא מַהֵר אֶל הַקּוּמָה הַשְּׁלִישִׁית כְּדֵי לְעַקּוֹב דְּרָךְ
הַחֲלוּן מֵה עִם שְׂאָר אֲנָשֵׁי הַשִּׁירָה, הָאִם הֵם מְחַפְּשִׁים
אֲחֵרֵי קְבוּצַת הַשְּׂבוּיִם שֶׁנְּעַלְמָה לָהֶם בְּאוֹרַח כֹּה מוֹפְלָא?

הוּא הִבְחִין הֵיטֵב בְּאַנְשֵׁי הַשִּׁירָה וּבְאֵהֶל שֶׁבְּמִכְרָפְזָה, רַק
עֲכָשׁוֹ הִתְעוֹרְרוּ וְכִנְרָאָה עֲדִין לֹא הִבְחִינוּ בְּשְׂבוּיִם שֶׁשׁוּחָרוּ.

לְפָתַע, כְּנִרְאָה אֶחָד מֵהַשׁוּמְרִים נִכַּס פְּנִימָה לְהַעִיר אֶת
הַשְּׂבוּיִם כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּמַסָּע, וְגִלָּה אֶת עוֹבְדַת הָעֲלָמִים.

בֵּן רִגַע פְּרָצָה בְּמִקּוֹם סְעָרָה. הַשׁוּמְרִים הִסְתוּבְּבוּ
בְּעֲצָבָנוֹת, צָעֲקוּ וְהִכּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ כְּשֵׁהֶם רוֹתְחִים מְזַעִם.

רַב אַחָא הִתְבוֹנֵן בָּהֶם תוֹךְ שֶׁהוּא מְנַסֶּה לְבַרֵּר מֵהֶם
יַחֲלִיטוּ לְעֲשׂוֹת בְּעַקְבוֹת הַבְּרִיחָה, וְהָאִם יֵשׁ לְסַגּוֹר אֶת שַׁעַר
הַבִּירָה מִטַּעֲמֵי בְּטִיחוֹת, כִּי הָאָרְיָה כָּבֵר אֵינּוּ בְּבִירָה.

לְפָתַע הִבְחִין, כִּי כָל אֲנָשֵׁי הַשִּׁירָה נוֹשְׂאִים עֵינֵיהֶם לְכוּוֹן
מְסוּיִם וּמִתְרוֹצְצִים בְּבִהְלָה. בְּתַחֲלִילָה לֹא יָדַע מֵה פֶּשֶׁר
הַמְהוּמָה שֶׁפְּרָצָה שְׁנִית, אֲךָ עַד מְהֵרָה הִבְחִין בְּאַרְיָה הַדוֹהֵר
לְעוֹמָתָם. הָאָרְיָה שֶׁבָּרַח מְאִימָתוֹ שֶׁל "הַמִּפְגִּיעַ" הִרִיחַ
בְּדַרְכּוֹ אֶת אֲנָשֵׁי הַשִּׁירָה וְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם בְּמַהֲרֹת רַבָּה.

הֵם הֵחֵלוּ לְהַמְלִט לְכָל עֵבֶר וּלְמַצוֹא מַחְסָה מֵהָאָרְיָה
הַטוֹרֵף כְּשֵׁהֶם מִפְּקִירִים אֶת כָּל חִפְצֵיהֶם.

רַב אַחָא יָדַע כִּי עֵתָה אֵין לוֹ לְחַשׁוֹשׁ מֵאַנְשֵׁי הַשִּׁירָה אֲשֶׁר
סָבִיר לְהַנִּיחַ, כִּי הָאָרְיָה לֹא יִשְׁאִיר מֵהֶם שְׂרִיד וּפְלִיט. הוּא
יָרַד בְּחֻזָּה אֶל אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה שֶׁהִמְתִּינוּ לְמַטָּה וְסַפֵּר לָהֶם,
כִּי הָאָרְיָה הֵטִיב עִמָּהֶם גַּם לְאַחַר שֶׁנִּפְרְדּוּ מִמֶּנּוּ.

רַב אַחָא וְאַבְרָהָם וְכָל אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה הִתְכַּנְּסוּ לְתַפְלַת
הַדְּבָיָה מִיּוֹחֲדָת עַל הַנֶּסֶס שְׂאָרַע לָהֶם.

מֵאוֹתוֹ יוֹם וְהִלָּאָה שׁוֹנוֹ הַחֲיִים בְּבִירָה לְלֹא הַפֵּר.

עֵתָה מְנַתָּה קְבוּצַת הַיְהוּדִים שְׁחִיָּה
בְּבִירָה אֲרַבְעָה-עָשָׂר אִישׁ (רַב אַחָא, אַבְרָהָם
וְשְׁנַיִם-עָשָׂר אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה), וְכַמוֹכֵן שְׂאִינוּ דוֹמָה כֹּחַ
הַמַּעֲטִים לְכַח הַרְבִּים. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם הָיוּ מִתְכַּנְּסִים
תּוֹשְׁבֵי הַבִּירָה לְתַפְלוֹת שְׁחֲרִית מְנַחָה וְעַרְבִית, וּמִדֵּי עָרַב
הָיָה רַב אַחָא מְשַׁמֵּעַ לָהֶם שַׁעֲוֵי תוֹרָה עֲמוּקִים.

תּוֹשְׁבֵי הַבִּירָה הִתְכַּנְּסוּ לְהַתְיַעֲצוֹת הָאִידֵי לְחַלֵּק בֵּינֵהֶם
אֶת הַתְּפִקִידִים הַשְּׂוֹנִים: לְעַרוֹךְ תְּצִפּוֹת דְּרָךְ זְכוּכִית
הַמְגַדֶּלֶת שֶׁל הַחֲלוּן, לְזוֹרַע חֲטִימִים, לְקַצוֹר אוֹתָהּ, לְטַחוֹן אֶת
הַגְּרָגֶרֶם לְקִמַח וּלְאָפוֹת מְמוֹנוֹ לָחֶם, לְעַבֵּד שְׂטָחִים נוֹסְפִים
סָבִיב הַבִּירָה וּלְזוֹרַע בָּהֶם פְּרוֹת וַיִּרְקוֹת מֵהַשֶּׁלֶל שֶׁל הַשִּׁירָה
שְׁנוֹתֵר הַפְּקָר...

כָּל אֲנָשֵׁי הַקְּבוּצָה הָיוּ חֲרוֹצִים וּמְמוֹשְׁמַעִים וְהָטוּ שְׂכָמָם
לְשֵׂאת בְּעַמַל הַחֲיִים בְּבִירָה.

נוֹסֵף לְכֹךְ הַיּוֹחֵלֵט, כִּי הָיוֹת וּלְרַב אַחָא שְׁמוֹנָה "זְכוּת
רְאִשׁוֹנִים" בְּבַעֲלוֹת עַל הַבִּירָה - לְכֹן יֵשׁ לְמִנּוֹתוֹ כִּי שַׁר
הַבִּירָה וּמְנַהִיגָה, שֶׁהַכֵּל שׁוֹאֲלִים אֶת פִּיּוֹ וְנוֹהֲגִים לְפִי
הַדְּרָכָתוֹ.

אַבְרָהָם וְיוֹסֵף מוֹנוּ כְּסַגְנוֹי שֶׁל שַׁר הַבִּירָה וְכָל שְׂאָר אֲנָשֵׁי
הַקְּבוּצָה שִׁרְתוּ אוֹתָם בְּנֶאֱמָנוֹת.

כֵּן חֲיִי תּוֹשְׁבֵי הַבִּירָה מְשֻׁךְ חֲדָשִׁים אֶחָדִים כְּשֵׁיִשׁ לָהֶם
מִזּוֹן בְּשַׁפְעַ, וּבִירָה מְסוּדָרָת, מְטַפַּחַת וּמְאוֹרָגְנַת לְהַפְּלִיא.

בְּאֶחָד הַיָּמִים כָּנַס רַב אַחָא שַׁר הַבִּירָה אֶת כָּל תּוֹשְׁבֵי
הַבִּירָה לְהַתְיַעֲצוֹת בְּהַיּוֹחֵלֵט, כִּי הָיוֹת וְהֵם הִצְלַחוּ בִּסְ"ד
לְהַפְּרִיחַ אֶת הַשְּׂמֵמָה יִיְהִפֵּךְ הַמְּקוֹם מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה לְכַעֵן
"נְאֻת מְדַבֵּר", אֲשֶׁר כָּל שִׁירָה שֶׁתִּגְעֵעַ וְתִרְצָה לְחַנּוֹת בָּהּ -
תּוֹכֵל לְעֲשׂוֹת זֹאת בְּשָׁנֵי תָאִים:

תְּנַאי א': כָּל שִׁירָה תִּהְיֶה חַיְבָת לְשֵׁלֶם מִסַּ לְקַפַּת הַבִּירָה.

תְּנַאי ב': אִם יִשְׁנֹם יְהוּדִים בֵּין אֲנָשֵׁי הַשִּׁירָה, יִתְבַּקְּשׁוּ
רְאִשֵׁי הַשִּׁירוֹת לְהַשְׂאִירָם בְּבִירָה. בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, הַיְהוּדִים
נִלְקָחוּ בְּכַח בְּיָדֵי הַשִּׁירוֹת כְּדֵי לְהַמְכֹּר לְעַבְדִּים.

תְּמִוֵּרַת שְׁנֵי הַתְּנָאִים הֵלְלוּ תִקְבַּל כָּל שִׁירָה אֶפְשָׁרוֹת לְנוּחַ
בְּבִירָה לְזָמֵן קָצֵר, לְהַרְוֹת אֶת צְמִאוֹנָהּ בְּמֵי הַמַּעְיָן וְלְהַנּוֹת
מִפְּרוֹת וַיִּרְקוֹת בְּשַׁפְעַ.

בֵּינְתַיִם נְפוּצָה הַשְּׂמוּעָה בֵּין הַשִּׁירוֹת, כִּי יִשְׁנָה "פְּנַת חֲמֹד"
בְּלֵב הַמְּדַבֵּר בְּהַ אֶפְשָׁר לְנוּחַ וְלְהַנְפֵּשׁ מֵעַמַל הַדְּרָךְ.

הַמְּשַׁךְ בְּשַׁבּוּעַ הַבָּא בַּעֲזַהֲשִׁית

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתאחדים לכתיבת ספר תורה שכל כולו חסד של אמת!

קחו חלק בספר התורה ובחרו פסוק מיוחד לזכותכם ולזכות בני ביתכם, חייגו כעת: **0722-81-85-82**

לְעֻוֵי נִשְׁמָתָם

שְׁמוֹת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לִילָדִים
שֶׁהֵיֶאֱרָצִיט שְׁלָהֶם חַל בְּשָׁבוּעַ זֶה

ב' שבט - ר' יהודה בן רותם
ב' שבט - ר' דוד יצחק ב"ר מאיר יעקב שפילמן
ב' שבט - מרת פרוווא רחל חי' ב"ר זאב רוט
ג' שבט - הרבנית לאה ב"ר אליהו דכנר
ג' שבט - ר' נאור משה ב"ר איגור יצחק
ג' שבט - ר' צבי ב"ר זאב מאיר מושקוביץ
ג' שבט - ר' שמואל דוד ב"ר ישראל שלום שאול
ג' שבט - מרת בילא ב"ר יעקב יצחק
ג' שבט - מרת רייזל ב"ר ישראל קמפלר
ד' שבט - ר' משה זאב ב"ר אשר שוורץ
ד' שבט - ר' יוסף משה ב"ר משולם זוסיא טויב
ד' שבט - ר' אהרון מיכאל בן אברהם
ה' שבט - ר' יקותיאל ב"ר מנחם
ה' שבט - ר' שלמה ב"ר יודא שבתי בליץ
ה' שבט - מרת הדס ב"ר אברהם בירנבוים
ה' שבט - מרת שרה ב"ר יודא לייב גרינצווייג
ה' שבט - חנה ב"ר אליעזר
ה' שבט - מרת שמחה חדוה ב"ר שמואל
ה' שבט - הב' שמואל מאיר ב"ר אפרים יעקב הלוי

כ"ח טבת - ר' זרח ב"ר דוד לוי
כ"ח טבת - ר' ישראל ב"ר מרדכי דוד גולדשטיין
כ"ח טבת - ר' נתן ב"ר מרדכי שמואל נייהויז
כ"ח טבת - שושנה ברכה רייזל ב"ר בן ציון
כ"ח טבת - מרת גיטה ב"ר ירחמיאל איזביצקי
כ"ח טבת - מרת שרה ברכה ב"ר ישראל יצחק ליפשיץ
כ"ח טבת - שושנה ב"ר ב"ר ציון
כ"ט טבת - רבי ירחמיאל ישראל יצחק בהג"ר יחיאל "ישמח ישראל"
כ"ט טבת - שלמה ב"ר שמואל
כ"ט טבת - ר' יחיאל אלטר ב"ר מרדכי מייטלס
כ"ט טבת - מרת חתון בת מרים
כ"ט טבת - הב' חיים בהר"ר שלמה זלמן פרידמן
כ"ט טבת - הב' יוחנן ב"ר שאול יצחק כהן
כ"ט טבת - שלמה ב"ר שמואל
א' שבט - ר' משה יעקב ב"ר מרדכי חנציסקי
א' שבט - ר' שמואל ב"ר אלכסנדר פריינד
א' שבט - ר' יחיאל מנחם מניס ב"ר אברהם דוד
א' שבט - מרת מרים ב"ר חיים יהושע העשיל
ב' שבט - ר' איתמר טובי ב"ר משה שוורץ

קו ההגָרלות - ילְדֵי הַחֶסֶד

ילְדִים יְקָרִים בּוֹאוּ לְקַיֵּם מִצְוַת חֶסֶד שֶׁל אֲמֹת, וְאוֹלֵי גַם תִּזְכּוּ בְּהִגְרָלָה שְׁתִּתְקַיֵּם בְּסוּף הַחֶדְשׁ!!!

קו ילְדֵי הַחֶסֶד

077-204-9772

נִתֵּן לְהִרְשֵׁם לְהִגְרָלָה אַךְ וְרַק עַד יוֹם ד' בֶּ-12:00 בְּלִילָה

אֶפְשָׁר לְהִכְנִס מִיַּדֵי שָׁבוּעַ 3 פְּעָמִים בְּהִגְרָלָה
הַחֶדְשִׁית (פְּעַם אַחַת עַל כָּל מְשִׁימָה) וּבִסְרָךְ
הַכֵּל עַד 12 פְּעָמִים בְּחֶדְשׁ.

אֲזוּ קְדִימָה חִיגוּ עִלְשׁוּ לְקוּ ילְדֵי הַחֶסֶד
וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּהִגְרָלָה הַגְּדוּלָה!

ילְדִים יְקָרִים שִׁמּוּ לִבְ: הַהִגְרָלָה נֶעְרַכֶּת לְפִי
מִסְפְּרֵי הַטֵּלְפּוֹן מִהֶם הַתְּקַשְׁרֶתֶם, לְכֵן חֲשׂוֹב
מְאֹד שֶׁתִּתְקַשְׁרוּ בְּכָל פְּעַם מְאוּתוֹ מִסְפָּר.

שְׁלֹשֶׁת הַמְּשִׁימוֹת הַשָּׁבוּעִיּוֹת הַמְּזֻכּוֹת אֲתֶכֶם
בְּהִשְׁתַּתְּפוֹת בְּהִגְרָלָה:

- 1 << לומדים 2 משניות לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה.
- 2 << אוקרים בסעודת השבת דבר תורה המופיע בעלון זה
- 3 << מדליקים נר לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה (באשור ההורים בלבד!)

לתרומות והנצחות חייגו - 0722-81-85-82

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות וארא - בא תשפ"ב ♦ עלון מס': 80

השגחה שבועית

כשליפור עדיין אין סוף

אדם קם בבוקר ומוצא את עצמו במקום חשוך לחלוטין. הוא לא יודע למה שמו אותו שם, מי שם אותו שם, והוא נשבר לגמרי, למה דחפו אותי למקום כל כך חשוך?

פתאום, בתוך החושך מוצף המקום באור חזק. הוא רואה את אבא שלו מצביע על האדמה ואומר לו: בני יקירי, אני הבאתי אותך לכאן, כי יש כאן הרבה יהלומים שצריכים לאסוף, תתחיל לעבוד.

אבא מראה לו איך אפשר להוציא את היהלומים בתוך החושך, ואחרי דקה האור נכבה. הבן אינו שומע שוב את אבא שלו, אבל הרגע ההוא של האור ממשיך לגרש את החושך, כי עכשיו הוא יודע על היהלומים ועל זה שאבא שלו נמצא כאן.

והוא מתחיל לעבוד בשמחה עצומה, במשך זמן רב. הוא פוגש שם את אחיו הקטן, מדוכא ועצוב. שואל את אחיו, למה אתה שבור? הרי לפני כחודש זרח כאן אור. ראינו את אבא כאן לידנו, והוא הבטיח שהוא ממשיך להיות כאן. ראינו גם את היהלומים, אז למה אתה בוכה?

עונה לו האח: הזיכרון של האור רק מדכא אותי. הוא מזכיר לי זמנים טובים ישנים, והרי זה כבר חודש שאנחנו נמצאים כאן.

אתה באמת לא מבין למה אני מדבר על הדקה של האור? - תמה האח הגדול - הרי הדקה הזאת נותנת לי כוח. ראיתי שאני במקום טוב, ליד אבא, אוסף יהלומים, ולכן כל היום אני מדבר על הדקה הזאת של האור, כי עכשיו היא נותנת לי אור. נכון שזה לא קל, היינו רוצים שיאיר כאן כל הזמן, אבל כשניזכר בגילוי, זה יעזור לנו לרגע זה.

אנשים שואלים, מה העניין לספר סיפורים מוצלחים של השגחה פרטית, מה זה נותן, הרי יש כל כך הרבה סיפורים שעדיין מחכים לסוף הטוב?

את העניין של סיפורי השגחה פרטית ייסדו צדיקים יסודי ארץ. רואים בחוש שכאשר מדברים על זמני הגילוי, מקבלים כוח לזמנים של ההסתה. הסיפורים על אנשים שראו עין בעין את אור ההשגחה הפרטית, מזכירים שכאן ועכשיו יש אור, וזה לא רק משהו שהיה. הקבי"ה בורא ומנהיג את כל הברואים, ועושה אתנו רק טוב. צדיקים אמרו שאמונה היא הרבה יותר מראייה. כשסיפור 'מצליח', האדם רואה את האור, וכשליפור עדיין אין סוף טוב - הוא מאמין. והאמונה מביאה את האדם למקומות גבוהים ביותר, גם ברוחניות וגם בגשמיות.

שבת שלום ומבורך,
פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

הזדמנות יקרה ליהודי הפשוט

רחמנא לטב עביד. הרי יש פעמים שהפה והלב אינם שווים. הדולר שבעבר היה שווה חמישה שקלים ירד לשלושה, וכשצריכים להחזיר כסף לגמ"ח יש להוסיף עוד אלפי דולרים. מה כאן 'לטב'? זה קשה, וזה הפסד, ועם כל זה, 'לעולם יאמר', גם כשאני מרגיש את זה בכל הלב. מחוקק החוקים בשולחן ערוך דורש מכל יהודי באשר הוא שם, שיהא "רגיל לומר לטב עביד" גם אם הלב עדיין אינו מסכים עם זה.

נוסיף לומר זאת עוד ועוד, וככל שנרבה באמירה זו, זה ישפיע עלינו יותר ויותר ויהפוך להיות חלק מאתנו, ובסיוע מלמעלה נרגיש הארה גדולה בחיי היום יום.

עם ישראל מכריז בכל יום בתפילות שחרית וערבית 'ה' ימלוך לעולם ועד', וכמו שעל פסוק זה אין כל ספק, כך גם אין כל ספק שכל מה שהוא עושה, לעולם הוא לטובה.

כשמתחזקים באמונה מרגישים את ה'לעולם לטב עביד', ומזמרים 26 פעמים בהלל הגדול 'כי לעולם חסדו'. האמירה שהכול לטובה משפיעה חסדים ושפע, וכשהיהודי זוכה להצדיק עליו את הנהגתו 'ית', לא יתן לעולם מוט לצדיק. עם אמונה חזקה לא נופלים, 'ודבר אלוקינו יקום לעולם'.

באחרית הימים זוכים רבבות יהודים להתחזק באמונה ובהשגחה פרטית ומפרסמים את שמו יתברך בעולם, כדי שכולם יודו ויברכו 'ימלוך ה' לעולם הלווקה!'

לוי יצויר שלפני כל נזק ומכשול היו שואלים אותנו: רוצה שזה יקרה? ודאי שלא! ומשמים מכריזים ואומרים 'כן'. לפעמים רואים עד כמה היכן הזה היה לטובה, אבל בכל מצב נזכור שזו בת קול מלמעלה, אומרים לנו 'כן', ודווקא 'כן', כדי שהטובה אכן תבצע, שהרי לעולם, כל מה שבורא עולם עושה הכול לטובה.

יהי רצון שבכל המצבים נזכה לקיים הלכה זו שחז"ל גילו לנו, ועל ידי זה יושפע שפע רב ברכות והצלחות אמן סלה.

(מתוך שיעור 230 בשער הביטחון)

חז"ל הקי' העניקו מתנה גם ליהודי הכי פשוט בעולם, שיוכל לקיים בקלות הלכה למעשה בהידור רב ובשלמות, ללא שום הגבלה, רבבות פעמים במשך ימי החיים. דהיינו: לעולם יהא אדם רגיל לומר, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ש"ע או"ח ר"ל, ה').

כשמחפשים במפרשים הערה על סעיף זה, אין! כולם מסכימים עם הדברים ללא חולק. רק מרן הבית יוסף מעיר, כי המקור לסעיף זה הוא דינא דגמרא בשם ארבעה תנאים ואמוראים במסכת ברכות (ס:). שם מסופר שרבי עקיבא יצא לדרך וברשותו נר, תרנגול וחמור. באפלת היער בלילה נלקחו ממנו כולם, ועם כל אבדה שאיבד אמר: 'כל דעביד רחמנא לטב'. כשהאיר היום והתגלה לו שבלילה לקחו שודדים את תושבי העיר בשבי, אמר רבי עקיבא לתלמידיו: הרי אמרתי לכם כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכול לטובה. ומפרש המהר"ל מפראג: שרבי עקיבא בטח בבורא כל עולמים, כי כל מה שנעשה לו לטב עביד, ומחמת בטחונו בו ית', מדבר שנראה לו לצרה ומצוקה נעשה לו הדבר ההוא לטובה.

בשולחן ערוך לא כתוב שההלכה היא לומר שהכול לטובה רק כעבור כמה שעות, כשרואים איך הכול הסתדר יפה. הרי רק לפעמים מקבלים הארת פנים ורואים את הטובה שיצאה מהקושי. בדרך כלל לא רואים את התוצאה, ועל כן 'לעולם' היא אדם רגיל לומר כך, בין אם רואים את הטובה ובין אם לא רואים. אם בכל פעם שמשהו משתבש מגלים מיד כמה הכול מוצלח, מתבטלת הבחירה, והרי רצונו ית' שנאמן בו ובטובתו גם בלי שנראה בעינינו.

המילה 'לעולם' לוקחת אותנו אל מרחבי התפילה והתניין. פותחים את תפילת שחרית בדברי תנא דבי אליהו (פכ"א): 'לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי ומודה על האמת'. כאן צריכים להבין איך יודה על האמת אם 'לעולם' יאמר 'כל מה דעביד

הצטרף גם אתה לרבבות היהודים מכל העולם ששינו את חייהם, חייג:

מאריך ישראל 02-30-11-300 • מארה"ב 151-86-130-140 • מאנגליה 00-330-3900-489 • מבלגיה 00-380-844-28 • מאוקראינה 380-947-100-633 • מארגנטינה 3988-4031 • מדרום אפריקה 87-551-8521

קו לנשים - שלוחה 4 בתפריס הראשי

קו השגחה פרטית

אידיש. עברית. אנגלית.

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

אל טירת הכרמל

מספר מגיד שיעור בישיבה בבית שמש:

לפני כשנה, בשבת אחר הצהריים, התפללתי מנחה בבית כנסת הסמוך לביתי, שלא כהרגלי להתפלל בבית הכנסת של הקהילה שאליה אני משתייך. נשארתי שם לסעודה שלישית, וכך שמעתי סיפור מאלף מפיו של מגיד משרים שקם לדרוש שם. וכך סיפר המגיד:

בשנים עברו התגוררתי בצפת, ושם לקחתי חלק בפעילות של קירוב רחוקים. פעם בשבוע הייתי יוצא עם חבר שיש לו רכב לאחד היישובים בסביבה, ומחזק יהודים. באחד הימים אני נכנס לרכב ושואל את חברי הנהג: "לאן היום?" והוא עונה לי מה שעולה לו בראש באותו רגע, "לטירת הכרמל".

אנחנו יוצאים מצפת, ומכיוון שמסלול הנסיעה הוא על הכביש העובר דרך מירון, אני מציע לחבר שלי לקיים עוד מצווה. "בוא ניכנס למירון ונראה אם מישהו צריך טרמפ". אנחנו נכנסים למירון ופוגשים בטרמפיאדה שני יהודים העומדים זה לצד זה. האחד בלבוש חרדי, והשני נראה כמי שעדיין אינו שומר תורה ומצוות. אני שואל את החרדי: "לאן אתה רוצה לנסוע?" והוא עונה: "לטירת הכרמל". "מצוין", אני עונה, "גם אנחנו לטירת הכרמל, ואתה?" אני פונה לחברו, "לעכו".

"מצוין", הוא מקבל מענה דומה, "עכו על הדרך. קדימה". השניים נכנסים, והיהודי לעכו נראה כמו הלום רעם. הוא מתיישב על המושב האחורי כשהוא אחוז תדמנה, ואני מבחין דרך המראה שהוא לא ממש קולט את המתרחש. הדרך עברה בנעימים, הנוסע לעכו לא פתח את פיו כל הנסיעה, וכשהוא ירד בעכו נשארנו רק אני וחברי, והטרמפיסט החרדי. "תגיד לי", שאלתי אותו, "מה הסיפור של זה שנסע אתנו? הוא היה נראה כל כך המום, כשהוא נכנס לאוטו".

"אסביר לך", פתח הנוסע שלנו. "פגשתי את הנוסע השני בטרמפיאדה, והוא שאל אותי לאן אני רוצה להגיע. אמרתי לו שאני חייב טרמפ לטירת הכרמל. הוא הסתכל עלי בבוז ואמר שאין לי שום סיכוי. טירת הכרמל זהו יישוב קטן, ומה פתאום שיעבור כאן בדיוק מישהו שנוסע לשם? הנה, הוא צריך לעכו שהיא עיר גדולה, ועם כל זה הוא מחכה כבר חצי שעה שמישהו ייקח אותו. אמרתי לו שאני בטוח שתוך חמש דקות יגיע לפה טרמפ לטירת הכרמל. כשהוא שאל מאיפה הביטחון הזה, הסברתי לו שאני מוהל, ותמיד, כאשר נקראתי לערוך ברית מילה הקב"ה זימן לי דרך להגיע. היום יש לי ברית מילה בטירת הכרמל, ואין כל ספק שהי' ישלח לי הסעה לשם. ואכן, תוך שתי דקות הופעתם אתם כדי לקחת אותי לטירת הכרמל. הנוסע שלצדי היה כל כך המום, שהוא היה בטוח שאתה או חברך זה אליהו הנביא".

עד כאן היה סיפורו המיוחד והמרגש של מגיד המשרים, שדרש בבית הכנסת הסמוך לביתי. שמרתי את הסיפור בלבי, ושנה אחר כך הוא הגיע לידי שימוש.

הבחורים בישיבה למדו מסכת שלמה בהתמדה הראויה לציון, ולרגל סיום המסכת הוחלט להעניק להם יום של נסיעה למירון, כמות הוקרה ועידוד. יצאתי לנסיעה עם חמישה עשר בחורים, כשבדיי כמה מאות שקלים בלבד. לא היה לי תקציב לנסיעה בטנדר פרטי, ולכן נסענו בתחבורה ציבורית. הדרך ארכה הרבה מעבר לצפוי, היו הרבה פקקים שעכבו אותנו, וכשהגענו למירון כבר היה מאוחר מאד. ממילא התאחרר גם השהייה בקבר הרשב"י, וכך פנינו לצאת ממירון באוטובוס הנוסע לירושלים בשעה שמונה בערב. האוטובוס של שמונה אמנם הגיע, אבל הוא היה עמוס ולא עזר לנו. כעת באתי במבוכה. האוטובוס הבא יבוא רק בעשר בלילה, הנסיעה לירושלים תארך שעתים וחצי, ואחר כך כבר לא יהיה לנו אוטובוס לבית שמש. ומה נעשה אז? חשבתי לקחת טנדר לצפת ומשם לקחת אוטובוס, אולם לא היה לי כסף לטנדר, וגם לא לשלוש מוניות, ובאחריותי יש חמישה עשר בחורי חמד, שכבר נכנסו ללחץ ולחץ: מה נעשה כשנגיע לירושלים אחרי שהאוטובוס האחרון לבית שמש

בשמים ורוח

מדבר כאן אברך ממונסי. אנחנו עומדים עכשיו במוצאי שבת ויצא, ט' בכסלו, ואני נרגש מאד לספר את אשר ארע בשבת. הילד הקטן שלי שיחק לביל שבת בקופסה של בשמים יש אנשים שנוהגים לברך על הבשמים לביל שבת, אולם אנו איננו נוהגים כך. עכשיו, כשהבן שלי שיחק בקופסה ושפך את כל התכולה, בירכתי על הבשמים והרחתי בהם.

במוצאי שבת הבחינה אשתי, כי הקופסה שהגיעה לידי הבן שלי היתה קופסת בשמים שחולקה בבית הכנסת ביום הכיפורים, לעילוי נשמת יהודי שהארציט שלו חל בדיוק בזו השבת - ט' בכסלו. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. (יום ראשון פרשת וישלח תשפ"ב, צהרים, סיפור 4, אידיש / סיפור מס' 24814)

הברכה שהצילה

יש לי אחיין מתוק בן שנתיים, שאבא שלו התחיל ללמד אותו לומר ברכות. הברכה הראשונה שלימד אחי את בנו לומר היא 'שהכל נהיה בדברו'. הפעוט שיתף פעולה יפה. הוא למד לומר את כל הברכה, והפנים שבכל פעם לפני שאוכלים או שותים, מברכים.

ערב אחד, האם משכיבה את בנה לישון, ויוצאת מהחדר לעיסוקים שונים. פתאום היא שומעת את הילד מברך: "שהכל נהיה בדברו". הדבר היה לה מוזר. הן הילד ישן כבר! היא הלכה אחר מקור הקול, ומצאה את הפעוט עומד במטבח, כשבידו כוס של כדורי אקמול. מיד היא לקחה ממנו את הכדורים, והצילה אותו מהסכנה. אצלם בבית האקמול מונח תמיד בארון גבוה הנעול בסוגר בטיחות, אבל כל זה לא עזר כדי לשמור על הילד. רק הברכה, ברכת 'שהכל', שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים, היא שהזעיקה את האם והצילה את הילד. (מוצאי שבת פרשת וישב, סיפור 8 / סיפור מס' 23797)

מסע ההודיה

כשהבת שלי היתה בת שנתיים קרה לה מה שקורה להרבה ילדים - עלה לה החום. בתחילה זה היה נראה כמו וירוס מהסוג שבא והולך, אבל כשהתארך העניין הלכנו לרופא. הרופא ביקש לראות בדיקות דם והבדיקות יצאו תקינות. מכיוון שהחום סירב לרדת במשך שבוע נוסף, היא הופנתה למיון, ובמוצאי יום טוב ראשון של פסח היא אושפזה בבית חולים. שם ערכו לה בדיקות מקיפות וגילו דלקת שאי אפשר לראות בבדיקות דם, אלא רק בבדיקת אולטרסאונד. היא קבלה אנטיביוטיקה דרך הווריד, שוחררה לשביעי של פסח תוך הבטחה שהיא ממשיכה לקבל אנטיביוטיקה בבית, וחזרה אחרי יום טוב, עד שבסייעתא דשמיא הגוף שלה התגבר על המחלה, והדלקת חלפה.

אולם נותרו עקבות. בעקבות הדלקת נצפתה התייבשות של חלק מהכליות, והרופא אמר שכעת הכליות מתפקדות כראוי, אולם יש לבוא למעקב בכל שנה כדי לראות את המצב ואם יש צורך להתערב בטיפול. שאלנו, "האם הכליות יכולות להתרפא מההתייבשות הזאת?" והתשובה שקיבלנו: "לא. אפשר לחיות עם זה הרבה שנים, אבל אי אפשר לרפא את זה".

קשה לקבל תשובה כזאת. נולדת ילדה בריאה ושלמה, ולפתע בגלל מחלה היא נושאת עמה נזק שישפיע בהמשך חייה. זה כואב, אולם קיבלנו את הדברים באמונה ובתקווה כי הילדה תגדל בבריאות ותרואה אותנו הרבה נחת. חמש שנים עברו מאז. המעקב השנתי בכל השנים עד לשנה זו, חזר על עצמו באותה צורה. הילדה עוברת בדיקת אולטרסאונד, הרופא אומר כמעט את אותן המילים על מצב הכליות, אשתי שואלת אם זה יכול להתרפא, והתשובה היא 'לצערנו לא'.

השנה, שוב הגענו לביקורת. הילדה עוברת את הבדיקה והנה, הפלא ופלא. הכליות התרפאו! אין זכר להתייבשות! "יש לכם ילדה עם כליות חדשות", אמר הרופא בהתרגשות. "היא בריאה ושלמה לגמרי!!!"

היינו כל כך מאושרים מהבשורה הטובה. הודינו להי' בכל לב, ומתוך הכרת טובה עצומה לבורא יתברך אני מפרסם את הדברים כאן, כדי להראות שהקב"ה רופא כל בשר ומפליא לעשות, ממש פלאי פלאים, מה ששום רופא בשר ודם אינו יכול לצפות.

איך ארע סג כזה? איני יודע, לא הייתי בשמים ולא ראיתי את המהלכים שהתרחשו שם כשהוחלט לתת לבתי בריאות

מתחיל בלחיצה על המקשים 02-3011-300

נסו ותראו את הרגע מחלחל לחיים,

והשלווה מגיעה סוף סוף.

שינוי גדול

כבר יעזוב?

ברחמי ה' נזכרתי בספור על הנסיעה לטירת הכרמל. אמרתי לבחורים, "הקב"ה יכול לעשות הכול, ואף לשלוח לנו טנדר נוח עם חמש עשרה מקומות". לא עוברות כמה דקות, והנה נעצר לידנו טנדר. אנחנו שואלים אם אפשר לעלות עליו, והנהג אומר: "אתם יכולים לעלות, אני נוסע לנתניה".

חשבתי לעצמי, שגם מנתניה יש אוטובוס לירושלים. החלטתי לעלות עליו. בתחנה היה יהודי נוסף שרצה להגיע לבית שמש, והוא אמר לי, "מה אתה נוסע לנתניה? חכה עוד קצת ויהיה לך אוטובוס לירושלים", אולם חששתי, כי מי יודע מה יהיה עם האוטובוס הבא, ועלינו על הטנדר. בסיעתא דשמיא הגענו בזמן לאוטובוס שיצא מנתניה לירושלים, ובשעה שתיים עשרה וחצי בלילה כבר היינו כולנו בבית שמש.

כדי שאדע להעריך את החסד המיוחד שעשה אתנו הרבוננו של עולם, נודע לי שאותו תושב בית שמש שעמד לידנו במירוץ והציע לי להמשיך ולהמתין לאוטובוס, הגיע הביתה רק בשלוש לפנות בוקר. (יום ראשון פרשת מקץ תשפ"ב, מהדורת בוקר / סיפור מס' 23806)

כן נהייתי מיליונר

כעובד בכיר במפעל הוטלה עלי המשימה להיפגש עם גביר גדול, יהודי שומר תורה ומצוות, ולסגור אתו עסקה בסכום עצום. במשך שעות מספר ישבתי אתו כדי לסכם את כל פרטי החוזה, וברוך ה', העניין נסגר בטוב לטובת שני הצדדים. האווירה היתה נינוחה ונעימה, והמיליונר פתח את סגור לבו והחל מספר לי, איך התגלגלה לידו עשירותו המופלגת. וכה היו דבריו:

נולדתי הצעיר במשפחה ברוכה של עשרה ילדים. אבי ז"ל עבד קשה לפרנסתו, ואת רובנו הצליח לחתן בכבוד. לכל אחיי הוא נתן דירה, אבל אצלי זה היה אחרת. תקופה קצרה אחרי החתונה נפל אבי למשכב, חזמן לא ארוך לאחר מכן הוא נפטר. בחלוקת הירושה היה לי ברור שאני אקבל את הדירה של אבא, שהרי כל אחיי קיבלו דירות בחייו ואילו אני לא, אולם חלק מהאחים חשבו אחרת. עשרה אחים - ועשר דעות. חלקם נוטים לכיוון שלי, וחלקם לכיוון הנגדי. ראיתי שבאופן כללי הדעת נוטה להסכים לחלוקה שווה של הדירה בין כולם. אח אחד גם הגדיל לעשות, ומיד העמיד את הדירה להשכרה. תוך תקופה קצרה כבר גר שם מישוהו, ואני נותרתי בדירה שכורה ללא כל עזרה בענייני פרנסה.

פניתי לרב ושאלתי, אם ביכולתי לתבוע את הדירה על פי דין תורה. הרב אמר, שייתכן כי אוכל לחלץ את הדירה ולקבלה לרשותי בדין תורה, אולם הוא מיעץ לי עצה ששווה זהב: לוותר. "האחדות והשלום יקרים הרבה יותר מדירה", אמר הרב. "תניח לדירה, תוותר לאחים, ותראה שלא תפסיד מזה".

היה לי קשה לקבל את הדברים, אולם בסופו של דבר נהגתי כעצת הרב. זה לא היה קל. המשפחה גדלה, ואני התקשיתי ביותר להביא פרנסה הביתה. בכל פעם שעברתי ליד בית הוריי לשעבר, היה מראהו דוקר את לבי במחשבה, שכל אחיי מסודרים להם בבתיהם ורק אני צריך לעמול ולהתייעץ כדי להביא הביתה כסף לשכירות.

עם הזמן למדתי מקצוע, והתחלתי לפרסם כי אני מעניק שירות מסוים לכל המעוניין בכך. בתחילה היה ביקוש קטן, ואני התניידתי על הכביש בתחבורה ציבורית. אפילו רכב לא היה לי, אבל עם הזמן הפך הקילוח הדקיק של הלוקחות לזרם, והזרם הפך לשיטפון. אנשים נזקקו לשירות שלי, ואני הצרתי לזרם, והזרם הפך לשיטפון. תחת אחריותי. מנתנית שירות קלה, הפך העסק הקטן לעסק גדול ומצליח, שמעסיק סניפים ועובדים רבים. מרווחים שנספרו במאות שקלים, הגעתי לסכומים של מיליונים. הקב"ה שלח הצלחה במעשה ידיי באופן שלא הייתי יכול בכלל לחלום עליו, וברוך ה', קניתי דירה משלי וגם הרבה יותר מזה.

לאחרונה נזקק אחד מהאחים שלי לניתוח של השתלת כבד. הטיפול הזה עלה לו חצי מיליון שקל, וברוך ה' יכולתי לשלם את כל הסכום. האח הזה לא עמד אז לצדי, בענייני הירושה, אבל אני החלטתי שמגיע לו שאעזור לו, שהרי בזכות הוויתור הגעתי למה שהגעתי, ובוודאי גם הנתנה הזאת לא תגרע ממני. ברוך ה', מאז התרומה לאחי אני רואה בעסקים סיעתא דשמיא גדולה עוד יותר.

(יום שלישי פרשת וישלח תשפ"ב, מהדורת בוקר, אידיש / סיפור מס' 24854)

שלמה, אולם אספר לכם מה שארע עמי יום קודם לכן, ואם תרצו, תוכלו לקשר בין האירועים.

יום לפני הבדיקה היה עלי לעבור בעצמי פרוצדורה בבית החולים. נקבע עבורי תור לשעה 4:30, עם הוראה להגיע חצי שעה קודם לכן. בשעה 3:40

סיימתי תפילת מנחה במניין. עצרתי מונית ועליתי עליה, בתקווה להגיע להדסה עין כרם בשעה 4:00. אולם הדרך היתה

פקוקה, הייתי בכביש רמות והמונית הזדחלה לאטה בנחש ארוך וחסר

קצוות, כאשר לנגד עיניי קופץ המונה. שאלתי את עצמי: מה יהיה? יש לי

רק 90 שקלים, ואם המונה יעבור את הסכום הזה, לא יהיה לי במה לשלם.

התנחמתי בכך שיש כספומט באזור בית החולים, אבל רגע אחר כך אמרתי

לעצמי: מי אמר שהכספומט יעבוד? אסמוך על ה' ולא על הכספומט. אבטח רק

בו, והוא יסדר לי את העניינים. כשהגעתי לבית החולים הראה המונה על 98 ש,

אולם הנהג אמר שגם 90 ש זה בסדר, ופטר אותי לשלום.

בשטח בית החולים אין לי מושג לאן עלי לגשת. הדסה עין כרם זהו מקום ענק

שבו המון מחלקות ומדורים. שוב בטחתי בה'. ירדתי במעלית לקומה 0, מצאתי

רופא והראיתי לו את הודעת הזימון לתור, אולי הוא ידע לאן עלי לפנות. והנה

הרופא אומר לי, "בדיקת לשם אני הולך עכשיו. בוא אחריי". כשהגעתי לאזור

ההמתנה שמחתי כל כך על האיחור, כי כך נחסך ממני זמן של ישיבה במקום

שבו המרקע עובד, עם כל השטויות שהוא מראה ומשמיע. ברוך ה' שהצילני

ממפגע זה.

הטיפול עבר בהצלחה, ומיד בסיומו התקשרה אשתי להודיע לי שהגיע הביתה

סכום כסף מחז"ל שאני מחכה לו כבר תקופה ארוכה. הודיתי לה' על הבשורה

הטובה, וכשגיליתי שאין לי רב-קו לאוטובוס, בטחתי בו שהוא יזמן לי מישוהו

שיכול לשלם עבורי, וכך אכן היה.

הייתי כל כך נרגש מהטובות שה' הרעיף עלי, ומצד שני הייתי עייף מהטיפול, כך

שהתלבטתי, מה אעשה עכשיו בנסיעה? ללמוד איני יכול, לומר תהילים - אנו

נוהגים שאין לומר תהילים בלילה, ואם כך, כיצד אנצל את הזמן? אמרתי לעצמי,

אודה לה' על כל חסדיו עמי.

התחלתי להודות על כל פרט ופרט ממש, על העניינים, על הגבות, על זה שאני

נראה נורמלי, על הזקן והפאות, שהראש עובד, שהמוח מתפקד, איברי הנשימה,

הידיים והרגליים, כך עברתי הודיתי לה' על כל איבר ואיבר מהידועים לי

בפרטות. אחר כך הודיתי לה' על משפחתי היקרה, על הילדים שחונן אותי בהם,

הבנים, הבנות, החתנים, הכלות, הנכדים, הנכדות, על בריאותם ועל חכמתם

ועל כל הון והשמחה שהם מביאים לחיינו. הודיתי גם על הבת על השבע עם

הבעיה בכליות, וביקשתי שהיא תתרפא לגמרי. כל כך נכנסתי לתוך ההרגשים

של ההודיה, נפעם ונרגש מחסדי ה', עד שפשוט ירדו לי דמעות מרוב התרגשות.

כשהאוטובוס הוריד אותי בתחנה, התברר שהנסיעה היתה קצרה מדי ביחס לכל

התודות שאני חייב לבורא יתברך.

זה מה שהיה ערב לפני הביקורת אצל הרופא, בה קיבלנו את הבשורה הנפלאה

על בריאותה השלמה של בתנו תחי'.

(יום חמישי פרשת וישב תשפ"ב, לילה, סיפור 1 / סיפור מס' 23753)

הנוסעים לקחו את הנהג למיון

היתה לנו חתונה במשפחה, ורצינו להגיע בזמן לחופה. הזמנו מונית אבל המונית התעכבה, ובסופו של דבר היתה לנו עגמת נפש גדולה, על שהפסדנו את החופה וגם נגיע כל כך מאוחר. לאשתי זה היה אכפת מאד, ואני, שרק לאחרונה שמעתי את השיעור ש' ר' דוד על 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', התחזקתי וחזקתי גם את נוות ביתי בכך שהכול לטובה.

כשמעם זאת הנהג, הוא אמר לי: "אתה אומר שהכול לטובה? אני אספר לך איך הכול לטובה. פעם הייתי עם הרכב בשכונת גוש שמונים שבירושלים וחיכיתי לנסיעה, אולם בדיוק אז אף אחד לא היה צריך מונית. הסדרן הודיע שמונים נסיעה לרמות ואני הודעתי שאני לוקח את זה. אמנם רמות זה לא גוש שמונים וזה אף קצת רחוק, אבל כשאין משהו אחר, זה עדיף מכלום לא. נסעתי לכתובת שאמרו לי, וכשהגעתי ראיתי את מעילו של זה שהזמין אותי, מתקפל לתוך רכב אחר. הוא כנראה התייאש מלחכות ועצר מונית אחרת. הרגשתי שלימזל מושלם, אלא שאחרי כמה דקות עצרו אותי שני אנשים וביקשו שאקח אותם לחדר המיון בבית החולים 'שערי צדק'.

הכנסתי אותם בשמחה. הגענו למיון ולפתע התמוטטתי על מקומי. התקף לב זה דבר שאיני מאחל לאף אחד, אבל אם כבר, אז המקום הטוב ביותר לעשות את זה, זה חדר מיון. הצוות מיהר לטפל בי, וברוך ה' יצאתי מכלל סכנה. הרופאים אמרו לי שהגעתי לבית החולים במצב קשה מאד. אם היו מאחרים את הטיפול בעוד זמן מועט, מי יודע אם היה את מי להציל.

רק תחשוב איך זה נראה, שאני מצטער על נסיעות שהפסדתי, בזמן שהקב"ה מארגן לי בצורה הכי מדויקת שאגיע למקום שבו יוכלו לטפל בי הכי טוב, ועוד משלמים לי על כך שאסע למיון...

(ערב שבת פרשת וישב תשפ"ב, סיפור 5, אידיש / סיפור מס' 25066)

מאז שהתחלתי להקשיב לקו, החיים שלי השתנו לטובה. יותר נינוחות, יותר פניות, יותר פנימיות, יותר חיוניות. תקשיבו יותר - תחיו יותר רבבות מאזינים מעידים:

שאלה פרטית

שאלות ותשובות באמונה, בטחון והשגחה פרטית

שאלה מספר 32

לאחרונה באות לאחניי שמעות רבות על טרגדיות ואסונות. הדבר מכניס בלבי פחד וחרדה שמא יקרה דבר לבני משפחתי הקרובים. שאלתי, איך מתגברים ומתמודדים עם הפחד והחרדה, שהרי אין זו ממידת הביטחון לומר "לי זה לא יקרה" - או שאולי כן?

זאת למודעי, שבהוראות למעשה בכל ענייני אמונה וביטחון צריך כל אחד לקיים לעצמו 'עשה לך רב', התשובות שמתקבלות מהקוראים החשובים, הן אך ורק כדי לדון ביחד בסוגיית הביטחון, אבל להוראה למעשה שכל אחד ישאל את רבו.

אומר לה מחסי

הרב יעקב שלזינגר מחיפה, הרב שלמה חיים אומן ממודיעין עילית, והרב נחמיה אליאב מעפולה: כבר נידון בראשונים אם הוא מדרכי הביטחון לומר 'לי זה לא יקרה'. אם על ידי כך אתה נרגע ובא לידי שלוה, ודאי שאתה יכול. כפי המסופר על הלל הזקן (מובא לקמן), וכך מובא בספר בן יהוידע (ביצה ט"ז) ובספר המספיק לעובדי ה' (פ"ח). מוסיף הרב דב קויפמן ממודיעין עילית: לפי דברי הרבנו יונה יש חיוב לבטוח בישועת ה', כמובא בספר שערי תשובה (שער שלישי, נב): "הזוהרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' קרובה בלבבו, ויבטח עליה".

הרב מני דרוי מרמת גן: אינך האדם היחיד שמע על הטרגדיות שהתרחשו. מדוע כולם לא חשים את הפחד והחרדה הללו? ייתכן שהתשובה לכך היא, שמכיוון שאתה מטבעך חושב (בתת המודע) שיש לך שליטה על המצב, לכן במקרה שמתברר שלא כך הדבר, נגרמת לך תחושה של חוסר אונים. העצה לכן, שתחדיר בקרבך שכל מה שקורה חוץ רק מעם ה'. אין בידך שליטה על מה שקורה ועל מה שעתיד לקרות. בדרך זו תוכל לחסוך ממך את תחושת חוסר האונים.

הרב דוד בנימין זוסמן מירושלים, הרב חיים צבי גלאנדר מבני ברק, הרב שלמה שטרן מבני ברק, והרב משה דויטש מירושלים: רצון ה' הוא להיטיב לברואיו. כל מה שעובר על האדם הוא לטובתו. הקב"ה עושה את הטוב ביותר בעבורנו. אנו בטלים אליו, "כגמול עלי אמו". ובכלל, מה מקום יש לפחדים? והרי אם רצון השם שלא יקרה - לא יקרה, ואם רצונו שיקרה - יקרה, ואף אם יקרה, גם אז הוא יעזור לנו. מרגיש בזה הרב ישראל קליין מבני ברק: עצם המחשבה והדיבור על כך מביאים לרוגע ולאמונה.

הרב נתאי לדאני מירושלים: מומלץ לך ללמוד בקביעות יומית בספר חובות הלבבות שער הביטחון. עצה נוספת היא לעיין בפרק צ"א שבתהילים, כמובא בספר מורה נבוכים (ח"ג, נא). עצה נוספת מביא הרב יהודה אריה מביתר עילית: תתחזק באמירת "אמן" היא שמיה רבא, כמובא בחז"ל (שבת קיט): שקורעין לו גזר דינו. ואחרי קריעת גזר הדין, אין ממה לפחד.

לפגוש עקמומיות שבלב

הרב ישי עבוד מתל ציון, הרב רמי בוזגלו מאלעד, הרב יוסף דושינסקיא מחיפה, הרב יהושע כהן מירושלים, הרב יחיאל ברנד מביתר עילית, הרב אריאל כרמי מבני ברק, והרב אהרן בייפוס מרכסים: רגשות הפחד נועדו לרומם את האדם - שיתעורר ליראת שמים, שיפגוש במעשיו ויחזור בתשובה, יתקרב אל ה' ויתפלל אליו. כמבואר בספרי החסידות, שיראה ופחד שיש לאדם מדברים גשמיים הם 'יראה נפולה', והיא כקריאה משמים לעורר לבו. אכן כאשר תעשה את המוטל עליך, כבר לא תפחד. מסמך בזה הרב

מסירת שאלות ותשובות: בקו השגחה פרטית 02-30-11-300 (שלושה 5 < 3 (לאחר בחירת השפה) [זמן ההקלטה מוגבל ל- 3 דקות] | במייל 023011300@gmail.com תשובות יתקבלו רק עם שם מלא ושם עיר עיר יום ראשון פרשת בשלח. שם השואל יכתב בראשי תיבות ושם עיר.

השפעה פרטית

מדבר אברך מבית שמש. אני רוצה למסור לכם תורה גדולה. בוכתם זכיתי להחזיר לקרבי אמונה וביטחון.

לאחרונה ברוך ד' חיתנתי ילד שלישי. כאשר חיתנתי את שני הילדים הקודמים, ליווית כספים והתשלומים מעיקים עלי מאוד. מכוח החיזוק באמונה וביטחון, עתה בעת ניסוח הילד השלישי החלטתי שלא ללוות כספים, וראיתי ניסים ונפלאות ועור מהשמים. הצלחתי לחתן את הילד ללא שום לקיחת הלוואה, ואת השתלשלות העניינים סיפרתי בהרחבה בקו של המערכת.

מצד התקליט

לפני כחודש תרמתי להפצת העלון בעשרה בתי כנסת, והתפללו עלי בציון בעל חובות הלבבות, שיעמוד לי לזכות למכירת הידיה בקרוב. הנבטחת שאם כך יהיה, אתרום שוב להפצה בעשרה בתי כנסת. ובי"ה נשענתי. ה. ש. גרוס מבי ברק

מצד הנבטחים

קח גם אתה שותפות קבע בהפצת האמונה בעולם

ותזכה להבטחת הזוהר למזכי הרבים: בניים ובני בניים יראים ושלמים

התקשר עכשיו

לקו השותפות 02.6313.742

העברה לבנק | משלוח בדואר | בעמדת נודדים | לאומי סניף 902 | ת.ד. 5475 | פולט על שם חשבון 57390056 | ירושלים | 'שער הבטחון'

הנאצה פרטית

לזכות עידן ישראל בן טרו אסתר וחוגי איריס נועה בת סוליקה יזוצ'י שיחי

עלונים ל-45 בתי כנסת

להצלחת חיים שלמה בן חיה שרה ברבה לרגל היכנסו לעול תורה ומצוות

עלונים ל-42 בתי כנסת

בעילום שם - לפרנסה בשפע ברוח ובניקל

עלונים ל-40 בתי כנסת

משה בן מלכה - להצלחה בכל העניינים וליווג הגון וארון זאב בן רבקה - ליווג הגון במהרה

לזכות ברכה יהודית מרים בת שלומצא אייל דינה - לבריאות הגוף והנפש, נחת ופרנסה בשפע וישוב הדעת

לעיני הרב יעקב קאפל בן הרב יהודה לייב זילברברג נלב"ע ל"ב טבת תשנ"ח

לרפואת אליהו בן רבקה - ויחזור לבריאות שלמה בקרוב

לעיני הרב"ק רבי משה בן הרב"ק רבי דוד מלעלב זצוק"ל

התחייבתי לתרום לזכות הרך הנלד,

בי"ה בזכות הפצת האמונה נלד לו תינוק בריא ועולם

אברהם יצחק בן אסתר נעמי - להצלחה בכל העניינים

לזכות מ.ש.ג. - לטייעתא דעמיא בהרחבת בניית הידיה בהרחבה ובקלות

להצלחת שלמה חי בן מרים דבורה - שיצליח להשכיר דירתו בקלות ותישכר לגור בדירה משלו בקרוב ממש בלי חובות

בעילום שם - להודות להקב"ה ולהצלחה בכל העניינים

המעוניינים להפיץ את העלון מוזמנים להתקשר למשרד ההפצה

בטלפון 02-5866-075

מנעה אנשי בין 13:00 ל-15:00

ניתן להשאיר הודעה בלב שעות היעדרות ונחזור אליכם בסיד

משלוח העלונים יהיה ללא תשלום למפיצים 250 עלונים ומעלה

בזמנות מקודמת חלקה 20 א עלונים במחיר משלוח בלבד

מייל לעוליות סיפורים: A023011902@GMAIL.COM

העלון יוצא לאור גם באידיש ואנגלית

לקבלת העלון במייל 7- B023011300@GMAIL.COM

נקודה מתוך שיעורי המופלא של

הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מליקוד

מטייל להנאתו בחום הנוראי

המידות.

כל הייסורים הם קודש קדשים, שלוחים נאמנים מהקב"ה בעצמו. גם אם לא רואים את הטוב שבדבר, בוודאי הוא למען אשר ייטב לכם באחריתכם. כאשר יודעים שעולם הזה חולף ועובר, והעיקר הוא העולם הבא, יודעים לייקר ולאהוב את הייסורים. ואם יאמר האומר: כאשר הייסורים חביבים ואהובים ואין סובלים מהם, אין אלו ייסורים, ואם כן, אולי אין מתן שכר עליהם?! על כך אמר הסבא מנובהרדוק: "גם מי שכבר עידן את מידותיו ואינו מרגיש צער בייסורים, אם מדרך העולם להצטער מכך, הרי הם לו כמו שהוא מתייסר מהם, ואינו מאבד את שכרם".

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

שנה שביעית

גליון מס' 315

פרשת וארא

ה'תשפ"ב

באר חפרזה שרים

לקוט מתורת רבותינו הקדושים וע"א בפרשת השבוע

מהנעשה ונשמע ברומניה

ביקור הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א בבית מדרשו שבסביגט רומניה

ידיעה מורחבת בעמודים 5-6

אי ידיעת קין זמן השעבוד הועיל לקצר את הד' מאות שנה

ויאמר אליו אני ד' (ו. ב) בעל הרחמים, ומבאר הרה"ק הרבי ר' שמחה בונים מפארשיסחא שהקב"ה התכוון לאמר כי גם קושי השעבוד הוא לטובתם, אבל זאת אמר השי"ת רק אליו למשרע"ה, כי לישראל לא היה יכול לגלות זאת, כי באם שידעו אשר השעבוד ישלים הזמן, אז לא ירגישו הקושי, בידוע אשר על ידי זה יצאו קודם הזמן, לכן רק 'ויאמר אליו' דוקא למשה גילה זאת, שהעבודה הקשה הוא רחמים.

(שערי שמחה)

המתקת הדינים בשורשם

יודבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו. א). כתב הגה"ק רבי שלום תאומים אב"ד שטפנשט דצריך לבאר כיון שאמר אל משה לא היה לך לומר אלא ויאמר אני ה', ו'אליו' הוא מיותר. אלא שאמר למעלה שחזר מדת הדין לקטרט על ישראל להרע להם, הראה לו ה' שמה"ה הוא אינו אלא מצד המקבל, אבל במקומו הוא אינו אלא רחמים גמורים ופשוטים. לזה יודבר אלהים אל משה, ר"ל מצד משה המקבל נעשה אלהים דין, אבל מצד אני ה' נעשה אמירה והו"ה שהוא הרחמים. לזה הצדיקים היודעים זה כאשר רואין איזה דין נגזר על העולם ח"ו, מחזירין הדין לשרשו למעלה ושם נמתק הדין ונעשה רחמים וחסד וברכה בא לעולם, וזהו המתקת הדין בשורשו, והבן.

(אור התורה)

כאבם של ישראל שלא שבו לאביהם שבשמים בלא יסורים

אשר מצרים מעבידים אותם. (ו. ה) אמר הרה"ק מאפאטא נאקת בני ישראל היתה על אשר נפלו וירדו ממדרגתם, ולא שבו מעצמם אל הבורא יתברך, רק חכו עד אשר מצרים הביאו אותם לעבדות השם, וזהו כוונת "אשר מצרים מעבידים אותם".

(אוהב ישראל)

כמו ברית מלח שממתקת הבשר כך היסורים מומהרים את הקץ

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכור את בריתי (ו. ה) איתא בחז"ל (ברכות ח' ע"א) יסורין ממרקין עונותיו של אדם, קל וחומר משן ועין, שהעבד לקה רק באבר אחד, והוא יוצא על ידו לחירות, עאכ"ו יסורין שממרקין גופו של אדם שיוציאו אותו לחירות מהגלות דברי ר' יוחנן, רשב"ל אמר נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין מה מלח ממתקת את הבשר אף

הפסוק "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי" על פי דברי בעל "עוללות אפרים" על הפסוק "עיניו בגוים תצפנה", היינו אם אינו מוצא השי"ת שום זכות לישראל או דן אותם בצרוף האומות, שהבטיח השי"ת לאברהם אשר "וגם את הגוי אשר יעבודו" ידין אותם כנגד בני ישראל. וזהו שאמר הכתוב יען ראיתי אשר מצרים השפלים והבוזיים מעבידים את בני ישראל, לכן "ואזכור את בריתי וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי", דכאשר מסתכל אנוכי על המצרים אזי אני רואה שאכן בני ישראל ראוים הם לגאולה.

סבלות מצרים - האסון שבהתרגלות לקושי השעבוד

מתחת סבלות מצרים (ו. ו) האסון היותר גדול לאיש ובפרט עבור עם שלם הוא, באם יפסיק להרגיש את היגון והצער ומקבלים הכל בקרירות ובאדישות, כי אז אין תקוה שירצו בכלל להיטב את מצבם. וזה שאמר השם, "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" היינו שיצילם מאותו מצב בישראל 'סבלות מצרים' אשר כבר לא מרגישים את הגלות וקושי השעבוד, והפכו לאבן דומם, ממצב זה יוציאם ה' ית'.

קושי השעבוד על ידי כל מצרי ומצרי

ואזכור את בריתי (ו. ה) ברש"י פירש שזכור את ברית בין הבתרים שם הבטיח לו "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי", והנה רש"י בא לתרץ אשר קשה כי בפסוק הקודם כבר כתב וגם הקימותי בריתי, וא"כ מדוע חוזר הכתוב עוד הפעם "ואזכור את בריתי" אחר שכבר אמר ד' "וגם הקמותי את בריתי" אכן כפי שפירש הרמב"ן שהגזירה במקורה היתה רק שפרעה בעצמו יעביד את בני ישראל, ואילו בפועל קרה שיועבידו מצרים היינו שכל מצרי ומצרי, לקח ישראל לעבד, וזה היה קושי השעבוד, אשר בגינו יצאו קודם הזמן המיועד לקץ ד' מאות שנה, וזהו שאמר ה' לכן שמעתי כעת קודם הזמן את נאקת בני" יען כי "ואזכור את בריתי" כמו שפירש רש"י "וגם את הגוי אשר יעבודו" יען רואה אנוכי אשר בני ישראל עובדים את הגוים ולא רק את פרעה המלך, אשר על כן הוציאם קודם סוף הזמן המיועד לגאולה.

היהודי לעומת המצרי

הגה"ק ה"חם סופר" מפרש את דברי רש"י אלו שמביא

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנשט כולל אברכים לעין - לפתח כולל אברכים לתורה - אחו"צ רחוב מורשי"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה "תורת אמת" שטפנשט בני ברק

בית שטפנשט - נבנתים בקבר הגדול שטפנשט בני ברק

מפעל קמחא דפסחא וקמחא דשבתא עז וסיוע למשפחות ברובות בני החיים ושמירת השנה

אור מתתיו שיעורי תורה רבינו ראובן נסי חיוק וערכי יודות לעם משפחות בדרשות גדולי המשפטים ומכירי הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון להצגות תרבות ומוזיאון וזכר הצדיקים שטפנשט

מכון תורני "תורת אמת - שטפנשט" להוצאת כתבי רבותינו הקדושים לבית שטפנשט - ירושלים - והכינוי רומניה

מפעל האנציקלופדיה החכמה והינה מספריה המגוון ניתן להשיג במשרדי המוסדות:

אנציקלופדיה מילתית שבמסגרת בית וזיו"ר ב"ח

אנציקלופדיה אמת - שטפנשט

ה'תש"פ קודם - רחוב

מסגרת מילתית - יבנה

על יבנה

ח"ב עניני ברית מילה

ח"ב עניני תהלה

ח"ב עניני שיעור הצדקה

ח"ב עניני - דברי חלום

סגור של משה - בני שטפנשט עתיקים

אלבום עם עני יחסיים

יז"ל על ידי מכון

"תורת אמת שטפנשט"

הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע

בדוא"ר: 6160303@gmail.com

טלפון: 03-579-03-03

פקס: 03-616-5110

(הרה"ק רבי שמחה בונם מפארשיסחא זצ"ל)

דברים קשים כגידים

יודבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו. ב) כתב רש"י ז"ל:

"דבר אתו משפט, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה". כבר תמהו רבים על שלא מצינו בפסוק מפורש דיבורי משפט שנאמרו למשה. ונראה, כי מדרך העולם אם אדם ישגה ולומר דבר שלא כיאות לפני מי שגדול ממנו, או אם אדם ישכח בשעת דיבורו לפני מלך איזה נוהג מנימוסי המלכות, יאמר לו המלך 'אל תשכח עם מי אתה מדבר', וממילא יבין שגגה באיזה דבר ולא דיבר בכבוד הראוי. הן הן הדברים האמורים כאן, כי אחר שאמר משה: "למה הרעותה לעם הזה", אמר לו הקב"ה: כפי הנראה שכחת עם מי אתה מדבר, על כן: "ויאמר אליו אני ה'", ודברים אלו היו קשים כגידים וכדברונות למשה רבינו שכאילו שכח רגע אחד מהשי"ת, ואצל הצדיקים הדבקים תמיד בה' נחשב דבר זה לעון גדול, כמו שפירש הבעש"ט הק' זי"ע: "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון" (תהלים לב, ב) אשרי לו לאדם שהוא במדרגה זו, שאם רגע אחד "לא יחשוב ה'", כבר נחשב "לו עון".

(ערוגת הבושם)

בגאולת מצרים היתה רק איתערותא דלעילא ולא היה אתערותא דלתתא כלל

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואידן ישמעני פרעה. (ו, יב) רש"י בפירושו כותב: "זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה". הנה כל השפע מלמעלה צריכים התעוררות מלמטה, וכאשר מצא משה רבינו את ישראל במצב שפל מאוד שלא יכלו אפילו לשמוע חזון הגאולה, מקוצר רוח ומעבודה קשה, לכך יצא לעורר מידת הקל-וחומר שהוא הראשון שבי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, שהן כנגד י"ג מדות של רחמים, והראשונה שבהן היא מידת "אל" שהוא רחמים פשוטים, אף בלי התעוררות, וממנה המשיך משרע"ה את הגאולה. וזה שפירש הרה"ק הרבי ר' ברוך ממע"ב ב'ו' ז"ע עה"פ (שמות יב, כג) "ופסח ה' על הפתח", לפי שהקב"ה אמר פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, אף על הפתח הזה שהוא כחודו של מחט פסח ה' והכל היה בלי התעוררות מלמטה.

(שם משמואל)

זכות האמונה נגאלו ועתידים להיגאל

וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואידן ישמעני פרעה. (ו, יב) פירש"י: "זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה". הן ידוע שהגאולה תלויה באמונה - ובזכות אמונה נגאלו אבותינו, וגם בזכות האמונה עתידים להיגאל בב"א, וזהו שאמר משה: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" - ולא האמינו לי - "ואידן ישמעני פרעה", כלומר, אם אין אמונה איך תהיה הגאולה שישמעני פרעה לשלחם. ומה שפירש"י שזה אחד מקל וחומר שבתורה, רצה לומר, שהאמונה היא קל וחומר, שנראה כדבר קל, שאם נתבונן בסביבותינו נראה שעם מי שמדברים שגור בפיו אמונה, היינו, שאין לך אדם שבעולם שיאמר שאין לו אמונה ח"ו, ובאמת הוא חומרא שבחומרות, כי אם באמת הוא מאמין למה הוא דואג, צריך להיות שמח באמונה ובטחון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד".

(דברי ישראל - מודר'יץ)

האחדות היא חומה בצורה כנגד כל האויבים

ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ. (ו, יג) . שאל הרה"ק הרבי ר' זושא מהאניאפולי - (ו' ד' ב'ט) מדוע מה שציום אל פרעה אומר הכתוב, ומה שציום אל בני ישראל לא אומר הכתוב. ותיירץ דהציווי לישראל הוא עצם הדבר, 'ויצום'. היינו, ויצום שיהיו כולם בצוותא חדא. שאמר להם השליטו אחדות בקרב בני ישראל, שריריו ביניכם קרבת הלכבות, שיהיו בלב אחד, ברצון אחד כולם שואפים לגאולה, וממילא יאולץ פרעה על כרחו להוציא את בני ישראל ממצרים, כי לא יוכל אויב ומתנקם לעמוד נגד החומה הבצורה של האחדות.

(הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי ז"ע - יו"ד ב' שבט)

כוח הצדיק מכות בני ישראל

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואידן ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. (ו, יג) . מקשים המפרשים מה ק"ו הוא זה, הרי הכתוב אומר כי בני ישראל לא שמעו מקוצר רוח ומעבודה קשה, ואילו לפרעה אין בעיה זו. ויש לתרץ, שכל יהודי, אף שהוא במצב של קוצר רוח, ואינו מסוגל לקלוט. עם כל זאת הוא ישמע את דברי ה', הרבה יותר טוב מאשר הגוי במצב הטוב ביותר. ועל זה הוסיף משה רבינו "ואני ערל שפתיים". כי כוח המנהיג תלוי בעם ישראל, ואם בני ישראל אינם

שומעים למשה אבד ממנו כח ההשפעה לשכנע את פרעה, וזו הכוונה "הן בני" לא שמעו אלי ואני ערל שפתיים" ע"י כך אין בכוחי מאומה.

(שפת אמת - יו"ד ה' שבט תרס"ה)

זה לעומת זה

ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים. (ו, יג) הרה"ק הרבי ר' זושא ז"ע פירש את הפסוק (תהלים מ, א) "שפטני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד", כי בבית דין של מעלה מעמידים צדיק מול רשע ומוכיחים את הרשע על שלא הלך בדרכי הצדיק, ובקש דוד שיעמידו בדין נגדו גוי לא חסיד, ולגבי 'מעלתו' של הגוי הלזה יהיה הוא צדיק וחסיד, וזהו "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה", 'ויצום' מלשון צוותא, העמיד שניהם זה מול זה, והתבלט ההבדל בין ישראל לבין פרעה.

(ישמח ישראל אלכסנדר - יו"ד כ"ט טבת-תר"ע)

דרך הצדיקים לראות שפלות עצמו וגדלות חברו

הוא משה ואהרן. (ו, יד) חז"ל דרשו 'הוא משה ואהרן', לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול משה, והכוונה היא כי דרך הצדיקים לראות שפלות עצמו וגדלות חברו, וזה מה שרמזו לנו חז"ל "לא משה ראה את עצמו גדול מאהרן, יען כי ראה גדלות אהרן, ולא אהרן ראה את עצמו גדול משה, יען ראה גדולת משה".

(מחזה אברהם - הגה"ק רבי אברהם מברוד-וינא)

גם אחרי שדברו עם המלך פרעה לא נתגאו ולא התנשאו

הם המדברים אל פרעה הוא אהרן ומשה. (ו, יד) מדרך בני אדם כאשר הם עולים לגדולה אזי מרגישים את עצמם בטוב ובהתנשאות וכאילו נהיו אנשים אחרים, אבל כאן העידה התורה, אשר גם אחר שדברו כבר עם פרעה, לא נתגאו ולא התנשאו, והרגישו את עצמם כמשה ואהרן, כמו שהיו מקדם דברם אל פרעה.

(באר מים חיים)

טומאת מצרים לא אפשרה למשה לשמוע את דברי ה' והיה יוצא לשמוען מחוץ למצרים

ויהי ביום דיבר ה' אל משה בארץ מצרים. וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דובר אליך. (ו, כח-כט) . הגה"ק הרי"ש טויבש אב"ד יאסי מבאר כי כוונת הפסוקים היא דהדיבר שהיה ה' מדבר את משה לא היה ב"מצרים" במקום עבודה זרה ומקום טנופת וטומאה, כי אם "בארץ מצרים" דהיינו חוץ לכרך, ועל דרך שאמרו במדרשם פרשת בא (שמ"ד פט"ו ה) ד"א בארץ מצרים למה אינו אומר במצרים א"ר תנינא אמר הקב"ה כתיב בתורה (דברים כד יא) בחוץ תעמוד, אף אני אעשה כך בארץ מצרים ולא במצרים, וכן אמר משה כצאתי את העיר כו' עיי"ש.

וכוונת המשך הפסוק "וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דובר אליך". שאמר לו שאני ה' ואין כבודי לדבר עמך במצרים זולת בארץ מצרים חוץ לכרך, אבל אתה תדבר אל פרעה כל מה שאני דובר אליך חוץ לכרך, כי קדושתו למעלה מקדושתו.

(חיי עולם למרן הגר"ש טויבש אב"ד יאסי)

סרחון בואש היאור נותר בעינו ימים ארוכים

ויחפרו כל מצרים סביבות היאר מים לשתות כי לא יכלו לשתות ממימי היאר. (ו, כה) . הגה"ק רבי שלום תאומים אב"ד שטפנשט הקשה כמה תמיהות וכך כתב: צל"ד למה חפרו השוטים סביבות היאור הלא ראו שאפילו הרוק שהם רוקקים הוא דם. גם יש לבאר מה הוא יתור הכתוב "כי לא יכלו לשתות ממימי היאור", הרי כבר יודעים מקודם שאינם יכולים לשתות מי היאור. גם לא נאמר מה היה בחפירתם אם מצאו או לא והעיקר חסר. גם האיך קורא ממימי היאור הרי כבר לא היה בו מים אלא כולו דם. והנראה שהורה לנו הכתוב עוד ענין אחד במכת דם, שאפילו לאחר שעברה המכה וחזר היאור לקדמותו, לא היו יכולין לשתות ממנו מחמת שהיה נמאס בעיניהם בזוהרם שהיה דם ונבאש ונסרס, ואף שחלף ועבר ונעשה מים, עדיין הסרחון במקומו עומד. לזה כתיב ויחפרו וגו' כי לא יכלו לשתות ממימי היאור, ר"ל אפילו בהיותו מים.

(אור התורה למרן הגר"ש תאומים אב"ד שטפנשט)

משומר הגבול

ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נוגף את כל גבולך בצפרדעים. (ו, כז) . כתב 'גבולך' ולא גבול זולתו, וכמו שאמרו במדרשם (שמ"ד פ"ב ב) שנעשה על ידי כן שלום בין בני מצרים ובין בני כוש, המצריים אומרים עד כאן תחומנו והכושים אומרים עד כאן תחומנו, כיון שבאו הצפרדעים עשו שלום ביניהם, עיי"ש.

והיינו אף דהיה על פי הטבעי אשר הצפרדעים יתפשטו לכוש הקרוב למצרים, על דרך אוי לרשע אוי לשכינו (נגעים פ"ב מ"ז), היה בכוונה רצויה מאת המקום אשר יהיה רק בגבולו ולא בגבול אחרים, כדי שיתן פרעה אל לבו יותר שאין כאן מקרה אלא הכל בגדר עונש וכגמול ידו יעשה לו.

(חיי עולם לגר"ש טויבש אב"ד יאסי)

פרעה בקש לנסות את משה אם הוא שליח ה' או מכשף

וירא פרעה כי היתה הרוחה והכבד את לבו ולא שמע אליהם כאשר דבר ה' (ו, ח) . הקשה הגה"ק בעל "עריבי נחל" מדוע כאשר ראה כי היתה הרוחה הכביד את ליבו, אלא שבאמת נסתפק פרעה אם משה שליח ד' או סתם מכשף, ולכן אמר פרעה שישלח את העם כאשר יסיר הצפרדעים, ובלבו גמר שלא לשלוח, ובזה יראה, אם משה באמת שליח ד', אז עליו לדעת באמת שמשקר פרעה ואינו צריך להסיר הצפרדעים, אבל אם יסיר הצפרדעים אז נראה שלא שלחו השם, והוא סתם מכשף, ולכן כאשר ראה פרעה כי היתה הרוחה אף שהבטחתו לשלח את ישראל לא אמר בלב שלם, לכן והכבד את ליבו.

(עריבי נחל)

הגאולה העתידה תהיה שלימה

ושמתי פדת. (ו, ט) . כתב בעל הטורים: ג' במסורה: כאן חסר ובי' מלאים "פדות שלח לעמו" (תהלים קיא, ט), "והרבה עמו פדות" (תהלים קל, ז). כי כאן לא היתה זו פדות שלמה אלא שנושעו ונפדו מפני הערוב, אבל לעתיד - הרבה עמו פדות ותהיה גאולה שלימה. וזה מרומז בפסוק עצמו "למחר יהיה האות הזה". כלומר, "למחר" בגאולה העתידה "יהיה האות הזה", אז תהיה גם אות "ו" החסרה כאן בפדות, והגאולה תהיה שלימה.

(הרה"ק רבי דוד מלעוב ז"ע תק"ו - ד' שבט תקע"ד)

יומין דנשמתא

סיפור לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' זושא מהניאפולי זיע"א - ב' שבט

"והיה מעשה הצדקה שלום"

כך הגיעה התהלכה לבית הרב, שכבר הספיק לשמוע אודות המהומה שהתרחשה. כשהבחין הרב בהלך הנדון וראה כי לפניו איש חסיד אף שאין הוא מכיר, ביקש שיוציאו כל איש מעליו וכי ברצונו להישאר בגפו עם הנאשם. ביושבו מולו פנים אל הפנים ניסה הרב את כוחו בשכנוע והסבר כי אין זה נאה לאיש חסיד וירא-שמים לנצל את מצוקתה של האשה האלמנה. ובכל מקרה, עדיף לו שיחזיר מרצונו את יתרת הכסף שמצא, מאשר יהיה נתון לחסדיהם של האנשים הכעוסים, שיתכן ויאלצו אותו בדרכים משלהם לעשות זאת.

משלא עמדה לפניו שום ברירה, נאלץ הרבי ר' זושא להודות על האמת ולספור לרב העיר את הדברים כפי שהיו. כך סיפר בקצרה כי זה כמה חודשים שהוא נוסע מביתו, נע ונד ברכים פעם אחרי פעם, עד שעלה בידו לקבץ סך של חמש-מאות רובל, לצורך השאת בתו הבוגרת אשר בביתו. אלא שכיוון שראה ושמע את בכיה של האשה האלמנה, נכמרו רחמיו והחליט לתת לה את כל כספו בתואנה שמצא את הכסף אשר אבד לה. כאשר התחיל להוציא את הכסף מכיסו ולמנותו בכדי למסור לאשה האלמנה, שמע כי נעשה רעש גדול בשמים על כי איש פשוט אשר כמורה עומד לעשות מעשה כזה המתאים לצדיק. בשמועו זאת היתה לו הנאה ממה ששמע, אלא שאז שמע שוב כי בשמים התעורר עליו תרעומת על כך שקיבל הנאה עצמית ממעשה המצוה אשר עשה. והואיל ומצוות לאו ליהנות ניתנו, יצא פסק-דין בבית-דין של מעלה, שיטלקו ממנו את כל המדרגות הגבוהות עליהם הגיע ברוב עמל ויגיעה לאורך ימיו ושנותיו. בשמועו זאת - כך סיפר לרב - חרד ונלפת מאד על העונש הגדול שיגיע לו על כך, והחל לבכות בשברון לב, עד ששמע פסק אחר מבי"ד של מעלה, שבאם יקבל על עצמו בזיון גדול ברבים אזי ייחל לו על הנאתו מהמצוה שעשה. תיכף ומיד קיבל על עצמו בשמחה רבה את הביזיון, אבל עדיין חשב ודאג שמא לא יהיה מי שירצה לבזותו בזיון גדול. עד שירחמו עליו מן השמים ועלתה מחשבה ברעיונו, שיקח לעצמו חמישים רובל בשכר טרחה, ובלי ספק ירעשו ויתקוטטו איתו על כך כל הנאספים. ואכן כך היה, כשסחבו אותו ברחוב העיר והמון רב נגרוו אחריו עד שבא אל רב העיר, ועוד לפני לו ביזיון גדול כאשר יוציא אבד-כרחו את המשישים הרובל על מנת להחזירם לאשה, וכל תקוותו היא שיתכפר לו בביזיון זה על הנאתו מהמצוה שעשה ומשמים ישאירו אותו במדרגתו ולא יזיירוהו... כששמע הרב את כל הסיפור, נאלץ 'להרשות' לנאספים לעשות מה שרצו ולהוציא מרבי זושא שלא בכבוד את הסך הנ"ל. כמובן שבצאתו החוצה ליוו אותו כל העומדים בשוק בקריאות גנאי ואף המשיכו לבזותו באומר ובדברים, עד שהתרחק מעיניהם והמשיך לדרך.

לאחר זמן מה, חשב הרב לעצמו שראוי גם הוא עשה שלא כהוגן בכך שלא חלק כבוד גדול לרבי ר' זושא, והוא קם ונסע אליו לביתו על מנת לפייסו. כששמע הרבי ר' זושא כי הרב מגיע לביתו, מיהר ללבוש את בגדי-השבת שלו ולצאת לקראת הרב, וכמובן שהניסו בכבוד לביתו. הרב, שבא לפייס ולכבד ונמצא מכובד, הרגיש בעצמו שלא מגיע לו הכבוד הגדול מהרבי ר' זושא, והבחיר לו את מטרות בואו שהיא לפייסו על כך שלא נהג עימו בכבוד הראוי לו. "לא כיבדתם אותי כראוי!" נזקק רבי זושא לעזמת הרב, "חלילה וחלילה! את הכבוד הגדול והראוי לי ביותר חלקתם לי בהיותי בעירכם". הרב, שלא הכיר כדבעי את הרבי ר' זושא ולא ירד לסוף דעתו, חשב כי מפני כבודו או מפני השלום הוא מרשה לעצמו לשנות מן האמת. אולם הרבי רבי זושא אכן הרגיש כך ואף הסביר את זאת לרב, כי כיוון שהענישו אותו מן השמים שיקבל על עצמו ביזיון גדול וזה יהיה חתיקו של, הרי שהביזיון שקיבל בעירו של הרב נחשב בעיני רבי זושא ככבוד גדול. מפני שהיה בו חתיקו לנפשו שלו. "דווקא בכוחך היתה לי הצלה וישועה, על כן מחויב אני בכבודך הרבה יותר מהכבוד שאתה חייב לי..."

(עפ"י כתבי הרה"ח מרדכי אהרן פישמן ע"ה - לכבוד יומא דהילולא של רבינו הק' הרבי ר' זושא מהניאפולי זי"ע)

ודלים וקשי-יום, שידעו והכירו את טוב ליבו ורוח נפשו וביקשו את עזרתו, העניק להם ביד רחבה מצורו כספו. לא יפלא אפוא כי עד אשר הגיע לביתו, כבר לא נותר בידיו מאומה...

בראותו כי כך פנה אל הרבנית ואמר לה כי את הבטחתו תשמור נפשו וא"ה בימים הקרובים הבאים עליהם לטובה יצא שוב לדרך לפקוד את ערי מושבות חסידיו. הוא אמנם כך עשה, אולם כמעשהו בראשונה כך מעשהו באחרונה... כך חזר הסיפור על עצמו, נשנה ונשלש, כשהרבי ר' זושא אוסף בנטיעתו סכומי כסף נכבדים אך בדרכו חזרה מעניקים לעניים וחתור לביתו בימים יקניות. משראו בני ביתו כי כך הפצירו בו כי בפעם הבאה שישע יחזור בדרך עקלתון ולא יחנה במקומות שמכירים אותו; כך יוכל להגיע לביתו שלם בממונו, ואף הם יזכו להרווחה להם ממתנים ומצפים כל-כך.

קיבל עליו הצדיק הרבי ר' זושא את הדין, וחזר ויצא שוב לדרך. גם הפעם נצטבר באמתחתו הסכום הנדרש, ומשראה כי כך הסב את דרכו לכיוון עירו ומקומו. אלא שהפעם עשה כפי שיעצו לו ופנה לדרוכים ואכסניות בהם לא הכירוהו.

ויהי לעת ערב, כאשר נכנס לאחת האכסניות כדי לפרוש למנוחת לילה, נקלע לעיצומה של מהומה גדולה. כל הנמצאים במקום רצו מבוהלים לעבר חדר המבוא, שחיים בהתרגשות על התעלפותה הפתאומית של אשה שחלפה במקום. ומנסים להצילה ולעוררה מעלפונה. מקול בכיה ודיבורה הקטוע של האשה, הבין רבי זושא כי מדובר באשה אלמנה, אשר זה עתה נעלה אל הבור שספה שהחיל הון רב, חמש מאות רובל צוררים וארוזים ומוכנים להוצאות גישואה הקרובים של בתה היתומה. "ואני, אנה אני באה!?" זעקה האשה במר ליבה וכמעט שלא התעלפה בשנית.

כשאך שמע הרבי רבי זושא את הדברים, ניגש בחשאי אל אחד מראשי המדברים והודיעו כי הוא מצא את האבדה, והנה עוד רגע רק יפוק את אמתתו ויוציא הימנה את צרור הכסף האבוד. שמחה של רגיעה פשטה על פני כל הנוכחים, ששמחו כי כך מרה הגיע סוף הטוב של ההתרחשות הנוראה שהתחוללה לנגד עיניהם. הם הביטו בעיניים סקרניות בהלך הפונה אל פינת הבית, מוציא מאמתתו צרור כסף, ושולף ממנו סך של חמש-מאות רובל, שיעור רגע קט יחזרו ליד האלמנה הבוכיה. אלא שלתדהמת כל הנוכחים, נצפה לפתע אותו הלך כשהוא מוציא מתוך צרור הכסף מטבעות בסך של חמישים רובל, מכניס אותן לכיסו לעין כל, ואומר לעצמו ולסובבים אותו כי את המטבעות הללו הוא לוקח לעצמו כשכר-טרחה עבור החזרת האבדה...

בין רגע נהפכה הקערה על פיה. אם ברגעים האחרונים שחו כולם על צדקתו של האורח הבלתי מוכר שלא מנע את עצמו מלקיים את מצוות "השבת אבדה" והזדרז לעשותה בנפש פצצה, הרי שבראותם את הקורה הגיבו בחריקת שניהם כבעט ובטרוניות על המעשה הנבזה, וברקע נשמע שוב קול בכיה של האלמנה המתחננת על נפשה לכל פירשי לעצמו את חמישים הרובלים, שכן כל כספה מוקדש לצורכי הוצאות הנישואין ואין לה מאיפה לממן את הפרש.

אולם לתדהמת הכל, כאילו אינו שומע את קול הקהל הרוע, ומשיך ההלך האורח בשלו, מסרב להחזיר את האבדה במלואה ומתעקש על חלקו כשכר-טרחה. כשראו האנשים המתאספים כי מגוי וגמור עמו החתיק בחמישים הרובל שיקח לעצמו, נמנו וגמרו כולם פה אחד כי על האשה לקרוא לעולם לה תביעה בפני רב-העיר, ואף אם לפי ההלכה הצרופה אי אפשר לחייבו בדבר, אולם הרב לבטח יצליח לשכנעו כי אין זה מן הנאה והיאות לאיש חסיד אשר כמורה להתדיין עם אלמנה מסכנה עבור דבר שכזה. משנפלה ההחלטה בקרב הקהל, מיהרו כמה גברתנים מביניהם ותפשו לו לאורח בידיו, וכך הולכיהו ברחוב העיר לעבר בית הרב, כשמהאוריהם משתרך שובל ארוך של סקרנים הבוים לו בליבם על המעשה אשר לא יעשה. הגדילו לעשות אלו שביטאו במו פיהם שלל גערות וכינויי לעג על הנאשם המובל בראש חוצות, ובוזנותו היו גדולים עד מאוד.

ימים קשים עברו על הרבנית הצדקת, עקרת ביתו של רבינו הרה"ק רבי זושא מהניאפולי זי"ע. הילדים הצעירים בגרו זה מכבר והיו לאנשים בעלי שם טוב. השדכנים ב"ה מתדפקים על הדלת מעשים שבכל יום, אולם בשומעם מפיה כי אין ביכולת המשפחה להתחייב אף לא סכום כלשהו עבור נדוניה, הם מדיירים רגליהם משערי ביתם. אמנם העניות והדלות היו מאז ומעולם תרשבות קבע בביתו של הרבי ר' זושא, אולם מעולם הן לא השפיעו עליה לרעה, שכן היתה רגילה בכך ולמשה לטוה ולשמותו בחלוקה. כל מהלך החיים בבית הדל הוצנע והנהל באווירה הרחוקת הגבוהה אותה השרה האב הצדיק והקדוש, אווירה קדושה ונעלה שנבעה מהנהגותיו הקדושות של אותו צדיק וקדוש, סגנון של ישראל. האמונה הפשוטה והברורה במי שזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים, היא אשר נסכה גם בעקרת-הבית את הכוחות הנדרשים להחזיק מעמד בבלות הנוראה שאפפה את חייה. יום יום, לאחר שהיתה מאכילה את ילדיה במה שזימן לה הקב"ה לאותה סעודה, שזאת לא ידעה מה ומזימן יתן להם בארוחה הבאה, אך עם כל זאת חיה באמונה איתנה ושמחה עצומה ובהרגשה כי אינה חסרה דבר. נר להגליה ואור לנתיבתה היו אותם דברים ששמעה מפי בעלה הק' הרבי ר' זושא, בתשובה לשאלת החסיד שנשלח אליו ע"י המגיד הק' בכדי ללמוד ממנו איך מקיימים את המשנה "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". כמו היה זה אך היום וזכרת היא את תשובתו שנאמרה בהשתוממות ובמשיכת כתפיים: "וכי הרבי שלח אותך אלי בשביל לברר ענין זה? מהיכן אדע היאך מברכין על הרעה כשם שמברכין על הטובה, והלא עלי לא עבר מעולם שום דבר רע!?"

כל זה נכון היה לחיי היו יום, כשהשאלות והקשיים נעים סביב האכלת הילדים. אולם כעת, כשהגיעה הבת הבכירה לפרק 'בתולה נישאת' ולרש אין כל וכל, תקף אותה רפיון מסויים ויצר סדק קל בחומת האמונה המיממה. שהותה בבית כל היום לצד הבת הבוגרת, חיזקה עד מאד את אבאה, ומשלא יכלה לשאת את סבלה החליטה לעשות מעשה. פנתה בחשאי להתדפק על דלת בית-המדורש, שם היה הרבי ר' זושא ספון תדיר ועוסק בעבודת קודשו, והתחננה בפניו כי יאות לעשות לפחות מעט מעשי השתדלות לצורך השאת צאצאיו, בכך שיצא לשוב בארץ בקרב אנשי שלומם ומכיריו הרבים והם לבטח לא יעזבוהו וישתדלו לעמוד לימינו ולסייעו כדי שיוכל להגיע להשאת צאצאיו בכבוד. שמע הרבי ר' זושא את דבריה והאזין לשועתה, ניחמה ודיבר על ליבה כי אל להם לעזוב את דרכם האיתנה באמונת אומן בה צעדו כל ימיהם, ועודדה כי ישועת ה' כהרף עין. הועילה הצעה לשעתה, אולם משנכזבה תוחלתה לראות את השדכנים שבים להתדפק על דלתם, כשל שוב נח סבלה, והחלה להתדפק יום יום על דלתי בית-המדורש, לשוב ולהתחנן בפני בעלה הצדיק כי יאות לעשות מעשה.

יום אחד הוסבה אל המתרחש תשומת-ליבם של כמה מהחסידים באי בית-המדורש, שפתפו במהרה במה המדובר, אולם קצרה ידם מלהושיע בהיות שגם הם היו עניים ודלפונים כמו רבם הקדוש. נתיישבו לרון בדבר עד שהגו תוכנית מעשית כיצד להושיע את בית הצדיק מצרתו. אברכים צעירים ומעשיים מבין החסידים, מיהרו להשיג מאי-מי עגלה וסוס, והעמידו אותם לפני רבם הק' כדי שיוכל לצאת לפקוד את ערי מושבות חסידיו הנאמנים, ועם עזרתם הסספית יוכל להשיא בכבוד ובהרחבה את ילדיו המתבגרים.

משלא היתה בידו ברירה אחרת נכנע הרבי ר' זושא לבקשות ולהפצרות ויצא לדרך. ברכת ה' שרתה עליו וה' הצליח דרכו, ועד מהרה הצטבר בידו סכום מכובד אשר יכל להספיק לצורך המטרה הנעלה עבורה טרח ויצא לדרך. הרבי ר' זושא לא אבה להשתתות עוד בדרכו, ומשראה כי צרור כספו מספיק לעת עתה, מיהר לצאת לדרך חזרה על מנת לשוב לבני ביתו ולשמחם. אולם לא איש צדיק כהרבי ר' זושא ישמור לעצמו את הכסף שבידו, אותו קיבל בסיעתא דשמיא מרובה. בכל מקום בו חנה במסעו לכיוון עירו וביתו, משאך הקיפוהו עניים

סגולות מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" (כ"ה) הלא המזה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב שלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות לשון הקודש

והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם. (שמות ו, 1)

נגאלו בזכות שלא שינו את לשונם

רב הונא בשם בר קפרא בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם ראובן ושמעון נחתון ראובן ושמעון סלקון, שלא שינו את לשונם כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש היה מדבר.

(ילקוט"ש שמות רמז רכו)

היה קשה למשה רבינו לדבר עם פרעה בלשון מצרים

וידבר משה לפני ה' לאמור הן בני ישראל לא שמעו אלי וגו' יש לפרש מה שאמר ואני ערל שפתים דגם בזה יש קושיא לפי שהיה קשה למשה רבינו ע"ה לדבר בלשון מצרים כדכתיב (תהילים קיד, א) בית יעקב מעם לועז, וכשהיה מדבר עם ישראל היה מדבר בלשון הקודש, כמו שאחז"ל (ויק"ר לב, ה) שלא שינו את לשונם והיו מדברים בלה"ק, אבל כשדיברו עם פרעה לא מביעיא לפי דעת המדרש שהיה אותו פרעה שהיה בימי יוסף כמבואר לקמן שלא הכיר בלה"ק כמשאחז"ל (סוטה לו ע"ב) אלא אפילו היה מלך חדש, מ"מ מחמת טומאת מצרים לא היו יכולים לסבול לה"ק כמו שאמר הכתוב (שם פ"א, 1) בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע, וגם הוא כבוד המלכות לדבר עמו בלשון עמו, וזה שאמר ואני ערל שפתים דהיינו לשונות אחרים שהלשון נקרא שפה כמו שנאמר (בראשית י"א, א) ויהי כל-הארץ שפה אחת.

(פנים יפות שמות ה, יב)

גם הנשים לא דיברו בלשון לע"ז

בית יעקב מעם לועז (תהילים קיד, א), שהנשים שנקראו בית יעקב לא שינו לשונם לדבר בלשון לע"ז, ולא שינו שמותם שכל שמות ישראל קראו בלשון הקודש כמ"ש (בראשית כ"ט, לב-לג) ראובן כי ראה ה', שמעון כי שמע ה'.

(פנים יפות ויקרא כה, י"א)

מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא

תני בשם רבי מאיר כל מי שהוא קבוע בארץ ישראל ואוכל חולין בטוהרה (שגורם טהרת הגוף), ומדבר בלשון הקודש (שגורם טהרת הנשמה) מובטח לו שהוא מחיי העולם הבא.

(ירושלמי שבת פ"א ה"ג ע"פ קרבן העדה)

טעם שנקרא לשון הקודש

וכן הטעם אצלי במה שרובותינו קוראים לשון התורה "לשון הקודש", שהוא מפני שדברי התורה והנבואות וכל דברי קדושה כולם בלשון ההוא נאמרו, והנה הוא הלשון שהקב"ה יתעלה שמו מדבר בו עם נביאיו ועם עדתו, אנכי ולא יהיה לך ושאר דברות התורה והנבואה, ובו נקרא בשמותיו הקדושים אל, אלהים, צבאות, ושדי, וי"ד ה"א, והשם הגדול המיוחד, ובו ברא עולמו, וקרא שמות שמים וארץ וכל אשר בה, ומלאכיו וכל צבאיו לכולם בשם יקרא מיכאל וגבריאל בלשון ההוא, ובו קרא שמות לקדושים אשר בארץ אברהם יצחק ויעקב ושלמה וזולתם, והרב אמר במורה הנבוכים (ג, ה) אל תחשוב שנקרא לשוננו לשון הקדש לגאותנו או לטעותנו, אבל הוא בדין, כי זה הלשון קדוש לא ימצאו בו שמות לערוה וכו' והנה אין צורך לטעם הזה, כי

הדבר ברור שהלשון קדש קדשים הוא כמו שפירשתי - והטעם שהזכיר על דעתי איננו אמת וכו' ואם מפני טעמו של הרב, היו קורים לו "לשון נקיה".

(רמב"ן שמות ל, יג)

לשון הקודש האצילה בלשונות

אמר הכוזרי: וכי יש לברית מעלה על פני שאר הלשונות הלא בין אלה יש שלמות ועשירות ממנה כאשר אנו רואים זאת בעינינו.

אמר החבר: קרה אותה מה שקרה את נושאה נחלשה בהחלשם ונדלדלה בעקב התמעטם, אולם מצד עצמה היא האצילה בלשונות כידוע לנו מפי המסרת ולפי ההקש ההגיוני על פי המסרת, זאת היא הלשון אשר בה נגלה האלוה אל אדם ואל חוה ובה דברו השנים ביניהם, ראה לדבר השם אדם נגור מן השם אדמה, והשם אשה מן איש וחווה מן חי, וקין מן קניית, ושת מן שת (וכן נה מן יחמנו), ומלבד זה יש אתנו עדות התורה על כך וקבלת איש מפי איש עד עבר (ועבר הרי קבל מנה ונה מאדם), כי עברית היתה לשוננו של עבר ועל שמו נקראה עברית, כי הוא שמר עליה גם בדור הפלגה ובלבול הלשונות (ואברהם שמר עליה אחרי עבר), אמנם באור כשדים דבר אברהם ארמית כי הארמית היתה שפת הכשדים, אולם העברית היתה לו לשון מיוחדת במעלה לשון הקדש והארמית לשון חל, אך ישמעאל בנו נשא את הארמית אל ארץ ערב וכך נעשו שלש הלשונות האלה הארמית הערבית והעברית דומות זו לזו באוצר השמות, אשר להן ובנטייתיהן ובשמושיהן אשר ליתרון הלשון העברית מצד ההגיון הלא הוא מבחינת העם אשר מצאה נדרשת לו בדבור הנשגב ביחוד בהיות הנבואה נפוצה בקרב העם הזה וכו'.

(ספר הכוזרי מאמר שני אות סו-סח)

שם דבר מלשון הקודש הוא שמו באמת למעלה

וכמו שההיות והשמות הם סוד אצילות, רק השמות הם ההתפשטות ההיות, וההיות הם חיות של השמות, כך כל תיבות לשוננו הקדושה התיבות הם למעלה וכל הנקרא בשם זה למטה בגשמיות המה התפשטות והשתלשלות השפע מלמעלה רבבות מדרגות עד שנתגשם, ואותו שם דבר הוא חיות של הדבר ההוא. לכן כל שם דבר מלשון הקודש הוא שמו באמת למעלה.

(פרי הארץ פרשת ויגש)

שם הדבר בלשון הקודש הוא שמו האמיתי

תתבונן הדבר דהנה העולם נברא בלשון הקודש, אם כן כל דבר ודבר הנמצא בעולם, שמו האמיתי הוא בלשון הקודש, ושאר הלשונות הם רק לסימן, למשל המאכל הנעשה מחיטים נקרא בלשון הקודש לחם והוא שמו האמיתי, ובשאר הלשונות כשנרצה לדבר מאותו הדבר, נכנהו בשם אחר כגון ברוי"ט בל"א, ואינו שמו האמיתי רק סימן שתיבה כזו מורה על לחם, אבל אינו שמו האמיתי. אם כן הרי שארי הלשונות הם דומה בדומה לצפופי העופות אשר צפופיהם הם סימן לאיזה דבר הנרצה, והמבין צפופים ידע כוונתם אבל אינם מדברים בשמות האמתיים, אם כן אין מעלת המדבר על מין החי רק בלשון הקודש, הבן הדבר ותודה על האמת.

(אגרא דכלה פרשת ויגש)

דיבור בלשון הקודש מאילוי

תינוק שלא ישמע שום שפה, בהיותו בן שבע הוא יתחיל לדבר בלשון הקודש מאילוי, כן אמר הרמב"ם.

(בנין יהושע על אבות דרבי נתן)

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב - רק בלשון הקודש

אם דורש לשם ה', ה' יתן חינו ושלמו ויהיו דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללבות השומעים ויתברכו כולם כו' וע"כ הקדים לומר כה תברכו בלשון הקודש, שאם ידרוש הדורש בלשון עם זו וילביש דברי התורה במלבוש שק ואפר, אפי' יהיו דברים טובים ונאמרים לשם שמים, מ"מ התורה שהיא חגורה שק אינה נכנסת בלב השומעים. והיינו דתיב כי תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, שאינם מכירים בלשון ארמי, אז תורה יבקשו מפיהו, והיינו כה תברכו בלשון הקודש דווקא וקאי אהם הדורש.

(תורת משה להתת"ס, פ' נשא ד"ה כה תברכו)

כשאדם שומר פיו אף אם ידבר בשאר לשונות דיבוריו הם בכלל לשון הקודש

יש להתבונן אמרו שלא שינו את לשונם, איך היה באפשרי לדבר לשון הקודש תמיד הלא בין עם ולשון אחרת התגוררו אשר לא הבינו לשון הקודש והיו מוכרחין לדבר עמהם בלשונם. גם מהו גריעות שינוי הלשון כו', ולבאר כל זה נראה כו' כשהאדם שומר פיו ולשונו דהיינו ששומר עצמו שלא יפגום ברית הלשון במאכלות אסורות, וגם שלא ידבר שקרים ולשון הרע וליצנות ודומיהן, אז פיו ולשונו הם בקדושה ואינם תחת הסטרא אחרא שאין אחיות החיצוניים בה' מוצאות פיו, ואז אף אם ידבר בשארי לשונות דיבוריו הם בכלל לשון הקודש, שיעקר לשון הקודש ביאורו שלשונו אשר בפיו שקשורים בה הכ"ב אותיות היא קדושה על ידי ששומרה מכל דברים הפוגמים ברית הלשון, ולכן נכנסין דברי תורה בתוך מעויו שאין אחיות החיצוניים בדיבוריו שהם צירופי אותיות התורה ואינם יכולין לבלבלו. אכן באם ח"ו האדם פוגם ברית הלשון במאכלות או בדיבורים האסורים כרכילות וליצנות ושקרים ודומיהם, אדם כזה הוא מכניס פיו ולשונו תחת הסטרא אחרא ולכן יש להם אחיזה לבלבל גם תורתו ותפלתו בשקר והתפארות ח"ו, ואז אף אם ידבר בלשון הקודש אינו בכלל לשון הקודש באמת שאין לשוננו אשר בפיו קדושה.

(מאור ושמש רמזי פסח ד"ה ויראה)

כשיגיע משיח ישתכחו כל השפות ולא ידעו אלא את לשון הקודש

אמר רבי מנחם מנדל מרימנוב בו ברגע שיבוא משיח צדקנו ישתכחו כל השפות שבעולם ולא ידעו אלא את לשון הקודש בלבד, שנאמר (צפניה ג, ט) כי אז אהפוך על עמים שפה ברורה.

(אבות על בנינים הקדמה ד"ה בצפניה)

בשדה השמיטה

פרשת ויחי

פנינים מתוך שיעורי השבועי של הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א

עונג שבת

בכל שנת השמיטה

ביעור כפרשת ויחי נתבאר בס"ד שיש ענין של שמחה בכל שנת השמיטה, והוא כענין השמחה של שבת קודש שבו נאמר 'ישמחו במלכותך שומרי שבת', וגם שביעית נקרא שבת, ויש להוסיף מש"כ הארז"ל (טעמי המצות שבס' ליקוטי תורה פ' בהר) דבשמיטה עולים העולמות דבריאה יצירה ועשיה עד המלכות דאצילות, א"כ זהו ישמחו 'במלכותך' שביעית בבחינת מלכות.

ועתה נוסף ונבאר שיש גם ענין של 'עונג' בשנת השביעית כמו בשבת קודש, כמש"כ בס' 'לקט שיחות' (מגרי"ל אייזיק שר זצ"ל ר"י סליבדקא, פ' בהר) אחר שהביא דברי הרמב"ם שכ' שביעית היא שבת בשנים, וזה סוד מסודות התורה, כתב: וא"כ כמו ששבת יש עיקר גדול של 'וקראת לשבת עונג', כן הוא בשבת הארץ, שבכל השנה הזו צריכים כל ישראל להתענג על ה', כמו בכל ש"ק, והסבר הענין הוא עפ"י ש"כ בשאלות (א) בטעם מגוחות השבת ועונג השבת, כי בו שבת מכל מלאכתו. היינו שהוא זמן חנוכה הפלטרין של מלך, ולשון 'יחל אלקים ביום השביעי' (בראשית ב, ב) אינו שאז סיים למלאכתו, שהרי שבת ביום השביעי הוא [כמש"ק רש"י שם, וכן הך בתר"י, פ' ט], אלא הוא מלשון 'כלולתי בתי' חנוכה הבית, והאדם מוזמן לשולחן המלך לשמוח עמו בחגיגת ביתו, וכן הוא בשנה השביעית במשך השנה כולה, כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי' (ויקרא כ"ה, כ"ג), היינו אורחים מוזמנים לשולחן המלך, וודאי זה עדיף להיות סמוך על שולחן המלך שהוא אבינו שבשמים מאשר להיות בעלים על נחלת שדה וכרם שיש לה גבול ומיצה. ובספר יוסיפון (פכ"ג) מנצא מפורש שיהיה חיונים בשנת השמיטה. שמסופר שם על מלחמה שערך הורקנוס נכדו של מתתיהו החשמונאי עד אשר אמר: 'חדל אני מהמלחמה, הנה שנת השמיטה באה אשר קדש לה', ואינו רוצה לשפוך דם בשנת הקודש, ויהי לימים אחרים ותבא שנת השמיטה אשר יחוגו בה היהודים, וישמרוהו כיום השבת, ולכן חדל הורקנוס מהמלחמה ושב וישראלמה ע"כ. הרי שכתך נהנו בישראל להשמור מדברי חולין כיו"ט בשנה זו, ולא די במה שאנו משתדלים בקיום הלכות השמיטה ואין אנו חושבים איך לשמוח ולהתענג על ה' בשבת הלזו. 'שבת לה' הוא טעם המצוה ונשמתה, ובלעדיו הרי היא כנוף בלי נשמה, ויש לנו לצייר לעצמנו איך כל ישראל שבתו לה' שנה שלמה, בבגדי שבת, ובזיו פנים של שבת, והתענגו על ה', וידעו דעת אלקים שהם בנים למקום ותושבים עמו וממוכים על שולחןו.

עומק הבאר

עיונים בפרשת השבוע מהרה"ג יהודה שלפוןרסקי שליט"א מרבני לומדי בית מדרשונו ב"ב

בענין מש"כ רש"י שמשנה ואהרן שקולים היו

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני מארץ מצרים על צבאותם (ו' כ"ו)

מה שהקדים כאן אהרן למשה, כגון ברשב"ם ובאב"ע וכו' מהר"ל ד', שאצל הלידה הקדים אהרן למשה לפי שהיה גדול משה, ואילו אצל הדיבור הקדים משה לאהרן לפי שהוא היה העיקר, וע"כ בס' אצרות מגדים שהארץ בזה בטו"ט.

ובס' דרש משה כ' וז"ל ויש לבאר שכיון שאהרן עשה כל ימיו ובשלימות רצונו של הש"ת מה שבכוחו היה לעשות, הוא שקול כמשה, אף שמשנה הויה בעצם גדול ממנו, מ"מ כיון ששניהם עשו מה שצטוו כפי יכלתם שניהם הויה בעמלה ע"כ. ולפי"ז מבאר שם סוגיית הגמ' (בב"ב י"ג) יוסף בדר"י חלש אינדיה, א"ל אבוא מה חזית א"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל עולם ברור ראית ע"כ. והביאור הוא דעליון הוא מי שכחותיו וכשרונותיו גדולים שם הוא למטה אם לא עשה כפי כחו. משא"כ הקטן אם עשה כפי כחו, אף שכאן הוא תחתון, למעלה הוא גדול שעשה כל מה שביכולתו ע"כ. וע"כ בס' 'אהל משה' כאן (להגמ"י שיינרמן י"ג) מש"כ בזה דברים נפלאים, וידוע שהרבי ר' זושא זצ"ל אמר ששל"ת לא יסאלו אותו למה הוא לא היה במדרגת הקדמונים, אלא למה לא הייתי ר' זושא?]

והנה בחתופתא (סוף ברייתא) איתא רשימה של דברים שקולין זה כזה, וכן משה ואהרן, ואילו במתנ"י שם איתא רק כבשים ועזים תורים ובני יונה אב ואם, וצ"ב מדוע במתנ"י לא תנן מה דתנן בחתופתא, וי"ל בכמה אופנים, או משום שבאמת אינם שקולים ממש וכמשנ"ת לעיל, א"ל תנא ושייה, א"ל הדמשה לא מנתה אלא כאלו שיש בהם נפ"מ לדינא.

א כ"א ייחס גדולתו ומעלתו לזולתו

והנה במדר"י שה"ש (ו' ה) איתא בזה"ל: שני שדיך, אלו משה ואהרן וכו' וכי' מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחבירו, כך היו משה ואהרן, והי"ד הוא משה ואהרן וכתב הוא אהרן ומשה לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול משה בתורה, ו' אבא אמר משל למלך שהיו לו שתי מרגליות טובות ונתנן בכף מאזניים לא זו גדולה מזו ולא זו גדולה מזו כך הם משה ואהרן שוים ע"כ' המדרש, וכנראה שיש שלא גרסו במדרש מילת 'בתורה', ולמשל שבפי' עץ יוסף כ' שהיו שקולים בצדקות וחסידות, וגם בשאר המקומות בחז"ל ליתא חיבה זו. ונתתיק לשונו הצח של פירוש ענף יוסף ע"ה המדר"ר (בשה"ש וז"ל: הכונה שנודע שמשנה ע"ה היה גדול מאהרן בשפע הנבואה וכו' ונתתיק בו ית' כך גדול כמו בעשיית אומות ומופתים, מה שלא הגיע אל מדרגתו בזה בלי ספק אהרן קדוש ה', אמנם אהרן כבר התפרסם כי גדול כמו במענה פיו לפני מלכים יתיצב לדבר צחות, ונתעלה בזה על משה ע"ה וכו', ולפיכך עשאו ית' לאהרן נביאו של משה ומתורגמנו, משה היה משפיע לאהרן הדבור האלקי ומסמיע בכוחו בעשיית האותות וכו'. וצדקתה היה כי כל אחד מהם דברו עצמו אשר הוא נתעלה על חבירו לא היה תולה הגדולה בעצמו להיות לו קדימת מעלה על חבירו, אלא אדרבה היה מקדים את חבירו עליו דברו הקודם וכו' [בזה ביאר הכתובים כאן, על ההוצאה ממצרים שמשנה חתוב קודם את אהרן, ואילו על הדיבור לפניה, שאהרן היה העיקר כתוב קודם את משה, כי כ"א ייחס גדולתו לזולתו], וזה מאמר הכתוב שני שדיך וכו' האחים האלה אשר לפי האמת הם שני שדיך שני מיני משפיעים משונים זמ"ז, כי הא' משפיע נבואה וזכה עשיית נסים, והא' משפיע לשון למודים ודברי צחות, הם לא מייחשבו את עצמם וכו', [אח"כ ביאר את המשל למרגליות ע"ש] עכ"ל. וגם לפי"ז מייחשבו קו' השלי"ה, דשניהם שקולים אין הכונה שלשניהם היה את אותו מעלות ומדרגות, אלא שלכ"א היה מעלה אחרת. [אלא דצ"ב קצת מש"כ דמעלתו של אהרן זה היה צחות לשונו, והרי לכאן ה' לא הגיע ע"י ע"ז עמל עצמו, וטפי חול"ל מעלת אהרן של אהרן וכו' וכמש"כ אידך מפרשים].

ויש להוסיף בזה את מש"כ בפי' מהר"ו (בב"ר שם) על מה דאיתא שם הדשמים והארץ שקולים הם, וז"ל: ופירושו של תיבת 'שקולים', אין הכונה שהם זומים ממש, כי איך יתכן לזמות הארץ הענווה והגשמת להשמים הספיריים והרוחניים וכו', אף הענין כמו שבארתי כבר וכו' שכל שני ענינים ששניהם עיקרים אפי' אם היו גדול והא' קטן רק שניהם הכרחיים בקיום הדבר נקראו שקולים אף שאינם שוים רק ש"כ"א שלם בענינו ולא יתכן בלעדו עכ"ל, וכן הוא הפירוש גם באהרן ומשה ששניהם שקולים היינו ש"כ"א שלם בענינו ולא יתכן בלעדו. ובברכת הצי"ב (על מבילתא שם) ג"כ 'ב' דשקולים הם היינו דשניהם היו נחוצים בכוחותיהם הגדולים לישראל, וע"ש שביאר שיעיקר כחו של אהרן בשעת יציאתם ממצרים היה השפעת הפרנסה לישראל, ובהו היה יותר ממשו.

ויש להאריך עוד, וזה לחכם ויחכם עוה, ויה"ר שנוכה להגיע למעלת אבותינו ורבותינו, וכבר כ' הרמב"ם (תשובה ה' ב) שכאר"א ראוי להיות כמשה רבינו ע"ה, ובתב"ד א"ל חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

א) האם משה נחשב רבו של אהרן או חבירו כ' רש"י הוא אהרן ומשה, יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולין כאחד עכ"ל.

ובתחילה נציין בזה כמה מקורות בחז"ל בענין ייחס בין גדולת משה לגדולת אהרן. הנה בהמשך הפרשה (ו' ה) כתיב 'ויבא משה ואהרן אל פרעה, והק' במד"ר שם: והלא אהרן היה לו ליכנס תחילה שהרי גדול היה ממנו בשנים, ולמה משה, שהיה גדול ממנו בארץ מצרים שנא' גם האיש משה גדול מאד, [ופי' עץ יוסף שלא ארז אהרן למעט גדולתו בעיניהם], דבר אחר לפי שעתה הקב"ה אלהים עשה על אהרן שגא' ואתה תהיה לו אלקים, ודרך ארץ הרב נכנס תחילה עכ"ל המדרש. ובמד"ר (שמות ג, ט"ז) איתא: ואתה תהיה לו אלקים, אע"פ שהוא אחיך הגדול ממך יהיה מוראך עליו, ומכאן אמרו מורא רבך כמורא שמים. [וכע"ז בשה"ש א, י', וברש"י (לעיל ד, ט"ז) כ' באתה תהיה לו אלקים, רבך ולשה, ובס' 'הוגי שעשועות' שם פ' דרש"י בא לאפוקי מהמדרש, דאין הכונה שמשנה יהיה רב ואהרן יהיה התלמה, אלא הכונה שאהרן יצטרך לשמוע ציוויו של משה, וכמש"כ רשב"ם 'שר ושופט מה שתצווה לו יעשה' עכ"ל. ולהלן פר' בא (י"ב ג) דברו אל כל עבדי בני"י, כ' רש"י וכו' אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר, אלא חולקין כבוד זל"ו ואומרים זל"ו למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים, אמנם ע"י במכילתא שם עוד תירוצים, ור' ישמעאל אומר שם שאהרן היה מרכין אגו לשמוע באימה ממה. והנה באמת אהרן ג"כ למד משה, כדאיתא בערוכין ב"ד, וע"י רש"י (להלן ל"ה ל"ב במדבר ט, ו), ובתני"ט (אבות ד, י"ב) כ' דאע"פ שהיה משה רבו של אהרן, מ"מ כיון דאהרן היה אחיו הגדול לכן היו שקולים [הי"ד בפי' באר בשדה על פירוש]. וברש"י (סוף בשלה) ע"כ פ' בחר לנו אנשים, כ' בחר לנו אנשים, לי ולך, והשווה לו. מכאן אמרו חכמים יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, וכבוד חברך כמורא רבך מנין שנא' ויאמר אהרן אל משה בי אדוני, והלא אהרן אחיו וגדול ממנו [גירסת הגר"א במכילתא שם] מה ת"ל בי אדוני עשאו כרבו עכ"ל. ובמשכיל לודד (שם) כ' אע"פ דמשה רבני הוה רביה מ"מ כהויה שעתא כבר נתחכם אהרן וה"ל תלמיד חבר ולכן גמרינן מיניה כבוד חברך עכ"ל.

והנה בפרשת פסח שני (במדבר ט, ו) כתיב ויקרבו לפני משה ולפני אהרן, וברש"י שם הביא מהספרי שלא יתכן לומר שהם שאלו קודם את משה ואח"כ את אהרן כי אם משה לא היה יודע אהרן מנין לו, אלא בביהמ"ד היו יושבין קודם משה ע"כ. ובספרי שם יש עוד שיטה שהוא מקרא מוסרס, ובאמת הם שאלו קודם את אהרן ואח"כ את משה. [ומשפט לשיטה זו היה יכול להיות שמשנה ידעו אהרן לאן]. וברשב"ם (ב"ב ק"ט) כ' לגבי פסוק דומה לזה בבנות צלפעך שבאו לפני משה ולפני אלעזר שהטעם בסדר הכתוב זה משום כבודו של משה, כדי שלא להקדים תלמיד לרב ע"כ. וצ"ע דהתייחז התם דאיירי באלעזר, אבל כאן באהרן לא שייך למימר הכי, דזה התורה כן מקדימה לפעמים את אהרן לפני משה. והנה בגמ' (ב"ב שם) מפרש המח' גבי בנות צלפעך למי הם באו קודם, האם חולקין כבוד תלמיד במקום הרב או אין חולקין. והק' בעמ' הנצי"ב (על ספרי ה"ל) דהתייחז באלעזר, אבל באהרן גבי פסח שני, מה המח', וודאי אהרן לא נחשב לתלמיד אלא לחבר לפני משה, כמבואר באר"ז פכ"ז [הובא בע"ז ברש"י סוף בשלה ה"ל]. וא"ף שבגמ' בעירובין איתא דכשמשנה נמר לשנות פרקו לאהרן, נסתלק אהרן וישב לשמאלו, ופרש"י שהוא משום שהתהלך לימין רבו וה"ו בור וכ"ו היושב לימינו ע"כ, היינו דוקא באותה שעה ששנה לו פרקו [אז נחשב כחלמיש], ולגמרא דמשה היו צריך ולא לטברא, ועוד מגופא מוכחא הכי, דאלת"ה, האידן היו שואלין את אהרן בפ"ע, הא אסור להורות במקום הרב, אע"כ דאהרן נחשב חבר למשה עכ"ל, ע"ש מש"כ ליישב. והנה בחתופתא (מגילה ג' י"ג) איתא קטן מתרגם ע"י גדול וכו' שנא' ואהרן אחיך יהיה נביאך ע"כ. שמעך דאהרן נחשב קטן לגבי משה, וי"ל דהיינו לגבי נבואה, וכדלהלן.

והנה ברש"י (להלן י"ח, א) כ' דשקול כנגד כל ישראל, וצ"ע מה אם אהרן, וי"ל לייחס ליציאת ממצרים משה היה העיקר וי"ל.

ב) בביאור דברי רש"י ששקולין היו

והנה רש"י כאן כתב יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות וכו' לומר לך ששקולין כאחד ע"כ. והקשה השל"ה הק' (תושב"כ וראו ל"ד) ועוד הרבה מפרשים וכאן כתב רש"י שהם שקולים, וצ"ע דבתורה מבואר כמה מעלות שיש למשה מעלות יתירות על אהרן, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, 'למנות ה' יביט', והאיש משה עניו מאד מכל האדם וגו', ותכח ליישב שמעלות אלו של משה נאמר דוק לאחר מתי, לפי שכאשר משה קיבל את התורה נעשה גדול מאהרן, אבל קודם מתי' שקולים היו. וכע"ז כתבו זק"ה בפנים פיות, ובמשכיל לודד כאן, וע"י בצהר לדרך על פרש"י, וע"ע בתו"מ לחתם סופר ובכתב סופר מש"כ ליישב, ובעיקר מש"כ רש"י יש מקומות צ"ב ב' דלכא"ר רק כאן הקדים אהרן למשה, ובאמת יש מפרשים שכתבו טעם אחר בביאור

התחיינה העצמות היבשות האלה

חנוכת בית הכנסת ה'שילהויף' בסיגט רומניה
בראשות כ"ק אדמו"ר שליט"א מסאטמאר

היישר משדה התעופה שבעיר סאטמאר, התקבל הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א רב קהל שטפנשט בארה"ק וברומניה ומייסד האגודה למקומות הקדושים ברומניה לשיחה ארוכה ומקיפה בקודש פנימה, בה העולו נושאים רבים הקשורים לחיי הקהילות ברומניה ולהתפתחות הרוחנית של יהדות רומניה, בעקבות המעמדים הרוחניים המתוכננים לקראת שבת קודש פרשת תולדות, מעמד חנוכת הבית לבית מקדש מעט זה. הרה"ג אברהם יעקב סלמון הציג לאדמו"ר שליט"א את פרויקט בניית מקווה הטהרה בעיר יאס העומד לקראת תחילת בנייתו, והאדמו"ר שליט"א בירך בחום את הפרויקט הגדול שיפיח רוח של חיים יהודיים בלב רומניה המשוועת לפעילות יהודית ולהחייאת העצמות היבשות בה.

במקביל באותו שבוע, בסופו, נערך בקצה השני של רומניה מעמד מרגש רב הוד של 'התחיינה העצמות היבשות האלה' חנוכת הבית למבנה המפואר ורחב הידיים של בית הכנסת ה'שילהויף', בסיגט שרומניה, בראשות כ"ק אדמו"ר שליט"א מסאטמאר שהופיע כבוד בראשות כחמש מאות חסידים ואנשי מעשה, שבאו לחונן את בית המקדש מעט שהוקם ביוזמתו ברוב פאר והדר חיצוני ופנימי גם יחד, ובתוכו גם מקוה הטהרה הענק והמשוכלל, חדר האוכל והאולם הענק ומטבחי ההכנסת אורחים מאובזרים בכל הציוד הדרוש לצורך קליטת המוני חסידים ואנשי מעשה שהגיעו ויגיעו ברבות הימים לפקוד קברי אבות בעיר סיגט שברומניה.

ביום חמישי עם הגיע כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיר סיגט

שיחת קודש עם כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א בע"ת סיגט יצ"ו

הרב סלמון: מרחק למעלה 400 ק"מ מייאס לסיגט. ולפני כן עוד 400 ק"מ מבורסט ליאס, בתחילת השבוע ליוו למנוחות בבוקרסט את הפרעזידנט של הקהילות, היו שם משלחות מהרבה מקומות ומקהילות מכל רחבי רומניה, וכאשר שמענו על מה שנבנה כאן בצד השני של ראמעניא בארתי ממרחקים להתחזק בזכות הפעילות שנעשית כאן ולקבל מושגים איך צריך לחדש את ההיסטוריה כאן. כי האמת הוא שאף שבמשך ימות השנה אפשר שהבנין שבנו כאן לא יהיה מלא, אבל עצם המעמדים הללו מכניס חיות גדולה בבני ישראל הדרים במדינה זו. כשרואים את הבית מדרש שבנו כאן, הרי זה נתון מושגים מה שצריכים לבנות במקומות אלו. ובע"ה הרי כתוב בגמרא (מגילה כ"ט.) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל שיקבעו בארץ ישראל, אז לעתיד לבא הבית מדרש מכאן יקבע בארץ ישראל, אז בוודאי הרבי יקבל שטח כזה עצום בארץ ישראל לבית המדרש של סיגט ויהיה זה בית מדרש לשם ולתפארת.

בתחילה האדמו"ר שליט"א ביקש להביע דברי ברכה והערכה להגאון הצדיק רבי יואל טוביאס שליט"א רב אב"ד שכון ו' בכ"ב אשר ידיו רב לו בהקמת מקוואות טהרה ברומניה, ואשר לפני כשתים עשרה שנה עת החלו העסקנים לרכוש את השטחים ולטוות את תכניות בניית בית המדרש בסיגט, סייע רבות בקשריו הענפים עם ראשי הקהילה היהודית ואנשי העירייה המקומית, לבל יעמדו מנגד ויתנו כתף להשלמת פרויקט רב מימדים זה.

הרב סלמון סיפר לאדמו"ר כי הגיע כעת מהעיר יאס, ובתחילת השבוע בבוקרסט שם נערכה הלויית הנשיא של הקהילות היהודיות ברומניה, ועתה אנו זוכים להשתתף במעמד של פעילות להחייאת היהדות בקצה השני של רומניה שלבטח תקרין ותשפיע על כל האיזור ועל כל יהדות רומניה.

הרב סלמון: אנו באים עכשיו מהעיר יאס. אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: מזה מקור משפחתכם? הרב סלמון: אני נכדו של הגה"צ ר' שמואל טוביאס זצ"ל רבה של פיאטרא ניאמץ שפעל רבות במסירות נפש גם ברומניה וגם כשעלה לארה"ק להחזיק דת ישראל על תילה. כיום הקמנו קהילה קדושה ובית הכנסת אורחים ביאסי פה ברומניה.

אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: האם אתם גרים פה ביאסי. הרב סלמון: אנו נמצאים כאן לסירוגין. לפני המגיפה היינו כאן מגיעים יותר, היום הדרכים קשים, נבקש מהרבי ברכה לחיזוק הקהילה ביאסי, ושיהיה הכל על פי גדרי ההלכה הצרופה, כי יש כאן בעיה גדולה הקיימת בכל הקהילות כאן, לדאבוננו נישואי התערובת רבו מאד, ומשום כן יש הרבה שאלות על גיורים לאותם שאינם יהודים על פי הלכה. לפעמים באים לתפחינו מקרים, שבאים בשביל גרות לשם אישות, ולפעמים הנכרית יש לה יותר מושגים ביהדות מהיהודי, ולמגדר מילתא קבענו שאין אנו עוסקים כלל בגירות, שזה שייך רק לבתי דינים קבועים העוסקים בכך.

אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: טוב מאד, אסור להתעסק בזה כל באיה לא ישובון.

אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: העיר יאסי נמצאת בצד השני של ראמעניא, היה לכם מהלך גדול עד לסיגט.

הרב סלמון: נמצא עמנו כאן ר' דן האס, הפרעזידנט של העיר זאלוי בטרנסילבא, יש בקהילתו עשרים יהודים כשרים, ועוד ארבעים יהודים מנישואי תערובת הוא מבקש ברכה לו ולקהילתו.

אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: שיזכו לפעול למען היהודים כל טוב.

הרב סלמון: יאס היום היא עיר בפני עצמה בזכות שיש אפשרות של נסיעה מארץ ישראל ישיר ליאסי, והרי זה על אם הדרך לנוסעים לטשערנוביץ ולשאר מקומות באוקראינא, ויש הרבה שנוסעים דרך יאסי.

ביאסי נטמן הרה"ק ר' מנחם נחום משטפנשט, בנו של הרה"ק מרוזין, שם בנינו אהל על הציון הק' בבית החיים, ואנו עומדים לבנות מקוה בע"ה לצד בנין ההכנסת אורחים שכבר בנינו.

הרב סלמון העניק להרה"ק אדמו"ר שליט"א מסאטמאר את הספר 'אמונת אמת' שהו"ל מהרה"ק אדמו"ר הראשון משטפנשט.

עם הפרודנט של קהילת זאלוי מר דן האס

אדמו"ר שליט"א מקבל את התכנית לבניית המקווה ביאס

זכרון להולכים יהדות רומניה נפרדה מנשיא הקהילות היהודיות

ביום כ"ה מרחשוון תשפ"ב ליוו אנשי הקהילות היהודיות ברומניה את היר"ד ונשיא פדרציית הקהילות היהודיות ברומניה מר אאורל וינר, הנקרא בשמו היהודי אורי בן יונה, לילד העיר שטפנשט ופעיל נמרץ להנצחת זכר הצדיקים משטפנשט, וכל הפעולות הנעשות על ידי מוסדות שטפנשט ו'האגודה למקומות הקדושים ברומניה', משלחת מיוחדת מטעם מוסדות שטפנשט בראשות הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א רב קהילת שטפנשט יצאה לרומניה להשתתף בהלוויה הממלכתית שהתקיימה בבוקרסט בירת רומניה, מסע ההלוויה נערך תחת מגבלות הקורונה ובהשתתפות כל כלי הקודש הרבנים המכהנים ברחבי רומניה, ומשמר כבוד של חיילים מצבא רומניה, במהלך ההלוויה נישאו הספרים לזכר מפי אנשי הקהילה היהודית בראשות הנשיא החדש מר סילווי ווקסלר ובני משפחתו של המנוח שהעלו על נס את פועלו ומסירותו למען יהדות רומניה, ובמיוחד בעת כהונתו כנשיא הפרציה, כהכרת הטוב על כל פעולו למען האגודה למקומות הקדושים ברומניה יצאה כאמור משלחת מוסדות שטפנשט במיוחד מארץ ישראל להשתתף בהלוויה ברומניה, ליד קברו שנכרה בבית העלמין העתיק 'פילנטרופיה' שבבוקרסט ונשא הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א

דברי פידה מהרב רפאל שפר שליט"א הרב הראשי על רקע בנין בית העלמין פילנטרופיה המשך בעמוד הבא

מהנעשה ונשמע ברומניה

המשד מעמוד קודם

דברי פרידה, להלן משא ההספד: אני מתייצב כאן ליד הקבר הפתוח של ידי אמיח למען עם ישראל ולמען יהדות רומניה מר אאורל ויגר ז"ל, הגעתי הרגע מארץ ישראל בטיסה מיוחדת לתת כבוד אחרון לנשיא הפרציה של הקהילות היהודיות לשעבר. כרב קהילת שטפנשט בישראל וברומניה וכיו"ר ה'אגודה למקומות הקדושים ברומניה' אני מבקש להצדיע לגנרל הגדול של יהדות רומניה שפעל ועשה כה רבות לזכר הנצחת יהדות רומניה, אשר בוכותו שוקמו עשרות בתי כנסת היסטוריים ברחבי רומניה ונשמרו מאות בתי עלמין ורבות מצבות קודש לצד תחזוק הקהילות הקיימות הפוזרות ברחבי רומניה.

השבוע נכנס לחודש כסלו, חודש של אור והג החנוכה, המנוח מר ויגר היה אור גדול לכל הפעילות המבורכת שלנו לשימור מורשת יהדות רומניה, הוא הטיח את עצמו וביקר אישית במוסדות בארץ ישראל, בבני ברק, וליד קבר הצדיק משטפנשט בבעתים, ביקר בבית היהודי שהקמנו בית ההכנסת אורחים ביאס על ידי בית הקברות איפה שקבור הצדיק הרבי הראשון משטפנשט, יחד גם ערכנו תפילה בקבר הצדיק הראשון משטפנשט, ביקרנו בבית העלמין בעיר שטפנשט העיר בה נולד ואת זכרה לא שכח כל ימי חיו.

זכינו יחד לננות מויואן לזכר תולדות העיירה ובית הכנסת אורחים בתוך בית העלמין בעיר שטפנשט, הוא זכה לשקם את הכניסה לבית העלמין, לשפץ את הכביש הכניסה ואף בוכותו הונצח רחוב על שם הצדיק באחר מהרחובות של העיירה שטפנשט.

עוד תכננו הרבה תכניות למען מורשת יהדות רומניה ולא את כולם זכינו לממש, עכשיו שאתה עולה לעולם העליון, כל הפעולות המבורכות שלך בחיך מלווים אותך שם לפני כסא הכבוד, בטח תוכל להיות מליץ ישר אצל כל אותם צדיקים וקדושים שאת זכרם הנצחנו בכל כך הרבה פעולות, שנוכה ונצליח למלא את השליחות ההיסטורית שלנו כאן בעולם הזה, כפי שתמיד נהגת להזכיר לפני כל מי שפקפק בתועלת הפעולות להנצחת העבר ההיסטורי המפואר של יהדות רומניה מה אנחנו משאירים כאן בעולם הזה אם לא ננציח את העבר המפואר שלנו לתועלת הדור הצעיר שידע להמשיך וללכת לאורם של אבותינו.

לך בשלום ותנוח בשלום ותעמוד לגורלך לקץ הימין, יהיה זכרך וזכר מפעליך מבורכים ומאירים לעד.

הרבנים ומשמר הכבוד בהלווית מר אאורל ויגר בבוקרסט

כאשר הגיע הרה"ק ר' אורי לאנדמאן ליאס, חיפש מקום להתפלל במקום שאין שם תפילה, ולא מצא, ואז נסע לעיר פודולאי הסמוכה. בעיר יאס קיים עדיין בית מדרשו של הרה"ק מאפטא, שגם הרה"ק מבראדיטשוב התפלל שם.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: יש עובדא שהרה"ק מבראדיטשוב היה בעיר קראלי, וקרא שם המגילה, ובשעת הקריאה קפץ מעל הבימה, ולפני המלחמה היה שם הבימה שאמרו שעל בימה זו קפץ הרה"ק בשעת קריאת המגילה.

הרב סלמון: בספר מעיין החסידות שחברו הרה"ח ר' מנחם גוטמאן מיאס מביא באריכות מה שהיה בשעה שהרה"ק מבראדיטשוב הגיע לעיר יאס אצל הרה"ק מאפטא, שהיה זה שבת גדולה וכל יהודי העיר השתתפו בה.

בחדר בית המדרש של הרה"ק מאפטא יש שם קבר החתן והכלה, והרב גוטמן כותב שהבעש"ט היה שם, ואמר שהם מנעו מגיפה למשך מאתיים שנה, ומעשה זה היה בשנת תק"א, ובשנת תש"א היה הפוגרום הגדול שעשו הרשעים ביהודי יאס, ונהרגו אז כ"ד אלף יהודים.

בבית החיים ביאסי טמונים גם הרה"ק ר' שמעלקא טוביש והרה"ק ר' אהרן משה טוביש.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: הרה"ק ר' שלום טוביביש חיבר הספר שאילת שלום.

הרב סלמון: הרה"ק ר' שלום היה רבה של העיר בוטושאן, ושם מנו"כ, ובנו הרה"ק ר' חיים חיבר הספר חיים של שלום.

אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: מהרה"ק ר' שמעלקא נשאר ההגהות על הש"ס שנדפס בש"ס ווילנא.

הרב סלמון: הרה"ק ר' שמעלקא היה חותנו של הרבי ר' מרדכי'לה מנדבורנא, מספרים שהרה"ק היה משודך עם כלה אחת ששמה היה חיה, וביום החופה היא נעלמה, אמר לו אביו הרה"ק הרבי ר' בערצ'י שימצא לו 'חיה' אחרת, ואכן הרבנית היה שמה חיה, היא קבורה בעיר ביטשנא, ועל מצבתה נרשם הברייתא בפרק שירה 'חיה' אחת יש ברקיע'. הרבי ר' מרדכי'לה לאחר נישואיו היה דר כמה שנים בעיר יאס, ביטשנא סמוכה פה לסיגט מעבר הגבול. כמו כן בנו הרבי ר' מאיר מקרעטשניף ישב בעיר יאס כעשר שנים, והוא נטמן בעיר קרעטשניף גם פה בסמוך לסיגט. בעיר ספינקא הסמוכה כאן לסיגט נטמן הרה"ק מספינקא, וכאשר העלו את ארונו היה פשרה עם גויי המקום שישאירו את המציבה, שלא ידעו שהוציאוהו משם, והמציבה נשארה שם עד היום בשלמות, היו חסידים שהיו הולכים ברגל מספינקא לסיגט.

הרב סלמון: אנו עוסקים הרבה בשימור וגילוי מצבות ברומניה. השבוע חיפשנו בעיר פודולוי מצבתו של הרה"ק ר' אורי לנדמן, ויש בידנו רק המציבה של הרבנית אותה מצאנו השבוע. זהו עבודה גדולה, בבית החיים ביאס יש כמאה אלף קברי ישראל, חלק מהם הם מצבות של כמה מאות שנה, ששיני הזמן נוגסים בהם. אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: זהו פלא שברומניה שמרו הגויים על בתי החיים בשלמות.

הרב סלמון: בשנות המלחמה לא היו כאן הנאצים, אבל הרשעים מרומניה עשו עבודתם.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: בהצלחה גדולה בכל מפעלותיכם.

ונפרדו לשלום

הרב סלמון: הספר הזה נערך מכתבי חסידים וכתבי של הרב מנחם בריאר זצ"ל אביו של אדמו"ר מבאיאן שליט"א הוא נולד בשטפנשט, ואביו הגה"ח ר' יוסף היה רבה האחרון של העיר שטפנשט. אדמו"ר שליט"א מסאטמר: הרה"ק מריבניץ היה מחסידי שטפנשט.

הרב סלמון: הוא היה אצל האדמו"ר השני משטפנשט, הרה"ק מריבניץ נולד בעיר יאסי והתייתם מאביו, והרה"ק משטפניטש קרבו בקירבה גדולה, אביו וזקיניו היו אצל האדמו"ר הראשון משטפנשט.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: פלא עצום המסירות נפש של הרמניצער ליהדות, מן הסתם כתלמיד הוא ראה את זה אצל רבו.

דברו אודות מוסדות שטפנשט

הרב סלמון: זכינו להקים קהילות שטפנשט בעיר בני ברק, ובעיר אלעד יש לנו תלמוד תורה, ובעיר גבעתיים סמוך לציון הרה"ק משטפנשט הקמנו ישיבה על קברו ממש, וכמו כן הקמנו הקהילה ביאסי. ביאסי קנינו בנין ואנו מקוים לבנות מקוה, ונבקש ברכה שנוכה לברך על המונגה.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: מה המצב של הקהילות פה ברומניה?

הרב סלמון: בשנתיים האחרונות בשעת מגפת הקורונה יש חורבן גדול בקהילות היהודיות ברומניה, בתי המדרש סגורים, אין מתפללים בציבור וגם אין נאספים כאחד, מחמת הפחד הגדול, התפילות ברובם נערכים כאן על ידי טלפון.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: השי"ת יעזור שיהיה בהצלחה גדולה.

הרב סלמון: הרה"ק מאפטא זי"ע אמה, יאס ר"ת ס'וף ארץ ישראל.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: הרה"ק מאפטא היה חמש שנים רב ביאסי לפני שהגיע למעוז'בוז'.

הרב סלמון: וכאשר יצא משם, מחמת המחלוקת שעשו עליו חסידי חב"ה, ועשו שם רדיפות גדולות להרה"ק, שחלקו עליו בשיטת הפצת החסידות וענין אמירת התורה, אמר שיש עוד ר"ת של יאס. מסופר שמחמת מה שעשו להרה"ק מאפטא התבטא בחריפות נגד החוזר דשם שלא יוציא שנתו, וכאשר שמע מה שהקפיד עליו הרה"ק מאפטא נסע החוזר תיכף לרבו הבעל התניא, והבעל התניא ברכו שיהיה זקן מופלג, ואכן הוא האריך ימים, והוא נקבר בבית החיים ביאסי, הוא ובניו ונכדיו. אדמו"ר שליט"א מסאטמר: פלא עצום, זה חידוש אצלי כל השתלשלות המעשה הזה.

הרב סלמון: בבית החיים ביאסי קבורים הרבה צדיקים, וביניהם הרה"ק ר' יוסף יאסקע מוואליטשיק, תלמידו של הרה"ק ר' פנחס מקוריץ, ועוד כמה מתלמידי המגיד והחוזר רבי יצחק משה מתלמידי הרב בעל התניא לצד כמאה אלף מצבות נוספות.

אדמו"ר שליט"א מסאטמר: ברומניה היו צדיקים גדולים שהפיצו את תורת הבעש"ט הק', גם הבאר מים חיים היה ברומניה.

הרב סלמון: הוא כיהן כרב הערים טשרנוביץ ובוטושאן. אדמו"ר שליט"א מסאטמאר: יאס הייתה עיר חשובה מאוד ברומניה.

הרב סלמון: ביאס היה נגיד גדול ר' מיכל דניאל, שהיום הוא היארצייט שלו בדיוק [ער"ה כסלו], והרה"ק מרוז'ין היה שולח את הרבנים אליו שיתמוך בהם, והוא היה מחזיק ידי הרבנים.

אדמו"ר מסאטמאר שליט"א מעיין בספר אמונת אמת

האדמו"ר שליט"א בקבלת הסקירה על הפעילות של האגודה למקומות הקדושים ברומניה

באר בשדה - שטפנשט

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקלה שטפנישט

**פוגרום
בוקרסט**

הנאהבים והנעמיים בחייהם ובמותם לא נפרדו
נסח המצבה שלא שרדה ברעידת האדמה.

מצבת האחים הקדושים יעקב ויוסף גוטמן בבית העלמין
פילנטרופיה על המצבה נכתב

פ"ג

האחים הקדושים שנהרגו כאחד בליל הפרעות
ביהודי בוקרשט בכ"ג טבת תש"א ר' יעקב
ומר יוסף הי"ד בני הגאון ר' צבי גוטמן
ת.נ.צ.ב.ה.

ליצדם נטמנה אם הבנים הרבנית עטל גוטמן שהייתה
בת הש"ב מאדו"ד שלא התאוששה מן האסון וכל ימיה
ביקשה לרדת ביגון שאולה לצד בניה. ובמאסר בנה הגאון
רבי אפרים בחדש אייר תשי"ד קיבלה שיתוק ממנו לא
קמה ה"י.

**הכמי
רומניה**

הר"ר יעקב והר"ד יוסף גוטמן הי"ד בני הגאון רבי צבי גוטמן זצ"ל

רב אב"ד בוקרשט בירת רומניה
נעקדו על קידוש השם ונרצחו על ידי הפורעים הליגיונרים הרומנים
ביום גבר האויב בפרוע פרעות בבוקרשט הבידה
כ"ג טבת תש"א
ומנו"כ בבית העלמין פילנטרופיה בבוקרסט

ה'דגל מחנה אפרים' מגדולי ומאורי החסידות ונכד
מייסדה הבעש"ט הק'. גם מצד אמו היה יחוסו רם
ונישא שכן אמו מרת חוה בילא שהייתה בת קדושים,
היתה בתו של רבי מרדכי שמואל בן רבי נחום
מגראנוב נכדת הרה"ק רבי שלום מפראהבישט.
כשרונותיו המופלאים עמדו לו לעלות בדרכי לימוד

במובנים רוחניים וגשמיים גם יחד, ובנוסף לזה היותו
מחוסן בחוסן נפשי אדיר שני תנאים אלו הם שהיו לו
להצלחת כהונתו כרב ומנהיג לקהל עדתו בבוקרשט.
הגאון רבי צבי גוטמן נולד בט"ו כסלו תרנ"ד בעיירה
'הוש', לאביו הגה"ח רבי אריה לייב גוטמן בן רבי
ברוך בן הרה"ק רבי אריה ליב מסדילקוב, נכד בעל

בין גדולי רבני רומניה בדור האחרון נמנה הגאון רבי
צבי גוטמן ז"ל שכיהן ברמה כרב ואב"ד של העיר
בוקרשט בירת רומניה. (ראה אודותיו במצבות מספרות גליון
88). התקופה הארוכה למעלה מארבעים שנה בהם
ישב על כסא הרבנות בבוקרשט היו ימי תהפוכות
ורק איש אשר כמוהו שנתברך ב'כתפיים רחבות'

באר בשדה - שטפנישט

'כרם צבי' דרשות לשבתות ומועדי השנה ודברים בעתם להודמנויות שונות ולמאורעות החיים. במשך השנים נולדו לו לגאון רבי צבי שני בני הגדולים הר"ר יעקב והר"ר יוסף ואח"כ נולדו לו שאר ילדיו בנו הגאון הרב אפרים מ"מ ברבנות בתל אביב וי"ד יעקב חסידי שטפנשט, ושלושה בנות. שני הבנים הגדולים הר"ר יעקב והר"ר יוסף הלכו בדרכי האב הדגול והיו לעסקנים והוגי דעות ידועי שם בקרב הקהילה היהודית בבוקרשט.

בפרוע פרעות בישראל

בכ"ג בטבת תש"א עם פרץ המאורעות והפוגרומים של חיל הלגיונרים בבוקרשט, נכנסו הפורעים חברי "משמר הברזל" לבית הרב, שם שהו מלבד הרבנית והילדים הקטנים, גם שני בניו ר' יעקב ור' יוסף אשר כאמור כבר אז הוכרו כפעילים יהודים נמרצים, ולאחר שקבלו מכות רצח הוציאו הפורעים מהבית, והביאו אותם לבית המעצר של "משמרות הברזל" יחד עם עוד יהודים טובים רבים. ומשם הם הועמסו על משאיות ונלקחו ליער "זילאבה", שם נורו למוות. שני בניו של הרב גוטמן נרצחו במקום, ואילו אביהם, הרב צבי גוטמן, אשר כפסע היה גם הוא בין הנספים ניצל בנס, כאשר הכדורים עברו מעל ראשו ולא פגעו בו, לאחר שברח מהיער הזדמן לכפר הסמוך ליער אולם להוותו נפל שוב לידי המשטרה המקומות שם כבר שלטו הלגיונרים של "משמרות הברזל" ובליילה שוב נלקח לגיא ההריגה ביער ושוב עלה בידו להנצל והוא חזר וברח ונלכד שוב בידי הפורעים עד ששוחרר ע"י פלוגות הצבא, ולאחר כמה ימים שהוחזר לביתו ומשפחתו הדואגים והדווים, זכה אף להביא את נפשות יקיריו לקבר ישראל. בנוסף לכאבו האישי מאוד כאב ליבו כאשר אז ראה את חורבן בית מדרשו והיותו למאכל אש. עם שוך המאורעות אור הגאון רבי צבי גוטמן כגבר חלציו ולא חלפו הימים והוא ייסד מחדש בית מדרש אשר נקרא בשם 'בית יעקב יוסף' לזכר קדושי בוקרשט וביניהם שני בניו ר' יעקב ור' יוסף הי"ד.

מצבת הגאון רבי צבי גוטמן בבית העלמין נחלת יצחק גבעתיים

תמימי דרך, פקידים ועסקנים מקומיים ולאומיים, כשדמותו המקרינה והכריזמטית של הרב מקרינה על כולם והוא היה אהוב לכל, כשכולם רואים "איש אשר רוח בו" כמי שממלא את תפקיד הרב כראוי וכנדרש בשעה קשה זאת, והוא מתגלה בפניהם בקומתו השלימה כרב ובמרצו הבלתי נדלה, ומזוג הלוהט הוא סוחף עמו את העסקנים המקומיים והקים מחדש את כל צרכי הקהילה הדתית הכוללים בתוכם תלמוד תורה. בתי המדרש ובהם שיעורי תורה וחברת ש"ס, בתי חינוך לבנות, מקוואות טהרה, ומפעלי חסד ורווחה, פעילותו העניפה הקנתה לו שם טוב בכל רבדי הציבור והוא הפך לדמות האהודה ביותר בין רבני בוקרשט הבריה. היה זה מאוד טבעי שנבחר כמועמד לרב ראשי של המדינה בבחירות שהתקיימו בשנת ת"ש, ואכן לרגל מועמדות זו כתב את החוברת על 'שליחותו ותפקידו של רב בישראל'. כמו"כ באותה שנה, פרסם את ספרו

וידיעת התורה ומתוך התמדה ושקדנות רבה מיילא כרסו בש"ס ופוסקים, ובגיל 17 כבר נמנה על סגל רמ"י הישיבה בחצר באהוש, כאשר בד בבד עלה ונתעלה והשלים עצמו בלימודי ההוראה ותוך תקופה קצרה הוסמך לרבנות ע"י גדולי הרבנים. בהגיעו לגיל 18 לחופה נשא את מרת עטל בת רבי חיים כסטר שו"ב בקהילת אדויד במשך השנה הראשונה התגורר בבית חמיו ושם אכל על שולחנו, כשהוא מסתופף בצילו של הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאדויד בנו של הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זי"ע וחתנו של הרה"ק אדמו"ר הראשון משטפנשט זי"ע. אולם לא זמן ארוך ישב באדויד שכן כעבור כשנה והוא אך בגיל 19 (בתרע"ג) נבחר כרב העיירה קרואיעשט לשם עבר להתגורר עם משפחתו, ושם ניהג את רבנותו ביד רמה, כשהוא מחיה את חייה התורניים של העיירה ושומר על משמרת הדת, וכל הפרטים הכרוכים בהם: חינוך, כשרות, טהרת המשפחה ובית דין צדק, ומעל הכל ייסד שיעורי תורה וכדו'.

רבה של בוקרשט

שמעו הטוב של הגאון רבי צבי כרב צעיר, נמרץ ומלא רוח עשיה פקע למרחקים, ועם תום מלחמת העולם הראשונה כאשר העולם חזר לבנות את תילי החורבות שהותירה המלחמה, היתה זו תקופה יחסית רגועה עבור אחבני" ברומניה, ואכן בשנת תר"פ נתבקש ע"י ראשי הקהילה היהודית בבוקרשט, לעלות אליה ולכהן ברבנות בעיר כחבר בית הדין, וכרב 'בית המדרש הישן', שהיה מבתי הכנסת הגדולים והפעילים בבוקרשט, באותה תקופה שלאחר מלחמת העולם הראשונה היתה בוקרשט לעיר מרכזית ותל תלפיות לא רק להמוני בני"י מכל גלילות רומניה אלא גם לרבים המוני המזנים מאחבני" פליטי חרב שהתיישבו בבוקרשט, כך שהציבור שהיו תחת משרת רבנותו החדשה של הרב היה מגוון מאוד והיה מורכב מתלמידי חכמים חסידים ואנשי צורה, יחד עם בעלי בתים חשובים, יהודים כפריים, סוחרים

זכור השם מה היה לנו

תיאור מזעזע מפרעות הליגיונרים הרומנים

הוא יעץ לי ברמיזה כי כדאי לי להשאיר בבית לעת עתה ובחששו מכל הגה מיותר אמר לי בטלפון "אשרי יושבי ביתך" ברם, מתוך דאגה לנו, הוא עצמו עזב את ביתו ובא לפנות ערב לביתו להיות עימי. כך נמצאנו בדרת הלילה נאספים אל בית: שני הבנים יעקב ויוסף הי"ד רעייתי ע"ה וכן שלושת ילדי הקטנים יותר: חוה, והבנים אפרים ויצחק. כפי שהשתקף מהתנועה הבלתי רגילה ברחוב שלנו גבר המתח בעיר והלך: בביתו בקומה התחתונה התגוררו מספר זיירים ואחד מהם עלה אלי ויעץ שננעל את השער על מנעול ובריה ושלל נעלה את האור שמענו לו וכך עשינו. הערב עבר עלינו בהאפלה מוחלטת ובדריכות הנפש, השעות התארכו והיו כשנים, לא העזנו לשכב, נשארנו ערניים ומתוחים לבושים בלבושינו הרגילים, ציפינו... אמנם בני יעקב היה אולי במצב רוח פחות מדוכא, אולם בני יוסף הצעיר ממנו [אשר נתברך בעט ספרים היה מרבה לפרסם מאמרים בנגות האנטישמיות] היה כולו אחוז חרדה, חושיו הפנימים אמרו לו שיבאו לחפשו, ולקחתו מכאן... ליבו ניבא... אך אף אחד מאיתנו לא העלה על דעתו לצאת להחליף מחבוא, ומסתבר לאור התוצאות האיומות כי גם אם רצינו לא היתה לנו שום אפשרות כזאת, לצאת,

שכבר היה נשוי והתגורר מרחק מה מביתי, וגם

בית הכנסת 'היכל גראנדה' בבוקרשט לאחר הפוגרום

תיאור מפורט על מה שקרה עמו באותו פוגרום נורא אנו מוצאים בספר ע"ש בניו "שארית יעקב ויוסף" ומשם לספרו "ארץ הצבי": היה זה יום ג' כ"ב טבת תש"א הייתי בביתי ברח' אדמקי 9, סמוך גרנאה לבית הכנסת הגדול [בית הכנסת הזה היום מוכר בשם 'סינאגוגה מארי' - בית הכנסת הגדול, והוא מצוי ברובע היהודי וואקארשט אשר נחרב ברובו בימי צ'אוצ'סקו], בבוקר עוד הלכתי לביהכנ"ס שלי מה שנקרא "ביהמ"ד הישן" אבל בשעות היום כבר הורגשה בעיר מתחוות רבה: תנועה בלתי רגילה של צעירים מתפרעים ושל אנשי צבא ומשטרה, כמה וכמה התפרצויות והתנפלויות על אנשים ברחוב הם שהעלו את המתח לשיאים וגרמו להרגשה כי הקלחת רוחחת, ומשהו רציני עומד להתחולל בכל רגע, אם כי איש לא ידע מתי ואיפה, אחה"צ טלפנו אלי כמה מה"בעלי-בתים" מבאי ביהכנ"ס שלי ויעצו לי לא לצאת הפעם כמנהגי לתפילת מנחה ומעריב... לביהמ"ד חשוב זה הייתי רגיל ללכת מידי יום ביומו לשחרית מנחה ומעריב, ביהמ"ד זה היה שוקק חיים ואף בימי חול התקיימו בו עשרות מנגינים, כל בעלי "ארציט" ו"חיובים" ידעו כי כאן יהיה למצוא מנין כמבוקשם - כעבור זמן מה אף התקשר אלי בני הבכור יעקב הי"ד

להחליף מקום כדי להסתתר ולהתחבא, ובכל מקרה היינו חייבים להשאר בבית. בערך לקראת שעת חצות שמענו דפיקות חזקות על השערה ולא חלפו מספר רגעים והשער נפרץ לרווחה, וכן דלת הכניסה הראשית לבית, מיד שמענו מכיון המדרגות שעטה של עשרות צעדים, שעלו ובאו לכיוון דלת ביתנו, ואז נשמעו דפיקות רמות על הדלת, יעקב ניגש לפתוח, וכעשרים פורעים נדחפו פנימה לחדר בו שהו יעקב ויוסף עוד כעשרים פורעים התפזרו בכל חדרי הבית, והכניסה, יעקב ניסה להתדבר עמם ושאלם מי אתם? ומה הנכם רוצים מאיתנו? והם השיבו אנו המשטרה הגליונרית, כלומר: משטרת משמר הברזל, ואנו רוצים שתבואו עמנו לחתום על איזה הצהרה... כיוון שהטונים עלו והצרחות נשמעו בקול פנה אליהם יעקב בניסיון להשקיט אותם ואמר להם: רגע! באו נשב, הבה נשוחח בינינו כדבר איש אל רעהו, כמו בני-אדם, נענו הפורעים בצרחות: מה אנחנו איננו בני-אדם? ותוך כדי הצרחות הנחית מיד מהלומה על ראשו במוט ברזל אשר שמש עד לפני דקות מספר כמי שהחזיק את השטיח צמוד לרצפה בחדר המדרגות, והם עקרו אותו בעלייתם, פניו התכסו בדם, ואז אני נכנסתי אל החדר. מי אתה? שאלוני, "אני הרב" אמרתי להם, ומיד נתעופפו מוטות הברזל מעל ראשי, פני התמלאו דם, הייתי המום, נתזי הדם מלאו את הקירות, הרצפות, והרהיטים שבחדר. "בואו עמנו" צווחו, ניסינו לשחדם ואמרנו להם: "יש בידי סכום כסף, הניחו לנו ואתן לכם כל מה שיש לי" אולם למשמע הדברים החלו להמטיר עלינו מכות רצח במקלות וברזלים, מלווים בקללות ונאצות מחרידים, הבית התמלא בייללות אשתי וילדי הקטנים, לבסוף הניחו להם והחלו דוחפים אותי ושני הבנים הבוגרים והוציאנו בכח מן הבית, כשהם מטלטלים אותנו בין שני שורות של פורעים שנעמדו לאורך המדרגות והמסדרונות כשהוצאנו מחוץ לבית עמדה במקום גונית שלהם, כשהיא מוקפת אולי במאות פורעים שעמדו וצווחו וידו אבנים אל עבר חלונות ביתי.

לאחר שראינו כי הם לא נכנסו לשאר דירות בבנין ולא לבתים השכנים התברר לנו כי הכל היה מתוכנן ושלא באקראי כלל, הם הגיעו לפי כתובת מדוייקת שבידם, והם אכן חיפשו אותי ואת בניי, ויותר התחזקה השערתנו לאחר שראינו במקום מעצרינו רבים ממתפללי בית הכנסת שלנו ומפיהם שמעתי את הזוועה והאסון הנורא שבית הכנסת הועלה באש ונשרף כליל על ספרי התורה, תשמישי הקדושה, הספרים וכל רהיטיו ואף קורותיו היו למאכלת אש.

עקידת יעקב ויוסף

משהוכנסו למונית שחלונותיה הוסתרו, הוסענו בסמטאות העיר מבלי שנדע מטרת הנסיעה, ורק לאחר שהורידו אותנו בבית המועדון שלהם שהיה סניף של "משמר הברזל" ע"ש "המהנדס קלימה" ימש"ו שבעצם היה קרוב לביתי הבנתי כי מטרת הסיבובים בעיר היתה בכדי לבלבל אותנו וליגענו, משהוכנסנו פנימה דחפו אותנו אל חדר קטן וצה הוא כבר היה מלא ביהודים רבים שגם הם נחטפו בהיותם בביהכ"נ" או בלכתם לתומם ברחוב, כולם היו מוכים וחבולים, נאנקים וגונחים מי בקול ומי בחרישית, רבים שכבו שרועים על הרצפה באין אונים, זה ע"ג זה, בפתח החדר קבלו את פנינו ה"משמרות" בצריחות, ומקלות וברזלים שבידיהם המטירו עלינו חבטות, ומכות אכזריות בידיים וברגלים, כולנו היינו זבי דם... כשהם קורעים מאפודתי את שעון הזהב שענדתי וכן לבני יעקב, ומשחזרתי והצעתי לתת להם שלמונים שהחבאתי בכגדי על מנת לפדות נפשינו לא אבו לשמוע דבר והם הגבירו את המכות ביתר

שאת ועזו. לאחר שהיינו המומים ושותתי דם דחקו אותנו לעלות בסולם צר אל העליה שם מצאנו עוד עשרות יהודים מוכים וחבולים שרועים על העליה בחוסר אונים, ונאנקים מרות, משראו אותנו החלו הללו לצעוק במר נפשם: רבי! מה יהיה עלינו, מה הם רוצים מנפשותינו? רציתי מאוד לחזק את רוחם הדוויה אולם כוחותי לא עמדו לי, פני שהיו שטופים בדם ודמע הסתירו את עיני וכמעט שלא ראיתי מאומה, בני שרצה להקל עלי ניסה לרוחץ את פני בצלוחית מים שמצא, ואח"כ כאשר אחד היהודים ביקש מהשומרים מעט מים הושיט לו הקלגס את הצלוחית ובה המים המהולים בדם...

כך שכבנו בחדר זה שעות ארוכות בחוסר אונים

פוגרום ביה"כ בוקרסט טבת תש"א (ינואר 41)

תמונת הגאון רבי צבי גוטמן זצ"ל אבי הנרצחים רבה של בוקרסט

ובקור מקפיא עצמות, עד שהפורעים באו וציוו עלינו לרדת מהעליה, לרגעים נצנצה בנו קרן אור התקווה כי לאחר כל העינויים והמכות ושוד כספינו אולי אנחנו משוחררים ובא הקץ לסבלנו, אולם מהר מאוד התבדנו, ברחוב עמדו מספר משאיות עליהם הועלנו ונדחסנו משל היינו חפצים ורהיטים ניידים, וכעת כבר הרגשנו באמת "כצאן לטבח יובל"...

המשאיות יצאו לדרך ואנו התקרבו אל היעה, עוד בטרם הספקנו לרדת מהמשאיות שמענו קולות ירי מחרידים שאמרו הכל... ואז הבנו אל נכוננו כי קצנו הגיע... הורידו אותנו מהמשאית שניים-שניים...ומיד נשמע צרור יריות, שקטל אותם על המקום. אנו שמשום מה נדחסנו לאחורי המשאית היינו צריכים לראות את כל הזוועה, ביורדינו מהמשאית נתגלה לעינינו המחזה המטורף כאשר מסביב נערמו בשכבה כל הגופות... תוך כדי שאנו זועקים ומתחננים לה' שיצילנו הפלנו את עצמינו לארץ, ושלשתינו קראנו "שמע ישראל" בקול, אולם גם בזעקינו היינו בבחינת "שתם תפילתי", וכך שכובים היינו על השלג, כשכיום אינני זוכר אם כלל שמעתי את מטר היריות שניטח לעברנו, אולם אני זוכר במוחש איך פתאום רפתה אחיזתו של ידו של בני יעקב הי"ד ואז חשתי בעליל כי נפח את נשמתו הטהורה שעלתה בסערה השמימה, כשבני יוסף עדיין המשיך במשך כמה שניות או דקות לפרפר בין החיים למוות עד שגם הוא כאחיו נפח את נשמתו בטהרה והיא עלתה בסערה השמימה. אני המשכתי לשכב מצפה לקיצי הקרב, ככל הנראה הייתי קפוא למחצה, בין כל הגוויות האחרות... על גופי לא היה כי אם חלוק-בית דק... ורק עם הנץ החמה אורתי את שארית כוחותי וקמתי על רגלי, ראיתי כי הנני בודד בין עצי היער המושלג שהשמש החורפית שולחת את קרניה ואז חשכו עיני כאשר ראיתי את שני בניי הי"ד שכובים מתים על יד מקום עומדי, וכל השדה כולו זרוע בעשרות גוויות, והנה מרחוק ראה אותי חייל וצעק לעברי מה לך מתעכב, קום ברח לאן שישאוך רגליך, עוד מעט יחזרו הפורעים וירצחוך נפש".

ע"כ ציטוט מרטיט מספרו "ארץ הצבי" המשך סיפור ההצלה של רבי צבי גוטמן הבאנו לעיל.

זכרם לא ימוש

מאז אותו מאורע טראגי ליהודי בוקרשט; לא נח ולא שקט ולא חדל הגאון רבי צבי גוטמן זצ"ל, לדבר על קרבנות קהילת בוקרשט, על מנת לעורר שידעו ויבינו וילמדו לדעת מה שקרה, ובעיקר להפיק את הלקח, שקיום עמנו ועתיד הקהילותינו באשר הן, אפשרי רק בארץ הקודש. סביב נושא זה דבר וכתב רבות. בכל הזדמנות, ביחוד בכל שנה ביום היארצייט, ע"י קבר בניו יעקב ויוסף הי"ד וכן בבית הכנסת כשערך אזכרה. כן נכתב הסברים בידי היסטוריונים וסופרים וחוקרים שונים, במסגרת פרסום תולדות הפוגרום או במסגרת תולדות שואת יהודי רומניה. את בית המדרש "בית יעקב יוסף" ייסד הרב גוטמן זצ"ל מיד אחרי הפוגרום כאשר נוכח לדעת כי נשרף בית המדרש הישן. מקום תפילה זה הוקם כגלי-עד לקרבנות יהדות בוקרשט וביניהם שני בניו יעקב ויוסף גוטמן הי"ד. יהודי קהילת בוקרשט תמכו בו ועודדו אותו להקים בית כנסת זה. גם הצטרפו אליו מנבחרת קהילה, בעלי שם בעולם היהדות, עסקנים ציבוריים, בעלי השכלה, רופאים, מהנדסים, סופרים ומושכים בעט, פרופסורים. כל אלה ראו בו דמות של איש אשר רוח בו ובאו לשמוע את דברי התורה והחכמה שלו ולקבל ממנו עצה ותושיה.

יהדות רומניה בשנות השואה ולאחריה

- דברי השד"ר הרה"ח ר' שמעלקע הלפרט שליט"א [בין דבריו הוא מזכיר את רציחתם של האחים גוטמן ויד בניו של רבה של בוקרשט]

ראוי לציין בהזדמנות זו את פועלו הגדול של הרב ד"ר אלכסנדר שפון, רבה הראשי של רומניה בתקופת השואה, שהודות לפעולותיו, שנעשו במסירות נפש, ובזכות קשריו המיוחדים עם השלטונות, הציל את שארית הפליטה ברומניה מכיליון גמור.

רבות, 50 שנה אחרי המלחמה, בעוד מאות אלפי ניצולי השואה חיים, אומרים היסטוריונים שהפגרום ביאסי אינו אלא המצאה של רדיו לונדון ומוסקבה, כמו הטבח בקיישיב שהתחולל רק בדמיון היהודי. שונאי ישראל אלו, המופיעים כסופרים והיסטוריונים, חוזרים ואומרים היום, כי השואה והשמד לא היו ולא נבראו, בעוד אחד מאדריכלי ההשמדה של יהדות רומניה, הוריא סימה, עדיין חי בספרד ומסתובב חופשי.

רבות, רבבות ניצולי מחנות העבודה והריכוז, שארית הפליטה של יהדות רומניה, כ-350.000 יהודים עלו לארץ ישראל, בראשם גדולי האדמו"רים ורבנים, שהקימו קריות חרדיות וקהילות לתפארת, אלפי מחנכים, רופאים, אקדמאים ועוד, שבנו ובונים גם כיום, יחד עם כל בית ישראל, כשהם משתלבים בכל תחומי החיים הרוחניים, המעשיים והכלכליים בארץ. הם עלו בהמוניהם בכל העליות, הליגליות והבלתי-ליגליות, עברו קשיים וסכנות חמורות בדרך לארץ-ישראל דרך מחנות אוסטריה, איטליה וקפריסין, כשמשאת-נפשם היחידה היא לחיות בארץ-ישראל. הם לא המתינו לקבל סעד וסיוע מהשלטונות ופילסו בעצמם את דרכם מהמעברות וממחנות המעבר לכל עבודה, ועד מהרה נקלטו והשתלבו בחיי היום-יום. יהדות רומניה, כשמאחוריה עברה המפואר בגולה, ובידיה המעשים המופלאים בארץ-ישראל בהווה, עומדת גאה כאחת הקהילות המפוארות בעמנו, קיבוץ יהודי גדול שעלה ונטל עמו את זכרם של אלה שלא נכו.

מעל במה זו אני פונה בקריאה לממשלת רומניה להפסיק מייד את הפעילות האנטישמית שהחלה לאחרונה על-ידי גורמים המנסים לעשות הון פוליטי על-חשבון שארית הפליטה, אודים מוצלים מאש. אני קורא לממשלת רומניה לפעול לשימור בתי-הקברות ובתי-הכנסת שעדיין לא נהרסו ולמנוע פגיעה בהם.

בהזדמנות זו אני פונה לאותם מאות אלפים יוצאי רומניה לחזור למקור מחצבתם ושוורשיהם, להעמיק בחקר עברם המפואר ולהכיר את המפעלים הרוחניים שהוקמו על-ידי יהודי רומניה. כאן המקום להודות להנהלת יד זיכרון ליהדות רומניה, בראשות ידידי הרב הגאון אפרים גוטמן, שעבר בעצמו את פרעות השואה, העושה ללא לילאות להנצחת מורשת יהדות רומניה. הם לא שוכחים ולא נותנים לאחרים לשכוח.

לסיום, אדוני היושב-ראש, ימים של חרדה עוברים עתה על עמנו. שליט עירק מאיים על ישראל ומכניס חצי עולם למתחים של מלחמה. לו ולשכמותו נאמר את דברי ישעיהו הנביא: ועזו עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו אל. אני חוזר עתה מעצרת תפילה ליד הכותל המערבי, שריד בית-מקדשנו, שבה משתתפים בשעות אלה רבבות יהודים מכל החוגים, ובטוחים אנו כי ישלח ה' עזרו וזכרם של ציון תהיה פליטה והיה קדש."

תשפ"ב ימלא 140 שנה לועידה זו, ונעלה על-ידי המזכיר הכללי ר' שמואל פינלס במלים אלה: "יהיה אלוקים עמנו ויביאנו אל מחוז חפצנו - אמן". אגב, שכונת גבעת-שמואל שליד בני-ברק נקראת על שמו. עיתון "המגיד" מחודש פברואר 1882 כתב, לאחר אותה ועידה בפוקשאני, כי "רצוי ששליחי היהודים מרוסיה יצטרפו ליהודי רומניה ללמוד מהם כדי לייסד מושבה יחידה. כמו כן יקיימו קשר הדוק עם הוועד המרכזי בגלאץ, אשר בראשו עומדים אנשי שם מגדולי עמנו". ביום ח' מנחם-אב התרמ"ב קנה משה דוד שוב עבור עולי האגודה ממינשט את אדמות גיא-אוני. ביום ג' באלול התרמ"ב יצאו ראשוני המתיישבים מרומניה לארץ-ישראל, ואז הוקמו ראש-פינה וזיכרון-יעקב, ואחריהם עלו מרומניה יהודים נוספים, שהצטרפו למתיישבים בפתח-תקוה ובראשון-לציון. שמואל פינלס הציג עתירה חתומה על-ידי 50.000 יהודים מרומניה, שהצוירו כי הם מוכנים לעלות לארץ-ישראל. באותה תקופה צמחה תרבות יהודית עשירה על-ידי קשת רחבה של אמנים, סופרים ומשוררים. עשרות עיתונים יהודיים יצאו לאור. פרשנים כלכליים וספרותיים, גדולי הפרופסורים לרפואה ולכלכלה באוניברסיטאות, היו יהודים. יהודי רומניה תרמו תרומה בלתי רגילה לכלכלה הרומנית, פיתחו את המסחר והתעשייה והשתלבו בחיי הרפואה, המדע והטכנולוגיה. דא עקא, הצלחתם הגדולה היתה אחת הסיבות לכך שהאנטישמיות צמחה וגברה. יהודי רומניה, למרות הצלחתם העצומה, סבלו מרדיפות קשות, ובימי מלחמת-העולם השנייה ניטלו מהם האזרחות ויתר הזכויות. כ-400000 יהודים מקהילת יהדות רומניה נרצחו והושמדו באושביץ ובטרבלינקה; בהם כל משפחת אבי, זיכרון לברכה, וכמעט כל משפחת אמר, ויבדל לחיים. בטרנסניסטריה מצאו רבבות את מותם ברעב, בקור ובמגפות. רבים הסיפורים המדהימים על יהודים במחנה ריכוז זה, שהצליחו להפעיל במחתרת "חדרים" ובתי-כנסת, לשמור שבת וחגים. הם, כמו רבים מאחיהם, מסרו נפשם על קדושת השם, שמרו במסירות נפש על צלם אלוקים עד הרגע האחרון, ונשמתם יצאה כשקריאת "שמע ישראל" בפיהם. פוגרום נורא היה בקהילת יאסי. בתוך שלושה ימים נרצחו 12000 יהודים בצורה אכזרית. 9000 יהודים נהרגו בתוך ימים ספורים בקיישיב, ובהם הגאון רבי יהודה ליב צירלסון, שבראותו את האסון הנורא שפקד את קהילתו, עם אלפי היהודים שנהרגו לנגד עיניו, הלך אל הגנרל צ'ופרקה, שאותו הכיר באופן אישי, כדי לבקש רחמים על עדתו, כשהוא מסכן את נפשו. דבריו נפלו על אוזניים אטומות. הוא חזר לבית-הכנסת, שם התקבצו 700 יהודים עטופי טליתות, שנסרפו חיים עם רבם הנערץ על-ידי חיילים שהקיפו אותם מכל עבר.

הפוגרום בבוקרשט היה אחד הקשים בתולדות עמנו. בינואר 1941 נרצחו 130 יהודים על-ידי חברי הארגון הפאשיסטי "משמר הברזל". 15 מהם נרצחו בבית-המטבחיים, ואת גופותיהם תלו על אונקלים ועליהם הודבקו תוויות "בשר כשר". שניים מהם היו בניו של הרב הגאון רבי צבי גוטמן, זכר צדיק לברכה, שנרצחו בנוכחותו.

תקצר היריעה מלתאר את כל זוועות הפוגרומים בדורותיו, בקראיובה, בפודל-אילוי, בבובילאר ועוד - זכרם לא יסוף מלבנו.

מאז חרב בית-המקדש, לפני כאלפיים שנה, חי העם היהודי קשים ומרים בגלויות השונות, כשהוא נתון לאימים, לגזירות, לשמה לגירושים ולרדיפות. העם היהודי היה קורבן למסעי הצלב, עבר גירושים מספרה, את גזירות ת"ח ות"ט, עלילות דם, פוגרומים, מאורעות דמים וטבח, כמעט בכל מקום בעולם. השיא של ההתעללות בעמנו היה בשנים התרצ"ט עד התש"ה, 1939 עד 1945, בימי מלחמת-העולם השנייה, התקופה שהוגדרה בתולדות עמנו כתקופת השואה של העם היהודי. כאשר מזכירים תקופה זו, יש רבים המציינים את יהודי פולין, גליציה, ליטא וגרמניה, ורק בדרך אגב מזכירים בשוליים גם את יהודי רומניה כמי שסבלו מרדיפות הנאצים. משום מה, מעמדם בתולדות השואה נדחק לקרן זוית. היום ברצוני להיות לפה להשרידיה של יהדות רומניה, אחת הקהילות היהודיות המפוארות במזרח-אירופה, ולהוכיח מעט מעברה, אף שעד כה לא זכתה למחקר ולתייעוד הנרחב שהיא ראויה לו. 800.000 יהודים חיו בקהילה גדולה זו, במדינת רומניה. זהו אחד המספרים המרשימים של קיבוץ יהודי מרוכז ומאוחד בתקופה שבין שתי מלחמות העולם, אחד הגדולים באירופה. מדובר בעדה עם עבר והיסטוריה, אשר רשמה דפים מפוארים בתולדות העם היהודי. העם היהודי שמר בכל הדורות על מורשת אבות. כל עדה ועדה שימרה את מנהגיה ושוורשיה. יש חשיבות רבה מאין כמוה לזכור ולשמר את העבר למען הדורות הבאים... אנו חייבים זאת לאותם 400000 מאחינו שלא שרדו ולא זכו להצטרף לאלה שעלו לארץ-הקודש, השתלבו בחיי הרוח ובחיי המעש, והמשיכו את השליחות של אשונאי החלוצים יוצאי רומניה, אשר הקימו את המושבות הראשונות וזיכרון-יעקב וראש-פינה. הם נטלו חלק פעיל בבניין הארץ בכל המובנים, החל מהקמת קריות חרדיות ויישבות תורניות, דרך צמיחת מנהיגות תורתית, ועד להתיישבות, כלכלה, מלאכה, תעשייה, חינוך, תרבות ומדע. היום נותרו ברומניה כ-20,000 יהודים, רובם זקנים וחולים, שגם אם הם רוצים, לא תמיד הם מסוגלים לממש את כיסופי נפשם ולעלות לארץ הקודש... כ-350000 יהודים עלו ארצה מרומניה לאחר מלחמת-העולם השנייה, החל משנת 1948. צאצאיהם לא תמיד יודעים, ואולי לא יודעים כלל, על תרומתה של יהדות רומניה לשימורה של הגחלת היהודית בין שתי המלחמות ועל מה שנתנה יהדות רומניה לפיתוחה ולקידומה של ארץ ישראל. לשם כך, ברצוני לחזור מעט לעבר הרחוק יותר של יהדות זו. במאה ה-19 היתה תקופה של חיי תורה והפצת חסידות ברומניה, על-ידי האדמו"רים לבית רוז'ין, שטפנשט, ויז'ניץ, בוהוש, סקולען, ואסלוי ועוד, שושלות מפוארות. רבנים גדולי תורה וענקי רוח כיהנו פאר בקהילות השונות, החל מהמלבי"ם ורבנים נוספים, אשר הטביעו את חותמם, חותם היהדות, כשהם מגדילים תורה ומפיצים אותה בכל קהילה במסירות רבה ובהתמדה אין קץ. במקביל צמחה התנועה הגדולה של "חובבי ציון". 15 שנים לפני שקמה התנועה הציונית התקיימה בעיירה פוקשאני ועידה שהכריזה על ייסוד האגודה ליישוב ארץ-ישראל. בימים אלה מלאו לוועידה זו 108 שנים. הוועידה התקיימה בימים כ' ו"א בטבת התרמ"ב שנת 1881, [בימים אלו של שנת

ת"ת כלל חסידי שטפנשט

רחוב הרי"ף 35 אלעד טלפון 99-33-909-03

מזמור שיר הנוכת הבית

תוכנית אומנותית מרתקת!

מקהלת 'מלכות'

בניצוחו של ר' פינחס ביכלר הי"ו בלי"ו

ר' זאנוויל וינברגר וילד הפלא בניצי קלצקין

מיצג אומנותי חינוכי

'השולג שניסה את הילד'

סיפור שמידה מהצדיק משטפנשט לתשב"ד יוצג לראשונה על ידי ילדי הת"ת והמקהלות

מקהלת

'פרחי שטפנשט'

בניצוחו של ר' נפתלי פולק הי"ו ומקהלת 'קול הנעדים'

שמהתי באמרים לי, בית השם נלך

בשבח והודיה לבורא עולם נודה ונהלל בתוך רבים ונזמין את ידינו, ואוהבינו, תלמידי ובוגרי התלמוד ההורים והסבים ואת כלל תושבי עירינו וכל השמחים בשמחת התורה לשוב איתנו משוב במעמד

מזמור שיר הנוכת הבית וקביעת מזוזות

ותחילת כתיבת ספר תורה
לבית המדרש שע"י התלמוד תורה

שתתקיים ברצו"ה

ביום השלישי ט' שבט התשפ"ב

ברחבת הכניסה למתחם התלמוד תורה
רחוב הרי"ף 35 אלעד

במעמד מרגן ורבנן אדמורי"ם
ורבנים גדולי התורה והחסידות
ורבני עירינו אלעד שליט"א

תחילת המעמד בשעה 17:30

גדול יהיה המעמד לכבודה של תורה

לרגל ההילולא ה-170 של
מרנא הסבא קדישא מרוז'ין
תוצג במהלך היום באולמי הת"ת

מנסלול חייו ובריחתו מאימת הצאר וקלנסיו, 3000 ק"מ בו צעד הסבא קדישא מפטרבורג
ונמבצר הכלא עד להגעתו למקום מבטחים בעיר תהילה סאדיגורא

סיוך חובה • חפאים לכל האסאים • אאלו • אמתק
יעירת ענק של מכוון תורת אמת שטפנשט המוגשת בואת לראשונה לכלל ישראל

אֶלְזָנוֹת

לְשִׁמּוֹן עֶבֶת

פְּלֶשֶׁת וְיִצְרָא

כ"ס"ז, אֲדִינוֹן קי"ט

הַבְּחִין הַקְּבֵרָנִי בְּתִכּוּנָה בְּלִתי רְגִילָה עַל הַחוּף. אֲנָשִׁים הַתְּרוֹצְצוּ כַּמְטָרְפִים, תוֹךְ הַשְּׁמַעַת צְעָקוֹת וּקְרִיאוֹת לְעוֹרָה, אַחֲרִים עָלוּ עַל הַגְּגוֹת מִתוֹךְ פֶּחַד וַיֵּאוֹשׁ. חִלְיִם חִמוּשִׁים הִסְתוּבְּבוּ בְּרַחוּבוֹת, כְּאִלוּ מְחַפְּשִׁים הֵם דָּבַר מֶה שֶׁנֶּעֱלַם. פֶּחַד גָּדוֹל נָפַל עַל הַקְּבֵרָנִי וְעַל הַנוֹסְעִים. הַקְּבֵרָנִי הַחֲלִיט לֹא לְהִכְנִיֵם אֶת הַסְּפִינָה לְנִמְל, כֹּל עוֹד לֹא יַחְזְרוּ הַחַיִּים בְּעִיר לְמִסְלוֹלֵם. וְכֹאשֶׁר רָאָה שְׂאִין כֹּל שְׁנוֹי, הַחֲלִיט לְנִסֵּעַ הִלָּאָה מִבְּלִי לְהִכְנֵס לְעִיר כָּלֵל. אוּלָם רַבִּי אַבְרָהָם לֹא הִסְפִּים לְהַחֲלִטֵת הַקְּבֵרָנִי, הוּא הִלָּא בָּא לְקוֹשְׁטָא בְּשְׁלִיחוֹת, וְכִיצַד יַעֲבֹר עַל עִיר זוֹ מִבְּלִי שְׂיִמְלֵא אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ?

בְּקֶשׁ רַבִּי אַבְרָהָם מִהַקְּבֵרָנִי שְׂיִוְרִיד אוֹתוֹ בְּסִירָה קִטְנָה, בְּלוּיֵת מְלַח, וַיֵּאֲפֹשֶׁר לוֹ לְהִגִּיעַ לְחוּף לְבָדוֹ. וְאַחֵר כִּן יוֹכַל הַמֶּלֶךְ לְחֹזֵר לְסִפִּינָה, שֶׁמִּצְדוֹ יְכוּלָה לְהַמְשִׁיךְ לְהַפְּלִיג, אִם הַקְּבֵרָנִי חוֹשֵׁשׁ מִמִּצַּב הַבְּטָחוֹן בְּעִיר. הַקְּבֵרָנִי נִסָּה לְהִנְיֵא אֶת רַבִּי אַבְרָהָם מִלְעֵלוֹת אֶל הַחוּף. הוּא הִסְבִּיר לוֹ אֶת חֲמַרְת הַמִּצָּב, וְאָמַר לוֹ שְׂאִינוֹ מוֹכֵן לְסַכּוֹ אֶת חַיֵּי הַנוֹסְעִים. אוּלָם כְּשֶׁרָאָה כִּי רַבִּי אַבְרָהָם מִתְעַקֵּשׁ וְדוֹרֵשׁ בְּתַקְפָּה אֶת זְכוּתוֹ לְהִגִּיעַ לְעִיר, שֶׁלִּשְׁם הוּא קָנָה אֶת כְּרִטִּים הַנְּסִיעָה, הַחֲלִיט הַקְּבֵרָנִי לְהִסְכִּים לְבִקְשָׁתוֹ שֶׁל הַנוֹסֵעַ הַעֲקֹשׁוֹן. הוּא הַבְּחִין שְׂאִין לוֹ עֶסֶק עִם אָדָם רְגִיל וְהֶאֱמִין לְרַבִּי אַבְרָהָם שֶׁאָמַר לוֹ שְׂאִינוֹ פּוֹחַד כָּלֵל. הַמֶּלְחִים הוֹרִידוּ אוֹתוֹ בְּסִירָה שֶׁהִתְקַרְבָּה אֶל הַחוּף וְרַבִּי אַבְרָהָם יָצָא מִתּוֹכָהּ אֶל הַחוּף לְבָדוֹ. הַסִּירָה חֹרָה בְּמַהֲרִית אֶל הָאֲנִיָּה שֶׁהִרִימָה עֵגוֹן וְהִסְתַּלְקָה. בְּרִגְעַ שְׁעָלָה רַבִּי אַבְרָהָם אֶל הַחוּף נִגְשׁוּ אֵלָיו שְׁנֵי חִלְיִים חִמוּשִׁים וְאָמְרוּ לוֹ לְהִמְלִיט עַל נַפְשׁוֹ, אִם חַיִּי יִקְרִים לוֹ. אוּלָם רַבִּי אַבְרָהָם לֹא נִבְהַל מִדְּבַרֵי הַחִלְיִים וְשָׁאַל אוֹתָם בְּנַחַת לְפֶשֶׁר הַמְּהוּמָה. הַתְּשׁוּבָה שֶׁקִּבַּל הִיָּתָה אֵימָה: שְׁנֵי אֲרִיּוֹת פְּרִאִיִּים בְּרַחוּ מִגּוֹן הַחַיּוֹת הַפְּרִטִי שֶׁל הַשׁוּלְטָן וְהֵם מִסְתוּבְּבִים בְּעִיר

אֲחַז אֶת הָאֲרִיּוֹת בְּאֲזַנֵּיהֶם

וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גִּשׁוֹן אֲשֶׁר עָמַד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הִיּוֹת שָׁם עֶרֶב לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבֵי הָאֶרֶץ (ח).

לְפָנַי שְׁנַיִם רַבּוֹת חַי בְּעִיר הַקִּדְשׁ יְרוּשָׁלַיִם רַב גְּדוֹל וְצַדִּיק, וְשֵׁמוֹ: הַגָּאוֹן רַבִּי אַבְרָהָם גְּאֹלְאֲנִי זַ"ל. בְּיָמָיו הִתְקַיְּמָה בִּירוּשָׁלַיִם יְשִׁיבָה גְּדוֹלָה וְכוֹלֵל אַבְרָכִים שְׁלֵמָדוֹ בְּהֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים צְעִירִים רַבִּים. מִפְּעַם לְפַעַם נִהְגוּ רֵאשִׁי הַיְּשִׁיבוֹת לְשַׁלַּח שְׁלִיחִים אֶל הָאֲרָצוֹת הַקְּרוֹבוֹת וְהַרְחוֹקוֹת, כְּדֵי שְׂיִאֲסְפוּ כֶּסֶף לְהַחֲזִיקָה הַיְּשִׁיבָה וְלְתַמְכָּהּ בְּאַבְרָכִים שְׁתוֹרְתָם אֲמֻנוֹתָם וּלְפָרְנֵס אֶת מִשְׁפַּחוֹתֵיהֶם. שָׁנָה אַחַת הִפְתָּה בְּצַרְתָּ קִשָּׁה אֶת הָאֶרֶץ. כְּתוּצָאָה מִהַבְּצַרְתָּ, נוֹצַר מַחֲסוֹר גְּדוֹל בְּמִצְרָכֵי מְזוֹן וּמַחֲרִירָהֶם הִרְקִיעוּ שְׁחָקִים. יְהוּדִים רַבִּים, שְׁבִימִים כְּתַקוּנָם נִהְגוּ לְתַמְךָ בְּיְשִׁיבָה בְּיַד נְדִיבָה, יְרִדוּ מִנְכַּסֵּיהֶם וְלֹא הָיָה בִּיכְלָתָם לְתַת לְיְשִׁיבָה אֶת הַסִּיעָה הַנְּחוּץ. נִשְׁקַפָּה סַכְנָה גְּדוֹלָה מִשׁוּם שְׁתַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים וּמִשְׁפַּחוֹתֵיהֶם עֵלוּלִים לְהִיּוֹת נְתוּנִים לְחַרְפַּת רָעַב. וְלֹא זוֹ בְּלַבַּד, אֲלֵא שֶׁסַּכְנַת הָרָעַב אֵימָה עַל כָּל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם. אִי לְכָה, הַתְּאֲסָפוּ רַבְּנֵי הַקְּהֵלָה וּמְנַהֲיָהּ וְהַחֲלִיטוּ לְשַׁלַּח שְׂדִיר (-שְׁלוּחֵי דְרַבָּנָן) לְחוּץ לְאֶרֶץ, בְּכַדִּי שְׂיִסְבִּירוּ לָהֶם עַל הַסַּכְנָה הַמְּרַחֶפֶת עַל עִיר הַקִּדְשׁ וַיַּעוֹרְרוּ אוֹתָם לְמַבְצַע הַצָּלָה. בְּאֲסַפָּה הַפִּילוּ גוֹרֵל וְהַגּוֹרֵל נָפַל עַל רַבִּי אַבְרָהָם גְּאֹלְאֲנִי. קִשָּׁה הָיָה הַדָּבָר לְצַדִּיק, שֶׁכָּל יָמָיו יָשַׁב בְּאֵהָלָה שֶׁל תּוֹרָה, לְעֹזֵב אֶת עִירוֹ עִם מִקְל נְדוּדִים בְּיַדוֹ, לְעֹבֵר מְרַחֲקִים, וְלַעֲסֵק בְּמִלְאֶכֶת אֲסוּף הַכְּסָפִים. אוּלָם הוּא קִבַּל אֶת הַשְּׁלִיחוֹת בְּרָצוֹן, כִּי הָרִי מְדַבֵּר בְּהַצְלַת נַפְשׁוֹת. הוּא נָטַל אֶת הַטְּלִית וְהַתְּפִלִּין שֶׁלוֹ וְכֵן מַעֲט צִידָה לְדַרְךָ וַיְרִד לְעִיר יָפוֹ, כְּדֵי לְהַפְּלִיג בְּסִפִּינָה, שֶׁהִיָּתָה בְּדַרְכָּהּ לְעִיר קוֹשְׁטָא.

כְּאֲשֶׁר הִגִּיעָה הַסְּפִינָה לְחוּפֵי קוֹשְׁטָא,

אבל מאין היה לה אִמץ, לטפל באריות הפרא, שהבהילו את כל תושבי העיר, ואולי הנה מכשף? השיב רבי אברהם: נכבדי השולטן, הלא עיניך רואות כי אני אדם זקן וחלוש וגבורת הגוף רחוקה ממני כרחוק מזרח ממערב. ובאשר לכשוף, חס ושלום. ליהודי אסור להתעסק בכשוף בכל צורה שהיא. אלא מה? חכמינו זכרונם לברכה אמרו: איזה הוא גבור? הכובש את יצרו ואני כל ימי השתדלתי לכבש את יצרי. אינני פוחד מאיש, רק מה' לבדו. והבורא יתברך, פֵּאָשֶׁר בְּרָא אֶת החיות, הוא הכניס בלבן פחד טבעי מפני האדם. אולם מדבר רק כאשר האדם מתנהג כמו שצריך. אולם אם האדם מתנהג כבהמה או חיה, אזי הוא מאבד את 'צלם אלקים' שבו. וכל בהמה או חיה רואה אותו לא אחרת מאשר בהמה או חיה פִּדְגָמְתָהּ. במקרים כאלה קורה, שבמקום שהחיה תפחד מהאדם, פוחד האדם ממנה. דבריו אלה של רבי אברהם עשו רושם עמק על השולטן ושָׂרְיוֹ. הוא ראה שלפניו אדם קדוש מאין כמוהו, שברכת ה' מלואה אותו בכל מעשיו. מיד צוה השולטן על ממנה אוצרות המלוכה לתת לרבי אברהם סכום כסף גדול, כדי שלא יצטרך להסתובב ולקבץ נדבות בשביל עניי עירו. לאחר מכן הזמין בשבילו השולטן מקום מכבד באחת הספינות היוצאות לארץ ישראל, ורבי אברהם יצא בדרכו חזרה לירושלים, כשהוא מלוא על ידי השולטן ופמליתו, שלא הפסיקו להודות לו על מעשי הגבורה שלו בהצלת העיר.

(מתוך הספר ספיר ויהלם להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ומטילים אימה על כל התושבים. גם אתה, זקן, מוטב שתתפס לך במהירות מחסה על אחד הגגות. ברגע בו סימו החילים לדבר, נראה לפתע בפנת הרחוב אחד האריות החילים, שהיו חמושים מכף רגל ועד ראש, נעלמו כאלו בלעה אותם האדמה.

רבי אברהם גאלאנטי נשאר עומד במקומו בלי לנוע. האריה התקרב אליו, אולם במקום להתנפל עליו ולטרפו, התישב לרגליו כמו פלב ממשמע וציטן. רבי אברהם תפס באזנו והחל להובילו לגן החיות של השולטן. בדרך פגש גם את האריה השני, שנסה להתפרץ לבית שהיה סגור על מנעול ובריח ודיריו המבהלים עמדו על הגג בפחד וחרדה מהצפוי להם. רבי אברהם תפס גם לאריה זה באזנו ועתה הוא הוביל את שניהם, לנגד עיניהם המשתאות של התושבים, שהציצו עליו מפתחי הבתים. גם השולטן וחלק ממקרביו עמדו על גג הארמון וצפו במתרחש. הם פשוט לא האמינו למראה עיניהם, כיצד יהודי זקן מוביל שני אריות באזניהם, כאלו היו אלה כבשות תמימות. השולטן עשה סימנים לרבי אברהם והראה לו לאן להוביל את האריות. רבי אברהם הכניס אותם לפלובים שלהם וסגר אחריהם את מנעולי הברזל. לאחר מכן קרא השולטן לזקן המפלא, הושיבו לידו ובקש ממנו לספר כיצד הצליח להשתלט על האריות. כאשר נכנס רבי אברהם לאולם קבלת הפנים המלכותי, קמו כל השרים וחלקו לו כבוד. השולטן שאלו מי הוא, מאין בא ומה מעשיו. רבי אברהם ספר לשולטן כי נשלח מירושלים עיר הקדש לאסף כסף כדי להקל על הרעב שפגע קשות בתלמידי החכמים שבעיר. שאל השולטן:

שו"ת קור

חידון אִשָּׁנֹת - נושא פרסים באיזה מכה מזכר שעורה?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת וירא:

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת וירא:

ה' אלבנציון ברכה מבני ברק.

ש. מי הם שני האנשים שעורכים משתה בפרשתנו?
 ת. לוט עורך משתה למלאכים (בראשית יט ג),
 ג. ואברהם עורך משתה עם גמילתו של יצחק (כא ח).

פניני ביה"ק לוי

שע"י ביה"ק "בית לוי", רח"י יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

חצי הכוס המלאה

פ

רשת וארא פותחת בפסוק **וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'** (שמות ו, ב). המתבונן בפסוק מיד מתעורר בשאלה, כידוע שם הוי"ה מורה על מידת הרחמים, ואילו שם א-לוקים מורה על מידת הדין, הנהגות שונות של הקב"ה, ואמרו רבותינו (מובא ברש"י, בראשית א) 'בתחילה עלה במחשבה לבראו במידת הדין, ראה (הקב"ה) שאין העולם מתקיים, והקדים מידת רחמים ושיתפה למידת הדין, כלומר שמידת הדין אינה רק דין, אלא יש רחמים בתוכה, אחרת אף בריה לא היתה יכולה לעמוד בפני הדין של מלכות שמים. אם כן, מה רצה ללמדנו ה' כשפנה למשה בשתי המידות, בתחילה **וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים**, ותוך כדי דיבור משתנה לה, מידת הרחמים.

בנוסף, דיבור הוא לשון קשה, ואמירה היא יותר מרוככת, כך אומר רש"י (שמות יט, ג) **"כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב"**, אלו הנשים תאמר להן בלשון רכה, **"וַתְּגִיד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל"**, פרש לזכרים דברים הקשים כגידיים. הפסוק בפרשתנו פותח בדיבור קשה, **וַיְדַבֵּר**, וממשיך באופן קל יותר, **וַיֹּאמֶר אֵלָיו**. כדי להבין את הדברים לאשורם, צריכים אנו לחזור לסוף הפרשה הקודמת.

בסוף פרשת שמות פונה משה רבינו לקב"ה, **וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר, ה' לְמָה הִרְעִיתָ לְעַם הַזֶּה, לְמָה זֶה שַׁלַּחְתָּנִי, וּמֵאֲזַז בְּאֶתְרִי אֶל פְּרַעֲוֵה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ, הֲרַע לְעַם הַזֶּה..."**, ומיד עונה לו הקב"ה, **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, עֲתָה תֵרְאֶה אִשֶּׁר אֶעֱשֶׂה לְפְרַעֲוֵה, כִּי בְיַד חֲזֹקָה יִשְׁלַחַם, וּבְיַד חֲזֹקָה יִגְרַשֵּׁם מֵאֶרֶצוֹ"**. רואים אנו שמשה רבינו פונה לקב"ה ואומר, **"לְמָה הִרְעִיתָ לְעַם הַזֶּה"**, כביכול בשפתינו, למה עשית דברים קשים ורעים לעם ישראל, לשם מה שלחת אותי, הרי רק נהיה לישראל רע יותר, ועדיין לא הצלת אותם.

הגמרא מאריכה בנידון ואומרת שענה לו הקב"ה, **"חבל על דאבדין ולא משתכחין"**, הוכיח הקב"ה את משה רבינו ואמר לו, כאשר ניסיתי את האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, הם קיבלו את הכל באהבה, ואילו אתה מתלונן, שכביכול הקב"ה עושה רע בעולם. לכן אמרה הגמרא **"חבל על דאבדין"**, חבל שלא נהגת כמו האבות.

נחזור לפרשתנו, הקב"ה רצה לענות לשאלת משה רבינו, לכן התחיל לדבר במידת הדין, **וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה**, כביכול עתה תראה מהו דין, אבל תוך כדי הדיבור, הדין הופך להיות לרחמים. לומר למשה שממידת הדין הזו הקשה כביכול, גם ממנה יוצא רק טוב, והוא **"אֲנִי הַשֵּׁם"**. אין אדם מסוגל להבין מהי מידת הדין, אנו נוטים לחשוב שהיא מידה קשה שאף בריה לא יכולה לעמוד בה, אבל אומר הקב"ה למשה, **"אל תדאג, דע לך, ממידת הדין תצא בסופה מידת הרחמים"**.

אומרת התורה בפרשת האזינו, **"רְאוּ עֲתָה, כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, וְאֵין אֱלֹקִים עִמָּדִי"** (דברים לב, טו). הכפילות **"אֲנִי אֲנִי הוּא"** מלמדת ששתי השמות, מידת הדין ומידת הרחמים, הם למעשה כמעט זהים, לומר לנו שאצל הקב"ה הכל מרחמים, לכן הוסיף ואמר **"וְאֵין אֱלֹקִים עִמָּדִי"**, זאת אומרת כאשר הקב"ה דן ושופט ועושה אמת, אין שם אלוקים, זה לא דין, אצל הקב"ה זה ודאי הכל

מרחמים, ואילו אנחנו אלה שרואים את זה כדין, כדבר שקשה לעמוד בו. לכן פתח הקב"ה בדיבור קשה אבל סיים באמירה רכה, לומר למשה רבינו, אמנם לך ולעם ישראל זה נראה כדבר קשה וכדין, אבל האמת היא שאני ה', והכל ברחמים גדולים שאין איש יכול להבין.

הרב זילברשטיין מביא בספרו **"מצוות בשמחה"**, מעשה אמיתי ביהודי זקן שהגיע לגיל שמונים, שב"ה היה מתהלך בכוחות עצמו ללא חולי או בעיות בתפקודו, והלך למכון סת"ם בשביל לבדוק את התפילין שלו, כמו שעשה כבר פעמים רבות בעברו. אנשי המכון אמרו לו שיחזור בעוד כמה ימים לקחת את התפילין. כאשר צוות הבדוקים ובכללם ראש המכון בדקו את התפילין, הם נחרדו לראות שחסרה אות בתפילין, זאת אומרת שהתפילין הללו פסולות לגמרי.

הגיע הרגע, אבל ראש המכון לא ידע כיצד לבשר את הבשורה לאותו זקן, הרי אם התפילין הללו עוד מזמן בר המצווה, ייתכן שלא קיים מצוות תפילין מימי, ולכן פחד ראש המכון שמא כשישמע זאת הזקן הוא יתמוטט וימות, וכי זה פשוט לומר ליהודי שהוא לא קיים מצוות תפילין מימי? אבל האמת צריכה להאמר, לכן הוחלט לספר לו בהדרגה. מה עם התפילין שאל הזקן, והם התחילו לענות לו סחור-סחור. עצר אותם הזקן ושאל, תגידו את האמת, מה היה? ראש המכון השיב לו בשאלה, ממתי התפילין הללו? מהבר מצווה ענה הזקן, אלו תפילין מהודרות שעברו הגהה עשר פעמים לפחות (כלומר שה' סימא את עיני כל הבדוקים בעבר). ענה לו ראש המכון, צר לי לומר לך אבל התפילין שלך פסולות, והראה לו היכן האות החסרה.

וראו זה פלא, הזקן פתח לעיניהם בריקוד, ואנשי המכון חשבו שאולי הוא השתגע, הרי זה עתה נודע לו שכל חייו היו ללא תפילין, והוא מקפץ ומרקד. אולי הוא לא הבין? אמרו לו שוב פעם שהתפילין פסולות, והוא המשיך לרקוד. כשהם הבינו שהריקוד אמיתי ולא משגעון, הם חיכו עד שהזקן פסק ונרגע, אז אמר להם הזקן, תשמעו טוב, אמת שעד היום לא קיימתי מצוות תפילין, אבל מהיום הזה יש לי הזדמנות, ובעזרת השם עד 120, אני יכול לקיים מצוות תפילין עוד כמה שנים טובות, ואני שמח ומאושר ורוקד ומודה לקב"ה, שהרי אם ח"ו לא הייתם מגלים זאת, נמצא שכל חיי לא הייתי מקיים מצוות תפילין, נורא ואיום! הייתי עולה לבית דין של מעלה והיו אומרים לי שלא קיימתי מצוות תפילין מימי, ועתה שגיליתם את זה אין שמחה גדולה יותר מזו. זה אדם היודע להסתכל על חצי הכוס המלאה, ועל הרחמים שבדין.

ודאי שיש צער בחיים, ויש דברים קשים, אבל זה מה שאומר הקב"ה למשה, האם חושב אתה שמידת הדין זה רק רע ואין בה טוב, לא! יש גם טוב, יש את חצי הכוס המלאה, תסתכל ותראה שיש רק טוב בעולם, ואם אדם מתבונן הוא יזכה ויראה ש-**"אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי"**.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה.

"רְאוּ עֲתָה, כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, וְאֵין אֱלֹקִים עִמָּדִי" - כֹּאשֶׁר הִקְבִּי ה' דָּן וְשׁוֹפֵט וְעוֹשֶׂה אֱמֶת, אֵין שֵׁם אֶצֶל הַקְּב"ה זֶה וְדָאֵי הַכֹּל מִרְחָמִים

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:11	17:23	17:55

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

לע"נ
יצחק שם טוב בן
שרה ז"ל

לע"נ
אברהם בן
עזיזא ז"ל

לע"נ
שאול חי
בן מרים ז"ל

הבחירה הנכונה

לשמש 'סנדק' בברית של הרך הנולד. כשהציג את עצמו, סיפר כי הוא בעלה של האשה שהיתה אצל הרב לפני כשלוש שנים וסיפר את הסיפור כולו בקצרה, ואז נענה ה'סטייפלער' וביקש לקרוא בפניו מתוך מדרש רבה בפרשת מקץ, בו כתוב: 'אמר רבי אלכסנדר, אין לך אדם בלא יסורין, אשרי לאדם שיסוריו באים עליו מן התורה!', קרא והוסיף: 'אין אדם שאין לו ייסורים. כל אחד עובר משהו. אם הייסורים עוסקים בשמירת תורה ומצוות, בגידול ילדים בדרך התורה - אשרי לו, בזה הוא יוצא ידי חובתו. אם אינו מקבל ייסורים כאלה באהבה - יש גם ייסורים אחרים, נעימים פחות...'

סיפור מופתי זה, המובא בספר 'האמנותי ואספריה', יש בו מסר לחיים: כן, בהחלט, העולם הזה הוא לא מקום קל. כל אחד עובר מצוקות ובעיות משלו, קשיים וייסורים שהם מנת חלקו. לעולם כדאי לקבל באהבה את הייסורים הניתנים במתנה מהבורא, כי אין לדעת מה אנו עלולים לקבל במקומם. הבה נזכור כי כל הקשיים וההתמודדויות שלנו הם מתנות מאבא שבשמים, חוויות שאמנם אינן נעימות - אבל נועדו לטובתנו. הבה ונקבל את המצוקות שלנו באהבה ושמחה, ונוסיף עלינו עול תורה ומצוות כדי שבכך נצא ידי חובתנו, וכך נזכה שלא יבואו עלינו בעיות אחרות, נקבל כוחות ואנרגיות לעבור את מצוקות שלנו, וגם נזכה לצאת ולהיגאל מהן!

היתה זו שעת ערב אביבית, במעונו של הגאון ה'סטייפלער' זצ"ל. אל הבית הגיעה אשה ומצוקתה בפיה, מבקשת את ברכת הרב. הואיל ונשים לא נכנסו לחדרו, נהוג היה שהן מציגות את דבריהן בפני בתו של ה'סטייפלער', אשר היתה רושמת את הדברים על פתק ומכניסה לאביה. גם האשה הזו נהגה כך, וסיפרה בקצרה לבתו של ה'סטייפלער': 'בס"ד התברכתי במשפחה גדולה, בלי עין הרע ילדים מלאי מרץ ומרובי תעלולים. אני חשה שכוחותיי אוזלים, מתקשה להתמודד עם החבורה העליזה הזו, אני קורסת ממש. מבקשת מהרב ברכה לסבול קצת פחות מ'צער גידול בנים', שיהיה לי יותר קל...'

בתו של ה'סטייפלער' רשמה את הדברים, והגישה לאביה את הפתק. ה'סטייפלער' קרא את הכתוב, והפטיר על אתר: 'נו, כל אחד צריך להתמודד עם משהו בעולם, ב"ה שזה רק זה. וכי היתה מעדיפה לסבול משכנים רעים למשל? האשה, שניצבה מעבר לדלת, שמעה את תשובת הרב, והשיבה מיד: 'דווקא השכנים שלי מצויינים, אין בנמצא כמוהם. אני חיה איתם בידידות ובשלווה, הילדים שלנו חברים, הכל נפלא...'. וה'סטייפלער', כששמע את תגובתה, הפטיר שוב: 'נו נו, זאת בחירה שלה. כל אחד מתמודד עם משהו...'

האשה לא הבינה את דברי הרב לעומקם, ושבה לביתה, מקווה לטוב. אלא שאז קרה ההיפך הגמור: כפי שהעידה, אכן היו לה שכנים טובים, מצויינים ממש. המשפחות חיו בידידות מופלגת, הילדים היו חברים לב ונפש של ילדי השכנים, האהבה והחיבה בין המשפחות פרחו. אלא שבשבעים אחר כך, לפתע פתאום, נבהלה האשה לגלות כי משאית חונה מתחת לבניין, ופועלים עמלים מעבירים ארגזים מבית השכנים אל תוך המשאית... אז התברר, כי המשפחה השכנה קיבלה הצעה מפתה במיוחד, לעבור לדירה גדולה

בהרבה במחיר מוזל. אם לא די בכך, מתווך זריז מצא מישהו, 'זוג צעיר ונחמד' כלשונו, שרוצה לרכוש את הדירה שלהם במחיר מפולפל. היתה זו עיסקה שאסור להחמיץ, וכך השכנים הטובים נעלמו מהאופק.

במקומם הגיע 'זוג צעיר ונחמד', עלום שם... והזוג הזה, אולי היה צעיר, אבל ממש לא נחמד. בין בני הזוג שררו יחסים עכורים, קולות מריבה עלו מהבית בכל עת. היה ניכר כי שלושת ילדיהם חווים ילדות קשה תחת הורים מסוכסכים, והאווירה בבניין השתנתה ללא הכר. התברר כי מעבר הדירה היה נסיון לשקם את ה'שלום בית', אלא שהנסיון נכשל, המשפחה הזו נותרה מפולגת ומסוכסכת, קולות רמים של צעקות בקעו ממנה, וכל בר דעת מרחיק את ילדיו מלצפות במתחולל בתוכה...

שנתיים ימים של סבל מתמשך מהשכנים החדשים עברו על האשה, עד שנוכרה בדברי ה'סטייפלער', שנראו בעיניה סתומים וחתומים, ובדיעבד התברר כי היה בהם קורטוב של רוח הקודש. הנה כי כן, היו לה שכנים טובים

- אבל זה היה פעם, אי אז. כיום - יש לה שכנים זוועתיים של ממש, לא קל לחיות לצידם! למרות שניסתה להדחיק את דברי ה'סטייפלער', הם הלמו בראשה כקורנס חד, והיא הבינה שאין מנוס, ויצאה שוב אל בית ה'סטייפלער'.

כשדמעות בעיניה, סיפרה לבתו את הסיפור על בואה הנה לפני שנתיים ומצוקת 'צער גידול בנים' בפיה, על תשובתו של ה'סטייפלער', על תגובתה המזלזלת קמעא, על תגובת ה'סטייפלער' במילים חדות 'זו הבחירה שלה', ועל כל מה שקרה אחר כך - עד שחייה אינם חיים בשל השכנים החדשים... ה'סטייפלער' שמע והשיב מיד: הרי היא הביאה את זה על עצמה, היא בחרה בכך! והאשה, שעמדה מעבר לדלת, החלה מתייפחת: 'נכון, ולכן אני מבקשת סליחה, ומבקשת ברכה שהרב יסיר את צרת השכנים מעליי! מוכנה אני לסבול כל 'צער גידול בנים' שבעולם, רק לא את השכנים הרעים הללו!' - ולנוכח דבריה הנחרצים וקבלת הצער באהבה, חיך ה'סטייפלער' וביך שהבעיה תיפתר, ומצוקת השכנים הרעים תחלוף מהעולם...

לא עבר שבוע ימים, והלא יאומן קרה: המשפחה המסוכסכת כנראה הסתכסכה עוד יותר, וביום בהיר אחד הגיעה משאית, בלעה אל קרבה את תכולת הבית כולו, והמשפחה - הזוג וילדיהם, נעלמו. תחתיהם, הגיעה משפחה נחמדה באמת, זוג חייכן ונעים הליכות, ושוב האווירה בבניין השתנתה - הפעם לטובה ולברכה! חלפה שנה, ואותה אשה זכתה נולד לה בן. הפעם הגיע בעלה אל ה'סטייפלער', להזמינו

ה'סטייפלער'
קרא את הכתוב,
והפטיר על אתר:
'נו, כל אחד צריך
להתמודד עם
משהו בעולם, ב"ה
שזה רק זה. וכי
היתה מעדיפה
לסבול משכנים
רעים למשל?'

כך רואים אנו בפרשת השבוע, בשיא ימי שעבוד מצרים, תוך כדי הסבל הנורא, ה' אומר למשה רבינו 'אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים'. 'הרה"ק בעל התפארת שלמה' מראדומסק זי"ע מגלה, כי לא נאמר שה' מוציא אותנו ממצרים, אלא מתחת סבלות מצרים דווקא, כדי ללמד כי הסבל, המצוקה, הגלות, הקושי, הכאב, והייסורים שחווינו במצרים - הם המזבילים לגאולה! ללמדנו, שאם עם ישראל לא היה מקבל את סבלות מצרים באהבה - היה נגזר עליהם להיות במצרים 400 שנה! הם קיבלו קיצור ל-210 שנה בלבד, בגלל 'קושי השעבוד'. כל הסבל שעברו ומאורעות הגלות הקשים - הם שהביאו לגאולתם מוקדם יותר!

זו התגלית: הרגע בו אדם מבין שלפניו קושי או כאב כלשהו - הוא רגע בו בורא עולם מעניק הזדמנות. מציב אתגר ומצפה שהקושי יתקבל באהבה, מתוך שמחה והודאה, וכך יוכל להעניק אחר כך חיים טובים ומאושרים. בעצם, כל קושי הוא הזדמנות יקרת ערך, להשיג את הדבר הרצוי כל כך - חיים יותר טובים ומאושרים, זאת ע"י קבלת הקושי באהבה ובשמחה!

כאן טמון הלקח עבורנו. כולנו מתמודדים עם קשיים כאלה ואחרים, עם דברים שלא הולכים כפי שרצינו. כמה כדאי לזכך את המבט ולהבין שכל הקשיים הללו הם הזדמנות, מתנה מבורא עולם. אז גם אם קשה, גם אם ההתמודדות מייסרת, כמה כדאי לזכור שהדבר נועד לתכלית טובה, ואז נוכל לקבל הכל באהבה ובשמחה. וככל שנקבל את הקשיים שלנו באהבה, ככל שנמנף את הייסורים להזדמנות, ככל שנתמודד מול כל אתגר בשמחה ובגבורה - כך נזכה שבורא עולם יחיש לנו את הישועה ויגאלנו גאולת עולם, לחיים טובים ומאושרים, בזה ובבא!

(הרב אשר קובלסקי)

- לע"נ רחל כהן בת שושנה ז"ל
- לע"נ רפאל פואה בן רוזה ז"ל
- לע"נ בנימין בן טאוס ז"ל
- לע"נ אסתר בת חנה ז"ל
- לע"נ הרבנית חסיה ליליאן בת סוליקה ע"ה

לחיצת נפתור קמנה

הדגים שנעלמו

וְהִדְגָה מִתָּה (שְׁמוֹת ז, כא)

שאלה: ראובן קיבל משמעון חברו את דירתו בהשאלה לכמה ימים, והגיע יחד עם בני משפחתו לשהות בדירה, (לאחר ששמעון בעל הדירה יצא לנפש בעיר אחרת). הם הבחינו כי באקווריום שבדירה יש אחד עשר דגים, ומתוכם דג אחד מת. ראובן הוציא את הדג המת, וחשב בליבו - "כדי להיטיב עם שמעון המארח האדיב, אלך ואקנה לו דג אחר במקום זה שמת". ראובן ניגש לחנות בה מוכרים דגי נוי, הבחין בדג הנראה מאותה משפחת דגים, קנה אותו והכניסו לאקווריום, מבלי לספר לשמעון.

זמן מה לאחר שראובן ומשפחתו עזבו את הדירה, שמעון חזר אליה, והתקשר במהרה לראובן ושאל מתוך פליאה: "להיכן נעלמו הדגים שבאקווריום? היו אחד עשר דגים ועכשיו ישנו דג אחד בלבד...!". ראובן השיב: "לא רק שלא לקחנו דגים מהאקווריום, אלא אף הכנסנו דג חדש תחת אחד הדגים שמת...".

עד מהרה נפתרה ה"תעלומה" - הדג היחיד שנותר באקווריום, היה הדג שקנה ראובן, והתברר שלא היה זה דג רגיל, אלא "דג טורף"! והוא פשוט טרף את כל עשרת הדגים האחרים... עתה שמעון תובע מראובן לשלם על הנזק של איבוד עשרת הדגים היקרים שלו. לעומתו טוען ראובן: "לא ידעתי כלל שמדובר בדג טורף, וכלל לא התכוונתי להזיק, אלא אדרבה כל כוונתי היתה להיטיב איתך ולתת לך דג במתנה...". האם ראובן צריך לשלם עבור הדגים שנטרפו?

תשובה: נאמר במסכת בבא קמא (נו:): "המעמיד בהמת חברו על קמת חברו - חייב", דהינו אם לקח אדם בהמה, אפילו אינה שלו, והעמיד אותה בידיו על גבי תבואתו של חברו, ואכלה הבהמה מהתבואה - חייב בתשלום הנזק שעשתה הבהמה. הרשב"א ביאר שמעמיד הבהמה חייב מדין "אדם המזיק" (כאילו הזיק בידיו את תבואת חברו), ולכן גם אם היה שוגג יש לחייבו, שכן "אדם מועד לעולם" וחייב באופן ששגג (וכן נקטו הבית יוסף והרמ"א בחו"מ שצד, ג).

לכן יש לחייב את ראובן לשלם עבור הדגים שנטרפו, למרות שגרם להזיק ללא שום כוונה ולא להזיד, (ובפרט שיש מקום גדול לטעון שיש כאן פשיעה מצד ראובן, בכך שלא בירר שאין מדובר בדג שעלול לאכול את שאר הדגים, ויכל לברר זאת בנקל).

(אחת שאלתי 2, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

כחלק מדברי משה רבינו לפרעה, שיסכים לשלוח את עם ישראל מארצו, אומר לו משה רבינו, "דָּרַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים גֵּלַךְ בַּמִּדְבָּר, וּבְחִנּוּ לְה' אֱלֹהֶינוּ" (שמות ח, כג), והרי גלוי וידוע שרצה הקב"ה להוציא את בני ישראל לחירות עולם, ולא לשלושת ימים בלבד. מה יכולים אנו ללמוד מדברים אלו?

כדרכנו בקודש נפתח במשל: מעשה בבו כפר אשר הוצרך לנסוע אל העיר הגדולה, כאשר הגיע סמוך לבניין גדול אליו ניסה להיכנס, ראה לנגד עיניו מחסום מברזל המונע מכלי הרכב להיכנס. לתדהמתו ראה איך ה'מחסום' מתרומם מעצמו כלפי מעלה, ומיד לאחר שעבר ונכנס נעשה 'ס', וירד המחסום וחזר למקומו. הביט הלה לימינו ולשמאלו לראות כיצד נעשה הנס, וראה בצד השער חדר קטן בו יושב 'שומר' והוא המעלה ומוריד את המחסום. בכסילותו היה בטוח כי מדובר בצדיק ונשגב המחולל ניסים ונפלאות... כי מעולם לא חשב שיש כח בידי 'בשר ודם' להעלות גדר מברזל כשאינו נוגע בה כלל...

ניגש אליו בחרדת קודש, ודרש בשלום מעלת כבוד קדושתו... צחק ה'שומר' ואמר לו, לא צדיק אני ולא בן צדיק, אלא מספר כפתורים יש כאן, וכל הלוחץ עליהם מעלה ומוריד את השער לפי רצונו, ללא כל ידיעות גדולות או הבנות והשגות, ואין צורך בכוחות נסתרים, אלא שחוכמת הטכנולוגיה במכשיר זה מפעילה כוחות הטמונים בו.

כך נתבאר במפרשים (אלשי"ך ג יח), כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו, ולכן לא ציווה על פרעה לשחרר את בני ישראל עולמית, כי 'נסיון' זה למעלה מכוחותיו הוא, ולא יכל לעמוד בו בשום פנים ואופן, ולא נתבקש אלא להסכים כפי מדרגתו, לתת להם רשות לצאת לשלושה ימים, ומה שהם ייצאו עולמית בא מכח הסכמתו.

מכאן למדנו, שכל אחד נתבע להתחזק ולהתעלות בעבודת ה' לפי מצבו ומעמדו. ואל יאמר מה ערך יש לפעולה מועטת זו או ל'קבלה קטנה', שהרי מפרעה למדנו שגם מעשה קטן נחשב בשמיים, ולעיתים 'לחיצת כפתור' קטנה שלנו, חשובה עד מאוד, ומשנה סדרי עולם בעולמות העליונים, ומהם נגזר שפע רב לאותו אדם, ואם כל לחיצת כפתור חשובה, לא נוכל לשער כמה רב השכר על דברים גדולים ונשגבים יותר שעושה האדם לכבוד ה' יתברך, בלימוד תורה וקיום המצוות.

השקפה לבית היהודי

בכל צותם לו צר

בפרשתינו מונה התורה את שבט ראובן ושמעון בקצרה, ולאחר מכן מונה את שבט לוי על כל תולדותיו, החל מלוי עד אחרון צאצאיו, וכן אומרת התורה: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לְוִי לְתִלְדוֹתָם, גֵּרְשׁוֹן וְקָהַת וּמֵרָרִי.. בְּנֵי גֵרְשׁוֹן.. וּבְנֵי קָהַת.. וּבְנֵי מֵרָרִי..". (שמות ו, טז-כג). מה נשתנו שני לוי שאותם מנתה התורה באריכות? יסוד גדול דורש על כך השל"ה הקדוש. (דרך חיים תוכחת מוסר, וארא)

"אֵלֶּה רְאֵשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם, בְּנֵי רְאוּבֵן.. וּבְנֵי שְׁמַעוֹן.. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לְוִי" (שם). למה אמר תיבת 'שמות' אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון: העניין הוא כי שבט לוי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור, מה עשה, קרא שמות לבניו על שם הגלות. גרשון על שם 'כי גרים הם בארץ לא להם', וקהת על שם 'שיניהם הקהות' (מהעבודה הקשה), ומררי על שם 'וימררו את חייהם'. מכאן ילמד האדם להשתתף בצער הציבור, אף על פי שאין הצרה מגעת לו, וכן הודיע ה' יתברך למשה רבינו ע"ה (שמות ג, יד) "אֲהִיָּה אֶשֶׁר אֲהִיָּה", אהיה עמהם בגלות זו, ואהיה עמהם בגלות אחרת.

"לוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור, מה עשה, קרא שמות לבניו על שם הגלות... מכאן ילמד האדם להשתתף בצער הציבור"

מלמדנו השל"ה על מידתו של הקב"ה, החושק שונגה בה גם אנו, על ה' נאמר "בְּכָל צָרָתְךָ לֹא צָר" (ישעיה סג, ט), וכן "עֲמוּ אֲנֹכִי בְצָרָה" (תהילים צא, טו), ומכאן ילמד כל אדם, אם לוי זכה לחשיבות רבה בתורה מכיוון שהשתתף בצרת עם ישראל, נמצא שחשיבות האדם גדלה לפי ההשתתפות עם זולתו בצרתו, וכל שכן להיפך לשמוח בשמחתו.

בעניין זה יש לפרש הכתוב על המיילדות העבריות, נאמר "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילֵדֹת הָעִבְרִיֹת אֲשֶׁר שֵׁם הָאִחָת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִיית פּוּעָה" (שמות א, טו), כתב האבן עזרא, "אין ספק כי יותר מחמש מאות מיילדות עבריות היו.. אלא אלו שתיהן שרות היו עליהן, וקרא הכתוב רק לשתיהן בשם 'המיילדות העבריות', מכיוון שאמנם יתר המיילדות עשו את תפקידן כפי הצורך, אבל שפרה ופועה התעלו יותר - וכמאמר חז"ל המובא ברש"י: שפרה על שם שהייתה משפרת את הוולד, ופועה על שם שהייתה פועה קולה ומדברת, שהיו משמיעות קולם בדברי חיזוק נחמה ועידוד לילודת, ובשכר זה זכו לבתי כהונה לוויה ומלכות. יזכנו ה' תמיד להיות לאחיעזר ואחיסמך לאחינו בית ישראל.

הנס המופלא של אידי המים / דניאל בלס

במאמרים הקודמים עסקנו בסודותיו של החומר המופלא ביקום - המים, במצבם הנוזלי והמוצק שלהם. כעת נעסוק בנס המרשים ביותר למראה, העובדה שמעל ראשינו מרחפים מאגרים אדירים של מים. עונות השנה ומחזור המים הינם תופעות הכרחיות לקיומנו. אך כיצד מתרחש המצב המופלא שבו מים מתמחזרים, מנקים את עצמם, נעים ממקום למקום בעולם כשליחים עושי רצון ה', ומשקים את כל צמחיית העולם?

ובכן, כידעו המים מתאדים כשהם מגיעים למאה מעלות, מולקולות המים מתפזרות, אך במקום להתפזר אל-על ולהיעלם באוויר, הן נהפכות לעננים. הידעתם שענן גשם בגודל ממוצע המרחף מעל ראשנו, מחזיק בתוכו יותר מ-300,000 טון (אם אם תרצו,

כ-300 מיליון ליטר) של מים!

כיצד מתרחש נס זה? מולקולות המים שמתאדים קלים מן האוויר, ועל כן מטפסים גבוה באטמוספירה, אלא שאז, הקור שבאטמוספירה הגבוהה מ-2000 מטרים גורם להתגבשותם של המולקולות לטיפות זעירות, הנלכדות בצורת עננים (מדובר בתהליך מורכב, שכולל בו גורם נוסף שמכונה בשם "התגרענות", ומתייחס לחלקיקי אבק מיקרוסקופיים שסביבם יכולים המים להתעבות). למעשה, הענן עשוי מהצטברות של טיפות מים מזעריות, גבישי קרח וחלקיקי אבק, הנעים יחד כקבוצה.

אף על פי שהעננים אוגרים כמות עצומה של מים, הגשם יורד עלינו כטיפות. מפחיד לחשוב מה היה קורה אילו הגשם היה נופל עלינו במכה אחת והרסנית מן השמים. ומדוע זה לא קורה? ובכן, טיפות המים וגבישי הקרח הזעירים שבענן מתנגשים ביניהם, ומתאחדים לטיפות גדולות יותר ויותר. החיכוך בין מיליוני טיפות יוצר מטען חשמלי שמתבטא בברקים. ככל שהטיפה נעשית כבדה יותר, כח המשיכה מתגבר ומושך אותה כלפי מטה. כך יורדות עלינו טיפות גשם. כאשר האוויר קר, בדרכן מטה יקפאו הטיפות לברד, וכאשר האוויר קר מאוד, הטיפות יתגבשו לגבישי קרח, ויירדו כשלג. וכך עוד בטרם הן מתגבשות לצבירים ענקיים, המים יורדים כטיפות מבלי לפגוע בנפש חיה.

כמה מפתיע חומר זה, שמתאדה כגז הקל מן האוויר, אך בו בעת מתגבש שוב באטמוספירה לעננים הנמצאים במצב ביניים מופלא: קלים מן האוויר ודקים דיים לרחף באטמוספירה, אך לא דקים מדי להתפזר בתוכה, ומנגד גם לא עבים מדי כדי ליפול לקרקע. בשל משקלם הרוחות מסוגלות להניע אותם ממקום למקום. ימים ונהרות אדירים של מים מרחפים מעל ראשינו עד שחוזרים להשקות את האדמה. ללא ספק אחד מפלאי תבל הגדולים ביותר, נס הנעשה בכל עת לעינינו, וכל מה שצריך הוא רק לפקוח את העיניים ולהתבונן, ולהודות לה' הרחמן הדואג לקיומנו.

רבי ישראל אבוחצירא - ה'בנא סאלי' זיע"א

תקצר היריעה מלתאר את קדושתו וגדלותו של רבי ישראל אבוחצירא זיע"א, הבנא סאלי הקדוש, שביום חמישי הקרוב, ד' שבט, חל יום ההילולא שלו. מקטנות שמר הרב על עצמו בקדושה וטהרה, ועמל בתורה בנגלה ובנסתר ימים ולילות בהתמדה עצומה, והיה מגיל צעיר לפוסק הלכתי עצום. הסתיר מעיני כל את גדול שקידתו בלימוד התורה ואת ידיעותיו בפרד"ס התורה, והיה לבעל מופת עצום במשך ימי חייו.

איפה אבא?

הרב אברהם בליקשטיין שליט"א מספר על זקנו הבנא סאלי זצוק"ל: סבתא שלי, הרבנית רחמה עליה השלום, היתה ביתו הגדולה, סיפרה על מעשים הזכורים לה מימי ילדותה. פעם אחת, בתור ילדה קטנה, נאמר לה שאביה נסע. מידי פעם נצרך היה הבנא סאלי לצאת לנסיעות ארוכות, לאסוף כסף עבור הישיבה אותה ייסד סבו, רבי יעקב. לאחר שבועיים ושלושה שלא היה בבית, סבתי מספרת שלא הרגישה טוב, ולכן קמה באמצע הלילה וחיפשה את אמא שלה. באותו הלילה היא מספרת שראתה את אמא שלה מחזיקה צלחת של אוכל ומעלה אותה למעלה לעליית הגג.

מעבר לדלת ראתה רחמה הקטנה את דמותו של אביה, אשר נשען כפוף באותה עליית גג צפופה ונמוכה, שכלל אי אפשר לעמוד בה באופן זקוף. סבתי נבהלה ממראה אביה, והבנא סאלי פנה אליה וביקש שלא תגלה לאיש על דבר הימצאו. כך בטעות נתברר לה, כיצד אביה היה מסתגר בעליית הגג שבועות רבים, בצום ובתענית במשך כל היום, ורק בשעות לילה מאוחרות, הייתה אשתו מעלה לו אוכל, והיה סגור ימים ולילות בחדר קטן במקום בו אי אפשר לעמוד מלוא קומתו, וכל היום ישב ועסק בתורה בהתמדה בלתי נתפסת.

למה שאפגע ביהודי?

הרב היה בקי בכל הש"ס ופוסקים ישר והפוך, רמב"ם, זוהר, הכל! ומי שזכה באמת לדעת מתורתו, היה החתן שלו, חכם דוד יהודיוף עליו השלום, שהיה צמוד אליו ימים ולילות. וכך הוא מספר, שמידי פעם כשהיו נכנסים אנשים אל הבנא סאלי, היה שומע מהם חידושי תורה שהיו פורסים לפניו. פעם אחת נכנס אליו יהודי עם חידוש שמצא בתורת הנסתר. הבנא סאלי זיע"א הקשיב לדבריו, והנהן בראשו ואמר: "חזק וברוך!". לאחר שהלך קרא לחתן שלו ואמר: "תוציא את 'ספר הכוונות' ותקרא", "תסתכל בשורה הזאת, האם זה לא סותר את כל מה שהוא אמר?".

"אז למה לא אמרת לו?" התפלא חתנו בתדהמה. הבנא סאלי היה עונה: "למה שאפגע ביהודי? למה שאני אפגע ביהודי שרוצה להראות שהוא יודע?".

בשורה משמחת לציבור שוחרי התורה

נפתח כולל ערב לבעלי בתים

לימוד טור ושולחן ערוך על הסדר, עם עיקרי הדינים בבית יוסף

ייתכן גם לימוד בחברותות

בימי שני וחמישי בין 19:30-20:45

בביה"כ "בית לוי" בקומת הכולל. כולם מוזמנים

בשורה משמחת לציבור שוחרי התורה

הפתח ופרטים לרח"ק

מידי שבת קודש מתקיים לימוד מיוחד לילדים

בביה"כ "בית לוי", רח"ק יוסף חכמי 48

14:00 - לימוד משניות בע"פ

19:00 - במוצאי שבת קודש, לימוד אבות ובנים

מספר המקומות לא מוגבל וכל הקודם זוכה

בסימן טוב

אולם האירועים המחודש של בית הנסות "בית לוי"

רח"ק יוסף חכמי ליד מקוון רימונים-שלום

שכונת מדורגי בית וגן ירושלים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות: 054-4222931 // 054-3551383 // 02-6540906

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל: ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטה, נא לשלוח בקשה במייל

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:25

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:27

ר"ת: 17:59

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 533 31.12.2021 - כז שבט תשפ"ב

וְהוֹשַׁעְנֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִבְרָאֵנוּ בְּיָמֵינוּ

פְּרִישַׁת - וְאָרָא

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ו,יג)
רש"י: "צוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם".

סיפר אחד מבוגרי ישיבת חברון: "הייתי בחור חלש והיה לי קשה מאוד בלימוד. פעם ניגשתי למשגיח הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל והתאוננתי בפניו שאיני מבין את הגמרא ומה עלי לעשות.

מיד נענה לי המשגיח בחמימות יתירה ואמר: "בא ונלמד יחד בחברותא". ואכן קבע עמי רבי הירש לימוד בחברותא, פעמים בין כתלי הישיבה ופעמים בבית, כשהוא לומד איתי ומסביר לי את דברי הגמרא בטוב טעם ובסבלנות אין קץ. כך במשך שנים אחדות, זכיתי לקבל תורה מפיו.

פעם אחת, עסקנו בסוגיה קשה ולא עלה בידי לעמוד על הבנתה, אולם רבי הירש לא אמר נואש, הוא חזר בנחת ובסבלנות בלתי רגילה מספר פעמים על הסוגיה לפרטיה תוך שהוא מעודד אותי ומסביר לי פנים לבל אפול ברוחי.

הוא ציטט לי את דברי הגמרא הידועה (עירובין ד:): על גדלותו של רבי פרידא שלמד עם תלמידו ארבע מאות פעמים את אותה סוגיה עד שנקלטה בלב התלמיד. אך הוא המשיך והוסיף לומר לי את הדברים הבאים: "כלום סבור אתה שיש כאן רק גדלות של רבי פרידא, של המלמד, הלא זוהי הגדלות של התלמיד שהיה מוכן לחזור ולשמוע כל כך הרבה פעמים את אותה סוגיה".

"כשהייתי חוזר כמה פעמים על הסוגיה" - הטעים רבי הירש - "אין זו גדלות, שהרי יודע אני את הגמרא ונהנה אני לחזור עליה... אבל אתה שמתקשה בהבנת הסוגיה, אעפ"כ מוכן אתה לשוב ולחזור כמה וכמה פעמים זו הגדלות!".
מסיים התלמיד: "כל מה שיש לי כיום שיכות עם הגמרא זה הכל בזכותו של רבי הירש!".
(איש לרעהו' תשפב)

”נשאר בכזו מנוחת הנפש ורוגע“...

סיפר הגאון רבי בן ציון קוק שליט”א: רגיל היה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ”ל במשך עשרות בשנים לומר את שיעורו לפני בעלי בתים, אלא שבשנים האחרונות התווספו לשומעי השיעור, תלמידי חכמים ידועים ואברכים צעירים הם ניצלו את ההזדמנות לשמוע שיעור מגדול הדור. באופן טבעי התרבו השאלות שנשאל באמצע השיעור והיו בהם גם שאלות שלא לענין. אך הרב אלישיב הקשיב תמיד במלוא הסבלנות וההתייחסות, ללא כל סימני כעס וקוצר רוח. פעם נכנס לשיעורו של הרב אלישיב, פסיכולוג גדול מארה”ב. הוא היה מקורב מאוד להגר”י קנייבסקי – הסטייפלער זצ”ל ואף היה מתכתב עמו בעיני רפואת הנפש. והנה לאחר שיצא מהשיעור הביע בפני את הרגשתו: ”אני משתומם, יהודי כזה זקן, שכל מהלך השיעור עומדים ו”לוחמים” איתו, והוא נשאר בכזאת מנוחת הנפש, בכזה רוגע! בדרך כלל בגיל כזה כבר מאבדים את הסבלנות, ואילו הרב אלישיב רגוע ושלו במנוחת הנפש וללא רוגז כלל“...

(הלמות עמלים)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (ו,יג)

אומר רש”י: אל בני ישראל – ציום עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם. ואל פרעה מלך מצרים – ציום עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם. הקב”ה מצוה את משה ואהרן – תנו כבוד לפרעה! למה? הרשע הזה היה שוחט 300 תינוקות של יום... תחשבו איזה זעזוע יש בכל עם ישראל, אם ח”ו איזה ישמעלקי ימ”ש רוצח תינוק בעריסה... וראש הנחשים הזה, שוחט לא אחד, אלא 300... לא פעם אחת, אלא כל יום – כל יום במשך עשרות שנים... היתה לו משחטה מיוחדת לכך! ולרשע הזה הקב”ה מצוה לדבר בכבוד? על מה ולמה?!

פעם אחת היה איזה זמר מפורסם שנסע לטיול באוסטריה, הוא עשה שם סבב תיירות בכל מיני אתרים, ובין המקומות שביקרו בהם, האוטובוס עצר ליד הבית שבו גדל היטלר ימ”ש. הזמר הזה לא עצר בנפשו, הוא פשוט הרגיש שהוא חייב... הוא ירד מהאוטובוס ועשה את הצרכים שלו על הבית! הרגש הטבעי כלפי צורר שביצע רצח בעם שלך הוא תכלית הבזיון.

אז למה הקב”ה מצוה אותם לנהוג בו בכבוד? אומר החתם סופר שורה וחצי של תירוץ, שמזעזע את כל העולם: נראה דרצה להזהירם שלא יבזו את המלך, כי בבזיונות יתכפרו לו העוונות, ואם כן הקב”ה לא יוכל להביא עליו את עשרת המכות... פחד פחדים!!! פרעה הרשע... שמשעבד, 600,000 מבני ישראל, הצאצאים של בחירי הבריאה... הארכי-רוצח בקנה מידה הכי אכזרי שהאנושות ידעה... שקרן, רמאי, גנב, רע-לב אלו רק כינויים של קינוחים... ובכל זאת, אם יהיו לו בושות – יתכפרו לו כל העוונות! אי אפשר להאמין!

תחשבו לעצמכם, הרי אף מאיתנו לא יותר גרוע מפרעה... אז כמה מחלות יורדות מיהודי שמבזים אותו ומשפילים אותו? כמה צרות אדם חוסך לעצמו, כשהוא מקבל איזו עקיצה פומבית? יש משוגעים שרודפים אחרי הכבוד... נו, טוב. יש כאלו שלא רודפים אחר הכבוד, אבל קשה להם כשלא מעריכים אותם... אם לא אומרים להם מילה טובה, אז לא שווה! אבל אדם שיש לו שכל ישר, היה צריך ללכת לחפש כל היום אנשים שרק יבזו אותו וישפילו אותו... אין לך מעלה גדולה מזו!!! ולא צריך דווקא שתהא הבושה קבל עם ועולם... אפילו אם בבית חוטפים קצת בזיונות... ומורידים את הראש, סותמים את הפה וכובשים את המידות... זוכים למעלות נשגבות! (אפריון שלמה תשפב)

וַיֵּד אֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְעֵינֵי פְרַעָה וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיִּהְפְּכוּ כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְדָם, וַהֲדָגָה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר מֵתָה (ז,כ-כא)

קשה רבינו בעל ה"זרע שמשון": ידוע שבני ישראל היו רגילים לדוג דגים מן היאור, ואותם היו אוכלים חינם, והדגים הללו היו להם למשיבי נפש, שהרי כך אמרו בני ישראל (במדבר יא, ה): "זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם". ואם כן, כשהעניש הקב"ה את המצרים והפך את מימי היאור לדם, הרי שבכך נגרם נזק והפסד גם לישראל, מפני שמחמת כן מתו כל הדגים שהיו ביאור, ולא יכלו עוד בני ישראל לאכול דגים, ונמצא שיצא שכרם בהפסדם!

אלא השיב הצדיק וביאר: הלא כבר לימדונו חכמים ז"ל במדרש (שיר השירים ט, ט) בשם רבי חנינא, שבמכת דם התעשרו בני ישראל עד מאוד, כי היו המצרים צמאים למים ובעל כורחם היו קונים מים מבני ישראל, ומחמת כן נהיו ישראל עשירים גדולים.

ולפי זה נמצא שלא נגרם כל נזק או הפסד לישראל כשמתו הדגים שביאור, היות שעתה נהיו ישראל עשירים, ומכאן ואילך יכלו לקנות בכסף מלא ככל העולה על רוחם, ומעתה כבר אינם זקוקים לאכול דגים מהיאור בחינם. ללמדך שהקב"ה לעולם לא יביא נזק או תקלה לבני אהוביו, "כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם". (משכן שילה' תשפב)

אָנִי ה' (ו,ב)

רש"י: "נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני".

מעשה מיוחד ומרגש, אירע בבחור מוכשר ובעל מדות, שהיה מעוכב שידוך זמן רב. הבחור כבר הגיע לגיל 28, ועדיין לא זכה למצוא את זיווגו. כל החברים מסביב כבר מצאו את ה'אבידה', וזכו להקים את ביתם, ואף לראות צאצאים, ואילו הוא נותר לבד ואינו מצליח למצוא את בת זוגו. כשאחיו הצעיר הגיע לפרקו, אמר לו האח המבוגר, "אני דורש ממך, שלא תחשוש כלל מ'לעקוף' אותי. אני מוכן בשום אופן שתתעכב ולו לזמן מועט בגללי... ואברך אותך בלב שלם, שתזכה לבנות במהרה את ביתך". ואכן, בחלוף זמן קצר זה קרה – האח הצעיר בא בברית האירוסין. במושך כל תקופת האירוסין, ליווה את אחיו הצעיר בכל פרטי הפרטים הקשורים לנישואין, ללא הענקת דריסת רגל למידות הקנאה, התחרות, ושאר מידות רעות שמכלות את האדם בעודו חי.

חולפת עוד שנה, ועוד שנה, ומיודענו כבר בגיל 30. השידוך לא נראה באופק, וליבו היה שבור מתמיד. באחד הימים, החליט להתקשר אל אחיו הצעיר, משום שכבר כמה שבועות לא שוחח עמו. כבר בתחילת השיחה, כששאל לשלום אחיו הצעיר, הלה השיב, כשאנחת צער נשמעת בקולו: "ה' יעזור, ה' יעזור". לאח המבוגר, לא היה קשה להבחין שמשהו קורה אצל אחיו. ניסה לברר מה עובר עליו, ולאחר שהרבה להפציר בו שיספר לו את האמת, האח הצעיר סיפר: "נקלענו למצב כלכלי לא פשוט. מחר ערב שבת, והבית ריק לגמרי. אין לנו שום אפשרות לרכוש צרכי שבת..."

האח המבוגר שומע את הדברים וליבו נחמץ. הוא מיהר להיפרד מאחיו לשלום, ושם פעמיו, מבני ברק, לעבר עירו הדרומית של האח, לא לפני שלקח עמו כמה אלפי שקלים שנטל מחסכונותיו (שלא היו רבים כלל). כשהגיע לעיר, נכנס לסופר – מרקט מקומי, ומילא כמה עגלות בכל המוצרים הנצרכים, פירות וירקות, לחם ושתייה, בשר ודגים, מוצרי חלב, מצרכי בישול, חומרי ניקיון וכו'. דמי הרכישה הסתכמו בסכום של 3000 שקלים, ועכשיו האח ממחר לנסוע לדירת אחיו הצעיר. דפק אפוא בדלת הבית, ומה רבה היתה הפתעתם של בני הזוג, כאשר ראו בפתח ביתם את כל השקיות הרבות, המלאות בכל מכל כל, בכמות כזו שתספיק להם לזמן ממושך.

האח הצעיר ניסה לסרב לקבל את המתנה הגדולה, אך אחיו המבוגר חיבקו, בירכו לשלום, ועזבו במהירות את המקום, לא לפני שתחב ליד אחיו מעטפה שהונחו בה 2,000 שקלים. והסיפור עדיין לא נגמר...

הנה באותו ערב ממש, הוזמנה אשת האח הצעיר לחתונתה של אחת מחברותיה, אך מפאת מצב רוחה הירוד, לאור המצב העגום בבית הריקס, אמרה לבעלה בתחילת הערב, שלא תלך לחתונה. אבל עתה, לאחר שהבית התמלא בכל טוב, הדבר השפיע גם על מצב רוחה של בעלת הבית, וכעת היא מחליטה לצאת אל החתונה.. (יש קשר בין חסרון תבואה ומחיה בבית, למצב רוחה של בעלת הבית. בבא מציעא נ"ט).

מיהרה אפוא האשה לאולם השמחות, ובסיעתא דשמיא הצליחה להגיע לחופה. והנה היא מבחינה, בבחורה שעומדת לצידה, שפיה אינו פוסק מתפילה ובקשה, ומעיניה זולגות דמעות כמים... החופה הסתיימה, והאשה מחליטה לפנות אל אותה בחורה, "עמדתי לצידך וראיתי שענייד לא פסקו מלבכות, אשמח אם תספרי לי את אשר על ליבך, ואולי אוכל לעזור או להצטרף לתפילותיך..."

"אני מעוכבת שידוך כבר זמן רב", סיפרה הבחורה, "פשוט התחננתי בעת הרצון של החופה אל הבורא, וביקשתי שיעזור לי למצוא בעל טוב ולבנות בית של תורה".

לאחר בירור קצר אודות פרטיה של הבחורה, אמרה לה האשה: "יש לי הצעה מעולה בשבילך, בחור טהור לב, מתוקן במידותיו, ממש כליל המעלות!". המדובר היה, כמובן, בגיטה מעוכב השידוך! ובכן, השידוך יצא אל הפועל, ותוך זמן קצר נגמר בכי-טוב...

התברר אפוא, שמעשה החסד המופלא של האח, הוא שגרם לגיסתו ללכת לחתונה, ושם, למצוא עבורו בחורה מיוחדת, שבאותם רגעים שפכה נפשה מתוך שברון- לב לפני בוראה, והבורא יתברך שמע את תחנוניה, וראה את מסירותו של הבחור לעשיית צדקה, ועוד באותו הערב, הצמיח את ישועתם של השניים ובניית ביתם הנאמן! (ופריו מתוק).

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לורע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן
יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת
עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל,
בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל,
מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה
ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן
רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה
רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה
ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת
ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר
בן אסתר ז"ל.

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 663 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 551 שנה י"ב העלון מוקדש לע"נ מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף זצ"ל כ"ג טבת תשפ"ב

וארא - תוכן ענייני הפרשה

- א. הבטחת ה' על גאולת ישראל בארבעה לשונות גאולה.
- ב. ראשי האבות בשבטי ראובן, שמעון ולוי, ויחוס משה ואהרן.
- ג. מופת התנין לפני פרעה, ומטה אהרן בלע את כל התנינים.
- ד. **מכת דם** - כל המים נהפכים לדם: התראה, מכה שבעת ימים, ונסיון החרטומים.
- ה. **צפרדע** - צפרדעים שורצות ומקרקות ברעש גדול בכל מצרים: התראה, מכה, תפילת משה, הצפרדעים מתו, ותבאש הארץ.
- ו. **כינים** - כל עפר מצרים נהפך לכינים: אהרן הכה את עפר מצרים בציווי משה, "וַתְּהִי הַכְּנָם", וכשלון החרטומים לברוא כינים בעצמם.
- ז. **ערוב** - חיות בתערובת: התראה בבוקר תשחת הארץ, חוץ מארץ גשן - מושב בני ישראל. ופרעה אמר: "זבחו לה' בארץ", ומשה התפלל וסר הערוב, ויכבד לבו של פרעה.
- ח. **דבר** - הבהמות מתות: התראה, מות כל מקנה מצרים, וממקנה ישראל לא מת אחד.
- ט. **שחין** - פריחה בעור הגוף: משה (דרך נס) זרק פיח כבשן, והתפזר בכל מצרים, ויהי שחין באדם ובבהמה, ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין.
- י. **ברד** - גושי קרח ובתוכם אש יורדים מהשמים: התראה, ברד כבד מאוד אשר לא היה כמוהו במצרים, אש מתלקחת בתוך הברד וקולות מהשמים, שלח פרעה למשה שיתפלל, וכשיצא להתפלל מיד הפסיק הברד.

"הַנְּנִי מִמְטִיר פֶּצַת מַחַר בְּרַד פָּבַד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָּמֹהוּ... (ט, יח) - ברד בלי עננים

וברש"י: כעת מחר - כעת הזאת למחר. שרט לו שריטה בכותל, למחר כשתגיע חמה לכאן ירד הברד. בספר 'באר יוסף' (לר' יוסף סלנט זצ"ל) כתב לחדש שמכת ברד היתה בלא עננים, ומוכיח כן מדברי רש"י אלו, שהרי אילו היו עננים, איך החמה היתה מאירה על השריטה בכותל שעשה משה בבית פרעה. ובספר 'תפארת תורה' (להגר"ש פינקוס זצ"ל) מביא לבאר זאת, שעניין העננים בעת הגשם הוא שכאשר בא שפע ברכה מן השמים הרי זו התקרבות עצומה של השם יתברך להשפיע ברכתו, ולכן צריך מחיצה של ענן שהעולם יוכל לסבול ההתקרבות הגדולה של הברכה, אבל במכת ברד שכל עניינה לא היה ברכה וקירבה כלל אין שם צורך בענן ולכן היה הברד בלי ענן אלא ירד מן השמים. [הרב צבי וינברג - קב ונקי']

"וַיִּבְלַע מִשֶׁה אֶהְרֹן אֶת מִטָּתוֹ" (ז, יב)

ממטה אהרן למדים תחיית המתים, המטה עץ יבש ונעשה בריה חיה. כל שכן כשיש גוף ורוח שהקב"ה יחיה אותם. [ה'זוהר' הקדוש]

999 תפ"ב

כתוב במדרש (שמות רבה ב, א) אמר רבי יוחנן: עשרה לשונות נקראת תפילה ואלו הן: שוועה. צעקה. נאקה. רנה. פגיעה. ביצור. קריאה. ניפול. ופילול. ותחנונים. ואחת מלשונות התפילה - 'נאקה', מופיע בפרשתנו (ו, ה): "וְגַם אֲנִי שְׂמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". מובא בגמרא (יבמות סד. וכן סוכה יד.): אמר רבי יצחק, מפני מה היו אבותינו עֲקָרִים, מפני שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים. ואמר רבי יצחק, למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, מה עתר זה שמהפך התבואה בגורן ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקב"ה ממידת רגזנות למדת רחמנות. וכן מובא במדרש (רבה בראשית מה, ד) למה נתעקרו האמהות, רבי לוי בשם רבי שילא דכפר תמרתא ורבי חלבו בשם רבי יוחנן אמרו, שהקב"ה מתאווה לתפילתן ולשיחתן. ועוד מובא במדרש "ילקוט שמעוני" (פרשת לך לך רמז ע"ח): הייתי עובר ממקום למקום ומצאתי זקן אחד, אמרתי לו: רבי, מפני מה בעלי בתים בישראל נעצרים על הבנים, אמר לי: בני, מפני שהקב"ה אוהבן אהבה גמורה כדי שירבו רחמים לפניו.

מתבאר ממאמרים אלו היפך דעת ומחשבות בני אדם. שהעולם חושבים כי התפילה היא אמצעי להשיג תכלית את מה שחסר לו לאדם, וע"י בקשותיו ותפילותיו אל ה' יושג התכלית המבוקש. אבל האמת נהפוך הוא, התפילה היא עצם התכלית הנרצה והמבוקש מה', והחיסרון שיש לו לאדם שמחמתו הוא מתעורר להתפלל אל ה', הוא רק האמצעי שהמציאו והולידו הבורא יתברך כדי לעורר את האדם להתפלל, שזו התכלית בעצם.

וכבר העיר על יסוד זה האר"י ז"ל ("שער המצוות" בהקדמה דף א'): 'בעת שמתפלל לפניו יתברך על איזו שאלה מהשאלות, כמזונות ועושר ובנים, לא יתפלל לסיבת עצמו שצריך לשאול אותה השאלה, אלא לקיים מצוותו יתברך שנוצטוונו להתפלל אליו בעת צרותינו, להורות כי הוא אלוקינו ואנחנו עמו ועבדיו, ואילו עינינו תלויות "כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יְד אֲדֹנָיָהּ" (תהלים קכג, ב), וישים כל בטחונו עליו'.

והדברים נפלאים למי שישכילם ויבינם ויידע איך להתייחס אליהם למעשה, ולהתנהג כך בכל ניסיונותיו, אדרבה, ע"י זה ימצא האדם מרגוע לנפשו בהתברר לו שכל ניסיון וחסרון וסבל שיש לו בעולם הזה, שעליו מתעורר להתפלל אל ה', זהו סיבה שלוחה לו מאת ה' יתברך כדי לעורר אותו לתפילה, שע"י שיתפלל, יצא לפועל תכלית הכוונה באותו ניסיון שהוא בו, דהיינו הזדמנות להורות ולהוכיח שאכן הוא מאמין באמונה שלימה בבורא יתברך שהכל מאתו. והוא פלא עצום, וחיידוש נפלא. ובמילים אחרות יוצא פירוש כוונתם ז"ל, שה' יתברך חפץ יותר בתפילות שלנו, מאשר שיהיו לנו בנים, ואם כך רצונו, חייבים אנו לקבל גזירותיו באהבה, ולמלאות רצונו וחיובנו אליו, שאנחנו עבדיו ונבראנו לעובדו, וזה כל האדם. אלא שמכל מקום הרי אמרו שהתפילה היא פְּעֻתַת המהפכת התבואה בגורן ממקום למקום, כך התפילה מהפכת מידותיו של הקב"ה ממידת רגזנות למידת רחמנות. לכן אל יתייאש אדם מהרחמים, כי כמו שהתפילה היא התכלית בעיני ה', כך רצונו לקבל התפילות. וכעשינו כל המוטל עלינו בזה דיינו בכך, שעצם ההשתדלות הוא התכלית, אבל ההצלחה שהיא התוצאה, היא ביד ה', והטוב בעיניו יעשה. וכתוב בגמרא (ברכות י.) רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו: אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם - אל ימנע עצמו מן (בְּקֻשָּׁת) הרחמים.

"והוצאתי... והצלתתי... וגאלתי... ולקחתי"

(ו, טז) - **ארבעה לשונות של גאולה**

הנה קבעו חכמים ד' כוסות בליל פסח כנגד ד' גאולות שנאמרו במצרים 'והוצאתי והצלתתי וגאלתי ולקחתי'. חכמינו הראשונים דנו מדוע תיקנו דווקא כוסות, ולא לחמים או קערות. ופירש ר"ח פלטיאל: מצינו בירמיה לגבי פורענות אומות העולם ד' כוסות יין, ג' כתובים ואחד לעתיד, לכן תקנו ד' כוסות יין גבי גאולה. ויש כתבו: תיקנו כוסות, כי יין מורה על חירות, שאין אומרים שירה אלא על היין. [אוצר מפרשי התורה]

"מקצור רוח ומעבדה קשה" (ו, ט)

מה גרם לקוצר רוח ועבודה קשה, שמחמתם לא שמעו אל משה? - רבנו אברהם אבן עזרא כתב: קצרה רוחם מאורך הגלות ומעבודה קשה שנתחדשה עליהם. הרמב"ן כתב, "קוצר רוח" - הוא פחדם שלא יהרגם פרעה בחרב, "ועבודה קשה" - הוא הדוחק שהיו הנוגשים דוחקים בהם, ולא יתנום לשמוע דבר ולחשוב בו. הגר"א פירש "עבודה קשה" - היא עבודה בחומר ובלבנים, ו"קוצר רוח" - הוא מה שהוסיף פרעה שילקטו לבדם הקש, אף שהיא מלאכה קלה, היא גרמה לקוצר רוח שלא נשאר להם פנאי לנוח מהעבודה הקשה. [אוצר מפרשי התורה]

"ואני ערל שפתים" (ו, יב)

כתב רבנו אברהם אבן עזרא, אף על פי שהבטיחו ה' "ואנכי אהיה עם פיך" (שמות ד, יב), אין הכוונה שיוסר ממנו לעולם כובד לשונו, אלא שיהיה כן לעת הצורך, או שיעזרהו שלא יהיו בדבריו אותיות הקשות על לשונו, אך ההבטחה היתה רק על הדיבור הראשון שדיבר לפרעה, ועל הדיבורים האחרים חשש משה שעליהם אהרן צריך להיות לו למליץ, ומפני כן חשש לדבר לבדו לפרעה. וכתב הרמב"ן, אף על פי שכבר טען משה שהוא כבד פה, חזר כאן שוב על טענה זו, כיון שבתחילה השיב לו ה' על טענתו, שאהרן ידבר אל העם, וכך היה, ורק עתה ציווהו ה' לדבר לבדו, תחילה לעם והם לא שמעו לו, ועתה לפרעה, לכן טען עתה שאינו יכול לדבר מפני שהוא ערל שפתים. [אוצר מפרשי התורה]

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל" (ו, יג) - להיות סבלן

מובא במדרש (רבה ז, א): בני טרחנין הם, על מנת כן תהיו מקבלים עליכם. ואפשר כמו שאמרו במדרש (שם לפני כן ו, ה), "ולא שמעו אל משה" (ו, ט), שהיה קשה עליהם לפרוש מעבודה זרה, וזה עבודה קשה. עם כל זה "ויצום אל בני ישראל", אמר לו הקב"ה למשה: ראה שאני להוט אחר גאולתם, והם קשה עליהם לפרוש מעבודה זרה, ועם כל זה אני סבלן ואיני כועס, אדרבה אני להוט לגאלן. כן אתה, אפילו שיטריחוך - תלמד ממני שתסבול משאם ולא תכעס עליהם, כי בני הם, אף על פי שהם עובדי עבודה זרה והם משחיתים - קרויים בניים. ו'הזוהר' הקדוש כתב אמר רב יוסא, למה נסמך לכאן "אלה ראשי בית אבותם", אלא אל הקב"ה למשה: דבר עם בני ישראל בנחת, שאף על גב שהם יושבים בעבודה קשה - מלכים בני מלכים הם.

"ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה" (ו, ט) - הדרך לגאולה

ה'חתם סופר" זצ"ל מבאר, שעומק שעבוד מצרים היה בכך שבני ישראל איבדו את הציפיה לגאולה ולכניסה לארץ ישראל. הם היו כה שקועים בצרות השעבוד, עד שאיבדו את הציפיה.

בעל 'הנתיבות שלום' (הרב שלום נח ברזובסקי, האדמו"ר מסלונים) עמד על כך שמתחילת פרשת מקץ עד לפסוק "לישוועתך קויתי ה'" (מט, יח), לא הוזכר שם ה' שהוא מידת הרחמים אלא שם "אלוקים" שהוא מידת הדין. וזאת משום שפרשיות אלו עוסקות בגלגוליו של יוסף שבעקבותיו ירדו יעקב ובני ביתו למצרים והחל השעבוד, ודבר זה נובע ממידת הדין. ועתה טרם מותו ביקש יעקב אבינו למסור לבניו את מפתח הגאולה, ועל כן הורה להם שחרף היסורים והצרות שיהיו מנת חלקם בשיעבוד מצרים לא יתייאשו ולא תיפול רוחם, אלא "לישוועתך קויתי ה'", כי כל עוד שתתנוצץ בקרבם התקוה שיום יבוא ויגאלו, אכן יזכו באחריתם לגאולה שלימה, אך אם ח"ו יאבדו את התקוה לא יזכו לכך.

חז"ל אומרים שכל אלו שלא רצו לצאת ממצרים מתו במכת חושך. והנה זה פלא, וכי כל כך היה טוב להם בשיעבוד מצרים וזריקת הילדים ליאור? אם כן, מדוע חפצו להישאר? לאור האמור יש לומר שהכוונה בזה שלא רצו לצאת היינו שלא האמינו שיום יבוא ויגאלו, וכיון שלא ציפו לגאולה ואיבדו כל תקוה לא זכו לצאת ממצרים ומתו במכת חושך! הבט וראה מה שפירש הרא"ש בפרשתנו (י, כב) מדוע לא מתו דתן ואבירם בשלושת ימי האפילה במכת חושך כדרך שמתו כל רשעי בני ישראל בשלושת הימים הללו - כי אף על פי שהיו רשעים לא נתייאשו מן הגאולה.

על פי זה יובן המסופר בתלמוד (גיטין נח.): "מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי. אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים, יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר: 'מי נתן למשסה יעקב וישראל לבזזים?' ענה אותו תינוק ואמר: 'הלוא ה' זו חטאנו לו ולא אבינו בדרכיו הלך, ולא שמעו בתורתו'. אמר: מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה! שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו. אמרו, לא זז משם עד שפדאו בממון הרבה, ולא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל. ומנו? רבי ישמעאל בן אלישע" (נכדו של רבי ישמעאל כהן גדול).

ויש להבין, מדוע ציינה הגמרא שסיפרו לרבי יהושע שהילד יפה עיניים וטוב רואי, וכי אם לא היה נראה טוב לא היה צריך לנסות לעזור לו? אלא היתה זו תקופת החורבן, בה היו שבויים רבים מצפים לישועה. וכששמע רבי יהושע שעל אף כל צרותיו שומר הילד על מראה טוב, מסודר הוא בהופעתו ואין עיניו כבדות, אלא הוא יפה עיניים, כלומר עיניו מביעות במבטן שמחת חיים, הרי אות הוא שילד זה, שעל אף מצבו אינו שוקע בעצבות ודיכאון, הינו בעל אמונה וביטחון בה', ואינו ככל הילדים. ילד כזה, אמר רבי יהושע, יש להתאמץ עבורו יותר מהרגיל. משום שעתיד להיות אדם גדול. ומשום כך הלך לבודקו. וכשמצא לפי תשובתו כי ספוג הוא בתורה ויראת שמים, והשיב מתוך בית הסוהר לאדם העומד בחוץ, בפסוק שיש בו הצדקת הדין וקבלת עול מלכות שמים, אמר רבי יהושע: מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, ונשבע שלא יזוז משם עד שיפדהו בכל סכום שידרשו עבורו. הרי לנו שאדם המרגיל את עצמו לחיות מתוך אמונה וביטחון בה' יתברך, וגם בתקופות קשות אינו נותן לעצמו לשקוע ביאוש, זוכה לשמחת חיים תמידית, ובנוסף גם לישועות גדולות. [הרב זמיר כהן]

באדמת ארץ הקודש לפחות חתיכה קטנה מגופי. זאת הסיבה שחתכתי זה עתה חלק מאצבעי, ואני מבקשת ממך מאוד שכשתעלה לארץ ישראל תדאג שיקברו את החלק הזה באדמת הקודש", סיימה הרופאה.

את הסיפור הנוראי הזה סיפר העולה החדש לרב שטנצל, והנה לפנינו מסירות נפש יהודית בהתגלמותה!

הסיבה שפניו זעופות, הוסיף הרב שטנצל ואמר, היא מפני שלאחר שקברנו את חתיכת האצבע של הרופאה היהודיה, לא ידענו האם להקים שם מצבה קטנה ולחרוט בה את הסיפור הנ"ל, לאות ולעדות על מסירות נפשם של בנים לאביהם שבשמים, או שמא אין לעשות זאת, היות והרופאה עשתה את שעשתה - באיסור, שכן היא עברה על איסור חובל מדאורייתא! השבנו לו שלדעתי הדבר מותר, שכן מצאנו כמה דוגמאות שחכמינו עשו סימנים לזכור את מסירות נפשם של יהודים, למרות שהדברים עצמם נעשו באיסור. הדוגמא היותר מפורסמת היא זו של שער ניקנור. כיון שלא רציתי להכריע בעצמי בשאלה זו, עליתי אל מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שאמר לי שאין להשוות בין המקרים. שכן, ניקנור היה מחויב לעשות את מעשהו, שהרי אלמלא זאת, היה נוצר חילול השם גדול, וזלזול בבית המקדש, שהיו האנשים אומרים 'איך קרה שהקרשים שהיו מיועדים למקום שנעשו בו עשרה ניסים נאבדו', אבל הרופאה לא היתה מחויבת לעשות את מה שעשתה.

מו"ח לא אמר לי מה לעשות באשר לעניין המצבה. כששאלתי על כך את גיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, אמר להקים לה מצבה, 'כי זה מגיע לה בגלל מסירות הנפש הגדולה'. [גיליון "קול ברמה" - "אור השבת"]

”וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם” (ו, יג)

וברש"י: ציווים עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם. דברים נוראים כתב על כך ה"חתם סופר" וזה לשונו: נראה שרצה להזהירם שלא יבזו המלך, ויתכפרו לו עוונותיו, ולא יבואו המכות עליו בדין. נורא למתבונן. אם פרעה הרשע העומד ומשעבד שישים ריבוא מבני ישראל - בעינויים קשים ומרים, ובדין הוא שילקה אפילו הכי בזכות ביזיון מועט - שלא ינהגו בו כבוד כראוי ייפטר מהמכות, ק"ו בן בנו של קל וחומר במקרה שלנו - אף מי שאינו במצב הראוי ועדיין רחוק הוא מלהיות פרעה, על ידי שמבזים אותו ושותק יסיר מעליו כל מיני יסורים וחולאים רעים.

סיפר נכדו של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, הרב גדליהו הוניגסברג שליט"א: פעם אחת, יהודי שהגיע לפני יותר מעשר שנים עם לבוש ירושלמי, אמר שיש לו משהו אישי, בחוץ הוא אמר למישהו, הייתי נהג של רכב שזרק עליו פשקווילים, אבל כשהוא נכנס לחדר, הוא היה לבד ודיבר בקול ואז שמעו אותו אומר בבכי, אני הדפסתי ואני הייתי הנהג זורקתי. והוא אמר נולד לי ילד בשנה האחרונה והוא עבר כבר 7 ניתוחים בלב... (הרב שטיינמן אמר לי פעם אנשים באים לבקש ממני מחילה כסדר לפעמים נזכרים כבר מאוחר... עם כל הענווה...) הרב שטיינמן ניגש לארון ספרים הוציא ספר "שערי הקדושה" (חלק א' שער ו') והקריא לו: אם שכל היה לך לחפש מישהו שיצער לך כי חיים אני מחפש לך... האיש ביקש סליחה והרב אמר לו: "אני מוחל לך, אני מוחל לך"! כשהוא היה ליד הדלת הוסיף בחיוך: "אבל לאחרים אל תעשה את הטובה הזאת"...

”וְשָׂרֵץ הַיָּאֵר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִשְׁתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ” (ז, כח)

מסירות נפש נלמד מהצפרדעים - סיפור

מובא בתלמוד (פסחים נג:): דרש רודוס איש רומי, מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מהצפרדעים, ומה צפרדעין שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו "ובאו ועלו בביתך ובתנוריק ובמשארותיך", אימתי משארות מצויות אצל תנור, הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווים על קדושת השם על אחת כמה וכמה.

בספר ה'פרנס' (לרבי משה פרנס זצ"ל תלמיד מהר"ם מרוטנבורג, סימן קכה) מביא בשם ספר ה'מקצעות' (לראב"ד זצ"ל): מי שנהרג על קידוש השם ועל יחוד השם יתברך בין בשעת השמד בין שלא בשעת השמד, כגון שאמרו לו גויים עבוד לעבודה זרה ואי לא קטלינא לך, ומסר עצמו למיתה ונהרג או נצלב או נשרף על קידוש השם, כיון שקידש השם בגופו ובנפשו כל ישראל חייבין לקרוע עליו ולהתאבל עליו ולהספידו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואשתו לא תינשא עולמית משום כבוד שמים ומשום כבודו, ואם נשאת לא תצא (וכן מובא בש"ת מהר"ח אור זרוע סי' יד).

ועוד שמעתי לבאר מה שכתב ש"אשתו לא תנשא עולמית", שהטעם הוא משום שרצו לחזק ענין מסירות נפש על קידוש השם שהיה מצוי בזמנם הגזירות הנוראות בארצות אשכנז, ולכן חיזקו זאת על ידי שאמרו שאשתו לא תנשא עולמית, למען ישמעו ויראו שבעלה של זו קידש את השם (הרב צבי וינברג - קב ונקי).

את הסיפור הבא סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: יום אחד פגשתי את הגר"ש שטנצל זצ"ל, מייסד לימוד 'במשנה היומית', ופניו זעופות. כששאלתי על מה ולמה, סיפר לי, שבתקופת תפקידו בחברה קדישא בתל אביב, הגיע לפניו מקרה נורא, והוא אינו יודע כיצד לנהוג בו.

המדובר היה בתקופה שבה עדיין שלטו הקומוניסטים ברוסיה ולא התירו ליהודים לעזוב את המדינה, ולעלות לארץ ישראל. והנה, מספר לי הרב שטנצל, הבוקר הגיע למשרדי החברה קדישא עולה חדש מרוסיה, שקיבל מהשלטונות הסובייטים היתר עליה חריג ומגיש לי צנצנת קטנה... כששאלתי אותו מה יש בתוך הצנצנת, הוא מספר לי שביום האחרון ששהה עדיין ברוסיה, מתקשרת אליו רופאה יהודיה בשם שפירא ומבקשת שיסור למרפאתה. הגעתי אליה, מספר העולה החדש לרב שטנצל, ואז היא מבקשת שאמתין מעט...

רופאה יצאה מהחדר, ולאחר כמה דקות חזרה עם תחבושת מדממת על אחת מאצבעותיה ומגישה לי את הצנצנת הקטנה הזו ובה מונחת חתיכה מתוך האצבע.

הרופאה היתה נתונה בהתרגשות רבה, ואמרה לי שהוריה גידלו אותה על ברכת אהבת ארץ ישראל, ועוד כשהיתה ילדה קטנה סיפרו לה על גדולי האומה שרצו לחיות ולהיקבר בארץ הקודש. "לחיות בארץ ישראל אני כבר לא אזכה", אמרה הרופאה היהודיה תוך שהיא מליטה פניה בבכי נסער, "לכן אני רוצה לזכות ולהיקבר בה. וכיון שיודעני שגם בכך לא אזכה, שהרי איך יוציאו לאחר מותי את גופתי מרוסיה הסובייטית, הנני מעוניינת שיקברו

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרִים מַעֲבֵדִים אֹתָם וְאֹזְפֵר אֶת בְּרִיתִי (ו, ה)

בימי שהותו של רבי יצחק זילבר זצ"ל במחנה העבודה הרוסי, המצוי בערבות סיביר הקפואות, היה מוגיע את מוחו ללא הרף כיצד יוכל לעשות את רצון ה' בשלמות ללא סייג. הבעיה העיקרית היתה, כמובן, כיצד יוכל לשמור שבת כאשר מוטלת עליו עבודת פרך במשך שבעה ימים בשבוע.

וכך הוא מספר: כאשר הגעתי למחנה, התקרבו אלי שני אסירים. אחד מהם שאל אותי ביידיש: "א-איד" (יהודי)? "כן", עניתי. והוא המשיך לשאול: "במה אוכל לעזור לך?" עניתי: "איני רוצה לעבוד בשבת". "טוב", אמר לי, "ביום שישי בשעה שש בערב תגיע למקום זה וזה, ותקבל אישור מחלה". שמחתי מאוד, אך למעשה לא השתמשתי באישור זה. מדוע? כי בשבת הייתי בבית החולים...

וכך היה המעשה: בבית המאסר הפנו אותי לעבודת חטיבת עצים. יחד עם חבריי לעבודה היה עלינו לסחוב בולי עץ ולסדרם בערימה. כדי להניח בול עץ, היינו צריכים, אני ואדם נוסף, לעלות על קרש צר עד לפסגת הערימה, הוא בצד זה ואני בצד האחר. העלייה הייתה חדה, ואני, שחששתי פן אפול, הלכתי בזהירות רבה. חברי לעבודה הבחין בכך, וברגע שדרכתני על הקרש החל לרקד, על מנת להגביר את פחדיי. כך עשה ביום שלישי וביום רביעי. ביום חמישי איבדתי לפתע את שיווי משקלי, ונפלתי יחד עם בול העץ. שלושה שבועות שהיתי בבית החולים של הכלא, עובדה המעידה על חומרת פציעתי, שהרי איש לא שהה שם "סתם". עד היום לא חזרה ידי השמאלית לתפקד כראוי. שכבתי חבוש על מיטת בית החולים, אך הייתי מאושר! אני חופשי מעבודה במשך שלוש שבתות! אילו מצאתי אוצר של מיליון דולר, ספק אם הייתי מאושר באותה מידה... אך שלושת השבועות חלפו, ומועד שחרורי חל דווקא סמוך לשבת... מה אעשה? באותה שבת, בעת שהכריחו אותי לעבוד, טענתי כי ידי עודנה כואבת. ראש המשמרת פנה אל הרופא, והלה טען: "אם שחררתי אותך, סימן שיכול הוא לעבוד". הדברים הללו הכריעו את הכף לרעתי, וראש המשמרת החל להכות אותי.

ברחתי אל הנהר (שזרם בתוך שטח המחנה) והסתתרתי בסירה שבורה, אחת מהסירות הרבות שעמדו על גדות הנהר. בשעה 12, כשכולם הלכו לאכול ארוחת צהריים, הגיעו לאוזני דבריו של אחד האסירים אומר לחברו: "ראה, מישהו שוכב בסירה". הייתי אובד עצות. מה אעשה? הרי בעוד רגע יגלו אותי! והנה, ראיתי מספר אסירים הצועדים לקראתי, וביניהם סמיון סמיונוביץ' לוקצקי, היהודי שהבטיח לי לפני השבת הראשונה אישור מחלה. הוא היה די מרוחק ממני, אך בטווח שמיעה. ידעתי כי הוא מאודסה, והנחתי כי הוא מבין יידיש. לחשתי לעברו: "סמיון סמיונוביץ', פארקלאפ זעי דעם קופ!" ("נסה לבלבל להם את המוח!") מטרת הייתה לגרום לכך שלא ישימו לב אליי.

בתגובה שמעתי מיד קול צלול: "דרך אגב, הופיע היום בעיתון מאמרו של סטלין הגדול (לאסיר לא היתה רשות לקרוא לסטלין 'חבר') בנושא: 'בעיות כלכליות בבניית חברה סוציאליסטית'. איזה עומק מחשבותי! רוצים שאקרא לכם?" וכי יכול היה מישהו להעז ולסרב? הכל עצרו, וסמיון סמיונוביץ' החל לקרוא ואף להוסיף דברי פרשנות. ופתאום הגיעו לאוזניי המילים: "כפי שמעיד הפתגם בלטינית 'תתחבא במקום אחר'". הוא המשיך לקרוא, והכל האזינו לו בריכוז. בעת שהסיט את תשומת ליבם, יצאתי חרש מהסירה, עברתי כמאה מטר והתחבאתי בסירה אחרת. היה זה ראשית הסתיו וגשם ירד כל העת. שעות רבות נאלצתי לשכב כך מבלי להרים את ראשי, חששתי שיראו אותי.

יום העבודה הסתיים. ברבע לחמש נשמעה צפירת הסיום ואני עדיין שוכב בסירה. לא שמעתי דבר. לא הרחק ממני העמידו את האסירים בטור וספרו אותם - אחד היה חסר. החלו בחיפושם ולאחר 45 דקות מצאו אותי בתוך הסירה. 45 דקות עמדו האנשים חשופים לגשם ולקור. בחדר האוכל הלך האוכל הנכסף והתקרר. כל אחד מהם מוכן היה לקרוע אותי לגזרים כאשר מצאו אותי...

"בגלל היהודון הזה עמדנו זמן רב כל כך בגשם ואף איחרנו לחדר האוכל!" חשבתי לעצמי בחרדה: 'זוהי רק השבת הראשונה! ומה יהיה בשבתות הבאות'? באותו ערב אמרתי שליחות של ערב ראש השנה. כל מילה יצאה מפי בכוונה כה גדולה, כפי שהתפללתי אולי רק פעם אחת בחיים - היה זה בסטולביטשי, בעת שתעייתי בדרך המושלגת וקפאתי בקור. כעת, התחננתי לה' שיראה לי דרך כלשהי כדי לפתור את מצוקתי. ושוב נוכחתי בחוש כי יש א-ל שומע תפילות. כאשר סיימתי את התפילה, יצאתי החוצה ופגשתי את קולקה, מי שהיה אחראי על חלוקת תפקידי העבודה. פניתי אליו: "שמע, קולקה! כפי שראית, איני מצליח לעבוד עם בולי עץ. רוצה אני עבודה אחרת".

הוא שאל אותי: "איזו"? סמיון סמיונוביץ' לוקצקי היה זה שלימד אותי בעבר מה עלי לבקש. "בכל עבודה", כך נהג לומר, "אם לא תמלא את חלקך בשבת, תעכב אחרים. עליך למצוא עבודה בה לא תהיה תלוי באיש. והעבודה היחידה מסוג זה היא להביא מים (לא הייתה במחנה מערכת מים מסודרת). אמנם הבאת מים ל-3,000 אנשים היא עבודה מפרכת, המיועדת לחמישה גברים, אך אם תעשה אותה לבד - תצליח איכשהו להתחמק בשבת". על כן, כאשר שאל אותי קולקה במה רוצה אני לעבוד, הייתה תשובתי המיידית: "ברצוני להביא מים". "ומה ארוויח מכך"? שאל. "25 רובל", אמרתי לו, ומיד הגשתי לידי חמישה עשר כמקדמה. מאותו ערב הייתה לי הזדמנות שלא לעבוד בשבת! תפקיד הבאת המים למחנה, ליווה אותי עד לסוף תקופת מאסרי.

[מתוך 'להישאר יהודי' - רבי יצחק זילבר זצ"ל]

בברכת התורה

דון ברינה

"לְאֶדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמעון מרים בת עזיה: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחת: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה תמר ועל בני פאולה
זיווג הגון: זרבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה
רחל בת זרבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

זרע של קיימא:

יהודה 'חזקאל' יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלמית רחל בת חיה: עדי בת מזל

לרפואת:

הרב מאיר סיים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מתיקות התורה - בימי השובבי"ם

אחד התיקונים הטובים והמצוינים ביותר בימי שובבי"ם ת"ת הוא 'מתיקות התורה', כנגד מתיקות העבירה והתאוה הקשה שגזנה בה.

כמ"ש בספה"ק אוהב ישראל (פרשת ויחי): "תקנו קדמונינו ז"ל להתענות ולעשות תשובה בימי פרשיות של שובבי"ם לתיקון פגם היסוד ולכפרה לתשובה על העבירות הקשות. אך בזמננו נתמעטו הדורות ואין אנו יכולים לעשות סיגופים ותעניות כראוי, אך מן שנוגע יראת ה' בלבבו צריך להתאמץ בכל יכולתו ולעשות תשובה על זה החטא, כי גדול הוא מנשוא וכו'. ופרט בלימוד תורה שבעל פה, ולברר הלכה בליבון ובירור יפה, בזה הוא מקבץ חלקי הטוב והניק, ומברר אותן מתוך הקליפות להוציא בולעם מפהם, בסוד 'חיל בלע ויקיאנו' (איב כ טו) וזהו עיקר התיקון" ע"ש.

ידוע ומפורסם מתק פירוש קדשו של הבאר מים חיים 'צוק"ל במאמר דוד המלך ע"ה (תהלים טו, ה) 'וחטאתי נגדי תמיד'. חלק"ק (פר תולדות דה וטה שא טו וטז): "יזכור לנו גדול התאוה והבערת האש החזק ורוב התענוג שהיה לו בעת שעבר העבירה, כן בתאוה וחשק הזה אשר בערה בו כאשר וברוב השמחה והתענוג, יעבוד את ה' אלקיו בתורה ותפילה ומעשים טובים. ועל בחינה זו אמרו (ברכת טז) במקום שבעלי תשובה עומדין וכו', כי הצדיק הגמור לא יוכל לידע כלל אם יש תאוה וחשק וכלות הנפש כזה בעולם כמו הרשע שעבר עבירה ונפשו יודעת איך השתדל עליה ולבו בערה בו, וכמה מחשבות חשב וכמה פעולות פעל עד הגיעו למעשה העבירה. ובעת עוברו העבירה הנה בודאי נעשה מקושר ומדובק בכל כוחי חושי ושכלו ולבו להעבירה, עד שבעת ההיא אם יקראו אדם לא יענו, ואם ישאלו אדם לא ישיבו, ובשעת מעשה הוא בטל ממצאות ממש. ועל כן הוא יוכל לידע איך לעשות המצוה ברוב התאוה והחשק, באש להבה ממש וכו'. ועל כן אמר 'וחטאתי נגדי תמיד', כי היה תמיד נגד עינוי חשק החטא שהיה לו בעת עוברו, בכדי לעבוד ככה את ה' אלהיו" ע"כ לשון קדשו החוצב להבות אש, ושפתיים ישק משיב דברים נכוחים.

בהה לא נפתח את הגמרא הקדושה בימים נשגבים אלו, לשאוב מתוכה חיות קודש לליבנו ולנפשנו, מתוך התגברות איתנה ביגיעה ועמל להבין את מה שאנו לומדים כל אחד לפום דרגא דיליה. - ועל ידי הקושי ושבירת המניעות והמפריעים בלימוד מבנים ומבחון, נזכה לטעום ולחוש מצוף נועם מתיקות התורה, ולפום צערא אגרא!

• § • § •

אחד מגדולי הרבנים הצדיקים שבארץ הקודש היה הגה"ק הרידב"ז זצוק"ל, שבסוף ימיו עלה מארץ ליטא לשמש ברבנות עיה"ק צפת ת"ו. הוא הגבר אשר הקים עול תורה, וזכה לחבר חיבורים רבים בכל מקצועות התורה, שו"ת הרידב"ז, פירוש רידב"ז על הירושלמי, בית רידב"ז בענייני שביעית, נמוקי הרידב"ז על התורה, ועוד ספרים רבים. (הוא נקרא עור בחייו בעיני הרידב"ז על שם ספריו, שם ראשי תיבות: ריעת ריעק דוד בן זלמן).

בשנות רבנותו בליטא בעיר סלוצק הגדולה לאלקים, הקים שם את הישיבה הגדולה והמפורסמת שבסלוצק הנקראת 'ישיבת קלעצק' שהעמידה גדולי עולם. ולאחר עלייתו לארץ הקודש הקים גם בצפת את ישיבת הרידב"ז, בה עסקו בלימוד ובירור הלכות המצוות התלויות בארץ. גדול דבקו בתורה הקדושה ונזכר ללמוד מעט ממה שמסופר אודות שנות צעירותו, שברוב אהבת התורה שיקה בו היו כל חייו מלאים בעסקה של תורה, כי טוב סחרה מכל סחורה. והיו מתקיימים הוא וחווגו הרבנית הצדקנית מלחם צד ומים לחץ, אבל חייהם מלאים שמחה ואושר עילאי עצום בשמחתה של תורה. ופעמים רבות שהיו אוכלים פת חרבה עם מעט דגים מלוחים בלבד... ומתענגים במתק תענוגי אורייתא קדישתא.

ברוב שקידתו במתיקות התורה היה ממלא לילותיו ברינה של תורה, כאשר נצרך לברר שאלות רבות ושונות שעלו על שולחן רבנותו במשך היום, ומחמת עיסוקיו הרבים בענייני העיר ובמושב בית דינו, ובאמירת שיעורים כסדרן בהיכל הישיבה הגדולה, לא הספיק לברר הכל במשך היום. והיה דרכו בקודש להתענות בתורתו בשעות הלילה הקטנות. בעת שהעולם מסביב גם את שנתו ונתן לרכו את כל החושים בעסק התורה באין מפריע, וקיים בנפשו מ"ש בברכת אהבה דעריבתי: "כי הם חיני ואורך ימינו, ובהם נהנה יומם ולילה". ואכן ברבות הימים והלילות זכה שנתקיים בו מאמר ריש לקיש בפ"ב דחגיגה (טז): "כל העוסק בתורה בלילה, הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר (תהלים טו, ט) 'יומם יצוה ה' חסדו, ומה טעם 'יומם יצוה ה' חסדו, משום 'בלילה שירע עמי"'. - כאשר התקבל בחן ובחסד בכל

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

ויאמינו בה'

נסענו כמה חברים מהישיבה לאירוע של חבר וכדרכם של בחורים חשופים לא שמנו לב למחוגי השעון המתקתק עד שכבר לא היה תחבורה ציבורית לחזור לישיבה.

בלית ברירה עמדנו בצומת וניסינו לעזור טרמפים לשוב לישיבה. עבר הרבה זמן ולא עצרו לנו עד שהחליטו 2 חברים לעזור לישיבה מהלך של כשעתיים. ניסיתי להניא אותם מהצעד הזה שבחשבונו פשוט יום המחור ייהרס להם כתוצאה מצעידה זו. הם גיעו עייפים ומותשים ולא צליחו לתפקד בסדרי הלימוד כנדרש.

"אז מה אתה מציע לעשות?" שאל אחד הבחורים. בקשתי שכל אחד יגיד פרק תהילים ושיתנו לי עוד עשר דקות לבקש מה' שידאג לנו להגיע עד לפתח הישיבה, ובלבד שיאמינו שה' יכול להושיע אותנו ברגע אחד.

החברים גלגלו אבל נתנו לי את העשר דקות של חסד לחלות פני ק-ל.

בקשתי מעומק לב שיקדש את שמו ברבים ויביא לנו ישועה. עודי מבקש ורכב פאר עצר ושאל לאן אנו צריכים להגיע. מששמע את היעד שחפצנו להגיע אליו התנצל על כך שזה לא בכיוון נסיעתו בכלל, אבל באותה נשימה תחב לידי שטר של חמישים שקלים וביקש שנזמין מונית וניסע באמצעותו לישיבה.

עמדנו נפעמים מגודל ההשגחה בפרט שני המלגלים מילאו פיהם מים ובעל כורחם הודו לה כי טוב. ואילו אנוכי הקטן הודיתי לה' על הישועה שהביא לנו באופן כזה שלא העלנו על דעתנו, אכן קבלנו הסעה עד לפתח הישיבה...

בעל המעשה: ל.י.

• • • • •

'מחליף את הזמנים ומסדר'

יש לי חנות של פיצה, כל יום חמישי בשעות הערב יש לי הזמנה קבועה מראש שאותה אני מכין ושולח עם שליחי. לקראת אזכרה של אבא של אחד העובדים הודיעו לי כלל העובדים שהם הולכים לאזכרה. נשארתי במצב שאין לי עובדים לערב כי אם עובד אחד שאני יכול להסתדר איתו לעבודה השוטפת אך לא להזמנה הגדולה... יומיים לפני התקשרה המזמינה וביקשה באופן חד פעמי להעביר את הזמנה לשעה אחד וחצי בצהריים במקום שש וחצי בערב, העובדים רצו לצאת בשעה שתיים כך שהיתה זו השגחה מופלאה שהם הכינו ושלחו את הזמנה ורק אחר כך יצאו לאזכרה.

אם רק מתבוננים רואים עד כמה ה' משגיח על כל פרט ופרט וממילא יבוא לידי הודיה לה'.

בעל המעשה: ט.ס.

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית זופמן לשלוח אר"ל שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

תפוצת ישראל אחד מגדולי קברניטי הספינה מנהיגי הדור. ברם פעמים רבות באותם שנים ניצבה בפני הרידב"ז בעיה קשה בעת לימודי המשמור' שלו בלילותיו הלבינו. כאשר בימים ההם לא היו הספרים מצויים בכל בית כבימינו, וכדרכם של תלמידי חכמים מופלגים בעסקי תורתם להתרחב ולהתפרש על פני טעויות רבות ועניינים שונים, כנרמו בזמננו 'אשת חיל' הרומז לתורה (משלי לא, טז): "היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'". היה גם אותו ענק התורה נצרך פעמים רבות לעיין וללמוד בספרים כדי להגיע לחקר ההלכה בבירור התשובה הקשה, או הדין התורה הסבוך ששקס בהם. - הספרים הרבים שנצרכו לו עמדו הכן בהיכל הספרייה שבבית המדרש, אך דא עקא, בשעות הקטנות של הלילה היה בית המדרש סגור ומסוגר בחושך מוחלט, גם רחובות העיר שרויים היו בעלטה, והרב התיירא לנפשו לצאת יחידי בחשכה כזו ולשהות לבדו בדד זמן רב בבית המדרש.

ראתה מחברתו בקודש הרבנית הצדקנית ע"ה, בגודל חשקו והשתוקקותו של בעלה הגאון לצאת לעסק מתיקות התורה באישון לילה, ואינו מוצא עצה בדבר. ותקם בעוד לילה ממשכבה, והתגבר כארי להיות לעזר בתורת בעלה הגדול! והציעה לפניו שהיא בעצמה תלחזה אליו לבית המדרש, להיות עמו שם כל עת לימודו, כדי שלא יחשוש לצלול בעמקי ים תלמודו כאוות נפשו.

ואכן אשת חבר כחבר, ואף היא הדירה את שנתה מעיניה, ולילות רבים יצאו יחדיו עם נרות בידיהם. עם הגיעם לבית המדרש פרש הרב למקומו, והרבנית הדליקה עבורו כמה נרות גדולים שיאירו לפניו, ותיכף התחילו הספרים להיפתח בזה אחר זה, ולהיערם זה על גבי זה... וקול ערב ומתוק של תורה לשמה מילא את חלל בית המדרש. כשבכל אותה עת יושבת הרבנית במקומה שבעודת נשים, בתפילות ותחנות ממעמקי לב לפני אב רחמן ונאמן שבשמים, אשר לא ינום ולא ישן! והמתנה ושמרה עד שסיים הרב את עינוי בסוגיותיו, וחזר עם הרבנית לבינים נאוה קודש. חכו להתקיים בהם מאמר הכתוב (איכה ב, טז): "קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שפכי כמים ליבן נוכח פני ד', שאי אליו כפף על נפש עולליך וגו'". וכבר נודע בזוהר הק' ובספרים גדול מעלת לימוד התורה בלילות, וכד"א (תהלים קיט, קמח) "קדמו עיני אשמורות לשיח באמרותך".

זו היא דוגמא של 'מסירות נפש' לתורה זו היא 'אשת חכם' טובה וישרה, אשר כל חייה נתונים להתגדל בגדולתה של תורה. - רק כאשר טעם ערבות 'מתיקות התורה' מורגש במוחש בבית, ועצם האוויר שנושמים בבית ספוג בדובשנה של תורה, זוכים להקים 'בית של תורה' שכוה, בית גדול בישראל! - כאשר הבעל חזר הביתה מלימוד תורתו וחיותו ושמחה של תורה, וכל כולו מלא בתורה ובאהבתה ישגה תמיד, הרי ממילא נסחפת גם האשה עימו בתורתו, וכל בני הבית יונקים ממעיניה של תורה, ונכספים אף הם למתיקות ערבות התורה.

וכמוכן אחר שזוכים לחוש טעמה של תורה כל חפצין לא ישוו בה, כידוע ומפורסם לשוננו הזהב של האור החיים הק' (ורבים טו, טז): "אין טוב אלא תורה (ברכות ה), שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה. ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף זהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם" עכ"ל.

[שירת קודש במלל הרה"ג ר' משה סובל, א' סין תשס"א]

• § • § •

בדור שלפנינו התגורר בירושלים קרוא דשופריא, הגאון המפורסם מורנו הרב רבי דוד קליין זצ"ל בעל 'בית אריזים', הוא היה תלמיד נאמן לרבו הגה"ק בעל 'מנחת אלעזר' זצוק"ל, וזכה להתאבק בעפר רגליו רבות בשנים. בשנות צעירותו ובחרותו יצק מים על ידו וישב בישיבתו הרמה שבמנוקאטש רבתי. - המנוקאטשער רב מכיזיו בספרו 'דברי תורה' (ח"א סי' טו) כשמתחבט בקושיא אלימתא אחת, והגאון רבי דוד, שהיה אז בחור מתלמידי ישיבתו, אמר בה יישוב נפלא. וכתב בהם ז"ל: "ובהיותי מצטער בזה, השיב הראש מתלמידי ישיבתנו, ידי נפשי החריף ובקי בחדי תורה, הנפלא מ' דוד קליין נ"י מפה" עכ"ל ע"ש.

כמנהג בית צאנו בדורות הקודמים הקפידו גם במנוקאטש שלא יתעסקו בחורים הצעירים בעניינים שבחסידינות, רק יתמסרו כל כולם במיטב שנות הברכות ברמ"ח איברים ושס"ה גידים בעסק התורה יומם ולילה. לפיכך היה המנחת אלעזר ז"ע אוסר על הבחורים בתוקף שלא לבטל מלימודם בשביל עריכת השולחנות, והיה מקפיד על כך מאוד. וידוע גדול הקפדתו בקודש בכל דבר וענין שהיה חשוב אצלו, שהיה עומד בו על המשמר בעוז.

וסיפר לי הגאון רבי דוד זצ"ל, שבהיותו מעודו

שובו בנים שובביים

לקראת ימי השובבים הבעל"ט

ניתן להשיג את ספרי הגה"צ המקובל

הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

ספר "תיקון שובביים השלם" עם "טיב התשובה"

בו מתבאר תפילת יענו להרשי"ש באריכות גדול באר היטב, עם הרבה הקדמות מתורת הארז"ל, [מומלץ מאד לאלו אשר עדיין לא נכנסו לנן הפרדים], וגם ניתוסף שם מה שיש לפלפל ולהקשות ולתרוץ בדבריו הקדושים, וגם הערות הארות על דרך הנגלה בהלכות תשובה, וספר זה הוא תועלת מאד למי שרוצה ללמוד ענינים אלו בעמקות ובענין גדול.

ספר "תיקון שובביים" עם "טיב התשובה הקצר"

שבו מתבאר בקצרה באר היטב כל הפירושים המובא בארון, וספר זה הוא תועלת לאלו שכבר למדו לדעת פירוש תפילת יענו, ועתה רוצים לחזור בקצרה חזק הענינים.

קונטרס "תיקון שובביים" עם "טיב התשובה המבואר"

גדלה מעלתו שמבאר כל תיבה ותיבה ממש, באופן שהתיבה בא ופירושו עמו בסמוך לו, למען יוכל המתפלל לכוון הכוונה הראויה בעת אמירת התיבה ממש.

קונטרס "תיקון שובביים" עם "מסורת התשובה"

הוא התפילה כמתכונתו, וסביב לו 'מסורת התשובה' הוא שידע המתפלל והמכוון, על כל לשון התפילה מאין נחוצו מקורה קדוש, בכתובים ובדברי חז"ל וכתבי הארז"ל ותלמידיו.

ספר "טיב התשובה ככל בו לשובביים"

הספר הזה נדפס מחדש בעריכה נאה בעט סופר מהיר שזה לכל נפש, אוצר כלי המדה מקובץ לפונדק אחד ליקוטי בתר ליקוטי כל ענינים הנוגעים לעניני שובביים במנהג ובהלכה, עצות וסגולות, תפילות, שיחות ומאמרים, עבודות וסיפורים, הכל בלשון קלילה ומבוארת.

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית "מרכז הספרים" פרידמן 03-6194114

להעמידו במקומו, או אז לא היו אבא ואמא מדברים עם אותו ילד באותו היום, רק היו שניהם האב עם האם יושבים בתענית שלמה! אף אם היה זה בחדש תמוז שהימים ארוכים והחום מעיק, או בזמנים אחרים שהיה קשה להם להתענות, על תענית זו לא היו מוותרים! ידעו כל המשפחה שהיום ההורים בצום מחמת אותו 'שווארצע צעטעל' [הפתק השחור]. ולאחר שבירת התענית קרבו אותו ילד ועודדוהו וחזקוהו שלא יפול ברוחו, כי בנקל ניתן לתקן מה שקלקל כמצות התשובה שקדמה לעולם, כדי לחזק תמיד התרופה לכל מכה, ומדברים אל ליבו דברי חיזוק. - כך היה מנהגם בקביעות תמיד, ובכן מובן שזכו למה שזכו, וחזרה אהבת התורה והערכתה בלב בניהם, והעמידו שלשלת של כתנים רבנים גדולים, מרביצי תורה והוראה בישראל, להגדיל תורה ולהאדירה.

וכבר נודעה לתהילה אמא של מלכות, הלא היא האם למשפחת קופשיץ, שהיתה מוסרת נפשה על חינוך ילדיה. ובהזדמנות אחת נסעה במיוחד אל מרן החזון איש צוק'ל, ושחטה את בקשתה בפני הצדיק להתפלל עבור הצלחת בניה שיהיו גדולים בתורה.

נענה לה רבינו החזון איש במתק לשון קדשו, תדעי נאמנה שזה הכל תלוי רק בך... "אם את רוצה הם יהיו גדולי תורה!" - פסק החזון איש בנחרצות.

היא אכן רצתה ורצתה! ייחלה והשתוקקה לך עד מאוד, לא נס ליחה ולא פסק פיה למלל עם בניה על עוצם כיוסי ליבה בזה! וכל ימיה בתפילות ותחנונות רבות, נהרות של דמעות שפכה רק על ענין זה שנגע בנקודת לבבה, ואכן זכתה לגדל דוד של גדולים בתורה וביראה.

למדנו אפוא עצה יעוצה בגידול בנים תלמידי חכמים בעלי תורה ויראה טהורה, ועטורים במידות ישרות, פשוט לרצות ולהשתוקק לך מקרב לב! לשפוך לב כמים בתפילת אבות ואימהות על בנים ובנות! ותיכף משמתחיל הנער ללמוד בתורה ולעסוק במצוות, לעודדו ולהעניק לו שבח

וכבוד על כל מצוה שיעשה, ועל כל תורה שלומד. ולהתמיד בשבחים אלו בכל הצלחה שעולה ומתעלה בתורתו לפי גילו וענינו, עד שיגדל ויעשה לאיש. - ובכן יכנסו בליבו ויחדו בנפשו רגשי אהבת התורה ויזכה לחוש במתיקות התורה והעבודה, להצית בלבו שחיקת יגיעת התורה ועמלה, ושמחת העבודה הקשה, וימשיך בעסק זה כל ימיו.

ומכאן שורש מנהג ישראל קדושים למרוח הספר בדבש לילדים הנכנסים לתלמוד תורה, והן מלקקים אותו מן האותיות, על שם (תהלים יט, א) "מתוקים מדבש ונפת צופים". כמו שכתב בספר הרוקח (הלכות שביעות סיוט יצ): "נותן על הלוח מעט דבש, ולוחך הנער הדבש שעל האותיות בלשונו, ואחר כך מביאין העוגה שנילושה בדבש וכו'" עכ"ל.

[טיב התישואים, אברכים, שער הבית פי' אות י, הדוגמא האישית בחיזון] § • § • §

ונסיים נא פרק נכבד זה של תיקון שובביים במתיקות התורה, בלשון קדשו המופלא של הר"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג צוק'ל (התחמת אות ט): "בכל פעם יאמר באמצע הלימוד 'המאור שבה יחזירנו למוטב', ובכל פעם שהייצור מסיטו לסיים בענין, ולקצר בלימוד, מחמת עייפות, או חסרון הבנתו, או מחמת שיחת הילדים. יגער ביצר הרע ויתגבר עליו מאוד! וישבור טבעו, וילמדו יותר מהרגלו, ובכות, עד שייגע. - ובהו משבר הקליפות והחיצונים, ומכפרין לו אפילו על כריתות ומיתות בית דין ומיתה ביד שמים. כי הלימוד בתנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים, שהוא בכוח ובקול, ובענימת הקול, בלי שום מחשבה זרה, ובענינת הגוף. מטהר ומצמצח הנש מה, ומחדד השכל, ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל" ע"כ העתקת לשונו הטהור אות באת. כי הם חיינו ואודי יטע - וכנס נהנה יטע ולילתו

מעשה באחד מבני ירושלים, שכשגדלו ילדיו והגיעו למצות החינוך, חיפש נתיבי חינוך ישרים לתורה ויראת שמים ולמידות טובות, ושם אל ליבו שתפקיד גדול ונכבד זה של העמדת דורות ישרים ונאמנים אינו מן המלאכות הקלות כלל ועיקר, בפרט באשר צריך להחזיר בלב הנערים הרכים מילדותם חבינות התורה ערבותה ומתיקותה, כדי שיהיו נמשכים ונכספים אל אהבת התורה.

בשכונת התגורר תלמידי חכם נכבד ירא ושלם, ה"ה הר"ג רבי צבי הערש הכהן קופשיץ זצ"ל, מנקה הדעת שבירושלים, שזכה להעמיד לגיונו של מלך התפארת, ובניו יצאו גדולי ישראל, תלמידי חכמים יושבי על מדין נכוד. - חשב לו השכן לעצמו, כיצד זה זכה ר' הערש לכן, שיגדלו בניו תלמידי חכמים מופלגים כל כך? משהציק לו הדבר, ניסה לברר אצל בניו הרבנים בעצמם, כיצד היתה דרך החינוך שקיבלו בבית אביהם ואימם.

נענו הבנים וגילו בפניו מעט ממה שזכרם מן הבית, בין הדברים סיפור: בילדותנו אם היה ילד חוזר מהתלמוד תורה עם 'פתקא טבא', שבה נאמר ששקד הניק כראוי על תלמודו, ואף עמד היטב בכור המבחן, וידוע ובקי במה שלמד, נעשה מאותו 'צעטעלעל' שמחה וששון, אבא ואמא היו פורשים המפה של שבת קודש ועורכים סעודה עם בשר לכל בני המשפחה! לכבוד שמחת הפתק הגאה שהביא הילדון והתמלא הבית כולו אורח!

ואילו כאשר הביא אחד הילדים 'פתקא שאינה טבא' [כפי שנהגו אז לשלוח פתקים על ילד שהשתובב או הפריע כדי שיתנווה הוריו

תלמיד מובהק ודובק בכל לבו ברבו הקדוש והטהור היה קשה לו מאד להשלים עם גזירה זו שלא לילך לטישעין, וביקש והפציר ברבו להעניק לו הורמנא ורשות להשתתף בטיש. כאשר ידוע שהיה הצדיק עובד עבודתו בשלחנותיו הטהורים בדחילו ורחימו בקול רעש גדול, ושופע דברי תורה נפלאים ועצומים, ונפש התלמיד הצעיר כלתה לחזות בקודש. אבל הרבי לא הסכים בשום אופן להלקל מן הקפידה, שהיתה כנראה מוחזקת בידו מאבותיו הקדושים. ובפעם אחת אף התרעם עליו: דוד, אויב דוד קומסט גיי איך... [אם אתה בא לטיש אני הולך].

אף על פי כן לא היה ר' דוד יכול לעצור ברוחו, והיה הולך לפעמים אל הטיש ומחביא עצמו היטב תחת השולחן, ומאזין לעבודת קדשו ושומה בצמא מדברי תורה הקדושים הקולחים מפי רבו בשפע רב. - הוא כמוכן נצרך להתחבא שם היטב היטב, כדי שלא ירגישו בו כלל, ואף לא יידעו בכלל שיש שם מישהו... שכן מיד היה הרבי שואל חודש מי הוא זה המתחבא שם? פעם אחת הרגיש אחד מיושבי הטיש בתנועה קלה תחת השולחן, והריק מעט את ראשו לראות מה יש שם, תיכף ומיד סימן לו ר' דוד חזק שיתעלם ממנו! - אבל המנחת אלעזר בעיניו היוקדות כבר תפס באותו רגע שיש כאן מישהו מתחת השולחן... ומיד דרש במפגיע לדעת מי הוא זה ואיזה המתחבא שם אונטערין טיש?

לא נותרה שום ברייה, ור' דוד נאלץ לצאת נכלם ממקום מחבואו, ועמד בבושות פנים לפני רבו הק'. הצדיק החל בלהב אש קדשו להטיח בו דברים כדרבנות, שאין בחורים צריכים לעסוק בחסידות! ודרש ממנו במפגיע תיכף ומיד לחזור לבית המדרש ולעסוק בלימוד גפ"ח, כשהוא מוכיחו באהבה עצומה: כשזוכים לחוש טעם הנפלא של מתיקות התורה, אין צריך עוד לכולם, כד"א (אבות ה, כב) הפוך בה והפוך בה דכולא בה! § • § • §

באחת השיחות הרבות שהיו לי עימו, דיבר בענין שבירת תאוות האכילה, באשר נהגו ישראל קדושים בימי השובביים המקדושים להתענות ולהמציא דרכים רבים וטובים לשבירת התאוה, אם בתענית שעות, או בתענית הרב"ד [להפסיק מעט באמצע האכילה כדי לצנן ולשבר התאון] וכדומה. בין הדברים התבטא הרב ואמר לי: הנה רואה אני הרבה בספרי המוסר שבאים ללמד דרכי שבירת תאוות האכילה, אבל כשלעצמי איני מבין למה נצרך לכל זה, הרי מי שראשו וליבו נתונים ותפוסים בתורתו, והוא מונח בלימוד התורה הק' ויגיעתה בכל ימי נפשו, הרי מגדול מתיקות התורה בודאי אינו מרגיש שום טעם באוכל... וכבר היה מעשה בביתו, בהיותו יושב והוגה בענין עמק תורתו, שפתנה אליו זוגתו הרבנית בבקשה: היות ונצרכת אני לצאת מן הבית לזמן מה, והעמדותי זה עתה את התבטיל על גבי האש, אנא במטותא, כבה נא את הגז בעוד כמחצית השעה, כשהתבטיל יהיה מבושל כל צורכו לארוחת הצהריים!

הרב הסכים כמוכן בחפץ לב, אך משנתן דעתו וליבו להגות בתורתו נשתכחו ממנו כל הבלי עולם הזה וצרכיו, ומשחזרה הרבנית מצאה את הבית אפוף עשן, והסיר כולו חרוך ושרוף ולא נשאר בו מאומה מאותו תבשיל שהקדיח ועלה והתאדה... מאז אותו מקרה לא ניסתה יותר הרבנית לבקש ממנו בעת לימודו שום דבר מצריכי עולם הזה!

[טיב היחזרות, מסכת תה"צ ר"ד קלין צוק'ל] § • § • §

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

לקבלת העלון כפייל (דוא"ל) נא לשלוח לפייל המצוי"ב

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא בהצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע יסיון תנצבה.	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע יח נסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מנותן י"ר ויקום מיתו 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il	גל 19

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורניך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון כפייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

מספורי חמגיד

לא היה זה מבצע פשוט להכניס אדם חסר הכרה למכונית כזו, מאמצים רבים נדרשו כדי להכניסו לרכב הקטן בלי לשבור את אחד מאבריו, רק לאחר מספר תמרונים הצליחו להכניסו במצב של ישיבה, הם נאלצו לקשור אותו היטב, שלא ישמט ארצה ויחבט בכל חלקי גופו מתנודות הרכב המיושן שנאלץ לתמוך במומחיות בסמטאותיה הצרות של מאה שערים, ליונטי לא נותר מקום ראוי לשמו לשבת, כדי שאף הוא יוכל להיכנס למכונית, היה עליו לעבור מסכת מירוק נוראה, הוא חש את גבו האצילי תפוס לחלוטין, בשל הצפיפות הנוראה. הבחור המפונק שלא סבל מעולם ממיחושים עבר מסכת מירוק, כשעשה לראשונה טובה עבור יצור אנוש.

אוח אוח אך לייד געפערליך פון פיין, אני סובל מאד מיסורים נאק יונטי כשפניו מביעות את יסוריו הקשים.

"מצוה שנקנית ביסורים מכפרת על הרבה עוונות" הפטיר הנהג שהציג את עצמו בשם מנחם שלוסברג תוך שהוא מנסה להגיע לרחוב הנביאים בו שוכן בית החולים, הכבישים היו מוצפים וקשה היה לנוע בהם.

"איפה מצאת את האמלל? התעניין מתוך סקרנות, החולה שלך נראה כמעט מת לחלוטין, אני מקוה שנגיע בדקה הנכונה לבית החולים, כזה חולה צריך להעביר ברכב יותר נאות מהסוס שלי, הוא זקוק לאלונקה וטיפול החייאה, יש לי מעט ידע ברפואה ואני אומר לך שיש לו דלקת ריאות חריפה, יתכן אפילו בשני צדדים, אני לא נותן לו יותר מיממה אולי שתיים, לא מעבר לזה".

"אל תאמר לי דברים כאלו, נבהל יונטי, אני לא מסוגל לטפל במת מצווה, זה למעלה מכוחותיי להיות אחראי לקבורה של אדם, מעדיף להתעסק עם אנשים חיים".

"אנחנו לא בוחרים לעצמנו מצוות, קודם מנסים להציל חיים, אם תצליח בכך, קנית את העולם הבא שלך, כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, אבל אם חלילה וחס הלה לא יעמוד מחוליו, גם אז תקיים מצוה גדולה, אתה יודע מה שכרו של מי שמתעסק במת מצווה? אין לך כל מושג בזה! כי אם היית יודע, היית מתפלל שבכל יום יזדמנו לך חמישה כאלו. חס ושלום.

ברגע שאדם מת אין דבר חשוב יותר בשבילו, רק להגיע לקבר ישראל מה שיותר מהר, אם ניתן היה צריכים היו לקבורו עוד באותו רגע כשגופו עדיין חם, מרגע שנקבע המוות בלי כל ספק, צריכים ישר לטהרו ולקבורו, אבל אי אפשר, צריכים לארגן לויה נכבדה כדי לחלוק כבוד למת וגם לזכות את האנשים שיוכלו להיפרד מהמנוח שהיה קרוב חבר וידיד כל החיים, אבל מת מצווה אין לו את הפריווילגיה הזו, אז מי שגומל עם הנפטר האלמוני את החסד ומביאו במהירות לקבר ישראל קונה לעצמו פרקליט גדול שימליץ עליו לעולם הבא, אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא.

יונטי רעד בכל גופו למשמע הבשורה המכובדת בו הוא עומד להיות מתעסק בקבורת מת ועוד של מי.

"יונגערמאן (אברך) למה אתה מפחד? אני אישית קברתי כבר שלושה מתי מצווה ושמוח בכך מאד, אבל אם אתה מפחד מגודל המשימה, אהיה אני זה שאקח את המצוה על כתפי בשמחה רבה. אבל ראשית צריכים לדעת בכלל אם הוא מועמד להיות מת מצווה, אולי יש לו קרוב או גואל ומצווה ליידיע את משפחתו שתטפל בו".

יונטי נרעד, הוא לא אהב את הדרישה וחקירה של הנהג האלמוני, הוא מעדיף מה שפחות להתעסק עם פרטים. שניה לאחר מיכן התעשת ובה לר סיפור, בהתרגשות מעושה.

"עברתי במקום וראיתי איזה גבר שוכב מחוסר הכרה ליד המחסן הזה, כנראה שהוא מצא במקום מסתור מהגשמים, ניסיתי לעזור אבל לא הצלחתי, הבנתי שאם לא אעשה מעשה הוא עלול למות ביד, לבי הרחום לא נתן לו למות, לכן יצאתי בגשם סוער לחפש איזה רכב שיעביר אותו לבית החולים, אתה לא יודע כמה זמן עמדתי בחוץ עד שהגשמים פסקו, נס שהגעת ברגע האחרון, אחרת היו לך כאן שני מתי מצווה, יכולת להגדיל את הצל'ש שלך"

"חח אתה בדחן מעולה, אבל לא צריך להגזים, לא מתים מהגשם הירושלמי כל כך מהר, אתה לא נראה לי אחוז כפן כמסכן הזה, אתה לבוש היטב ומוגן מהקור הצורב, אף שהנך רטוב לחלוטין עדיין אינך בסכנה, אבל הבה לא נפחית מהמעשה הטוב שעשית, אתה בעל מסירות נפש עצומה כאחד מקמאי זה ממש ראוי לציון, עלך צריך לומר בשבת...וכל העוסקים באמונה הקב"ה ישלם שכרם, בעזרת השל"ת ימלאו כל משאלות לבך לטובה אמן סלה".

יונטי שמח מאש על הברכה, למרות שכבר היה רחוק מדת, כרחוק מזרח למערב, אבל האמין בברכות, שריד מבית אבא, יש לו עד שמעיד עליו שהוא עשה מעשה חסד עצום במסירות נפש שלא תאומן ושכרו לא יקופח, הוא יקבל בקרוב את משאלתו האחת, לבוא בברית הנישואין.

הרכב הגיע לבית החולים "ביקור חולים" המכונית עצרה לא הרחק מפתח בית החולים, הנהג הלך להזעיק צוות אחים שיעזרו לו להעביר את חיים שלום בצורה מקצועית. כעבור שתי דקות הגיעו שני אחים גברתיים מצוידים באלונקה, הם העבירו בזהירות את חיים שלום ששכב כל אותה העת חסר הכרה, הם הביאו אותו לחדר המיון, רופא הוזעק בדחיפות יחד עם עוד שני אסיסטנטים (מתמחים) שהיו זמינים, תיכף ומיד החלו לבצע החייאה בחולה.

מספורי חמגיד

ברגעים הראשונים היה נראה המצב נואש לחלוטין, הגוף כמעט ולא הגיב, הדופק היה חלוש ביותר כמעט לא הורגש, הוא לא הגיב לכל העיסויים, דומה שכבר נפח את נשמתו העלובה בלי שאיש ירגיש בכך. יונטי שעמד בצד חשב שבעוד כמה דקות יודיעו לו על מותו של חיים שלום האומלל.

אני לא מתכוון לשלם על קבורתו, גמלה בבלו ההחלטה, יש כבר מתנדב אחד שיטפל בכל העניין, הוא לא הרפה מבט ממנחם שלוסברג, שלא יברח לו באמצע ויניח לו להתמודד לבד עם הקבורה.

אך אחרי כעשרים דקות החל גופו של חיים להגיב, סימני חיות ראשוניים החלו להיראות, הצוות המשיך בטיפול במגמה לייצב את מצבו, הם העבירוהו לחדר טיפול נמרץ, נלחמים על חייו, יונטי היה בחוץ בכל אותה עת מתוח כוסס את ציפורניו, לראשונה היה אכפת לו ממצבו של חיים שלום, הוא הדחיק את כל רגשותיו השליליים שהיו לו כלפיו, הוא חשב לעצמו, הוא יותר אומלל ממני, לו אין סיכוי גם אם יחיה, עליו לשמוח שאתה לא נמצא מתחת לסכיניו של מלאך המוות וגם יש לך כסף בשפע.

אחרי שעה יצא הרופא עם חיוך על פניו, הוא טפח על שכמו של יונטי ואמר לו: "תדע לך שבזכותך הבחור נמצא בעולם, אם היית מאחר מעט יותר, יתכן שלא היה נותר רק לקבוע את מותו של האומלל, הבחור נמצא במצב של "תת תזונה" הוא לא אכל אוכל ראוי תקופה ארוכה מאד, כמו כן שתי ריאותיו מודלקות, הוא גם סובל מקדחת שמוצצת את כל החיוניות שבגופו, נראה ששהה ברחוב או באיזה חדר מדרגות תקופה ארוכה, גופו הופקר לפגעי הזמן וכעת זה מתפרץ החוצה.

מצבו כרגע קשה אבל יציב, יש לו כנראה איזה מלאך או מליץ יושר בשמים ששומר עליו, חשתי איך אני נאבק עם מלאך המוות, הוא אחז בו בכל כוחו, כמעט וראיתי את נשמתו נפרדת מגופו, אבל בס"ד מלאכי רחמים המליצו עליו והוא מתחיל להתאושש מעט, הוא עדיין חסר הכרה, אבל אני מאמין שבעזרת ה"ת יצא מכלל סכנה".

יונטי הרגיש סיפוק רב, הוא עשה משהו אלטרואיסטי (התנדבות שנובעת מאהבת הזולת) לראשונה בחייו עשה פעולת חסד למען אחרים, במסירות נפש ממש, עתה עליו לקצור את הפירות, אולי מיד כשיגיע לביתו יקבל איזו הצעה רלבנטית.

כשעמד לצאת לביתו, עצר אותו פקיד המיון, יקה ממושקף עם זקן צהבהב וביקשו למסור פרטים על החולה.

"מה זה חשוב לך כל כך? אני בלי נדר אחראי על החולה, אם צריכים לשלם על הטיפול אני הכתובת" השיב יונטי קצר רוח.

"אין כזה דבר, אין חולה שמגיע לאשפוז בלי שיש לנו עליו פרטים מינימליים, אתן לך משל, אם חלילה וחס הבחור יפח את נשמתו הוא פשוט יהיה מת מצוה, איש לא ידע מי הוא היה, הוא עלול לעגן אשה רח"ל, יתכן שיש גם ילדים, גם עליהם רחמנות עצומה, הם לא ידעו כלל על אביהם ולא יהיה מי שיגדל אותם, לכאב היתמות יתוסף כאב מיותר שהבעל והאבא נעלם ואיננו.

היה לנו לא מזמן אדם כזה שהגיע לבית חולים בכוחות עצמו, הוא סיפר לנו שאכל אוכל מקולקל ויש לו הרגשה שקיבתו מורעלת כי תיכף לזה התחיל לחוש כאבים איומים בבטנו, הוא חושש מאד לחייו, הוא מבקש שיעשו לו שטיפת קיבה מהירה כדי להציל את חייו. עוד לפני שהספיק למסור לנו את פרטיו האישיים התמוטט לנגד עינינו ומת.

לצערו הרב לא היו עליו שום פרטים מזהים, פניו לא היו מוכרים לאיש, הבאנו את כל מי שרק יכולנו בניסיון לזהות את הנפטר, תלינו בבתי כנסיות הגדולים פתקים ניסינו לתת תיאורים מדיקים על המת, ביקשנו מהציבור שיבוא לעשות זיהוי, אבל כל מאמצינו כשלו, איש לא נעתר, המת הוא מת מצווה לכל הדעות, מה עלינו לעשות עמו? אולי ישנם אשה וילדים באיזו פינה רחוקה, חשבנו שאם יש כאלו ודאי הם מחפשים אחריו, יתכן שישאלו בכל בתי החולים שבירושלים.

כדי שפניו לא יושחתו ושלא יאכל גופו היינו צריכים להכניס אותו למקפיא, יש ברשותנו שני מקפיאים קטנים ואין בהם מקום רק לאירוח זמני. עוברים להם יומיים שלושה ואין תגובה כאילו היהודי הזה בא מהירח, לא היה את מי להזעיק, האומלל שכב אצלנו במקפיא כחודשיים וחצי, אני באופן אישי הפכתי עולמות בגלל צער הנשמה שסובלת כל עוד לא הגיעה לקבר ישראל, בסוף מחוסר ברירה פנינו לרב יצחק כהן בנו של רב יוסף כהן מייסד בית החולים, רב יצחק הוא גאון עצום בתורה ומשמש לנו כפוסק, הוא החליט כי פרק זמן זה אומר שאם עד עתה לא בא אדם לשאול אודותיו, אין לחוש שיבוא מישהו לשאול עליו. לקחתי את הנפטר יחד עם חבר והבאתי אותו למנוחת עולמים בחלקת מתי מצוה.

לא מזמן הגיע לפתע אדם שסיפר שבא מארה"ב, הוא לבקר את אחיו שהוא גלמוד לגמרי, הוא בא לביתו ומצאו געול, הוא התגורר באחרונה בבית חד קומתי בלי שכנים, כך שלא יכול היה לשאול איש מהם מתי ראוהו לאחרונה, הוא הלך לשאול עליו בבית הכנסת בו היה מתפלל, הם סיפרו שכבר שנתיים שלא דרך בבית הכנסת בשל איזה עלבון שספג מהגבאים, הוא היה אדם תימהוני בלי כל משפחה, לא היה לו קשר עם אף אחד, לכן לא תמה איש על היעלמו.

לפי התיאורים שנתן לי הבנתי שמדובר באותו נפטר אומלל, שמו היה רב משה כהן ז"ל לפי תיאורי האח, היה אותו רב משה גאון עולם, הוא ידע את כל התורה בעומק, הוא גם היה מקובל עצום, בשנותיו האחרונות היה עסוק בחלומות לבנות את בית המקדש, כל ראשו היה בגאולת ישראל מידי הסטרא אחרא שאחזה בו.

מאוצרות הפרשה

הוא אהרן ומשה (ו, כו)

הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ב) כתב שכל אדם "ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו". והדברים לכאורה תמוהים, הכיצד יתכן שהאדם יגיע לדרגה שכזו להיות אבי הנביאים, ובפרט שהשי"ת אמר שכמוהו לא היה ולא יהיה? ונראה עפ"י מה שכתב רש"י בפסוקו, "הוא אהרן ומשה - יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולים כאחד". וגם דבר כזה צ"ב, שהרי משה היה אדון הנביאים, ועל ידו ניתנה התורה, וכיצד זה שאהרן יהיה שווה לו? ותירץ ה"דרש משה", כיון שאהרן עשה כל מה שהיה אפשר לו לעשות, וביצע את רצון ה' בשלימות על פי דרגתו, הרי אף שמשה היה גדול ממנו, דלכן הוטל עליו למסור את התורה לעם ישראל, מ"מ כיון ששניהם עשו מה שנצטוו, הרי הם שווים במעלה.

הפשט בדברי הרמב"ם הנ"ל, הוא, שאם אדם ימצא את כל כוחו וכישוריו, כפי שעשה משה, יזכה לסייעתא דשמיא עצומה, ויוכל להגיע לדרגתו האמיתית בתורה ובעבודה.

והוא מוסר עצום לבני התורה, שהרי בכל ישיבה יש כאלה שהתברכו מאוד בכשרונותיהם, והם יושבים על ספסל אחד עם בחורים שהמוח שלהם אינו מבריק כל כך, ואין הם יכולים לחדש חידושים מפליגים, ואז באופן טבעי בוערת בליבם קנאה על המוכשרים.

ולפי הנ"ל אין מקום לקנאה זו. כי אם הם, אותם בינונים, מנצלים את כל הכוחות שנתן להם הבורא יתברך, הם עשויים להגיע לדרגתו של משה רבינו, והמוכשרים שלא ימצאו את כל כישוריהם, לא יזכו לסייעתא דשמיא. (עלינו לשבח)

ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיך לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים... ויאמר למחר" (ח,ה)

וקשה, מדוע השתהה פרעה עד למחרת, ולא ביקש שיסיר ממנו את הצפרדעים באופן מיד? בספר "כרם הצבי" ביאר, הרי עם ישראל עבדו רק שמונים ושש שנים במקום ארבע מאות ושלושים, אבל תמורת זה קיבלו את קושי השעבוד. כעין זה, עשה לעצמו פרעה השבון: אם הוא יבקש ממושה שיסיר את הצפרדעים עכשיו, יביא עליו את המכה בעוצמה כפי שהיתה צריכה להיות עד למחרת. והראיה שכך היא דרך ההנהגה: כתוב שהרשעים שלא שמרו שבת בעולם הזה, על כרחם שומרים שבת בעולם הבא. מה הכונה, שיפטרו מענשה של גיהנם בשבת? הלא לכך בודאי יסכימו!... אלא, אומרים המפרשים, מכיון שבשבת הגיהנום לא פועל - ביום שישי עצמתו כפולה, וזו הכונה שהם שומרים שבת בעל כרחם, כי אינם חפצים בגיהנום הכפול שביום שישי, אלא היו מסכימים לידון בגיהנום גם ביום ש"ק, ולא לקבל עונש כפול בעד שני ימים, ובכ"ז מכריחים אותם לשמור ש"ק בכל כרחם. והוא הדין פרעה - הוא פחד שאם יבקש להסיר את המכה מיד, ירזו משה את עצמת המכה לעכשיו, ופרעה חשש שלא יוכל לעמוד בסבל הכפול... (רבי שלמה לונשטין, הגש"פ דורש טוב)

ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלקים היא (ח, טו)

יש לתמוה, היאך היו מוכנים החרטומים להודות בפה מלא שמיד ה' היתה זאת והכניעו את עצמם כל כך, ומדוע לא טענו טענה פשוטה יותר, שמשה רבנו מכשף גדול מכולם, שהרי בכישוף ישנן כמה דרגות: יש שביטלתו רק להפוך דומם לדומם, יש שיכול להפוך דומם לחי וכן

הלאה, ומדוע לא אמרו שמשה מכשף גדול מהם, שיכול להתעסק גם בפחות משעור שעורה? ונראה הביאור - אומר רבי יהודה בצרי - שהנה כבר ארע כן במצרים, שכל החרטמים לא יכלו לפתור חלום ויוסף הגיע מבית האסורים, וכאשר שמע עליו פרעה לקחו למשנה לו. מוזאת חששו החרטמים, ולהם כלל לא היה אכפת אם בני ישראל יצאו או שישארו עבדים, וכל רצונם היה אך ורק לשמור על כבודם ומעמדם. והנה, אם היו אומרים לפרעה שמשה מכשף גדול שאין ביניהם כמותו, - היה פרעה ממנה את משה למשנה למלך, וזה שגרם להם לומר שודאי כוחו של משה לא על ידי כשוף הוא, וכשוף כזה לא קיים, ומה שהצליח משה לעשות כן אינו ראיה על גדלותו, אלא אצבע אלקים היא, ורק מחמת שהוא שליחו של ה' בכוח לעשות כן, וכן ירד מעליהם עולו של משה ולא יחפוץ פרעה לקחתו למלך כיוסף. (רבי שלמה לונשטין, הגש"פ דורש טוב)

הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאד (ט, יח)

וברש"י כעת מחר - כעת הזאת למחר שרט לו שריטה בכותל למחר כשתגיע חמה לכאן ירד הברד. בס' באר יוסף (לר' יוסף סלנט זצ"ל) כ' לחדש שמכת ברד היתה מאירה על השריטה בכותל שעשה משה בבית פרעה. ובס' תפארת תורה (להגר"ש פינקוס זצ"ל) מביא לבאר זאת בשם ר' אהוד ריבלין, שענין העננים בעת הגשם הוא שכאשר בא שפע ברכה מן השמים הרי זו התקרבות עצומה של השי"ת להשפיע ברכתו, ולכן צריך מחיצה של ענן שהעולם יוכל לסבול ההתקרבות הגדולה של הברכה. אבל במכת ברד שכל ענינה לא היה ברכה וקירבה כלל אין שום צורך בענן ולכן היה הברד בלי ענן אלא ירד מן השמים. (קב ונקי)

העתירו אל ה' ורב מהיות קלת אלקים וברד...; ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקלות יחדלון והברד לא יהיה עוד (ט, כח-כט) "כצאתי את העיר..."

אבל בתוך העיר לא התפלל, לפי שהיתה מלאה גלולים" (רש"י) השאלה עולה כמאליה: וכי עד עתה, כאשר התפלל על בטולן של יתר המכות, לא הוצרך משה לצאת מן העיר? באר הרמב"ן: אכן, בכל תפלותיו הוצרך משה לצאת מן העיר, אולם רק עתה ציין זאת במפורש. לפי שבשונה מהמכות הקודמות שסרו רק למחרת, עתה ביקש שהברד יחדל מיד, ככתוב: "ורב מהיות קלת אלקים וברד" (וכפרוש רש"י שם: "די לו בנה שהוריד כבר"). ועל כן אמר לו משה כי יהיה עליו להמתין עד שיצא מהעיר.

בהקשר לתפלתו של משה מחוץ לעיר ציין רבי יצחק אברבנאל עובדה נפלאה: "והאמת גם כן, שהיה למשה רבנו חוץ למצרים בית אחד מוכן לתפלתו והתבודדותו. וגם היום הבית ההוא קים ועומד במצרים, הוא בית קדוש וחוגגים שם היהודים אשר בכל הארצות ההם, ול זה היה אומר משה: 'כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'". (וכל מאמינים)

שם. מוסר נוקב למד מכאן הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א: אם עבודה זרה הנמצאת בעיר מפריעה לתפלה, על אחת כמה וכמה עבודה זרה הנמצאת חלילה בלב האדם. ומכאן אנו למדים על גודל חיוב המתפלל להתחזק באמונה טרם גישתו לתפלה, ובודאי יסיע חזק זה לקבלת תפלתו. (טעם ודעת)

ניתן אף ללמוד מכך סמך למנהג ישראל קודם תפלת השחרית לענות 'אמן' איש אחר ברכות השחר של זולתו. שהרי דברי רבינו בחיי (שמות יד לא) שענית אמן נתקנה כדי לחזק את האמונה בלב העונה, וכאמור, התחזקות זו חשובה קודם התפילה. (וכל מאמינים)

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר לשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בור' מאיר יוסף ז"ל

וארא

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

סיפר רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל: אחד ממקורביו היה רגון באופן מיוחד, וזה גרם לו הרבה רעות בחייו מכיון שמחמת רוגונו לא היה נסבל לא בביתו ולא בחברת ידידיו. הוא לא ידע היאך להגמל ממירת רעה זו. מה עשה הלך אצל רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל ותינה בפניו את צערו ושען כי ניסה כבר את כל העצות שבועולם להגמל ממדת הכעס ולא הועילו. אמר לו הסטייפלער שיש לו עצה שבה הוא יכול לגמול אותו מהכעס, אך זאת בתנאי שהוא יביט בפניו(של הסטייפלער) חמש דקות בלא הפסק כלל... כמובן אותו יהודי קיבל מיד את עצתו של הסטייפלער, והחל להביט בפניו הקדושות. והנה, לא יאומן כי יסופר, הסטייפלער החל לעשות פרצופים שונים ומשונים כדמות אדם הכועס מאד, הוא עיקם את פרצופו עין אחד למטה, ועין אחד למעלה, וכיוצא בזה, ואילו אותו אדם אף שהיה זה אצלו סיוט בל יתואר, אך מכיון שהתחייב להסתכל על פני הסטייפלער במשך חמש דקות רצופות, נאלץ להביט ולהמתין בסבלנות עד לסיום אותם חמש דקות שחש בהם כמו בתוך חלום בלהות. מיד עם סיום אותן דקות חזר הסטייפלער לטוהר פניו הרגילות ואמר לאדם שמולו: "דע לך כי כך נראה אדם כועס!" והעיד הלה כי המחזה שראה מלוה אותו כל החיים וכל אימת שנתקל בדבר המכעיס נזכר במה שראה ונמנע מן הכעס. זו אכן בסופו של דבר העצה היחידה שהועילה לו. (אגן הסדר)

אין לתאר ואין לשער את גודל אהבת הבריות והשכנת שלום שהיתה לרבי יעקב מוצפי זצ"ל ראב"ד "העדה החרדית" הספרדית. עוד בהיותו בבגדוד הקים תברה שעמד בראשה, והיתה נקרא "אהבת שלום", אשר כל תפקידה היה להשכין שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו. היו לילות שהיה רבי יעקב מוזמן לביתו אנשים להפגש עמו מחמת מריבות ואי הבנה הדרדית ביניהם, והיה יושב ומדבר עמם בסבר פנים יפות, באהבה ובחיבה יתירה, ובסבלנות עצומה. בלא להראות להם כל סימן של עייפות. ובכדי להשקיש את כעסם היה אומר: גם אני בביתנו לפעמים באים לידי דיבורים, אבל אחר כך מוותרים. ולא נח ולא שקט עד שהיה משיג את מטרתו, והיה מלווה את בני הזוג שעזבו את ביתו בשמחה ובטוב לבב. (ארי עלה מבבל)

מספרים על רבי ישראל סלנט זצ"ל שלאחר שהיה מוכיח את הציבור במלוא החומרא, היה מסתובב לעבר אחד מתלמידיו ואומר לו "האם כעסתי יפה?" כוונתו היתה לומר, האם כעס הפנים, היה בצורה יפה, כיון שרצה לחזק את עצמו ולוודא שהכעס ישאר רק כעס הפנים, לא להפנים את הכעס אל פנימיותו. (שפתי חיים, מידות)

סיפר הרב מפוניבז' זצ"ל שפעם שהה עם הרב מטשעבין רבי דוב בעריש ווידענפלד זצ"ל במעיינות המרפא במארינברג. ובאותו מקום היה באותם ימים יהודי מסכן שהיה מטריד את הרבנים שהיו שם בשאלות והערות סרק והיה קשה להיפטר ממנו. ובאחד הימים ראה איך שאותו יהודי ניגש אל הרב מטשעבין והחל לדבר איתו, והלך הרב מפוניבז' כל כברת הדרך, ובסיומה, התנצל בפני הרב מטשעבין, שהלך אחריהם משום שלא יכל להסיר עינו מהצורה האצילית שהרב מטשעבין דיבר עם אותו יהודי בסבלנות ובהקשבה מופלאים. (ישר התורה)

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, (הסבא מסלבודקא), הרבה לדרוש בפני תלמידיו על מידת ההטבה והחסד, שראה בה את יסוד היסודות של התורה ושל העולם, ומרדיך אותם בהנהגה זו. בהרבה משיחותיו היה מסיק מסקנות למעשה שיהיו בכבוד הבריות, שייטיבו איש עם רעהו, שהלב יהיה שופע תמיד אהבה וחסד, שינצלו כל הזדמנות שהיא, להביע טובה וברכה, שהגדולים ילמדו בחברותא עם קטנים ויאצילו עליהם מרוח התורה והמוסר. ביחוד היה מעורר תשומת לב לקבלת כל אדם בסבר פנים יפות, שראה בזה גורם חשוב להנעים לזולת ולקרוב הלבבות בין איש לאחיו. (תנועת המוסר)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נְאֻמַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְצַרִּים מְעַבְרִים אֹתָם: מִסּוּפֵר שִׁפְעָם אַחַת נִכְנַס לְחִדְרוֹ שֶׁל הַחֹתֵם סוּפֵר זִי"ע, אַחַד מִגְדוּלֵי הַסּוּחָרִים וּבְפִי בִקְשָׁה. "כִּפִּי הַיְדוּעַ לְרֵב סוּחַר גְּדוּל אֲנִי, אוֹלַם כַּעַת נִקְלַעוּ - עֲסָקִי לְצִרוּת, וּמִבְקֵשׁ אֲנִי מִמַּעֲלַת כְּבוֹד הָרֵב שִׁיבְרָךְ אוֹתִי וּבַחֲכַמְתּוֹ הָרֵבָה יִתֵּן לִי עֲצָה אֵיךְ לְצַאת מִן הַמִּיצָר". "אֲכֵן, יְדוּעַ לִי מִצֶּבֶךְ הַקֶּשָׁה, אוֹלַם עוֹד יוֹדַע אֲנִי, שֶׁאֲחִיד עֲנִי וּאֲבִיּוֹן וְצָרִיד הוּא עוֹזֵרָה בְּפִרְנִסְתּוֹ, וְאֵילוֹ אַתָּה מִתְעַלֵּם מִלְהוֹשִׁיט לֹךְ עוֹזֵרָה. "יִסְלַח לִי כְבוֹד הָרֵב" - מִלְמַל הָעֲשִׂיר בְּמִבּוּכָה - "אֲבֵל כִּרְנַע עֲסָקִי עוֹזֵרָה. מִרְשִׁים לִי לְעוֹזֵר". אוֹלַם אִם אֲצַא מִן הַמִּיצָר, בּוֹדֵאִי שֶׁאֲעוֹזֵר לוֹ. אִמֵּר לוֹ הָרֵב - "בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבִועַ - אוֹמֵר הַקְּבִי"ה: "וְגַם אֲנִי שִׁמַּעְתִּי אֶת נְאֻמַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵהַפִּירוּשׁ הַמֵּלָה "וְגַם" וְכִי מִי עוֹד שִׁמַּע אֶת נְאֻמַּתָּם? אֵלֶּא, בְּשַׁעַת שְׁבַנִּי יִשְׂרָאֵל נִאֲנָקוּ וְנִאֲנָחוּ תַּחַת עוֹל מְצַרִּים, שִׁמַּע כֹּל אֶחָד מֵהֵם גַּם אֶת אֲנַחַת אַחֲזוֹ... לְמִרְתֹּת הַשְּׁעֵבִיד, הַשְּׁתַדֵּל כֹּל אֶחָד לְהַקֵּל מֵעַל סִבּוֹ שֶׁל רַעְיוֹ כִּבֵּל יְכוּלְתּוֹ, וּבִשְׂכַר שִׁמְיעָה זֶה שִׁמַּע גַּם הַקְּבִי"ה אֶת אֲנַחַתָּם וְהוֹשִׁיעֵם... עוֹזֵר גַּם אַתָּה לְאֲחֵרִים לְמִרְתֹּת מִצֶּבֶךְ הֵלֵא טוֹב - וּבוֹדֵאִי יוֹשִׁיעֵךְ ה' מִכָּל צָרוֹתֶיךָ!

קַח אֶת מִטְּף וְהַשְׁלִיךְ לְפָנַי פְּרָעָה יְהִי לְתַנּוּן: כִּידוּעַ שֶׁהַסְּבִיבָה מִשְׁפִּיעָה הָרֵבָה עַל הָאָדָם, אִם לְטוֹב וְאִם לְרָע. אֲפִילוֹ אָדָם נִעְלָה וְנִאֲצַל עֲשׂוֹי לְהַתְקַלֵּק בְּסִבִּיבָה שֶׁל אֲנִשְׁי־שַׁחַת. וְכֵן לְהִיפָךְ: אָדָם רָשַׁע מִשְׁתַּפֵּר וְחוֹזֵר לְמוֹטֵב בְּסִבִּיבַת אֲנִשִּׁים כְּשִׁרִים וּבְנִי־עֲלִיָּה. וְזֶה הָרַמַּז בְּמִטָּה שֶׁנִּהְפָךְ לְנַחֵשׁ. אֲפִילוֹ מִטָּה הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר שִׁם־הִמְפֹרֵשׁ חֻקּוֹ עֲלָיו, אִם תִּשְׁלִיךְ אוֹתוֹ לְפָנַי פְּרָעָה, בְּסִבִּיבָה פּוֹשַׁעַת וּמוֹזַחֶמַת - יְהִיָּה לְתַנּוּן, לְחִיָּה טוֹרְפַת. בָּרַם, אוֹתוֹ נַחֵשׁ אֲרִסִי יִתְהַפֵּךְ שׁוֹב לְמִטָּה הָאֱלֹקִים, אִם יִדְּיוֹ שֶׁל מִטָּה מַחֲזִיקוֹת בּוֹ.... (רבי מאיר שפירא, מלובל זצ"ל)

וַיַּעֲשׂוּ כֵן חֲרַטְמֵי מְצַרִּים בְּלִטְיָהֶם וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרָעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה': תּוֹפְעָה זֶה שֶׁל חֲרַטְמוֹת וּמְשַׁפְּסִים, וְשׁוֹדִים, אֵינָה מוֹכֵרֶת בִּימִינוֹ. הֵיכֵן הֵם, לִשְׁם מֵה נִבְרָאוּ, וּמְדוּעַ נִעְלְמוּ? אֵלֶּא, כֹּל אֵימַת שֶׁבֵרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּה חַיּוּבֵי מִמְקוֹד הַקְּדוּשָׁה, בֵּרָא כִּנְגִדוֹ כִּחַ דוּמָה מִמְקוֹד הַטּוֹמָאָה. זֶה לְעוֹמַת זֶה בֵּרָא אֲלֹקִים. שֶׁאֲלַמָּא כֵן הִיתָה נִשְׁלַת הַבְּחִירָה מִן הָאָדָם. בִּימִים שֶׁהָיוּ נְבִיאִים בְּיִשְׂרָאֵל וְאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים הָיוּ יוֹצֵאִים תַּחַת יְדֵיהֶם, הִיָּה כְמוֹ כֵן מְקוֹם לְמַכְשָׁפִים וְקוֹסְמִים, אֲשֶׁר בִּלְהִטְיָהֶם יִכְלוּ לְהַטְעוֹת אֶת מִי שֶׁרָצָה בְּכַךְ. כֹּאֲשֶׁר פִּסְקָה הַנְּבוּאָה וְעַדִּין הִיתָה רוּחַ הַקְּדוּשָׁה אוֹ בְּתִיקוֹל מוֹפִיעָה, גַּם כּוֹחוֹת חֲצִי רוּחָנִים מִשְׁל טוֹמָאָה הָיוּ, כְּמוֹ שְׂדִים וְרוּחוֹת. כֵּךְ גַּם כְּשֶׁבְעֵלִי מוֹפֵת עַדִּין רוּחוֹ בְּשׁוֹרֹת הָעַם, יִכְלוּ לְמַצּוֹא בַד בְּבַד סוּג מִסוּים שֶׁל שֵׁד הַמְגַלָּה עֲנִינִים רוּחָנִים. עַד שֶׁנִּחְלְשׁוּ הַדּוֹרוֹת וְנִעְלְמוּ יַחֲדָיו אֵלֶּה גַם אֵלֶּה, וְרַק הַגְּשַׁמִּית לְבַדָּה כִּבְשָׁה אֶת הַכֹּל. (פְּנִינִים מִשְׁלֹחַ נְבוּהָ בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב קִמְנִיעֵץ זצ"ל)

וַיֵּשׂ אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי מְצַרִּים וַתַּעַל הַצִּפְרָדֵּץ וּבִרְשֵׁי צִפְרָדַע אַחַת הִיתָה, וְהָיוּ מְכִין אוֹתָהּ וְהָיָה מְתוֹת נַחֲלִים נַחֲלִים. לְכַאוּרָה, מְדוּעַ אִם כֵּן הַמְשִׁיכוֹ הַמְצַרִּים לְהַכּוֹת אֶת הַצִּפְרָדַע? אוֹמֵר רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיִיבִסקִי (הַסְטִיפֵלְעֵר) זצ"ל בְּסִפְרוֹ "בְּרַכַת פְּרִיץ": מִכָּאן כְּשִׁמְדִת הַכַּעַס הַנִּקְמָה בּוֹעֵרֶת בְּאָדָם, כְּשֶׁרוֹצֵה לְהִנְקֵם מְאוֹיְבָיו, אֵינּוּ יִכְלוּ לְשַׁלוֹט עַל עֲצָמוֹ, וְאֵף כְּשֶׁרוֹאֵה כְּשֶׁהוּא מַחֲזִיר לְחַבְרֵיו הוּא רַק מִפְסִיד מְכַךְ, אֵין הוּא יִכְלוּ לְהַפְסִיק, מִגְדוּל הַנִּקְמָה שְׁבוֹעֵרֶת בּוֹ.

הִירָא אֶת דְּבַר ה' מִעֲבָדֵי פְרָעָה הַנִּים אֶת עֲבָדָיו וְאֶת מִקְנֵהוּ אֶל הַבְּתִים: וְאָשֵׁר לֹא שֵׁם לְבוֹ אֶל דְּבַר ה' וַיַּעֲזֹב אֶת עֲבָדָיו וְאֶת מִקְנֵהוּ בְּשֹׁדָה: אִמֵּר ה' בֵּית יִשְׂרָאֵל מִגְדוּל זִי"ע: צֹא וְרָאָה, שֶׁהַהִיפָךְ מ'הִירָא אֶת דְּבַר ה' אֵינּוּ זֶה שֶׁאֵינְנוּ יֵדָא אֶת ה' אֵלֶּא זֶה שֶׁאֵינּוּ שֵׁם לְבוֹ אֶל דְּבַר ה'. בְּתַשׁוּמַת הַלֵּב נְעוּץ כֹּל עֲנִין יֵדָא ה'. וּכְדִבְרֵים הָאֵלּוּ מוֹבָא בְּמִסְלַת יִשְׂרָאֵל (פְּרַק ב'), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הֵנָּה, זֹאת בְּאֵמַת אַחַת מִתְּחַבְּלוֹת הַיֵּצֵר הָרַע, לְהַכְבִּיד עַל לְבוֹת בְּנֵי הָאָדָם, עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר לָהֶם רוּחַ לְהַתְּבוֹנֵן וְלְהַסְתַּכֵּל וְכוּ'. כִּי יוֹדַע הוּא שֶׁאֵילוֹ הָיוּ שְׁמִים לְבָם וְכוּ': הִיתָה הַחֲרֻשָׁה הוֹלְכַת וּמִתְּגַבֵּרֶת בָּהֶם, עַד שֶׁהָיוּ עוֹזְבִים הַחֲטָא לְגַמְרֵי. (צִיָּים וּפְרָחִים)

סיפור מההפטרה

יְנַקְדְּשֵׁתִי בְּסֵלְעִי הַגּוֹיִם. יהודי נכבד מאד גר בעיר דאטנו שבמחוז קובנה, היה לו בית מרוח ומרתף יין, ששם התאספו אצילים פולנים לשתות ולהשתעשע. חי האיש חיי כבוד ורווחה, קבע עיתים לתורה, והיה נכבד בעדתו ורצוי לכל יודעיו ומכיריו. אחרי המרד הפולני בשנת תקצ"א (1831), כששבו צבאות רוסיה מוורשה, עבר גנרל אחד עם גודויו דרך העיר ההיא, והגיע לשם בשבת. בהיות הגנרל עיף ויגע מעמל הדרך, ובשמעו כי בעיר נמצא בית מרוח, שלח את משרתו עם כסף אל היהודי לקנות בקבוק יין טוב. אבל היהודי סירב למכור לו באמרו: "שבת היום ובית מסחרי סגור בשבת, משא ומתן אסור עלינו בשבת". המשרת שב ריקס, ולגנרל חרה מאוד. הוא שלח שני חיילים לומר ליהודי בפקודה נמרצת שימכור לו יין.

היהודי השיב גם להם: "לי אסור למכור ולסחור בשבת קודש! ואם הגנרל חפץ, זאת אוכל לעשות - למסור לו את המפתח של החנות, וייקח מעצמו את כל אשר לכו חפץ. אבל אני - אסור לי למכור בשבת קודש". אנשי הצבא מסרו את תשובת היהודי לגנרל, והגנרל החליט להתנוסס בקרב. הוא החליט ללכת בעצמו אל היהודי ולעמוד על טיבו. "אם חפצו הוא - אכנו נפש!"; כך חשב הגנרל בלבו, "היתכן שאיש יהודי יעזי להשיב פני ריקס! אך מצד שני - אולי באמת טעם נכון עמו. עד כי מוכן הוא למסור את המפתח והחנות כולה לרשותי?... בבוא הגנרל אל בית היהודי, התפעל והתרגש לראות בית נאה ומואר בכל פינותיו, ניקיון וסדר נפלא שוררים בו, וקדושת השנת מרחפת על הכל ומבצבצת מכל פינה. מנורות רבות דולקות, והשולחן ערוך ברוב פאר. האיש בעל צורה אצילית, וכל בני ביתו מלושבים הדר, מומרים וזמירות שבת קודש בהשתפכות נפש עצומה. שאל הגנרל בנחת:

"מדוע לא תמכור לי יין? הודיע אתה כי הנני גנרל גדול בתוארי כבוד מרובים, ואיך לא תחשוש לסרב לי?" ענה היהודי: "יודע אני, אדוני הנכבד. אבל הלא ישנו בעולם אחד שהוא גדול ונכבד ומרום ממך וגם מהמרומים והנעלים אשר עליך, הלא הוא הקב"ה שגם המה חייבים לשמוע לו. והוא מצוה עלינו היהודים, שלא לערוך משא ומתן בשבת, ומה יכולתי לעשות? אבל תשמעני אדוני, אחר שזכיתי לכבוד גדול כזה, הנני מאושר מאוד לכבודך בתור אורח נעלה, אבל לא בתור קונה, לכן הואל נא לכבדני ולסעוד עמנו. יאמר כבודו באיזה סוג יין יחפץ, ואצוה להביא. הגנרל השתומם מאוד על תום ליבו של היהודי וישר נפשו, ונתער לבקשתו להסב עמו לשולחן. הביאו לו יין טוב ושתה, כבדוהו גם במאכלי שבת של היהודים, בדגים ממלאים לפת, ונעם לו מאוד, והיה שבע רצון. לפני היפרדו, לקח הגנרל מטבע זהב גדולה, ובקש לתת אותה תמורת היין ששתה. ענה בעל הבית ואמר: "חלילה לי מלקחת כסף של מכירה בשבת קודש! הלא מראש אמרתי לך שהעונג והכבוד כולו שלי, בכך שאורח נעלה כמותך כבדני להתארח אצלי". התפעל השר ולקח את פנקסו הקטן, רשם את שמו של היהודי למוכרת כבוד והערכה, ונפרד ממנו בהדרת הכבוד. אחר שנים מספר, כאשר נתפס ראש המורדים הפולנים קאנארסקי, ועשו חיפושים בניירות שלו, נמצא כתוב בהם שהיה נוהג להתאסף עם אצילים בבית המרוח של היהודי בעיר דאטנו. מיד הגיעו שוטרים ולקחו את היהודי בעל בית המרוח, והובילוהו לזילנה, שם הושם במאסר מובדל מאנשים, כאחד האסירים היותר חמורים. ובינתיים במשך השנים האלה, אותו גנרל שספרנו אודותיו נעשה לשר הממונה על כל בתי הסוהר במדינה. ביום מן הימים הגיע לסייר בבית הסוהר שבזילנה, והנה להפתעתו הוא פוגש שם את היהודי בעל האכסניה. שאל אותו הגנרל-המפקח בתימהון: "מה לך פה יהודי נכבד? ענה היהודי: "כמוך כמוני אדוני! לא אדע על מה הושיבו אותי כאן. גם חקירה ודרישה לא נעשתה עדיין, ולא אדע על מה יאשימוני". "הרגע יהודי נכבד", הרגיעו המפקח, "אני אודו לעשות בדיקה, ואקווה כי לא ימצאו בך עוון, ותצא לחופשי". השר הודרו ובדק, והנה התברר כי היהודי נתפס בעוון קשר עם ראש המורדים קאנארסקי. אסף השר את שרי המועצה, ואמר: "על היהודי הזה אני ערב שנקי הוא מעוון מרד. בעל אכסניה הוא, ומאין לו לדעת מזימת אורחיו ומקביריו? אני הנני מכיר לצידיק תמים", ויספר להם את כל המאורע שקרה אתו. חברי המועצה התפלאו לשמע הסיפור הזה, ומיהרו להוציאו לחופשי... (שבת בהלכה ובאגדה)

ועל הכל...

"פרפראות"

בעיר אחת היה איש מלוח בריבית, אשר היה אכזר, אשר גם אם איש יתחנן ויבכה לפניו לא ירחם עליו. פעם אחת הלך ללוות עשיר שנפטר צעיר לימים, והניח אחריו אלמנה ויתומים קטנים, הרבה מהמלווים בנו על פטירתו בדמי ימיו של אותו אדם. גם אותו מלוח בריבית בעומדו ליד הקבר לאחר שקברו את הנפטר, התחיל לומר: "ראו נא איך העולם הזה עולם שקר הוא, כלנו ראינו כעת את סופו של האדם" היו שחשבו שמא בשעה כזאת ובמקום הזה התעורר רגשי חרטה על מעשיו. ואותו מלוח בריבית, המשיך בדבריו "כלנו רואים כעת את סופו של האדם כי לא לוקח אתו מאומה מרכושו ומכספו אל הקבר, ובכל זאת, אם אלוה לבן אדם כסף, לא יסכים לשלם לי אפילו פרוטה אחת ריבית יותר, ולא יעלה בדעתו כי לא יקח מכל אשר לו (ורדש טוב)

"ענין של טעם"

הטעם שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עודבין יח ב) אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, וכלו שלא בפניו. כתב בעל"הפלא יועץ", נראה דהינו כדי שלא תזווח דעתו ולא ירום לבבו. אבל מקצת אומרים, כדי שיודרו בעשית הטוב בראותו שיהללוהו בשערים מעשיו, וגם כדי להרבות אהבה ואחווה, שלום ורעות, באופן שצריך פלס ומאזני משפט, שאם רואה אדם שאינו אדוק כל כך באהבת השם, ויש לחוש שתכבד עליו עבודת המצוה, ראוי להגיד שבחו ושכרה של מצוה שהוא עושה, ולומר לו: אשריך מה טוב חלקך שאתה קונה עולם הבא במעשך, וכנהג דברים המלהיבים את הלב, כדי שיחויק במעוול לעשות מצות, או כדי שישבחוהו, או כדי לזכות לשכר טוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה.

"מפי כתב"

התורה הקדושה היא בבחינת "חכו ממתקים וכולו מחמדים" (שה"ש ה, טז), והיה צריך להיות שכל חילוני או להבדיל גוי, ואפילו הנבער ביותר, ירדוף אחרי חיים של תורה ויהדות, שהרי אין בנמצא חיים נפלאים כחיי תורה. פעם בבחורות נסעתי במונית מתל אביב. נשאר מקום אחד פנוי, הגיעו שני אנשים והחלו להתווכח מי הגיע ראשון ומי יסע במונית זו. ואז בפעם הראשונה שמעתי את היחס האמיתי שמייחסים הבריות לבן תורה, כשאחד מהם אמר לשני: "תשאל אותו" - והוא מכוון אלי, "הוא דתי, הוא לא ישקר". עניתי שלא ראיתי ואיני יכול לפסוק. אח"כ שאלתי את אותו אחד: "אתה דתי?" - "לא". "זה טוב לשקר?" - "לא". "אם כך למה אתה עצמך אינך בוחר להיות דתי?"... שאלה זו נשארה ללא מענה... דוגמא נוספת: לפני שנים רבות התלמוד-תורה בעיירה ירוחם לא היה בבנין נפרד, ולמדו בדידה בתוך בנין מגורים. תוך כדי להט הלימוד הילדים הרימו את קולם בצעקות והדבר הפריע לאחת השכנות, שפרצה לחיידר בקללות וגידופים כנגד הדתיים והחרדים. פניתי אליה בשאלה: "תחשבי בלבך, את נוסעת בלילה בדרך החשוכה שבין דימונה לירוחם, ולפתע ארעה תקלה במכוניתך והיא נעצרת. השעות הן שעות הלילה המאוחרות ואת לבדך בצד הדרך. מה היית מעדיפה באותה השעה, שיעצרו לידך שני חברי עם עגילים באוהן, או שמא אחד כמוני?... וכי ממני היית פוחדת?... ומתחיל... א"כ מדוע קצת את חושבת שאנו כל כך גרוועים?... כל אדם אשר ענינו בראשו רואה את ההבדל בין ילד הלומד בחיידר לילד הלומד במסודות החינוך האחרים. בין בחור ישיבה למי שאינו כזה. וכבר ראינו שגם הם מכירים בכך. מה, אם כן, מונע מהם ללכת בדרך זו? ויותר, מה גורם להם לסלוד ולהסתנייג ממי שכן הולך בדרך זו? (רבי שמשון פינקס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן מי שנולד בחודש אחד, ויום הבר מצוה שלו יהיה בחודש אחר?

תשובה: כגון מי שנולד בא' כסלו בשנה שראש חודש היה רק יום אחד, ונעשה בר מצוה בשנה שראש חודש יומיים, הוא נעשה בר מצוה ביום הראשון של ראש חודש דהיינו בל' מרחשון (משנה ברורה נה סעיף י')

מפתחמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

גדול הוא, מי ששגגותיו ספורות. (ספר החינוך)
הארץ הזאת טובה מכל הארצות, לשומרי מצותיו. (רשב"ם)
בלימוד המידה, יש בה כבר חלק מתיקונה. (רי"שאל סלנט)

נאה דורש

פנינים מתוך הספרים החדשים "דורש טוב" ו"נאה דורש"
על ספר שמות

הדרך להתמודד - להתחזק בעבודת ה'

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ה. כ.)

בפרשת שמות מספרת התורה: "ויבך את המצרי", משה הרג את המצרי במדרש שם הובאו שלש שיטות כיצד הרגו: שיטה ראשונה: נתן לו אגרוף. שיטה שנייה: לקח מגרפה והוציא לו את מחו. שיטה שלישית: אמר שם המפרש והמיתו.

מה העמק הסמוך במחלקת זו?

אומר האדמו"ר מסדיגורא [הקודם], כשלאדם יש וכוח עם חברו, יש בידו שלש דרכים כיצד להתמודד מולו: הדרך הראשונה היא - לתת אגרוף, להשיב מלחמה, אני אוכיח לך שאני הצודק. הדרך השנייה היא - להוציא את המח, להתנכח, לשכנע, להוציא מראשו של חברו את מה שחשב ולהכניס בראשו מחשבה אחרת. אבל ישנה דרך שלישית - שם המפרש. הוא מצדו יתחזק בעבודת ה' שלו, באמונה שלו, והחזון שלו יגרום לך שהקב"ה כבר יעשה את העבודה עבורו, ויסדר את הענין עם החבר.

בסוף הפרשה הקודמת, התלונן משה רבנו לפני הקב"ה: "למה הרעתה לעם הזה". על כך באה התשובה: "וידבר אלקים אל משה", ומאז אמר לו? - "אני ה'", אתה יודע איך היא הדרך להתמודד עם מצרים? - להתחזק בעבודת ה', בתפלה, באמונה ואז תראה שיפתרו כל הבעיות עם המצרים.

(רבי גואל אלקריף שליט"א)

משמעותה של נאקה

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל (ה. כ.)

יש כמה וכמה לשונות לתפלה: רנה, צעקה, שועה. כאן מצאנו לשון נוספת: נאקה. באמת הלשון הזו כבר נזכרה בפרשת שמות (ב. כד): "וישמע אלקים את נאקתם". יש להבין מה פשר הלשון הזאת של תפלה שנקראת נאקה.

כשאדם סובל צער ויסורים - באפן אוטומטי הוא בוכה וצועק. אין לו מחשבה לבכות ולצעק, הבכיות והצעקות פורצות ממנו מבלי שתהיה לו שליטה עליהן.

זה מה שקרה לבני ישראל. קשי העבודה, המכות שספגו, הגזרות שגזרו עליהם, שלקחו להם את הילדים ושקעו אותם בבנין - כל אלו גרמו לצעקות לפרץ מגורונם באפן אוטומטי. אלא שאז עשו בני ישראל חשבון: אם בין זה וזה אנחנו כבר בוכים וצועקים - לפחות נקח את הצעקה הזאת, ונעשה ממנה תפלה, נתפלל לבוא עולם שיציל אותנו מהצרות הללו.

מספרים שכשרבי ברוך בער ליבוביץ' צ"ל, בעל ה"ברכת שמואל", היה ילד קטן, אביו ראה פעם שהוא מתנהג לא כשורה, ונתן לו מכה שגרמה לילד להתחיל לבכות.

מיד לאחר שהתחיל לבכות, לקח הילד, ברוך בער, סדור והתפלל מנחה. שאל אותו אביו: "מה הענין שצנעמדת להתפלל מנחה?" השיב הילד: "חשבת לי לעצמי: אם כבר קבלתי מכה שהביאה אותי לידי בכי, חבל שהבכי הזה ילך לאבוד. לפחות אתפלל באמצע הבכי, ואבקש: 'אתה חונן לאדם דעת', או 'רפאנו ה' ונרפא'. אקח את הבכיות

ואתפלל אתך, כדי שאעשה מהן יהלום בכתר של בורא עולם". נאקה היא האנחות שבו אדם מוציא מתוך נפשו בלי רצון כלל. הוא בוכה וצועק מהיסורים הגדולים שיש לו. אלא שחבל לו לאבד את הבכיות הללו על כלום. הוא לוקח אותן ומפנה אותן לבוא עולם לתפלה: "רבנו של עולם! עזר לי".

חסידים היו אומרים, שבו אדם שיש לו יסורים גדולים, וכואב לו, שלא יצעק "אוי, אוי", וגם לא "וי, וי", אלא יצעק: "איי, איי".

מדוע? מה ההבדל בין אוי לאיי?

התשובה היא: "אוי" זה כלום, "איי" זה ראשי תבות של המלים אברהם יצחק יעקב! כשבו אדם צועק "איי" הוא בעצם אומר: 'רבנו של עולם, זכר לי שאני בן אברהם, יצחק ויעקב. יש לי אבות קדושים. אגא ממך, עזר לי בזכותם'.

זה מה שכתוב כאן בפסוקים: "ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו", הם צעקו "איי". "וישמע אלקים את נאקתם" - הם הפנו את הבכיות, שבין זה וזה בקעו מלבם, לתפלה לבוא עולם שיושיע אותם בזכות אבותיהם. ואכן, "ויזכר אלקים את בריתו".

(רבי מאיר צימרוט שליט"א)

הטראומה שנשארה למצרים מן המכות

ויחפרו כל מצרים סביבת היאר מים לשתות כי לא יכלו לשתות ממימי היאר (ה. כד)

%הקשה רבי שלום תאומים וצ"ל בספרו "אור התורה": מה סברו המצרים להרויח על ידי החפירות הללו? הרי אפילו הרק שבפיהם הפך לדם. כיצד טעו לחשב שאם יחפרו בצדי היאור ימצאו מים זכים וראויים לשתיה?

בנוסף קשה: מדוע כותבת התורה: "כי לא יכלו לשתות ממימי היאור"? הרי ברור שכיון שהמים הפכו לדם הם לא יכלו לשתות מהם!

אלא שכאן באה התורה ללמדנו, שגם לאחר שחלפה מכת דם, נותרה בלב המצרים טראומה נוראה, זאת כתוצאה מאותם ימים, בהם ראו כיצד היאור שבו התפארו מלא בדם ובדגים מתים, והצחנה הנודפת ממנו בלתי נסבלת. על כן גם לאחר שחלפה המכה, והמים שבו למראיתם, הם לא היו מסגלים לשתות ממנו מים.

משל למה הדבר דומה, לאדם שיקח מים מהביוב, יכניס אותם למכונה, ובסוף התהליך יתקבלו מים זכים. האם הוא יהיה מסגל לשתות מהם? כך גם לאחר שבערו מספר חדשים ממכת דם, עדין לא היו המצרים מסגלים לשתות מים מהיאור. זהו שאמרה התורה: "ולא יכלו לשתות ממימי היאור" - דהינו שלא היו יכולים לשתות ממנו גם לאחר שמימיו שבו למראיתם כבתחלה, לכן הצרכו לחפר בצדי היאור כדי למצא מקורות מים אחרים.

לא רק במכת דם היה כך: תוך כדי הבריחה מהאריה במכת ערוב, עדין היו המצרים מגרדים בראשם באפן אוטומטי מפני הכנים זכרונן לברכה, וכשעמדו דם בשלשת ימי האפלה, מה עבר במחם? הצפרדעים! מי יודע כמה זמן עבר עד שהיו המצרים מסגלים לאכל לחמניה, כי הרי כשאכלו אחת כזו לפני זמן לא רב, התמלא פיהם בריר ירק כתוצאה מביס באזנה של הצפרדע...

כך מקל מכה נשארו למצרים צלקות נפשיות נוראות, והטראומה

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א)

המדות הרעות גורמות לפעל בחסר הגיון

ותעל הצפרדע (ה, ט)

לכאורה ישנה סתירה בלשון הפסוקים. בפסוק אחד כתוב: "וְשָׂרַץ הַיָּאֵר צִפְרָדְעִים" (ה, ט), משמע שבמכה זו היו צפרדעים רבים, ואלו בפסוק אחר כתוב: "ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (ה, ט), משמע שהיתה זו צפרדע אחת בלבד.

אומרים חז"ל (מדרש תנחומא פרשת וארא): "צפרדע אחת היתה, והיו המצרים מכין אותה, ומתות צפרדעים הרבה".

המתבונן עומד ותמה: האם המצרים היו מהאגדה למען הצפרדעים או נגד הצפרדעים? הרי הם ראו שלאחר כל מכה שהכו בצפרדע יצאו ממנה אלפי צפרדעים. מדוע המשיכו להכות בה?

הסטייפלר זצ"ל בספרו "ברכת פרא" למד מכאן יסוד גדול בכחות הנפש, שכדאי לדעת אותו:

סבבו של האדם, שכאשר המדות הרעות משתלטות עליו הוא מאבד את שכלו, ועושה מעשים שהם לרעתו ממש. רק כך נתן להבין כיצד המצרי עומד ומכה בצפרדע בחמת זעם: "אני אראה לצפרדע הזו! מה תראה לה? הרי אמה מזיק לעצמה. הרגעו!!!

להתנהגות זו ישנן דגמאות רבות מן החיים:

יש אדם שסבור שמגיע לו לעלות לשלישי או לשישי, אך הגבאי נותן לו עליה לחמישי. מה הוא עושה? דופק על הסטנדר וצועק: "צריך לפטר את כל הגבאים כאן!" ויוצא מבית הכנסת בטריקת דלת עזה.

קצת בואו נחשב: מה האדם הזה רצה להשיג? כבוד! הרי רק על עצם הדמיון שאולי נפגע גרם מכבודו הוא מחה וכעס! אך במקמת הוא גרם לעצמו בהתנהגות זו טונות של ביוזנות! המתפללים ישבו לביתם, ובמהלך הסעודה יספרו לבני ביתם את החדשות הטוריות: "אתם יודעים מה קרה היום בבית הכנסת עם קלונימוס? הגבאי נתן לו 'חמישי'. איך הוא השתולל!"

אמנם זו דגמא קיצונית, אך אנשים רבים נופלים בזה, וכשהם סבורים שמישהו פגע בכבודם, הם מוכנים לבזות את עצמם ואת משפחתם עד עפר ולהתנגח איתו. אפשר לראות אנשים שהורסים לעצמם ולמשפחתם את החיים במחלוקות ובכוחים עם שכנים ומכרים, העקר להראות לצד שכנגדם את הכוון. העבדה שהם מזיקים בכך לעצמם אינה נלקחת אצלם בחשבון. זהו טבע אנושי, ממש כמו המצרים והצפרדע במצרים.

מין הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה אומר פעמים רבות, שהעצה הטובה ביותר היא: "שוויגו!" [לשתק]. הוא לא אמר זאת רק מצד עבודת המדות, אלא גם מצד ההקמה והשכל. ככל שאדם נלחם - הוא מפסיד, וככל שאדם שותק - הוא מרויח. כמו שאמר שלמה המלך (משלי י, יד): "ולמני התגלע הריב נטוש" - אתה רואה שעומד לפרץ ריב? עזב את המקום! הרי המציאות מראה שברב הפעמים לא יוצא מהמלחמות מאומה. לכן העצה הטובה ביותר היא לא להכנס כלל למריבה, ואז מלבד עבודת המדות שיש בזה, עוד זוכים עבור כך לשכר גדול בשמים.*

לפי זה נתן להבין דבר נוסף.

במשפט שלמה טענה כל אחת מהנשים לבעלות על הילד החי: "זאת אמרת זה בני החי ובנג המת וזאת אמרת לא כי בנג המת ובני החי" (מלכים א, ג, ט). מה עשה שלמה המלך? הביא חרב ואמר: "גורו! באותו רגע אחת הנשים החלה לצעק שהיא מוכנה לתת את הילד לאשה השנייה, ובלבד שלא יהרגו אותו, אך האשה השנייה אמרה: "גם לי גם לך לא יהיה, גורו" (שם, טו). כשראה כך שלמה המלך, הכריע שהאם האמתית היא זו שנכמרו רחמיה על הילד עד שהיתה מוכנה לותר עליו, ואלו האשה השנייה דוברת שקר, והראיה שהיתה מוכנה שמימותה.

לכאורה יש על כך קשיה עצומה: מה ההוכחה מכך על חכמתו הגדולה של שלמה? הרי גם אצל גדולי ישראל שבדורנו אנו מוצאים הבקרות דומות!

יתרה מכך - שלמה המלך לקח על עצמו סכונ עצום, כיון שכל אחד מעמט מח בסקודו מבין שאז מלכת. אם האשה הזו היתה שיכת הנושים וחלשי פסים חשוי מפולח, בני הוסה חולשים עם הנוסח

כאן, אלא שהבנתו בכחות הנפש היתה כה גדולה, עד שהסיק שהמדות הרעות תשלטנה באשה הרמאית באופן שלא יניח לה לסקת לאחור. בנגוד לכל הגיון היא תאמר "גורו", אך שמחמת זה יקלטו שהיא משקרת.

(רבי אליהו דיסקין שליט"א)

כחה של גאווה

ויהי שחין אבעבעת פרח באדם ובהמה (ט, ט)

התורה מספרת כי מכת השחין פגעה באדם ובהמה. צריך להבין, אילו בהמות נפגעו בשחין? והלא הבהמות מתו בסופה של המכה הקודמת, מכת דבר.

שאלה זו נזכרה בפרשו של רש"י, המבאר כי לא נגזרה גזרת הדבר אלא על אותן בהמות שהיו בשדות. הבהמות שהברחו לבתים נשארו בחיים ומכת הדבר לא פגעה בהן.

רש"י ממשיך ומפרש, כי אמנם לא נאמרה כאן אזהרה מפרשת על כנוסן של הבהמות הביתה, כמו שזכר במכת ברד, "ועתה שלח העז את מקנך ואת כל אשר לך בשדה כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה ולא יאסף הביתה וירד עליהם הברד ומתו" (ט, ט), אך בכל זאת נזכר הדבר ברמז גם במכת שחין, בהתראה שקדמה למכה: "הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד" (ט, ט). מכאן שהירא את דבר ה' אסף את בהמותיו אל הבתים, כמספר בתורה, בתאורה של מכת ברד. רש"י מסיים כי כך נאמר במכילתא.

אלא שפרוש זה מעורר קשי גדול. מי היה אפוא, בעליהן של אותן הבהמות שהפקרו בשדה בשעת מכת ברד ומתו? לא יתכן לומר שהיו אלה היראים את דבר ה', שהרי אלה הכניסו את בהמותיהם לבתיהם - הן במכת דבר, כנראה במכילתא המובאת בפרוש רש"י, והן במכת ברד, כמספר בתורה בפרוש. לא נותר לנו אלא לקבץ כי היו אלה אותם אשר לא שמו לבם לאזהרת ה'. אך הרי בהמותיהם של אלה כבר מתו במכת הדבר, מי, אם כן, היה זה אשר השאיר את בהמותיו בשדה בשעת מכת ברד?

מכאן שהיו כאלה אשר הכניסו את בהמותיהם לבתים בשעת מכת דבר, אך השאירו אותן בשדות כשירד הברד. שכן, בהתראה שקדמה למכת דבר לא הצטוו מפרשות להכניס את הבהמות לבתים. הדבר נאמר רק ברמז: "הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה". לכן, אלה שרצו להציל את רכושם וקלטו את הרמז, בהיותם מודעים לדיק שבלשון ההתראה אשר נאמרה בנבואה, מהרו להכניס את בהמותיהם הביתה.

לא כן במכת ברד, שם לא הוזכרה ההצלה בהבלעה ובכדור אגב, אלא הדבר נאמר מפרשות: "ועתה שלח העז את מקנך". או אז נהפך הדבר לשיחת היום ומילא התעורר יצר ההתנגדות, שישודו במרד ובכחצון לפריקת על. הם לא רצו לקבל עצות ונבואי שלא צויים מחיבים.

נמצא שגם אלה אשר בשעת מכת דבר שמו את לבם לדבר ה' והניסו את בהמותיהם אל הבתים, נהגו אחרת לאחר ההתראה המפרשת שקדמה למכת ברד. הם היו מוכנים לעשות למען עצמם ולהציל, אך כשהיו צריכים לנקט באותה פעולה תחת צו מפרש, העדיפו לומר בגאווה: "אף אחד לא יכתוב לי מה לעשות".

כי זו כחה של גאווה. המתגאה כבר למד על בשרו את הנוק שכרוד בגאותו, אך הוא מוכן לסקת רק אם עשה זאת בימתו. כל עוד אחרים יאמרו לו לסקת הוא לא יעשה גם את מה שהיה עושה בימת עצמו. כי לגאווה, כמו לכעס, אין מעצורים של הגיון.

ואם יש את נפשך, כלך לדרך אחרת. אפשר שבמכת ברד היו שנמנעו מלכנס את בהמותיהם מתוך לחץ חברתי. הכל ידעו כי ה' צוה לכנס את הבהמות אל תוך הבתים, ממילא יצרה דעת הקהל של הרשעים התנגדות לקיום דבר ה'. דעת הקהל והלחץ החברתי גרמו לאי נעימות, וכך היו כאלה אשר חששו להניס את הבהמות לבתיהם. לא כן במכת דבר. שם לא נאמר מפרשות כי יש להכניס את הבהמות לבתים. אלה אשר היו מענינים בכך, יכלו לעשות זאת ללא כל הפרעה.

(רבי ירחמיאל קראם זצ"ל)

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הר"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן המהר"ם שיק
זצוק"ל, הגה"ק רבי משה שיק בן רבי יוסף
זצוק"ל, נלב"ע ביום א' שבט תרל"ט.

כשהיה המהר"ם שיק בן שש שנים התייתם מאביו, אך הוא השקיע את כל כולו בלימוד התורה בהתמדה עד שבהיותו בן עשר שנים כבר היה בקי בעל פה בתנ"ך וששה סדרי משנה. ובגיל 14 נסע לפרטבורג ללמוד אצל מרן החתם סופר זצוק"ל, אשר קיבלו בזרועות פתוחות באהבה וחיבה, שם שקד על תלמודו שש שנים בהתמדה, עד שמרן החתם סופר היה מכנהו "ארון הספרים שלי".

רבה של חוג חתם סופר הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל היה מספר, שמרן המהר"ם שיק היה מביא את דברי הגמרא (יומא דף ל"ה ע"ב) "הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים", והיה מוסיף: "ואני מחייב את קשי ההבנה, כי מאז מעמד קבלת התורה לא היה בכל העולם כולו איש קשה הבנה יותר ממני, ואף על פי כן בזכות רצוני העז והתמדת החזקה בלימוד התורה הקדושה, זכיתי לכתרה של תורה.

וכך סיפר גם מרן הגאולאנטער רב הי"ד זצוק"ל, שהמהר"ם שיק היה לו ראש חלש מאוד, וכל יום היה שוכח מה שלמד אתמול, אך הוא לא הרים ידים וכאשר ראה שהוא שכח הכל, התיישב ולמד שוב מהתחלה, וכן ביום השלישי ראה ששוב נשכח ממנו הכל, ושוב התיישב ללמוד מהתחלה. אך בסוף ריחם עליו בורא עולם, ולאט לאט הוא התחיל לזכור. וכך עלה והתעלה במעלות התורה עד ועוד עד שגדל להיות אחד מגדולי הדור.

אגב, מרן פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואנזר זצ"ל היה מספר שהוא ראה במו עיניו את הגמרא בבא קמא של המהר"ם שיק, ובדף הראשון של הגמרא היה כתוב, שלמד 120 פעמים מסכת בבא קמא!

פעם נסע המהר"ם שיק לעיירת מרחץ כל שהיא, שם שהה גם מרן הכתב סופר זצוק"ל. יום אחד רצה הכתב סופר לעיין בטור בית יוסף בענין מסויים, אך מכיון שלא לקח איתו שם את הטור, שלח את משמשו הבחור אל המהר"ם שיק שישאל ממנו את ספר הטור. כששמע המהר"ם שיק את מבוקשו, אמר לבחור: איני יכול להשאיל את הטור כעת, אבל אם הכתב סופר יאמר בדיק באיזה סימן הוא רוצה לעיין, אעתיק לו את דברי הטור והבית יוסף באותו סימן. כעבור כמה זקות חזר הבחור ונקב בסימן אשר לו זקוק הרבי. התיישב המהר"ם שיק והעתיק לו את דברי הטור והבית יוסף באותו סימן.

לאחר זמן מה הגיע הכתב סופר אל המהר"ם שיק לביקור, ותוך כדי הביקור אמר הכתב סופר: כעת שאני כאן אשמח לעיין בטור בפנים. ואז לא היתה לו ברירה להמהר"ם שיק והוא גילה להכתב סופר שאין לו בכלל את הטור ורק העתיק את כל הענין מזכרונו! הכתב סופר התפעל מאד מהסיפור הזה, ואמר: "דאס האט מיין גרויסער פאטער אויך גישט געקענט!" [את-זה גם אבי הגדול (החתם סופר זצוק"ל) לא היה יכול לעשות]...

אולי התלמיד שלך יהיה גדול הדור הבא

עיר הקודש. ניגש הרבי הלב שמחה לארון, הוציא מסכת תענית, והתחיל ללמוד א שטיקאלע גמרא (דף ז' ע"ב): "אמר רב אושעיא, גדול יום הגשמים שאפילו ישועה פרה ורבה בו, שנאמר תפתח ארץ ויפרו ישע" [לשון הפסוק (ישעיה מה, ח): "הָרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְשַׁחֲקוּ יָדָי וְתִפְתַּח אֶרֶץ וַיִּפְרוּ יְשַׁע"]. הסביר הרבי הלב שמחה שהגמרא מדברת כאן על היום הראשון שבו התחילו לרדת גשמי השנה. לאחר מכן התחיל הרבי להקריא את דברי רש"י שם, רש"י שכל יהודי צריך לשנן בעל פה, וכך אומר רש"י: "ישועה פרה ורבה בו - מליצי זכות נכנסין לפניו ביום הגשמים, שנזכר לישועה מתוך שעת רצון. לישנא דקרא, ויפרו ישע, ואימתי - בזמן שהשחקים יזלו צדק".

מיותר לומר שאותו יהודי שהיה צריך ישועה זכה לישועה שלימה...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ו כסלו, תענית דף ז')

שעון הפלאים

למדנו בדף היומי (תענית דף כה סוף ע"א ותחילת ע"ב) על גדולתו של הצדיק, שהצדיק נמשל גם לתמר וגם לאור. עיינו בפנים בגמרא בפירוט הדברים.

נביא כאן סיפור מרטיט מהספר הנפלא "פרשת גדולת מרדכי" שיצא לאור ע"י מכון "אור הצפון דחסידי בעלזא", על רוח הקודש גליה של כ"ק מרן הרבי רבי יששכר דב מבעלזא זצוק"ל.

מרן מהר"ד מבעלזא זצוק"ל היה לו קרוב משפחה, בן של קדושים ונכד לבית בעלזא, שבשנות מלחמת העולם הראשונה החל להתדרדר ביהדותו, רחמנא ליצלן. לאט לאט ירד מרחי אל דחי, ורק דבר אחד לא נטש ושמר עליו כבשנים קדמוניות. הוא המשיך לנסוע אל הרבי הקדוש מבעלזא תמידין כסדרן, כשבד בד הוא ממשיך לרדת ולהתרחק מדרך התורה רחמנא ליצלן. בשלב מסוים, כאשר מצבו הרוחני ירד לשפל מוחלט, הורה הרבי זצוק"ל שלא לתת לו יותר להיכנס לקודש פנימה, על אף ייחוסו וקרבתו.

האיש לא הרפה, והיה מגיע כפעם בפעם, כשהוא מנסה להיכנס ונדחה, מתחנן אצל הגבאים, אך ללא הועיל, חזקה עליהם פקודתו של הרבי זצ"ל. ברם האיש לא התייאש וחיכה להזדמנות ליצור קשר כלשהו עם הרבי הקדוש. ואכן ביום מן הימים נקרתה הזדמנות שכזו לפניו. הוא הבחין כי הרבי הולך מדי בוקר למקוה עם הבחור המשמש. הבחור הצעיר ששימש בקודש, לא היה בסוד העניינים ולא ידע מכל הסיפור, ואותו קרוב ניצל את ההזדמנות. בוקר אחד, כאשר הרבי הקדוש שהה במקוה והמשב"ק המתין לו בחוץ, הגיע האיש וכמשיח לפי תומו אמר לבחור המשמש כי מאד היה עז רצונו לראות את פני מרן ולתת לו מתנה, אך לפי שנחפו הוא לדרכו ואינו יכול להתעכב עמו, מבקש הוא ממנו למלא את השליחות ולמסור למרן את המתנה. באמרו זאת נתן האיש לבחור שעון זהב, כשהוא מוסר לו את שמו שזיכיר אותו לפני הרבי זצ"ל. הבחור שלא עלה על דעתו איזה פח טמון כאן, קיבל את השעון בשמחה והאיש פנה לדרכו בחיפזון.

מליצי

זכות

נכנסין

לפניו ביום

הגשמים

תלמידי הישיבה הדומים לגרעינים באדמה

למדנו בדף היומי (במסכת תענית בתחילת דף ד'): "ואמר רבא, האי צורבא מרבנן דמי לפרציא דתותי קלא". כלומר, תלמיד חכם צעיר, חריף, דומה לגרעין שמונח מתחת לגוש עפר.

חשבתי בלבי, כמה כוח, כמה חיזוק זה יכול לתת לאנשים צעירים שמתחילים להתחבר ללימוד התורה, ומאידך, כמה זה מחייב את המחנכים.

נתחיל עם התלמידים. כשיש גרעין מתחת לגוש קרקע, כשאתה עובר על הקרקע, האם אתה רואה איזה גרעין? אתה לא רואה כלום. אבל בפנים, עמוק בתוכו, שם מתחיל לצמוח משהו. אם אתה לא תתייאש, לא תרים ידיים, תשקיע בו, תשקה אותו, תזבל, תטפל בו כמו שצריך, בסוף לאחר זמן תופתע לראות איזה עץ חסון גדל לך...

גם התלמידים שמתחילים ללמוד, בהתחלה הם לא רואים כלום. הוא לא מביין מספיק את הגמרא, לא חי מספיק את הרש"י, אינו מתחיל להבין איך לומדים תוספות, מי מדבר על מפרשים? אבל תשקיע, תשקיע, תשקיע, אל תרים ידיים, ובסוף תגדל לאילנא ברברא.

זה בקשר לתלמידים. בקשר למחנכים - אתם רואים ילד גבולי, אתם לא הייתם שמים עליו מי יודע מה, מה יצמוח ממנו? בשום אופן אל תרימו ידיים, תשקיעו בו את כל הנשמה! אולי דוקא הוא באיזשהו גיל הוא יפרוץ, והוא יהיה המגיד מישרים הבא של כלי ישראל. הוא יהיה הראש כולל המוצלח של כלי ישראל. אז כדאי מאוד מאוד להשקיע!

אז כמו שבצמיחת עץ לוקח זמן עד שהצמיחה ניכרת, כך התלמיד חכם בהתחלה כשהוא בא ללמוד, הוא גרעין קטן, אבל לאט לאט הוא צומח וגודל, עד שהוא נהיה צורבא מרבנן.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"ב כסלו, תענית דף ד')

גדול יום הגשמים

למדנו בדף היומי (במסכת תענית בתחילת דף ז'): "אמר רב יהודה, גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה וכו'. רבא אמר, יותר מיום שניתנה בו תורה". לכאורה הגמרא אינה מובנת כלל, מה הענין הגדול ביום הגשמים.

נגיד על כך ווארט יקר מוכ"ק מרן הרבי מבאיאן שליט"א, הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו מתוך בריות גופא.

ביום שניתנה תורה, כלל ישראל אכן קיבלו עליהם עול תורה ועול מצוות, אבל למעשה בפועל, הם עדיין לא קיימו כלום. אבל ביום הגשמים אז נגלה ונתברר לעין כל שכלל ישראל באמת מקיימים את התורה. למה? כי הרי הא בהא תליא. התורה הקדושה אומרת "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמים בעתם וגו'". כשהגשמים יורדים, אז זה סימן שעם ישראל מקיימים "אם בחקותי תלכו". ממילא מובן למה "גדול יום הגשמים יותר מיום שניתנה בו תורה".

נביא על כך סיפור עוצמתי מוכ"ק מרן הרבי הלב שמחה מגור זצוק"ל. יהודי נכנס פעם לרבי הלב שמחה להזכיר משהו שצריך ישועה. היה זה בתחילת החורף, ובאותו יום ירד הגשם בירושלים

מיני מתיקה

למדנו בדף היומי (ראש השנה דף ל"ד) את המשנה "כשם ששליו ציבור חייב, כך כל יחיד ויחיד". בורא עולם האיר לי בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא פירוש בדברי הגמרא. יש אנשים שסומכים שאדם גדול יתפלל עבורם, שהאדם גדול יביא להם את הישועה, אבל הם שוכחים לרגע שבורא עולם מחכה גם לתפילות שלהם, לדמעות שלהם. על זה אומרים חז"ל "כשם ששליו ציבור חייב, כך כל יחיד ויחיד", לא מספיק שגדול הדור יתפלל, שצדיקי הדור יתפללו, בורא עולם רוצה גם את התפילות שלנו, של כל יחיד ויחיד, ואז בעזרת השם יתקבלו כל התפילות שלנו ושל כל עם ישראל.

מובא בשם מרן החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל שהפירוש בדברי הגמרא הוא כך: על כל דבר שאדם מתפלל ומבקש, כמו על בני חיי ומוזוני וכדומה, "הכל בידי שמים" להחליט אם לתקבל תפילתו אם לא, כי לפעמים מכל מיני סיבות התפילה אינה מתקבלת כפי שהוא היה רוצה, "חוץ מיראת שמים" שבוזה אם אדם מתפלל ומבקש על יראת שמים אין זה ספק אלא בטוח הוא שיתנו לו כרצונו...

כשיצא הרבי הקדוש מהמקוה, מסר הבחור את השעון והזכיר את שם נותנו. מיד כששמע זאת הרבי, נשתנו פניו, והוא התמלא קפידא על הבחור ונזף בו מרות: "ווער האט דייך געבעטען זאלסט נעמען מתנות פאר מיינעט וועגען?!" [-מי ביקש ממך לקחת מתנות עבורי?]. הרבי מיאן ליהנות מהשעון, והורה למשמש להניח אותו באחד הארונות. שם היה מונח כאבן שאין לה הופכין וכמו נשתכח מלב.

באחת השנים, בליל התקדש חג הפסח, קרא כ"ק מרן זצוק"ל לגבאי, הזכיר לו את השעון הנשכח וביקש ממנו להביא אותו אליו, ובמשך ימי הפסח השתמש בו. והנה לאחר הפסח נודע בבעלזא, שאותו איש חזר לאחרונה בתשובה ושב אל צור מחצבתו, ובליל חג הפסח נפטר לבית עולמו! כולם נרעשו מהסיפור והבינו כי הרבי זצוק"ל רצה לעשות לו טובה ונייחא לנשמתו.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ד' טבת, תענית דף כ"ו)

כשמתפללים על יראת שמים

השבוע נלמד בדף היומי (מגילה דף כ"ה ע"א): "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".

מקולמוסם של הקוראים

שלום וברכה מאלקי המערכה, לכבוד ידידי מזכה הרבים, מרביץ תורה וחסידות, בעל לב טוב ועין טובה, הגאון החסיד **רבי אברהם ישעיהו שליט"א**.

נהייתי למקרא המכתב שהבאת מידידי הרב החסיד ר' צבי הערשיל גראס שליט"א מאנטווערפן, שהביא זכרונות טובים מרביה"ק בעל הישועות משה' מויזניץ ז"ע, שהיה משנן רבות את דברי רש"י הק' במס' תענית (דף ז:).

וכיהודה ועוד לקרא אצטט בענין זה מספריו המפוארים של ידידי ספרא רבה הרב יחזקאל יוסף גייגר שליט"א - 'הליכות הישועות משה', ח"ל:

כתב לי ידידי האברך הרה"ח ר' ברוך צבי גרינבוים שליט"א (אלעד): כשזכיתי להיות בצל הקדש בערד (בשנת תשנ"ז), ביום אחד אחר התפלה בין השיחים בלימוד, שאל אותנו כ"ק רבינו ז"ל: "מהו תלמיד חכם?", והנוכחים ניסו להשיב תשובות שונות, כגון מי ששואלים אותו בכל מקום ועונה, או מי שכל הזמן חושב רק על

מאוצרות הפרשה

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. וברש"י: "אמר לו הקב"ה, חבל על דאבדין ולא משתכחין". פירש בזה מרן המהר"ם שיק זצוק"ל [ראה אודותיו במדור יומא דהילולא קדישא] בדרך צחות, "על" רומז לבן עליה, וכמו שנאמר (שמואל ב' כג) **"נְאֻם דְּדָוִד בֶּן יִשָׁי וְנְאֻם הַגִּבּוֹר הַקָּמַן עָלַי"**. וזה מה שאמר לו הקב"ה, חבל ש"על" דהיינו בני עליה, "אבדין" - אינם, "ולא" היינו האנשים שהם כלום, גארנישט, "משתכחין" הם נמצאים בכל מקום...

נקודה למחשבה:

הרה"ק הרבי רבי זושא מאניפולי זצוק"ל [שיומא דהילולא שלו חל השבוע ביום ב' שבט] היה אומר, כי מעולם לא ראה מלאך משחית שנולד מעבירה של יהודי שיהיה שלם בלי מום, כי אין יהודי שעושה עבירה בחשק גמור וברצון שלם, ולכן תמיד נוצר המלאך עם מום.

כל המתיקות הזאת פרוכה בך!

בהוראת מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א אנו עומדים לערוך את גליונות "מתיקות" שנכשנו בסערה את הלבבות ולהוציאם לאור בספר מהודר, למען יעמדו ימים רבים

זאת ההזדמנות שלכם להנציח לזיכרון עולם את יקיריכם האהובים ולהיות שותפים ביצירה תורנית שכולם מצפים לה ואשר תעלה על שולחן מלכי רבנן בכל היכלי התורה בעולם היהודי

*בתמונה: הגר"ח קנייבסקי מעיין בדוגמית מתוך הספר החדש שיצא בקרוב בע"ה

ההדפסה בקרוב - נא צרו קשר בהקדם!
בטל': 054-847-0661 או בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

Nowirth@gmail.com

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפוך (קידושין ל.)

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון 234

הגליון השבוע מוקדש לרפואת גבריאל צבי בן מלכה לרפ"ש

מגילה דף כ'. שב"ק מברכים שובבי"ם פרשת וארא - כ"ח טבת תשפ"ב

דף כ' - ע"א

רבי יהודה מתיר קריאת המגילה בקטן (עי' לעיל דף י"ט: בהגיע לחינוך). וסיפר שכשהיה קטן קרא לפני רבי טרפון וזקנים בלוד. אמרו לו אין מביאים ראה מן הקטן. וכן סיפר רבי שמשיה קטן קרא לפני רבי יהודה, אמרו לו שמלבד שאין מביאים ראה מן הקטן אפילו אם גדול היה - אין מביאים ראה מן המתיר.

משנה. אין קוראים קריאת המגילה של יום אלא אחר הגנץ החמה - שנאמר 'הימים האלה נזכרים ונעשים', ואם קרא מעלות השחר יצא - שיום הוא, אלא לפי שאין הכל בקיאים בו צריכים לכתחילה להמתין עד הגנץ החמה.

אין מליץ אלא מהגנץ החמה - שנאמר 'וביום השמיני', ואם מל מעלות השחר יצא. מזהים על מי שנטמא בטומאת מת ביום ג' וז' ולא בלילה - שנאמר 'הזהה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי', ולכתחילה מהגנץ החמה, ובדיעבד מעלות השחר.

זב וטמא מת צריכים לטבול ביום שביעי לספירתם אינם יכולים לטבול בלילה בכניסת יום שביעי - שהוקש טבילה להזאה, וטובלים מהגנץ החמה למחרת, ובדיעבד מעלות השחר.

שומרת יום כנגד יום בימי זבות טובלת ביום המחרת - אין דינה כראיה ראשונה של זב שהוקש לבעל קרי שטובל באותו יום, שלומדים מ'ממשכב נדתה יהיה לה שצריכה ספירת יום אחד, ובלילה אינה טובלת אף שעשתה מקצת שמירה - ספירת לילה אין שמה ספירה כשם שספירת ז' נקיים אינם אלא ביום שנאמר 'שבעת ימים', ולכן רק למחרת (מהגנץ החמה, ובדיעבד מעלות השחר) שעשתה מקצת שמירה יכולה לטבול.

דף כ' - ע"ב

כל מצוה שדינה ביום יוצאים בדיעבד משעלה עמוד השחר, לרבא - שנאמר 'יקרא אלוקים לאור יום' למאיר ובא קרא יום, ולרבי זירא (שהקשה מאי שנא מלחוש קרא לילה' שאין לפרש למחשיר ובא שאינו לילה עד צאת הכוכבים) - שנאמר 'ואנחנו עושים במלאכה... מעלות השחר... והיו עושים מלאכה רק ביום כמו שכתוב 'היו לנו הלילה משמר והיום מלאכה'.

זריזים מקדימים למצוות את אף על פי כן דבר שמצוותו ביום כשר כל היום, מצוותו בלילה כשר כל הלילה.

משנה. כל היום כשר: לקריאת מגילה - 'הימים האלה נזכרים ונעשים' / לקריאת ההלל - 'ממזרח שמש עד מבואו', או 'זה היום עשה ה' / לנטילת לולב - 'ולקחתם לכם ביום הראשון' / לתקיעת שופר 'יום תרועה' / למוספים - 'דבר יום ביומו' / לתפילת המוספים - כמוספים עשאו רבנן / לידויו יום הכיפורים - 'וכיפר בעדו ובעד ביתו' בכפרת בדמים הכתוב מדבר וכפרה ביום שנאמר 'כי ביום הזה יכפר' / לידויו פרים של העלם דבר וכהן המשוח - גזירה שווה כפרה כפרה ביום הכיפורים / לידויו מעשר - 'ואמרת לפני ה' אלוךך בערתי... וסמוך ליה 'היום הזה ה' אלוךך מצוך' / לסמיכה ושחיטה - 'וסמוך ושחט' ובשחיטה כתיב 'ביום ובזבחה' / לתנופה - 'ביום הניפכם את העומר' / להגשה - הוקש לתנופה / למליקה לקמיצה להקטרה להזיה - 'ביום צוותו את בני ישראל לתקריב את קרבניהם' וכולם צרכי הקרבה המעכבים את קרבן / להשקיית סוטה - 'ועשה לה כהן את כל התורה הזאת' וילפינן תורה מ'על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט' ומשפט ביום / לרעיפת עגלה - כפרה כתוב בו כקדשים / לטהרת מצורע - 'זאת תהיה תורת המצורע ביום שרתו'.

מגילה דף כ"א. יום א' פרשת בא - כ"ט טבת תשפ"ב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שינדל חיה חוה גאסע ע"ה בת הר"ר משה ז"ל נלב"ע כ"ט טבת תשע"ד

דף כ"א - ע"א

כל הלילה כשר לקצירת וספירת העומר, והבאת העומר ביום. זה הכלל דבר שמצוותו ביום כשר כל היום - לרבות סידור וסילוק הביזים ולחם התמיד, וכדעת רבי יוסי הסובר שאפילו סילק הישנה שחורית וסידר החדשה ערבית אין בכך כלום, ומה שכתוב בלחם הפנים 'לפני תמיד' היינו שלא יליץ שולחן בלא לחם, אבל לחכמים מתפרש הפסוק כפשוטו - טפוח של מסדר בצד טפוח של מסלק שנעשה על ידי ארבע כהנים בבת אחת.

עוד הכלל דבר שמצוותו בלילה כשר כל היום - לרבות אכילת פסחים, ושלא כרבי אלעזר בן עזריה הסובר שאכל רק עד חצות, משום שנאמר 'ואכלו את הבשר בלילה הזה' והיינו עד חצות שלומדים מ'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה' ומכת בכורות היתה בחצות.

פרק הקורא את המגילה

משנה. הקורא את המגילה אם רצה עומד אם רצה יושב, אבל אין קוראים בצבור בתורה מיושב שכתוב 'ואתה פה עמוד עמוד' כביכול אף הקדוש ברוך הוא בעמידה.

קראו המגילה שתיים ביחד יצאו, ולא אומרים תרי קלי לא משתמע, שכיון שחביבה נותנים דעת ושומועים, מה שאין כך בתורה שבעלמא תרי קלי לא משתמע.

'אתה פה עמוד עומדי' - שלא ישבר רגל על גבי מטה וישנה לתלמידו שהוא על רקע, אלא או שיהיה על המטה או שניהם על גבי רקע.

מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו לומדים תורה אלא מעומד, משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו לומדים מיושב, ובטל כבוד התורה.

ישוב סתירת הפסוקים 'ואשב בהר' ואנוכי עמדתי בהר' - לרב - כשלומד מפי הקדוש ברוך הוא עומד וכששונה לבדו מה שלמד יושב, לרב חנינא - לא עומד ולא יושב אלא שוחה, לרבי יוחנן - אין ישיבה אלא לשון עכבה, לרבא - דברים רכים ונוחים מעומד, והקשים מיושב.

דף כ"א - ע"ב

בתורה אחד קורא ואחד מתרגם, ולא אחד קורא ושנים מתרגמים - שתי קלי לא מישתמע וצריך שיהיו הנשים ועמי הארץ שאין מכריזן בלשון הקודש מבינים את המצוות, וכל שכן שאין שנים קוראים דתרי קלי לא מישתמע.

בנביא אחד קורא ושנים מתרגמים - שנביאים אין מקפידים שיבינו הנשים ועמי הארץ, אך לא יהיו שנים קוראים.

הלל ומגילה אפילו עשרה קוראים, כיון שחביב נותנים דעת ושומועים. מברכים לפני קריאת המגילה כשם שמברכים על כל המצוות עובר לעשייתם, ומברך: על מקרא מגילה, שעשה נסים, ושהחינו.

כל המצוות כולם מברך עליהם עובר לעשייתם, כמו שכתוב 'וירץ... ויעבור את הכושי', או 'הוא עבר לפניכם', או 'יעבור מלכם לפניכם וה' בראשם'.

מקום שנהגו לברך אחר קריאת המגילה יברך - 'ברוך... הרב את ריבוננו... ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם, לרבא - הא"ל המושיע, לרב פפא יאמר שניהם 'הנפרע לישראל מכל צריהם הא"ל המושיע', ובמקום שלא נהגו לברך אחיה לא יברך.

בשני וחמישי ובשבת במנחה - קוראים שלשה, אין פוחתים ואין מוסיפים עליהם ואין מפטירים בנביא, שלא יקשה לציבור - שני וחמישי ימי מלאכה, ושבט במנחה הוא סמוך לחשיכה.

שלשה קוראים כנגד - לרב אסי תורה נביאים וכתובים, לרבא כהנים ליום וישראלים. אין פוחתים מעשרה פסוקים בקריאת התורה שבבית הכנסת, ובסוק 'וידבר' עולה מן המגן אף על פי שאין ללמוד ממנו כלום.

עשרה פסוקים שבקריאת התורה, כנגד - לרבי יהושע בן לוי עשרה בטלנים שבבית הכנסת, לרב יוסף עשרת הדרות, לרבי יוחנן עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שבראשית נמי מאמר הוא שאף שמים וארץ במאמר נבראו שנאמר 'בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם'.

כל אחד משלשת העולים שקרא ארבע מעשר הפסוקים הוא משובה, ראשון - כמו שמצינו מתרומת הלשכה שתרמו בשלושה קופות שהיה כתוב עליהם א' ב' ג' לידע איהו מהם נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון, וכן שיבח רב פפא אם קרא הראשון ארבע פסוקים. שני - שנאמר 'אל מול פני המנורה יאירו' שמדד פני הנרות לנר המערבי ונר המערבי כלפי השכינה ומכאן שהאמצעי משובה. שלישי - שמעלים בקודש ולא מורידים.

הפוחת והחותר בתורה מברך לפנייה ולאחריה, מעיקרא הפוחת מברך לפנייה והחותר לאחריה, ועכשיו תיקנו שכל העולים מברכים לפנייה ולאחריה משום הנכנסים והיוצאים שלא יאמרו שאין מברכים לפנייה או לאחריה.

בראשי חדישים וחולו של מועד קוראים ארבעה, אין פוחתים ומוסיפים עליהם, ואין מפטירים. בנביא - שיש ביטול מלאכת דבר האבד. זה הכלל - כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קוראים ארבעה. ביום טוב - חמישה, ביום הכיפורים - ששה, בשבת - שבעה, אין פוחתים מהם אבל מוסיפים עליהם, ומפטירים בנביא.

מגילה דף כ"ב. יום ב' פרשת בא - ר"ח שבט תשפ"ב

דף כ"ב - ע"א

קריאת התורה של ראש חודש שאל עולא בר רב את רבא איך מחלקים אותה בין הארבע העולים, שאם יקרא שנים כל אחד שלש פסוקים מפרשת התמיד (שהיא ח' פסוקים) ישרא שני פסוקים מפרשת התמיד ואין משיירים בפרשה פחות משלש פסוקים, ואם יקראו שנים כל אחד ארבע פסוקים, איך נחלק פרשת 'וביום השבת' (שהיא ב' פסוקים) ופרשת 'ובראשי חדשים' (שהיא ח' פסוקים) לשני עולים, שאין לקרוא שני פסוקים מפרשת שבת ופסוק אחד מפרשת ראש חודש - שאין מתחילים פרשה פחות משלושה פסוקים, ואם יוסיף לקרוא שלש פסוקים מראש חודש שני פסוקים לעולה הרביעי. והשיבו רבא: זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי - לענין קריאת מעמדות של יום ראשון, כדלהלן.

בקריאת מעמדות שבים ראשון קוראים פרשיות 'בראשית' 'יהי רקיע' - 'יהי רקיע' שהיא שלש פסוקים קורא אחד, ו'בראשית' שהיא חמש פסוקים נקרא בשנים, וכיון שאין פוחתים משלש פסוקים - לרב חציו ודלג שחזור וקורא את הפסוק שגמר בו הראשון, ולשמואל - הפסוק האמצעי קורא כל אחד חציו. והלכה כרב שדולג, והעולה האמצעי דולג.

טעם מחלוקת רב ושמואל: לרב דולג ולא פוסק - שכל פסוק שלא פסקיה משה אגן לא פסקינן. לשמואל פוסק ולא דולג - משום גזירת הנכנסים והיוצאים שיסברו שקוראים רק שני פסוקים, ועדיף לפסוק כיון שאי אפשר בעניין אחר, וכפי שהתיר רבי חנינא הגדול לרב חנינא המלמד לפסוק פסוקים לתניקות של בית רבן כיון שלא אפשר בלאו הכי.

מחלוקת רב ושמואל אם דולג או פוסק היא רק במקום שאי אפשר בעניין אחר, כקריאת מעמדות שקוראים רק מעניניו של יום, אבל לא בקריאה של שני וחמישי שיכול להמשיך ולקרוא מה שירצה, שהכל מעניניו של יום.

פרשה של ששה פסוקים - קוראים בשנים. פרשה של חמשה פסוקים - קוראים באחד, שאי אפשר לחלקה לשנים, שיקרא אחד שלש והשני שני הנותרים ועוד מפרשה אחרת - שאסור לשייר שני פסוקים בפרשה גזירה משום היוצאים אחר העלייה הראשונה שירשבו שהעולה השני יקרא רק שתיים.

עבר הראשון וקרא רק שלוש פסוקים - לפי ת"ק יקרא השני שני פסוקים מפרשה ראשונה ופסוק אחד קריאתו של שני (שיראה שהעולה אחריו מתחיל לקרוא מהפסוק השלישי שבפרשה וישגבו שהעולה הקודם קרא רק ב') - משום ששאלו רבי הקורא הקודם רק שני פסוקים ויודיעום שקרא גם מפרשה הקודמת. לדעת י"א גוזרים גם משום הנכנסים, ואין מתחילים בפרשה פחות משלש פסוקים, ולכן יקרא השני שני פסוקים מפרשה ראשונה ושלש פסוקים מפרשה השניה. והלכה כ"א.

דף כ"ב - ע"ב

שנינו במשנה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קוראים ארבעה, ומסתפקת הגמרא אם היינו דווקא קרבן מוסף, אבל בתענית ציבור שאין בו קרבן קוראים רק שלוש, או הכוונה גם למוסף תפילה, וגם בתענית ציבור שהוספה לה תפילת עגנו קוראים ארבעה. ופשוטו מברייתא דקתני שכל שיש בו ביטול מלאכה במה שמאחרים בבית הכנסת, כגון תענית ציבור ותשעה באב קוראים שלוש, (ולק דווקא אם חל בשני וחמישי אבל אם חל בשאר ימים רק אחד קורא, ולרבי יוסי בכל אופן קוראים שלוש), ושאין בו ביטול מלאכה, כגון ראשי חדישים וחולו של מועד קוראים ארבעה. ולרב אשי תנא דמתניתין חולק

על תנא דברייתא, שתנו 'זה הכלל כל שיש בו מוסף...' ובהכרח כוונתו לרבות תענית ציבור ותשעה באב שקוראים ארבעה. ולסתמא של גמרא אין כוונת התנא לרבות ב'זה הכלל' דינים שלא נתפרש במשנה אלא ליתן סימן.

כלל מניין העולים בקריאת התורה הוא: כל יום שיש בו עדיפות מחבירו מוסיפים בו עוד קורא, לכן בראשי עשורים ומועד שיש קרבן מוסף (לרבא בדתגא טעא למנין כן הוא גם נזכר שיש בו מוסף תפילה) - קוראים ארבעה, ביום טוב שנוסף איסור עשיית מלאכה - חמישה, ביום הכיפורים שנוסף עונש כרת למחלל - ששה, בשבת שהמחלל בסקילה - שבעה.

רב עלה בתענית ציבור ובירך לפניה **הוא: וטעמו:** להיות אמינא (וכן סובר רב אשי לפי האמת) שבתענית ציבור קוראים ארבעה - כיון שהיה ישראל ולא כהן בהכרח קרא שלישי, ובירך לפניה אחר שתקנו שכל אחד מהעולים מברך, ולא בירך אחריה משום שכל הטעם שתקנו שכל אחד יברך לאחריה הוא משום היוצאים, ובנזכחותו רב לא היו יוצאים, וסמך על הברכה של העולה הרביעי. ולמסקנת הש"ס שאין קוראים בתענית אלא שלושה, בהכרח שרב עלה במקום כהן מפני חישיבותו.

(יבנהו שמצינו שרב אחד עלה במקום כהן מפני שאפילו רב אמר ורב אסי שהיו הכהנים החשובים בארץ ישראל היו כופפים לו, והנם שמואל היה כהן גם הוא כפוף לרב, ומה שמצינו שרב כיבד אותו - מעמדם נהג כן ולא שהיה חשוב ממנו, ולא נהג כן אלא בפניו, אך שלא בפניו לא, ולכן עלה לכהן כיון ששמואל לא היה שם), ולכן בירך רק לפניה - שקרא ראשון, ולא לאחריה - שרק העולה האחרון מברך (במקרה הדין קודם התקנה).

רב היה בכבל וכל הציבור נפלו על פניהם ורב לא נפל על פניו, וטעמו: א. משום שהייתה לפניו רצפת אבנים שאסור להשתחוות עליה, ושאר הציבור נפלו - שלפניהם לא הייתה רצפת אבנים, ומה שלא הלך רב למקום הציבור ליפול שם - שלא רצה להטריחם לעמוד בפניו. ב. האיסור ברצפת אבנים הוא רק כשפושט ידיו ורגליו, ורב נהג תמיד ליפול באופן זה, ולא רצה לשנות ממנהגו ליפול כשאר הציבור בלא פישוט ידיים ורגלים. ג. רב לעולם לא נפל על פניו, משום שאסור לאדם חשוב ליפול על פניו אלא אם כן בטוח במעשיו שנענה כיהושע בן נון.

קידה - על פאיים, כריעה - בר ככיים, השתחוה - פישוט ידיים ורגלים.

לוי הראה לפני רבי קידה - שנועץ אגודליו בקרקע ונשען עליהם ושוחה עד שנושק הרצפה וזוקף בלי סייע מיידיו, ומתוך כך הצורך להתאמץ במתניו ונעשה צולע. על היה עונש על שהטיח בדרים כלפי מעלה.

רב חייא בר אבין העיד שראה את אביו ורבי שכשהיו שנופלים על פניהם היו מטיין על הצד ולא נופלים על פניהם ממש, לפי שאין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כנ"ל.

מגילה דף כ"ג. יום ה' פרשת בא * ב' שבט תשפ"ב

לזכות ידידנו ר' יוחנן בן מרים לאה לברכה והצלחה בכל העניינים

דף כ"ג - ע"א

מניין הקוראים: ביום טוב - חמישה. ביום הכיפורים - לרבי ישמעאל ששה ולרבי עקיבא שבעה. בשבת - לרבי עקיבא ששה ולרבי ישמעאל שבעה, ונחלקו תנאים בדעתו אם מוסיפים על שבעה. **ביום טוב מוסיפים לבוא לבית הכנסת** - שצריך לטרוח בסודות יום טוב, וממהרים לצאת - משום שמחת יום טוב. ביום הכיפורים ממהרים לבוא ומאחרים לצאת, לא מיבעיא לרבי עקיבא שיש גברא יתירה העולה לתורה ביום הכיפורים יותר ממשבת, אלא גם לרבי ישמעאל - משום אריכות סדר התפילה. בשבת ממהרים לבוא - שכבר תיקנו הכל מערב שבת, וממהרים לצאת - משום עונג שבת.

מונייני הקוראים כנגד ? - י"א כנגד ברכת כהנים, שיש ג' תיבות בפסוק ראשון, ה' בפסוק בשני, ז' בפסוק בשלישי. וי"א כיון דבר מלכות - ג' שומרי הסף, ה' מרואי פני המלך, ז' רואי פני המלך, וי"א ששה של יום הכיפורים הם כנגד ששה שמעו ליימנו של עזרא וששה שעמדו למשאלו.

זכריה נקרא גם 'משולם' - משום שהיה עומד ומושלם במעשיו.

כולם עולים למניין שבעה ואפילו קטן ואשה, אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד ציבור.
העולה המפטר - י"א שעולה למניין שבעה כיון שקרא בתורה, וי"א שאינו עולה כיון שצורך קריאתו בנביא, ומה שקורא בתורה אינו לחובה אלא משום כבוד התורה, שלא יהא שווה לכבוד הנביא.

דף כ"ג - ע"ב

המפטיר קורא בנביא לכל הפחות כ"א פסוקים - כנגד שבעה שקרא בתורה שכל אחד קרא לכל הפחות שלושה פסוקים, ואף לסובר שאין המפטיר בכלל שבעה אין קוראים עוד שלש פסוקים כנגדו - כיון שרק משום כבוד התורה קורא. ואם נגמר העניין או במקום שיש מתורגמן ויש טורח לציבור - יכול לקרות פחות מכ"א פסוקים.

משנה .**כל דבר שבקדושה אינו בפחות מעשרה** - שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וילפינן 'תוך' - מ'הבדלו מתוך העדה' שהוא עשרה שלומדים 'עדה' מ'עדה' שכתוב בהורגשם שהיו עשרה [מלבד כולו ומשום שלא היו איתם בעצה הרעה].

אין פוחתים מעשרה - כשפורסים על שמע, כשעוברים לפני התיבה, כשנושאים כפיים, כשקוראים בתורה בצייבור, כשמפטרים בנביא. מהטעם הנ"ל.

אין מנחה אבילים בשורה כשחוזרים מקברות המת בפחות מעשרה.

אין עושים מעמד מושב למת לבכות **שבע פעמים בפחות מעשרה אנשים**, כיון שהשליח ציבור אומר בכל פעם 'שבו ועמדו יקרים' אין להטריחו בפחות מכך לקרוא יקרים שאם כן מה הנחת למרובים.

אין מברכים ברכת האבילים ברחבה של עיר בפחות מעשרה, ואין אבילים מן המנין שהרי אומר ברכה למנחמים בפני עצמם ולאבילים בפני עצמם, ואין לכוללם יחד, **אין מברכים ברכת חתנים בפחות מעשרה**, וחתנים מן המנין.

אין מזמנים על המזון באמירת 'נברך א-לוקינו' פחות מעשרה, שאינו דרך ארץ להזכיר שם השם בפחות.

הבא לפדות קרקע מן ההקדש צריך לפדותה בעשרה ואחד מזהם כהן, שנאמר עשרה פעמים 'כהן' בפרשה, אחד לנופיה, והשאר למעוטי ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ישראל. (ונשארו בקושיא למה לא נלמד שצריך חמישה כהנים ומעשה אפילו ישראלים).

אדם שאמר 'דמי עלי' שדמיים אותו כעבד, כיון שעבד הוקש לקרקעות שמין אותו בעשרה כקרקע.

מגילה דף כ"ד. יום ה' פרשת בא * ג' שבט תשפ"ב

דף כ"ד - ע"א

משנה . **הקורא בתורה לא יפחות משלושה פסוקים** - כנגד תורה נביאים וכתובים.

לא יקרא בתורה למתורגמן יותר מפסוק אחד שלא יטעה המתורגמן, ובנביא אם ירצה יקרא שלושה פסוקים ביחד או אפנת לבו אם יטעה, ואם היו שלושה הפסוקים משלש פרשיות קוראים אחד אחד.

מדלגים בתורה בעניין אחד שאין בזה משום טירוף הדעת, ובנביא מדלגים גם בשני עניינים, ואין מדלגים מנביא לנביא שיש בזה משום טירוף הדעת יותר מדאי, ובתרי עשר מדלגים מספר לספר, אך דווקא להלן מדלג ולא למפרע. ובכולם אין מדלגים אלא דווקא כל זמן שלא יפסוק המתורגמן, אבל יותר מזה לא - שאין כבוד הציבור לעמוד במדויק.

משנה . **הרגיל להפטיר בנביא** - הוא פורס על שמע ועובר לפני התיבה להוציא הציבור בקדושה, והוא נושא את כפיו, ואם היה קטן - אביו או רבו עוברים בשבילו. והטעם - לרב פנא משום שמציא עצמו לדבר שאינו כבודו ותיקנו לו זו לכבוד, לרבה בר שימי - כדי שלא יבוא לידי מחלוקת, ונפקא מיניה אם עובר לפני התיבה בחינם שאין מקום למחלוקת.

קטן קורא בתורה ומתרגם, ואינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה - לפי שאינו מחויב ואינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם, ואינו נושא את כפיו - שאין כבוד של ציבור להיות כפופים לברכתו. **פוחח - שפרעני בראים**, פורס את שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה - משום כבוד התורה, ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא כפיו - שגנאי הוא לציבור, ואפילו הפוחח קטן אינו קורא בתורה משום כבוד הציבור.

סומא - לפי ת"ק פורס את שמע ומתרגם שיש לו הנאה מאורות על ידי אחרים שרואים אותו ומסייעים לו, להרהיח על שלא ראה מאורות מימימי אינו פורס על שמע.

דף כ"ד - ע"ב

אמרו לרבי יהודה הרבה צפו לדרוש במורכבה ולא ראו אותה מימיהם, ולרבי יהודה - התם תלוי בהבנת הלב והוא מכון ויודע, אבל ברכת המאורות תלוי בהנאה וסומא אינו נהנה.

'היית ממשש שחזררים כאשר ימשש העיור באפילה' - רבי יוסי הביין הפסוק כשראה סומא עם אבוקה בידו שהצטרף לו שכל זמן שבני אדם רואים אותו מצילים אותו מן הפחיתים ומקוצים וברקניו. **משנה** . **כהן שיש בו מומים בפניו ידיו ורגליו לא ישא את כפיו**, שהעם מסתכלים בו והמסתכל ככהנים בשעה שנושאים כפיהם עיניו כחות, לרבי יהודה גם מי שידיו צבועות, לרבי יהושע בן לוי גם מי שידיו בוהקניות [-שיש בהם כתמים], וכן ידיו כפופות או עקושות - שנוטות לצדיהם.

המגומגם בלשונו (להלכה) כגון אנשי חיפה ובית שאן לרב אסי לא ישא כפיו.

אין מורידים לפני התיבה אנשי בית שאן וחיפה וטבעונין מפני שקוראים לאלפין ועיינין ולעיינין אלפין.

רבי חייא אמר לרבי שמעון בר רבי שאלמלא היה לוי היה פסול לדוכן משום שקולו עב, אמר לו רבי אבין שישב לרבי חייא, שכיון שקורא ה' במקום ח' נמצא כשמגיע לפסוק 'וחכיתי לה' הרי הוא מחרף ומגדף.

זבולגן - שעייניו זולפות דמעה, וסומא באחת מעיניו לא ישא כפיו לפי שמתסכלים בו, ואם רגילים בו אנשי עירו מותר.

אם רוב אנשי העיר מלאכתם בצבע וידיהם צבועות מותר לישא כפיו שם.

משנה . **האומר שאינו עובר לפני התיבה בבגדים צבועים או בסנדל** - אף בלבנים ויחף לא יעבור, חוששים שמא מינות נזרקה בו שהם מקפידים בכך.

העושה תפילין של ראש **עגולות** ססנה היא ואין בה מצוה.

תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני, וצריך לזיזר בתפירתם שלא ימשוך החוט יותר מדאי שלא יקלקל הריבוע. (אך ממה ששינוי שאין מצוה בעגולות אין ראהי אלא לפסול עגולות כאמרו ולא עגולות כעדרשה שמקום מושבם שטוח).

הנותן תפילין של ראש על מצחו ושל יד על פס ידו הרי זו דרך המינים המבזים מדרש חכמים שדרשו 'בין עיניך' זה קדוק, ו'על ידך' היינו בגובה היד בראש הזרוע.

ציפת התפילין זהב - הרי זה דרך החיצונים ההולכים אחרי דעתם ולא כדעת חכמים שפירשו שיהא הכל מבמהמה טהורה ולא מזהב שנאמר 'למען תהיה תורת ה' בפיך'. **וכן הנותן תפילין על בית יד בגדו** - שצריך 'לך לאות' ולא לאחרים לאות.

מגילה דף כ"ה. יום ה' פרשת בא * ד' שבט תשפ"ב

דף כ"ה - ע"א

משנה . **האומר 'ברכוך טובים'** הרי זו דרך מינות, שאינו כולל רשעים בשבחו של מקום. **האומר 'על קן ציפור יגיעו רחמיך'**, והיינו כשם שרחמיך מגיעים על קן ציפור כן תרחם עלינו - משתקים אותו, או משום שמטיל קנאה במעשה בראשית שעל עופות חס ועל הבהמות וחיות אינו חס, או משום שעושה מידותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים ואינם אלא גזירות מלך להטיל עלינו ועלו להודיע שאחננו עבדיו ושומרי מצותיו.

האומר 'על הטוב יזכר שמך' **משתקים אותו** - שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. **הכופל מודים משתקים אותו** - שנראה כמקבל ומודה אלוה אחר אלוה.

רבה רצה לחדד את אביו ולכן אמר על זה שאמר לפניו 'אתה חסת על קן ציפור אתה חוס ורחם עלינו' - כמה ידע האי מברגלן לרצויו, ואמר לו אביו: והא משתקים אותו תנן.

ההוא ראמר 'האל הגדול הגיבור והגורא והחזק והאמיץ' אמר לו רבי חנינא: סיימתיהו לשבחיה דמרך, אפילו הא-ל הגדול הגיבור והגורא אם לא שאמרנו משה רבינו ותקנוהו אנשי כנסת הגדולה בתפילה לא היינו אומרים זאת, משל למלך שיש לו אלף אלפי דינרי זהב ומקלטים אותו באלף אלפי דינרי זהב כסף, וכי לא ינאי הוא לו.

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים - שמוסרה בידי אדם שיהא הוא עצמו מכין לבו לכך, שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה'.

יראה לגבי משה מילתא זוטרתא היא, משל לאדם שמבקשים הימנו כלי גדול ויש לו - דומה לו כאלו מבקשים ממנו כלי קטן, מבקשים ממנו כלי קטן ואין לו - דומה לו כמבקשים ממנו כלי גדול. ולכן אמר 'ועתה ישראל מה...'

הכופל פסוק 'שמע ישראל' **משתקין אותו** - שנראה כשתי רשויות, ואפילו אם חוזר מפני שלא כיון בפעם ראשונה - וכי כמנהג חבירו נוהג בהקדוש ברוך הוא לדבר לפניו שלא במכוון וחוזר ומראה לו בכפולה שלא כיון בראשונה. אבל אם כופל כל תיבה אין כאן משמעות שתי רשויות אלא מגונה וסכל הוא.

הדורש פרשת עריצי בכיניו ואומר לא בערזה ממש דיבר הכתוב אלא במגלה קלון אביו ואמו ברבים משתקים אותו.

העוקר משמעות קרא 'מזרעך לא תתן להעביר למולך' ומפרשו בישראל הבא על הכנענית והוליד ממנה בן לנבודה זהה - משתקים אותו בנזיפה, שנותן עונש כרת לבא על הכותית ומחייב חטאת על השוגג ומיתת בית דין על המזיד בהתראה.

דף כ"ה - ע"ב

משנה . **אלו נקראים ומתרגמים:**

מעשה בראשית - ולא חיישינן שישאלו מה למעלה ולמטה לפנים ולאחור. **מעשה לוט ושתיה בנותיו** - ולא אמרינן שאין זה כבוד לאברהם. **מעשה תמר ויהודה** - ולא אמרינן שאין זה כבוד ליהודה, שאדרבה שבחו הוא שהודה. **מעשה העגל** עד מה שיסיפר אהרן למשה - ולא אמרינן שאין זה כבוד לישראל, משום שבכך יש להם כפרה. **קללות וברכות** - ולא חיישינן שיעשו מיראת הקללות ומאהבת הברכות ואין לבם לשמים. **אזהרות ועונשים** - ולא חיישינן שיתחלש דעת הציבור כשישמעו שיהיו נענשים, ויאמר טוב ליהנות מן העולם הזה הואיל ובסוף להיענש. **מעשה אמנון ותמר ומעשה אבשלום** - ולא אמרינן שיש לחוש לכבודו של דוד. **פילגש בגבעה** - ולא אמרינן שיש לחוש לכבודו של בנימין. **'הודיע את ירושלים את תועבותיה'** - שלא כרבי אליעזר שאמר לזה שקראה: עד שאתה בודק בתועבות ירושלים צא ובודק בתועבות אמן, ומצאו בו שמץ פסול.

אלו נקראים ולא מתרגמים:

מעשה ראובן, ומתרגם רק החלק השני של הפסוק - 'ויהיו בני יעקב שנים עשר'. **מעשה העגל השני** - מ'ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה', שמחמת הפסוק 'ואשליכהו באש ויצא העגל הזה' פקרו המעוררים. **ברכת כהנים** - שכתוב 'ישא ה' פניו אליך', שלא יאמר שהקדוש ברוך הוא נושא להם פנים.

מעשה אמנון - במקום שכתוב 'אמנון' סתם נקרא ומתרגם, וכשכתוב 'אמנון בן דוד' אינו נקרא ואינו מתרגם.

עולם **יהא אדם בן בתשובותיו** שמתוך תשובה שהשיבו אהרן למשה 'ואשליכהו באש ויצא העגל הזה' פקרו המעוררים.

כל המקראות הכתובים בתורה לגנאי קוראים אותם לשבח, כגון 'ושגלנה' - ישכבנה, 'בעפולים' בטחורים, 'רוגינים' - דבינים, 'לאכול את חזריהם ולשתות את מימי רגליהם' - לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם, 'למחראות' - למוצאות, לרבי יהושע בן קרח 'למחראות' קוראים כשמו (לשון חור - מוצא רע) שגנאי הוא לעבודה זרה.

כל ליצינות אסורא חוץ מליצינות של עבודה זרה.

מותר לומר לעכו"ם קח עבודה זרה ושים אותה בש' ת' שלך.

מי שיוצא עליו שם רע שהוא גואף מותר לבזותו בג' ש', מי שיוצא עליו שם טוב מותר לשבח, והמשבחו ינחו לו ברכות על ראשו.

מגילה דף כ"ו. יום ה' פרשת בא * ה' שבט תשפ"ב

פרק בני העיר

דף כ"ו - ע"א

משנה . **בני העיר שמכרו רחוב העיר** - לוקחים בדמיו בית הכנסת (לשיטת רבי מנחם בן יוסי - ראה מחלוקת

להלן: **מכרו בני הכנסת - לוקחים תיבה** - **תיבה - לוקחים מטפחות**, **מטפחות - לוקחים ספרים**, **ספרים - לוקחים תורה**, **שועלים בקודש ולא מורידים**. מכרו תורה לא יקחו ספרים. ספרים לא יקחו מטפחות, מטפחות לא יקחו תיבה, תיבה לא יקחו בית הכנסת, בית הכנסת לא יקחו את הרחוב, וכן אם מכרו ספרים לוקחו ממקצת דמים תורה לא יקחו מן המותר דבר שקדושתו פחותה ממנו.

רחוב העיר - לרבי מנחם בר יוסי יש בו קדושה מפני שמתפללים בו בתעניות ובמעמדות, לחכמים אין בו משום קדושה שאקראי בעלמא ואינו ידיר.

בית הכנסת של כפרים אפשר למכור, אבל של כרכים שכולם בעליהם אסור אלא אם נבנה על דעת יחיד, וכן בית הכנסת קטן שבנבנה על ידי אחרותם כפיטא בנגעים, אבל מקום שלא נתחלק או של רבים כגון בתי כנסיות של כרכים אינו טומא בנגעים.

ירושלים: לרבי יהודה נתחלק לשבט יהודה ובנימין - ליהודה הר הבית הלשכות והעזרות, לבנימין אולם המזבח ובתי קדשי הקדשים, ורצועה הייתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה הויחל כפרים, והיה בנימין מוצטרף עליה בכל יום כשנאמר 'חופף עליו כל היום', לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפזיכן לשכינה - שהארוך בחלקו.

לסובר שלא נתחלק ירושלים לשבטים - אין משכירים בתים בירושלים לפי שאינם שלהם, ולשיטת ר"א אף לא מיטות. ולכן עורות קדשים בעלי אושפיזין נוטלים אותם בזרוע כיוון שבחינם נותנים להם לזור בביתם, ושומעים מכך שדרך ארצי שניח האורח נקנון של חרס שנשתמש בו ועורו בהמה שיטשט באכסנייתו.

אם מכרו שבע טובי העיר במעמד אנשי העיר - פקעה קדושה מן החפץ ומותר למכור לכל מה שרוצים, וכן מותר לעשות בדימים כל רצונם.

דף כ"ו - ע"ב

אסור לסתור בית הכנסת עד שיבנה בית הכנסת אחר, שמא ישפע ויתייאש ולא יבנה אחר, ואפילו אם סותר כדי לבנות מהלבנים והקורות בית הכנסת אחר.

מותר להחליף ולמכור בית הכנסת או לבנים שלו - כיון שחלה קדושתו על החילוף או על הדמים וקדושה שלו נפקע. להשכיף או לשמשך או להלות - אסור, כיון שעדיין הוא בקדושתו. ליתן במתנה - נתקלו רב אחא ורבינא אם מתנה אינה כמכר שממה תפקע קדושתו, או כיון שנתנוהו תמורת הנאה הוא מכור.

לבנים שהזנוגו לבית הכנסת אין בהם קדושה, ואפילו ל"מ הזנוגה מילתא היא היינו דווקא כגון אורג בגד למת שמיד הוא ראוי לפרשו על המת, אבל לבנים מחוסרים עשייה - לבנות הכותל, הדומה לטווה לצורך אריג למת שלפי כולם לא הוי הזנוגה לאסור בהנאה.

תשמישי מצוה מזרקים, כגון סוכה ולובל שופר ציצית. **תשמישי קדושה נגזזים**, כגון אמתחת ספרים תפילין מזוזות, תיק של ספר תורה. נרתק של תפילין ורצועות.

בימה של עץ - אף שבדרך כלל פורסים מפה עליה והוא תשמיש של תשמיש הספר תורה, מכל מקום כיון שלפעמים מניחים עליה הספר תורה הוא תשמיש קדושה.

יריעה שפורסים סביבות הארון מבפנים, כיון שפעמים כופלים אותה תחת הספר תורה תשמיש קדושה היא ולא תשמיש של תשמיש.

ארון הקודש שנתלקלל עושים ממנו ארון הקודש קטן אבל אין עושים ממנו בימה.

יריעות הארון שבלו עושים מהם כיסוי לספר תורה ולא לחומשים (שהם כל חומש לבדו).

אמתחות ספרים תשמישי קדושה הם ונגזזים, שעשויים לכבוד ולא רק לשמירת הספרים.

היה בית הכנסת שחדר ובו מות פתוח לו, ורצו הכהנים להיכנס לבית הכנסת להתפלל, אמר רבא שיסתמו הפתח עם ארון הקודש שהוא כלי עץ העשוי לנחת במקום אחד ואינו מקבל טומאה וממילא חוצץ בפני הטומאה, ואמרו לו שלפעמים סילטולים הארון עם הספר תורה והרי הוא מיטלטל מלא וריקן ומקבל טומאה, והשיבם שאם כן באתם אינו חוצץ בפני הטומאה.

מטפחות ספרים שבלו עושים מהם תכריכים למת מצוה וזו היא גזיזתם.

ספר תורה שבלה גוזזים אותו בכלי חרס אצל תלמיד חכם, ואפילו אצל שונה הלכות.

בית הכנסת - לרב פפי משמיה דרבא מותר לעשותו בני המדרש, ובית המדרש אסור לעשותו בית הכנסת, וכן דעת רב אחא עב"ר רבי יהושע בן לוי. ורב פפא מסר שמשו של רבא להיפך.

מגילה דף כ"ו - שב"ק שובב"ם פרשת בא ו' שבת תשפ"ב

דף כ"ז - כ"ו

אישורף את בית ה' ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלים ואת כל בית גדול שרף באש, בית ה' - זה בית המקדש, בית המלך - אלו פלטרין של מלך, בתי ירושלים - כמשמעו, בית גדול - נחלקו רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אם היינו בית שמדלים בו תורה וכמו שנאמר 'גדיל תורה ויאיר', או בית שמדלים בו תפילה כמו שנאמר על תפלת אלישע 'ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע'

(הפסוט שרבי יהושע בן לוי הוא שאמר בית המגדלים בו תורה, ממה שסובר שמכריזים בית הכנסת לצורך בית המדרש, הרי שבית המדרש גדול יותר.)

ספר תורה ישן התספקו אם מותר להכתילה למכור כדי לקנות ספר תורה חדש (ובדיעבד אם מכרו בוודאי יקנו ספר תורה אחר), וצדיד הספק הם האם מותר למכור לו רב שהוא יותר קדוש, ואין שואין קדושה למעלה מקדושת ספר תורה מותר, ודווקא באופן שהחדש כבר נכתב והוא בבית הסופר ואינו מעוכב אלא לתת דמים, הא לאו הכי בוודאי אסור שחוששים שמא שימכור יפסידו הדמים ושבו לא יקנו.

גוללים ספר תורה במטפחות חומשים, חומשים במטפחות נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חומשים ולא חומשים במטפחות ספרי תורה שמורדי המטפחות מקדושתם.

(לגלול ספר תורה בנפחתל של ספר תורה אחר - לחלו בספק ת"ל אם מותר לשנות לכתחילה לאותה קדושה.)

מניחים ספר תורה על גבי ספר תורה חומשים ונ"ך, ואפילו לצד שאין מוכרים ספר תורה ישן לקנות חדש, משום שלא אפשר בלא הכי, שהרי בהכרח גוללים דף אחד על חבירו. אבל אין מניחים נ"ך על חומשים ולא חומשים על ספרי תורה.

אין מוכרים ספר תורה אלא להתפרנס בו כדי ללמוד תורה, ואין מכך ראה שמותר למכור ספר תורה ישן כדי לקנות חדש - ששונה לימוד שמיאבי לידי מעשה. וכן מותר למכור ספר תורה כדי לישא אשה - משום 'לא תוהו בראה לשבת יצרה'.

לא ימכור אדם ספר תורה אפילו אינו צריך לו ואפילו אין לו מה יאכל, והמוכר ספר תורה או בתו אינו רואה כיסמן ברכה באותם הדמים לעולם.

מותר בהנאות של מכירת קדושה במזוזה לא יקנה בו קדושה קלה, ואם התנו שבע טובי העיר במעמד אנשי העיר בשעת המכירה מותרים לעשות בדימים כל צרכיהם, ואפילו לשכור אדם רוכב על סוס שיהיה להם מזומן לשלחו בשליחות למשל העני כשיצטרכו לכך.

גבו מעות מהצביור לצורך ספר תורה וקנו וותר בדים מן הדמים - מותר להרדי מקדושתם, שעדיין לא באו לישמש קדושה חמורה.

צורבא מרבנן ששמע דבר ואינו יודע פירושו - ישאל את אלו השכיחים לפני החכמים שוודאי פירושו.

בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה - נותנים אותה לגבאי אותה העיר, כדי שלא יחדשו בהם שפוסקים ואינם נותרים, וכשתם חוזרים למקומם תובעים מה שבנתו מהגבאים ומפרנסים בזה עניי עירם, ואם פסקו על היחיד ינתן לעניי אותה העיר, ואם יש שם תלמיד חכם המתעסק בצרכי העיר גם אם פסקו על בני עיר אחרת ינתן לעניי אותה העיר, וקל וחומר אם עניי עיר האחרת סומכים על תלמיד חכם זה.

דף כ"ז - ע"ב

משנה . מכירת בית הכנסת של רבים ליחיד - לרבי מאיר אסור, שיש בו קדושה יתרה שאין אומרים דבר שבקדושה פחות מעשרה. לחכמים מותר, כמו שמותר למכור מעיר גדולה לעיר קטנה ולא ישימנו משום רוב עם הדרת מלך, והיינו מפני שקדושת בית הכנסת נפקע כשנמכר והקדושה עוברת לדימים וקונים בהם קדושה יותר מעולה. (ולרבי מאיר אין קדושת בית הכנסת נפקע בנמכר).

משנה . לרבי מאיר אין מוכרים בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו, שמכירה לחלוטין היא ביוון, ולחכמים מוכרים אותו ממכר עולם, ולכל תשמיש חוץ מארבע דברים: מרחץ, בורסקי, טבילה, בית המים (ככסיה, אף נמי לבית מי גרילים), לרבי יהודה מוכרים אותו לשם חצר ולוקח מה שירצה

לעשה (חולק להחמיר - שצריך להתנות בשעת מכירה שיוכל הקונה להשתמש תשמיש חזול, ולהקל - שיוכל הקונה לעשות אף תשמישי גבאי. תוס' להלן דף כח. פ"ה ועוד).

מכירת בית הכנסת על תנאי שאם ירצו יחזירוהו - התיר רבי מאיר הגם שהוא כריבית שהרי הלוקח דר בו, וכמוצאירי המקח מקבל דמיו בחזרה והיו בהלוואה, שסובר רבי יהודה שאין בזה משום ריבית, וכבואר לענין גושב בחבירו מנה והתנה עימו שאם לא יפרע לו חובו תהא שדהו מכורה לו, שהתיר רבי יהודה ללוקח לאכול פירות (ולחכמים רק בזמן שמוכר אוכל פירות מותר, אבל בזמן שלוקח אוכל פירות אסור), וטעמו של רבי יהודה: לרבי יוחנן - משום שצד אחד כריבית מותר, והיינו באופן שיש רק צד שיבוא לידי ריבית אך אפשר שישאר המכירה ולא יבא לידי ריבית. לרבא - צד אחד כריבית לכר"ע אסור, ולא התיר רבי יהודה אלא ריבית על מנת להחזיר, שמדובר שהנתנו שאם יפרע לו חובו יחזיר דמי הפירות שאכל.

מותר לאדם להשתין מים בתוך ארבע אמות שהתפלל בו.

המשתין צריך להרחיק ארבע אמות ואחר כך תתפלל, שצריך להרחיק מהם ומן הצואה ד' אמות, וכן ישעה שיעור ד' אמות קודם שיתכסה בבגדיו כדי שלא יטנפו בניצוצות.

גמר להתפלל ישעה שיעור כדי הילוך ארבע אמות קודם שמשתיין - שעדיין תפילתו סדורה בפיו ומרחשות שותותיו.

רבי זכאי אמר לתלמידיו שזכה לאריכות ימים - מפני שמימי לא השתיין מים בתוך ד' אמות של תפלה, ולא כינה שם לחבירו, ולא ביטל קידוש היום.

המשהייה היה לרבי זכאי, פעם אתה מכרה כיפה שבראשה והביאה לו יין קידוש היום, וכשמתה גרבי היה לו שלש מאות גרבי יין, וכשמת הוא הניח לבניו שלושת אלפים גרבי יין.

הרב הונא אף חזר במין גמזי, משום שמשכן אזורו שיהא לו יין לקידוש, ביי. רבי: רבי יצרון שתהא מכוסה במעילי משי, ונתקיימה הברכה כשחיתן את רבה בנו והיה שוכב במטה, ומתוך שהיה נמוך לא הבחינו בו בביתו וכלתו והניחו עליו את מעילי המשי שלחן עד שנתכסה כולו, והקפיד עליו רב שהיה צריך לענות על ברכתו 'וכן למר' ששמא היתה עת רצון והייתה מתקיימת הברכה גם בו.

רבי אליעזר בן שמוע אמר לתלמידיו שהאריך ימים - משום שמימי לא עשה קפנדריא בבית הכנסת, ולא פסע על ראש העם, ולא נשא כפיו בלי ברכה.

מגילה דף כ"ח - יום א' פרשת בשלה ו' שבת תשפ"ב

דף כ"ח - ע"א

רבי פרידא אמר לתלמידיו שהאריך ימים - שמימי לא קידמו אדם לבית המדרש, ולא בירך לפני כהן כשהיה תלמיד חכם דומה לו, ולא אכל מבמהה שלא הורמו מתנותיה.

אכלה מבמהה שלא הורמו מתנותיה - לדעת רבי יצחק אסור והאוכל הרי הוא כאילו אוכל טבל, ואין הלכה כמותו.

כל תלמיד חכם שמכבד כהן עם הארץ לברך לפניו, ואפילו כהן גדול, אותו תלמיד חכם חייב מיתה, שגורם לבני אדם לשנאות התורה - שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נחת רוח בתורה.

רבי נחוניא בן הקנה אמר לתלמידיו שהאריך ימים - משום שמעולם לא נתכבד בקלון חבירו, ולא עלתה על מיטתו קללת חבירו, וותרן היה בממונו.

לא נתכבד בקלון חבירו - כמו המעשה ברב הונא שנשא כלי חפירה על כתיפו, נטלו מעליו רב חנא בר חניליא, ואמר לו רב הונא שאם אינו רגיל בכך בעיורו אינו רוצה להתכבד בלזולו.

לא עלתה על מיטתו קללת חבירו - כנהגת רב זוטרא שכשעלה למיטה אמר שמוחל לכל מי שציערו.

ותרן בממונו היה - כמו איוב שהיה מניח לחונני ממונו.

רבי עקיבא שאל את רבי נחוניא הגדול במה האריך ימים, מחו בו עבדיו שסבורים ששאל כן מפני שקץ בחייו, עלה וישב על ראש הדקל, ושאל את רבי נחוניא: רבי, אם נאמר 'כבש' למה נאמר 'אחד', והשיב לו שהוא מיוחד שבעדרו. אמר רבי נחוניא לעבדיו שיניחוהו שצורבא מרבנן הוא, וענה לו שחאריץ ימים מפני שמימי לא קיבל מתנות, ולא עמד על מדותיו שלאשגמ גמול רע למי שציערו, וותרן בממונו היה.

לא קיבל מתנות - כמו רבי אלעזר שלא קיבל מתנות מבית הנשיא, ולא הלך אליהם כשהזינוהו, באמרו: וכי אין אתה רוצים שאחיה, שנאמר 'ושונא מתנות יחיה'. רבי יעל לא קיבל מהם מתנות אבל כשהזינוהו הלך אליהם באמרו שהם מתכבדים בזה.

לא עמד על מידותיו - שכל המעביר על מידותיו מעבירים ממנו כל פשעיו, שנאמר 'נושא עון ועובר על פשע' - למי נושא עון למי שעובר על פשע.

רבי ששע לא רבי יהושע בן קרחה במה האריך ימים, אמר לו: וכי קצת בחיי, אמר לו: רבי, תורה וללמוד אני צריך, השיבו שמימיני לא הסתכל בדמות אדם רשע.

אסור לאדם להסתכל בצלם ממות אדם רשע, ואם הסתכל עיניו כהות, כמו שמצינו ביצחק שכתוב 'ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות' - מפני שהסתכל בעשוי הרשע.

לעולם לא תהי קללת הדיוט קלה בעיניך, שהיה בנימלך קילל את שרה - הנה הוא לך כסות עיניים' - כסיות עיניים, ונתקיים בזרעה - שיצחק נסתמא מחמת קללה זו ומחמת שהסתכל בעשוי.

בשעת פטירת רבי יהושע בן קרחה בקשו רבי שיברכו, אמר לו: יהי רצון שתניע לחצי ימי, ולא לכל ימי - כדי שיתלו בניו גדולתו שהיה נשיא.

אבוה בר איהו ויגמלו בר איהו - אחד אמר תיתי לי שלא הסתכלתי בכותי, והשני אמר תיתי לי שלא עשיתי שותפות עם כותי.

רבי זירא אמר לתלמידיו שהאריך ימים בזכות: מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, לא צעדתי בפני מי שגדול ממני, לא הרהרתי בדברי תורה במבואות המטונפות, לא הלכת ארבע אמות בלי תורה ותפילין ואני גירסת שגורה בפי תמיד, לא ישנית בבית המדרש של שינת קבע ולא שינת רעיא, לא שתינת בקללת חבירי, לא קראתי לחבירי ככינוי של גנאי וי"א אפילו לא ככינוי שבא לו ממשפחתו.

משנה . לרבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידים בתוכו, ואין עושים בו מלאכה (כמו עשיית החלים שצריכה למקום מרווח) ואין פורשים לתרום מצודות, ואין שוטחים על גגו פירות, ואין עושים אותו קפנדריא. שנאמר 'השמותי את מקדשיכם' - קדושתם אף כשהם שוממים. עלו בו עשבים לא יתלוש כדי שתהא עגמת נפש לרואיהם שיזכרו בניינו ואיך שהיו מתאספים שם ויבקשו רחמים שיחזור לקדמותו.

בתי כנסיות אין נוהגים בהם קלות ראש, כגון לאכול ולשתות ולהתקשט ולטייל בהם, ואין נכנסים בהם מפני החמה והגשמים, ואין מספידים בהם הספד של יחיד, וקוראים ושונים בהם, ומכבדים ומבריצים אותם כדי שלא יעלו בהם עשבים.

דף כ"ח - ע"ב

בתי כנסיות שבבבל על תנאי שישתמשו בהם הם עשויים, ואף על פי כן אין נוהגים בהם קלות ראש והוא עשיית חשבונות.

בית הכנסת שמוחשבים בו חשבונות לסוף ילינו בו מת - שימותו בעיר מתים שאין להם קוברים.

חכמים ותלמידיהם מותרים להתקשט ולאכול ולשתות בבית המדרש, שלכן נקרא 'בית רבנן' כי הוא ביתם לכל דבר.

רבינא ורב אדא בר מתנה שאלו שאלה מרבא, התחילו לירד גשמים עזים ונכנסו לבית המדרש, ואמרו שלא נכנסו כדי לחסות מהמטר, אלא משום שעוסקים בשמעתתא וצריכים לכך דעת צלולה ומימינו שאינו טרוד בשום מחשבה, כיום שמנשבת רוח צפונית שהוא יום אורא ונוח לכל.

אין נכנסים לבית הכנסת שלא לצורך, ואם צריך לקרוא לאדם הכנסת - אלא צורבא מרבנן יאמר הלכה, אם יודע משניות יאמר משנה, אם יודע פסוקים יאמר פסוק, ואם אינו יודע - יאמר לאחד מהתניקות הנמצאים שם שיאמר הפסוק שעוטר בו. וצעה נוספת - ישעה שם מתי ואז יקום.

הספד שרבים באו רבים אלו מספידים בבית הכנסת, רב חסדא אמר כנון הספד שרב ששת נמצא שם, רב ששת אמר כגון הספד שרב חסדא נמצא שם. רבם הספיד את כלתו בבית הכנסת שמפני כבודו וכבוד המת באו רבים, ומטעם זה הספיד י' זירא בבית הכנסת את אחד מהחכמים.

ריש לקיש הספיד בבית הכנסת צורבא דרבנן שהיה שכיח בארץ ישראל, שהיה שונה משניות בכ"ד שורות של תלמידים, שערך שארץ ישראל אכלה גברא רבה, והגם שהיה ריש לקיש

מתקפּי אִרְץ יִשְׂרָאֵל החמיר בהספידו, ואילו רב נחמן שהיה מחסידי בכל היקל בהספידו של מי ששנה הלכתא ספרי יומי ותוספתא, ואומר כיצד אספידנו ? האם אומר 'היכן הוא אותו סל מלא ספרים שנחסר', שודרי כיון שלא שמיטת תלמידי חכמים שביניהו טעמי המשנה הגהה הרי הוא דומה לסל שאינו מלא ספרים שבתוכו.

ודאשמטש בתגא (כתר תורה) **חלף** (עבר מן העולם) – והיינו המשתמש במי ששונה הלכות. ישתמש במי ששנה ד' סדרים ולא במי שלימדום לאחרים (יש מפרשים שישתמש במי שלמד רק ד' סדרים במשניות ולא במי שלמד גם תלמוד שלהם).

ריש לקיש היה הולך בדרך והגיע לשלולית מים, אבל אחד והרכיבו על תכיפו והעבירו, ואילו ריש לקיש אם למד מנראה והשיבו הן, שאלו אם שנה משניות והשיבו ששנה ד' סדרי משנה. אמר לו ריש לקיש: חצבת לך ד' הרים ומשא אתה את ריש לקיש על כתפך, הטיילני למים. אמר לו שרוצה לשמשו, אמר לו: א"כ תלמד ממני ותשמש אותי כתלמיד, ולמדו ההלכה שבנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו ראות טיפת דם כחרדל יזשבות עליו בעה נקיים.

תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר 'הלכות עולם לו' - אל תקרי 'הלכות' אלא 'הלכות'.

מגילה דף ל"ט. יום ב' פרשת בשלח - ח' שבט תשפ"ב

דף כ"ט - ע"א

מצכות תלמוד תורה הלוחה כלה מבית אביה לבית חופתה, ולהוצאת המת כשאינן שם כל צרכו, ומזה כל צרכו - לרב שמואל בר אינאי אמר רב דרבי י"ב אלף גברים וי"ב אלף המכריזים שיבואו לכבדו, וי"א אלף גברים ומאה ו' אלף מכריזים. לעולם - שתהא מוזיאת אנשים משער העיר עד בית הקברות שופכים אותו שם. לרב ששת - נטילתה כנתינה בשישים ריבוא. וכל שיעורים אלו הם למי שקרא ושנה, אבל למי שלימד תלמידים אין לו שיעור. (מני שלא קרא ושנה אין מבטלים תורה אלא כדי צורך קבורתו. תוס').

בואו וראו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שבכל מקום שזלו שכינוה עמהם, נלוו למצרים... גלו לבבל... ואף כשעתידים ליגאל שכינוה עמהם - שנאמר 'ושב ה' אלוקיך את שבותך' לא כתיב 'והשיב' אלא 'ושב'.

שכינה בבבל - לפעמים בבית הכנסת הדוּחַל ולפעמים בבית הכנסת דשף ויתבי שבנהדרעא (שבגאה יכניה וסיעתו מבאנים ועפר שתיבואי נמוח בירושלים).

אבינו בשויה הולך בדרך והיה במרחק פרסה מבית הכנסת דשף ויתבי היה הולך להתפלל שם.

אבוא דשמואל ולוי היו יושבים בבית הכנסת דשף ויתבי ובאה השכינה ושמועו קול רגש עמדו ויצא. וכן היה מעשה ברב ששת, ולא יצא, ובואו מלאכים להפחידו, אמר לפניו: ריבונו של עולם, עלוב ושאינו עלוב יכול ואינו יכול (שהיה שם גזר) בני גזר להם מפני מי, אמר להם הקדוש ברוך הו שינאחוהו.

ואהי להם למקדש מעט - לרבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, לר"א זה ביתו של רב בבבל. **מתחילה היה אביה לומד במביתו ומתפלל בבית הכנסת**, כיון שמעו למה שאמר דוד 'ה' אהבתי מעון ביתך' היה לומד בבית הכנסת שהיה מתפלל שם.

עתידיים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, שנאמר 'כי תכבור בהרים וככרמל בים יבוא' - שעבר כרמל את הים לתלמוד תורה בשעת קבלת התורה, וקל וחומר לבתי כנסיות ומדרשות שקוראים ומוכיבים בהם תורה.

'למה תרצדון הרים גבנונים' - יצאה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומים (כמו שכתב א"ר בנן) אתם אבל סיני, שמי שמתנאה הרי הוא בעל מום.

קפנדיארי כ"ממה, כאומר בעוד שאקיי שורות השבילים (אדרי) אכנס דרך בית זהו האקצר דרכי.

היתר קפנדיארי דרך בית הכנסת - אם היה שם שכל קודם שנעשה בית הכנסת. או שנכנס שם על גנת שלא לעשותו קפנדיארי, וכן כשנכנס להתפלל שם.

על עשבים בבית הכנסת שנחרב תולש ומניח אולי תולש ומאכל לבהמה.

בית הקברות אין נוהגים בהם קלות ראש מפני כבוד המתים, אין מרעין בהם בחמה, אין מוליכים בהם אמת המים אין מלקטים בהם עשבים, ואם ליקט שורפם במקומם.

דף כ"ט - ע"ב

משנה. **ר"ח אדר שחל בשבת קוראים בו פרשת שקלים**, חל ראש חודש באמצע השבוע שמקדים לקרוא פרשת שקלים בשבת שלפני ראש חודש, ומפסיקים בשבת שאחרי ראש חודש, בשניה זכור, בשלישית פרה, ברביעית החודש, בחמישית חוזרים לסדרם (בפארס בגבאר להלן ל"ז).

בכל מועד מפסיקים מלקרוא בעניין היום וקוראים מעין המאורע - בראש חודש, בחנוכה, בפורים, בתעניות, במעמדות, ביום הכיפורים.

באחד באדר מושמייעים על הכלאים - שחמו זריעה הוא.

באחד באדר מושמייעים על השקלים, כשתוב 'זאת עולת חודש בחדשו לבדשי השנה' - אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וילפינן 'שנה' משנה' הוא לכל חדשי השנה' והיינו ניסן, וכיון שבניסן צריך להקריב מתרומה חדשה מקדימים קוראים באחד באדר כדי שיביאו שקלים ולמקדש ואפילו לרבן שמעון בן גמליאל שסובר ששואלים אותו דורשים רב ב' באתחוד קודם הפסח - כיון ששולחנות יושבים במדינה כ"ט' באדר מקדימים לפניהם ב' בשמות והיינו ר"ח אדר.

פרשת שקלים - לרב היינו 'צו' את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמ'... שבפרשה זו נאמרה המצוה להקריב מתרומה חדשה מא' בניסן, לשמואל היינו 'כי תשא... שכתוב בו ג' תרומות אחת הזבות ואחת לאדנים ואחת לבדק הזבות, ותניא בבברייתא בשמואל.

לרב שפרשת שקלים היינו פרשת התמיד שנקראת גם בראש חודש - כשחל ראש חודש אדר בשבת שונה קריאתה מכל ראש חודש - שבכל ראש חודש שקרא ששה בעניינא דימא וא' בקריאה של ראש חודש, ובראש חודש אדר: למ"ד שמה ששולשה שאחור ארבע פרשיות חזרו לסדר והיינו סדר הפרשיות - קורא כל הקריאה בראש חודש, ולמ"ז שחזור לסדר הפטרות - קורא ג' בעניינא דימא וד' בראש חודש.

בפרשת שקלים מפתירין ב'ביהודיע הכהן' שדומה לענין השקלים שכתוב ביה 'כסף נפשות ערכו'.

שבת פרשת שקלים שחלה בשבת הסמוכה למרשת זו בין מלפניו ובין אחריו - כומפניו הקריאה בשתי השבתות, לשמואל - היינו פרשת כי תשא שזו זמנה, ולרב היינו לבני מערבא שהיו גומרים קריאת כל הפרשיות פעם אחת בשלושה שבועים שיכולה להודמן פרשת מנחם בשבת הסמוכה לשבת שקלים.

ראש חודש אדר שחל בשבת: לשמואל - מציאים: שלוששה ספרי תורה. בראשון קוראים עניינו של יום, בשני של ראש חודש, ובשלישי כי תשא, לרב - די בשני ספרי תורה שקריאת ראש חודש ושקלים שוות. **ראש חודש טבת שחל בשבת מציאים ג' ספרי תורה** - באחד קוראים עניינו של יום, בשני של ראש חודש, ובשלישי של חנוכה.

ראש חודש טבת שחל בחול - לרבי יצחק נפחא קורין שלשה בקריאת ראש חודש ואחד בחנוכה, שתידי קודם. וכן הלכה שראש חודש עיקר. לרב דימי דמן חיפה - שלוששה בחנוכה ואחד. בראש חודש, שראש חודש גורם שקראו ד' לפיכך קריאתו ברביעית.

מגילה דף ל' יום ב' פרשת בשלח - י"א שבט תשפ"ב

דף ל' - ע"א

פרשת שקלים שחל בפרשת תצוה - לרבי יצחק נפחא קורין ששה בפרשת תצוה ואחד בכי תשא, לאביי אין קריאת כי תשא יכירת ענקראת משום פרשת שקלים. שהרי המשך הפרשה היא, אלא קורא ששה מתחילת תצוה עד ועשית כיוון שבפרשת כי תשא, וחזור ויקרא כי תשא' עד 'ועשית'.

פרשת שקלים שחל בפרשת כי תשא - לרבי יצחק נפחא קורא ששה מ'ועשית' עד ויקהל, ואחר כן קורא מ'כי תשא' עד 'ועשית', לאביי קורא ששה עד ויקהל, ושרת וקורא מ'כי תשא' עד 'ועשית', וכן תניא בבברייתא. **ראש חודש אדר שחל בערב טות** - לרב מקדימים פרשת שקלים לשבת שלפניה, שאם יאחרו ויחסרו מימי שתי השבתות ומקריאה עד העמדת השולחנות בט"ו באדר, לשמואל - מאחריים לשבת שלמחות, כיון שיום ב'ז' חל בערב שבת אין מעמידיה השולחנות עד יום א' בשבת (ד"ז אדרי). והביאה הגמרא שכבר נחלקו התנאים בזה.

פורים (ד"ד) שחל בערב שבת - לרב מקדימים פרשת זכור לשבת הקודמת, כדי שלא להקדים עשיה לקריאה, לשמואל מאחריים לשבת שלמחות, כיון דמקפין עושים בט"ו אין כאן הקדמת עשיה לקריאה אלא קריאה ועשיה יחד בט"ו.

פורים (ד"ד) שחל בשבת, לרב הונא גם לרב אין מקדימים, כיון שאינו מקדים עשיה לזכירה אלא יודעויה הם. לרב נחמן אליבא דרב וכן איתמר ממשיה דרב - מקדימים לשבת הקודמת, שצריך להקדים זכירה לעשיה בעירות.

זמן קריאת פרשת פרה אדומה: כשחל ראש חודש ניסן בשבת וקוראים בו ביום פרשת החודש - קוראים פרשת פרה בשבת שלפני ניסן, וכשחל ראש חודש ניסן באמצע השבוע שמקדימים לקרוא פרשת החודש בשבת שלפני ניסן - קוראים פרשת פרה בשבת שלאחר פורים.

שבת ראשונה שחל ראש חודש אדר בתוכה - קוראים כי תשא (שקלים) ומפטירים ביהודיע, שניה - כל שחל פורים בתוכה קוראים זכור ומפטירים 'פקדתי', שלישית - כל שסמוכה לפורים לאחריו קוראים פרה אדומה

ומפטירים 'כה אמר ה' א-לוקים בראשון באחד לחודש', שבת רביעית שחל ראש חודש ניסן בתוכה אפילו בערב שבת - קוראים 'החודש הזה לכם'.

דף ל' - ע"ב

בשבת חמישית חוזרים לסכרדן (שנתן במתני דף ל"ט.) - לר' אמי היינו לסדר הפרשיות, שבשבתות של ד' פרשיות אין קוראים אלא ארבע פרשיות אלו, לר' ירמיהו - פריחה.

סדר הפרשיות כסדרן כיון שמפטירים מעין הד' פרשיות.

בתעניות שבימי שני וחמישי - בשחרית אין קוראים סדר הפרשיות, ואין לומר שיקראו בסדר הפרשיות, שהרי במנחה יקראו בשל תענית - כיון שבבוקר מאספים בני אדם ובוקדים ומזוהרים אם יש בידם עבירה ויחדלו כיון שתתקבל התענית. לפיכך אין מפאי בשחרית לקרוא בתורה כלל.

סדר היום בתעניות: מהבוקר עד חצות היום - בודקים בעסקי בני העיר אם יש עבירה בידם, מחצות היום עד רבע קודם סוף היום - קוראים בתורה ומפטירים, ברבע האחרון של היום - מבקשים רחמים.

מגילה דף ל"א. יום ב' פרשת בשלח - י' שבט תשפ"ב

דף ל"א - ע"א

קריאת התורה במועדים:

בפסח - ביום ראשון (בשני בחז"ל) מדין המשנה וגמרא קוראים בפרשת מועדות שבספר ויקרא - 'שור או כשב או עז...', ומפטירים ביום ראשון בפסח גלגל (ביוהשי) וביום השני בחז"ל בפסח אישיוו (במילכי), ובשאר ימות הפסח מלקט קורא מעניינו של פסח - מאפ"ו סימן: מ'שכו וקחו לכם צאן, א"ם כסף תלוה את עמי, פ'סל לך, ו'ידבר בשברישת בלעלתוך. ובשביעי של פסח קוראים 'ויהי בשלח', ומפטירים 'וידבר דוד' (שהיא שירה, ומדובר בה ביציאת מצרים), וביום טוב אחרון קוראים 'כל הבכור' ומפטירים 'עוד היום' (שפגפלו של סתוביח בליל פסח היתה). ועכשיו נהגו בקריאה על פי סדר זה: משך (משכר) תורא (שור או כשב...), קדש (לי כל בכור) בכספא (אם כסף), פסל (לד...), במדברא (בתולדות), שלח (פסח שני) בכורא (כל הבכור).

בעצרת - 'שבעה שבועות' (שבפרשת 'כל הבכור') ומפטירים בחבקוק (שומדך בנותן תורה), ולדעת אחרים - קוראים 'בחודש השלישי', ומפטירים במרכבה (על פס גילוי השכינה בסנין), וכעת שיש שני ימים (בגולה) קוראים ביום ראשון כאחרים, וביום שני כדעה ראשונה.

בראש השנה - 'בחודש השביעי באחד לחודש' (שבפרשת 'שור או כשב'), ומפטירים 'הבן יקיר' (משום זכור אסתרן רחם ארתמן), ו'שקרוי ו'ה' פקד את שרה' ומפטירים בחגה (שפיקתיה הייתה בראש השנה), וכעת שיש שני ימים נוהגים לקרוא ביום ראשון וביום שני ומזמרים, וביום שני קוראים 'והאלוקים ניסה את אברהם' (כדי שישכרו לו היום עקידת יצחק), ומפטירים 'הבן יקיר'.

ביום הכיפורים - 'אחרי מות' ומפטירים 'כי כה אמר ה' רם ונאשם' (שמדבר בתשובה), ובמנחה קוראים בעריות (שמי שיש לו עבירה נפגשו של אדם מומחנתו וצרו תוקפו - פירוש) ומפטירים ביום.

בסוכות - בשני ימים טובים הראשונים (בחז"ל) בפרשת המועדות שבתורת כהנים (שור או כשב), ומפטירים ביום ראשון 'הנה יום בא לה' (שכתוב בו 'לחוג את חג הסוכות'), וביום שני 'זיקהלו אל המלך שלמה' (שהנכות לפי הייתה בחג הסוכות). ושאר כל החג קוראים בקרבנות החג. ביום טוב אחרון קוראים 'עשר תעשר' (בחז"ל) לפי שיש בה מצוות וחוקים הרבה ונוהגות בחג בזמן האסיף ועוד מצוות, ומפטירים 'ויהי ככלות שלמה' (שביום השמיני שלח את העם), למחר קוראים 'זאת הברכה' ומפטירים 'יעמוד שלמה'.

בשבת חול המועד בין בפסח בין בסוכות קוראים 'ראה אתה' (בפרשת תשא) שיש שם מצוות שבת ורגלים וחול המועד. בפסח מפטירים העצמות היבשות (שיצאו ממצרים לפני הקץ), ובסוכות מפטירים 'ביום בא גוג'.

בחנוכה קוראים בעשרים, ומפטירים בנרות זכריה, ואם יש י' שבתות מפטירים 'ושניה בנרות שלמה.

בפורים - **בבראשית**.

בראשי חדשים - ובראשי חדשיכם', ראש חודש שחל בשבת מפטירים 'היהי מידי חודש בחדשו', ואם חל למחרת השבת מפטירים ב'מחר חודש'.

כל מקום שחל מוצא בעורתו של הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענותנותו, כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים.

דף ל"א - ע"ב

ראש חודש א' שחל בשבת מפטירים 'חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרוח', אמר הקדוש ברוך הוא, לא אודי להם לישראל שחוטאים לפני, אלא שממריחים אותי לידע איזו גזירה קשה להביא עליהם.

בתשעה באב - מעיקר הדין קוראים לשתט אחרים 'ואם לא תשמעו לי', לר' נתן בר יוסף 'עד' אנא ינאצוני העם הזה', וי"א 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', ומפטירים ב'איכה הייתה לזונה'. אך נהגו לקרוא 'כי תוליד בנים' ומפטירים ב'אשר אספ'.

במעמדות קוראים בראשית - שאלמלי מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות נשים וארץ לא נמית'.

יאמרו ה', אלוקים בוא אדע כי יארשנה' - אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, שמה ח'ו' ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר לו: לאו, אמר לו: ריבונו של עולם, בוא אדע - ללמד דבר שיתכפר בו ונותחיתם, אמר לו: קחלו לי עגלה משולשת וגוי, אמר לו: ריבונו של עולם, תניח בזמן שביית המקדש קיים. בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם. אמר לו: כבר תתקני להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראים בהם מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם.

אין מופטיקים בקללות - לרבי אסי שכתוב 'מוסר ה' אל תמאס', והמפסיק מראה שקשה לו קריאתם, לריש לקיש - לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות, ולכן מתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם.

בקללות בשבתות כהנים אין מפטיקים, שנאמרו בלשון רבים, ומשה אמרם מפי הגבורה, אבל בקללות שבמשנה תורה מפטיקים, שבלשון יחיד נאמרו ומשה אמרם מפי עצמו.

עזיא תיקן להן לישראל שיהיו קוראים בקללות בשבתות כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה, שגם עצרת ראש השנה היא שדנים בה על פירות האילן.

אם יאמרו לו רבנים סתור יולדים בנה - סתור ו' אל תבנה, מפני שסתירתו זקנים בנין ובנין גערים סתירה, כמו שמצינו ברחובות, כי שלמה שלא שמעו לעצת הזקנים ועל ידי זה נחרב בית המקדש.

קריאת התורה בשבת במנחה ובשני וחמישי: לרבי מאיר - במנחה מתחילים במקום שהפסיקו שחרית, ומקומם שהפסיקו במנחה קוראים בשני, ומקומם שהפסיקו בשני קוראים בחמישי. לרבי יהודה - מקום שמפסיקים בשבת שחרית, שם קוראים במנחה ובשני וחמישי ובשבת הבאה, וכן הלכה.

מגילה דף ל"ב. יום ב' פרשת בשלח - י"א שבט תשפ"ב

דף ל"ב - ע"א

קודם הקריאה פותח הספר תורה ורואה, ולרבי מאיר גולל ומברך, שלא יאמרו ברכות כתובים בתורה, ומטעם זה אמר עולא שהקורא בתורה לא יסייע למתורגמן. לרבי יהודה - פותח ורואה ומברך, שדווקא בתרגום יש מקום לטעות ולומר שכתוב בתורה אך בברכות אין מקום לטעות.

הלוחות (י"א כריכות ספרים) **והבימה שהיו עושים למלך** - אין בהם משום קדושה.

הגולל ספר תורה יעמידנו כנגד התפר - ששם ראוי להדקו יפה.

הגולל לפניו ספר תורה כשמונה הספר על ברכיו - גולל העמוד שהוא חוצה לו לצד פנים, שאם יאחו עמוד הנפני יגולל לצד חוץ יפתח החיצון ויפול לארץ. וכשגמרו לגלול יאחו בפנימי ויהדקו אל החיצון, שאם יתקן החיצון אל הפנימי הרי הוא מוצק הכתב בודרועיותו, ומצוה להראות הכתב אל העם בשעה שמהדק.

הגדול גולל הספר תורה, ומקבל שכר כנגד כולם.

משתמשים בבת קול לדעת אם להתחיל דבר, והיינו כששמעו קול גברא בעיר וקול איתאה במדבר, וכפלה הבת קול הן או לאו.

יגם אני נתתי להם חוקים אל טובים - לרבי יוחנן היינו כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, לרב משרשיא היינו בני תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואין נוהגים זה לזה בהלכה.

כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום בלא אותה מצוה (עי' תוס').

מוטב שיגלול המטפחת סביב הספר תורה, ולא יגלול הספר תורה סביב המטפחת, מפני כבוד התורה.

וידבר משה את מועדתי אל בני ישראל - מצוותם שיהיו קוראים אותה כל אחד בפניו בזמנו.

ישיה תיקן להם לישראל שיהיו שואלים ודורשים בעניינו של יום - הלכות פסח בבפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.

הדרן עלך משכת מגילה

והדרן עלן . ודעתן עלך ודעתן עלן . לא נתגשי ולא התנשי לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי .

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 308

פנינים לפרשת וארא

**לפניכם טעימה מגיליון לקראת שבת,
 לקבלת הגירסא המלאה עם 32 עמודים נא שלחו מייל ל- info@dirshu.co.il
 או חפשו 'גיליון לקראת שבת - דרשו' ברשת המקוונת**

"הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים... הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר. הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה..."

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על חרטומי מצרים, ומדוע צחק ה'חפץ חיים'?

"ויעשו גם הם חרטומי מצרים" (שמות ז', י"א)

במכת שחין רואים את מה שחובתנו לראות ולהכיר, שלקב"ה "הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".

ל'חפץ חיים' היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך:

ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט היה בלילה של העיירה, וכבר מבחוץ שמע את ה'חפץ חיים' קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע שה'חפץ חיים' קורא פרשת וארא, למרות שזו לא היתה פרשת השבוע.

ה'חפץ חיים' קרא מהחומש את המכות במתיקות, ואחרי כל מכה נעצר ואמר: 'אה! אה!' בקול רווי התפעלות, כמי שחי את האוירה שהיתה במצרים, את מה שראו ונוכחו לדעת. כך דם, צפרדע, כינים. פלאי פלאים! ה'חפץ חיים' נשם את המשמעות ואת הידיעה כי "לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".

עד שהגיע לפסוק: "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין". אז החל לצחוק ולצחוק בקול - "צחוק כזה שלא שמעתו

מעולם". אחר כך המשיך למכת דבר...

עד כאן סיפר רבי משה פסח מקוברין. לי יש הסבר גדול למה צחק ה'חפץ חיים':

רבנו בחיי אומר כדלהלן: "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" - הקב"ה רצה לשבור את אלהי מצרים, את הכח שלהם. והכח הגדול ביותר היו החרטומים החוזים בכוכבים. 'קונצן מאכערס' - עושי קסם. הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים, עם בואם של משה ואהרן למצרים, ועד השחין שם היה סופם של "אלהי מצרים", הללו. בתחילה הם ידעו לספר לפרעה כי היום עתיד להיוולד מושיעם של ישראל, אך לא ידעו האם הוא יהודי או גוי [כי משה רבנו ע"ה גדל בבית של פרעה, לכן היה קושי מיוחד להבין במחזה, האם מדובר במצרי או ביהודי]. אחר כך הם ידעו לספר לפרעה כי מושיען כבר נולד. היכן הוא? מתחת לאדמה [כתוב שיוכבד החביאה אותו במערה]. חי או מת? אינם יודעים. חיפשו בכל המערות... וכאשר הכניסה אותו ליאור אמרו לפרעה בשמחה ובששון: "הוא כבר במים, גמרנו!". זו ישועתם של החרטומים...

משה רבינו ואהרן יוצאים ונכנסים לפרעה.

פרעה היה בתדהמה, נכנסים אליו שני זקנים. שעצם הכניסה היתה דבר שלא שייך בעולם. היה עליהם לעבור חיות טרף, אריות, דובים ונמרים. זרקו מטה ונהיה לנחש.

מה עושה פרעה בכאלו מצבים?

אחרי שהם זרקו מקל ונהיה לנחש, הוא שלח לקרוא למושיעים, שימהרו ויבואו. מי אלו המושיעים? הוא הזעיק 'עזרה ראשונה': "חרטומי מצרים"... נכנסו לכאן שני זקנים ללא תאום מראש, ויש נחש נורא על הארץ.

החרטומים היו השכבה העליונה ביותר, הסמעטנע [-השמנת], הם היו גם חוזים בכוכבים - יודעי עתידות. כביכול אנשים גבוהים, רוחניים. התורה לא מכנה אותם חרטומים, אלא כמו שכינו אותם הגויים "חרטומי מצרים" כפי שהג'וליקעס אומרים 'מכבי תל אביב'... לא סתם מכבי, אלא - מכבי תל אביב... לא חרטומים סתם, אלא 'חרטומי מצרים' המוצלחים ביותר, הפאר...

החרטומים באו, והביאו הרבה שקצים קטנים בני ארבע-חמש שנים, וגם הם עשו קונץ של נחשים. נהיו שם ערמות של נחשים. "ויבלע מטה אהרן את מטותם". מטה בולע נחשים?! נס בתוך נס! פרעה נתקף בפחד, שמא המטה יבלע גם אותו עם כסאו. ביקש בתחנונים לשלוח אותם מהארמון.

הגיעה מכת דם. מכה כואבת, כפשוטה. אין מים, כל היאור דם. חרטומי מצרים נקראו שוב לעצה. פרעה הזעיק אותם שוב. געוואלד, צריך להציל את המצב. מה קרה? האם שתיתם קפה כבר היום? אין מים! דם! תעשו משהו, אתם התקווה שלנו!

הם הגיבו ביוהרה: "מה, הוא עשה דם? גם אנחנו יכולים לעשות דם"... "אבל אני רוצה כוס קפה, ביקשו מכם שתעשו מים, לא דם!", אבל מים הם לא יכלו לעשות.

אך כיון שיכלו לעשות דם - כיבדו אותם. היתה תחושה שהם בכל זאת 'שווים' משהו.

במכת צפרדע הם נקראו שוב בשלישית, אבל כאן התורה מזכירה אותם 'החרטומים'. כבר אינם 'חרטומי מצרים', איבדו את מעלתם - שוב אינם הפאר של האומה המצרית, 'אויס חרטומי מצרים'. כבר לא צריך אתכם, אתם יכולים ללכת לאוגנדה...

בכינים הם עצמם הודו: "אצבע אלוקים היא" - וירדו דרגה נוספת. ה"כוחי ועוצם ידי" קיבל מכה עזה, ובמכות ערוב ודבר כבר לא שמעו

מהם.

מגיעה מכת שחין - הם מוזכרים, ועתה שמם וזכרם "חרטומים", לא "חרטומי מצרים". ירדו לחלוטין מדרגתם.

ה'חפץ חיים' צחק - איך הקב"ה משפיל גאים "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין", כי אפילו את עצמם לא יכלו להציל, ונראו מול משה רבנו ע"ה כשפלים ובזויים. זה הצחוק הגדול.

החרטומים

סיפר לי רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל, שהוא הגיע לאיזשהו מקום, וראה אדם לבוש גלימה לבנה, ועטוי לבן מכף רגל ועד ראש. סוג של מקובל 'עושה נפלאות'...

שאל אותו: "למה אתה לבוש בבגדים הללו?"

השיב לו: "כתוב בספרים, שיש ענין ללבוש לבן, זה מטהרה".

אמר הרב: "אני אגיד לך משהו, לא עליך, חלילה. הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים. הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר.

"הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה. הגיעו למשפט, והנתבע אמר כך: 'הטענה שלך היא שהונתי את הציבור, כשאמרתי כביכול שאפשר עם מברשת השיניים לנקות את פח האשפה. תגיד לי, בתמונות שראית - איזה פח היה? זה היה פח חדש, נקי ומצוחצח. אם יש בפח חדש כתם קטן, המברשת מנקה אותו. אתה לקחת פח אשפה מלא זבל, וניסית לנקות אותו. מה אתה רוצה ממני?'..."

והנמשל: לאדם צדיק ובעל מעלה - מתאימים בגדי לבן!

בנתיבות היה צדיק גדול, הבבא סאלי זי"ע שהיה קדוש ועובד ה' באמת, ולבש בגדי לבן, כי היה ראוי לזה.

אבל פח אשפה שילבש בגדי לבן, זה יעזור לו משהו?

שמא תאמרו: למי אכפת בגדי לבן או לא? אם לא יועיל לא יזיק, מה כבר יכול להיות...

אבל חז"ל אומרים: למה היתה רבקה עקרה? רבקה קיבלה מלבן הרשע ברכה - "אחותנו את היי לאלפי רבבה". בכדי שלא יאמרו שתפילתו של לבן עושה פירות, היתה רבקה עקרה.

אם כן, לא מדוייק לומר בענין זה שאם לא יועיל לא יזיק.

אמרו פעם לסאטמאר רב'ה זצ"ל על אדם אחד, שהוא מגיד עתידות.

שאל הרב: "מה דרגתו בתורה?"

אמרו לו: "דוקא בזה הוא חלש מאד"...

אמר הרב: "לפני שהתינוק נולד, הוא יודע את כל התורה כולה, נר מאיר מעל ראשו והוא רואה מסוף העולם עד סופו. בא מלאך וסוטר על פיו. לאחר שהמלאך סוטר על פיו של התינוק, הוא כבר לא רואה מסוף העולם ועד סופו. למה? והרי לא כתוב שבא מלאך ומכבה לו את הנר! רואים מכאן, שאם הוא שוכח את התורה - הוא כבר לא רואה שום דבר. בשביל לראות צריכים תורה!"

חז"ל אומרים, שאת האור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית, הוא גזר לעתיד לבוא. היכן גזרו? בתורה. מי שזוכה לתורה בטוהרתה, בשלמות, זוכה לראות באור הגנוז!

(מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן')

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מי שהתחיל להדליק את נרות החנוכה וזוכר שלא בירך - האם יכול לברך באמצע ההדלקה?
- ◆ מהו סדר ההדלקה של נרות החנוכה?
- ◆ בחורי ישיבה - האם ידליקו נרות חנוכה בישיבה או יסמכו על ההדלקה שבביתם?

הברכות על הדלקת נרות חנוכה

- בשעת הדלקת נרות החנוכה, צריך שהנרות יהיו ראויים למצוותם, והיינו, שיוכלו לדלוק עד לתום הזמן הנדרש לקיום המצוה.
- לדעת השולחן ערוך, מותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר. ולדעת הרמ"א - אין להדליק את הנרות הנוספים מהנר הראשון שהודלק. ונחלקו הפוסקים, אם לדבריו יש להימנע גם מהדלקת הנרות הנוספים זה מזה.
- אסור להדליק נר של חול מנר חנוכה, משום שזהו זלזול בנר החנוכה. וכך הדין בכל נר של מצוה, כגון נרות שבת, או נרות שהודלקו לכבוד בית הכנסת.
- נשים חייבות במצוות הדלקת נרות חנוכה, משום שהיא נתקנה לזכר נס פך השמן, וגם לזכר ניסי המלחמה, ואף הנשים נושעו בניסים אלו.

הנמצא מחוץ לביתו בימי החנוכה

- הנמצא מחוץ לביתו באחד מימי החנוכה, יוצא ידי חובתו בכך שאחד מבני הבית מדליק עבורו. ועל המדליק לכוון שהדלקתו היא גם עבור השוהה מחוץ לבית.
- המתארח אצל חברו בימי החנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו, עליו לתת למארח סכום כלשהו, כדי שיקנה לו תמורתו חלק מהשמן. ואם יש באפשרותו להדליק נרות משל עצמו, עדיף שיעשה כן.
- בחורי ישיבה הנמצאים מחוץ לביתם, ואינם סמוכים על שולחן אביהם - יש אומרים, שאינם יוצאים ידי חובה בהדלקה שבביתם, ועליהם להדליק בישיבה; ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם בנוגע לבחורים מבני ספרד.
- יוצא אדם ידי חובתו בהדלקת נרות חנוכה על ידי שליח; ואין השליח רשאי לברך על ההדלקה אלא כאשר המשלח שומע את הברכות ויוצא בהן ידי חובתו.

- נוסח ברכת המצוה בהדלקת נרות החנוכה המובא בשולחן ערוך, הוא: "להדליק נר חנוכה". והנוסח בגמרא ובראשונים הוא: "להדליק נר של חנוכה". ויש שכתבו, שצריך לומר "שלחנא חנוכה", במילה אחת.
- מי שהתחיל להדליק נרות חנוכה ללא ברכה, וזוכר לפני שסיים את הדלקת כל הנרות, יברך את כל הברכות. ואם סיים להדליק את כל הנרות - יברך 'שעשה נסים', וכן 'שהחיינו' ביום הראשון.
- הנמצא מחוץ לביתו, ואינו מדליק נר חנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו - כאשר הוא רואה נר חנוכה שהדליק אחר, מברך ברכת 'שעשה נסים', וביום הראשון מברך גם 'שהחיינו'.

סדר ההדלקה של נרות החנוכה

- לדעת השולחן ערוך, בלילה הראשון של חנוכה יעמיד את הנר האחד בצד ימין, ובכל לילה יוסיף נר אחד משמאל, ויתחיל להדליק בנר הנוסף, ואז יפנה לימין, להדלקת שאר הנרות.
- לדעת המהרש"ל והגר"א, יש להתחיל תמיד את הדלקת נרות החנוכה בנר המוצב בתוך הטפח הסמוך לפתח. וראוי להניח את כל הנרות בתוך חלל הפתח, כך שכולם יהיו שווים בסמיכותם לפתח.
- לדעת הלבוש והט"ז יש להתחיל את הדלקת נרות חנוכה בצד ימין של המדליק, ולפנות לשמאל. ויש לסדר את הנרות באופן שהנר הנוסף בכל לילה יהיה בצד ימין, ומתחיל בנר זה, ופונה לשמאל.

מהלכות נרות חנוכה

- את נרות החנוכה, יש להדליק לאחר שהם מוצבים במקום הראוי לקיום מצוות נר חנוכה, וכגון בפתח הבית, או בחלון. ואף לאחר הדלקתם, יש להחמיר שלא לטלטלם ממקומם.

אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים, אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח...

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב

מדי שבוע אתם, הקוראים היקרים, מחזיקים בידכם את 'לקראת שבת' ועלונים אחרים, ומקווים שמקבלים תועלת מהקריאה. אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים. אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח... בעודי מעלעל מצאתי משהו מעניין, מהגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א והרי הוא לפניכם:

דרך ההנהגה אשר בה בחר הקב"ה לנהוג במצרים, מתוארת בפסוקים כהתעללות, כמו שנאמר: (בפרשת בא) "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים" ורש"י מפרש: "התעללתי - שיחקתי..."

ועלינו להבין, במה התבטא השחוק והלעג שנעשה מן המצרים, ומה היתה המטרה בו?

שמעתי מספרים אודות משגיח אחד, שהרבה להעיר על תופעה מגונה שרווחה בין בני ישיבתו: ליקוק שלגונים בראש חוצות. הוא הסביר את גנות הענין, הזהיר מפני התוצאות המרות העלולות לבוא על בחור שייתפס בקלונו, אך אף על פי כן, לא שמעו לו.

באחד הימים כשצעד המשגיח ברחוב, הבחין בתלמיד פלוני המחזיק בידו שלגון, ומקרב אותו אל לשונו. באותו רגע שבו הבחין במשגיח המתקרב, הוא חיפש נואשות פתרון לשלגון הפתוח, ובאין מוצא אחר דחפו לתוך הכיס. הוא לא הצליח לראות שגם המשגיח קלט את התנועה...

המשגיח התקרב אט אט, ובאדיבות מופגנת החל להתעניין בשלום הבחור ובשלום משפחתו. הוא התעניין לפרטי פרטים, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו. עד מהרה החל הנער לחוש בתוצאות הרטובות... רק אחרי זמן ניכר פטרו המשגיח לשלום. המשגיח לא היה צריך להזכיר לו את השלגון, לא את הליקוק ולא את ההסתרה, כדי שאותו מעשה ייחרט בנפש התלמיד, כך ששוב לא יחזור על ליקוק ברחובה של עיר.

זה 'התעללתי' חינוכי, שמטרתו ברורה, וכל כוונתו היא עבור טובת התלמיד.

שעת יציאתו של פרעה המיימה, חייבת היתה להיות הסוד הכמוס ביותר במדינת מצרים, שכן גילוי הענין היה גורם לערער על אלוהותו של פרעה. מהסתרת הענין אנו למדים, כי פרעה ידע יפה שאלוהים לא נזקק המיימה, והוא היה תלוי באי הידיעה של בני עמו. אין ספק כי פרעה סבל ייסורים לא פשוטים, ובכל אופן הכל היה שוה בעיניו, על מנת ליצור לעצמו תדמית של אלוהים. והנה, דווקא בשעה הסודית הזו, כשהוא יוצא המיימה, נשלח אליו משה רבנו ומתחיל לומר לו את דבר ה'...

עומד, אפוא, משה רבינו ועוצר את פרעה במרוצתו, ופרעה נותר, בלית ברירה, עומד על עמדו, מתגבר על ייסוריו - ובלבד שלא ייווצר, חלילה, סדק כלשהו בדמות האלוהים שלו...

האין בכך לעג נורא? האין בכך התעללות? אלא, שההתעללות כוונתה לעניין חינוכי, ומטרתה היה להביא את פרעה לישרות כלשהי, ובכל זאת, נותר פרעה במריו ובמרדו ולא נכנע!

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

סגולה לשמחת השבת

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שכנא מפראהבישט זיע"א

סגולת הצדיק משטפנשט זיע"א

אבי זי"ע [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט], **אמר:** מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר כליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואם אין לו סיפור ממונו, שידבר לפחות מאולחנותיו הקדושים ומספספלי בית מדרשו.

שנה ב'

ליל שישי פרשת וארא-שובי"ם תשפ"ב

גליון 62

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום

תורת הרה"ק רבי שלום מפראהבישט

סגולה לישועה

השומרים הבלי שוא, אם מצב זה נמשך זמן רב, זה מבשר בשורות לא טובות ודברים נוראים מאד.

ובצינוק שבו היה כלאו מרן הס"ק [מרוז'ין] זי"ע היה חושך ואפילה, ולא היה שם טיפת אור לנשימה. ישב לו ואמר "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושעי" (תהלים לד יט) הוא יושעני, "הרופא לשבורי לב ומחשב לעצבותם" (שם קמז ג) הוא ירפאני. כי היתה לו קבלה מאביו הגדול רבי שלום שכנא מפראהבישט בשם אביו רבי אברהם המלאך, כאשר אומרים זאת ומכוונים כוונות מסוימות, מיד נענים^(א). ומיד הרגיש הרבה יותר טוב.

הגה"ח ר' שאול ישכר ביק זצ"ל - קובץ 'מסילות' גליון כה עמ' 7

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את ברית" (שמות ו ה)

כאשר היה מרן הסבא קדישא מרוז'ין זי"ע בבית הסוהר בקיוב^(א), היה יום קיץ אחד אשר החום הכה ללא נשוא, השמים כוסו בעננים ולחות איומה אפפה את הכל. אנשים ממש התעלפו ברחובות מרוב חום ולחות. הדבר הזה שכיח מאד באוקראינה בכלל, ובפרט באיזור קיוב. מזג אויר זה מקדים בדרך כלל סופה וסערה של גשמים ללא הפוגה במשך ימים מספר. ואמנם השמים התקדרו בעבים כהים אשר האוקראינים מכנים צבע זה כ'עופרת', ולפי אמונתם הטפלה של

השלמות וציונים

ווארט השבוע

לכבוד שבת קודש

בשם הרב הקדוש שלום מפראהבישט, אמר על עצמו מאמר הגמרא שבת (ק"ה): תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת, שהעמדתי השלש סעודות על השלחן ולא נהניתי מהם כלל.

מרגניאט דבי רבנן עמ' קו

אמנה שנאמר אתי מלבנן כלה וגו'. עכ"ל.

וראה עוד מה שכתב חותנו-זקינו של רבינו זי"ע בספה"ק **מאור עינים** (פר' ואתחנן, ד"ה וזהו וידעת) וזה לשון קדשו: והעיקר לזה להמשיך השפע הוא האמונה שיאמין שפרנסתו מסורה בידו יתברך לבדו ועל ידי זה יבקש ממנו באמת ויעורר החסד עליו כאמור ואף אותו שיש לו כבר פרנסתו מוכנת מכל מקום צריך לבקש ממנו יתברך שיתן לו ויקנה לו שישליטנה האלהים לאכול ממנו כמו שמצינו בזהוה שרב יבא סבא כשהיה השולחן מסודר לפניו היה אומר המתנין עד דתתייב מני' מלאך והיה מבקש ממנו יתברך כנ"ל כי כמה בני אדם שיש להם ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו על ידי כמה נגיעות כנודע וכמ"ש שלמה המלך ע"ה בקהלת ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו כי דעתו צרה להנות ממנו שהיין מאזה שלא התפלל שתתייב מני' מלאך בכדי שיתן לו הוא יתברך להנות ממנו שלא יא המון בבחי' הצמצום והבן. ולכן גבי מעשר כתבו מלאכי ג' והריקותי לכם ברכה עד בלי די כי די הוא לשון צמצום כמ"ש שדי שאמר לעולמו די שיצמצם ויגביל א"ע האולם ואם נותן החומש שהוא תרין עשורין כראוי נמצא שמאמין בהשגחת הבורא ב"ה שממנו בא לו פרנסתו ואם כן אף שלא היה ראוי לקיבול שכר מאחר שהוא יתברך הנותן מכל מקום עבור האמונה שהביאתו לזה נאמר והריקותי לכם ברכה על בלי די שיהא מורק מכלי ומצמצומים רבים עד שיהיה בלי די שהוא צמצום רק בלי צמצום שישליטנו האלקים לאכול ממנו ע"כ.

ועל דרך זה ביאר הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין-ירושלים זי"ע (ספר צבי לצדיק בכת"י, פסח) הטעם ששיל ראשון של

1. ידועה ומפורסמת דרך הנהגתו של מרן הסב"ק מרוז'ין זי"ע בגינוני עשירות ומלוכה, בדרך אשר קיבל מאת אביו רבינו הרה"ק מפראהבישט זי"ע, והיה לובש בגדי כבוד שחורים אף שדרך כל הצדיקים בדורו היה ללבוש בגדי לבן, וכן היה נועל לרגליו נעלי זהב, ונוסע בכרכרה מפוארת רתומה לסוסים אכזריים. ודרכו זו היתה לצנינים בעיני רבים, והיתה בידי מתנגדיו עילה להתנכלויות, כשהם מעלילים עליו בפני ממשלת רוסיה שהוא רוצה להשתתר להיות מלך על היהודים. בשנת תקצ"ח אחר שנעלמו עקבותיו של אחד ממתנגדיו אשר היה מולשין רבות בפני הממשלה, ששו הללו על המציאה ומיהרו אל שר המחוז באומרום כי רבינו הורה לחסידיו להמית את האיש המתנגד אליו.

כשמוע זאת שר המחוז שלח שוטרים אל בית רבינו שישומוהו במאסר, ללא חקירה ודרישה אודות העלייה אודותיו. רבינו ישב בבית המאסר שנתיים ימים, ואח"כ הוברח מבית הכלא אל"י שוחד ששיחזו החסידים אשר הזילו ממנו רב מכיסם כדי להוציא את רבינו מן המיצר, והותר לו לצאת ולגור בקאמניץ כשהוא תחת פיקוח חוקרי הצאר. אחר כך התירו לו לעבור לגור בעיר קעשינוב כעיר מקלט, אך כאשר נודע לרבינו כי תמת לו מנוחה מאלפי בני ישראל עמו "חסד" כביכול כדי לתת לו מנוחה מאלפי בני ישראל הבאים אליו להתברך מפי קדשו בדבר ישועה ורחמים, ולהעביר אותו אל מקום שאין שם שום איש ישראל, ויבאסר על בני ישראל לבוא אל העיר מלבד ממונים מצומצם לתפילות ושוחט ובודק, מיהר רבינו לברוח מן המדינה טרם יבוא יגיע כתב המלכות, וכונן את מלכותו בסאדיגורא.

2. בענין המשיכת הישועה על ידי האמונה ראה ילקוט שמעוני (בשלה, רמז): זה השער לה' צדיקים יבואו ויבטו בבעלי אמונה והוא אומר פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים. השער הזה כל בעלי אמונה נכנסין בו וכן הוא אומר שוכן להודות לה' וגו' מי מרג להם לבוא אל שמוחה זו אלא טעם אמונה שהאמינו אבותינו. שמוחה זה שכולו לילות לכן נאמר להגיד בבקב חסדך. וכן יחושפט אומר לעם האמינו בה' אלהיכם ותאמנו האמינו בניאיצו ותצליחו וכתבי עיניך הלא לאמונה וצדיק באמונתו יהיה חדשים לבקרים רבה וגו' וכן אתה מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר

פסח נקרא ליל הסדר אע"פ שיציאת מצרים היה בחפזון שהוא היפך של סדר, וזה לשונו: שגם בארץ מצרים גופא טרם שיצאו, כבר אכלו מצות, היות שמשה ואהרן היו אומרים להם מקודם, דעו לכם שישועתכם תבוא בחפזון כזה שלא תוכלו להספיק לאפות את לחמכם ותהיו מוכרחים לאפות הבצק בטרם שיחמץ. לכן בני ישראל שהאמינו לדבריהם, רצו לגלות אמונתם ובטחונם בדברי השי"ת על ידי משה ואהרן, לכן הקדימו עצמם ואפו ואכלו מצות עוד בארץ מצרים טרם שגורשו, בבטחון שלם וגמור שבעת היציאה ממצרים יהיה צורך לאכול לחם כזה. ולכן אנו אומרים די אכלו אבהתנא 'בארעא דמצרים'. כלומר אנו מוכיזים את אכלו הבטחון שהיה לאבותינו בגאולתם עוד טרם שיצאו, שבוה המשיכו את אור גאולתם. כי ההפרש בין צדיק לרשע הוא בזה, שלרשע אין לו בטחון בישועתו, ולכן נאמר (תהלים קיט, קנה) "רחוק מרשעים ישועה". והצדיק בטוח בישועתו ואומר תמיד (ישעי' נו, א) "כי קרובה ישועתי לבוא". והטעם הוא, מחמת שישועתו של הצדיק קשורה יחד בישועתו של השי"ת, וכל כוונתו היא לעשות נחת רוח ליצורו, ולכן אפשר לו לומר תמיד, (ישעי' יב, ב) "הנה אל-ישועתי", אחרי שישועתו עצמו הפרטי אינה אלא ישועתו ה', ולכן אפשר לו להשלים ולומר "אבטח ולא אפחד".

ואחזור אל ענין הסדר, כי ההבחן בין גאולת מצרים לבין הגאולה העתידה הוא בזה, שעל הגאולה העתידה כתוב (שמות כז, ז) "לא תצא כצאת העבדים", וכתוב (ישעי' נב, יב) "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה'". ויציאה זו שאינה בחפזון מכונה 'סדר'. ואנו רוצים לגלות הבטחון השלם שלנו בהגאולה העתידה שהיא "עפי" חסדו וכמו שאבותינו האבדו משה ואהרן ואכלו לחם ענין בארץ מצרים עוד טרם שיצאו ממצרים, כדי לגלות בטחונם בישועתם הקרובה, כן אנו רוצים להתרומם בבטחון בשרם בגלוייתנו ולהמשיך את אור הגאולה העתידה שבהם סדר ולא בחפזון, לכן אנו קוראים את ליל הראשון של חג הפסח ליל הסדר, ואנו צריכים לדעת איך להמשיך את ישועתו אלינו, והיינו בבטחון כי ישועתנו קרובה לבוא, מטעם כי "הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד" כנ"ל.

הנהגות ישירות וסדר היום לרבי שלום לפי סדר נכון וחדש עם תוספת ציונים הערות וביאורים והרחבות מספרי תלמידי הנעש"ט הקדוש וצאצאי בית רוזי"ן כפי שנערכו על ידי מכון 'שכינת שלום' ללימוד ולפרסום תורת וסגולת הרה"ק הרבי ר' שלום מפראהבישט זיע"א

וְגַם תִּדְבַּק בְּסֵפֶר תִּמְרֵי דְבוּרָה לְפָחוֹת בְּכָל יוֹם עֲמוּד אֶחָד, וְהוּא פְּלֵא.

שלמות שלום - השלמות וציונים

דברי גדולי הדורות בשבח הספר

רבינו בעל ספר של"ה הקדוש זי"ע כתב הסכמה לספר תומר דבורה (מהדורת דפוס פראג שנת שפ"א) והפליג בדבריו בשבח הספר וכתב בתוך דבריו בזה הלשון: בהיות שהספר הנכבד הזה הוא

'וגם תדבק בספר תומר דבורה' וכו'. ידוע ומפורסם חיבת הקודש שרחשו קדושי עליון גדולי הדורות לספר זה ולמחברו הגה"ק רבי משה קורדוביירו זי"ע המפורסם בפי כל בשם 'הרמ"ק'.

תולדות המחבר

הגה"ק רבי משה קורדוביירו זי"ע נולד בשנת רפ"ב לאביו רבי יעקב.

יש משערים שמוצאו הוא מהעיר קורודובה שבספרד, ועל כן נקרא שם משפחתו קורדוביירו.

בסמטאות עיר הקודש צפת גדל מימי נעוריו, כאשר הוא שואף אל קרבו את אווירה הזך ומלאת הקדושה של העיר צפת, וכמו שכתב על העיר צפת הגה"ק רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו ארצות החיים (עמ' כד, שער ד, אות נ) בשם בנו הג"ר אברהם זצ"ל בספרו 'שמו אברהם' (ערך מערת המכפלה, דף לקח ע"ג), בשם דורשי רשומות, שהעיר צפת מכוונת כנגד כסא הכבוד, שנאמר בתהלים "כי בחור ה' בציון אוה למושב לו", המילה 'אוה' בא"ת-ב"ש, היא צפת'.

בין גדולי עולם וקדושי עליון אשר כל ישראל מתחממים לאורם בכל הדורות, גדל ונעשה לאילנות ברבא. היה שותה בצמא את דברי רבו המובהק הלא הוא רבינו רבי יוסף קארו בעל בית יוסף והשלחן ערוך, עד שנעשה לגדול שבתלמידיו. והוסמך להוראה על ידי הגה"ק רבי יעקב בירב זי"ע, מגולי ספרד, אשר כל גדולי עיה"ק צפת באותו הדור היו מתלמידיו.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את אחותו של הגה"ק רבי שלמה אלקבץ זי"ע בעל הפיוט 'לכה דודי'. לאחר נישואיו, כאשר מלאו לו עשרים שנה, נכנס בשערי תורת הקבלה החל ללמוד את חכמת הנסתר מפי גיסו המקובל האלקי רבי שלמה הלוי אלקבץ ז"ל. עד שעלה ונתעלה והשיג מעלות רמות בחכמה אלקית זו ונעשה באר מים חיים והיה כל מבקש ה' בא אליו להרוות צמאונו בחכמת הקבלה ובפנימיות התורה, והיה לראש המקובלים בצפת.

בין גדולי תלמידיו נמנו בעל 'ראשית חכמה', הרמ"ע מפאנו, רבי חיים ויטאל, ואף רבו בנגלה מרן ה'בית יוסף'.

עם בואו של מרן האר"י הק' זי"ע להתישב בצפת, נעשה גם הוא לתלמידו עד להסתלקותו בכ"ג תמוז שנת ה' אלפים ש"ל, אז נטמן בבית החיים בצפת במקום אשר עליו הורה מרן האר"י הקדוש זי"ע, כיון שאמר שרואה עמוד אש הולך מעל המיטה אל אותו המקום.

כולו יראת שמים וקבול עול מלכותו יתברך, והולך בדרכי מידותיו יתברך, ובוודאי מי שרגיל בספר הנכבד הזה ומקיימו יש לו מהלכים בין העומדים, וזוכה לחיי העולם הזה ולחיי העולם הבא שכולו וחזי מאן גברא רבא חיבר הספר הנכבד הזה, איש אלקים קדוש, המאיר לעולם כולו בחכמתו ובחסידותו, כמוהר"ר משה קורדוביירו זצ"ל. על כן אני אומר, שראוי ונכון להדפיס הספר הנחמד הזה כדי לזכות את ישראל, כי התלמוד בו מביא לידי מעשה ויראה וחסידות וכו', וכל מי שרגיל בספר הזה ואומר אותו בכל שבוע או כל חודש, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, ואשרי לו וטוב לו מי שמרגיל עצמו בו, ובאמת מצוה לכל אדם לקנות הספר הזה. עכ"ל.

כן ידועים ומפורסמים מפי ספרים וסופרים דבריו של הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זי"ע אשר התבטא על ספר 'תומר דבורה': 'הוא עשה אותי לרבי'.

כעין זה מובא משמיה דהרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע (בנו של הרה"ק מצאנו זי"ע) שאמר שכל מדרגותיו והשגותיו קנה רק על ידי שלמד והתייגע בכל יום בדבריו הקדושים והנוראים של הספר הקדוש 'תומר דבורה', ומשם נעשה רבי.

כיוצא בזה מובא בשם הרה"ק הסבא מקעלם זי"ע (הובא בתחילת תומר דבורה שנדפס בתשכ"ה, בסוף מאמר 'ארון התורה') שהספר הקדוש 'תומר דבורה' הוא השולחן ערוך של המידות טובות שינהג בהם האדם. ובענין זה מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע כי קודם נישואי הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע נתן לו זה הספר, ופירש בדרך מליצה 'תומר' - תאמר 'דבורה' - דיבורים טובים, כי בכח הספה"ק הסמיכו לומר לעם ה' דברי תורה והדרכה.

ועוד בסגולתו של הספר כתב הגה"ק המקובל רבי משה יאיר ויינשטוק זצ"ל: שמעתי דבר חדש מהרה"ג ר' משה הלברשטאם בנו של אדמו"ר מטשאקווק, נכדו של הדברי חיים, ואמר בשם הקדוש רבי חיים מצאנו זצ"ל, כי ספר 'תומר דבורה' הוא מסוגל לרפא את המחלה הנוראה.

כדברים האלו מפורסם אף בשמו של הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע בשם הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו זי"ע.

אף הרה"ק בעל 'ישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע היה מורה לחולים במחלה הנוראה ללמוד ולהגות בספר קדוש זה, ויועיל להם שיתרפאו ממחלתם.

רגעי התעלות בפראהבישט שירי שבת בציון רבינו מפראהבישט

קבוצה נבחרת של 'מוסדות שטפנשט' פקדה את ציון קדשו של רבינו הרה"ק מפראהבישט באוקראינה במהלך מסע לקברות הצדיקים שנערך בהילולת הרה"ק אדמו"ר הראשון משטפנשט, המסע החל ביאס רומניה ביום ההילולא קדישא י"ד כסלו התשפ"ב בהש"ת תפוח חכמישים איש מארה"ק והמשיך לציון הקודש של מרן הסבא קדישא מרוז"ן בעיר סאדיגורא, ומשם המשיכו לציון הקודש בפראהבישט.

מעמד התפילות והזכרת השמות נערך בראשות הגה"צ רבי נתן לנדמן שליט"א רבה של חולון, וראש המסע הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א אשר שם לו למטרה לפרסם את הסגולה המיוחדת להזכיר את שמו ומעשיו של רבינו שלום מפראהבישט כסגולה לשבת שמחה, כלשונו הטהור של כ"ק אדמו"ר הראשון הרה"ק משטפנשט, למען יהו שפתותיו דובבות נאמרו דברי תורה ועובדות קודש מהרה"ק רבינו שלום מפ' ראהבישט מתוך הגליון השבועי 'סגולת שלום' היו"ל על ידי מוסדות שטפנשט, לאחר אמירת התהילים שוררו הנוכחים שירי שבת כהכנה לקבלת השפע ולה' משכת הסגולה לזכות לשמחת שבת ולשבת שמחה, נאמר הקדיש ברוב עם, תוך תחושה עילאית כי כל המשתתפים במעמד הקדוש יזכו בהי"א יומא ומתברר כאן מיניה כל שיתא יומין עילאין, כי כל סגולות השפע מקורם בשבת קודש, והשבת קודש מתברכת בזה הרגע כהבטחת קדשו של רבינו מפראהבישט ובמיוחד באתרא דמר באהל ציונו הקודש.

הגר"נ לנדמן שליט"א באמירת הקדיש

{ אז נדברו }

פרשת וארא תשפ"ב | לסדר: "ולקחתי אתכם לי לעם" | גליון מספר: 540

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

☎ 0795319191

זה הזמן להצטרף לשותפות בהו"ק
להחזקת העלון...
ותהפוך שותף קבוע בזכויות
החזקת העלון!!

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799 654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052 7683095

תודה מראש!!!

זו עיונה להשתתפותכם בהוצאות הגדולות
(סוסא 8) הספר וולאן [מ] אפנו
אלפא: 0527683095

אם היום היו מציעים לנו לצאת ממצרים... היינו רוצים ???

בפרשיות האלו יש לי וורט קבוע ונצחי שאני חוזר עליו מסתמא כל שנה מחדש... מדובר בוורט מידי מהפכני שהצליח כבר להרגיז הרבה אנשים... והחידוש הגדול הוא שמשנה לשנה ככל שאנשים יותר מתעצבנים על החידוש הזה ככה ה' מכביד את ליבי יותר ומשנה לשנה אני משתכנע סופית שהוורט הזה הוא אמת לאמיתה... בהתחלה אני בעצמי הסתייגתי מהוורט הזה ולקחתי אותו בערבון מוגבל... אבל דווקא ככל שאנשים יותר לוקחים את זה ללב... זה גורם לי להשתכנע עד כמה שזה דווקא נכון... עד כאן ההקדמה המתישה...

ובכן מה תכל'ס הוורט ??? הרי כן: כולנו גדלנו על הציורים של ההגדות של פסח על המגלבים שהמצרים מצליפים על הגב של היהודי הסחוף והדווי והשותת דם עד דכדוכה של נפש... ציורים מזויעים של עינויים ומכות רצח שהמצרי רוקד על הדם של היהודי... והיהודי יושב לו ברכבת המוות ושר אני מאמין בביאת המשיח. בקיצור: תיאור של שואה לכל דבר... מחנה אושוויץ במיטבו...

אז זהו!!! שאני טוען בתוקף שזה לא נכון!!! עם ישראל לא סבלו סוג כזה של סבל במצרים... שים לב: אני מדייק בלשוני: הם סבלו... מאוד סבלו... אבל לא **סוג** הסבל הזה... ומה הראיה הפשוטה ביותר?? ששמונים אחוז לא רצו לצאת ממצרים!!! **עשיתי מחקר:** שאלתי את סבתא שלי ועוד כמה ניצולי שואה... האם היו כאלו שרצו להישאר באושוויץ?? סבתא שלי ענתה לי: אושוויץ?? מי מדבר על אושוויץ... אף אחד לא רצה להישאר יום אחד על אדמת אירופה!!! היינו שנה שלימה אחרי המלחמה באירופה... אכלנו טוב... שיקמו אותנו... ובכל זאת חיינו לעוף מאירופה על טיל!!! ותכל'ס עם ישראל לא... לא רצו לצאת ממצרים... וגם כשהם יצאו כל הזמן הם רצו לחזור...

אז לתאר את זה כמו שואה??? זה פשוט לא נכון... כי משואה רצו לצאת וממצרים 80% לא רצו... ושמונים אחוז זה אומר שהסטטיסטיקה המלחיצה קובעת שאני ואתה לכאורה שייכים ל"רוב הטבעי" שלא רצה לצאת... **נו... אז מה כן קרה שם???** סו"ס הרי עם ישראל כן סבל במצרים... סו"ס הם היו עובדים בפרך מלפני הזריחה ועד לאחר צאת הכוכבים... וכן זרקו את הילדים שלהם ביאור... בקיצור: ברור שהם סבלו סבל נוראי... אז מה כן קרה שם? **התשובה היא:**

שזה בדיוק ההההנקודה של גלות מצרים!!! הסיבה שגלות מצרים היתה יותר עמוקה מכל שואה ומכל "גולה וסורה" שעם ישראל עברו... שבגלות מצרים לשם שינוי זה לא היה **רק גלות** אלא **גם עבדות!!!** עבדות זה לא שם של אסון או שם של שואה... עבדות זה **שם של אישיות!!!** עבד זה בן אדם שבכל האישיות שלו הוא עבד... שזה אומר שהוא מסכן... אומלל... עלוב החיים... עובד כפיה... **וטוב לו עם זה!!!** ה"וטוב לו עם זה" **זה!!! זה הסיפור!!!** האומללות של אזרחי צפון קוריאנה זה לא התת תזונה של הילדים שלהם ולא השפיות דמים שאותו רודן טובח בהם ללא רחם... נקודת האומללות שלהם **שטוב להם עם זה!!!** הם גדלים על זה ומחונכים שהאיש הכי רע בעולם הוא פסגת הטוב... וטוב להם עם זה... וכל זמן שזה ככה... אילו לא יבא משהו מבחוץ ויוציא אותם מכח משם... הרי הם ובניהם ובני בניהם ימשיכו להיות משועבדים בגופם ובנשמתם לציר הרשע והרוע שמתעלל בהם והם בעצמם לא ירצו לצאת משם...

זה הסיפור של גלות מצרים!!! זו הסיבה שעם כל הכבוד לגלות בבל, ולגלות מדי ויוון ואינקויזיציה ומסעי הצלב ושואה... כל הגלויות האלו ביחד לא מתקרבים למה שעם ישראל עברו בגלות מצרים... כי בכל הצרות שעם ישראל עברו... היה פה אויב שהציק לנו... ידענו שהוא אויב... ידענו שאנחנו במצב לא תקין... קיינו שזה יגמר... וכל כלב בא היום שלו... **אבל במצרים???** **אין סיכוי שזה יקרה!!!** כי זה הרבה יותר עמוק... אנחנו בעצמנו "חסידי של השיטה"... אנחנו עבדים בנשמתנו... כאן צריך לקחת גוי מקרב גוי... כאן צריך מערכת שלימה ומורכבת של יציאת מצרים והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי ועשרת המכות... וכולי האי ואולי שמונים אחוז לא זדים מילימטר מעמדתם!!! בקיצור: גלות מצרים זה משהו אחר לגמרי לגמרי מסגנון של שואה ומחנות ריכוז והשמדה... **והוורט הזה עקרוני אצלנו!!! אוהו... אין לך מושג כמה שהוא עקרוני!!!**

כי לעניות דעתי כשלא קולטים את זה.. אנחנו מפסידים את ההההלב של הנקודה!!! כשאתה הופך את גלות מצרים לאיזה שואה... אז יופי... ה' הציל אותנו מכל מיני אויבים... בחנוכה התפטרנו מאנטיוכוס... פורים התפטרנו מהמן... אז יופי... בפסח התפטרנו מפרעה... אבל לא!!! זה לא זה!!! במצרים היה לנו סיפור בעיקר בעיקר עם עצמנו... אנחנו היינו פה הבעיה המרכזית... היינו צריכים לצאת מהבועה ולא היה שום סיכוי שזה יקרה... **ותכל'ס: למה זה כ"כ עקרוני אצלי???** **כי... כי... כי... כי אמר לך שאנחנו לא נמצאים עכשיו בגלות מצרים???**

הרי גם בגלות מצרים... עם ישראל לא רצו לצאת... הם היו בטוחים שהם נמצאים במקום הכי טוב... ותעשה משהו... אני דווקא די משוכנע שאנחנו עכשיו, כעת ועכשיו נמצאים עמוק עמוק בגלות מצרים... אנחנו כעת בעיצומה של עבודת פרך במצרים... וטוב לנו עם זה!!!

לא נכנס כעת לכל הדוגמאות... רק דוגמא אחת: כידוע: עם ישראל במצרים הגיעו למ"ט שערי טומאה... **אף פעם לא הבנתי:** איך זה בדיוק עובד?? מה זה כ"ב שערי טומאה ואיך עוברים לשער כ"ג...?? כלומר: הרי ישראל בהתחלה היו רק ב-ז' שערי טומאה... ואז יום אחד הם התקדמו לח' ומשם לט'... וכן הלאה עד מ"ט... איך בדיוק יודעים מתחלפים הספרות?

התשובה היא פשוטה מאוד: **מ"ט שערי טומאה זה בסה"כ מ"ט אפליקציות!!!**

המשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

היכוננו: לאור ימי השובבי"ם שאנו כבר בעיצומם,

ימים המסוגלים להתחזקות וריענון ותעצומות נפש מול שלל ההתמודדויות בקדושה בדורנו,

ניתן לקנות את הספר "וימאן"

עוסק בנושאים אלו ונותן כח ותעצומות נפש להתמודד בקדושה שמירת העיניים ושאר ניסיונות דורנו.

אי"ה בעוד שבוע וחצי (שבוע בשלח) תתקיים

מכירה מיוחדת של הספר "וימאן" בדוכני

המכירות של "בלוי"

בעניין זה תרשה לי להוסיף משהו בנימה אישית:

ניסיתי כבר כמה וכמה פעמים להסביר לבחורים ולנשואים שאין בושה להודות בקיומם של דחפים ויצרים הקיימים בתוכנו!! אני באופן אישי לא התביישתי לכתוב ספר שלם בנושא הזה ואני מודה בפה מלא שזה מגיע אצלי ממגרש ההתמודדות האישית... דחפים יש... ניסיונות יש... מנוע חזק יש... כל מה שצריך זה רק ללמוד נהיגה... איך לשלוט על ההגה נכון... אדרבה ההכרה והעירנות והאי טיוח של דחפים שקיימים בנו הוא הערובה להצליח לשלוט בהם!!! ותכל'ס הסברתי והסברתי וניסיתי לשכנע שאין מה להתבייש בהכרה רשמית בהתמודדויות... **ואני מוכרח לומר שנכשלתי בהסברה!!!** לא הצלחתי להשתכנע... לא השתכנעו ממני... עדיין מתביישים וממשיכים להתבייש בזה... **ואיפה אני פוגש את זה בצורה ממש בולטת???** במאפיין המאוד בולט של מכירת הספר וימאן דייקא!! שכמעט תמיד הקונה מתקשר בחשש... מבקש שישומו לו בתוך שקית... והוא יבא בשעה כזו וכזו... כאילו מדובר פה בגנב שנתפס בקלקלתו... ועם כל הרצון למנוע את החוסר נעימות המיותר והמביך הזה... **בסוף הגעתי למסקנה שככל הנראה ככה זה צריך להיות!!!** הבושה הזו היא כנראה חלק בלתי נפרד מסימני ישראל אומה הקדושה... סו"ס רק זה היה חסר לנו שלא היו שום בושה והיינו פותחים נושאים כאלו בחופשיות לגמרי...

זאת אומרת: אני לא חוזר בי שלא צריך להתבייש בעצם ההכרה בהתמודדות... אבל בסופו של דבר טוב שהנושא נשאר צנוע ולא מוצף לגמרי בריש גלי...

וכאן הגיע יהודי יקר שחפץ בעילום שמו... והחליט לממן עכ"פ באופן חד פעמי את מכירת הספר "וימאן" כדי לאפשר לכה"פ באופן חד פעמי למי שרוצה לקנות ספר זה בלי לדפוק בבית של מישהו ובלי צורך להתקשר...

ואשר ע"כ ככל הנראה אם יובשלו כל התנאים (ונספיק להוציא את הספר) בעוד כשבוע וחצי... (פרשת בשלח) ספרים אלו יעמדו במוקדי דוכני המכירות של בלוי!!!

ומעתה: אבא יקר: תשמע לי... כמו חבר... תקנה אתה את הספר הזה לכן שלך!!! **במקום שהוא יקנה** ויסתבר איך מחביאים ממך את זה שלא תשאל אותו שאלות מיותרות... במקום שהוא יסתבר אם נאה לו ומתאים לו בא נחסוך את זה... אתה תהיה המוזר... אתה תקנה את זה... תן לו להרים עליך גבה... אבא... בשביל מה קנית את זה... בשביל מה אני צריך את זה... ואתה תגיד לו: מה איכפת לך... שיהיה... זה בסה"כ עלה לי 15 שקל... (אגב: אני מוכרח להסתייג: לאו דווקא הספר הזה... יש ב"ה עוד כמה ספרים טובים אחרים שעוסקים בעניינים אלו... סו"ס הנושא קיים... הרחוב היום מלא בפתינות ואני לא צריך להגיד לך שצריך המון המון כח!!! המון תעצומות נפש בשביל לעמוד בניסיונות ובעיקר אין לצאת נכון מנפילות נקודתיות... ואני ואתה הרי לא נהיה בתנאי שטח בשעת מעשה כדי לתת גב תומך ברגע של ניסיון... אין לנו ברירה... צריך רקע מקדים... וחיביים את זה!!!)

מי הוא המתלונן הסידרתי שמצליח לשבור לב של העוסק בצרכי ציבור?

ה' מכין את משה ואהרן... תדעו לכם... עם ישראל טרחנים... סרבנים... מתלוננים... תהיו ערוכים... תנשמו עמוק... אבל!!! תרשה לי לומר חידוש... דווקא כשמשה רבינו ניגש לעם ישראל ופתאום "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה" נו... מזה משה ואהרן לא התרגשו... לא לקחו ללב... הם הבינו את הכאב של כלל ישראל... אני חושב שלא על זה הקב"ה היה צריך להכין את משה רבינו... תתכונן... עמ"י סרבנים וטרחנים...

אז על מה כוון? על איזה סרבנות רשמית ה' הכין את משה תהיו ערוכים לכוונות ספיגה??

אתה יודע מה נראה לי?? הקב"ה הכין אותם לסוף הפרשה הקודמת!!! בסוף פרשת שמות שוטרי ישראל פוגשים את משה ואהרן בצאתם מפרעה... ואז הם שופכים על משה ואהרן אש וגפירת... "ירא ה' עליכם וישפוט אשר הבאתם את ריחוני... לתת חרב בידם להרגנו" זה!! המשפטים האלו... הם שברו את הלב של משה ואהרן לרסיסים!!! (אגב: זה לא סתירה שהשוטרים לגופו של עניין צדקו בהתפרצות הכאב שלהם... סו"ס הם לא ידעו את כל התמונה)

תחשוב... משה ואהרן אוהבי ישראל... כל המטרה שלהם זה טובת ישראל... גאולת ישראל... ופתאום פוגשים אותם לא סתם אנשים... אלא שוטרי ישראל... והם נוגעים להם בנקודה הכי כואבת: תדעו לכם!!! עשיתם רק נזק... אתם אשמים בכל הצרות והסבל של עם ישראל...

פה!!! פה משה רבינו נשבר לרסיסים... עד כדי כך שמשה רבינו הולך עם הטענה הזו לרבש"ע: למה הרעות לעם ישראל... משה רבינו כביכול לא יכול להשאיר את ההטחה הקשה הזו אצלו... הוא מוכרח לפרוק אותה אצל הקב"ה וה' נוזף בו... עתה תראה וכו'...

עם היהודי הקלאסי שמוכה... איתו משה רבינו איכשהו הסתדר... סו"ס ויאמן העם... גם היהודי החבול לקח את הנשימה... גם אם לא שמע למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה... אבל משה ואהרן יכלו להסתדר איתו... אבל כשמגיעים לפניך לא סתם אנשים אלא שופטי בני ישראל... והם מגיעים לפניך עם טענה איסטרטגית... תראה... רק נזקים עשית... פה משה רבינו צריך הכנה מראש... תדעו לכם עם ישראל סרבנים...

אתה לא חייב לקבל... זה חידוש שלי!!! אני טוען שהסרבנים והטרחנים זה לא היהודי הבודד עם הקושי הנקודתי שיש לו... אלא אותו אחד שמגיע עם טענות רטוריות... הוא הסרבן ואיתו צריך להסתדר... **כלפי**

מה הדברים אמורים???

כשיש לך עסק עם ציבור... זיכוי הרבים או כל התעסקות בצרכי ציבור וכדו'... אז נכון... הציבור טרחן... סרבן... מתלונן מידי פעם... אבל בסדר... עם הציבור עצמו... אחד על אחד אפשר להסתדר... רוב גבאי הצדקה בסוף מסתדרים עם כל טענה לגופו של עניין... איפה מתחיל הבעיה האמיתית??? בשופטי בני ישראל!!!

יש כל מיני אנשים שהם מכתירים את עצמם לשופטי בני ישראל!! הוא מגיע עם טענה... לא... הטענה הזו היא לא אישית שלו... הוא החליט לשמש כ-פה לכל הציבור... והוא החליט שהציבור מאוד לא שבע רצון מההתנהלות הזו והזו... ואתה שואל אותו: רגע... לך זה מפריע? לא!!! הוא מתעקש לטעון שלא!! ובדרך כלל הוא גם נוהג להוסיף... אני מצידי אפילו מרויח מזה... נו... אז מה אתה רוצה?? אני חושב שלציבור זה נזק לא יכופר...

מה פירוש? אני משופטי בני ישראל!!! אני זה שופט מה דעת קהל ומה הציבור מרגישים ומהמקום הזה אני מביע זעזוע שאט נפש ממה שנעשה כאן... **מוכר או לא מוכר???**

אני יכול להעיד בנימה אישית שאני גם פוגש את התופעה הזו בעלון שלי... כתבתי איזה מאמר בעלון... מאמר שאני עכ"פ חושב שזה מעורר ומחזק... היה בזה אמנם קצת רגישות אבל בכל זאת החלטתי לכתוב את זה... ואז לפתע מתקשר אלי מישהו עם קול בס: אתה לא יודע איזה נזק עשית... עשרות בחורי ישיבות כבר התקלקלו והורידו את הכיפה בגלל המאמר הזה... דורות שלימים עזבו את כור מחצבתם בגלל המאמר הזה שכתבת...

והלב שלי נופל לריצפה... סו"ס אני יודע על מה הוא מדבר... סו"ס אני גם קצת חששתי ממה שהוא מזכיר עכשיו... והנה זה הגיע!!! תראה מה שקרה... ישיבות שלמות נסגרו... משפחות התפרקו... ואני כבר לא יודע איפה לקבור את עצמי... אולי... אולי אפשר להציל משהו... אולי אפשר להשמיד חלק מהעלון... אולי הבהרה תעזור... ואז ברוב יאוש... ברגע האחרון אני פתאום שואל אותו: רגע... אותך המאמר הזה קלקל?? לא!!! ממש לא... אני דווקא הבנתי מצוין מה התכוונת לשלול... אני מדבר בעיקר לאלו שלא מבינים... הם התקלקלו... רגע... מישהו ניגש אליך ואמר לך שהוא קרא את זה ולא הבין נכון?? לא!!! לכה"פ אתה הלכת והראית למישהו ושאלת איך הוא הבין והתברר שהוא הבין שצריך להוריד את הכיפה לא!! לא!!! אף אחד לא אמר לך... אז מה אתה רוצה?? מה פרצת עליך פרץ?? נו... רק מה?? **אני הכתרת את עצמי לאחד משופטי בני ישראל!!** וכשראיתי את המאמר הזה כח השיפוט שלי הכריע לי שזה יחריב משפחות ודורות שלימים...

אמרת לו... אה... אם ככה... אז עזוב... "כשיבא לידך הביאהו לידך" כשתפגוש מישהו שהמאמר הזה הזיק לו... תשלח אותו אלי ואני אסתדר איתו אחד על אחד...

אני חושב שהמסר הזה יכול להועיל לכל מיני אנשים שעוסקים בצרכי ציבור באמונה בשלל נושאים... כשמישהו מתלונן יותר מידי חזק ומדבר יותר מידי רהוט ומציג את הדברים בהיבט איסטרטגי של בכיה לדורות ומצליח לרסק אותך... תרגע... לפני שאתה מודיע על פרישה מכל התעסקות בזיכוי הרבים... לפני כן תשאל אותו האם הוא עצמו ניזוק אישית ממך... או שהוא החליט להיות הדובר של הציבור... אם הוא עצמו ניזוק אתה יכול לתקן את זה אחד על אחד... תסביר לו... תבהיר ותסתייג ואפילו תבקש סליחה... אבל אם הוא החליט להיות הדובר של הציבור תגיד לו שישלח את הציבור בעצמו אליך... (ועל הדרך תשאל אותו: איך הוא הגיע למסקנה שהציבור ככה חושב... ואם הוא יגיד לך שככה הוא מבין!! אז תגיד לו: שאתה משום מה הבנת אחרת... וזכותך!!!... אני כמובן לא מדבר כשהביקורת הזו מגיעה מאדם גדול...)

אם המסר הזה הגיע לך בדיוק בזמן... תקח את זה לגמרי אישי כי אין לי שמץ של מושג למה כתבתי את זה... כנראה בשבילך... ואסיים בוורט קצר: רב אחד סיפר לי שלפני שהוא בא לכהן בעיר... אדם גדול אחד הכין אותו ואמר לו: שבמכת צפרדעים... יצאה צפרדע אחת בסה"כ... אמנם מאוד גדולה אבל אחת!!! דא עקא שהתחילו להרביץ לה... וכל מכה שנתנו לה... יצאה ממנה נחילים נחילים... אמר לו אותו אדם גדול: אני מכין אותך... תמיד יש צפרדע אחת גדולה שיוצאת מהיאור ומקרקרת בקול רעש גדול ותתלונן עליך... והיה: אם תשתוק ולא תעשה כלום היא תיעלם והכל יבא על מקומו בשלום... אבל אם תתחיל להרביץ לה... על כל מכה שתריץ יצא ממנה נחילים נחילים של קוטרס... ודו"ק.

המשך: האם שהיינו רוצים כיום לצאת ממצרים??

כן... מי שיש לו סמארטפון יש לו רשימה של כך וכך חלונות ואפשרויות אין לקחת הנאות מה' בלי רשות... אין להסתדר בלי ה'... רבש"ע: יש לי את הכל לבד... אני לא צריך אותך!!! אל תשכח... ה' מזמין את עם ישראל לחדר יחוד!!! בואו למדבר... ואני אקין אתכם בשבעה ענני כבוד... מכל הכיוונים... "יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו..." אני הבורא עולם- הכל יכול... שכל העולם שלי... כל האינטרנט שלי... כל מה שאתה יודע ובעיקר מה שאתה לא יודע... הכל זה אני... ואני רוצה להתייחד איתך... הכנתי לך חדר יחוד מיוחד... שבעה ענני כבוד... ואני רוצה להיות איתך שם לבד לבד... מתחשק לך?? אתה רוצה לבא איתי???

תשאיר את הסמארטפון פה... ותבא איתי... כדאי לך... כל ה-מ"ט אפליקציות שיש לך פה בטומאה... אני יכול להביא לך הרבה יותר בעוצמה ובשפע במ"ט שערי קדושה מידי המלאה הפתוחה והרחבה??

אאאפססס... לא... לא בדיוק... תודה ה'... פעם אחרת תבא...

רגע... בעצם למה לא?? הרי ה' הראה לך בעיניים אין שהוא שולט על הכל... הוא הראה לך את עשרת המכות בעיניים... הראה לך שהוא אחראי על כל מה שיש ברשת... אז מה איכפת לך להשאיר את הרשת כאן וללכת לקבל את זה מהחברה המקורית?? מה התשובה???

לא יודע... ה' רוצה לשבת איתי בחדר יחוד... מה אני אעשה איתו שם?? משעמם לי איתו... כמה אני יכול לשבת עם ה'...?? יום יומיים... די...

למה?? למה באמת כ"כ משעמם לי עם הרבש"ע???

אז אני אספר לך איך הכל התחיל: בהתחלה!!! כשהייתי בחור בישיבה קטנה הייתי באמת מוקף בענני כבוד... הייתי שקוע בלימוד... היו לי המון חוויות עמוקות ומשותפות עם ה'... אבל יום אחד רציתי להרגיש שווה וקניתי פלאפון... כמובן כשר והכל בסדר... פלאפון זה שער טומאה אחד!!! אגב: שער טומאה אחד זה לא נורא בכלל... זה גלאט... בסדר לגמרי... לכולנו יש את זה... עכשיו: אם זה בסדר... אז למה אני קורא לזה שער טומאה? פשוט מאוד: כי פעם כשהייתי יושב שלוש שעות בניסיעה באוטובוס מכפר אתא לירושלים הייתי משועמם תתחנך... לא היתה לי ברירה... הייתי מוכרח להעסיק את עצמי מול הרבש"ע... הייתי מדבר עם ה'... הייתי לומד גמ'... עושה חזרות... וככה רקמתי קשרים ממש נפלאים עם ה'... היה לי פשוט עם השי"ת עשרות שעות איכות בתוך ענני כבוד שלא היה לי מה לעשות חוץ בלפתח איתו מערכת יחסים... וממילא זה קרה... וכל מה שיש לי היום זה משם... הורדתי אפליקציות על ימין ועל שמאל... (אתה יודע מה זה אייפונים משועמם? מה הוא

לא מוריד למכשיר שלו?? אז אותו דבר אני... ישיבת מול ה'... וכל מה שהתחשק לי דיברתי איתו... צומי... כבוד... הבנה בלימוד... לדפוק כמה אנשים על הדרך...) זה כמו זוג שנה ראשונה שבכוונה תוקעים אותם באיזה יחידת דיור שנה תמימה בלי סדר ג' ובלי הכנסת אורחים... ואז אין להם ברירה... מרוב שעמום הם מוכרחים לרקום מערכת יחסים... אבל עדיין סו"ס קינאתי בכל האלו שיש להם פלאפון והניסיעה שלהם עוברת יותר מהר... הם לא משתעממים כמוני... ואז יום אחד קניתי פלאפון!!! מה... אסור?? מותר!!! ומאז ועד עצם היום הזה כבר לא משעמם לי בניסיעות... אני רק מתיישב על המקום... יש לי רשימה של שיחות שלא נענו שאני יכול לחזור אליהם... משעמם לי?? כבר לא!!! אבל הקשר הכ"כ קרוב שהיה לי פעם עם ה'... אני כעת רק חולם על זה... רק מתרפק בגעגועים על העבר הזה... ושים לב: לא קרה כלום!!! אין שום בעיה בפלאפון... ואני מודיע לך שאני גם לא הולך לנתק את הפלאפון שלי... כי... כי אלף ואחד סיבות... אבל דבר אחד שיהיה ברור: מ"ט שערי קדושה זה בן אדם שבונה את כל מערכת החיים והסיפוקים רק עם ה'!!! ומ"ט שערי טומאה זה בן אדם שבונה את כל המערכת החיים והסיפוקים רק לא עם ה'...

ואיפה אנחנו בסיפור הזה?? אנחנו נמצאים איכשהו באמצע... כל אחד והמקום שלי... אז פלאפון כשר יש לי... אבל אל תזלזל בי... כי זה בסה"כ שער טומאה אחד!!! זה בסייידר גמור... אבל חכה... החיים לא נגמרים בזה... בזמן האחרון יש לי גם מייל... מה קורה אם סיימתי לחזור לכל הצינתוקים בפלא'... ועכשיו שוב משעמם לי?? אז יש לי אפשרות נוספת... פותחים את הפריז'דר של המייל לראות אם הגיע משהו... הנה לך עוד שער טומאה... אבל גם אחרי המייל... אל תראה אותי כזה... גם פלאפון וגם מייל זה בסה"כ שתי שערי טומאה ולא יותר!! גם אחרי הפלאפון והמייל עדיין נשארים לי הרבה שעות פנויות שבהם לא נותר לי אלא לרקום קשר עם ה'... אז אני עדיין במצב טוב... אבל מה תגיד על החבר שלי... שחוץ מהפלאפון והמייל יש לו חיבור לכמה וכמה קוי נייעס... ומה תגיד על מעלים ב"קודש" ואתו יהודי שיש לו מכשיר חכם ומחובר חוץ מהקוי נייעס לכמה וכמה קבוצות וואצפ... אתה מבין לבד שמי שאוחז שם הוא כבר אף פעם לא יהיה משועמם... שזה אומר שאין לו כבר שום סיבה להישיר מבט מול ה' ולתקשר איתו!!! הנה לך עוד ועוד שערי טומאה... כל קבוצת וואצפ... וכל חיבור לעוד משהו שממלא את האישיות ותופס לך את הראש בלי שום קשר לה'...

ועד כאן דיברנו רק על תכני העסקה והעברת זמן... אבל יש עוד הרבה דברים קטנים נוספים... בא ניקח את הדוגמא הכי עדינה: (ואני כוונה משתמש בדוגמאות העדינות ביותר) תחזית מזג האוויר... האם יש בעיה להקשיב לחזאים? אין שום בעיה! אבל זה לא סתירה שפעם הגשם היה שער של קדושה!!! יהודי היה מסתכל בחורף בשמים... אנה ה' תוריד לנו גשם... ואילו היום כשאני קם בבוקר חסמו לי את השער של הקדושה הזה... כשאני מסתכל לשמים אני לא פוגש את הרבש"ע אלא את אורי בך שאמר שהיום ירד גשם... הנה לך עוד שער טומאה!!! עוד מפגש פוטנציאלי עם רבש"ע שנלקח והוסט

למחוזות אחרים... עכשיו: שים לב: מאוד חשוב להדגיש: זה בעיה?? להאמין או להקשיב לחזאים זה אסור?? לא!! ממש לא!!! אני בעצמי לפעמים מקשיב לחזאים... (רק כשהם אומרים מה שאני רוצה לשמוע) תבין: יש שערי עבירה ויש שערי טומאה... טומאה זה לא בהכרח עבירה... אל תשכח שעם ישראל במצרים... אף אחד לא בא אליהם בטענות למה הם שקועים במ"ט שערי טומאה... כי טומאה זה נתון!!! רק מה כן?? מה הדבר היחיד שכן היה נדרש מעם ישראל...?? היכנו היכנו... אם יום אחד ה' יפנה אליכם ויציע לכם: בואו... בואו תצאו ממ"ט שערי טומאה... תנו לי לתת לכם את מה שעד עכשיו לקחתם לבד... תנו לי את עונג הנתינה... שאת כל מה שלקחתם עכשיו מהדלת האחורית של מ"ט שערי טומאה... תנו לי לתת לכם את זה במ"ט שערי קדושה... כל מה שנדרש מאיתנו זה רק להסכים!!!!!! שנענה להצעה!!!!

זה הדבר היחיד שהיה נדרש מעם ישראל בשעתו...

כעת שים לב: בדרך כלל כשמדברים בנושא של פגעי הטכנולוגיה אקדמיה ושאר המרעין בישין של דורנו... הגישה היא חריפה ותקיפה ואסור וכו'... וכך באמת צריך לגשת לכל מפגעי דורנו... אבל תרשה לי הפעם לשם שינוי לא להגיע מהזוית הזו... עזוב... אני עכשיו לא מדבר נגד!!! היום זה לא הנושא שלי... (שבוע שעבר דיברתי נגד... שבוע הבא גם אכתוב נגד, רק השבוע לא... שבוע אחד חופש...) אני עכשיו לא מדבר על המ"ט עבירות שיש בדורנו... עזוב כעת את העבירות... אני כעת מדבר על מ"ט שערי טומאה... וטומאה כפי שסיכמנו זה לא בהכרח עבירה!!! טומאה זה הנתונים כמות שהם!!! כמו שעם ישראל היו במצרים ושלא באשמתם הם שקועים במ"ט שערי טומאה... ככה מבחינה מסוימת שלא באשמתנו... גם אנחנו נמצאים בדור שיש בו מ"ט חלונות ואפליקציות אין לסדר לעצמנו את החיים בלי לפגוש את הרבש"ע... וכפי שסיכמנו אני עכשיו לא מדבר נגד!!!

אני עכשיו כאילו במצרים שאנחנו במ"ט שערי טומאה וכאילו זה מה שיש...

אבל ההההלו: אל תשכח שיש דבר אחד שגם במצרים היה נדרש מעם ישראל!!! תהיו ערוכים לאופציה שיום אחד ה' יקרוץ לנו... בואו אחרי... תשאירו את כל המ"ט אפליקציות פה ותלכו אחרי בארץ לא זרועה... ונסכים!!! ונענה!!! ואנחנו לא נגיד לו... עזוב... אנחנו מסתדרים פה... אנחנו מעדיפים להיות מהשמונים אחוז שרוצים לראות את הקריעת ים סוף באמצעות הקישור לסמארטפון... לפחות את זה ה' מצפה מאיתנו!!! כשיום אחד אני אציע לכם בואו אחרי... תסכימו!!! אל תסרבו!

זה לא צחוק... כי בפעם האחרונה שמונים אחוז סירבו... ובינינו גם עכשיו... אם ה' יבא אלינו... זה הרי יקרה... ובזמן הקרוב זה יקרה... ה' יפנה אלינו ויציע לנו בואו... "הנה אנוכי מפתיה והולכתיה המדברה" ה' יציע לנו תשאירו את כל הטכנולוגיה המתקדמת ובואו אחרי... אנחנו נסכים או לא נסכים? אנחנו ניתן אימון או לא ניתן?

לעשרים אחוז שיזכו לגאולה העתידה (גם אם עכשיו הם שקועים במ"ט שערי טומאה...) תתקשר לאמא שלך ותגיד לה: אמא... זה בסדר... עלי לא תצטרכי לבכות בגאולה העתידה... בסלקציה אני אהיה בצד שלכם... של העשרים אחוז... גם אם כל הקבוצה תשאר במצרים... אני אהיה איתכם... הנה... הוכחתי שיש לי את זה!!! אני יודע להיענות לפנייה של ה'...

כן... צריך להתאמן על זה... וחייבים להתאמן!!! כל אחד במקום שלו... כל אחד והחשיפה הנוספת שיש לו לקידמה של דורנו... זה יכול להיות בחור בן עליה שהתמכר לקריאת שבועון חרדי ובאותה מידה זה יכול להיות בחור שהתמכר לסרטים... גם אם יש ביניהם פער תהומי!!! גם אם זה שער טומאה מספר ב'... זה שער טומאה מספר מ"ב... בסופו של דבר... יום אחד ה' יפנה לשניכם ויציע לכל אחד מכם בנפרד: אתה מוכן לעזוב את ה"מילוי הסיפוק" הזה ולתת לי למלאות אותך... ואנחנו צריכים להיות ערוכים להיענות לזה... ובשביל זה צריך להתאמן!!

וזה לא יהיה כיף... אני לא מבטיח לך כלום... אני כן יכול להבטיח לך שזה יעשה לך איזשהו חלל! יעשה אותך משועמם עכ"פ ביחס לאותו זמן שעד עכשיו מלאת אותו בהבל הזה... ובזמן הזה אתה תפנה לה' ותגיד לו: אנא ה'... את החלל הזה תמלא אותה... אתה יתברך!!!

ואם תתאזר בסבלנות זה יתמלא... וימלא בדברים טובים מאוד...

אני רוצה לחזור ולסיים במה שפתחתי... ה' הכביד את ליבי משנה לשנה ואני מתעקש לטעון שעם ישראל במצרים היו במצב מאוד מאוד דומה לאיך שאנחנו נראים היום... מצרים היתה מלאה בכשפים... אני לא יודע מה זה כשפים... אין לי מושג מה שזה... דבר אחד ברור לי: אם היו מבקשים מאליהו הנביא לפני 800 שנה שימחיש להם איך יראה דור 2022... אתה יודע מה הוא היה אומר?? שדור 2022 זה יהיה דור שמלא בכשפים!!! זה מה שהיה לו לומר להם... כי זה נכון... זו המילה... עכשיו: שלא תבין... אני לא חושב שבמצרים זה היה ממש הטכנולוגיה של דורנו... אבל לך תדע... אולי משהו מסוג אחר שהוא הרבה יותר משוכלל... מה שבטוח... היה שם!!! היו שם דברים שכשהיהודי היה צריך להתנתק מהם... זה היה לו נורא קשה... הוא לא האמין שהוא יסתדר בלי זה... ושמונים אחוז לא רצו... ואסור שזה יקרה לנו גם עכשיו!!! אין לנו ברירה אלא להתאמן... לתת מידי פעם לה' כל מיני סיפוקים... ה' - אני מכבד אותך לתת לי... למלאות אותי... אני מאמין שאתה יכול לתת לי פירמה יותר מקורית ממה שאני אקח לבד! ויהי רצון שיקוים בנו במהרה: וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות...

בהתמודדויות היומיומיות... אבל נקודת חיזוק נוספת שזה משהו קצת יותר גלובלי... או יותר נכון איסטרטגי... מה הוא??

עזוב... לא משנה מה שאתה... לא משנה כעת באיזה מספר אתה אוהז בשערי טומאה... האם רק בז' שערי טומאה. או כבר במ"ג שערי טומאה...

יום אחד ה' יפנה אליך וישיט לך יד, ויגיד לך: יוצאים מפה!!! משאירים את כל השמונצע'ס פה... ומעכשיו תן לי את עונג הנתינה!!! תן לי למלאות את הסיפוקים שלך במ"ט שערי קדושה... ואתה תסכים!!! אתה תושיט יד ותתן אימון... אני חושב שגם מי שמאוד קשה לו מול פגעי הטכנולוגיה... אבל לכה"פ בכונות הזו כולנו שוים!!! הרגע המכונן הזה הוא כבר לא קשור ליצרים ופיתויים ומילוי סיפוקים... פה זה כבר ניסיון באמונה... יהיה רגע שידרש מאיתנו לתת אימון בה'... האם להושיט לו יד וללכת אחריו ולתת לו לתת לנו את במ"ט שערי קדושה או לא...

וצריך לדעת שה' כבר עכשיו מבקש את זה!!! אמנם יום יבא וה' לא יבקש אלא ידרוש את זה... יום יבא וזה יהיה פרשת דרכים גורלית... זה יראה כמו מכת חושך שכל יהודי יהיה צריך לקבל החלטה שמאלה או ימינה... זה מה שיהיה בקרוב ממש...

אבל גם עכשיו!!! ה' פונה לכל אחד ואחד מאיתנו איפה שהוא נמצא ושואל אותנו: אתה מוכן לתת לי את עונג הנתינה, שאני אתן לך... או שאתה מתעקש לקחת רק לבד?? והפניה הזו פוגשת כל אחד מאיתנו איפה שהוא נמצא... זה פגוש אותי מול הפלאפון המיושן שלי שאני מנסה להעביר איתו את הזמן... וה' אומר לי: עזוב... אתה מוכן לתת לי להעביר לך את הזמן?? אז בא תסגור את הפלאפון ונהיה ביחד... תדבר איתי... תחשוב עלי ואני אשביע אותך מחכו ממתקים וכולו מחמדים זה דודי זה רעי... זה המקום שלי ושל אברך או בחור ישיבה... באותה מידה זה יכול להיות מישהו שכבר נמצא עמוק עמוק שם... ואני לא צריך לספר לך... שגם שם!!! יש יותר ויש פחות... גם בתוך הסמארטפון יש כ"ז שערי טומאה... ויש ל"ח שערי טומאה... ואיפה שאתה נמצא... לא משנה איפה!!! בכל מילוי סיפוקים נוסף שאתה נחשף אליו ושוב בא לקחת בלי רשות... תדע לך שה' פונה אליך באותו רגע ואומר לך: קובי שלי... מה דעתך לפרוש מזה... להתנתק מהקבוצה הזו... ותתן לי לתת ולספק לך את החסר והסיפוקים שהאתר הזה סיפק אותך!!! אתה טוען שאתה חייב להיות מחובר לקבוצה הזו לצרכי פרנסה... (מי כמון יודע כמה שהפרנסה שם זה הדבר הכי פחות מדובר שם...) בא... תן לי... תן לי לתת לך פרנסה ותתנתק מזה... ואז לפתע אתה מתכווץ... רגע... שאני אתנתק מזה...?? אבל מה אני אעשה... מאיפה יהיה לי את הצחוקים או את המידע... או את שריפת הזמן שזה סיפק לי... אז תן! תן לבורא עולם... תן לו לעשות את זה... עכשיו: מה שכן!!! סו"ס אנחנו לא נמצאים בגאולה העתידה... ששם באמת ה' יתן וירעיף עלינו וכל מה שקבלנו במ"ט שערי טומאה... הרי נקבל בקדושה... עכשיו אנחנו עדיין לא שם!!! כן שעכשיו... יתכן שאתה תתנתק מאותה קבוצה ואתה באמת תרגיש חלל... לא בטוח שה' יפנק אותך כעת ועכשיו... אבל דבר אחד אני כן מבטיח לך: לכה"פ למדת להיענות לפנייה של ה'!!! התאמנת כעת על עצמך... והוכחת לעצמך שאתה יודע להיענות לפנייה של ה'... אם ככה... אפשר להיות רגוע... אתה כבר שייך

האם ישאר לנו מינימום של אימון וקשר עין עם הרבש"ע שנוכל לעשות את הצעד הזה וללכת אחריו... ולתת לאבא שבשמים את הצ'אנס להפתיע אותנו ולהוכיח לנו שהוא קצת יותר מבין ומשוכלל ושולט בשטח מכל מה שיש לדור שלנו להציע?? (תבין: פרעה הוא החזאי הגדול ביותר... הוא טוען שלצאת עכשיו ממצרים זה מסוכן... וה' אומר לעם ישראל... למרות שהחזאי כך אומר בואו אחרי וזה יהיה בסדר... עשרים אחוז נתנו אימון... האם אנחנו נהיה מסוגלים לנתק את ההויז וללכת אחרי ה'... או שנפחד... איך אפשר ללכת בלי וויז?? איך אני יכול לתת לרבש"ע את המושכות ולא לשלוט במצב ולבדוק שהכל בשיידר??)

אז לפחות את זה שיהיה לנו!!! הבנת מה אמרתי??

זה ברור שאנחנו צריכים להתחזק מול פגעי הטכנולוגיה... כל אחד צריך לעשות צעד אחד אחורה כדי להישאר נאמן לה'... אבל במקביל!! במקביל להתמודדות הנקודתית היומיומית שיש לנו מול פגעי הטכנולוגיה... (שבזה לכל אחד יש את המקום שלו... כל אחד אוהז בשער טומאה אחר...) צריך במקביל להיות ערוך לפנייה הרבה יותר איסטרטגית ודרמטית מה'... שיום אחד הוא יפנה אל כל אחד ואחד מאיתנו ויציע לי... בני היקר: תקבל החלטה... אתה הולך אחרי או לא?? תשאיר את הכל פה... ותן לי!!! תן לי את המושכות... תן לי לנהל לך את החיים... תן לי למלאות לך את היום ולהעסיק אותך כמו שרק אני בורא עולם יודע... תן לי למלאות לך את הסיפוקים ואני אעשה את זה בגדול... תסמוך עלי...

ושנסכים!!! שניענה לפנייה הזו!!!

ותחשוב על זה... זה לא קל!!! ועזוב... אני כעת לא מדבר על מי שמכור לאינטרנט... אני מדבר על עצמי... על הפלאפון הכשר שלי... על המייל שלי... על הוויז... ואתה יודע מה... אפילו על הקפה והסיגריה והריטלין והנרגילה (ועוד כמה דברים קצת פחות חוקיים...) שהתרגלת שזה עוזר לך ויום אחד ה' יפנה אליך... עזוב... תן לי לתת לך את זה... תן לי להיות הניקוטין שלך!!! אני אעשה את זה ישירות... לא דרך הסיגריה... אני אמלא לך את כל היום בריגושים ובסקרנות ובמילוי סיפוקים בלי צורך במכשיר... אני אעשה את זה אורגנילי... תן לי... אני בורא עולם... ואנחנו נצטרך לנשום עמוק ולאשר את יציאתנו אחריו בארץ לא זרוקה.

וכבר נפלנו בזה פעם אחת!!! שמונים אחוז כבר נשארו במצרים... לא נתנו צאנ"ס לבורא עולם לתת להם את המ"ט טומאה, במ"ט קדושה...

ואסור שזה יקרה לנו שוב... אסור שיקרה ששמונים אחוז מאיתנו יגידו לה' מצטער... אני לא מאמין שאתה יכול לספק לי את מה שיש לי במכשיר... אני מוכן ללכת אחריו... אבל לא בעיניים עצומות... מצטער בורא עולם אני חייב את הוויז... אני לא יכול לגמרי לעזוב את המושכות... אסור שזה יקרה לנו!!! על הרגע העצוב הזה הנביא אומר: "ואשלם נחומים לו ולאבליו" כתוב שבגאולה יהיה צריך נחמה... יהיו כאלו שישארו בגלות... הם לא יסכימו לאפשר לה' לתת להם בשפע... את מה שעד עכשיו הם לקחו לבד בקמצוץ... (תחזור על המשפט הזה עוד פעם... הוא קצת עמוק) ממילא כמה שאנחנו צריכים להתחזק נקודתית מול הפגעי הטכנולוגיה

מה הקשר בין שמירת הבריאות

לשובבי"ם??

אחת מהסוגיות העיקריות בימי השובבי"ם זה שפרה ופועה... לגדל את ילדי ישראל!!! לשפר את הוולד ולפעות לו... לגדל אותו... שיגדל טוב... הגדלות של שפרה ופועה זה לא שהם חינכו את משה רבינו הקדוש והנורא אלא שהם האכילו וטיפחו ועטפו את משה הקטן ושמו אותו בתוך תיבת גומא ותחמרה בחמת ובזפת... למה?? כדי לשמור עליו... על הגוף שלו... שיהיה בריא... וזה הקטן גדול יהיה...

בימי חורף אלו אנחנו לפעמים נאלצים להתמודד עם כל מיני וירוסים שונים... אם זה סופת רוח וקור שהייתה עכשיו... ובאמצע השמייגן והעבודה של ימי השובבי"ם... פתאום ה' מעמיד כל אחד ואחד מאיתנו מול התפקיד הבסיסי... ההלו... תשמור על משה הקטן!!! תשמור על הגוף שלך... תתלבש טוב... תסיק את הבית כמו שצריך... ותחמרה בחמר ובזפת... אל תקל ראש בגוף האדם... אדרבה... קדוש שרוי במעמד... תדע לך שיוכד ומרים זכו למה שזכו לא בגלל שהם חינכו את ילדי ישראל לתורה ומצוות... אלא בגלל שהם החיו אותם... הם ידעו להעריך מה זה יהודי בריא... מה זה ילד יהודי שצריך לשפר אותו ולחמם אותו כדי שבבא היום יהיה לו כח לעבוד את ה'... והאמת היא: בנינו... אני חושב שהמשפט הזה לא מדויק!!! אני אוכל עכשיו ארוחת בוקר... בשביל מה?? בשביל שיהיה לי כח לעבוד את ה'?? אתה בטוח?? זו הסיבה שאני צריך לאכול?? אני חושב שהסיבה היא אחרת לגמרי: אני צריך לאכול ארוחת בוקר כי ה' רוצה אותי פה!!! אני בן שלו... בני בכורי ישראל... כן לעבוד את ה' או לעבוד את ה'... זה כבר שלב ב'... זה כבר מה אני עושה עם עצמי... אבל גם ילד שלא עושה כלום... אבא ואמא רוצים אותו חי ובריא ושלם כי הוא הבן שלהם... אני צריך לשמור על הבריאות שלי כי אני לא סתם... אני לא עוד כמה קילוגרמים אנושיים שמתובבים כאן בעולם הזה... אני בן של ה' והוא רוצה אותי פה בריא!

אז נא לא להקל ראש... הבריאות שלנו זה עבודת ה' לכל דבר!!! המעיל... הצעיף... השינה... הטיפול האנטיביוטי... מה שזה יהיה ומה שצריך לעשות ביחס לאחריות על בריאות גופנו זה רצונו יתברך וזו עבודת ה' לכל דבר!!! ישנם הרבה אנשים שמאוד מסתכנים עם זה... ואין כאן המקום להיכנס לסוגיה הרחבה הזו... אבל יש כאלו שרואים בהשתדלות בענייני בריאות סוג של התחמקות מבטחון... וזה פשוט לא נכון!!! אדרבה... אם כבר זה התחמקות מלקבל באהבה... ה' רוצה אותך אצל הרופא... רוצה אותך לוקח כדור... למה אתה משתולל?? למה זה נאה לך?? אדרבה... תקבל אותו... תעשה את זה בשמחה... השתדלות זה מסוג הדברים שה' החליט שככה הדברים יתגלגלו בעולם... הדבר הכי לא נכון זה לגרום רגלים בזה ולהרגיש שזה מנוגד לאמונה והבטחון שלנו... אדרבה... האמונה שלנו אומרת שה' רוצה אותי לוקח אנטיביוטיקה... וככל שאני מוכן להיכנע לרצונו יתברך כך אני פחות מתנגד ועושה את זה בשמחה...

המשך... הגענו לירושלים... מעמד בר המצוה של כהן משרת...

כבר שבוע שלישי שארבעת הבחורים עושים דרכם לירושלים... שבוע שעבר התעכבו בדרך... בכרמים של רבי ושל ערלה... אבל תכלס... כעת הגיע הזמן להגיע לירושלים... להזכירכם: הבה"ח יהונתן הלוי שהגיע תורו לזכות להיות מהשומרים בשערי העזרה... כמו כן אבייתר שמרצע בני פרעוש שיש למשפחה יו"ט של קרבן עצים, יענקי שמוכרח לנסוע לירושלים להשתתף במעמד ה'מנחת חינוך' של האחין... ואחרון שליומי שנוסע להקריב חטאת ואשם תלוי... עד כאן תקציר משבוע שעבר...

והנה!!! סו"ס אנחנו מתקרבים לירושלים... היום יום חורפי במיוחד... רוחות עזות נושבות בהרי בנימין... אבל העשן של המערכה כבר ניתן לראות ניצב על עמדו מיתמר כמקל ולא מושפע משום רוח... זכינו להתפלל מנחה באופן מדויק מול בית המקדש!!! אתה פשוט רואה את עשן המערכה ויודע שזה הכיוון...

הגענו לירושלים בשעה 1.30 בצהריים... ככל הנראה אנחנו כבר לא נספיק להגיע תמיד של בין הערביים... והופ!! הנה נשמע קול המגרפה זה אומר שברגעים אלו מקריבים את התמיד... האמת היא שאנחנו לא מסהרים... כי ר' יהונתן מתחיל רק מתחילת הערב את מצוות השמירה שלו במקדש!!! זה עוד שעתיים לפחות... יענקי שבא להשתתף במעמד המנחת חינוך של האחין זה יהיה רק מחר בבוקר... לאחר תמיד של שחר!!! לאחר מנחת חביתין של כה"ג (שאבג: מנחת חביתין ומנחת חינוך זה אותו דבר בדיוק... כל ההבדל הוא שכה"ג מקריב את זה כל יום, וכך הדיוט מקריב את זה רק ביום הראשון לעבודתו...) בשעה שהלויים עומדים על הדוכן לשיר של יום!!! ברגעים אלו מופיעים בזה אחר זה כל פרחי הנהגה שהיום יום הבר מצוה שלהם...

יש לציין שדווקא יענקי הגיע לירושלים דרוך... לפי התוכנית המקורית בשעות אלו האחין איציק אמור היה לעבור ביקורת בבית דין של ישראל שדנים את הכהנים האם הם לא בעלי מומין... כן... יש מאה ארבעים מומין שצריך לשלול את כולם ורק אז הכהן לובש לבנים ומתעטף לבנים... וזה ביקורת מליצה שצריך לעבור אותה... ויענקי מסהר... מסהר למפגש האכסניה לשמוע שהכל עבר בשלום... כשהוא רק התקרב לאכסניה... הוא כבר שמע את השירה ואת הקולות המוכרים ופרץ בבכי... אכן נגולה מעל לבו... כנראה שזה עבר... הוא רק נכנס... איזה התרגשות... יו"ט היו עושים שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן... סבא עמד ודיבר בהתרגשות... כבר שנים רבות שאני עומד בברכת כהנים ומכוין ב"יאר ה' פניו אליך" שאזכה שיהיו לי צאצאים שיאירו את המזבח באש (כך מובאר בספרי) והנה... זכיתי היום לנכד שמחר יעלה בראש המזבח

בלילה אמא הלכה יחד עם איציק נער בר המצוה ללשכת פנחס המלביש ושם היא הוציאה את הכתונת פשתן המיוחדת שסבתא סרגה במיוחד לאיציק ע"ס למסור את זה יפה יפה לציבור... (כלומר: בגדי כהונה חייבים להיות הקדש!!! ואם מישהו רוצה לסהוג לכן שלה... זה אפשרי בתנאי שזה מוקדש לציבור... הוא לובש את זה פעם אחת כי עכשיו הוא הראשון ש"תפס" אבל מכאן ואילך כל אחד יכול ללבוש את זה...) החייט המומחה מטעם לשכת המקדש מדד בקפידה לראות אם הכתונת באמת עומדת עליו... אח"כ הוא רצה לראות שאיציק יודע להלביש על עצמו את הכובע... (זה חבל הרבה יותר ארוך מהגראטל הכי ארוך שאתה מכיר... וצריך לקפל אותו באומנות ולעשות מסנו כובע) זה לא צחוק... בגדי כהונה צריכים להיות סימטריים... אם הם קצרים או ארוכים מידי הם פסולים... בקיצור: גם זה היה מעמד מרגש מאוד... לראות את איציק בן השלוש עשרה לבוש ד' בגדי כהונה!!!

תחשוב: היום אנחנו יודעים שכל נער בר מצוה קונה כובע וחליפה ולא נותר לו אלא לריב עם ההורים איזה מותג של כובע ואיזה קולקציה מקושקשת של חליפה... אבל כשמדובר בכהן... אין פה מה לשחק!!! זה מדים של צבא ה'... זה בגדים לכבוד ולתפארת... פאורים לשרת במלך הכבוד...

טוב... מחר יהיה האות הזה... מחר בשעה 6.30 בבוקר בערך... חצי שעה אחרי תמיד של שחר... כשתשמע המגרפה והלויים ירצו לדבר בשיר והכהנים יכנסו להשתחוות... אז תדע שבדקות הקרובות יש את מעמד המנחת חינוך... שעשרות פרחי כהונה בגיל 13 יעלו בזה אחר זה במעלות המזבח ויקיפו עד שיגיעו לקרן מערבית דרומית ושם יזרקו את כ"ד חצאי המנחת חינוך ע"ג האישים וירדו... ובהם הם מתחנכים ומוכשרים להתחיל לשרת במקדש!!! ומה אתה חושב... כל נער בר מצוה כזה שעולה שם במעלות המזבח... מחכה לו למטה כל המשפחה המורחבת שעומדים בהתרגשות עצומה לראות את בן המשפחה זוכה לשרת לפני ה'... אפילו העובד הזר של סבא מתרגש מהסיפור... הוא אמר שהוא רוצה לתפוס עמדה טובה כדי לראות את איציק... יש סיכוי!!! אמנם הוא לא יכול לעבור את החיל כי הוא גוי... הוא נשאר למטה מחוץ לעזרה... אבל סו"ס המזבח גבוה... וכבר מצאנו לו איזה נקודת תצפית מסוימת שיש סיכוי שהוא יוכל לראות...

יענקי קיבל את הזכות לספר את איציק נער בר מצוה... בטח... אסור להיכנס למקדש פרועי ראש!!! אגב: סבא הזכיר לאיציק: תדע לך שרק היום יש לך את הפריבילגיה הזו שאתה סמיג למקדש... בלילה אתה מסתפר ובבוקר אתה עובד... אבל כשתתחיל לעבוד בפועל... ויגיע השבוע של המשמרה כולה לעלות לירושלים... כאן חז"ל קנסו שמי שלא הסתפר לפני כן לא יכול להסתפר... (זה כמו שאסור להסתפר בחוה"מ)

לאחר שסיימתי לספר את איציק... הייתי חייב ללכת למקדש... לראות את ידידנו ר' יהונתן הלוי שהוא כעת בעיצומו של שמירה במקדש!!! דא עקא ששכחתי איפה הוא ממוקם... לא היתה ברירה... התחלתי לעשות את הסבב בכל העשרים וארבעה מקומות... ומצאתי אותו לא פחות ולא יותר באחורי בית הכספות מבחוץ!!! אוה... מה נורא המקום הזה... זה ממש מטרים ספורים מקודה"ק... (אגב: גם הכותל המערבי עצמו ממוקם באחורי בית הכספות...) כמובן שלא התקרבת אלי... לא קרצתי ולא סימנתי לו... זה לא צחוק!!! זה שבט לוי שעומדים ושומרים שמירה של כבוד!!! אין פה קלות ראש ולא פטפוטים... דממה של כבוד!!!

נעמדתי גם אני באחת הפינות בהר הבית והתחלתי להתייחד עם ה'... ביקשתי ממנו סליחה על קיצורי בעבודת ה'... וקבלתי על עצמי בדמעות רותחות לשוב אליו באמת ובתמים... אני בעצמי- היות ואני בחור צעיר... הקדשתי פרידה אחת של עוף לעולה- 20 שקל... וגם מנחת סולת... שזה חמישים שקל, זה מה שאני יכול להרשות לעצמי... התפללתי לה' עם כל הלב... אנא... נפש כי תקריב מנחה... יהיה חשוב לפניך כאילו הקרבת את נפשי לפניך כי זה מה שאני יכול לתת... סו"ס על זה דרשו חז"ל: אחד המרבה ואחד המסעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים... לאחר שלוש שעות של שפיכת שיח בערגה ובכיסופים לה... לפתע נשמעו קולות... הנה... איש הר הבית הגיע לביקורת... כבר ניתן לראות את הכהנים עם בגדי כהונתם... רצתי מהר... והנה... אני כבר רואה את איציק יוצא מביטלה לבוש בגדי כהונה... נראה כמו כהן משרת אמיתי!!! איציק נראה קצת רועד מקור... כן... לא לחינם סבתא סרגה לו כתונת... כי סוודר ומעיל אי אפשר ללבוש יחד עם הבגדי כהונה... (זה מרובה בגדים שמחלל עבודה...) לכן הדרך היחידה זה פשוט לעשות כתונת עבה שהיא בעצמה תהיה מספיק חמה... (אגב: נסתפקתי מה הדין בכך שרועד מקור באופן בלתי נשלט... האם הוא נפסל מדין "רותת" עד שיתחמם ויחזור לתמותו?) אשרי מי שראה כל אלה... ובעזה"ש מקרוב נזכה אף אנחנו... פדים לציון ברינה... ותחינה עינינו!!! יראו עינינו וישמח לבנו בישועתך באמת...

למה גדולי ישראל משתפים פעולה ברדידות דורנו? ?

כידוע: משה רבינו הוא רעיא מהימנא!!! רועה נאמן... הוא היחיד שנקרא **רועה נאמן**... מה זה רועה **נאמן**? ? במה זה מגיע לידי ביטוי שהוא **נאמן**... רגע... ויוסף הצדיק... גם הוא נקרא נוהג כצאן יוסף... וכי יוסף הוא צדיק **לא** נאמן? ? מה הכוונה? **והענין הוא כן** :
משה רבינו הוא הרועה של הצאן!!! אם הצאן משתף פעולה ולא מתמרד ומציית לרועה... אז הרועה הנאמן מוליך את הגדיים בשביל הזהב... מסיר מהם כל מכשול... ודואג שלא יקרה לצאן כלום...

אבל מה קורה אם הצאן לא משתף פעולה? ? מה קורה אם הרועה דווקא הולך את הצאן מינה ולא שמאלה... כי בצד שמאל זה דרך מלאה בקוצים ובשמש קופחת... הרועה מצידו עשה הכל כדי שהצאן ישמע בקולו וילך בתלם... אבל אל תשאל... הצאן סורר... לא שומע בקול הרועה... והולך בכיוון ההפוך... מה עושה רועה נאמן? ?

רועה נאמן נאלץ להמשיך עם הצאן גם בדרך הפחות אידיאלית... הרועה לא עוזב את הצאן בשום אופן... הייתי מאוד שמח אם הצאן היה שומע בקולי והולך במסילה היותר עולה בית אל... אבל תכל'ס הם לא שמעו בקולי... לכן מה אתה רוצה שאני אעשה? ? שאני אעשה להם הפגנה? ? שאני אפקיר אותם? ? אני אשאר כאן ואתן להם להמשיך לטעות בדרך ושיאכלו את הקש שהם בישלו לעצמם? ?
לא!!! על זה נאמר "רעיא מהימנא"!!! רועה נאמן!!

אומר הגאון מוילנא: זה המאפיין של משה רבינו... זה ההבדל בין משה רבינו לבין שאר השבעה רועים... יוסף הצדיק הוא צדיק!!! גם אם כל העולם יהיו רשעים... יוסף לא יתאים את עצמו... הוא ישאר הצדיק היחיד בסדום והוא יזכיר לכולם מה הכיוון הנכון... מה הצייר שאותו הם עזבו ולאן הם אמורים לחזור... הצדיק לא נכנע לגחמות של הדור... הוא יעמוד ויכריז ברותי: צריך להיות צדיק ואסור להיות רשע... נקודה!!! אם החלטתם לבחור להיות רשעים... אני בוכה עליכם... כואב לי עליכם... כשתגמרו לאכול חצץ ותבינו בדרך הקשה שטעתם בדרך... אני פה בשביל לקבל אתכם בזרועות פתוחות!!! אני פה בשביל שיהיה לכם לאן לחזור!!! זה יוסף... זה אברהם יצחק ויעקב...

אבל משה רבינו? ? משה רבינו הוא רעיא מהימנא... רועה נאמן!!! המאפיין של רעיא מהימנא שהוא לא עוזב אף פעם את הצאן... הרועה אמנם ישתדל ויעשה הכל שהצאן לא יתעה ויטעה... אבל אם קרה מה שקרה והצאן נתעה... אז הרועה הנאמן יגרו אחריהם... כי הוא נאמן... **ואל תתפלא אם תראה את משה רבינו שרוי בכל מיני מצבים שמשם לא מתאימים לו**... לדוגמא: משה רבינו בכבודו ובעצמו שולח את המרגלים... מי כמו משה רבינו יודע איזה נזק עצום יצא מחטא המרגלים... הוא יודע בבירור שכעת אנחנו מזמינים לעצמנו במו ידינו את הצרה של "ארבעים שנה אקוט בדור"... אז איך משה רבינו משתף פעולה? ? מילא עם ישראל... לא חושבים... לא יודעים... לא מעלים את דעתם איזה טעות הם עושים... אבל משה רבינו הרי כן יודע... אז איפה הוא? איך הוא נותן לזה לקרות? ? **מה התשובה? ?**

משה רבינו מאוד רוצה למנוע את זה... הוא השתדל... עשה מה שיכל... ותכל'ס... "ותבואו אלי כולכם ותאמרו ונצלה אנשים" מה נעשה... הצאן התעסק ללכת שמאלה... בדרך של הקוצים והברקנים... נו... מה נעשה? ? שהרועה נאמן יפקיר את הצאן ויגיד להם... כל טוב... אני מתפטר מתפקידי... אם אתם רוצים ללכת בדרך הלא נכונה... תלכו לבד... אני לא קשור אליכם... לא!!! **משה רבינו פעם אחת עשה את זה והנה!!!** אחרי חטא העגל משה רבינו לקח את האוהל ונטה לו מחוץ למחנה ועזב את עם ישראל... לא רצה להתעסק עם הערב רב... וה' לא הסכים איתו!!! "ודבר ה' אל משה שישבו אל המחנה, אמר לו: אני בכעס ואתה בכעס א"כ מי יקרבם?" (רש"י כי תשא) אם אתה לא חוזר למחנה הרי אני ממנה את יהושע תחתך... ואז כתוב "ושב אל המחנה" משה רבינו חזר למחנה... ולמה? ? כי משה הוא רעיא מהימנא... וגם כשהצאן הולך בדרך הלא נכונה והם נזופים למקום... ה' כועס עליהם... אבל לפחות שהרועה יהיה איתם... הרועה הולך אחריהם בעיניים דומעות ומנסה למזער את הנזקים כמה שאפשר... מה אפשר לעשות... הוא רועה נאמן!!!

כלפי מה הדברים אמורים? ? ?

יש מושג בזוהר הקדוש שנקרא "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא..." משה רבינו ממשך להיות הרועה הנאמן... והוא ממשך ללוות אותנו לאורך כל הדרך... דא עקא שהוא רועה נאמן... ואם הצאן טעה ויורד לואדי... לא תהיה ברירה והרועה ימצא את עצמו גם בואדי... כי הוא לא יעזוב את הצאן... מי שיבא מהצד ויראה את הרועה צאן תקוע עם הצאן עמוק בואדי... עמוק בתוך הבזין יחשוב לעצמו מה קרה לרועה הזה... לאיפה הוא לקח את הצאן? ? **מהו האל לא רואה לאיפה הוא לוקח אותם? ? אבל לא!!!** יענה לו הרועה... אל תראה אותי ככה... אני לא לקחתי את הצאן לשם... הם הלכו לשם וזה לא בסדר... אני עוד אעלה אותם מכאן אבל לבנתיים הם כאן ואני איתם איפה שהם...

ישוב: כלפי מה הדברים אמורים? ? ?

רואים לפעמים את גדולי ישראל משתפים פעולה עם כל מיני מושגים קצת רדודים ושטחיים של דורנו... וזה שהם משתפים פעולה בכל ההתנהלות זה נראה כאילו כזה ראה וקדש!! זה הדרך... וזו התורה!! הנה... גדול בישראל כך וכך עושה... **וצריך לדעת שלא תמיד!!!** זה שהרועה לפעמים יורד לואדי זה לא בהכרח שהוא חושב שהוא יורד זה הדרך הנכונה... יתכן שהצאן ירד לשם... והרועה מצידו ניסה להראות לצאן כיוון קצת יותר אידיאלי... והצאן לא שיתף פעולה... לא היתה ברירה והרועה נאלץ ללכת אחרי הצאן!!! כי הוא רעיא מהימנא...

כמוכן שהדברים האלו זועקים מעל לוחות המודעות בכל פינת רחוב... שאתה רואה שגדולי הדור מצולמים ע"ג כל מיני פרסומות ענק עם הבטחות וישועות וזמרים והצגות... והכל בחתימה של גדולי ישראל כאילו הם בעצמם עומדים מאחורי כל השפראך וההתנהלות הזו... ושוב: ברור שגדולי ישראל עומדים מאחורי צדקה וחסד ומוסר והכל נכון... אבל אחרי הכל יש צורה מסוימת... שאותו אברך תלמיד חכם שבאמת הולך בדרכס ושואף לצאת כמו אותם גדולי ישראל... זה... זה... זה לא נדבק לו!! זה לא מסתדר לו!! לא מסתדר לו שגדולי ישראל עומדים באופן גורף מאחורי כל הקאצ'קראי הזה... ובינינו... אתה יודע טוב מאוד על מה אני מדבר... אנחנו חושבים את זה... וגם מסננים את זה לא לכה"פ **מתחת** השפס... רק מה? ? כשאומרים את זה

רק **מתחת** השפס ולא **מעל** השפס... כאן בדרך כלל מגיע משפט מסוכן **ולא נכון**... עזוב אותך... הכל שטויות... הכל המצאות... גדולי ישראל בכלל לא קשורים לזה... הכל סתם המצאות... (ותכל'ס... אני מבין את מי החושב ככה... כי זה באמת לא מסתדר לו-- אבל) **זה לא נכון!!!** כי ברוב המקרים כשגדולי ישראל חתומים על משהו הם כן עומדים מאחורי זה... **נו... אז איך יכול להיות? ? זה הרי לא נדבק ליי? ?** אני מכיר את גדולי ישראל יותר מידי טוב... והגדלות הזו בתורה לא נדבקות לי עם כל הפרסומות והצעקניות שעושים סביבם? ? **אז מה התשובה? ?**

הגיע הזמן להגדיר את הדברים **מעל** השפס ולא **מתחת** השפס... גדול בישראל הוא רעיא מהימנא... וכשגדול בישראל נמצא בדרך של מדיה... דור שכל כולו צ'אקאלאקות ופרוז'קטורים ואורות מהבהבים וישועות ומקולים ורעש וצלצולים... כמה שהוא סולד מזה וכמה שהוא התרחק מזה במשך כל השנים... בסופו של דבר אם הצאן ירד לואדי... הרועה הנאמן נאלץ בסופו של דבר לדרת איתם לשם... מה שנקרא: שוהה איתם שם... ביביסטר עליהם שם... נאלץ לשבת עם החליל ולשתף פעולה... **ואל תבין לא נכון!!!** כשאתה רואה את הגדול בישראל מצולם שם... כשאתה רואה אותו משתף פעולה לכל מיני אירועים נוצצים ורועשים שלא תחשוב לרגע שהוא עומד מאחורי ההתנהלות הזו... **אז מה כן? ?** הוא רעיא מהימנא והיות וכאן הצאן נמצא... זה הדור... זה השפה של הדור... אז הרועה הנאמן נאלץ לבא לשם לשמור על הצאן...

והנפקא מינה הגדולה היא לא להשליך וללמוד משם!!! כאן לא המקום ללמוד מעשה רב... לא להוציא מזה גושפנקא... לדוגמא: לי יש סלידה אישית מאוד גדולה מתעשיית הישועות והסגולות... אני לא מסוגל לסבול את ה"תן וקח" הזה... (אם זה לא היה עובד... לא הייתי מדבר... אבל זה עובד... יש ישועות... ואז מה... אז מה זה עובד... לכן זו צורה ככה לעבוד עם הרבש"ע...) אבל תמיד סותמים לי את הפה... אסור להגיד מילה... **למה? ? איך אתה מעזי להגיד מילה על זה? ?** הרי שמונים רבנים חותמים על זה? ? זה כמעט כמו היתר מאה רבנים? ? יש פה כמעט שבעים ואחד סנהדרין שנמנו ורבו והחליטו שזו התורה ולא אחרת? ? **אתה מבין את הבעיה? ?**

אז זהו!!! שאני מקווה שהמאמר הזה לא מגיע לילדים הקטנים שבנו... ומותר לנו להיות ילדים גדולים... ולדעת שברגע שמדובר ברועה!!! במנהיג שהתפקיד שלו לראות את צאנו... הוא מצידו השתדל להנחות אותם בדרך מרוממת... אבל לא כל דבר תלוי בו... סו"ס הצאן חלש... יש ירידת הדורות ואם הצאן רוצה ישועות וזה מה שמעניין אותו... אם ככה אז הרעיא מהימנא נאלץ לשתף פעולה עם צאנו... **והוא איתם שם!!!** אבל אנא... לפחות אתה... תהיה הילד הגדול... אתה אל תסחף לשם!!! תהיה לפחות אתה הילד הגדול של הרועה... האיל הבוגר שהולך קדימה ולא יורד לצדדים... מותר לנו להבין שבכלל ישראל יש הרבה יהודים חלשים... יש הרבה יהודים סחופים ודוויים שהם צריכים הנהגה של חמלה וברכות וישועות והכי הכי: כאן ועכשיו... עם ערביות והבטחות ואתה לא מוכרח להיות גם אתה ילד קטן!!! תשאר גדול...

כמוכן שיהיו כאלו שמאוד יזדעזעו ממה שנכתב כאן... נתת דברך לשיעורין... הפכת את הדברים שיוצאים מפה קודשם של הרבנים כאילו הם לא סוף פסוק... **אבל תנוח דעתך!!!** מילא אם הייתי אומר את זה בסוגיית הסמארטפון... שהרבנים אמרו שאסור ואני הייתי עושה לך לומד'ס ואומר שלא בדיק... הרבנים לא דיברו על צרכי פרנסה... אם שם הייתי אומר את זה הזעזוע שלך היה במקום!!! ומשום מה בפרט הזה אף אחד לא מוזעזע... גדולי ישראל דווקא אומרים דברים ברורים ויש שעושים פשעטלאך ולוקחים את זה לאן שהם רוצים ואין פוצה פה ומצפצף... **דווקא פה אני מפחד מדבריהם כמו אורים ותומים!!!** אבל כשמדובר בהבטחות וישועות וערביות ומי שיתרום מובטח לו ככה וככה... בסידור... ואם אני ארצה לתרום בלי כל הישועות...? ? ואם אני מתעקש לתרום בלי שמרן שליט"א יתן לי ריבה שהוא עצמו הכין אותה יקרה לי משהו? ? **פה מותר להיות קצת מסויג!!!** פה לא יקרה כלום אם אני אבחר להיות הילד הגדול שמבין שהצנצנת דבש מיועדת עבור היהודי העממי שזה מה שעושה לו את הראש השנה... והצ'אקאלקות והרעש והצלצולים... כל זה מיועד עבור מי שחי בדור 2022 מחוץ לבית המדרש ולא יודע פרק בהצנע לכת עם אלוהים... איתו צריך לעבוד בשפה הזו... אבל אם אני ב"ה לא שם!!! אם אני זכיתי ואני כן שייך לאותיות רש"י הקטנות בדרך אמונה על שמיטה ויובל שאין שם מילה אחת מיותרת (ואם יש אות אחת לא נכונה אז בסוף יש כמה עשרות תקינים)

כשיוצא לי לדבר עם בחורים טובים במסגרת "איגוד בני הישיבות" אני מסביר להם שיש התלבטות קבועה איך לעצב את האוירה "איגוד"... האם שזה יהיה בסגנון של בחורים בינוניים עממיים כאלו או בסגנון של בחורים טובים... ואני טוען בתוקף שצריך להיות כזה!!! באוירה של בחורים בינוניים... ולמה? ? כי אדם בחורים טובים... איתם אפשר לדבר!!! אם אנחנו נעשה את זה באוירה של בחורים בינוניים... איתך הבחור הטוב והבוגר אני אוכל לדבר... אני אסביר לך את נחיצות העניין... אסביר לך שצריך אותך פה למרות שזה לא לגמרי בסגנון שלך ואתה תבין עניין... אבל אם אני אעשה פה אוירה רצינית של בחורים טובים... הבחור הבינוני לא ידרוך כאן... ואיתו אני לא יכול לדבר... הוא לא יבין עניין...

על אותו משקל: כשרועה נאמן צריך להנהיג את כל קצות הציבור... הוא עסוק בעיקר בלהבין ולדרת ליהודי הפשוט שלא מבין עניין... כי... כי הוא לא יבין עניין... אבל איתך הוא עוד יסתדר... אם אתה תראה גדול בישראל מלטה אייפוניסט אפשר לסמוך עליך שאתה תהיה ילד מספיק גדול להבין שאין פה גושפנקא והסכמה... אבל אם הוא יזרוק את האיפוניסט... האם אפשר לסמוך עליו שהוא ישאר שומר תורה ומצוות? ? מותר לנו להבין שגדולי ישראל זה רועים!!! ואתה לא הכבש היחיד... יש כל מיני כבשים הרבה יותר צעירים ממך שצריך להתנהל איתם הרבה יותר לאט... ומותר לנו לדעת שנדרש מאיתנו יותר...

בית עיר אשף שבת

פנינים יקרים השוים לכל נפש שנשאבו מעמק מעיניו של הספר הקדוש "בית עיני" לרה"ק רבי אברהם דב"ר דוד מאוריטש זי"ע ועכ"א
פרשת וארא

לעבודת הבורא יותר ויותר. לעמת זאת בעניינים גשמיים יהיה לו מדת הסתפקות וצמצום, למעט תאוותו בכל האפשר ולא יתאנה למוותרות. וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, מנין זכו אל וארא - אותיות אור א' [אל"ף מרמז לאלופו של עולם], על ידי אל שדי מרמז על צמצום בעניינים גשמיים שדי לו במה שיש לו, וגם ושמי הוי"ה אותיות 'והיה' לשון צער, שבבעניינים הרוחניים תמיד הצטערו והשתוקקו לעוד ועוד. אף עם זאת ברב ענוותנותם לא נודעתי, אמרו תמיד שעדין לא השיגו והגיעו למדת ענוה והכנעה באמת.

עקר העבודה - להפך גשמייות לרוחניות

כי עתה שלחתי את ידי ... ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי. ידוע שהעולם נברא בשתי ידיים יד ימין ויד שמאל, ובכל יד יש חמש אצבעות כנגד חמשה מדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח והוד [אלו הם פרטי המדות, מדות יסוד ומלכות הם ההוצאה של כלל המדות מן הכח אל הפעל]. והנה כאשר האדם משתמש במדות אלו לעבודת ה' הם נקראים יד ימין, וכאשר משתמש בהם לענייני העולם הזה, הם נקראים יד שמאל. ועקר עבודת האדם היא להפך את השמאל לימין, דהיינו שישתמש גם במדותיו הגשמיים לצורך עבודת השי"ת.

וזהו שאמר הכתוב כי עתה שלחתי את ידי, שהכה את פרעה בחמש מכות כנגד יד אחת, כדי להכות את בחינת פרעה אותיות הערף, דהיינו לשבר את חמש המדות שהן מצד הערף מבחינת הטמאה שהיא אחרים לקדשה, ולהפכם לבחינת פנים, בחינת קדשה. ובאמת היה די בזאת כי זה עקר העבודה להפך את המדות משמאל לימין, ואולם בעבור זאת העמדתך לתת לה עוד חמש מכות, בעבור הראתך את כחי - את כח י', כי זה היה רצון הקב"ה שיראו את הכח של כל העשר מדות, גם מיד ימין וגם מיד שמאל [כי מתחלה צריך לעבד ביד ימין - בענייני רוחניות, כמבאר רבות בדברי רבנו].

התפלה נשמעת על ידי אור התורה

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. תורה נקראת בחינת שמים ותפלה נקראת בחינת ארץ, והתפלה מקבלת שפע מבחינת תורה. על כן כדי שתעלה תפלתו השמימה צריך שיקבע עתים לתורה ויאיר בו אור התורה. לכן כאשר טען משה רבנו: "למה הרעתה לעם הזה וגו' והצל לא הצלת" השיב לו הקב"ה ואמר לו וידבר אלקים פרוש שדבר אתו על בחינת התפלה שנקראת "אלקים" ואמר לו שזהו מחמת שאין להם בחינת תפלה בשלמות, לכן אינם יכולים להמשיך על עצמם את הגאולה, ויאמר אליו אני ה' פרוש שאמר לו הטעם מדוע אין התפלה בשלמות, כי חסר להם בחינת "הוי"ה" שהיא התורה.

ומפרש הכתוב ואומר: וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב פרוש באמת הייתי מתראה אליהם על ידי השלשה תפלות שתקנו האבות, אבל ושמי ה' לא נודעתי להם, כיון שאין להם תורה בחינת שם הוי"ה אי אפשר להתראות להם על ידי התפלה.

וזהו גם באור הפסוק:

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה. שהיו יודעים בעצמם שאין להם בחינת תפלה שנקראת עבודה, וזהו מעבדה קשה שהתפלה קשה להם מאד, מחמת שלא היה להם בחינת תורה, ולכן ידעו בעצמם שאי אפשר להם להמשיך בחינת גאולה, ולכן לא שמעו אל משה שבשר להם הגאולה.

בהשתוקקות לרוחניות והסתפקות בגשמייות יזכה לאור ה'

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא אל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. כדי להמשיך השקראת השכינה והתגלות אור ה' על האדם, צריך שיהיה לו לב נשבר, ותמיד יהיה קטן בעיניו כאלו לא עשה שום מעשה טוב, ויתאנה וישתוקק

גליון השבוע נדבת
הר"ר חיים נחמן ברקוביץ הי"ו
לדגל הולדת הבת במזל טוב
שיזכו ההורים לגדלה לתורה ולחופה ומעש"ט

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
הבטיח ברכות וישועות מפלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
"ועינכם תחזינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם
בתים מלאים כל טוב גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם"

שיעור מס' 74 | פר' וארא תשפ"ב

"צינור החמצן"

את המוהל המפורסם, רבי ישראל שטערן זצ"ל מלונדון, המכונה: **"ברודי"**, הכירו רבים וטובים כיהודי אשר הטריח עצמו למול יהודים בכל קצוות תבל. חביבות המצוות של ברודי, הייתה שם דבר: "למען ספר שמי בכל הארץ" הייתה משנת חייו של ברודי שטרן ז"ל.

רבנו ה"זרע שמשון" עומד על שינוי הלשון בפסוק בפרשתנו: **"בעבור זאת העמדתיך, למען ספר שמי בכל הארץ"**. בתחילה הפסוק מדבר בלשון נוכח, כלומר, הקב"ה אומר לפרעה: לא הרגתי אותך במכת דבר אלא העמדתי אותך חי כדי שתכיר בגבורותיי. על אותו משקל לכאורה היה צריך גם המשך הפסוק להיות, בלשון נוכח: "למען תספר שמי בכל הארץ". מדוע משנה הפסוק את לשונו "למען ספר שמי בכל הארץ"? מדוע לא: "למען תספר?" מתרץ רבינו שחלקו הראשון של הפסוק מתייחס לפרעה, שהקדוש ברוך הוא רצה שיכיר בגבורותיו, אך החצי השני מדבר על עם ישראל שרק בתהילתו ה' חפץ, ככתוב: "תהילתו בקהל חסידים", ואינו חפץ בקילוסו של רשע. "לכן" מוסיף רבנו: "אמר ולמען ספר שמי... כלומר ישראל יספרו תהילתו".

נחזור לר' ישראל שטערן זצ"ל. השתתפתי פעם בחתונה בה הברדחן רצה להעלות על נס את חיבת המצוות של שאר ברודי "ברודי" ז"ל. הברדחן תיבל זאת בהומור, במעשה שלא היה. הוא סיפר כי באחת הטיסות של ברודי למואל יהודים בכל קצווי תבל, **הוא נקלט לעצירת ביניים בסין**, משהתאחזה לה הטיסה, ברודי, החליט שבכמה שעות הללו יקיים את משנת חייו 'למען ספר שמו יתברך בכל הארץ...' משכך, פנה לבית החולים המקומי וחיפש אחר פנים יהודיות איתן ניתן לגמול חסד. חיבת המצווה שלו הביאה אותו להחלטה מוטעית כי הסיני הזקן שלפניו, זה המחובר למכונת הנשמה, הינו יהודי. ברודי שאל אותו מהיכן הוא במקור. הלה ענה תשובה בסינית שנשמעת כמו: "דררר צין..." ברודי, דימה שהסיני אומר שמוצאו מהעיר ההונגרית "דעברעצין", הוא ניסה להמשיך ולדובב אותו, והלה פלט עוד כמה הגיות: "צין", "צין"... ולאחר כמה רגעים נפח הסיני את נשמתו. ברודי התפעל מההשגחה פרטית שתזמנה אותו להשתתף ביציאת הנשמה של הלה, וקרא בהתלהבות: "שמע ישראל". ואף רשם על פתק את המילים האחרונות של הנפטר. משהגיעו בני משפחתו, סיפר להם ברודי כי בדיוק הזדמן למקום בדקותיו האחרונות והנה לכם כמזכרת, דבריו האחרונים. לתדהמתו, בני משפחת הזקן הסיני התקיפו אותו: "בגללך הוא מת... הוא אמר לך בסינית: 'סליחה, אדוני, אתה עומד על הצינור של החמצן שלי, תזוז קצץ ותשחרר לי חמצן'..."

צחוק בצד. לפעמים אדם זקוק לישועה, מתפלל וחלילה לא נענה, כי בלי משים לב, הוא עומד לעצמו על צינור החמצן שלו. עיתים אדם לא שם לב כי הוא עומד על צינורות השפע וחוסם לעצמו כמו ידי את הברכה והשפע כפי הסיפורים שלפנינו: ר' שמעון, יהודי אשר עמד זה כמה שנים בפני מסכת קשיים כלכליים, חש לא אחת כי היכן שהוא שם יד, מישוהו נעלם 'שם לו רגל'.

ר שמעון שמע על הבטחותיו הנדירות של רבינו ה"זרע שמשון" לעוסקים בתורתו: "ובעל הגמול ישלם בשכר זה לגומלי חסד של אמת במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תליא". ר' שמעון החליט ללמוד בקביעות בתורת רבינו, ואף תרם תרומה נכבדת לאחד הארגונים המפיצים את דברי תורתו.

לפני כמה שנים, **ביום ו' אלול**, יום היארצייט של רבנו ה"זרע שמשון" השכים קום, אמר את כל התהילים, וביקש כי בזכות רבינו יאיר השם את עיניו וישלח לו את ברכתו כהבטחת רבנו. "באותו יום" הוא מספר "נפגשתי באקראי בפרסומת, על קורס להכשרת יועצים בשלום בית. באותה תקופה, כאמור, ר' שמעון חיפש פרנסה "חשבתו בליבי כי יתכן שזה מתאים לי כמקצוע, ואולי על הדרך אוכל לשפר גם את שלום ביתי, נרשמתי לקורס ואכן למדתי שם בעקיפין כמה עליו להשתפר בכבוד אשתי. ולפתע, ראו זה פלא: מששיפרתי את שלום ביתי והחלתי לכבד יותר את בני ביתי, לשם את משאלותיה ורצונותיה במקום הראשון, מעל משאלותיי, חשתי שהרבה עניינים החלו לפתע להסתדר. כבדו לנשיכו כי היכי דתתעשרו" מתברר שרבנו ה"זרע שמשון" מצא את הדרך להאיר את עיני כי אני בעצמי עומד על צינורות השפע שלי וחוסם אותם. כדברי הגמ' בב"מ: "אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו"

מסביר רבנו הזרע"ש: "והטעם שהברכה באה לאדם בשביל אשתו לפי שאשה טובה נאמנת לבעלה, לפיכך הקב"ה שולח לבעלה ברכות על ידה, כמובא במדרש פקודי: 'כל מי שהוא נאמן הקב"ה שולח ברכות על ידו'".

רבינו בפרשתנו, מסביר מדוע זכותן של הנשים כה רבה, כפי שאומרת הגמרא במסכת סוטה: "בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים", ובזכותן זכינו גם לביזת מצרים. שואל רבנו: הרי מהגמרא דלעיל משמע שבזכות הנשים זכינו לביזת מצרים, ומנגד הגמ' בברכות, מביאה שביזת מצרים הייתה בשביל אברהם אבינו: "שלא יאמר אותו צדיק: 'ועבדום וענו אותם' קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' לא קיים בהם..."

א"כ שואל רבנו, האם זכו לביזת מצרים בשביל הנשים או שזכו בשביל הבטחת אברהם?

עוד שואל רבנו מדוע נצרך עם ישראל כלל לביזת מצרים, **והלא כבר ממכת דם העשירו ישראל**, כמובא במדרש בפרשתנו: "אמר רבי חנינא: ממכת דם העשירו ישראל שהיו מוכרים מים למצרים..."

את הקושייה הזו מתרץ רבינו על פי דברי הגמ' בב"ב "דרש ר' פנחס בר' חמא קשה עניות בביתו של אדם יותר מחמישים מכות", לכן מסביר רבנו היהודים העשירים בתחילת המכות של המצרים, כדברי בעל ההגדה: "במצרים לקו חמישים מכות" כדי שהמסר יחלחל היטב למצרים: אינכם לוקים מכות בחינם, אתם לוקים חמישים מכות בעבור ישראל, והראיה היא שבעוד אתם מתחילים לקבל חמישים מכות, כבר במכה הראשונה, מכת דם, סילקתי את העניות הקשה כחמישים מכות, מעמי ישראל.

ולפני שנמשיך בתירוצו של רבינו על חלקן של הנשים בבזת מצרים, נביא סיפור מדהים בנושא, סיפור אותו סיפר השבוע בשיעורו פה מפיק מרגליות רבי שמעון שפיצר שליט"א: "היה זה לפני כחודש. יהודי חשוב שצרותיו גברו למעלה ראש ולא מצא מנוח לנפשו, ישב ערב אחד עם ספר התהילים בידו, וחזר במשך כשלושת רבעי שעה בתחנונים ובדמעות על הפסוק בתהילים: "שמע השם וחנני, השם היה עוזר לי" כשהוא מבקש ומתחנן לבורא יתברך כי יאיר דרכו מה עליו לתקן. הלה הסתופף בצעירותו אצל הצדיק ר' יענקלה מפשווארסק זיע"א באנטוורפן שבבלגיה. מידי פעם גם נהג להדליק נר לזכרו. וכה סיפר האיש: "לא איש חלומות אנוכי, אך

בחלומי הברור אני רואה את עצמי מבקש ברכה מהצדיק ר' יענקלה זיע"א, אשר אכן נתן לי ברכה. אך הברכה הזו לא סיפקה אותי, וביקשתי ברכה חזקה! משכך, אסף ר' יענקלה בחלום עשרה אנשים (הערת המספר - לאחר מעשה התברר לי כי זאת הייתה הנהגתו של הצדיק בחייו, כשנצטרכו לישועה גדולה, לאסוף עשרה אנשים ולברך, אך בשעת מעשה לא ידעתי מהנהגה זו כלל !!!) ובירך אותי ברכת כהנים, עניתי אחריו אמן בכוונה גדולה, אך לאחר כמה רגעים, ממשיך החולם לספר "ר' יענקלה אמר לי בעצב: **"בשמיים לא קיבלו את ברכתי!!!!"** כאן נשברתי, ופרצתי בחלום בבכי מר. או אז אמר לי הצדיק ר' יענקלה מילה אחת: "מחלוקת?!!!! המשכתי בבכי ואמרתי: 'רבי קדוש, אין לי מריבה עם אף אחד. מה הקשר שלי למחלוקת?' שאל אותי ר' יענקלה: ומה עם אשתך???" התעוררתי נפעם, מספר בעל המעשה, האמת שהתעוררתי תרתי משמע, כי פתח ה' את עיני ושמתי לב כי אף על פי שאין בביתנו מריבה, חלילה, אך גם, כבוד ראוי, אין שם. ומי יודע אם אני לא עומד לעצמי על צינור החמצן, עוצר לעצמי את אספקת חמצן השפע והברכה: אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו...

נחזור לתירוצו של רבינו על הקושייה דלעיל: בזכות מי ישראל זכו לביזת מצרים, **בזכות הנשים או בזכות אברהם אבינו?** מתרץ רבינו כי הנשים אשר ילדו שישה בכרס אחת, זרוז בכך את הגאולה, מכיון שגזרת הגלות הייתה על שישים ריבוא בלבד, ומשנולדו השישים ריבוא בזכותן, במשך תקופה קצרה יותר, הסתיים לו העשעבוד מבעוד מועד לאחר פ'ו שנים. ואם חלילה הגלות הייתה מתארכת יותר שנים, עם ישראל שכבר היה במ"ט שערי טומאה, היה מידרדר יותר וחלילה לא היו יכולים לצאת ואז לא הייתה מתקיימת ההבטחה לאברהם אבינו. א"כ יוצא שבזכות צדקות הנשים, התקיימה לה, הבטחת הבורא לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" ביזת מצרים. הבטחה זו התממשה והתקיימה בזכותן של הנשים הצדקניות שעל ידי ריבוי הבנים, הביאו הן את גאולתן של ישראל.

אמן ואמן

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן". יהא שמיה רבא וקדושת בית המדרש | חודש שבט תשפ"ב | גליון קע"ג

העונה אמן כדבעי מבטל גזרות שעל האדם ונוטל שכר עם כל אחד

שיהא מפורסם, ויכול להיות שיהא אפילו איזה בעל מלאכה ושרש נשמתו הוא ממקור רם ונשא בשרש העליון וכו'.

אם כן מאחר שגורמים לבטל הגזרות, וגורמים להציל איזה איש ממיתה או כמה אנשים, אם כן דמו ודם זרעיותיו תלויים בכך **כי אתה הצלת אותו וגרמת להחיותו, ויש לך חלק בכל המדות שעושים אלו האנשים.** (שומר אמונים, ד, רנט-רס)

*

וזה לשון בעל הטורים (פרשת כי תבוא) על הפסוק "ולתתך עליון על כל הגויים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת" היינו דאמרינן עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק, שאותו עטרה שמעטרים לקדוש ברוך הוא בתפלתם מחזירה להם, אבל מי ששח שיחת חלין בבית הכנסת מקיפים לו כל גופו בקוצים וכו', עכ"ל.

דע אחי אהובי כי באם אתה עומד לפני הקדוש ברוך הוא ועונה **"אמן. יהא שמיה רבא" בקול תקיף ובקול רם ובכונת הלב** אז עולה זה הקול ובוקע טנרין תקיפין ומשבר מעלין דפרזלא ובוקע חומות למעלה לפי ערך כח נפשך ונשמתך, ואז בזה הכח מתלבשת שכינת עזנו, ונותנת כח למלאכי רחמים של ישראל כמו המלאך מט"ט, ומלאך מיכאל שרא רבא דישראל, ומלאך גבריאל וחבריהון, ונוטלין וחוטפין בזה כמה נשמות מידי הס"ם, **אשר כבר נגזר עליהם רחמנא לצלן שבי, הרג, ובזה, וכל מיני צרות משנות חס ושלום, ונמסרו בידו של המקטרג לשבי ולבזה, והקדוש ברוך הוא ברחמיו מציל אותם מידו בנסים ונפלאות אל הנשמות אשר יש להם איזה שיכות עמך מצד עבור ונצוץ וגלגול, כי יש נשמה אשר יש לה שיכות אפילו עם עשרת אלפים אנשים בדור כמבואר בספר הגלגולין, ואין שייך זאת לגדולת האדם, או**

סגולה נפלאה

ה' ילחם לכם ואתם תחרושין (שמות יד, יד)

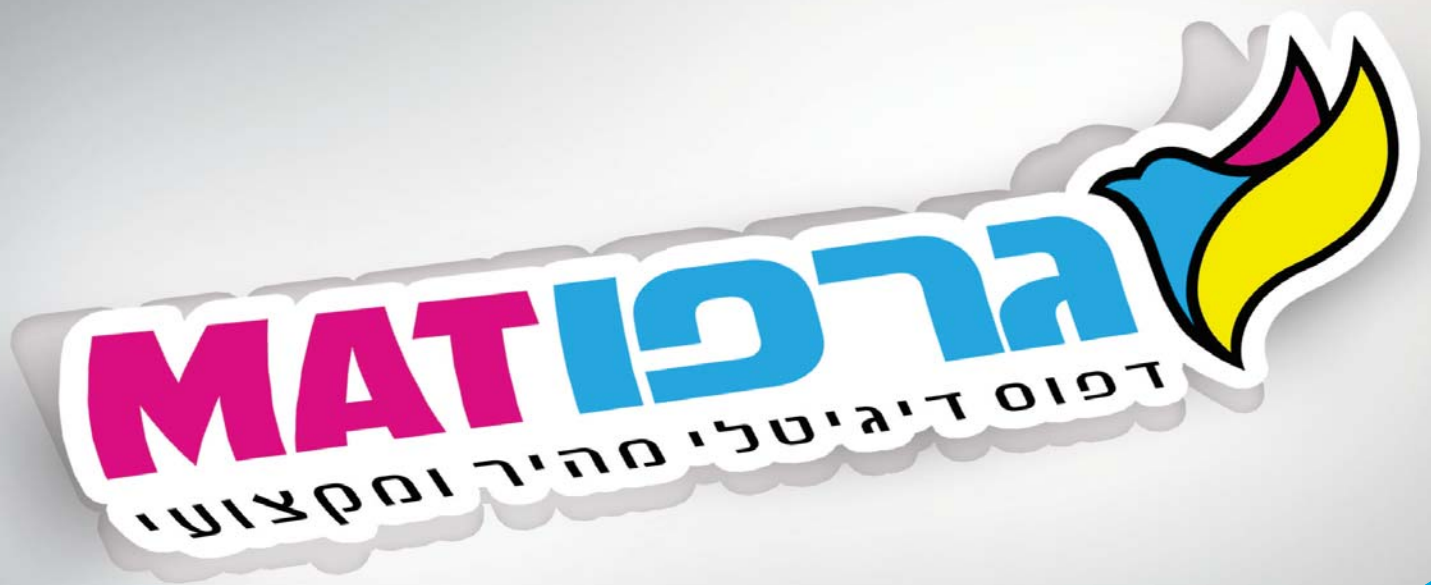
"ה' ילחם לכם", "ילחם" מלשון "לחם", ה' יתן לכם "לחם" אם "זאתם תחרישון", ואין אתם משיחין בעת התפלה...

(אדמו"ר ר' יענקל'ע מפשעווארסק זצוק"ל, שאמר בשם צדיקים)

לעילוי נשמת האבדן הרב **שרגא אליהו** ז"ל בן יבלחט"א ר' חיים אליעזר דוד שיחי' **גנשטעטנער** אשר בקולו הנעים זכה לעודד רבבות אלפי ישראל בגודל מעלת אמירת "אמן" ו"אמן. יהא שמיה רבא" על אלבומי "אמן ואמן" - נספה באסון הנורא במירון, ל"ג בעומר תשפ"א לפ"ק

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו
718-305-6886 | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org

לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל החפץ חיים
ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבד"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאמלי בן הר"ר משה זצ"ל, האדמו"ר מריבניץ

ממשיכים
להתחדש בשבילכם

מדבקות בחיתוך צורני

התחדשנו במכונה חדישה ומשוכללת
להדפסת מדבקות בחיתוך צורני עד גודל A3
וזה כמובן בנוסף למחיר, האיכות והשירות
שאתם רגילים לקבל בגרפומט

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
02-5337722
g5337722@gmail.com
 שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00-19:00, ימי שישי וערבי חג 10:00-12:00